

Turinys

I Teisėkūros procedūra priimami aktai

REGLAMENTAI

- ★ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/941 dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje, kuriuo panaikinama Direktyva 2005/89/EB ⁽¹⁾ 1
- ★ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/942, kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra ⁽¹⁾ 22
- ★ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos ⁽¹⁾ 54

DIREKTYVOS

- ★ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES ⁽¹⁾ 125

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE.

I

(Teisėkūros procedūra priimami aktai)

REGLAMENTAI

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2019/941

2019 m. birželio 5 d.

dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje, kuriuo panaikinama Direktyva 2005/89/EB

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 194 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

laikydami į įprastos teisėkūros procedūros ⁽³⁾,

kadangi:

- (1) elektros energijos sektorius Sąjungoje pertvarkomas iš esmės, siekiant labiau decentralizuoti rinkas, kuriose veiktų daugiau dalyvių, didinti energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių dalį ir geriau tarpusavyje sujungti sistemas. Todėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943 ⁽⁴⁾ bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 ⁽⁵⁾ tikslas – atnaujinti teisinę sistemą, reglamentuojančią Sąjungos elektros energijos vidaus rinką, kad būtų užtikrintas optimalus rinkos ir tinklų veikimas, kuris būtų naudingas bendrovėms ir Sąjungos piliečiams. Šiuo reglamentu siekiama prisidėti prie energetikos sąjungos (energetinis saugumas, solidarumas, pasitikėjimas ir plataus užmojo klimato politika – neatskiriama šios sąjungos dalis) tikslų įgyvendinimo;
- (2) gerai veikiančios rinkos ir sistemos su tinkamomis elektros jungtimis – geriausia elektros energijos tiekimo saugumo garantija. Tačiau net jei rinkos ir sistemos veikia gerai ir yra tarpusavyje susietos, niekada negalima atmesti rizikos, kad elektros energijos sektoriuje gali įvykti krizė dėl stichinių ar kitokio pobūdžio nelaimių, pavyzdžiui, ekstremalių oro sąlygų, piktavališkų išpuolių ar kuro trūkumo. Elektros energijos sektoriaus krizių pasekmės dažnai gali būti jaučiamos ir kaimyninėse šalyse. Net vietos lygmeniu prasidėjusių tokių krizių poveikis gali greitai išplisti į kitas šalis. Kai kurios ekstremalios aplinkybės, pavyzdžiui, šalčiai, karščiai ar kibernetinės atakos, gali tuo pačiu metu paveikti ištisus regionus;

⁽¹⁾ OL C 288, 2017 8 31, p. 91.

⁽²⁾ OL C 342, 2017 10 12, p. 79.

⁽³⁾ 2019 m. kovo 26 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2019 m. gegužės 22 d. Tarybos sprendimas.

⁽⁴⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 54).

⁽⁵⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 125).

- (3) atsižvelgiant į tarpusavyje susijusias elektros energijos rinkas ir sistemas, elektros energijos sektoriaus krizių prevencijos ir valdymo negalima laikyti vien tik nacionaline užduotimi. Reikėtų geriau išnaudoti veiksmingesnių ir pigesnių priemonių, įgyvendinamų pasitelkiant regioninį bendradarbiavimą ir koordinavimą, potencialą. Siekiant užtikrinti, kad valstybės narės ir kiti dalyviai galėtų veiksmingai bendradarbiauti tarpvalstybiniu mastu ir vadovaudamiesi didesnio skaidrumo, pasitikėjimo ir solidarumo tarp valstybių narių principais, reikalinga bendra taisyklių sistema ir geriau suderintos procedūros;
- (4) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2005/89/EB ⁽⁶⁾ nustatytos reikiamos priemonės, kurių valstybės narės privalo imtis, kad apskritai užtikrintų elektros energijos tiekimo saugumą. Tos direktyvos nuostatas, visų pirma nuostatas, susijusias su tuo, kaip turi būti organizuojamos elektros energijos rinkos, kad būtų užtikrinti pakankami pajėgumai, su tuo, kaip perdavimo sistemos operatoriai turi bendradarbiauti, kad būtų užtikrintas sistemos stabilumas, ir su užtikrinimu, kad bus sukurta tinkama infrastruktūra, didžia dalimi pakeitė vėlesni teisės aktai. Šiuo reglamentu sprendžiamas konkretus elektros energijos sektoriaus krizių prevencijos ir valdymo klausimas;
- (5) Komisijos reglamentai (ES) 2017/1485 ⁽⁷⁾ ir (ES) 2017/2196 ⁽⁸⁾ – išsamus taisyklių sąvadas, reglamentuojantis, kaip perdavimo sistemos operatoriai ir kiti atitinkami suinteresuotieji subjektai turėtų veikti ir bendradarbiauti, kad užtikrintų sistemos saugumą. Tos techninės taisyklės turėtų užtikrinti, kad incidentai elektros energijos sektoriuje būtų veiksmingai šalinami eksploataavimo lygmeniu. Šiame reglamente daugiausia dėmesio skiriama elektros energijos sektoriaus krizėms, kurios yra didesnio masto ir turi didesnę poveikį. Jame nustatyta, ką valstybės narės turėtų daryti, kad užkirstų kelią tokioms krizėms, ir kokių priemonių jos gali imtis, jei vien sistemos eksploataavimo taisyklių nebepakaktų. Net ir elektros energijos sektoriaus krizių atveju reikėtų visiškai laikytis sistemos eksploataavimo taisyklių ir šis reglamentas turėtų atitikti Reglamentą (ES) 2017/2196;
- (6) šiame reglamente nustatoma bendra taisyklių, kaip užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizei, jai pasirengti ir ją valdyti, sistema, kurios pagalba pasirengimo etape ir per elektros energijos sektoriaus krizę atsiranda daugiau skaidrumo ir užtikrinama, kad būtų koordinuotai ir efektyviai imamasi priemonių. Tam valstybės narės turi bendradarbiauti regioniniu ir, jei taikytina, dvišaliu lygmeniu, vadovaudamosi solidarumo principu. Jame taip pat nustatoma sistema, kaip, pasitelkus Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupę (toliau – ECG), kuri buvo įsteigta 2012 m. lapkričio 15 d. Komisijos sprendimu ⁽⁹⁾ kaip forumas, kuriame galima keistis informacija ir skatinamas valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimas, visų pirma elektros energijos tiekimo saugumo srityje. Valstybių narių bendradarbiavimu ir stebėsenos sistema siekiama užtikrinti geresnį pasirengimą valdyti riziką, kartu sumažinant sąnaudas. Šis reglamentas taip pat turėtų sustiprinti elektros energijos vidaus rinką, nes bus padidintas valstybių narių tarpusavio pasitikėjimas ir užkirstas kelias netinkamam valstybės kišimuisi elektros energijos sektoriaus krizių atveju, visų pirma vengiant netinkamo tarpvalstybinių srautų ir tarpzoninio perdavimo pralaidumo apribojimo, tokiu būdu sumažinant neigiamų padarinių išplitimo į kaimynines valstybes nares riziką;
- (7) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2016/1148 ⁽¹⁰⁾ nustatytos bendrosios tinklų ir informacinių sistemų saugumo taisyklės, o konkrečios kibernetinio saugumo taisyklės bus parengtos tinklo kodekse, kaip nustatyta Reglamente (ES) 2019/943. Šiuo reglamentu papildoma Direktyva (ES) 2016/1148, užtikrinant, kad kibernetiniai incidentai būtų tinkamai pripažįstami kaip rizika ir kad priemonės, kurių imamasi jiems pašalinti, būtų tinkamai nurodytos pasirengimo valdyti riziką planuose;
- (8) Tarybos direktyvoje 2008/114/EB ⁽¹¹⁾ nustatytas procesas, kuriuo siekiama padidinti nustatytų ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, įskaitant tam tikrus elektros energijos infrastruktūros objektus, saugumą. Direktyva 2008/114/EB kartu su šiuo reglamentu padeda kurti visuotinę Sąjungos energetinio saugumo užtikrinimo koncepciją;

⁽⁶⁾ 2006 m. sausio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/89/EB dėl priemonių siekiant užtikrinti elektros energijos tiekimo saugumą ir investicijas į infrastruktūrą (OL L 33, 2006 2 4, p. 22).

⁽⁷⁾ 2017 m. rugpjūčio 2 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/1485, kuriuo nustatomos elektros energijos perdavimo sistemos eksploataavimo gairės (OL L 220, 2017 8 25, p. 1).

⁽⁸⁾ 2017 m. lapkričio 24 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/2196 dėl tinklo kodekso, kuriame nustatomi elektros sistemos avarių šalinimo ir veikimo atkūrimo reikalavimai (OL L 312, 2017 11 28, p. 54).

⁽⁹⁾ 2012 m. lapkričio 15 d. Komisijos sprendimas, kuriuo įsteigiama Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupė (OL C 353, 2012 11 17, p. 2).

⁽¹⁰⁾ 2016 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/1148 dėl priemonių aukštam bendram tinklų ir informacinių sistemų saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti (OL L 194, 2016 7 19, p. 1).

⁽¹¹⁾ 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos direktyva 2008/114/EB dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nustatymo ir priskyrimo jiems bei būtinybės gerinti jų apsaugą vertinimo (OL L 345, 2008 12 23, p. 75).

- (9) Europos Parlamento ir Tarybos sprendime Nr. 1313/2013/ES ⁽¹²⁾ nustatyti reikalavimai valstybėms narėms kas trejus metus parengti rizikos vertinimą nacionaliniu lygiu arba atitinkamu subnacionaliniu lygiu, taip pat plėtoti ir tobulinti savo nelaimių rizikos valdymo planavimą nacionaliniu lygiu arba atitinkamu subnacionaliniu lygiu. Konkretūs šiame reglamente nustatyti rizikos prevencijos, pasirengimo jai ir planavimo veiksmai turėtų būti suderinami su platesnio masto daugelio pavojų nacionaliniais rizikos vertinimais, reikalaujama pagal Sprendimą Nr. 1313/2013/ES;
- (10) valstybės narės yra atsakingos už elektros energijos tiekimo saugumo užtikrinimą savo teritorijose, tačiau Komisija ir kiti Sąjungos subjektai taip pat bendrai atsako už elektros energijos tiekimo saugumą pagal savo atitinkamas veiklos ir kompetencijos sritis. Elektros energijos tiekimo saugumui užtikrinti reikalingas veiksmingas valstybių narių, Sąjungos institucijų, įstaigų, tarnybų ir agentūrų bei atitinkamų suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimas. Skirstymo sistemos operatoriai ir perdavimo sistemos operatoriai atlieka esminį vaidmenį užtikrinant saugią, patikimą ir veiksmingą elektros energijos sistemą pagal Direktyvos (ES) 2019/944 31 ir 40 straipsnius. Reguliavimo institucijos ir kitos atitinkamos nacionalinės institucijos taip pat atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant ir stebint elektros energijos tiekimo saugumą, vykdydamos joms skirtas užduotis pagal Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnį. Valstybės narės kaip vieną kompetentingą nacionalinę valdžios arba reguliavimo instituciją turėtų paskirti esamą arba naują subjektą, siekdamas užtikrinti skaidrų ir įtraukų visų susijusių subjektų dalyvavimą, veiksmingą pasirengimo valdyti riziką planų rengimą ir tinkamą jų įgyvendinimą, taip pat sudaryti geresnes sąlygas elektros energijos sektoriaus krizių prevencijai ir *ex-post* vertinimui bei su tuo susijusios informacijos mainams;
- (11) norint laikytis bendro požiūrio į elektros energijos sektoriaus krizių prevenciją ir valdymą, reikia bendro valstybių narių sutarimo dėl to, kas yra elektros energijos sektoriaus krizė. Visų pirma šis reglamentas turėtų palengvinti koordinavimą tarp valstybių narių nustatant padėtį, kuriai susidarius atsiranda arba yra neišvengiama potenciali didelio elektros energijos trūkumo arba negalėjimo tiekti jos vartotojams rizika. Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas (toliau – ENTSO-E) ir valstybės narės turėtų atitinkamai nustatyti konkrečius regioninius ir nacionalinius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus. Tokiu požiūriu turėtų būti užtikrinama, kad būtų numatyti visi atitinkami elektros energijos sektoriaus krizių atvejai, atsižvelgiant į regioninius ir nacionalinius ypatumus, pavyzdžiui, elektros tinklo topologiją, elektros energijos rūšių derinį, gamybos ir vartojimo dydį ir gyventojų tankį;
- (12) norint laikytis bendro požiūrio į elektros energijos sektoriaus krizių prevenciją ir valdymą, taip pat reikia, kad nustatydamos riziką, susijusią su elektros energijos tiekimo saugumu, valstybės narės naudotų tuos pačius metodus ir apibrėžtis ir galėtų veiksmingai palyginti savo ir kaimyninių valstybių veiklą šioje srityje. Šiame reglamente nurodyti du rodikliai, naudojami elektros energijos tiekimo saugumui Sąjungoje stebėti: GWh per metus išreikšta numatyta energija, kuri nebuvo tiekama, ir numatomas apkrovos sumažėjimas, išreikštas valandomis per metus. Tie rodikliai yra dalis Europos išteklių adekvatumo vertinimo, kurį atlieka ENTSO-E pagal Reglamento (ES) 2019/943 23 straipsnį. ECG, remdamasi tų rodiklių rezultatais, turėtų nuolat vykdyti energijos tiekimo saugumo stebėseną. Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (toliau – ACER) taip pat turėtų naudoti tuos rodiklius, teikdama metines elektros energijos rinkos stebėjimo ataskaitas dėl valstybių narių veiklos elektros energijos tiekimo saugumo srityje rezultatų pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/942 ⁽¹³⁾ 15 straipsnį;
- (13) siekiant užtikrinti tokį rizikos vertinimų suderinamumą, kad būtų stiprinamas valstybių narių tarpusavio pasitikėjimas esant elektros energijos sektoriaus krizei, reikia laikytis bendro požiūrio į rizikos scenarijų nustatymą. Todėl ENTSO-E, pasikonsultavęs su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, bendradarbiaudamas su ACER ir ECG, kurią sudaro tik valstybių narių atstovai, turėtų parengti ir atnaujinti bendrą rizikos nustatymo metodiką. ENTSO-E turėtų metodiką pasiūlyti, o ACER turėtų ją patvirtinti. Konsultuodamasi su ECG, ACER turėtų kuo labiau atsižvelgti į tos grupės nuomonę. ENTSO-E turėtų atnaujinti bendrą rizikos nustatymo metodiką, kai atsiranda svarbios naujos informacijos;
- (14) remdamasis bendra rizikos nustatymo metodika, ENTSO-E turėtų reguliariai rengti ir atnaujinti regioninius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus ir nustatyti kiekvienam regionui aktualiausią riziką, tokią kaip

⁽¹²⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo (OL L 347, 2013 12 20, p. 924).

⁽¹³⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/942, kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 22).

ekstremalios oro sąlygos, stichinės nelaimės, kuro trūkumas arba piktavališki išpuoliai. Nagrinėjant krizės dėl dujų trūkumo scenarijų, dujų tiekimo sutrikimo riziką reikėtų įvertinti remiantis dujų tiekimo ir infrastruktūros veikimo sutrikimo scenarijais, kuriuos Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklas (ENTSO-G) parengė pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/1938 ⁽¹⁴⁾ 7 straipsnį. ENTSO-E turėtų turėti galimybę su regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymu susijusias užduotis perduoti regioniniams koordinavimo centrams, įsteigtiems pagal Reglamento (ES) 2019/943 35 straipsnį. Tos perduotos užduotys turėtų būti atliekamos prižiūrint ENTSO-E. Valstybės narės turėtų remtis regioniniais elektros energijos sektoriaus krizės scenarijais rengdamos ir atnaujindamos (paprastai kas ketverius metus) savo nacionalinius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus. Tais scenarijais reikėtų remtis rengiant pasirengimo valdyti riziką planus. Nustatydamos riziką nacionaliniu lygmeniu, valstybės narės turėtų aprašyti bet kokią jų nustatytą riziką, susijusią su elektros energijos tiekimo saugumui svarbios infrastruktūros nuosavybės teisėmis, ir bet kokias priemones, kurių imamasi tai rizikai pašalinti, pvz., bendruosius arba sektoriaus investicijų tikrinimo teisės aktus, specialias tam tikrų akcininkų teises, kartu nurodydamos, kodėl jos mano, kad tokios priemonės yra būtinos ir proporcingos;

- (15) rizikos scenarijų nustatymas ir prevencinių, parengiamųjų priemonių bei padarinių mažinimo priemonių rengimas regioniniu lygmeniu turėtų būti labai naudingas užtikrinant tų priemonių veiksmingumą ir optimalų išteklių naudojimą. Be to, kai kyla vienalaikė elektros energijos sektoriaus krizė, koordinuotas ir iš anksto sutartas metodas užtikrintų nuoseklų reagavimą ir sumažintų neigiamų padarinių, kurių kaimyninėse šalyse gali turėti išimtinai nacionalinio lygmens priemonės, išplitimo riziką. Todėl šiame reglamente reikalaujama, kad valstybės narės bendradarbiautų regioniniu lygmeniu;
- (16) regioniniai koordinavimo centrai turėtų atlikti jiems pagal Reglamentą (ES) 2019/943 pavestas regioninės svarbos užduotis. Siekiant užtikrinti, kad jie galėtų veiksmingai atlikti jiems patikėtas užduotis ir veikti glaudžiai bendradarbiaudami su atitinkamomis nacionalinėmis valdžios institucijomis, kad būtų užkirstas kelias didesnio masto incidentams elektros energijos sektoriuje ir sušvelninti jų padariniai, regioninis bendradarbiavimas, kurio reikalaujama pagal šį reglamentą, turėtų būti grindžiamas regioninio bendradarbiavimo struktūromis, kurios naudojamos techniniu lygmeniu, būtent valstybių narių, kurios naudojasi tuo pačiu regioniniu koordinavimo centru, grupėmis. Todėl regioninių koordinavimo centrų geografiniai regionai yra svarbūs nustatant regioninius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus ir atliekant rizikos vertinimus. Tačiau valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė bendradarbiavimo dėl konkrečių regioninių priemonių tikslais sudaryti regionuose pogrupius, arba tuo tikslu bendradarbiauti esamuose regioninio bendradarbiavimo forumuose, kadangi techniniai pajėgumai teikti tarpusavio pagalbą elektros energijos sektoriaus krizės atveju yra esminis dalykas. Taip yra todėl, kad elektros energijos krizės metu nebūtina visos didesnio regiono valstybės narės galės tiekti elektros energiją kitai valstybei narei. Todėl nebūtina, kad visos regiono valstybės narės sudarytų regioninius susitarimus dėl konkrečių regioninių priemonių. Vietoj to, tokius susitarimus turėtų sudaryti tos valstybės narės, kurios turi techninių pajėgumų teikti viena kitai pagalbą;
- (17) Reglamentu (ES) 2019/943 nustatoma, kad reikia naudoti bendrą vidutinės trukmės ir ilgojo laikotarpio Europos išteklių adekvatumo vertinimo metodiką (nuo 10 metų į priekį iki vienerių metų į priekį), kad būtų užtikrinta, jog valstybių narių sprendimai dėl galimų investavimo poreikių būtų priimami skaidriai ir remiantis bendrai sutartu pagrindu. Europos išteklių adekvatumo vertinimas atliekamas kitu tikslu nei trumpalaikio adekvatumo vertinimas, būtent sezoninis adekvatumo vertinimas (šeši mėnesiai į priekį) ir nuo kitos savaitės iki bent kitos dienos adekvatumo vertinimas, naudojamas galimoms su adekvatumu susijusioms problemoms trumpuoju laikotarpiu nustatyti. Kalbant apie trumpalaikio adekvatumo vertinimą, reikalingas bendras požiūris į tai, kaip nustatyti galimas su adekvatumu susijusias problemas. ENTSO-E turėtų rengti žiemos ir vasaros adekvatumo vertinimus, kad išpėtų valstybės nares ir perdavimo sistemos operatorius apie su elektros energijos tiekimo saugumu susijusią riziką, kuri gali kilti per kitus šešis mėnesius. Kad pagerintų tuos adekvatumo vertinimus, ENTSO-E, pasikonsultavęs su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ir bendradarbiaudamas su ACER ir ECG, kurią sudaro tik valstybių narių atstovai, turėtų parengti bendrą tikimybinę tų adekvatumo vertinimų metodiką. ENTSO-E turėtų pasiūlyti tą metodiką ir jos atnaujinimus ACER, o ACER pasiūlymą ir atnaujinimus turėtų patvirtinti. Konsultuodamasi su ECG, ACER turi kuo labiau atsižvelgti į tos grupės pareikštas nuomones. ENTSO-E turėtų atnaujinti metodiką, kai atsiranda svarbios naujos informacijos. ENTSO-E turėtų turėti galimybę užduotis, susijusias su sezoniniais adekvatumo vertinimais, perduoti regioniniams koordinavimo centrams, o perduotos užduotys turėtų būti atliekamos prižiūrint ENTSO-E;

⁽¹⁴⁾ 2017 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1938 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 994/2010 (OL L 280, 2017 10 28, p. 1).

- (18) perdavimo sistemos operatoriai, atlikdami bet kurios kitos rūšies trumpalaikės rizikos vertinimą, būtent Reglamente (ES) 2017/1485 numatytas nuo kitos savaitės iki bent kitos dienos gamybos adekvatumo prognozes, turėtų taikyti metodiką, pagal kurią buvo rengiami sezoniniai adekvatumo vertinimai;
- (19) siekiant užtikrinti bendrą požiūrį į elektros energijos sektoriaus krizių prevenciją ir valdymą, kiekvienos valstybės narės kompetentinga institucija turėtų parengti pasirengimo valdyti riziką planą, grindžiamą regioniniais ir nacionaliniais elektros energijos sektoriaus krizės scenarijais. Kompetentingos institucijos turėtų konsultuotis su suinteresuotaisiais subjektais arba suinteresuotųjų grupių, pvz., gamintojų arba jų prekybos organizacijų ar skirstymo sistemos operatorių, atstovais, kai tai svarbu dėl elektros energijos sektoriaus krizės prevencijos ir jos valdymo. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų nuspręsti dėl tinkamos konsultacijų rengimo tvarkos. Pasirengimo valdyti riziką planuose turėtų būti aprašytos veiksmingos, proporcingos ir nediskriminacinės priemonės, tinkamos visiems nustatytiems elektros energijos sektoriaus krizės scenarijams. Reikėtų atsižvelgti į siūlomų paklausos ir pasiūlos valdymo priemonių poveikį aplinkai. Planais turėtų būti užtikrintas skaidrumas, ypač sąlygų, kuriomis galima taikyti ne rinkos priemonės elektros energijos sektoriaus krizėms sušvelninti. Visos numatomos ne rinkos priemonės turėtų atitikti šiame reglamente nustatytas taisykles. Pasirengimo valdyti riziką planai turėtų būti skelbiami viešai, kartu užtikrinant neskelbtinos informacijos konfidencialumą;
- (20) Pasirengimo valdyti riziką planuose turėtų būti nustatytos nacionalinės, regioninės ir, jei taikytina, dvišalės priemonės. Regioninės ir, jei taikytina, dvišalės priemonės yra visų pirma reikalingos susidarius vienalaikiai elektros energijos sektoriaus krizei, nes koordinuotas ir iš anksto sutartas metodas reikalingas siekiant užtikrinti nuoseklius veiksmus ir sumažinti neigiamų padarinių išplitimo riziką. Tuo tikslu kompetentingos institucijos, prieš priimdamos pasirengimo valdyti riziką planus, turėtų konsultuotis su susijusių valstybių narių kompetentingomis institucijomis. Susijusios valstybės narės yra tos valstybės narės, kurios galėtų patirti neigiamą šalutinį poveikį arba kitokį poveikį viena kitos elektros energijos sistemai, neatsižvelgiant į tai, ar tos valstybės narės yra tame pačiame regione ar yra tiesiogiai sujungtos. Planuose turėtų būti atsižvelgiama į atitinkamas nacionalines aplinkybes, įskaitant atokiausių regionų, kaip apibrėžta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 349 straipsnyje, ir kai kurių izoliuotų mikrosistemų, kurios nėra sujungtos su nacionalinėmis perdavimo sistemomis, padėtį. Tuo atžvilgiu valstybės narės turėtų padaryti atitinkamas išvadas, kiek tai susiję su, be kita ko, šio reglamento nuostatomis dėl regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo ir regioninėmis bei dvišalėmis priemonėmis, kurios nustatytos pasirengimo valdyti riziką planuose, taip pat nuostatomis dėl pagalbos. Planuose turėtų būti aiškiai nustatyti kompetentingų institucijų vaidmenys ir atsakomybės sritys. Rengiant nacionalines priemones reikėtų visiškai atsižvelgti į regionines ir dvišales priemones, dėl kurių susitarta, ir reikėtų visapusiškai pasinaudoti regioninio bendradarbiavimo teikiamomis galimybėmis. Planai turėtų būti techninio ir operatyvinio pobūdžio, o jų paskirtis – padėti užkirsti kelią krizei elektros energijos sektoriuje arba neleisti jai plisti ir sušvelninti jos padarinius;
- (21) pasirengimo valdyti riziką planai turėtų būti reguliariai atnaujinami. Siekdamas užtikrinti, kad planai būtų atnaujinti ir veiksmingi, kiekvieno regiono valstybių narių kompetentingos institucijos, bendradarbiaudamos su perdavimo sistemos operatoriais ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, turėtų kas dvejus metus atlikti elektros energijos sektoriaus krizių modeliavimą, kad išbandytų jų tinkamumą;
- (22) šiame reglamente pateiktas šablonas skirtas tam, kad būtų lengviau parengti planus, suteikiant galimybę įtraukti papildomą su valstybe nare susijusią konkrečią informaciją. Šablonu taip pat siekiama sudaryti geresnes sąlygas konsultuotis su kitomis valstybėmis narėmis atitinkamame regione ir su ECG. Konsultuojantis regione ir su ECG turėtų būti užtikrinta, kad priemonės, kurių imtasi vienoje valstybėje narėje arba regione, nekeltų pavojaus kitų valstybių narių ar regionų elektros energijos tiekimo saugumui;
- (23) svarbu palengvinti valstybių narių bendradarbiavimą ir didinti skaidrumą tais atvejais, kai jos turi konkrečios, rimtos ir patikimos informacijos, kad gali įvykti elektros energijos sektoriaus krizė. Tokiomis aplinkybėmis susijusios valstybės narės turėtų nepagrįstai nedelsdamos informuoti Komisiją, kaimynines valstybes nares ir ECG, ir visų pirma pateikti informaciją apie elektros energijos tiekimo padėties pablogėjimo priežastis, planuojamas priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizei, ir apie tai, ar gali reikėti pagalbos iš kitų valstybių narių;

- (24) susidarius elektros energijos sektoriaus krizei, keitimasis informacija yra būtinas, norint užtikrinti koordinuotus veiksmus ir tikslią pagalbą. Todėl šiuo reglamentu kompetentinga institucija įpareigojama nepagrįstai nedelsiant informuoti regiono valstybes nares, kaimynines valstybes nares ir Komisiją apie susidariusią elektros energijos sektoriaus krizę. Kompetentinga institucija taip pat turėtų pateikti informaciją apie krizės priežastis, planuojamas ar vykdomas priemones, kuriomis siekiama sušvelninti krizės padarinius, ir ar gali reikėti pagalbos iš kitų valstybių narių. Jei ta pagalba susijusi ne vien su elektros energijos tiekimo saugumu, taikytina teisine sistema turėtų išlikti Sąjungos civilinės saugos mechanizmas;
- (25) ištikus elektros energijos sektoriaus krizei, valstybės narės turėtų bendradarbiauti vadovaudamosi solidarumo principu. Be tos bendrosios taisyklės, turėtų būti numatyta tinkama nuostata, kad įvykus elektros energijos sektoriaus krizei valstybės narės galėtų viena kitai pasiūlyti pagalbą. Tokia pagalba turėtų būti pagrįsta sutartomis, suderintomis priemonėmis, nustatytomis pasirengimo valdyti riziką planuose. Pagal šį reglamentą valstybės narėms suteikiama didelė veiksmų laisvė tariantis dėl tokių suderintų priemonių turinio, taigi ir jų siūlomos pagalbos turinio. Valstybės narės turi priimti sprendimą ir susitarti dėl tokių suderintų priemonių, atsižvelgdamos į paklausą ir pasiūlą. Kartu šiuo reglamentu užtikrinama, kad sutartos pagalbos tikslu elektros energija būtų tiekama koordinuotai. Valstybės narės turėtų susitarti dėl būtinų techninių, teisinių ir finansinių sąlygų, kad būtų įgyvendintos regioninės ir dvišalės priemonės, dėl kurių susitarta. Tose techninėse sąlygose valstybės narės turėtų nurodyti didžiausią tiekimos elektros energijos kiekį, kuris turėtų būti iš naujo įvertintas remiantis techninėmis galimybėmis tiekti elektros energiją, kai pagalbos paprašoma elektros energijos sektoriaus krizės metu. Vėliau valstybės narės turėtų imtis visų būtinų priemonių regioninėms ir dvišalėms priemonėms, dėl kurių susitarta, ir techninėms, teisinėms bei finansinėms sąlygoms įgyvendinti;
- (26) susitardamos dėl suderintų priemonių ir techninių, teisinių bei finansinių sąlygų ir kitaip įgyvendindamos nuostatas dėl pagalbos, valstybės narės turėtų atsižvelgti į socialinius ir ekonominius veiksnius, įskaitant Sąjungos piliečių saugumą, ir proporcingumą. Jos skatinamos dalytis geriausia praktika ir naudotis ECG kaip diskusijų platforma, kurioje būtų vykdoma nustatyti pagalbos, visų pirma susijusios su suderintomis priemonėmis, galimybes ir būtinas technines, teises bei finansines sąlygas, įskaitant teisingą kompensaciją. Komisija gali palengvinti regioninių ir dvišalių priemonių rengimą;
- (27) už pagal šį reglamentą valstybių narių viena kitai teikiamą pagalbą turėtų būti taikoma teisinga tarp valstybių narių sutarta kompensacija. Šiuo reglamentu nederinami visi tokios teisingos kompensacijos tarp valstybių narių aspektai. Todėl prieš suteikiant pagalbą valstybės narės turėtų susitarti dėl teisingos kompensacijos nuostatų. Pagalbos prašanti valstybė narė turėtų nedelsdama sumokėti tokią kompensaciją pagal teikiančiai valstybei narei arba užtikrinti, kad ji būtų nedelsiant sumokėta. Komisija turėtų pateikti neprivalomas gaires dėl pagrindinių teisingos kompensacijos elementų ir kitų techninių, teisinių ir finansinių sąlygų elementų;
- (28) teikdamos pagalbą pagal šį reglamentą valstybės narės įgyvendina Sąjungos teisę, todėl privalo gerbti Sąjungos teisę garantuojamas pagrindines teises. Todėl teikiant tokią pagalbą, priklausomai nuo priemonių, dėl kurių valstybės narės susitarė, valstybei narei gali atsirasti pareiga sumokėti kompensaciją toms valstybėms narėms, kurioms jos priemonės turėjo poveikio. Todėl valstybės narės turėtų, jei būtina, užtikrinti, kad būtų nustatytos nacionalinės kompensavimo taisyklės, kurios atitiktų Sąjungos teisę, visų pirma pagrindines teises. Be to, pagalbą gaunančioji valstybė narė galiausiai turėtų padengti visas pagrįstas išlaidas, kurias kita valstybė narė patiria dėl pagal tokias nacionalines kompensavimo taisykles teikiamos pagalbos;
- (29) elektros energijos sektoriaus krizės atveju pagalba turėtų būti teikiama net jei valstybės narės dar nėra susitarusios dėl suderintų priemonių ir techninių, teisinių bei finansinių sąlygų, kaip reikalaujama šio reglamento nuostatose dėl pagalbos. Kad būtų galima esant tokiai padėčiai teikti pagalbą pagal šį reglamentą, valstybės narės turėtų susitarti dėl *ad hoc* priemonių ir sąlygų, kurie pakeistų trūkstamas suderintas priemones ir technines, teises ir finansines sąlygas;
- (30) šiame reglamente toks valstybių narių tarpusavio pagalbos mechanizmas nustatomas kaip priemonė užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizei Sąjungoje arba jos padariniams sušvelninti. Todėl Komisija turėtų persvarstyti pagalbos mechanizmą, atsižvelgdama į patirtį, susijusią su jo veikimu ateityje, ir atitinkamais atvejais pasiūlyti jo pakeitimus;

- (31) šiuo reglamentu elektros energijos įmonėms ir vartotojams, susidarius elektros energijos sektoriaus krizėms, turėtų būti sudarytos sąlygos kuo ilgiau naudotis rinkos mechanizmais, kaip nustatyta Reglamente (ES) 2019/943 ir Direktyvoje (ES) 2019/944. Vidaus rinką reglamentuojančių taisyklių ir sistemos eksploatavimo taisyklių reikėtų laikytis net susidarius elektros energijos sektoriaus krizėms. Tokios taisyklės apima Reglamento (ES) 2017/1485 22 straipsnio 1 dalies i punktą ir Reglamento (ES) 2017/2196 35 straipsnį, kuriais reglamentuojamas sandorių apribojimas, tarpzoninio pralaidumo teikimo pralaidumui paskirstyti ribojimas arba grafikų teikimo ribojimas. Tai reiškia, kad ne rinkos priemonių, pavyzdžiui, priverstinio apkrovos atjungimo, arba papildomų atsargų tiekimo ne pagal įprasto rinkos veikimo principus, reikėtų imtis tik kraštutiniu atveju, kai išnaudotos visos rinkos teikiamos galimybės. Todėl priverstinis apkrovos atjungimas galėtų būti taikomas tik išnaudojus visas savanoriško apkrovos atjungimo galimybes. Be to, visos ne rinkos priemonės turėtų būti būtinos, proporcingos, nediskriminacinės ir laikinos;
- (32) siekiant užtikrinti skaidrumą po elektros energijos sektoriaus krizės, kompetentinga institucija, kuri paskelbė elektros energijos sektoriaus krizę, turėtų atlikti krizės ir jos poveikio *ex post* vertinimą. Atliekant tą vertinimą reikėtų atsižvelgti, be kita ko, į priemonių, kurių buvo imtasi, veiksmingumą ir proporcingumą, ir į jų ekonomines sąnaudas. Į tą vertinimą taip pat reikėtų įtraukti tarpvalstybinius aspektus, pavyzdžiui, priemonių poveikį kitoms valstybėms narėms ir iš jų valstybės narės, kuri paskelbė elektros energijos sektoriaus krizę, gautos pagalbos dydį;
- (33) skaidrumo prievolėmis turėtų būti užtikrinta, kad visos priemonės, kurių imamasi siekiant užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizėms arba jas valdyti, atitiktų vidaus rinkos taisyklės ir bendradarbiavimo bei solidarumo principus, kuriais pagrįsta energetikos sąjunga;
- (34) šiuo reglamentu sustiprinamas ECG vaidmuo. Ji turėtų vykdyti konkrečias užduotis, visų pirma susijusias su regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo metodikos ir trumpalaikio bei sezoninio adekvatumo vertinimo metodikos sukūrimu, taip pat susijusias su pasirengimo valdyti riziką planų rengimu, ir turėtų atlikti svarbų vaidmenį: stebėti valstybių narių veiklos energijos tiekimo saugumo srityje rezultatus ir jais remdamasi kurti geriausią praktiką;
- (35) elektros energijos sektoriaus krizė gali išplisti už Sąjungos ribų į Energijos bendrijos susitariančiųjų šalių teritoriją. Kaip Energijos bendrijos steigimo sutarties šalis Sąjunga turėtų dėti pastangas, kad ta Sutartis būtų iš dalies pakeista siekiant sukurti integruotą rinką ir bendrą reguliavimo erdvę nustatant tinkamą ir stabilią reguliavimo sistemą. Kad užtikrintų efektyvų krizių valdymą, Sąjunga turėtų glaudžiai bendradarbiauti su Energijos bendrijos susitariančiosiomis šalimis, kai bandoma užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizei, jai pasiruošti ir ją suvaldyti;
- (36) jeigu Komisija, ACER, ECG, ENTSO-E, valstybės narės ir jų kompetentingos bei reguliavimo institucijos arba bet kurios kitos įstaigos, subjektai ar asmenys gauna konfidencialią informaciją pagal šį reglamentą, jie turėtų užtikrinti tos informacijos konfidencialumą. Tuo tikslu konfidencialiai informacijai turėtų būti taikomos galiojančios Sąjungos ir nacionalinės taisyklės dėl konfidencialios informacijos tvarkymo ir procesų;
- (37) kadangi šio reglamento tikslo, t. y. užtikrinti veiksmingiausią ir efektyviausią pasirengimą valdyti riziką Sąjungoje, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl jo masto ir poveikio to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;
- (38) šiuo metu Kipras yra vienintelė valstybė narė, kuri nėra tiesiogiai sujungta su kita valstybe nare. Dėl tam tikrų šio reglamento nuostatų reikėtų patikslinti, kad tol, kol tokia padėtis tęsiasi, tos nuostatos, t. y. nuostatos dėl regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo, dėl regioninių ir dvišalių priemonių, kurios nustatytos pasirengimo valdyti riziką planuose, ir dėl pagalbos, Kipro atžvilgiu netaikomos. Kipras ir kitos susijusios valstybės narės raginamos, padedant Komisijai, parengti alternatyvias priemones ir procedūras tose srityse, kurioms tos nuostatos taikomos, jei tokios alternatyvios priemonės ir procedūros neturi poveikio veiksmingam šio reglamento taikymui tarp kitų valstybių narių;

(39) Direktyva 2005/89/EB turėtų būti panaikinta,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

Bendrosios nuostatos

1 straipsnis

Dalykas

Šiame reglamente nustatomos valstybių narių bendradarbiavimo, kuriuo siekiama solidariai ir skaidriai užkirsti kelią krizėms elektros energijos sektoriuje, joms pasiruošti ir jas valdyti visiškai atsižvelgiant į konkurencingos elektros energijos vidaus rinkos reikalavimus, taisyklės.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) elektros energijos tiekimo saugumas – elektros energijos sistemos gebėjimas užtikrinti aiškiai nustatyto veiksmingumo lygio, kaip jį apibrėžia susijusios valstybės narės, elektros energijos tiekimą vartotojams;
- 2) perdavimo sistemos operatorius – perdavimo sistemos operatorius, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 35 punkte;
- 3) skirstymas – skirstymas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 28 punkte;
- 4) tarpvalstybinis srautas – tarpvalstybinis srautas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 3 punkte;
- 5) tarpzoninis pralaidumas – sujungtos elektros energetikos sistemos gebėjimas užtikrinti energijos perdavimą tarp prekybos zonų;
- 6) vartotojas – vartotojas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 1 punkte;
- 7) skirstymo sistemos operatorius – skirstymo sistemos operatorius, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 29 punkte;
- 8) gamyba – gamyba, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 37 punkte;
- 9) elektros energijos sektoriaus krizė – esama arba neišvengiama padėtis, kai labai trūksta elektros energijos, kaip nustatyta valstybių narių ir apibūdinta pasirengimo valdyti riziką planuose, arba kai neįmanoma tiekti vartotojams elektros energijos;
- 10) vienašakė elektros energijos sektoriaus krizė – elektros energijos sektoriaus krizė, tuo pačiu metu veikianti daugiau negu vieną valstybę narę;
- 11) kompetentinga institucija – nacionalinė valdžios institucija arba reguliavimo institucija, paskirta valstybės narės pagal 3 straipsnį;
- 12) reguliavimo institucijos – reguliavimo institucijos, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 57 straipsnio 1 punkte;
- 13) krizių koordinatorius – asmuo, asmenų grupė, grupė, kurią sudaro atitinkami nacionaliniai elektros energijos sektoriaus krizių valdytojai, arba institucija, kurių užduotis, kilus elektros energijos sektoriaus krizei, yra palaikyti ryšius ir koordinuoti informacijos srautą;
- 14) ne rinkos priemonė – bet kuri rinkos taisyklių arba komercinių susitarimų neatitinkanti pasiūlos arba paklausos valdymo priemonė, kuria siekiama sušvelninti elektros energijos sektoriaus krizės padarinius;

- 15) gamintojas – gamintojas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 38 punkte;
- 16) regionas – valstybių narių, kurių perdavimo sistemos operatoriai naudojami tuo pačiu regioniniu koordinavimo centru, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2019/943 36 straipsnyje, grupė;
- 17) pogrupis – regiono valstybių narių, turinčių techninių pajėgumų teikti viena kitai pagalbą pagal 15 straipsnį, grupė;
- 18) išankstinis perspėjimas – konkrečios, rimtos ir patikimos informacijos, kad gali nutikti įvykis, dėl kurio yra tikimybė, kad labai pablogės elektros energijos tiekimo padėtis ir yra tikimybė, kad kils elektros energijos sektoriaus krizė, pateikimas;
- 19) perdavimas – perdavimas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 34 punkte;
- 20) elektros energijos įmonė – elektros energijos įmonė, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 57 punkte;
- 21) pralaidumų galių paskirstymas – pralaidumų priskyrimas tarpzoniniams mainams;
- 22) atsinaujinančių išteklių energija – energija iš atsinaujinančių išteklių arba atsinaujinančių išteklių energija, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 31 punkte;

3 straipsnis

Kompetentinga institucija

1. Kuo greičiau ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip iki 2020 m. sausio 5 d. kiekviena valstybė narė savo kompetentinga institucija paskiria nacionalinę vyriausybės instituciją arba reguliavimo instituciją. Kompetentingos institucijos yra atsakingos už šiame reglamente numatytų užduočių vykdymą ir tuo tikslu bendradarbiauja tarpusavyje. Atitinkamu atveju, kol bus paskirta kompetentinga institucija, pagal šį reglamentą numatytas kompetentingos institucijos užduotis vykdo nacionaliniai subjektai, atsakingi už elektros energijos tiekimo saugumą.
2. Valstybės narės nedelsdamos praneša Komisijai ir ECG ir viešai paskelbia savo kompetentingų institucijų, paskirtų pagal 1 dalį, pavadinimą ir kontaktinius duomenis ir visus su jų pavadinimu ar kontaktiniais duomenimis susijusius pasikeitimus.
3. Valstybės narės gali leisti kompetentingai institucijai pavesti šiame reglamente nustatytas veiklos užduotis, susijusias su pasirengimo valdyti riziką planavimu ir rizikos valdymu, kitoms įstaigoms. Pavestos užduotys atliekamos prižiūrint kompetentingai institucijai ir nurodomos pasirengimo valdyti riziką plane, laikantis 11 straipsnio 1 dalies b punkto.

II SKYRIUS

Rizikos vertinimas

4 straipsnis

Rizikos elektros energijos tiekimo saugumui vertinimas

Kiekviena kompetentinga institucija užtikrina, kad visa atitinkama su elektros energijos tiekimo saugumu susijusi rizika būtų vertinama vadovaujantis šiame reglamente ir Reglamento (ES) 2019/943 IV skyriuje nustatytais taisyklėmis. Tuo tikslu ji bendradarbiauja su perdavimo sistemos operatoriais, skirstymo sistemos operatoriais, reguliavimo institucijomis, ENTSO-E, regioniniais koordinavimo centrais ir, prireikus, kitais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais.

5 straipsnis

Regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo metodika

1. ENTSO-E ne vėliau kaip 2020 m. sausio 5 d. pateikia ACER aktualiausių regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo metodikos pasiūlymą.

2. Pagal siūlomą metodiką nustatomi elektros energijos sektoriaus krizės scenarijai, atsižvelgiant į sistemos adekvatumą, sistemos saugumą ir kuro tiekimo saugumą, remiantis bent šia rizika:

- a) retų ir ekstremalių gamtinių pavojų;
- b) netyčinių pavojų, kurie viršija N-1 saugumo kriterijų, ir išskirtinių avarinių atvejų;
- c) susijusių pavojų, be kita ko, piktavališkų išpuolių padarinių ir kuro trūkumo.

3. Į siūlomą metodiką įtraukiami bent šie elementai:

- a) visos svarbios nacionalinės ir regioninės aplinkybės, įskaitant visus pogrupius;
- b) tarpvalstybinės rizikos sąveika ir sąsajos;
- c) vienalaikės elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų modeliavimas;
- d) rizikos reitingavimas pagal jos poveikį ir tikimybę;
- e) principai, kaip elgtis su neskelbtina informacija, kad būtų užtikrintas skaidrumas visuomenės atžvilgiu.

4. Kai pagal šio straipsnio 2 dalies c punktą nustatydamas riziką ENTSO-E nagrinėja dujų tiekimo sutrikimo riziką, jis turi pasinaudoti gamtinių dujų tiekimo ir infrastruktūros veikimo sutrikimo scenarijais, kuriuos ENTSO-G parengė pagal Reglamento (ES) 2017/1938 7 straipsnį.

5. Prieš pateikdamas siūlomą metodiką ACER, ENTSO-E konsultuojasi bent su regioniniais koordinavimo centrais, pramonės ir vartotojų organizacijomis, gamintojais arba jų prekybos organizacijomis, perdavimo sistemos operatoriais ir atitinkamais skirstymo sistemos operatoriais, kompetentingomis institucijomis, reguliavimo institucijomis ir kitomis susijusiomis nacionalinėmis institucijomis. ENTSO-E deramai atsižvelgia į konsultacijų rezultatus ir kartu su siūloma metodika pristato juos ECG posėdyje.

6. Per du mėnesius nuo siūlomos metodikos gavimo dienos ACER, pasikonsultavusi su ECG, sudaryta tik iš valstybių narių atstovų, pasiūlymą patvirtina arba iš dalies pakeičia. Galutinę metodikos redakciją ENTSO-E ir ACER skelbia savo interneto svetainėse.

7. Metodiką ENTSO-E atnaujina ir tobulina pagal 1–6 dalis, kai atsiranda naujos svarbios informacijos. ECG, sudaryta tik iš valstybių narių atstovų, gali rekomenduoti, o ACER arba Komisija gali prašyti atlikti tokius atnaujinimus ir patobulinimus, nurodydamos tinkamą pagrindimą. Per šešis mėnesius nuo prašymo gavimo dienos ENTSO-E pateikia ACER siūlomų pakeitimų projektą. Per du mėnesius nuo tokio projekto gavimo dienos ACER, pasikonsultavusi su ECG, sudaryta tik iš valstybių narių atstovų, patvirtina arba iš dalies pakeičia pasiūlytus pakeitimus. Galutinę atnaujintos metodikos redakciją ENTSO-E ir ACER skelbia savo interneto svetainėse.

6 straipsnis

Regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymas

1. Per šešis mėnesius po metodikos patvirtinimo pagal 5 straipsnio 6 dalį ENTSO-E, remdamasis ta metodika ir glaudžiai bendradarbiaudamas su ECG, regioniniais koordinavimo centrais, kompetentingomis institucijomis ir reguliavimo institucijomis, nustato kiekvieno regiono aktualiausius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus. Jis gali su regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymu susijusias užduotis perduoti regioniniams koordinavimo centrams.

2. ENTSO-E regioninius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus pateikia susijusiems perdavimo sistemos operatoriams, regioniniams koordinavimo centrams, kompetentingoms institucijoms, reguliavimo institucijoms bei ECG. Elektros energijos sritys veiklos koordinavimo grupė gali rekomenduoti pakeitimus.

3. ENTSO-E atnaujina regioninius elektros sektoriaus krizės scenarijus kas ketverius metus, nebent dėl tam tikrų aplinkybių juos reikėtų atnaujinti dažniau.

7 straipsnis

Nacionalinių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymas

1. Per keturis mėnesius po regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo pagal 6 straipsnio 1 dalį kompetentinga institucija nustato aktualiausius nacionalinius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus.
2. Nustatydamą nacionalinius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus, kompetentinga institucija konsultuojasi su perdavimo sistemos operatoriais, skirstymo sistemos operatoriais, kuriuos kompetentinga institucija laiko svarbiais, atitinkamais gamintojais arba jų prekybos organizacijomis ir reguliavimo institucija, jeigu ji nėra kompetentinga institucija.
3. Nacionaliniai elektros energijos sektoriaus krizės scenarijai nustatomi remiantis bent 5 straipsnio 2 dalyje nurodyta rizika ir turi būti suderinti su regioniniais elektros energijos sektoriaus krizės scenarijais, nustatytais pagal 6 straipsnio 1 dalį. Valstybės narės nacionalinius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus atnaujina kas ketverius metus, nebent dėl tam tikrų aplinkybių juos reikėtų atnaujinti dažniau.
4. Per keturis mėnesius po regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo pagal 6 straipsnio 1 dalį valstybės narės informuoja ECG ir Komisiją apie jų atliktą rizikos, susijusios su elektros energijos tiekimo saugumui svarbios infrastruktūros nuosavybės teisėmis, vertinimą ir visas priemones, kurių imtasi siekiant užkirsti kelią tokiai rizikai arba ją sumažinti, kartu nuroydamos, kodėl tokios priemonės laikomos būtinomis ir proporcingomis.

8 straipsnis

Trumpalaikio ir sezoninio adekvatumo vertinimo metodika

1. ENTSO-E ne vėliau kaip 2020 m. sausio 5 d. pateikia ACER sezoninio ir trumpalaikio adekvatumo, būtent mėnesio, nuo kitos savaitės ir iki bent kitos dienos adekvatumo, vertinimo metodikos pasiūlymą, kuris apima bent šiuos aspektus:
  - a) tiekiamo energijos kiekio nepastovumas, pavyzdžiui, perdavimo pajėgumų atjungimo tikimybė, neplanuoto jėgainių atjungimo tikimybė, atšiaurios oro sąlygos, nepastovi apkrova, ypač nuo oro sąlygų priklausanti pikinė apkrova, ir energijos gamybos iš atsinaujinančių išteklių nepastovumas;
  - b) elektros energijos sektoriaus krizės susidarymo tikimybė;
  - c) vienlaikės elektros energijos sektoriaus krizės susidarymo tikimybė.
2. 1 dalyje nurodyta metodika remiasi tikimybių metodu, įskaitant įvairius scenarijus, ir joje atsižvelgiama į nacionalines, regionines ir Sąjungos aplinkybes, įskaitant valstybių narių tinklų sujungimo lygį, ir pagal galimybes į trečiųjų šalių, kurios priklauso Sąjungos sinchroninėms zonoms, aplinkybes. Metodikoje atsižvelgiama į specifines kiekvienos valstybės narės energetikos sektoriaus ypatybes, įskaitant specifines oro sąlygas ir išorines aplinkybes.
3. Prieš pateikdamas siūlomą metodiką, ENTSO-E konsultuojasi bent su regioniniais koordinavimo centrais, pramonės ir vartotojų organizacijomis, gamintojais arba jų prekybos organizacijomis, perdavimo sistemos operatoriais, atitinkamais skirstymo sistemos operatoriais, kompetentingomis institucijomis, reguliavimo institucijomis ir kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis. ENTSO-E deramai atsižvelgia į konsultacijų rezultatus ir kartu su siūloma metodika pateikia juos ECG posėdyje.
4. Per du mėnesius nuo siūlomos metodikos gavimo dienos ACER, pasikonsultavusi su ECG, sudaryta tik iš valstybių narių atstovų, pasiūlymą patvirtina arba iš dalies pakeičia. Galutinę metodikos redakciją ENTSO-E ir ACER skelbia savo interneto svetainėje.

5. ENTSO-E atnaujina ir tobulina metodiką pagal 1–4 dalis, kai atsiranda naujos svarbios informacijos. ECG, sudaryta tik iš valstybių narių atstovų, gali rekomenduoti, o ACER arba Komisija gali prašyti atlikti tokius atnaujinimus ir patobulinimus, nurodant tinkamą pagrindimą. Per šešis mėnesius nuo prašymo gavimo dienos ENTSO-E pateikia ACER siūlomų pakeitimų projektą. Per du mėnesius nuo tokio projekto gavimo dienos ACER, pasikonsultavusi su ECG, sudaryta tik iš valstybių narių atstovų, patvirtina arba iš dalies pakeičia pasiūlytus pakeitimus. Galutinę atnaujintos metodikos redakciją ENTSO-E ir ACER skelbia savo interneto svetainėse.

9 straipsnis

Trumpalaikio ir sezoninio adekvatumo vertinimas

1. Bet koks trumpalaikio adekvatumo vertinimas, atliekamas nacionaliniu, regioniniu arba Sąjungos lygmeniu, atliekamas vadovaujantis metodika, parengta pagal 8 straipsnį.
2. ENTSO-E sezoninio adekvatumo vertinimus rengia vadovaudamasis metodika, parengta pagal 8 straipsnį. Ne vėliau kaip kiekvienų metų gruodžio 1 d. ENTSO-E paskelbia žiemos adekvatumo vertinimo, o ne vėliau kaip kiekvienų metų birželio 1 d. – vasaros adekvatumo vertinimo rezultatus. ENTSO-E gali užduotis, susijusias su adekvatumo vertinimu, perduoti regioniniams koordinavimo centrams. Adekvatumo vertinimą ENTSO-E pristato ECG, kuri prirėikus gali pateikti rekomendacijų, posėdyje.
3. Regioniniai koordinavimo centrai atlieka nuo kitos savaitės iki bent kitos dienos adekvatumo vertinimą pagal Reglamentą (ES) 2017/1485, remdamiesi pagal šio reglamento 8 straipsnį priimta metodika.

III SKYRIUS

Pasirengimo valdyti riziką planai

10 straipsnis

Pasirengimo valdyti riziką planų rengimas

1. Remdamasi pagal 6 ir 7 straipsnius nustatytais regioniniais ir nacionaliniais elektros energijos sektoriaus krizės scenarijais, kiekvienos valstybės narės kompetentinga institucija, pasikonsultavusi su skirstymo sistemos operatoriais, kuriuos kompetentinga institucija laiko svarbiais, perdavimo sistemos operatoriais, atitinkamais gamintojais arba jų prekybos organizacijomis, elektros energijos ir gamtinių dujų įmonėmis, atitinkamomis pramoninių ir nepramoninių elektros energijos vartotojų interesams atstovaujančiomis organizacijomis ir reguliavimo institucija, jeigu ji nėra kompetentinga institucija, parengia pasirengimo valdyti riziką planą.
2. Pasirengimo valdyti riziką planą sudaro nacionalinės, regioninės ir, jei taikytina, dvišalės priemonės, kaip nustatyta 11 ir 12 straipsniuose. Remiantis 16 straipsniu, visos priemonės, kurių planuojama imtis arba jau imtasi siekiant užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizėms, joms pasirengti ir sušvelninti, turi visiškai atitikti elektros energijos vidaus rinką reglamentuojančias taisykles ir sistemos eksploataavimo taisykles. Tos priemonės turi būti aiškiai apibrėžtos, skaidrios, proporcingos ir nediskriminacinės.
3. Pasirengimo valdyti riziką planas rengiamas remiantis 11 ir 12 straipsniais ir priede pateiktu šablonu. Prirėikus valstybės narės į pasirengimo valdyti riziką planą gali įtraukti papildomos informacijos.
4. Siekdamas užtikrinti pasirengimo valdyti riziką planų nuoseklumą, kompetentingos institucijos, prieš priimdamos savo pasirengimo valdyti riziką planus, pateikia planų projektus konsultacijų tikslu atitinkamų regiono valstybių narių kompetentingoms institucijoms ir, jei jos nėra tame pačiame regione, tiesiogiai sujungtų valstybių narių kompetentingoms institucijoms ir ECG.
5. Per šešis mėnesius nuo pasirengimo valdyti riziką planų projektų gavimo 4 dalyje nurodytos kompetentingos institucijos ir ECG gali pateikti rekomendacijų dėl planų projektų, pateiktų pagal 4 dalį.

6. Per devynis mėnesius nuo savo planų projektų pateikimo susijusios kompetentingos institucijos patvirtina pasirengimo valdyti riziką planus, atsižvelgdamos į konsultacijų pagal 4 dalį rezultatus ir į visas pagal 5 dalį pateiktas rekomendacijas. Apie savo patvirtintus pasirengimo valdyti riziką planus jos nedelsdamos praneša Komisijai.

7. Kompetentingos institucijos ir Komisija pasirengimo valdyti riziką planus paskelbia savo interneto svetainėse, užtikrindamos, kad būtų išlaikytas neskelbtinos informacijos konfidencialumas, ypač informacijos apie priemones, susijusias su piktavališkų išpuolių prevencija ir jų padarinių švelninimu. Neskelbtinos informacijos konfidencialumo apsauga yra grindžiama principais, nustatytais pagal 19 straipsnį.

8. Pirmuosius pasirengimo valdyti riziką planus kompetentingos institucijos patvirtina ir paskelbia ne vėliau kaip 2022 m. sausio 5 d. Jos planus vėliau atnaujina kas ketverius metus, nebent dėl tam tikrų aplinkybių juos reikėtų atnaujinti dažniau.

11 straipsnis

Pasirengimo valdyti riziką planų turinys, susijęs su nacionalinėmis priemonėmis

1. Kiekvienos valstybės narės pasirengimo valdyti riziką plane nurodomos visos nacionalinės priemonės, kurių planuojama imtis arba jau imtasi siekiant užkirsti kelią pagal 6 ir 7 straipsnius nustatyto elektros energijos sektoriaus krizėms, joms pasirengti ir jas sušvelninti. Jame turi būti bent šie dalykai:

- a) pateikiama atitinkamai valstybei narei ir regionui pagal 6 ir 7 straipsniuose išdėstytas procedūras nustatytų elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų santrauka;
- b) nustatomas kompetentingos institucijos vaidmuo ir atsakomybės sritys ir nurodoma, kurios užduotys perduotos kitoms įstaigoms, jei tokių yra;
- c) aprašomos nacionalinės priemonės, kurių paskirtis – užkirsti kelią pagal 6 ir 7 straipsnius nustatyto rizikoms arba joms pasirengti;
- d) paskiriamas nacionalinis krizių koordinatorius ir apibrėžiamos jo užduotys;
- e) nustatomos išsamios procedūros, taikytinos susidarius elektros energijos sektoriaus krizėms, be kita ko, atitinkamos informacijos perdavimo schemas;
- f) nustatomas rinkos priemonių, visų pirma paklausos valdymo ir pasiūlos valdymo priemonių, indėlis sprendžiant elektros energijos sektoriaus krizes;
- g) nustatomos galimos ne rinkos priemonės, įgyvendintinos susidarius elektros energijos sektoriaus krizėms, kartu nurodomi įvykiai, dėl kurių jas reikia taikyti, jų įgyvendinimo sąlygos ir procedūros, ir kaip jos atitinka 16 straipsnyje nustatytus reikalavimus ir regionines bei dvišales priemones;
- h) numatoma rankinio apkrovos sumažinimo sistema, kurioje nustatoma, kokiomis aplinkybėmis apkrova turi būti mažinama, ir, atsižvelgiant į viešąjį saugumą ir asmenų saugumą, nurodoma, kurių kategorijų elektros energijos vartotojai, vadovaujantis nacionaline teise, turi teisę būti specialiai saugomi nuo atjungimo, ir pagrindžiamas tokios apsaugos poreikis, taip pat nurodoma, kaip atitinkamų valstybių narių perdavimo sistemos operatoriai ir skirstymo sistemos operatoriai turi sumažinti vartojimą;
- i) aprašomi mechanizmai, kurie naudojami visuomenei informuoti apie elektros energijos sektoriaus krizes;
- j) aprašomos nacionalinės priemonės, kurios yra būtinos siekiant įgyvendinti regionines ir, jei taikytina, dvišales priemones, dėl kurių susitarta pagal 12 straipsnį, ir užtikrinti jų vykdymą;
- k) pateikiama informacija apie susijusius ir būtinus planus, skirtus būsimam tinklui, padėsiančiam įveikti nustatytų elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų padarinius, plėtoti.

2. Nacionalinėse priemonėse visapusiškai atsižvelgiama į regionines ir, jei taikytina, dvišales priemones, dėl kurių susitarta pagal 12 straipsnį, ir dėl jų neturi kilti pavojaus nei perdavimo sistemos eksploatavimo saugumui ar saugai, nei elektros energijos tiekimo saugumui kitose valstybėse narėse.

12 straipsnis

Pasirengimo valdyti riziką planų turinys, susijęs su regioninėmis ir dvišalėmis priemonėmis

1. Be 11 straipsnyje nurodytų nacionalinių priemonių, į kiekvienos valstybės narės pasirengimo valdyti riziką planą turi būti įtrauktos regioninės ir, jei taikytina, dvišalės priemonės, siekiant užtikrinti, kad būtų tinkamai užkirstas kelias tarpvalstybinį poveikį turinčioms elektros energijos sektoriaus krizėms arba kad jos būtų tinkamai valdomos. Dėl regioninių priemonių susitaria atitinkamo regiono valstybės narės, turinčios techninių pajėgumų teikti viena kitai pagalbą pagal 15 straipsnį. Tuo tikslu valstybės narės regione taip pat gali suformuoti pogrupius. Dėl dvišalių priemonių susitaria valstybės narės, kurios yra tiesiogiai tarpusavyje sujungtos, bet nepriklauso tam pačiam regionui. Valstybės narės užtikrina regioninių ir dvišalių priemonių nuoseklumą. Regioninės ir dvišalės priemonės turi apimti bent:

- a) krizių koordinatoriaus paskyrimą;
- b) dalijimosi informacija ir bendradarbiavimo mechanizmus;
- c) suderintas elektros energijos sektoriaus krizės, įskaitant vienalaikę elektros energijos sektoriaus krizę, poveikio švelninimo priemones pagalbos teikimo pagal 15 straipsnį tikslais;
- d) pasirengimo valdyti riziką planų metinių arba dvimečių bandymų procedūras;
- e) ne rinkos priemonių, kurios turi būti aktyvuojamos pagal 16 straipsnio 2 dalį, taikymą lemiančių veiksnių mechanizmus.

2. Susijusios valstybės narės, pasikonsultavusios su atitinkamais regioniniais koordinavimo centrais, susitaria dėl regioninių ir dvišalių priemonių, kurios turi būti įtrauktos į pasirengimo valdyti riziką planą. Rengiant susitarimą dėl regioninių ir dvišalių priemonių Komisija gali atlikti pagalbininko vaidmenį. Komisija gali paprašyti ACER ir ENTSO-E suteikti techninę pagalbą valstybėms narėms, kad būtų lengviau pasiektas toks susitarimas. Likus ne mažiau kaip aštuoniems mėnesiams iki pasirengimo valdyti riziką plano patvirtinimo arba atnaujinimo termino, kompetentingos institucijos praneša ECG apie pasiektus susitarimus. Jei valstybėms narėms susitarti nepavyksta, susijusios kompetentingos institucijos informuoja Komisiją apie tokio nesusitarimo priežastis. Tokiu atveju Komisija pasiūlo priemones, įskaitant bendradarbiavimo mechanizmą, skirtą susitarimui dėl regioninių ir dvišalių priemonių sudaryti.

3. Dalyvaujant atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, kiekvieno regiono valstybių narių kompetentingos institucijos periodiškai bando pasirengimo valdyti riziką planuose sukurtų procedūrų, skirtų užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizei, įskaitant 1 dalies b punkte nurodytus mechanizmus, veiksmingumą ir kas dvejus metus atlieka elektros energijos sektoriaus krizių modeliavimą, visų pirma, kad išbandytų tuos mechanizmus.

13 straipsnis

Komisijos atliekamas pasirengimo valdyti riziką planų vertinimas

1. Per keturis mėnesius nuo tada, kai kompetentinga institucija pranešė apie patvirtintą pasirengimo valdyti riziką planą, Komisija tą planą įvertina, tinkamai atsižvelgdama į ECG pareikštas nuomones.

2. Komisija, pasikonsultavusi su ECG, parengia neprivalomą nuomonę, kurioje nurodomos išsamios priežastys, ir pateikia ją kompetentingai institucijai kartu su rekomendacija persvarstyti savo pasirengimo valdyti riziką planą, jei tas planas:

- a) nepadėtų veiksmingai sumažinti elektros energijos sektoriaus krizės scenarijuose nustatytos rizikos;
- b) prieštarauja nustatytiems elektros energijos sektoriaus krizės scenarijams arba kitos valstybės narės pasirengimo valdyti riziką planui;
- c) neatitinka 10 straipsnio 2 dalyje nustatytų reikalavimų;
- d) nustato priemones, kurios gali kelti pavojų elektros energijos tiekimo saugumui kitose valstybėse narėse;
- e) nederamai iškraipo konkurenciją ar trikdo veiksmingą vidaus rinkos veikimą, arba
- f) neatitinka šio reglamento arba kitų Sąjungos teisės aktų nuostatų.

3. Per tris mėnesius nuo 2 dalyje nurodytos Komisijos nuomonės gavimo dienos atitinkama kompetentinga institucija visapusiškai atsižvelgia į Komisijos rekomendaciją ir pateikia Komisijai iš dalies pakeistą pasirengimo valdyti riziką planą arba praneša Komisijai apie priežastis, kodėl ji rekomendacijai prieštarauja.

4. Jei kompetentinga institucija Komisijos rekomendacijai prieštarauja, Komisija per keturis mėnesius nuo kompetentingos institucijos pranešimo apie jos prieštaravimo priežastis gavimo gali atsiimti savo rekomendaciją arba sušaukti posėdį su kompetentinga institucija ir, jei Komisija mano, kad tai būtina, su ECG, kad įvertintų tą klausimą. Komisija pateikia išsamias priežastis, dėl kurių ji prašo pakeisti pasirengimo valdyti riziką planą. Kai galutinė atitinkamos kompetentingos institucijos pozicija skiriasi nuo Komisijos nurodytų išsamių priežasčių, ta kompetentinga institucija per du mėnesius nuo Komisijos nurodytų išsamių priežasčių gavimo dienos pateikia Komisijai savo poziciją pagrindžiančias priežastis.

IV SKYRIUS

Elektros energijos sektoriaus krizių valdymas

14 straipsnis

Išankstinis perspėjimas ir elektros energijos sektoriaus krizės paskelbimas

1. Jei sezoninio adekvatumo vertinimas arba kiti kompetentingi šaltiniai suteikia konkrečios, rimtos ir patikimos informacijos, kad valstybėje narėje gali įvykti elektros energijos sektoriaus krizė, tos valstybės narės kompetentinga institucija nepagrįstai nedelsdama iš anksto perspėja Komisiją, to paties regiono valstybių narių kompetentingas institucijas ir, jei valstybės narės nėra tame pačiame regione, tiesiogiai sujungtų valstybių narių kompetentingas institucijas. Atitinkama kompetentinga institucija taip pat pateikia informaciją apie galimos elektros energijos sektoriaus krizės priežastis, planuojamas arba vykdomas priemonės, kuriomis siekiama užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizei, ir ar gali reikėti pagalbos iš kitų valstybių narių. Informacijoje nurodomas galimas priemonių poveikis elektros energijos vidaus rinkai. Komisija tą informaciją pateikia ECG.

2. Susidarius elektros energijos sektoriaus krizei, kompetentinga institucija, pasikonsultavusi su atitinkamu perdavimo sistemos operatoriumi, paskelbia, kad susidarė elektros energijos sektoriaus krizė, ir nepagrįstai nedelsdama informuoja apie tai to paties regiono valstybių narių kompetentingas institucijas ir, jei valstybės narės nėra tame pačiame regione, tiesiogiai sujungtų valstybių narių kompetentingas institucijas ir Komisiją. Ta informacija apima priežastis, kodėl pablogėjo elektros energijos tiekimo padėtis, priežastis, dėl kurių paskelbta elektros energijos sektoriaus krizė, planuojamas arba vykdomas priemonės, kuriomis siekiama ją sušvelninti, ir bet kokios pagalbos iš kitų valstybių narių poreikį.

3. Kai mano, jog pagal 1 arba 2 dalį suteiktos informacijos nepakanka, Komisija, ECG arba to paties regiono valstybių narių kompetentingos institucijos ir, jei valstybės narės nėra tame pačiame regione, tiesiogiai sujungtų valstybių narių kompetentingos institucijos gali paprašyti atitinkamos valstybės narės pateikti papildomos informacijos.

4. Kai kompetentinga institucija iš anksto perspėja arba paskelbia apie elektros energijos sektoriaus krizę, kiek įmanoma taikomos pasirengimo valdyti krizę plane nustatytos priemonės.

15 straipsnis

Bendradarbiavimas ir pagalba

1. Siekdamas užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizėms ar jas valdyti, valstybės narės veikia ir bendradarbiauja vadovaudamosi solidarumo principu.

2. Kai valstybės narės turi reikiamų techninių pajėgumų, jos pasiūlo viena kitai pagalbą taikydamos regionines ar dvišales priemones, dėl kurių susitarta pagal šį ir 12 straipsnius, prieš suteikiant pagalbą. Tuo tikslu ir norėdamos užtikrinti viešąjį saugumą ir asmenų saugumą valstybės narės susitaria dėl regioninių ar dvišalių priemonių, kurias jos pasirenka, kad elektros energija būtų tiekiamą suderintai.

3. Valstybės narės susitaria dėl būtinų techninių, teisinių ir finansinių sąlygų, susijusių su regioninių ar dvišalių priemonių įgyvendinimu, prieš pasiūlant pagalbą. Tokiose sąlygose nurodomas, be kita ko, maksimalus elektros energijos, kuri turi būti tiekiamą regioniniu arba dvišaliu lygmeniu, kiekis, bet kokią pagalbą ir pagalbos teikimo sustabdymą lemiantis veiksnys, taip pat kaip elektros energija bus tiekiamą ir nuostatos dėl teisingos kompensacijos tarp valstybių narių pagal 4, 5 ir 6 dalis.
4. Pagalbai taikomas išankstinis susijusių valstybių narių susitarimas dėl teisingos kompensacijos, kuris apima bent:
  - a) elektros energijos, kuri tiekiamą į pagalbos prašančios valstybės narės teritoriją, kainą ir susijusias perdavimo išlaidas, ir
  - b) bet kurias kitas pagrįstas išlaidas, kurias patiria pagalbą teikianti valstybė narė, įskaitant susijusias su parengtos, bet faktiškai neaktyvuotos pagalbos išlaidų kompensavimu, taip pat bet kurias kitas išlaidas, atsiradusias dėl teismo proceso, arbitražo proceso ar panašaus proceso ir ginčų sprendimo.
5. Teisingą kompensaciją pagal 4 dalį apima, *inter alia*, visas pagrįstas išlaidas, kurias pagalbą teikianti valstybė narė patiria dėl pareigos sumokėti kompensaciją remiantis Sąjungos teisės garantuojamomis pagrindinėmis teisėmis ir laikantis taikytinų tarptautinių įsipareigojimų, įgyvendindama šio reglamento nuostatas dėl pagalbos, ir kitas pagrįstas išlaidas, kurias ji patiria dėl kompensacijos sumokėjimo pagal nacionalines kompensavimo taisykles.
6. Pagalbos prašanti valstybė narė nedelsdama sumoka teisingą kompensaciją pagalbą teikiančiai valstybei narei arba užtikrina, kad ji būtų nedelsiant sumokėta.
7. Komisija ne vėliau kaip 2020 m. sausio 5 d., pasikonsultavusi su ECG ir ACER, pateikia neprivalomas gaires dėl pagrindinių 3–6 dalyse nurodytos teisingos kompensacijos elementų ir kitų pagrindinių 3 dalyje nurodytų techninių, teisinių ir finansinių sąlygų elementų, taip pat 2 dalyje nurodytų bendrųjų savitarpio pagalbos principų.
8. Elektros energijos sektoriaus krizės atveju, kai valstybės narės dar nėra susitarusios dėl regioninių ar dvišalių priemonių ir techninių, teisinių ir finansinių sąlygų pagal šį straipsnį, jos susitaria dėl *ad hoc* priemonių ir sąlygų, kad būtų galima taikyti šį straipsnį, be kita ko, dėl teisingos kompensacijos pagal 4, 5 ir 6 dalis. Tais atvejais, kai valstybė narė prašo pagalbos anksčiau nei susitariama dėl tokių *ad hoc* priemonių ir sąlygų, prieš gaudama pagalbą ji įsipareigoja sumokėti teisingą kompensaciją pagal 4, 5 ir 6 dalis.
9. Valstybės narės užtikrina, kad šio reglamento nuostatos dėl pagalbos būtų įgyvendinamos laikantis Sutarčių, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos ir kitų taikytinų tarptautinių įsipareigojimų. Tuo tikslu jos imasi reikiamų priemonių.

16 straipsnis

Rinkos taisyklių laikymasis

1. Priemonės, kurių imtasi siekiant užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizėms arba joms sušvelninti, turi atitikti elektros energijos vidaus rinką reglamentuojančias taisykles ir sistemos eksploatavimo taisykles.
2. Esant elektros energijos sektoriaus krizei ne rinkos priemonės aktyvuojamos tik kraštutiniu atveju, jei išnaudotos visos rinkos teikiamos galimybės arba jei akivaizdu, kad vien rinkos priemonių nepakanka, kad būtų užkirstas kelias tolesniam elektros energijos tiekimo padėties blogėjimui. Ne rinkos priemonės neturi nederamai iškraipyti konkurencijos ir trikdyti veiksmingo elektros energijos vidaus rinkos veikimo. Jos yra būtinos, proporcingos, nediskriminacinės ir laikinos. Kompetentinga institucija apie bet kokių ne rinkos priemonių taikymą informuoja atitinkamus savo valstybės narės suinteresuotuosius subjektus.
3. Sandorių apribojimas, įskaitant jau paskirstyto tarpzoninio pralaidumo apribojimą, tarpzoninio pralaidumo teikimo pralaidumų galioms paskirstyti ribojimą arba grafikų teikimo ribojimą, taikomas tik laikantis Reglamento (ES) 2019/943 16 straipsnio 2 dalies ir taisyklių, priimtų tai nuostatai įgyvendinti.

V SKYRIUS

Vertinimas ir stebėjimas

17 straipsnis

Ex post vertinimas

1. Valstybės narės, kuri paskelbė elektros energijos sektoriaus krizę, kompetentinga institucija, pasikonsultavusi su reguliavimo institucija, jei reguliavimo institucija nėra kompetentinga institucija, kuo skubiau ir bet kuriuo atveju per tris mėnesius nuo elektros energijos sektoriaus krizės pabaigos pateikia ECG ir Komisijai *ex post* vertinimo ataskaitą.
2. *Ex post* vertinimo ataskaitoje pateikiama bent ši informacija:
  - a) elektros energijos sektoriaus krizę sukėlusio įvykio aprašymas;
  - b) bet kokių prevencinių, parengiamųjų ir padarinių švelninimo priemonių, kurių buvo imtasi, aprašymas ir jų proporcingumo bei veiksmingumo įvertinimas;
  - c) priemonių, kurių buvo imtasi, tarpvalstybinio poveikio įvertinimas;
  - d) ataskaita dėl kaimyninėms valstybėms narėms ir trečiosioms šalims parengtos, faktiškai aktyvuotos arba neaktyvuotos, suteiktos arba iš jų gautos pagalbos;
  - e) ekonominis elektros energijos sektoriaus krizės poveikis ir priemonių, kurių buvo imtasi elektros energijos sektoriuje, poveikis, kiek tai leidžia vertinimo metu turimi duomenys, visų pirma nurodant energijos, kuri nebuvo tiekiama, kiekį ir rankinio apkrovos atjungimo lygį (įskaitant savanoriško ir priverstinio apkrovos atjungimo masto palyginimą);
  - f) bet kokių ne rinkos priemonių taikymą pagrindžiančios priežastys;
  - g) bet kokie įmanomi arba siūlomi pasirengimo valdyti riziką plano patobulinimai;
  - h) galimų tinklo plėtros patobulinimų tais atvejais, kai nepakankamas tinklo išplėtojimas buvo elektros energijos sektoriaus krizės priežastis arba prie jos prisidėjo, apžvalga.
3. Jei mano, kad *ex post* vertinimo ataskaitoje pateiktos informacijos nepakanka, ECG ir Komisija gali paprašyti atitinkamos kompetentingos institucijos pateikti papildomos informacijos.
4. Atitinkama kompetentinga institucija *ex post* vertinimo rezultatus pristato ECG posėdyje. Rezultatai turi atsispindėti atnaujintame pasirengimo valdyti riziką plane.

18 straipsnis

Stebėsena

1. Be kitų šiame reglamente nustatytų užduočių vykdymo, ECG aptaria:
  - a) ENTSO-E parengto elektros energijos sektoriaus dešimties metų tinklo plėtros plano rezultatus;
  - b) kompetentingų institucijų pagal 10 straipsnyje nurodytą procedūrą priimtų pasirengimo valdyti riziką planų suderinamumą;
  - c) ENTSO-E atlikto Europos išteklių adekvatumo vertinimo, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2019/943 23 straipsnio 4 dalyje, rezultatus;
  - d) valstybių narių veiklos elektros energijos tiekimo saugumo srityje rezultatus, atsižvelgiant bent į Europos išteklių adekvatumo vertinime apskaičiuotus rodiklius, visų pirma numatytą energiją, kuri nebuvo tiekiama, ir numatomą apkrovos sumažėjimą;
  - e) 9 straipsnio 2 dalyje nurodytų sezoninių adekvatumo vertinimų rezultatus;
  - f) iš valstybių narių pagal 7 straipsnio 4 dalį gautą informaciją;

- g) 17 straipsnio 4 dalyje nurodyto *ex post* vertinimo rezultatus;
  - h) 8 straipsnyje nurodytą trumpalaikio adekvatumo vertinimo metodiką;
  - i) 5 straipsnyje nurodytą regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo metodiką.
2. ECG valstybėms narėms ir ENTSO-E gali teikti su 1 dalyje nurodytais klausimais susijusias rekomendacijas.
  3. ACER nuolat vykdo elektros energijos tiekimo saugumo priemonių stebėseną ir reguliariai teikia ataskaitas ECG.
  4. Ne vėliau kaip 2025 m. rugsėjo 1 d. Komisija, remdamasi taikant šį reglamentą įgyta patirtimi, įvertina galimas priemones elektros energijos tiekimo saugumui Sąjungos lygmeniu padidinti ir Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia ataskaitą dėl šio reglamento taikymo, įskaitant, prirėikus, pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų siekiant iš dalies pakeisti šį reglamentą.

19 straipsnis

Konfidencialios informacijos tvarkymas

1. Valstybės narės ir kompetentingos institucijos įgyvendina šiame reglamente nurodytas procedūras, laikydamosi taikytinų taisyklių, įskaitant nacionalines taisykles, susijusias su konfidencialios informacijos tvarkymu ir procesais. Jei įgyvendinant tas taisykles informacija neatskleidžiama, be kita ko, laikantis pasirengimo valdyti riziką planų, valstybė narė arba institucija gali pateikti nekonfidencialią tokios informacijos santrauką, ir taip padaro gavusi prašymą.
2. Komisija, ACER, ECG, ENTSO-E, valstybės narės, kompetentingos institucijos, reguliavimo institucijos ir kitos atitinkamos įstaigos, subjektai ar asmenys, gaunantys konfidencialią informaciją pagal šį reglamentą, užtikrina neskelbtinos informacijos konfidencialumą.

VI SKYRIUS

Baigiamosios nuostatos

20 straipsnis

Bendradarbiavimas su Energijos bendrijos susitariančiosiomis šalimis

Siekiant užtikrinti, kad nebūtų imamasi priemonių, galinčių kelti pavojų valstybių narių, Energijos bendrijos susitariančiųjų šalių arba Sąjungos elektros energijos tiekimo saugumui, tais atvejais, kai valstybės narės ir Energijos bendrijos susitariančiosios šalys bendradarbiauja elektros energijos tiekimo saugumo srityje, toks bendradarbiavimas gali apimti elektros energijos sektoriaus krizės apibrėžimą, elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymą ir pasirengimo valdyti riziką planų rengimą. Tuo tikslu Energijos bendrijos susitariančiosios šalys, gavusios Komisijos kvietimą, gali dalyvauti ECG veikloje visais joms rūpimais klausimais.

21 straipsnis

Nukrypti leidžianti nuostata

Kol Kipras nėra tiesiogiai sujungtas su kita valstybe narė, 6, 12 straipsniai ir 15 straipsnio 2–9 dalys netaikomos Kipro santykiams su kitomis valstybėmis narėmis arba netaikomos ENTSO-E dėl Kipro. Kipras ir kitos susijusios valstybės narės gali, padedamos Komisijos, parengti 6, 12 straipsniuose ir 15 straipsnio 2–9 dalyse numatytooms priemonėms ir procedūroms alternatyvias priemones ir procedūras, jei tokios alternatyvios priemonės ir procedūros neturi poveikio veiksmingam šio reglamento taikymui tarp kitų valstybių narių.

22 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos taikymas, kol bus įsteigti regioniniai koordinavimo centrai

Iki tos dienos, kai pagal Reglamento (ES) 2019/943 35 straipsnį bus įsteigti regioniniai koordinavimo centrai, regionai siejami su valstybe nare arba su valstybių narių, esančių toje pačioje sinchroninėje zonoje, grupe.

23 straipsnis

Panaikinimas

Direktyva 2005/89/EB panaikinama.

24 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2019 m. birželio 5 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

A. TAJANI

Tarybos vardu

Pirmininkas

G. CIAMBA

_____

PRIEDAS

PASIRENGIMO VALDYTI RIZIKĄ PLANO ŠABLONAS

Dokumentas pagal toliau pateiktą šabloną rengiamas anglų kalba.

Bendroji informacija

- Už šio plano rengimą atsakingos kompetentingos institucijos pavadinimas
- Regiono valstybės narės

1. ELEKTROS ENERGIJOS SEKTORIAUS KRIZĖS SCENARIJŲ SANTRAUKA

Trumpai aprašykite regioninius ir nacionalinius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus, nustatytus pagal 6 ir 7 straipsniuose išdėstytą procedūrą, įskaitant taikytų prielaidų apibūdinimą.

2. KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS VAIDMUO IR ATSAKOMYBĖS SRITYS

Apibūdinkite kompetentingos institucijos ir įstaigų, kurioms buvo pavestos užduotys, vaidmenis ir atsakomybės sritis.

Aprašykite užduotis, jei tokių yra, perduotas kitoms įstaigoms.

3. PROCEDŪROS IR PRIEMONĖS, TAIKYTINOS SUSIDARIUS ELEKTROS ENERGIJOS SEKTORIAUS KRIZEI

3.1. Nacionalinės procedūros ir priemonės

- a) Aprašykite procedūras, taikytinas susidarius elektros energijos sektoriaus krizei, įskaitant atitinkamas informacijos perdavimo schemas.
- b) Aprašykite prevencines ir parengiamąsias priemones.
- c) Aprašykite elektros energijos sektoriaus krizių švelninimo priemones, visų pirma pasiūlos ir paklausos valdymo priemones, ir nurodykite, kokiomis aplinkybėmis tokias priemones galima naudoti, ir įvyki, dėl kurio galima pradėti taikyti kiekvieną priemonę. Jei svarstoma galimybė taikyti ne rinkos priemones, jos turi būti tinkamai pagrįstos atsižvelgiant į 16 straipsnyje nustatytus reikalavimus ir turi atitikti regionines bei, jei taikytina, dvišales priemones.
- d) Pateikite rankinio apkrovos sumažinimo sistemą, nurodydami, kokiomis aplinkybėmis apkrovos turi būti mažinamos. Dėl viešojo saugumo ir asmenų saugumo nurodykite, kurių kategorijų elektros energijos vartotojai turi teisę būti specialiai saugomi nuo atjungimo, ir pagrįskite tokios apsaugos poreikį. Nurodykite, kokių veiksmų perdavimo sistemos operatoriai ir skirstymo sistemos operatoriai turėtų imtis, kad sumažėtų vartojimas.
- e) Aprašykite mechanizmus, kurie naudojami visuomenei informuoti apie elektros energijos sektoriaus krizę.

3.2. Regioninės ir dvišalės procedūros ir priemonės

- a) Aprašykite sutartus regioninio bendradarbiavimo mechanizmus, kuriais užtikrinamas tinkamas koordinavimas prieš susidarant elektros energijos sektoriaus krizei ir jai vykstant, įskaitant sprendimų priėmimo tinkamai reaguojant regioniniu lygmeniu procedūras.
- b) Aprašykite visas regionines ir dvišales priemones, dėl kurių susitarta, be kita ko, visas būtinas technines, teisines ir finansines sąlygas toms priemonėms įgyvendinti. Aprašydami tokias sąlygas, pateikite informaciją apie, be kita ko, maksimalius elektros energijos, kuri turi būti tiekiami regioniniu arba dvišaliu lygmeniu, kiekius, įvykius, dėl kurių teikiama pagalba, ir galimybę prašyti sustabdyti jos teikimą, taip pat kaip elektros energija bus tiekiami ir nuostatas dėl teisingos kompensacijos tarp valstybių narių. Aprašykite nacionalines priemones, kurios yra būtinos siekiant įgyvendinti sutartas regionines ir dvišales priemones ir užtikrinti jų vykdymą.
- c) Aprašykite taikomus bendradarbiavimo ir veiksmų prieš susidarant elektros energijos sektoriaus krizei ir jai vykstant koordinavimo su regionui nepriklausančiomis valstybėmis narėmis ir trečiosiomis šalimis, kurios priklauso atitinkamai sinchroninei zonai, mechanizmus.

4. KRIZIŲ KOORDINATORIUS

Nurodykite, kas yra krizių koordinadorius, ir apibrėžkite jo vaidmenį. Nurodykite kontaktinius duomenis.

5. KONSULTACIJOS SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS

Pagal 10 straipsnio 1 dalį aprašykite konsultavimosi mechanizmą ir rezultatus, gautus konsultuojantis pagal šį planą su:

- a) atitinkamomis elektros energijos ir gamtinių dujų įmonėmis, įskaitant atitinkamus gamintojus arba jų prekybos organizacijas;
- b) atitinkamomis organizacijomis, atstovaujančiomis nepramoninių elektros energijos vartotojų interesams;
- c) atitinkamomis organizacijomis, atstovaujančiomis pramoninių elektros energijos vartotojų interesams;
- d) reguliavimo institucijomis;
- e) perdavimo sistemos operatoriais;
- f) atitinkamais skirstymo sistemos operatoriais.

6. EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ BANDYMAI

a) Nurodykite kas dvejus metus vykdomo regioninio (ir, jei taikytina, nacionalinio) reagavimo tikroju laiku, susidarius elektros energijos sektoriaus krizėms, modeliavimo tvarkaraštį.

b) Nurodykite pagal 12 straipsnio 1 dalies d punktą sutartas procedūras ir jų vykdytojus.

Dėl plano atnaujinimų: trumpai aprašykite bandymus, atliktus nuo paskutinio plano priėmimo, ir svarbiausius rezultatus. Nurodykite, kokios priemonės priimtos atsižvelgiant į tų bandymų rezultatus.

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2019/942**2019 m. birželio 5 d.****kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra****(nauja redakcija)****(Tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 194 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę ⁽²⁾,laikydami įprastos teisėkūros procedūros ⁽³⁾,

kadangi:

- (1) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 713/2009 ⁽⁴⁾, kuriuo įsteigiama Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (toliau – ACER), buvo iš esmės keičiamas ⁽⁵⁾. Kadangi tą reglamentą reikia keisti dar kartą, dėl aiškumo jis turėtų būti išdėstytas nauja redakcija;
- (2) įsteigus ACER akivaizdžiai pagerėjo reguliavimo institucijų koordinavimas tarpvalstybiniais klausimais. Nuo ACER įsteigimo jai pavesta naujų svarbių užduočių, susijusių su didmeninių rinkų stebėseną pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1227/2011 ⁽⁶⁾, ir užduočių, susijusių su šiomis sritimis: tarpvalstybinės energetikos infrastruktūra pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 347/2013 ⁽⁷⁾ bei dujų tiekimo saugumu pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/1938 ⁽⁸⁾;
- (3) numatoma, kad būtiną koordinuoti nacionalinius reguliavimo veiksmus ateinančiais metais dar labiau didės. Sąjungos energetikos sistemoje vyksta didžiausi per kelis dešimtmečius pokyčiai. Dėl didesnės rinkos integracijos ir perėjimo prie labiau kintamos elektros energijos gamybos būtina dėti daugiau pastangų siekiant nacionalinę energetikos politiką koordinuoti su kaimyninėmis šalimis ir dėti daugiau pastangų išnaudoti tarpvalstybinės prekybos elektros energija galimybes;
- (4) įgyvendinant vidaus rinką įgyta patirtis parodė, kad nekoordinuojami nacionaliniai veiksmai gali sukelti didelių rinkos problemų, visų pirma glaudžiai susijusiose srityse, kuriose valstybių narių sprendimai dažnai turi realų poveikį kaimyninėms šalims. Kad elektros energijos vidaus rinka darytų teigiamą poveikį vartotojų gerovei, tiekimo saugumui ir būtų mažinama priklausomybė nuo iškastinio kuro, valstybės narės, visų pirma jų nepriklausomos reguliavimo institucijos, turi bendradarbiauti tarpvalstybinį poveikį turinčių reguliavimo priemonių klausimais;

⁽¹⁾ OL C 288, 2017 8 31, p. 91.

⁽²⁾ OL C 342, 2017 10 12, p. 79.

⁽³⁾ 2019 m. kovo 26 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2019 m. gegužės 22 d. Tarybos sprendimas.

⁽⁴⁾ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 713/2009, įsteigiantis Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą (OL L 211, 2009 8 14, p. 1).

⁽⁵⁾ Žr. I priedą.

⁽⁶⁾ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (OL L 326, 2011 12 8, p. 1).

⁽⁷⁾ 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 1364/2006/EB ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 713/2009, (EB) Nr. 714/2009 ir (EB) Nr. 715/2009 (OL L 115, 2013 4 25, p. 39).

⁽⁸⁾ 2017 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1938 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 994/2010 (OL L 280, 2017 10 28, p. 1).

- (5) fragmentuotas nacionalinis valstybės išikišimas į elektros energijos rinkas kelia vis didesnę grėsmę tinkamam tarpvalstybinių elektros energijos rinkų veikimui. Todėl ACER, glaudžiai bendradarbiaudama su Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklu (ENTSO-E), turėtų atlikti tam tikrą vaidmenį rengiant koordinuotą Europos išteklių adekvatumo vertinimą, siekiant išvengti problemų dėl skirtingų nacionalinių vertinimų, kuriuose vadovaujama skirtingais nekoordinuotais metodais ir nepakankamai atsižvelgiama į padėtį kaimyninėse valstybėse. ACER taip pat turėtų prižiūrėti ENTSO-E parengtus techninius parametrus, kad būtų užtikrintas veiksmingas tarpvalstybinių pajėgumų dalyvavimas, bei kitas pajėgumų mechanizmų technines savybes;
- (6) nepaisant didelės pažangos integruojant ir sujungiant elektros energijos vidaus rinką, kai kurios valstybės narės ar regionai vis dar išlieka izoliuoti arba nepakankamai tarpusavyje susieti, visų pirma kalbant apie valstybes nares, kurios yra salos, ir Sąjungos periferijoje esančias valstybes nares. Vykdydama savo darbą ACER turėtų tinkamai atsižvelgti į ypatingą tų valstybių narių ar regionų padėtį;
- (7) elektros energijos tiekimo saugumui užtikrinti būtinas koordinuotas požiūris siekiant pasirengti nenumatytoms tiekimo krizėms. Todėl ACER turėtų koordinuoti nacionalinius veiksmus, susijusius su pasirengimu valdyti riziką pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/941 ⁽⁹⁾;
- (8) dėl glaudaus Sąjungos elektros energijos tinklo sujungimo ir didėjančio poreikio bendradarbiauti su kaimyninėmis valstybėmis siekiant išlaikyti tinklo stabilumą ir integruoti didelį atsinaujinančiosios energijos kiekį regioniniams koordinavimo centrums teks svarbus vaidmuo koordinuojant perdavimo sistemos operatorių veiksmus. Prireikus ACER turėtų užtikrinti regioninių koordinavimo centrų reguliavimo priežiūrą;
- (9) kadangi didelė dalis naujos elektros energijos gamybos pajėgumų bus sujungta vietos lygmeniu, skirstymo sistemos operatoriai turi atlikti svarbų vaidmenį užtikrinant lankstų ir veiksmingą Sąjungos elektros energijos sistemos veikimą;
- (10) valstybės narės, siekdamos Sąjungos energetikos politikos tikslų, turėtų glaudžiai bendradarbiauti šalinamos kliūtis, kurios trukdo vykdyti tarpvalstybinius elektros energijos ir gamtinių dujų mainus. ACER buvo įsteigta siekiant užpildyti reguliavimo spragą Sąjungos lygmeniu ir prisidėti prie veiksmingo elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkų veikimo. ACER sudaro sąlygas reguliavimo institucijoms stiprinti tarpusavio bendradarbiavimą Sąjungos lygmeniu ir abipusiu pagrindu dalyvauti vykdamas su Sąjunga susijusias funkcijas;
- (11) ACER turėtų užtikrinti, kad pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/944 ⁽¹⁰⁾ bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/73/EB ⁽¹¹⁾ reguliavimo institucijų vykdomos reguliavimo funkcijos būtų koordinuojamos, ir, kai būtina, užbaigtos Sąjungos lygmeniu. Tuo tikslu būtina užtikrinti ACER nepriklausomumą nuo elektros energijos ir dujų gamintojų, perdavimo sistemos operatorių ir skirstymo sistemos operatorių, nesvarbu ar jie yra vieši ar privatus, ir vartotojų bei užtikrinti, kad jos veiksmai atitiktų Sąjungos teisę, užtikrinti jos techninius ir reguliavimo pajėgumus, skaidrumą, demokratišką kontrolę, įskaitant atskaitingumą Europos Parlamentui, ir veiksmingumą;
- (12) ACER turėtų stebėti, kaip vyksta elektros energijos ir dujų sektorių perdavimo sistemos operatorių regioninis bendradarbiavimas ir kaip ENTSO-E ir Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklas (ENTSO-G) vykdo savo funkcijas. ACER taip pat turėtų stebėti kitų subjektų, kurie atlieka Sąjungos masto reguliuojamas funkcijas, tokias kaip energijos mainai, užduočių vykdymą. ACER dalyvavimas yra esminis siekiant užtikrinti, kad sistemų operatoriai bendradarbiautų tarpusavyje, o Sąjungos mastu veiklą vykdančios subjektai vykdytų veiklą veiksmingai ir skaidriai, ir tai būtų naudinga elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkoms;

⁽⁹⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/941 dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje, kuriuo panaikinama Direktyva 2005/89/EB (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 1).

⁽¹⁰⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 125).

⁽¹¹⁾ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/55/EB (OL L 211, 2009 8 14, p. 94).

- (13) reguliavimo institucijos, vykdydamos savo užduotis, turėtų tarpusavyje koordinuoti veiklą siekdamas užtikrinti, kad ENTSO-E, ES skirstymo sistemos operatorių subjektas (toliau – ES SSO subjektas) ir regioniniai koordinavimo centrai vykdytų savo pareigas pagal energijos vidaus rinkos reguliavimo sistemą ir laikytųsi ACER sprendimų. Padidinus ENTSO-E, ES SSO subjekto ir regioninio koordinavimo centrų veiklos įgaliojimus būtina sustiprinti tokių regioniniu arba Sąjungos mastu veikiančių subjektų priežiūrą. Šiuo reglamentu nustatyta procedūra užtikrinama, kad ACER, atlikdama tas funkcijas padėtų nacionalinėms reguliavimo institucijoms, kaip nurodyta Direktyvoje (ES) 2019/944;
- (14) siekiant užtikrinti, kad ACER turėtų informaciją, kuri yra būtina jos užduotims atlikti, ACER turėtų galėti paprašyti, kad reguliavimo institucijos, ENTSO-E, ENTSO-G, regioniniai koordinavimo centrai, ES SSO subjektas, perdavimo tinklų operatoriai ir paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai pateiktų jai tą informaciją ir ją gautų;
- (15) bendradarbiaudama su Komisija, valstybėmis narėmis ir atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis ACER turėtų stebėti elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkas ir prirėkus informuoti Europos Parlamentą, Komisiją ir nacionalines institucijas apie savo išvadas. ACER stebėsenos užduotys neturėtų sutapti su Komisijos ar nacionalinių institucijų, visų pirma nacionalinių konkurencijos tarnybų, vykdoma stebėseną, ir neturėtų jai trukdyti;
- (16) ACER nustato integruotą sistemą, sudarančią sąlygas reguliavimo institucijoms joje dalyvauti ir bendradarbiauti. Ta sistema padeda Sąjungoje vienodai taikyti teisės aktus, susijusius su elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkomis. Kai sprendžiami su daugiau nei viena valstybe nare susiję klausimai, ACER buvo suteikti įgaliojimai priimti individualius sprendimus. Tie įgaliojimai aiškiai nurodytomis sąlygomis turėtų būti taikomi techniniams ir reguliavimo klausimams, kuriems spręsti būtinas regioninis koordinavimas, visų pirma susijusiems su tinklo kodeksų ir gairių įgyvendinimu, bendradarbiavimu regioniniuose koordinavimo centruose, reguliavimo sprendimais, būtinais siekiant veiksmingai stebėti didmeninės energijos rinkos vientisumą ir skaidrumą, sprendimais, susijusiais su bent dvi valstybes nares jungiančia ar galinčia jas jungti elektros energijos ir gamtinių dujų infrastruktūra, ir kraštutiniu atveju vidaus rinkos taisyklių netaikymu daugiau nei vienoje valstybėje narėje esančioms naujoms elektros energijos jungiamosioms linijoms ir naujai dujų infrastruktūrai;
- (17) persvarstant tinklo kodeksus ir gaires įtraukiami daliniai pakeitimai, kurie būtini siekiant atsižvelgti į rinkos raidą, iš esmės nekeičiant tų tinklo kodeksų ir gairių arba nesukuriant naujų ACER kompetencijos sričių;
- (18) ACER atlieka svarbų vaidmenį rengiant bendras gaires, kurios yra neprivalomo pobūdžio. Tinklo kodeksai turėtų atitikti tas bendras gaires. Be to, būtų tikslinga ir atitiktų ACER keliamą tikslą, kad ACER, prieš teikdama Komisijai priimti, atliktų tam tikrą vaidmenį atliekant tinklo kodeksų projektų peržiūrą ir juos iš dalies keičiant, siekiant užtikrinti, kad jie atitiktų bendras gaires ir sudarytų sąlygas reikiamam derinimui;
- (19) priėmus tinklo kodeksus ir gaires, kuriuose numatyta palaipsniui įgyvendinti ir toliau tobulinti bendras regionines ir Sąjungos lygmens taisykles, padidėjo ACER vaidmuo stebėsenos, kaip įgyvendinami tinklo kodeksai ir gairės, ir prisidėjimo prie jų įgyvendinimo atžvilgiu. Veiksminga tinklo kodeksų ir gairių taikymo stebėseną yra esminė ACER funkcija, būtina vidaus rinkos taisyklių įgyvendinimui;
- (20) įgyvendinant tinklo kodeksus ir gaires, paaiškėjo, kad būtų naudinga supaprastinti regioninių ar Sąjungos lygmens sąlygų arba metodikų, kurios rengiamos pagal tinklo kodeksus ir gaires, tvirtinimo tvarką, jas tiesiogiai teikiant ACER, kad Reguluotojų valdyboje atstovaujamos reguliavimo institucijos dėl tų sąlygų ar metodikų galėtų priimti sprendimą;
- (21) kadangi laipsniškas Sąjungos energijos rinkų derinimas reguliariai siejamas su nuolatine regioninių sprendimų kaip pereinamojo laikotarpio priemonės paieška, o daugelį sąlygų ir metodikų turi patvirtinti ribotas konkretaus regiono reguliavimo institucijų skaičius, šiame reglamente tikslinga atsižvelgti į vidaus rinkos regioninį aspektą ir numatyti tinkamus valdymo mechanizmus. Todėl sprendimus dėl pasiūlymų dėl bendrų regioninių sąlygų ar metodikų turėtų priimti atitinkamo regiono kompetentingos reguliavimo institucijos, išskyrus atvejus, kai tie sprendimai darytų apčiuopiamą poveikį energijos vidaus rinkai už atitinkamo regiono ribų;

- (22) atsižvelgiant į tai, kad ACER prižiūri reguliavimo institucijas, ji turėtų galėti patarti Komisijai, kitoms Sąjungos institucijoms ir reguliavimo institucijoms klausimais, susijusiais su tikslu, kuriam ji buvo įsteigta. Taip pat turėtų būti reikalaujama, jog ACER nustačius, kad perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimas neduoda reikiamų rezultatų arba kad reguliavimo institucijos sprendime, kuriuo pažeidžiami tinklo kodeksai ir gairės, nebuvo tinkamai atsižvelgta į ACER nuomonę, rekomendaciją ar sprendimą, ji apie tai praneštų Komisijai;
- (23) ACER taip pat turėtų galėti teikti rekomendacijas, siekiant padėti reguliavimo institucijoms ir rinkos dalyviams dalytis gerąja praktika;
- (24) ENTSO-E, ENTSO-G, ES SSO subjektas, perdavimo sistemos operatoriai, regioniniai koordinavimo centrai ir paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai turėtų kuo labiau atsižvelgti į ACER nuomonę ir rekomendacijas, jiems skirtas pagal šį reglamentą;
- (25) ACER tam tikrais atvejais turėtų konsultuotis su suinteresuotomis šalimis ir suteikti joms deramą galimybę teikti pastabas dėl siūlomų priemonių, pvz., tinklo kodeksų ir taisyklių;
- (26) ACER turėtų prisidėti prie gairių dėl transeuropinių energetikos tinklų, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 347/2013, įgyvendinimo, visų pirma teikdama savo nuomonę dėl neprivalomų visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planų (toliau – visos Sąjungos tinklo plėtros planai);
- (27) ACER turėtų prisidėti prie pastangų stiprinti energetinį saugumą;
- (28) ACER veikla turėtų atitikti energetikos sąjungos, kuriai būdingi penki glaudžiai susiję ir vienas kitą sustiprinantys aspektai, tikslus ir uždavinius, įskaitant priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1999 ⁽¹²⁾ 1 straipsnyje;
- (29) pagal subsidiarumo principą ACER turėtų priimti individualius sprendimus tik aiškiai apibrėžtomis aplinkybėmis dėl klausimų, susijusių išimtinai su tikslu, dėl kurio ACER buvo įsteigta;
- (30) siekiant užtikrinti, kad ACER teisinis pagrindas būtų veiksmingas ir derėtų su kitų decentralizuotų agentūrų teisiniu pagrindu, ACER valdymo taisyklės turėtų būti suderintos su Europos Parlamento, ES Tarybos ir Europos Komisijos sutartu bendru požiūriu dėl decentralizuotų agentūrų ⁽¹³⁾ (toliau – Bendras požiūris). Tačiau, kiek tai yra būtina, ACER struktūra turėtų būti pritaikyta tam, kad būtų tenkinami konkretūs energetikos reguliavimo poreikiai. Visų pirma, būtina visapusiškai atsižvelgti į ypatingą reguliavimo institucijų poreikių vaidmenį ir užtikrinti jų nepriklausomumą;
- (31) siekiant šį reglamentą visiškai suderinti su Bendru požiūriu, ateityje gali būti numatyta atlikti papildomų šio reglamento pakeitimų. Dėl esamų energetikos reguliavimo poreikių būtina nukrypti nuo Bendro požiūrio. Komisija turėtų atlikti ACER veiklos vertinimą ACER tikslų atžvilgiu ir, atlikusi tą vertinimą, Komisija turėtų galėti pasiūlyti šio reglamento dalinių pakeitimų;
- (32) Administracinė valdyba turėtų turėti būtinus įgaliojimus sudaryti biudžetą, tikrinti jo vykdymą, rengti vidaus tvarkos taisykles, priimti finansines taisykles ir skirti direktorių. Tarybos skiriamų Administracinės valdybos narių kadencijos atnaujinimui turėtų būti taikoma rotacijos sistema siekiant, kad ilgainiui valstybėms narėms būtų atstovaujama subalansuotai. Administracinė valdyba turėtų veikti nepriklausomai ir objektyviai, atsižvelgdama į visuomenės interesus, ir neturėtų siekti gauti arba vykdyti politinių nurodymų;

⁽¹²⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

⁽¹³⁾ 2012 m. liepos 19 d. bendras Europos Parlamento, ES Tarybos ir Europos Komisijos pareiškimas dėl decentralizuotų agentūrų.

- (33) ACER turėtų būti suteikti būtini įgaliojimai veiksmingai, skaidriai, pagrįstai ir, svarbiausia, nepriklausomai vykdyti savo reguliavimo funkcijas. ACER nepriklausomumas nuo elektros energijos ir dujų gamintojų ir nuo perdavimo sistemos operatorių ir skirstymo tinklų operatorių bei nuo kitų privačių ir įmonių interesų – ne tik vienas iš svarbiausių gero valdymo principų, bet ir esminė rinkos dalyvių pasitikėjimo užtikrinimo sąlyga. Nedarant poveikio savo nariams, kurie veikia savo atitinkamų nacionalinių institucijų vardu, Reguliotojų valdyba turėtų veikti nepriklausomai nuo rinkos dalyvių interesų, turėtų vengti interesų konfliktų ir neturėtų siekti gauti arba vykdyti valstybės narės vyriausybės, Sąjungos institucijų arba kito viešojo ar privatačio subjekto arba asmens nurodymų ar priimti rekomendacijų. Reguliotojų valdybos sprendimai tuo pačiu metu turėtų atitikti Sąjungos teisės aktus, susijusius su energetika, pavyzdžiui elektros energijos vidaus rinka, aplinka ir konkurencija. Reguliotojų valdyba Sąjungos institucijoms turėtų pranešti apie savo nuomones, rekomendacijas ir sprendimus;
- (34) kai ACER suteikiami įgaliojimai priimti sprendimus, suinteresuotosioms šalims, siekiant supaprastinti procesą, turėtų būti suteikta teisė apskųsti sprendimus Apeliacinei tarybai, kuri turėtų būti ACER dalis, tačiau nepriklausytų jos administravimo ir reguliavimo struktūrai. Siekiant užtikrinti, kad Apeliacinė taryba veiktų ir būtų visiškai nepriklausoma, ji turėtų turėti atskirą ACER biudžeto eilutę. Siekiant tęstinumo Apeliacinės tarybos nariai turėtų būti skiriami arba jų kadencija atnaujinama tokia tvarka, kad Apeliacinės tarybos sudėtį būtų galima keisti iš dalies. Apeliacinės tarybos sprendimai gali būti užginčijami Europos Sąjungos Teisingumo Teisme (toliau – Teisingumo Teismas);
- (35) ACER turėtų vykdyti savo įgaliojimus priimti sprendimus laikydamosi sąžiningo, skaidraus ir pagrįsto sprendimų priėmimo principų. ACER procedūrinės taisyklės turėtų būti nustatytos jos darbo tvarkos taisyklėse;
- (36) direktorius turėtų būti atsakingas už dokumentų, kuriuose pateikiamos nuomonės, rekomendacijos ir sprendimai, parengimą ir patvirtinimą. Tam tikros nuomonės, rekomendacijos ir sprendimai, nurodyti 22 straipsnio 5 dalies a punkte ir 24 straipsnio 2 dalyje, priimami tik prieš jų priėmimą gavus Reguliotojų valdybos pritariamąją nuomonę. Reguliotojų valdyba turėtų galėti teikti nuomones ir, kai tikslinga, pateikti pastabų ir dalinių pakeitimų dėl direktoriaus pasiūlyto teksto, į kuriuos direktorius turėtų atsižvelgti. Jei direktorius nukrypsta nuo Reguliotojų valdybos pateiktų pastabų ir dalinių pakeitimų arba juos atmeta, jis turėtų raštu nurodyti tinkamai pagrįstas priežastis, kad galėtų vykti konstruktyvus dialogas. Jeigu Reguliotojų valdyba nepateikia pritariamosios nuomonės dėl iš naujo pateikto dokumento, direktorius turėtų turėti galimybę dar kartą koreguoti tekstą atsižvelgdamas į Reguliotojų valdybos pasiūlytus dalinius pakeitimus ir pastabas, kad gautų pritariamąją nuomonę. Direktorius turėtų turėti galimybę atsiimti pateiktus nuomonių, rekomendacijų ir sprendimų projektus tuo atveju, jei direktorius nesutinka su Reguliotojų valdybos pateiktais daliniais pakeitimais, ir pateikti naują tekstą, laikydamasis tam tikros 22 straipsnio 5 dalies a punkte ir 24 straipsnio 2 dalyje nurodytos tvarkos. Direktorius turėtų turėti galimybę prašyti, kad Reguliotojų valdyba pateiktų pritariamąją nuomonę dėl naujo arba persvarstyto teksto bet kuriuo procedūros etapu;
- (37) ACER turėtų būti suteikta pakankamai išteklių, kad ji galėtų vykdyti savo užduotis. ACER turėtų būti daugiausia finansuojama iš Sąjungos bendrojo biudžeto. Surenkami mokesčiai papildo ACER finansavimą ir iš jų visų pirma turėtų būti padengiamos jos išlaidos, susijusios su rinkos dalyviams ar jų vardu veikiantiems subjektams teikiamomis paslaugomis, kuriomis jiems sudaromos sąlygos efektyviai, veiksmingai ir saugiai pranešti duomenis pagal Reglamento (ES) Nr. 1227/2011 8 straipsnį. ACER turėtų galėti toliau naudotis ištekliais, kuriuos šiuo metu bendrai sutelkia reguliavimo institucijos, kad galėtų bendradarbiauti Sąjungos lygmeniu. Sąjungos biudžeto sudarymo procedūra turėtų būti taikoma tik subsidijų, mokėtinų iš Sąjungos bendrojo biudžeto, atžvilgiu. Be to, sąskaitų auditą pagal Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1271/2013 ⁽¹⁴⁾ 107 straipsnį turėtų atlikti nepriklausomas išorės auditorius;
- (38) ACER biudžetą turėtų nuolat vertinti biudžeto valdymo institucija, remdamasi ACER darbo krūviu, ACER veiklos rezultatais ir ACER siekiu sukurti elektros energijos vidaus rinką bei padėti užtikrinti energetinį saugumą Sąjungos vartotojų naudai. Biudžeto valdymo institucija turėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi aukščiausių darbo našumo standartų;

⁽¹⁴⁾ 2013 m. rugsėjo 30 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 1271/2013 dėl finansinio pagrindų reglamento, taikomo įstaigoms, nurodytoms Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 208 straipsnyje (OL L 328, 2013 12 7, p. 42).

- (39) vertimo paslaugas visoms Sąjungos agentūroms turėtų teikti Europos Sąjungos įstaigų vertimo centras (toliau – Vertimo centras). Jeigu ACER patiria ypatingų sunkumų, susijusių su Vertimo centro teikiamomis paslaugomis, ACER turėtų turėti galimybę pasinaudoti Tarybos reglamente (EB) Nr. 2965/94 ⁽¹⁵⁾ nustatyta kreipimosi į trečiąsias šalis tvarka, pagal kurią Vertimo centrui remiant galiausiai būtų galima pasinaudoti kitų paslaugų teikėjų paslaugomis;
- (40) ACER darbuotojai turėtų būti aukštos kvalifikacijos. Visų pirma Agentūra turėtų naudotis reguliavimo institucijų, Komisijos ir valstybių narių deleguotų darbuotojų kompetencija ir patirtimi. ACER darbuotojams turėtų būti taikomi Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatai (toliau – Tarnybos nuostatai) ir Kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygos (toliau – Įdarbinimo sąlygos), nustatyti Tarybos reglamentu (EEB, Euratomas, EAPB) Nr. 259/68 ⁽¹⁶⁾, ir bendrai Sąjungos institucijų priimtose tų nuostatų įgyvendinimo taisyklės. Administracinė valdyba, pritarus Komisijai, turėtų patvirtinti būtinas įgyvendinimo priemones;
- (41) pagal šį reglamentą direktoriaus ir Reguliuotojų valdybos reguliavimo veiklą gali palaikyti darbo grupės;
- (42) ACER turėtų taikyti bendrąsias taisykles, susijusias su galimybe visuomenei susipažinti su Sąjungos organų turimais dokumentais. Administracinė valdyba turėtų nustatyti neskelbtinų komercinių duomenų ir asmens duomenų apsaugos praktines priemones;
- (43) iš reguliavimo institucijų bendradarbiavimo ACER yra akivaizdu, kad būtina sąlyga siekiant pažangos klausimais, susijusiais su elektros energijos vidaus rinka, kurie turi didelį ekonominį poveikį įvairiose valstybėse narėse, yra sprendimų priėmimas balsų dauguma. Todėl reguliavimo institucijos Reguliuotojų valdyboje ir toliau turėtų balsuoti dviejų trečdalių balsų dauguma. ACER turėtų būti atskaitinga Europos Parlamentui, Tarybai ir, prireikus, Komisijai;
- (44) Sąjungos narėmis nesančios valstybės turėtų galėti dalyvauti ACER darbe pagal atitinkamus susitarimus, kuriuos turi sudaryti Sąjunga;
- (45) kadangi šio reglamento tikslų, t. y. reguliavimo institucijų bendradarbiavimo Sąjungos lygmeniu ir jų dalyvavimo vykdant su Sąjunga susijusias funkcijas, valstybės narės negali deramai pasiekti, o tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;
- (46) ACER yra išikūrusi Liublanoje, kaip nustatyta Sprendimu 2009/913/ES ⁽¹⁷⁾. ACER buveinė yra jos veiklos ir teisės aktuose nustatytų funkcijų vykdymo centras;
- (47) ACER priimančioji valstybė narė turėtų užtikrinti kuo geresnes sąlygas ACER sklandžiai ir efektyviai veikti, įskaitant daugiakalbį europinį mokymą darbuotojų vaikams ir reikiamą transporto infrastruktūrą. Tuos reikalavimus atitinkantis Slovėnijos Respublikos vyriausybės ir ACER susitarimas ir jo įgyvendinimo susitarimai buvo sudaryti 2010 m. lapkričio 26 d. ir įsigaliojo 2011 m. sausio 10 d.,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I skyrius

Tikslai ir užduotys

1 straipsnis

Įsteigimas ir tikslai

1. Šiuo reglamentu įsteigiama Europos Sąjungos Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (toliau – ACER).

⁽¹⁵⁾ 1994 m. lapkričio 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2965/94, įsteigiantis Europos Sąjungos įstaigų vertimo centrą (OL L 314, 1994 12 7, p. 1).

⁽¹⁶⁾ 1968 m. vasario 29 d. Tarybos reglamentas (EEB, Euratomas, EAPB) Nr. 259/68, nustatantis Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygas bei Komisijos pareigūnams laikinai taikomas specialias priemones (OL L 56, 1968 3 4, p. 1).

⁽¹⁷⁾ 2009 m. gruodžio 7 d. Sprendimas, priimtas bendru valstybių narių vyriausybių atstovų susitarimu dėl Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros buveinės vietos (OL L 322, 2009 12 9, p. 39).

2. ACER tikslas yra padėti Direktyvos 2009/73/EB 39 straipsnyje ir Direktyvos (ES) 2019/944 57 straipsnyje nurodytoms reguliavimo institucijoms Sąjungos lygmeniu vykdyti valstybėse narėse vykdomas reguliavimo užduotis ir, prireikus, koordinuoti jų veiklą, tarpininkauti ir spręsti tarpusavio nesutarimus pagal šio reglamento 6 straipsnio 10 dalį. ACER taip pat padeda įtvirtinti aukštos kokybės bendrą reguliavimo ir priežiūros praktiką, taip prisidedama prie nuoseklaus, veiksmingo ir efektyvaus Sąjungos teisės taikymo, kad būtų pasiekti Sąjungos klimato ir energetikos tikslai.

3. Vykdydama savo užduotis, ACER veikia nepriklausomai, objektyviai ir paisydama Sąjungos interesų. ACER priima savarankiškus sprendimus, nepriklausomai nuo jokių privačių ir įmonių interesų.

2 straipsnis

ACER priimamų dokumentų rūšys

ACER:

- a) teikia nuomones ir rekomendacijas, skirtas perdavimo sistemos operatoriams, ENTSO-E, ENTSO-G, ES SSO subjektui, regioniniams koordinavimo centrams ir paskirtiesiems elektros energijos rinkos operatoriams;
- b) teikia nuomones ir rekomendacijas, skirtas reguliavimo institucijoms;
- c) teikia nuomones ir rekomendacijas, skirtas Europos Parlamentui, Tarybai arba Komisijai;
- d) priima individualius sprendimus dėl informacijos teikimo pagal 3 straipsnio 2 dalį, 7 straipsnio 2 dalies b punktą ir 8 straipsnio c punktą; dėl metodikos ir sąlygų patvirtinimo pagal 4 straipsnio 4 dalį ir 5 straipsnio 2, 3 ir 4 dalis; dėl prekybos zonų peržiūros, kaip nurodyta 5 straipsnio 7 dalyje; dėl techninių klausimų, kaip nurodyta 6 straipsnio 1 dalyje; dėl arbitražo tarp reguliavimo institucijų pagal 6 straipsnio 10 dalį; dėl klausimų, susijusių su regioniniais koordinavimo centrais, kaip nurodyta 7 straipsnio 2 dalies a punkte; dėl metodikų, skaičiavimų ir techninių specifikacijų tvirtinimo ir jų dalinio pakeitimo, kaip nurodyta 9 straipsnio 1 dalyje; dėl metodikų patvirtinimo ir jų dalinio pakeitimo, kaip nurodyta 9 straipsnio 3 dalyje; dėl išimčių taikymo, kaip nurodyta 10 straipsnyje; dėl infrastruktūros, kaip nurodyta 11 straipsnio d punkte; ir dėl klausimų, susijusių su didmeninės rinkos vientisumu ir skaidrumu pagal 12 straipsnį;
- e) teikia neprivalomas bendras gaires Komisijai pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943 ⁽¹⁸⁾ 59 straipsnį bei Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 715/2009 ⁽¹⁹⁾ 6 straipsnį.

3 straipsnis

Bendrosios užduotys

1. Europos Parlamento, Tarybos ar Komisijai prašymu arba savo iniciatyva ACER gali teikti nuomonę arba rekomendaciją Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai bet kuriais klausimais, susijusiais su tikslu, kuriuo ji buvo įsteigta.

2. ACER prašymu reguliavimo institucijos, ENTSO-E, ENTSO-G, regioniniai koordinavimo centrai, ES SSO subjektas, perdavimo sistemų operatoriai ir paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai suteikia ACER informaciją, kurios reikia ACER užduotims pagal šį reglamentą atlikti, išskyrus atvejus, kai ACER jos jau paprašė ir ją gavo.

Informacijos prašymų tikslu, kaip nurodyta pirmoje pastraipoje, ACER turi įgaliojimus priimti sprendimus. Savo sprendimuose ACER nurodo prašymo tikslą, teisinį pagrindą, kuriuo remiantis prašoma informacijos, ir prašymui proporcingą terminą, per kurį turi būti pateikta informacija.

ACER naudoja pagal šį reglamentą gautą konfidencialią informaciją tik pagal šį reglamentą jai pavestoms užduotims vykdyti. ACER užtikrina atitinkamą jai pateiktos informacijos apsaugą pagal 41 straipsnį.

⁽¹⁸⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 54).

⁽¹⁹⁾ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1775/2005 (OL L 211, 2009 8 14, p. 36).

4 straipsnis

ACER užduotys, susijusios su perdavimo sistemos operatorių ir skirstymo sistemos operatorių bendradarbiavimu

1. ACER teikia Komisijai nuomonę apie įstatų projektus, narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių projektus: dėl ENTSO-E pagal Reglamento (ES) 2019/943 29 straipsnio 2 dalį; dėl ENTSO-G pagal Reglamento (EB) Nr. 715/2009 5 straipsnio 2 dalį ir dėl ES SSO subjekto pagal Reglamento (ES) 2019/943 53 straipsnio 3 dalį.
2. ACER stebi ENTSO-E užduočių vykdymą pagal Reglamento (ES) 2019/943 32 straipsnį, ENTSO-G užduočių vykdymą pagal Reglamento (EB) Nr. 715/2009 9 straipsnį ir ES SSO subjekto užduočių vykdymą, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2019/943 55 straipsnyje.
3. ACER gali teikti nuomonę:
  - a) ENTSO-E, kaip numatyta Reglamento (ES) 2019/943 30 straipsnio 1 dalies a punkte ir ENTSO-G, kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 715/2009 8 straipsnio 2 dalyje, dėl tinklo kodeksų;
  - b) ENTSO-E, kaip numatyta Reglamento (ES) 2019/943 32 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje, ir ENTSO-G, kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 715/2009 9 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje, dėl metinės darbo programos projekto, visos Sąjungos tinklo plėtros plano projekto ir kitų atitinkamų dokumentų, nurodytų Reglamento (ES) 2019/943 30 straipsnio 1 dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 8 straipsnio 3 dalyje, atsižvelgiant į nediskriminavimo, veiksmingos konkurencijos ir veiksmingo bei saugaus elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkų veikimo tikslus;
  - c) ES SSO subjektui dėl metinės darbo programos projekto ir kitų atitinkamų dokumentų, nurodytų Reglamento (ES) 2019/943 55 straipsnio 2 dalyje, atsižvelgiant į nediskriminavimo, veiksmingos konkurencijos ir veiksmingo bei saugaus elektros energijos vidaus rinkos veikimo tikslus.
4. Kai tinkama, ACER, paprašiusi atnaujinti perdavimo sistemos operatorių pateiktų projektų duomenis, tvirtina perkrovos pajamų naudojimo metodiką pagal Reglamento (ES) 2019/943 19 straipsnio 4 dalį.
5. Jei ACER, remdamasi faktais mano, kad metinės darbo programos projektas ar visos Sąjungos tinklo plėtros plano projektas, jai pateiktas pagal Reglamento (ES) 2019/943 32 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 9 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, nepriprieša prielaidų nediskriminavimo, veiksmingos konkurencijos ir veiksmingo rinkos veikimo arba pakankamo lygio tarpvalstybinio tinklų sujungimo, prie kurio gali turėti priegą trečiosios šalys, arba neatitinka atitinkamų Reglamento (ES) 2019/943 ir Direktyvos (ES) 2019/944 arba Reglamento (EB) Nr. 715/2009 ir Direktyvos 2009/73/EB nuostatų, ji pateikia ENTSO-E, ENTSO-G, Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai tinkamai pagrįstą nuomonę bei rekomendacijas.
6. Atitinkamos reguliavimo institucijos koordinuoja ir bendrai nustato, ar ES SSO subjektas, ENTSO-E arba regioniniai koordinavimo centrai nevykdo įsipareigojimų pagal Sąjungos teisę, ir imasi atitinkamų veiksmų, kaip nurodyta Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnio 1 dalies c punkte ir 62 straipsnio 1 dalies f punkte.

ACER vienos ar daugiau reguliavimo institucijų prašymu arba savo iniciatyva pateikia pagrįstą nuomonę ir rekomendaciją ENTSO-E, ES SSO subjektui arba regioniniams koordinavimo centrams dėl jų įsipareigojimų vykdymo.

7. Jeigu ACER pagrįstoje nuomonėje nustatoma, kad ES SSO subjektas, ENTSO-E ir regioninis koordinavimo centras galimai nevykdo atitinkamų įsipareigojimų, atitinkamos reguliavimo institucijos vieningai priima suderintus sprendimus, kuriuose nustatoma, ar nevykdomi įsipareigojimai ir, kai taikytina, nustato priemones, kurių turi imtis ENTSO-E, ES SSO subjektas arba regioninis koordinavimo centras įsipareigojimų nevykdymui pašalinti. Jeigu reguliavimo institucijos vieningai nepriima tokių suderintų sprendimų per keturis mėnesius nuo ACER pagrįstos nuomonės gavimo, klausimas pagal 6 straipsnio 10 dalį perduodamas ACER, kad ši priimtų sprendimą.

8. Jei ENTSO-E, ES SSO subjektas arba regioninis koordinavimo centras per tris mėnesius neištaiso pažeidimų, nustatytų pagal šio straipsnio 6 arba 7 dalį, ir nepradeda vykdyti išipareigojimų, arba jei valstybės narės, kurioje yra subjekto būstinė, reguliavimo institucija nesiima veiksmų, kad užtikrintų išipareigojimų vykdymą, ACER pateikia rekomendaciją reguliavimo institucijai imtis veiksmų pagal Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnio 1 dalies c punktą ir 62 straipsnio 1 dalies f punktą, siekdama užtikrinti, kad ENTSO-E, ES SSO subjektas arba regioniniai koordinavimo centrai vykdytų savo išipareigojimų, ir apie tai informuoja Komisiją.

5 straipsnis

ACER užduotys, susijusios su tinklo kodeksų ir gairių rengimu ir įgyvendinimu

1. ACER dalyvauja rengiant tinklo kodeksus pagal Reglamento (ES) 2019/943 59 straipsnį bei Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnį ir gaires pagal Reglamento (ES) 2019/943 61 straipsnio 6 dalį. Visų pirma ji:

- a) pateikia Komisijai neprivalomas bendras gaires, kai jos prašoma tai padaryti pagal Reglamento (ES) 2019/943 59 straipsnio 4 dalį arba Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnio 2 dalį. ACER peržiūri bendras gaires ir jas vėl pateikia Komisijai, kai jos prašoma tai padaryti pagal Reglamento (ES) 2019/943 59 straipsnio 7 dalį ar Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnio 4 dalį;
- b) pateikia ENTSO-G pagrįstą nuomonę dėl tinklo kodekso pagal Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnio 7 dalį;
- c) peržiūri tinklo kodeksą pagal Reglamento (ES) 2019/943 59 straipsnio 11 dalį ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnio 9 dalį. Atlikdama peržiūrą, ACER atsižvelgia į visų šalių, dalyvavusių, vadovaujant ENTSO-E, ENTSO-G arba ES SSO subjektui, rengiant peržiūrėtą tinklo kodeksą, ir konsultuojasi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais dėl versijos, kuri turi būti teikiama Komisijai. Šiuo tikslu ACER, kai tinkama, gali naudotis pagal tinklo kodeksus įsteigtu komitetu. ACER pateikia ataskaitą Komisijai apie konsultacijų rezultatus. Po to ACER pateikia peržiūrėtą tinklo kodeksą Komisijai pagal Reglamento (ES) 2019/943 59 straipsnio 11 dalį ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnio 9 dalį. Jeigu ENTSO-E ir ENTSO-G arba ES SSO subjektas neparengia tinklo kodekso, ACER parengia ir pateikia Komisijai tinklo kodekso projektą, kai jos prašoma tai padaryti pagal Reglamento (ES) 2019/943 59 straipsnio 12 dalį ar Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnio 10 dalį;
- d) pagal Reglamento (ES) 2019/943 32 straipsnio 1 dalį ar Reglamento (EB) Nr. 715/2009 9 straipsnio 1 dalį pateikia Komisijai tinkamai pagrįstą nuomonę, kai ENTSO-E, ENTSO-G arba ES SSO subjektas nevykdo tinklo kodekso, parengto pagal Reglamento (ES) 2019/943 30 straipsnio 1 dalies a punktą ar Reglamento (EB) Nr. 715/2009 8 straipsnio 2 dalį, arba tinklo kodekso, parengto pagal Reglamento (ES) 2019/943 59 straipsnio 3–12 dalis ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnio 1–10 dalis, tačiau kurio Komisija nepriėmė pagal Reglamento (ES) 2019/943 59 straipsnio 13 dalį ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnio 11 dalį;
- e) stebi ir analizuoja, kaip įgyvendinami tinklo kodeksai, kuriuos Komisija priėmė pagal Reglamento (ES) 2019/943 59 straipsnį ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnį, taip pat gairės, priimtose pagal Reglamento (ES) 2019/943 61 straipsnį, ir kokią poveikį jie turi taikytinų taisyklių, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas rinkos integracijai ir užtikrinti nediskriminacines sąlygas, veiksmingą konkurenciją ir veiksmingą rinkos veikimą, suderinimui, bei teikia ataskaitą Komisijai.

2. Kai viename iš toliau nurodytų teisės aktų numatyta, kad turi būti parengti pasiūlymai dėl tinklo kodeksų ir gairių bendrų įgyvendinimo sąlygų arba metodikų, kuriuos turi patvirtinti visos reguliavimo institucijos, tie pasiūlymai dėl bendrų sąlygų arba metodikų teikiami ACER, kad ji juos peržiūrėtų ir patvirtintų:

- a) pagal įprastą teisėkūros procedūrą priimame Sąjungos teisėkūros akte;
- b) tinklo kodeksuose ir gairėse, priimtuose anksčiau nei 2019 m. liepos 4 d. ir vėlesnėse tų peržiūrėtų tinklo kodeksų ir gairių redakcijose, arba
- c) tinklo kodeksuose ir gairėse, priimtuose kaip įgyvendinimo aktai pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011 ⁽²⁰⁾ 5 straipsnį.

⁽²⁰⁾ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

3. Kai viename iš toliau nurodytų teisės aktų numatyta, kad turi būti parengti pasiūlymai dėl tinklo kodeksų ir gairių bendrų įgyvendinimo sąlygų arba metodikų, kuriuos turi patvirtinti visos atitinkamo regiono reguliavimo institucijos, tos reguliavimo institucijos turi pasiekti vieningą susitarimą dėl bendrų sąlygų arba metodikų, kurias turi patvirtinti kiekviena iš tų reguliavimo institucijų:

- a) pagal įprastą teisėkūros procedūrą priimame Sąjungos teisėkūros akte;
- b) tinklo kodeksuose ir gairėse, kurie priimti anksčiau nei 2019 m. liepos 4 d., ir vėlesnėse tų peržiūrėtų tinklo kodeksų ir gairių redakcijose arba
- c) tinklo kodeksuose ir gairėse, priimtuose kaip įgyvendinimo aktai pagal Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnį.

Apie pirmoje pastraipoje nurodytus pasiūlymus pranešama ACER per vieną savaitę nuo jų pateikimo toms reguliavimo institucijoms. Reguliavimo institucijos gali pateikti pasiūlymus ACER tvirtinti pagal 6 straipsnio 10 dalies b punkto antrą pastraipą, o jeigu nepavyksta pasiekti vieningo sprendimo, kaip nurodyta pirmoje pastraipoje, jos jį pateikia pagal 6 straipsnio 10 dalies a punkto antrą pastraipą.

Direktorius arba Reguluotojų valdyba, veikdami savo iniciatyva arba remdamiesi vieno ar daugiau jos narių pasiūlymu, gali reikalauti, kad atitinkamo regiono reguliavimo institucijos perduotų pasiūlymą tvirtinti ACER. Toks reikalavimas pateikiamas tik tais atvejais, kai pasiūlymas, dėl kurio susitarta regioniniu lygmeniu, turėtų apčiuopiamą poveikį elektros energijos vidaus rinkai arba tiekimo saugumui už regiono ribų.

4. Nedarant poveikio 2 ir 3 dalims, ACER yra kompetentinga priimti sprendimą pagal 6 straipsnio 10 dalį, kai kompetentingoms reguliavimo institucijoms nepavyksta susitarti dėl naujų tinklo kodeksų ir gairių, priimtų kaip deleguotieji aktai po 2019 m. liepos 4 d., įgyvendinimo sąlygų arba metodikų, kai tas sąlygas ar metodikas turi patvirtinti visos reguliavimo institucijos arba visos atitinkamo regiono reguliavimo institucijos.

5. Ne vėliau kaip 2023 m. spalio 31 d., o po to – kas trejus metus Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą dėl poreikio dar labiau sustiprinti ACER dalyvavimą rengiant ir tvirtinant tinklo kodeksų ir gairių, priimtų kaip deleguotieji aktai po 2019 m. liepos 4 d., įgyvendinimo sąlygas arba metodikas. Jei tikslinga, prie ataskaitos pridedamas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl būtinų įgaliojimų perdavimo ACER arba tokių įgaliojimų pakeitimo.

6. Prieš patvirtindamos sąlygas arba metodikas, nurodytas 2 ir 3 dalyse, reguliavimo institucijos, arba, pagal savo kompetenciją, ACER juos peržiūri, prireikus, pasikonsultavusi su ENTSO-E, ENTSO-G arba ES SSO subjektu, siekiant užtikrinti, kad jie atitiktų tinklo kodekso ar gairės tikslą ir prisidėtų prie rinkos integracijos, nediskriminavimo, veiksmingos konkurencijos ir tinkamo rinkos veikimo. ACER priima sprendimą dėl patvirtinimo per atitinkamuose tinklo kodeksuose ir gairėse nustatytą laikotarpį. Tas laikotarpis prasideda kitą dieną po pasiūlymo pateikimo ACER dienos.

7. ACER vykdo savo užduotis, susijusias su prekybos zonų peržiūra, pagal Reglamento (ES) 2019/943 14 straipsnio 5 dalį.

8. ACER stebi regioninį perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą, nurodytą Reglamento (ES) 2019/943 34 straipsnyje ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 12 straipsnyje, ir rengdama savo nuomones, rekomendacijas bei sprendimus atsižvelgia į to bendradarbiavimo rezultatus.

6 straipsnis

Su reguliavimo institucijomis susijusios ACER užduotys

1. ACER priima individualius sprendimus techniniais klausimais, jeigu tie sprendimai numatyti Reglamente (EB) Nr. 715/2009, Reglamente (ES) 2019/943, Direktyvoje 2009/73/EB arba Direktyvoje (ES) 2019/944.

2. ACER, remdamasi savo darbo programa, Komisijos prašymu arba savo iniciatyva gali teikti rekomendacijas, kad padėtų reguliavimo institucijoms ir rinkos dalyviams keistis gera praktika.

3. Komisija ne vėliau kaip 2022 m. liepos 5 d., o po to – kas ketverius metus, pagal Direktyvos (ES) 2019/944 57 straipsnio 7 dalį pateikia ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl reguliavimo institucijų nepriklausomumo.

4. ACER nustato sistemą, pagal kurią reguliavimo institucijos gali bendradarbiauti, siekiant užtikrinti, kad sprendimai tarpvalstybinės svarbos klausimais būtų priimami veiksmingai. Ji skatina reguliavimo institucijų bendradarbiavimą ir reguliavimo institucijų bendradarbiavimą regioniniu bei Sąjungos lygmenimis ir, rengdama savo nuomones, rekomendacijas bei sprendimus atsižvelgia į tokio bendradarbiavimo rezultatus. Kai ACER mano, kad reikalingos privalomos tokį bendradarbiavimą reglamentuojančios taisyklės, ji Komisijai pateikia atitinkamas rekomendacijas.
5. Vienos ar daugiau reguliavimo institucijų ar Komisijos prašymu ACER pateikia faktais grindžiamą nuomonę dėl to, ar reguliavimo institucijos priimtas sprendimas atitinka tinklo kodeksus ir gaires, nurodytus Reglamente (EB) Nr. 715/2009, Reglamente (ES) 2019/943, Direktyvoje 2009/73/EB arba Direktyvoje (ES) 2019/944, arba kitas atitinkamas tų direktyvų arba reglamentų nuostatas.
6. Jei reguliavimo institucija per keturis mėnesius nuo 5 dalyje nurodytos ACER nuomonės gavimo dienos į ją neatsižvelgia, ACER atitinkamai apie tai informuoja Komisiją ir atitinkamą valstybę narę.
7. Kai konkrečiu atveju reguliavimo institucija turi sunkumų taikyti tinklo kodeksus ir gaires, nurodytus Reglamente (EB) Nr. 715/2009, Reglamente (ES) 2019/943, Direktyvoje 2009/73/EB arba Direktyvoje (ES) 2019/944, ji gali prašyti ACER pateikti nuomonę. ACER, pasikonsultavusi su Komisija, pateikia nuomonę per tris mėnesius po tokio prašymo gavimo dienos.
8. Reguliavimo institucijos prašymu, ACER tai reguliavimo institucijai pagal Reglamentą (ES) Nr. 1227/2011 gali teikti operatyvinę pagalbą, susijusią su turimais.
9. ACER atitinkamai reguliavimo institucijai ir Komisijai pateikia nuomones pagal Reglamento (ES) 2019/943 16 straipsnio 3 dalį.
10. ACER turi kompetenciją priimti individualius sprendimus dėl reguliavimo klausimų, darančių poveikį tarpvalstybinei prekybai arba tarpvalstybiniam sistemų saugumui, kuriems reikalingas bent dviejų reguliavimo institucijų bendras sprendimas, kai tokia kompetencija reguliavimo institucijoms suteikiama pagal vieną iš šių teisės aktų:
  - a) pagal įprastą teisėkūros procedūrą priimamą Sąjungos teisėkūros aktą;
  - b) tinklo kodeksus ir gaires, priimtus anksčiau nei 2019 m. liepos 4 d. ir vėlesnes tų peržiūrėtų tinklo kodeksų ir gairių redakcijas;
  - c) tinklo kodeksus ir gaires, priimtus kaip įgyvendinimo aktai pagal Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnį.

ACER turi kompetenciją priimti individualius sprendimus, kaip nurodyta pirmoje pastraipoje, šiais atvejais:

- a) jeigu kompetentingos reguliavimo institucijoms nepavyko susitarti per šešių mėnesių laikotarpį nuo klausimo perdavimo paskutinei iš tų reguliavimo institucijų arba – šio reglamento 4 straipsnio 7 dalyje arba Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnio 1 dalies c punkte ar 62 straipsnio 1 dalies f punkte nurodytais atvejais – per keturis mėnesius, arba
- b) remiantis kompetentingų reguliavimo institucijų pateiktu bendru prašymu.

Kompetentingos reguliavimo institucijos gali bendrai prašyti, kad šios dalies antros pastraipos a punkte nurodytas laikotarpis būtų pratęstas ne ilgesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiui, išskyrus atvejus, nurodytus šio reglamento 4 straipsnio 7 dalyje arba Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnio 1 dalies c punkte ar 62 straipsnio 1 dalies f punkte.

Kai pagal naujus tinklo kodeksus ar gaires, priimtus kaip deleguotieji aktai po 2019 m. liepos 4 d., kompetencija priimti sprendimus dėl pirmoje pastraipoje nurodytų tarpvalstybinių klausimų suteikiama reguliavimo institucijoms, ACER turi kompetenciją savo nuožiūra priimti sprendimą pagal šios dalies antros pastraipos b punktą tik jei to prašo 60 proc. kompetentingų reguliavimo institucijų. Jei dalyvauja tik dvi reguliavimo institucijos, bet kuri iš jų gali perduoti klausimą nagrinėti ACER.

Komisija ne vėliau kaip 2023 m. spalio 31 d., o po to – kas trejus metus, pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą dėl galimos būtinybės dar labiau sustiprinti ACER dalyvavimą sprendžiant reguliavimo institucijų nesutarimus dėl bendrų sprendimų tais klausimais, kuriais toms reguliavimo institucijoms buvo suteikta kompetencija deleguotuoju aktu po 2019 m. liepos 4 d. Jei tikslinga, prie ataskaitos pridedamas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl tokių įgaliojimų pakeitimo arba jų perdavimo ACER.

11. Rengdama sprendimą pagal 10 dalį, ACER konsultuojasi su reguliavimo institucijomis ir atitinkamais perdavimo sistemos operatoriais ir ji yra informuojama apie visų atitinkamų perdavimo sistemos operatorių pasiūlymus ir pastabas.

12. Jei pagal 10 dalį ACER pateikiamas nagrinėti klausimas, ACER:
- priima sprendimą per šešis mėnesius nuo klausimo pateikimo dienos arba – šio reglamento 4 straipsnio 7 dalyje arba Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnio 1 dalies c punkte ar 62 straipsnio 1 dalies f punkte numatytais atvejais – per keturis mėnesius nuo klausimo pateikimo dienos ir
  - gali prireikus priimti tarpinį sprendimą, kad būtų užtikrintas tiekimo patikimumas arba eksploataavimo saugumas.
13. Jei 10 dalyje nurodyti reguliavimo klausimai apima išimtis, Reglamento (ES) 2019/943 63 straipsnio arba Direktyvos 2009/73/EB 36 straipsnio prasme, šiame reglamente nustatyti terminai ir tose nuostatose nustatyti terminai neturi būti sudedami.

7 straipsnis

Su regioniais koordinavimo centrais susijusios ACER užduotys

- Glaudžiai bendradarbiaudama su reguliavimo institucijomis ir ENTSO-E ACER stebi ir analizuoja regioninių koordinavimo centrų veiklos rezultatus, atsižvelgdama į Reglamento (ES) 2019/943 46 straipsnio 3 dalyje numatytas ataskaitas.
- Kad veiksmingai ir sparčiai atliktų 1 dalyje nurodytas užduotis, ACER visų pirma:
  - pagal Reglamento (ES) 2019/943 36 straipsnio 3 ir 4 dalis priima sprendimą dėl sistemos eksploataavimo regionų konfigūracijos ir pagal jo 37 straipsnio 2 dalį suteikia patvirtinimus;
  - tam tikrais atvejais pagal Reglamento (ES) 2019/943 46 straipsnį prašo regioninių koordinavimo centrų pateikti informacijos;
  - teikia nuomones ir rekomendacijas Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai;
  - teikia nuomones ir rekomendacijas regioniniams koordinavimo centrams.

8 straipsnis

Su paskirtaisiais elektros energijos rinkos operatoriais susijusios ACER užduotys

- Siekdama užtikrinti, kad paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai atliktų savo funkcijas pagal Reglamentą (ES) 2019/943 ir Komisijos reglamentą (ES) 2015/1222 ⁽²¹⁾, ACER:
- stebi, ar paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai padarė pažangą, susijusią su funkcijų nustatymu pagal Reglamentą (ES) 2015/1222;
  - teikia Komisijai rekomendacijas pagal Reglamento (ES) 2015/1222 7 straipsnio 5 dalį;
  - atitinkamais atvejais prašo, kad paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai pateiktų informacijos.

9 straipsnis

Su gamybos adekvatumu ir pasirengimu valdyti riziką susijusios ACER užduotys

- ACER tvirtina ir prireikus iš dalies keičia:
  - pasiūlymus dėl metodikų ir skaičiavimų, susijusių su Europos išteklių adekvatumo vertinimu pagal Reglamento (ES) 2019/943 23 straipsnio 3, 4, 6 ir 7 dalis;
  - pasiūlymus dėl techninių tarpvalstybinio dalyvavimo pajėgumų mechanizmuose specifikacijų pagal Reglamento (ES) 2019/943 26 straipsnio 11 dalį.
- ACER pagal Reglamento (ES) 2019/941 24 straipsnio 3 dalį teikia nuomonę dėl to, ar skirtumai tarp nacionalinio adekvatumo vertinimo ir Europos adekvatumo vertinimo yra pagrįsti.

⁽²¹⁾ 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamentas (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės (OL L 197, 2015 7 25, p. 24).

3. ACER tvirtina ir prireikus iš dalies keičia:
  - a) regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo metodikas pagal Reglamento (ES) 2019/941 5 straipsnį;
  - b) trumpalaikio ir sezoninio adekvatumo vertinimo metodikas pagal Reglamento (ES) 2019/941 8 straipsnį.
4. Kalbant apie dujų tiekimo saugumą, ACER atstovaujama Dujų koordinavimo grupėje pagal Reglamento (ES) 2017/1938 4 straipsnį ir ji vykdo savo pareigas, susijusias su nuolatiniams dvikrypčio transportavimo pajėgumais jungiamajame vamzdyne, pagal Reglamento (ES) 2017/1938 III priedą.

10 straipsnis

ACER užduotys, susijusios su sprendimais dėl išimčių

ACER sprendžia dėl išimčių, kaip numatyta Reglamento (ES) 2019/943 63 straipsnio 5 dalyje. ACER taip pat sprendžia dėl išimčių, kaip numatyta Direktyvos 2009/73/EB 36 straipsnio 4 dalyje, jeigu atitinkama infrastruktūra yra daugiau nei vienos valstybės narės teritorijoje.

11 straipsnis

Su infrastruktūra susijusios ACER užduotys

Glaužiai bendradarbiaudama su priežiūros institucijomis, ENTSO-E ir ENTSO-G, ACER transeuropinės energetikos infrastruktūros atžvilgiu:

- a) stebi projektų dėl naujų jungiamųjų linijų pajėgumų kūrimo įgyvendinimo pažangą;
- b) stebi visos Sąjungos tinklo plėtros planų įgyvendinimą. Jei ACER nustato tų planų ir jų įgyvendinimo neatitikimų, ji turi iširti tų neatitikimų priežastis ir pateikti perdavimo sistemos operatoriams, reguliavimo institucijoms arba kitoms atitinkamoms kompetentingoms įstaigoms rekomendacijas, kad būtų įgyvendintos investicijos pagal visos Sąjungos tinklo plėtros planus;
- c) vykdo Reglamento (ES) Nr. 347/2013 5, 11 ir 13 straipsniuose nustatytas pareigas;
- d) priima sprendimus dėl investicijų prašymų pagal Reglamento (ES) Nr. 347/2013 12 straipsnio 6 dalį.

12 straipsnis

ACER užduotys, susijusios su didmeninės rinkos vientisumu ir skaidrumu

Siekdama veiksmingai stebėti didmeninės rinkos vientisumą ir skaidrumą, ACER, glaužiai bendradarbiaudama su reguliavimo institucijomis ir kitomis nacionalinėmis institucijomis:

- a) stebi didmenines rinkas, renka duomenis ir jais dalijasi bei įsteigia Europos rinkos dalyvių registrą pagal Reglamento (ES) Nr. 1227/2011 7–12 straipsnius;
- b) teikia Komisijai rekomendacijas pagal Reglamento (ES) Nr. 1227/2011 7 straipsnį;
- c) koordinuoja tyrimus pagal Reglamento (ES) Nr. 1227/2011 16 straipsnio 4 dalį.

13 straipsnis

Naujų užduočių ACER pavidimas

Aplinkybėmis, kurias Komisija aiškiai apibrėžė tinklo kodeksuose, priimtuose pagal Reglamento (ES) 2019/943 59 straipsnį, ir gairėse, priimtose pagal to reglamento 61 straipsnį arba Reglamento (EB) Nr. 715/2009 23 straipsnį, ir sprendžiant klausimus, kuriuos spręsti ji buvo įsteigta, ACER gali būti pavestos papildomos užduotys, nesusijusios su sprendimų priėmimo įgaliojimais.

14 straipsnis

Konsultacijų skaidrumas ir procedūrinės garantijos

1. Vykdydama savo užduotis, visų pirma rengdama bendras gaires pagal Reglamento (ES) 2019/943 59 straipsnį arba Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnį, taip pat siūlydama tinklo kodeksų dalinius pakeitimus pagal Reglamento (ES) 2019/943 60 straipsnį arba Reglamento (EB) Nr. 715/2009 7 straipsnį ACER visapusiškai ankstyvame etape atvirai ir skaidriai konsultuojasi su rinkos dalyviais, perdavimo sistemos operatoriais, vartotojais, galutiniais vartotojais ir, atitinkamais atvejais, su konkurencijos institucijomis, nedarant poveikio jų atitinkamai kompetencijai, visų pirma, kai jos užduotys susijusios su perdavimo sistemos operatoriais.

2. ACER užtikrina, kad, kai tinkama, visuomenė ir suinteresuotosios šalys gautų objektyvią, patikimą ir lengvai prieinamą informaciją, visų pirma kai ji susijusi su jos darbo rezultatais.

Visi rengiant bendras gaires pagal Reglamento (ES) 2019/943 59 straipsnį arba Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnį arba iš dalies keičiant 1 dalyje nurodytus tinklo kodeksus surengtų konsultavimosi posėdžių dokumentai ir protokolai skelbiami viešai.

3. Prieš priimdama bendras gaires arba siūlydama 1 dalyje nurodytus tinklo kodeksų dalinius pakeitimus, ACER turi nurodyti, kaip buvo atsižvelgta į konsultacijų metu gautas pastabas ir turi pateikti priežastis, kai į tas pastabas nebuvo atsižvelgta.

4. ACER savo interneto svetainėje skelbia bent savo darbotvarkę, pagrindinius dokumentus ir, prireikus, Administracinės valdybos, Reguliavotojų valdybos ir Apeliacinės tarybos posėdžių protokolus.

5. ACER priima ir paskelbia tinkamas ir proporcingas darbo tvarkos taisykles, laikydamosi 19 straipsnio 1 dalies t punkte nustatytos procedūros. Tos taisyklės apima bent nuostatas, kuriomis užtikrinamas skaidrus ir pagrįstas sprendimų priėmimo procesas, kuriuo garantuojamos teisinės valstybės principais grindžiamos pagrindinės procesinės teisės, visų pirma teisė būti išklaustam, teisė susipažinti su byla ir 6, 7 ir 8 dalyse nurodyti standartai.

6. Prieš priimdama bet kokią šiame reglamente numatytą individualų sprendimą, ACER praneša visoms suinteresuotosioms šalims apie ketinimą priimti tą sprendimą ir nustato terminą, per kurį suinteresuotoji šalis gali pareikšti nuomonę šiuo klausimu, visapusiškai atsižvelgdama į to klausimo skubumą, sudėtingumą ir galimas pasekmes.

7. ACER individualiuose sprendimuose turi būti nurodytos priežastys, kuriomis remiantis jie yra priimti, siekiant suteikti galimybę pateikti skundą dėl esmės.

8. Individualiais sprendimais suinteresuotosios šalys informuojamos apie teisių gynimo priemones, kuriomis galima pasinaudoti pagal šį reglamentą.

15 straipsnis

Elektros energijos ir gamtinių dujų sektorių stebėseną ir ataskaitas

1. Glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija, valstybėmis narėmis ir atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis, įskaitant reguliavimo institucijas, ir nedarant poveikio konkurencijos institucijų kompetencijai, ACER stebi elektros energijos ir gamtinių dujų didmenines ir mažmenines rinkas, visų pirma elektros energijos ir gamtinių dujų mažmenines kainas, atitikimą Direktyvoje (ES) 2019/944 ir Direktyvoje 2009/73/EB nustatytoms vartotojų teisėms, rinkos pokyčių poveikį namų ūkio vartotojams, prieigą prie tinklų, įskaitant prieigą prie iš atsinaujinančiųjų energijos šaltinių pagamintos elektros energijos, pažangą jungčių diegimo srityje, potencialias kliūtis tarpvalstybinei prekybai, reguliavimo kliūtis naujiems rinkos dalyviams ir mažesnėms įmonėms, įskaitant piliečių energijos bendruomenes, valstybės įsikišimo priemones, neleidžiančias kainoms atspindėti faktinio trūkumo, kaip antai nustatytąsias Reglamento (ES) 2019/943 10 straipsnio 4 dalyje, valstybių narių veiksmus elektros energijos tiekimo saugumo srityje, grindžiamus to reglamento 23 straipsnyje nurodyto Europos išteklių adekvatumo vertinimo, visų pirma atsižvelgiant į Reglamento (ES) 2019/941 17 straipsnyje nurodytą *ex post* vertinimą, rezultatais.

2. ACER kasmet skelbia 1 dalyje nurodytos stebėsenos rezultatų ataskaitą. Toje ataskaitoje ji nurodo visas kliūtis, trukdančias baigti kurti elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkas.

3. Skelbdama savo metinę ataskaitą, ACER gali pateikti Europos Parlamentui ir Komisijai nuomonę apie galimas priemones siekiant pašalinti 2 dalyje nurodytas kliūtis.
4. ACER pagal Reglamento (ES) 2019/943 18 straipsnio 9 dalį parengia geriausios praktikos perdavimo ir skirstymo tarifų metodikos srityje ataskaitą.

II skyrius

ACER organizavimas

16 straipsnis

Teisinis statusas

1. ACER yra juridinio asmens statusą turintis Sąjungos organas.
2. Kiekvienoje valstybėje narėje ACER naudojasi plačiausiu teisnumu, kuris juridiniams asmenims suteikiamas pagal nacionalinę teisę. Visų pirma ji turi galėti įsigyti kilnojamąjį bei nekilnojamąjį turtą arba disponuoti juo ir būti teismo proceso šalimi.
3. ACER atstovauja jos direktorius.
4. ACER būstinė yra Liublianoje (Slovėnija).

17 straipsnis

Administracinė ir valdymo struktūra

ACER sudaro:

- a) Administracinė valdyba, kuri vykdo 19 straipsnyje nustatytas užduotis;
- b) Reguluotojų valdyba, kuri vykdo 22 straipsnyje nustatytas užduotis;
- c) direktorius, kuris vykdo 24 straipsnyje nustatytas užduotis, ir
- d) Apeliacinė taryba, kuri vykdo 28 straipsnyje nustatytas užduotis.

18 straipsnis

Administracinės valdybos sudėtis

1. Administracinę valdybą sudaro devyni nariai. Kiekvienas narys turi pakaitinį narį. Komisija skiria du narius ir jų pakaitinius narius, Europos Parlamentas skiria du narius ir jų pakaitinius narius, o Taryba – penkis narius ir jų pakaitinius narius. Europos Parlamento narys negali būti Administracinės valdybos nariu. Administracinės valdybos narys negali būti Reguluotojų valdybos nariu.
2. Administracinės valdybos narių ir jų pakaitinių narių kadencija yra ketveri metai; ji gali būti pratęsta vieną kartą. Pirmajai kadencijai pusė Administracinės valdybos narių ir jų pakaitinių narių skiriami šešeriems metams.
3. Administracinė valdyba dviejų trečdalių narių balsų dauguma iš savo narių išrenka pirmininką ir pirmininko pavaduotoją. Jei pirmininkas negali eiti savo pareigų, jį automatiškai pakeičia pirmininko pavaduotojas. Pirmininko ir pirmininko pavaduotojo kadencija yra dveji metai; ji gali būti pratęsta vieną kartą. Tačiau pirmininko ir pirmininko pavaduotojo kadencija baigiasi, kai jie nebėra Administracinės valdybos nariai.

4. Administracinės valdybos posėdžius sušaukia jos pirmininkas. Reguluotojų valdybos pirmininkas arba Reguluotojų valdybos paskirtas narys ir direktorius dalyvauja svarstymuose neturėdamas balsavimo teisės, nebent Administracinė valdyba nuspręstų kitaip dėl direktoriaus dalyvavimo. Administracinė valdyba į eilinius posėdžius susirenka ne rečiau kaip du kartus per metus. Ji taip pat susitinka pirmininko iniciatyva arba Komisijos ar ne mažiau kaip trečdaliu jos narių prašymu. Administracinė valdyba gali pakviesti asmenis, kurių nuomonė gali būti svarbi, dalyvauti posėdžiuose stebėtojų teisėmis. Administracinės valdybos nariams pagal jos darbo tvarkos taisykles gali padėti patarėjai arba ekspertai. ACER teikia Administracinei valdybai sekretoriato paslaugas.
5. Administracinė valdyba sprendimus priima dviejų trečdalių posėdyje dalyvaujančių narių balsų dauguma, nebent šiame reglamente būtų nustatyta kitaip. Kiekvienas administracinės valdybos narys ar pakaitinis narys turi vieną balsą.
6. Darbo tvarkos taisyklėse išsamiai nustatoma:
- balsavimo tvarka, visų pirma sąlygos, kurių pagrindu vienas narys gali veikti kito nario vardu, taip pat, atitinkamai atvejais, kvorumą reglamentuojančios taisyklės ir
  - Tarybos skiriamų Administracinės valdybos narių atnaujinimui taikoma rotacijos tvarka, siekiant ilgainiui užtikrinti subalansuotą valstybių narių dalyvavimą.
7. Nedarant poveikio Komisijos paskirtų narių vaidmeniui, Administracinės valdybos nariai įsipareigoja veikti nepriklausomai ir objektyviai, vadovaudamiesi visos Sąjungos interesais, ir nesiekia gauti Sąjungos institucijų, organų, tarnybų ar agentūrų, kurios nors valstybės narės vyriausybės ar bet kokios kitos viešosios ar privačiosios įstaigos nurodymų ir jų nevykdo. Tuo tikslu jie pateikia rašytinę įsipareigojimų deklaraciją ir rašytinę interesų deklaraciją, kuriose nurodo, jog jie neturi jokių interesų, kurie galėtų būti laikomi darančiais poveikį jų nepriklausomumui, arba kokių nors tiesioginių arba netiesioginių interesų, kurie galėtų būti laikomi darančiais poveikį jų nepriklausomumui. ACER tas deklaracijas kasmet skelbia viešai.

19 straipsnis

Administracinės valdybos funkcijos

1. Administracinė valdyba:
- pasikonsultavusi su Reguluotojų valdyba ir gavusi jos pritariamąją nuomonę pagal 22 straipsnio 5 dalies c punktą, skiria direktorių pagal 23 straipsnio 2 dalį ir atitinkamai atvejais pratęsia jo kadenciją arba atleidžia jį iš pareigų;
  - oficialiai skiria Reguluotojų valdybos narius, paskirtus pagal 21 straipsnio 1 dalį;
  - oficialiai skiria Apeliacinės tarybos narius pagal 25 straipsnio 2 dalį;
  - užtikrina, kad ACER pasiektų savo tikslą ir vykdytų užduotis, kurios jai pavestą pagal šį reglamentą;
  - dviejų trečdalių savo narių balsų dauguma priima 20 straipsnio 1 dalyje nurodytą programavimo dokumentą ir, jei taikytina, jį iš dalies pakeičia pagal 20 straipsnio 3 dalį;
  - dviejų trečdalių savo narių balsų dauguma priima ACER metinį biudžetą ir vykdo kitas biudžetines funkcijas pagal 31–35 straipsnius;
  - gavusi Komisijos sutikimą, nusprendžia, ar priimti palikimus, dovanas ar dotacijas iš kitų Sąjungos šaltinių, arba savanoriškus valstybių narių ar reguliavimo institucijų įnašus. Nuomonėje, kurią Administracinė valdyba pateikė pagal 35 straipsnio 4 dalį, aiškiai sprendžiami šioje dalyje nustatyti finansavimo šaltinių klausimai;
  - pasikonsultavusi su Reguluotojų valdyba, naudojasi įgaliojimais taikyti drausmines priemones direktoriui. Be to, vadovaudamasi 2 dalimi, ji ACER darbuotojų atžvilgiu naudojami įgaliojimais, kurie paskyrimų tarnybai suteikti pagal Tarnybos nuostatus, o tarnybai, įgaliotai sudaryti darbo sutartis, – pagal Įdarbinimo sąlygas;
  - pagal 39 straipsnio 2 dalį parengia ACER įgyvendinimo taisykles, kuriomis įgyvendinami Tarnybos nuostatai ir Įdarbinimo sąlygos pagal Tarnybos nuostatų 110 straipsnį;
  - pagal 41 straipsnį priima praktines priemones dėl teisės susipažinti su ACER dokumentais;

- k) tvirtina ir skelbia metinę ACER veiklos ataskaitą remiantis 24 straipsnio 1 dalies i punkte nurodytu metinės ataskaitos projektu ir ne vėliau kaip kiekvienų metų liepos 1 d. pateikia tą ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai, Komisijai ir Audito Rūmams. Metinėje ACER veiklos ataskaitoje yra atskiras skyrius, skirtas ACER reguliavimo veiklai per tuos metus, kuri tvirtina Reguliuotojų valdyba;
  - l) priima ir skelbia savo darbo tvarkos taisykles;
  - m) pagal 36 straipsnį priima ACER taikomas finansines taisykles;
  - n) atsižvelgdama į įgyvendintinių priemonių sąnaudų ir naudos santykį, patvirtina sukčiavimo rizikai proporcingą kovos su sukčiavimu strategiją;
  - o) tvirtina su savo nariais ir Apeliacinės tarybos nariais susijusių interesų konfliktų prevencijos ir valdymo taisykles;
  - p) tvirtina ir reguliariai atnaujina 41 straipsnyje nurodytus komunikacijos ir sklaidos planus;
  - q) vadovaudamasi Tarnybos nuostatais ir Įdarbinimo sąlygomis skiria apskaitos pareigūną, kuris eidamas savo pareigas turi būti visiškai nepriklausomas;
  - r) vykdo tinkamą tolesnę veiklą, susijusią su išvadomis bei rekomendacijomis, parengtomis pagal vidaus ar išorės audito ataskaitas ir vertinimus, taip pat parengtomis atsižvelgiant į Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) vykdomus tyrimus;
  - s) leidžia pagal 43 straipsnį sudaryti darbo susitarimus;
  - t) remdamasi direktoriaus pasiūlymu pagal 24 straipsnio 1 dalies b punktą ir pasikonsultavusi su Reguliuotojų valdyba bei gavusi jos pritarimą, priima pagal 22 straipsnio 5 dalies f punktą, tvirtina ir skelbia darbo tvarkos taisykles, nurodytas 14 straipsnio 5 dalyje.
2. Administracinė valdyba pagal Tarnybos nuostatų 110 straipsnį priima sprendimą, grindžiamą Tarnybos nuostatų 2 straipsnio 1 dalimi ir Įdarbinimo sąlygų 6 straipsniu, kuriuo atitinkami paskyrimų tarnybos įgaliojimai deleguojami direktoriui ir nustatomos sąlygos, kuriomis toks įgaliojimų delegavimas gali būti sustabdytas. Direktoriui leidžiama tuos įgaliojimus perdeleguoti.
3. Jei tai būtina dėl susiklosčiusių išimtinių aplinkybių, Administracinė valdyba gali priimti sprendimą laikinai sustabdyti paskyrimų tarnybos įgaliojimų delegavimą direktoriui ir direktoriaus perdeleguotus įgaliojimus, ir jais naudotis pati arba juos deleguoti vienam iš jos narių arba kitam darbuotojui nei direktorius. Išimtinės aplinkybės turi būti griežtai susijusios tik su administraciniais, biudžeto ar valdymo klausimais ir jomis negali būti daromas poveikis visiškam direktoriaus nepriklausomumui vykdant savo užduotis pagal 24 straipsnio 1 dalies c punktą.

20 straipsnis

Metinis ir daugiametis programavimas

1. Direktorius kasmet parengia programavimo dokumento, kuris apima metinį ir daugiametį programavimą, projektą ir pateikia programavimo dokumento projektą Administracinei valdybai ir Reguliuotojų valdybai.

Administracinė valdyba, gavusi Reguliuotojų valdybos pritarimą, patvirtina programavimo dokumento projektą ir ne vėliau kaip sausio 31 d. pateikia programavimo dokumento projektą Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai.

Programavimo dokumento projektas turi atitikti preliminarų sąmatos projektą, sudarytą pagal 33 straipsnio 1, 2 ir 3 dalis.

Administracinė valdyba patvirtina programavimo dokumentą, atsižvelgdama į Komisijos nuomonę, gavusi Reguliuotojų valdybos pritarimą ir po to, kai direktorius jį pristato Europos Parlamentui. Administracinė valdyba ne vėliau kaip gruodžio 31 d. pateikia programavimo dokumentą Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai.

Programavimo dokumentas patvirtinimas nedarant poveikio metinei biudžeto sudarymo procedūrai ir skelbiamas viešai.

Programavimo dokumentas tampa galutiniu po bendrojo biudžeto galutinio patvirtinimo ir prireikus atitinkamai koreguojamas.

2. Programavimo dokumente pateiktuose metinio programavimo nuostatuose nurodomi išsamūs tikslai ir tikėtini rezultatai, įskaitant veiklos rezultatų rodiklius. Laikantis veikla grindžiamo biudžeto sudarymo ir valdymo principų, juose taip pat apibūdinami finansuoti veiksmi ir nurodomi kiekvienam veiksmui skirti finansiniai ir žmogiškieji išteklių, įskaitant nuorodą į ACER darbo grupes, kurioms pavesta prisidėti rengiant atitinkamus dokumentus. Metinis programavimas turi derėti su 4 dalyje nurodytu daugiamečiu programavimu. Jame aiškiai nurodomos užduotys, kurios papildomai įrašytos, pakeistos arba panaikintos, palyginti su ankstesniais finansiniais metais.

3. Kai ACER pavedama nauja užduotis, Administracinė valdyba iš dalies pakeičia patvirtintą programavimo dokumentą.

Bet toks esminis programavimo dokumento dalinis pakeitimas tvirtinamas laikantis tokios pat tvarkos, kokia nustatyta pirminiam programavimo dokumentui. Administracinė valdyba įgaliojimus atlikti neesminius programavimo dokumento dalinius pakeitimus gali deleguoti direktoriui.

4. Programavimo dokumente pateiktuose daugiamečio programavimo nuostatuose išdėstomi bendrieji strateginio programavimo nuostatai, įskaitant tikslus, tikėtinius rezultatus ir veiklos rezultatų rodiklius. Juose taip pat išdėstomi išteklių programavimo, įskaitant daugiamečių biudžetą ir darbuotojus, nuostatai.

Išteklių programavimo nuostatai atnaujinami kasmet. Strateginio programavimo nuostatai prireikus atnaujinami, visų pirma, jei reikia imtis veiksmų dėl 45 straipsnyje nurodyto vertinimo išvadų.

21 straipsnis

Reguliuotojų valdybos sudėtis

1. Reguliuotojų valdybą sudaro:

- a) reguliavimo institucijų vyresniųjų pareigūnų lygio atstovai, kaip nurodyta Direktyvos 2009/73/EB 39 straipsnio 1 dalyje ir Direktyvos (ES) 2019/944 57 straipsnio 1 dalyje, ir po vieną pakaitinį narį iš tose institucijose dirbančių vyresniųjų pareigūnų, kuriuos abu skiria reguliavimo institucija;
- b) vienas balsavimo teisės neturintis Komisijos atstovas.

Reguliuotojų valdybos nariu gali būti tik vienas reguliavimo institucijos atstovas iš kiekvienos valstybės narės.

2. Reguliuotojų valdyba iš savo narių renka pirmininką ir pirmininko pavaduotoją. Jei pirmininkas negali vykdyti savo pareigų, jį pakeičia pirmininko pavaduotojas. Pirmininko ir pirmininko pavaduotojo kadencija yra dveji su puse metų ir ji gali būti pratęsta. Tačiau bet kuriuo atveju pirmininko ir pirmininko pavaduotojo kadencija baigiasi, kai jie nebėra Reguliuotojų valdybos nariai.

22 straipsnis

Reguliuotojų valdybos funkcijos

1. Reguliuotojų valdyba sprendimus priima dviejų trečdalių posėdyje dalyvaujančių narių balsų dauguma; kiekvienas narys turi vieną balsą.

2. Reguliuotojų valdyba priima ir paskelbia savo darbo tvarkos taisykles, kuriose išsamiai nustatoma balsavimo tvarka, visų pirma sąlygos, pagal kurias vienas narys gali veikti kito nario vardu, taip pat, atitinkamais atvejais, kvorumą reglamentuojančios taisyklės. Darbo tvarkos taisyklėse gali būti nustatyti specialūs darbo metodai su regioninio bendradarbiavimo iniciatyvomis susijusiems klausimams svarstyti.

3. Vykdydama šiuo reglamentu jai pavestas užduotis ir nedarant poveikio savo narių teisei veikti jų atitinkamos reguliavimo institucijos vardu, Reguliuotojų valdyba veikia nepriklausomai ir nesiekia gauti arba vykdyti valstybių narių vyriausybių, Komisijos arba kito viešojo ar privačiojo subjekto nurodymų.

4. ACER teikia Reguliuotojų valdybai sekretoriato paslaugas.

5. Reguliuotojų valdyba:

- a) teikia direktoriui nuomones ir, kai tinkama, pastabas dėl direktoriaus pasiūlymų dėl nuomonių, rekomendacijų ir sprendimų projektų, nurodytų 3 straipsnio 1 dalyje, 4–8 straipsniuose, 9 straipsnio 1 ir 3 dalyse, 10 straipsnyje, 11 straipsnio c punkte, 13 straipsnyje, 15 straipsnio 4 dalyje, 30 ir 43 straipsniuose, kurie svarstomi siekiant juos priimti, teksto bei siūlo to teksto dalinius pakeitimus;

- b) pagal savo kompetenciją teikia direktoriui gaires, susijusias su jo užduočių vykdymu, išskyrus ACER užduotis pagal Reglamentą (ES) Nr. 1227/2011, ir teikia gaires ACER darbo grupėms, įsteigtoms pagal 30 straipsnį;
- c) teikia Administracinei valdybai nuomonę apie kandidatą užimti direktoriaus pareigas pagal 19 straipsnio 1 dalies a punktą ir 23 straipsnio 2 dalį;
- d) tvirtina programavimo dokumentą pagal 20 straipsnio 1 dalį;
- e) tvirtina atskirą su reguliavimo veikla susijusį metinės ataskaitos skyrių pagal 19 straipsnio 1 dalies k punktą ir 24 straipsnio 1 dalies i punktą;
- f) teikia Administracinei valdybai nuomonę dėl darbo tvarkos taisyklių pagal 14 straipsnio 5 dalį ir 30 straipsnio 3 dalį;
- g) teikia nuomonę Administracinei valdybai dėl 41 straipsnyje nurodytų komunikacijos ir sklaidos planų;
- h) teikia nuomonę Administracinei valdybai dėl 43 straipsnyje nurodytų santykių su trečiosiomis valstybėmis arba tarptautinėmis organizacijomis darbo tvarkos taisyklių.

6. Europos Parlamentas ne vėliau kaip prieš dvi savaites iki posėdžio pradžios informuojamas apie būsimų Reguliotojų valdybos posėdžių darbotvarkės projektą. Per dvi savaites po to posėdžio dienos protokolo projektas išsiunčiamas Europos Parlamentui. Europos Parlamentas, visiškai gerbdamas jo nepriklausomybę, gali pasikviesti Reguliotojų valdybos pirmininką arba pirmininko pavaduotoją padaryti pareiškimą kompetentingame komitete ir atsakyti į to komiteto narių klausimus.

23 straipsnis

Direktorius

1. ACER vadovauja direktorius, kuris veikia vadovaudamasis 22 straipsnio 5 dalies b punkte nurodytomis gairėmis ir, šiame reglamente numatytais atvejais, atsižvelgdamas į Reguliotojų valdybos nuomones. Nedarant poveikio Administracinės valdybos ir Reguliotojų valdybos atitinkamiems vaidmenims, susijusiems su direktoriaus vykdomomis užduotimis, direktorius nesiekia gauti ir nepriima jokios vyriausybės, Sąjungos institucijų ar jokio kito viešojo ar privataus subjekto ar asmens nurodymų. Direktorius atsiskaito Administracinei valdybai administraciniais, biudžeto ir valdymo klausimais, bet išlieka visiškai nepriklausomas vykdydamas savo užduotis pagal 24 straipsnio 1 dalies c punktą. Direktorius gali dalyvauti Administracinės valdybos posėdžiuose stebėtojo teisėmis.

2. Direktorių skiria Administracinė valdyba, gavusi Reguliotojų valdybos pritariamąją nuomonę, atsižvelgdama į nuopelnus, gebėjimus ir energetikos sektoriui svarbią patirtį, bent iš trijų Komisijos pasiūlytų kandidatų, atrinktų pagal atvirą ir skaidrią atrankos procedūrą. Prieš paskyrimą Administracinės valdybos atrinktas kandidatas pakviečiamas padaryti pareiškimą kompetentingame Europos Parlamento komitete ir atsakyti į jo narių pateiktus klausimus. Sudarant sutartį su direktoriumi, ACER atstovauja Administracinės valdybos pirmininkas.

3. Direktoriaus kadencija yra penkeri metai. Iki to laikotarpio pabaigos likus devyniems mėnesiams, Komisija pradeda vertinimą. Atlikdama vertinimą Komisija visų pirma nagrinėja:

a) direktoriaus darbą;

b) ACER pareigas ir reikalavimus kitiems metams.

4. Administracinė valdyba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, pasikonsultavusi su Reguliotojų valdyba ir kuo labiau atsižvelgdama į Reguliotojų valdybos vertinimą ir nuomonę, ir tik tais atvejais, kai tai gali būti pateisinama remiantis ACER pareigomis ir reikalavimais, gali vieną kartą pratęsti direktoriaus kadenciją ne ilgesniam kaip penkerių metų laikotarpiui. Direktorius, kurio kadencija buvo pratęsta, pratęsto laikotarpio pabaigoje negali dalyvauti kitoje atrankos į tas pačias pareigas procedūroje.

5. Administracinė valdyba informuoja Europos Parlamentą apie ketinimą pratęsti direktoriaus kadenciją. Likus vienam mėnesiui iki direktoriaus kadencijos pratęsimo, jis gali būti pakviestas padaryti pranešimą kompetentingame Europos Parlamento komitete ir atsakyti į to komiteto narių pateiktus klausimus.

6. Jei direktoriaus kadencija nepratęsiama, jis toliau eina pareigas tol, kol paskiriamas jį pakeisiantis direktorius.
7. Direktorius gali būti atleistas iš pareigų tik Administracinės valdybos sprendimu, gavus Reguluotojų valdybos pritariamąjį nuomonę. Administracinė valdyba tą sprendimą priima dviejų trečdalių jos narių balsų dauguma.
8. Europos Parlamentas ir Taryba gali prašyti direktoriaus pateikti ataskaitą apie pareigų vykdymą. Europos Parlamentas taip pat gali pakviesti direktorių padaryti pareiškimą kompetentingame komitete ir atsakyti į to komiteto narių klausimus.

24 straipsnis

Direktoriaus užduotys

1. Direktorius:
  - a) yra teisinis ACER atstovas ir atsako už kasdienį jos valdymą;
  - b) rengia Administracinės valdybos darbą, dalyvauja Administracinės valdybos darbe neturėdamas balsavimo teisės ir atsako už Administracinės valdybos priimtų sprendimų įgyvendinimą;
  - c) rengia nuomones, rekomendacijas ir sprendimus, dėl jų konsultuojasi ir juos priima bei skelbia;
  - d) atsako už ACER metinės darbo programos įgyvendinimą vadovaujantis Reguluotojų valdybos gairėmis, o administracinę kontrolę vykdo Administracinė valdyba;
  - e) imasi visų reikiamų priemonių, visų pirma tvirtina vidaus administracinės tvarkos taisykles ir skelbia pranešimus, siekdamas užtikrinti, kad ACER veiksmai atitiktų šį reglamentą;
  - f) kiekvienais metais rengia ACER kitų metų darbo programos projektą ir, projektą patvirtinus Administracinei valdybai, ne vėliau kaip kiekvienų metų sausio 31 d. pateikia jį Reguluotojų valdybai, Europos Parlamentui ir Komisijai;
  - g) atsako už programavimo dokumento įgyvendinimą ir ataskaitų Administracinei valdybai apie jo įgyvendinimą teikimą;
  - h) pagal 33 straipsnio 1 dalį parengia ACER preliminarų sąmatos projektą ir pagal 34 ir 35 straipsnius vykdo ACER biudžetą;
  - i) kiekvienais metais parengia ir Administracinei valdybai teikia metinės ataskaitos projektą, kuriame yra atskiras skyrius, skirtas ACER reguliavimo veiklai, ir skyrius, skirtas finansiniams bei administraciniams reikalams;
  - j) rengia veiksmų planą, kuris grindžiamas vidaus ar išorės audito ataskaitomis ir vertinimais, Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) tyrimų išvadomis, ir rengia pažangos ataskaitas, kurios du kartus per metus siunčiamos Komisijai, bei reguliariai teikia pažangos ataskaitas Administracinei valdybai;
  - k) sprendžia, ar būtina, kad vienoje arba daugiau valstybių narių dirbtų vienas arba daugiau darbuotojų, kad ACER užduotys būtų atliekamos efektyviai ir veiksmingai.

Pirmos pastraipos k punkto tikslais, prieš priimdamas sprendimą įsteigti vietos skyrių, direktorius paprašo atitinkamų valstybių narių, įskaitant valstybę narę, kurioje yra ACER būstinė, nuomonės, ir turi gauti išankstinį Komisijos ir Administracinės valdybos sutikimą. Sprendimas grindžiamas tinkama sąnaudų ir naudos analize ir jame nurodoma veiklos, kuri turi būti vykdoma tame vietos skyriuje, sritis taip, kad būtų išvengta nereikalingų išlaidų ir ACER administracinių funkcijų dubliavimosi.

2. Šio straipsnio 1 dalies c punkto tikslais 3 straipsnio 1 dalyje, 4–8 straipsniuose, 9 straipsnio 1 ir 3 dalyse, 10 straipsnyje, 11 straipsnio c punkte, 13 straipsnyje, 15 straipsnio 4 dalyje, 30 ir 43 straipsniuose nurodytos nuomonės, rekomendacijos ir sprendimai priimami tik gavus pritariamąjį Reguluotojų valdybos nuomonę.

Prieš pateikiant nuomonių, rekomendacijų ar sprendimų projektus balsavimui Reguliuojuoju valdyboje, direktorius pateikia atitinkamai darbo grupei pasiūlymus dėl nuomonių, rekomendacijų ar sprendimų projektų konsultavimosi tikslais pakankamai iš anksto.

Direktorius:

- a) atsižvelgia į Reguliuojuoju valdybos pastabas ir dalinius pakeitimus ir iš naujo pateikia persvarstytą nuomonę, rekomendacijos ar sprendimo projektą Reguliuojuoju valdybai, kad ši pateiktų pritariamąją nuomonę;
- b) jei nesutinka su Reguliuojuoju valdybos pateiktais daliniais pakeitimais, direktorius gali atsiimti pateiktus nuomonių, rekomendacijų ar sprendimų projektus, su sąlyga, kad jis raštu pateikia tinkamai pagrįstą paaiškinimą.

Atsiėmęs nuomonę, rekomendacijos ar sprendimo projektą, direktorius gali pateikti naują nuomonę, rekomendacijos ar sprendimo projektą, laikydamasis 22 straipsnio 5 dalies a punkte ir šios dalies antroje pastraipoje nustatytos procedūros. Šios dalies trečios pastraipos a punkto tikslais, jei direktorius nukrypsta nuo gautų Reguliuojuoju valdybos pateiktų pastabų ir dalinių pakeitimų arba juos atmeta, jis taip pat raštu pateikia tinkamai pagrįstą paaiškinimą.

Jeigu Reguliuojuoju valdyba nepateikia pritarimosios nuomonės dėl iš naujo pateikto nuomonės, rekomendacijos ar sprendimo projekto teksto dėl to, kad naujai pateiktame tekste nebuvo tinkamai atsižvelgta į jos pastabas ir dalinius pakeitimus, direktorius gali dar kartą koreguoti nuomonę, rekomendacijos ar sprendimo projekto tekstą atsižvelgdamas į Reguliuojuoju valdybos pasiūlytus dalinius pakeitimus ir pastabas, kad gautų jos pritariamąją nuomonę, neprivalėdamas dar kartą konsultuotis su atitinkama darbo grupe arba raštu nurodyti papildomas priežastis.

25 straipsnis

Apeliacinės tarybos įsteigimas ir sudėtis

1. ACER įsteigia Apeliacinę tarybą.
2. Apeliacinę tarybą sudaro šeši nariai ir šeši pakaitiniai nariai, atrinkti iš reguliavimo institucijų, konkurencijos institucijų arba kitų Sąjungos ar nacionalinių institucijų dabartinių arba buvusių vyresniųjų pareigūnų, turinčių reikalingos patirties energetikos sektoriuje. Apeliacinė taryba skiria savo pirmininką.

Komisijai pasiūlius ir pasibaigus viešam kvietimui dalyvauti konkurse, Apeliacinės tarybos narius oficialiai skiria Administracinė valdyba, pasikonsultavusi su Reguliuojuoju valdyba.

3. Apeliacinė taryba priima ir skelbia savo darbo tvarkos taisykles. Tose taisyklėse išsamiai nustatoma Apeliacinės tarybos organizavimą ir veikimą reglamentuojanti tvarka ir taisyklės, taikomos Tarybai teikiamoms apeliacijoms pagal 28 straipsnį. Apeliacinė taryba praneša Komisijai apie savo darbo tvarkos taisyklių projektą ir apie visus esminius tų taisyklių pakeitimus. Komisija gali pateikti nuomonę apie tas taisykles per tris mėnesius nuo pranešimo gavimo dienos.

ACER biudžete skiriama atskira biudžeto eilutė Apeliacinės tarybos registrui finansuoti.

4. Apeliacinės tarybos sprendimai priimami ne mažiau kaip keturių iš šešių narių balsų dauguma. Apeliacinė taryba sušaukiama, kai to reikia.

26 straipsnis

Apeliacinės tarybos nariai

1. Apeliacinės tarybos narių kadencija yra penkeri metai. Ta kadencija gali būti vieną kartą pratęsta.
2. Apeliacinės tarybos nariai sprendimus priima nepriklausomai. Jie neprivalo vykdyti jokių nurodymų. Jie negali užimti kitų pareigų ACER, jos Administracinėje valdyboje, jos Reguliuojuoju valdyboje ar bet kurioje iš jos darbo grupių. Apeliacinės tarybos narys negali būti atleistas iš pareigų nepasibaigus jo kadencijai, nebent jis būtų pripažintas kaltu dėl sunkaus nusižengimo, o Administracinė valdyba, pasikonsultavusi su Reguliuojuoju valdyba tuo tikslu būtų priėmusi sprendimą.

27 straipsnis

Pašalinimas ir prieštaravimas Apeliacinėje taryboje

1. Apeliacinės tarybos nariai negali dalyvauti nagrinėjant skundą, jei jie turi asmeninių interesų, anksčiau atstovavo vienai iš proceso šalių arba dalyvavo priimant sprendimą, dėl kurio pateiktas skundas.
2. Jei dėl vienos iš 1 dalyje nurodytų priežasčių ar kurios nors kitos priežasties Apeliacinės tarybos narys mano, kad kitas narys neturėtų dalyvauti nagrinėjant skundą, jis apie tai informuoja Apeliacinę tarybą. Bet kuri iš apeliacinio proceso šalių gali pareikšti prieštaravimą dėl Apeliacinės tarybos nario dalyvavimo procese, remdamasi bet kuria iš 1 dalyje nurodytų priežasčių arba įtarusi Apeliacinės tarybos narį šališkumu. Toks prieštaravimas yra nepriimtinas, jei jis grindžiamas nario pilietybe, arba jei žinodama apie prieštaravimo priežastį, prieštaravimą pareiškusi apeliacinio proceso šalis vis tiek ėmėsi procesinio veiksmo apeliaciniame procese, išskyrus prieštaravimą dėl Apeliacinės tarybos sudėties.
3. Apeliacinė taryba, nedalyvaujant atitinkamam jos nariui, priima sprendimą dėl veiksmų 1 ir 2 dalyse nurodytais atvejais. Siekiant priimti tą sprendimą, atitinkamas narys Apeliacinėje taryboje pakeičiamas jo pakaitiniu nariu. Jei pakaitinis narys patenka į panašią padėtį kaip ir narys, pirmininkas skiria pavaduojantį narį, atrinktą iš kitų pakaitinių narių.
4. Apeliacinės tarybos nariai įsipareigoja veikti nepriklausomai ir atsižvelgiant į visuomenės interesą. Tuo tikslu jie pateikia rašytinę įsipareigojimų deklaraciją ir rašytinę interesų deklaraciją, kuriose nurodo, jog jie neturi jokių interesų, kurie galėtų būti laikomi trukdančiais jų nepriklausomumui, arba nurodo bet kokius tiesioginius ar netiesioginius interesus, kurie galėtų būti laikomi trukdančiais jų nepriklausomumui. Tos deklaracijos kasmet skelbiamos viešai.

28 straipsnis

Sprendimai, dėl kurių gali būti teikiami skundai

1. Kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo, įskaitant reguliavimo institucijas, gali pateikti skundą dėl 2 straipsnio d punkte nurodyto sprendimo, skirto tam asmeniui, arba dėl sprendimo, kuris, nors ir skirtas kitam asmeniui, yra tiesiogiai ir konkrečiai susijęs su tuo asmeniu.
2. Skundas apima ir jo pagrindimą ir jis ACER pateikiamas raštu per du mėnesius nuo pranešimo apie sprendimą atitinkamam asmeniui dienos arba, jei tai nebuvo padaryta, per du mėnesius nuo tos dienos, kai ACER paskelbė savo sprendimą. Apeliacinė taryba priima sprendimą dėl skundo per keturis mėnesius nuo skundo pateikimo.
3. Sprendimo vykdymas negali būti sustabdytas dėl pagal 1 dalį pateikto skundo. Tačiau jei Apeliacinė taryba mano, kad to reikia dėl susiklosčiusių aplinkybių, ji gali laikinai sustabdyti ginčytino sprendimo taikymą.
4. Jei skundas yra priimtinas, Apeliacinė taryba tiria, ar jis yra tinkamai pagrįstas. Nagrinėdama skundą, kiekvieną kartą, kai to reikia, ji kviečia apeliacinio proceso šalis per nustatytus terminus pateikti pastabas dėl jos pačios arba dėl kitų apeliacinio proceso šalių pateiktų pranešimų. Apeliacinio proceso šalys turi teisę pateikti paaiškinimus žodžiu.
5. Apeliacinė taryba gali patvirtinti sprendimą arba perduoti bylą kompetentingam ACER padaliniui. Pastarajam Apeliacinės tarybos sprendimas yra privalomas.
6. ACER skelbia Apeliacinės tarybos priimtus sprendimus.

29 straipsnis

Ieškinių pareiškimas Teisingumo Teisme

Ieškiniai dėl pagal šį reglamentą priimto ACER sprendimo panaikinimo ar ieškiniai dėl to, kad ji nesiėmė veiksmų per taikomus terminus, Europos Sąjungos Teisingumo Teisme gali būti pareiškiami tik užbaigus 28 straipsnyje nurodytą skundų nagrinėjimo procedūrą. ACER imasi visų būtinų priemonių Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimams vykdyti.

*30 straipsnis***Darbo grupės**

1. Kai tikslinga ir visų pirma tais atvejais, kai reikia padėti direktoriui ir Reguliotojų valdybai atlikti su reguliavimo klausimais susijusį darbą ir siekiant parengti 3 straipsnio 1 dalyje, 4–8 straipsniuose, 9 straipsnio 1 ir 3 dalyse, 10 straipsnyje, 11 straipsnio c punkte, 13 straipsnyje, 15 straipsnio 4 dalyje, 30 ir 43 straipsniuose nurodytas nuomones, rekomendacijas ir sprendimus, Administracinė valdyba steigia arba panaikina darbo grupes, remdamasi bendru direktoriaus ir Reguliotojų valdybos pasiūlymu.

Darbo grupei įsteigti arba panaikinti turi būti gauta pritariamoji Reguliotojų valdybos nuomonė.

2. Darbo grupes sudaro ekspertai iš ACER ir reguliavimo institucijų darbuotojų. Darbo grupių veikloje gali dalyvauti Komisijos ekspertai. ACER neatsako už dalyvavimo ACER darbo grupėse išlaidas, kurias patiria iš reguliavimo institucijų darbuotojų atrinkti ekspertai. Darbo grupės atsižvelgia į kitų atitinkamų nacionalinių institucijų ekspertų nuomonę klausimais, kuriais tos institucijos turi kompetenciją.

3. Administracinė valdyba, remdamasi direktoriaus pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Reguliotojų valdyba bei gavusi jos pritariamąją nuomonę, tvirtina ir skelbia darbo grupių veiklą reglamentuojančias vidaus darbo tvarkos taisykles.

4. ACER darbo grupės vykdo pagal 20 straipsnį priimtame programavimo dokumente joms priskirtą veiklą ir bet kokią Reguliotojų valdybos ir direktoriaus joms pagal šį reglamentą priskirtą veiklą.

III skyrius**Biudžeto sudarymas ir struktūra***31 straipsnis***Biudžeto struktūra**

1. Nedarant poveikio kitų išteklių galimybei, ACER pajamas sudaro:

- a) Sąjungos įnašas;
- b) pagal 32 straipsnį ACER mokami mokesčiai;
- c) visi valstybių narių arba reguliavimo institucijų savanoriški įnašai pagal 19 straipsnio 1 dalies g punktą;
- d) palikimai, dovanos ar dotacijos pagal 19 straipsnio 1 dalies g punktą.

2. ACER išlaidas sudaro personalo, administracinės, infrastruktūros ir veiklos išlaidos.

3. ACER pajamos ir išlaidos turi būti subalansuotos.

4. Visos ACER pajamos ir išlaidos turi būti numatomos kiekvieniems finansiniams metams, atitinkantiems kalendorinius metus, ir yra įtraukiamos į jos biudžetą.

5. ACER gaunamos pajamos neturi kelti pavojaus jos neutralumui, nepriklausomumui ar objektyvumui.

*32 straipsnis***Mokesčiai**

1. ACER mokami mokesčiai už:

- a) teikiamus prašymus dėl išimties taikymo pagal šio reglamento 10 straipsnį ir dėl sprendimų dėl ACER sąnaudų paskirstymo tarpvalstybiniu mastu pagal Reglamento (ES) Nr. 347/2013 12 straipsnį;

b) rinkos dalyvių ar jų vardu veikiančių subjektų pagal Reglamentą (ES) Nr. 1227/2011 8 straipsnį teikiamos informacijos rinkimą, tvarkymą, apdorojimą ir analizę.

2. 1 dalyje nurodytus mokesčius ir jų mokėjimo būdą nustato Komisija, atlikusi viešas konsultacijas ir pasikonsultavusi su Administracine valdyba bei Reguliuotojų valdyba. Mokesčiai turi būti proporcingi atitinkamų paslaugų, teikiamų ekonomiškai efektyviu būdu, išlaidoms ir pakankami šioms išlaidoms padengti. Tie mokesčiai nustatomi tokio dydžio, kad būtų užtikrinta, kad jie nebūtų diskriminaciniai ir kad jais būtų išvengta nereikalingos finansinės ar administracinės naštos rinkos dalyviams ar jų vardu veikiantiems subjektams.

Komisija reguliariai peržiūri tų mokesčių dydį remdamasi atliktu vertinimu ir, jei reikia, pakoreguoja tų mokesčių dydį bei jų mokėjimo būdą.

33 straipsnis

Biudžeto sudarymas

1. Kiekvienas metais direktorius sudaro preliminarų sąmatos projektą, apimančių veiklos išlaidas ir ateinančiais finansiniais metais numatomą darbo programą, ir tą preliminarų sąmatos projektą kartu su numatomų etatų sąrašu pateikia Administracinei valdybai.

2. Preliminarus sąmatos projektas grindžiamas tikslais ir tikėtinais rezultatais, numatytais 20 straipsnio 1 dalyje nurodytame programavimo dokumente, ir jame atsižvelgiama į finansinius išteklius, kurie yra būtini tiems tikslams ir tikėtiniems rezultatams pasiekti.

3. Kiekvienais metais Administracinė valdyba pagal direktoriaus parengtą preliminarų sąmatos projektą priima preliminarios ateinančių finansinių metų ACER pajamų ir išlaidų sąmatos projektą.

4. Tą preliminarų sąmatos projektą, apimančių ir personalo plano projektą, Administracinė valdyba pateikia Komisijai ne vėliau kaip kiekvienų metų sausio 31 d. Prieš patvirtinant sąmatą, direktoriaus parengtas projektas pateikiamas Reguliuotojų valdybai, kuri gali pateikti pagrįstą nuomonę dėl projekto.

5. Komisija pateikia 3 dalyje nurodytą sąmatą Europos Parlamentui ir Tarybai kartu su Sąjungos bendrojo biudžeto projektu.

6. Remdamasi sąmatos projektu Komisija į Sąjungos bendrojo biudžeto projektą įtraukia išlaidų, kurios, jos manymu, reikalingos pagal personalo planą, sąmatą ir dotacijos, kuri bus mokama iš Sąjungos bendrojo biudžeto pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 313–316 straipsnius, sumą.

7. Taryba, veikdama kaip biudžeto valdymo institucija, tvirtina ACER personalo planą.

8. ACER biudžetą priima Administracinė valdyba. Jis tampa galutiniu, kai priimamas galutinis Sąjungos bendrasis biudžetas. Prireikus jis atitinkamai patikslinamas.

9. Bet kokie biudžeto, įskaitant etatų planą, pakeitimai tvirtinami ta pačia tvarka.

10. Komisija ne vėliau kaip 2020 m. liepos 5 d. įvertina, ar ACER turimi finansiniai ir žmogiškieji ištekliai leidžia jai vykdyti savo funkcijas pagal šį reglamentą, t. y. siekti sukurti visiems Sąjungos vartotojams naudingą elektros energijos vidaus rinką ir prisidėti prie energetinio saugumo užtikrinimo.

11. Administracinė valdyba nedelsdama praneša biudžeto valdymo institucijai apie ketinimą įgyvendinti bet kurį projektą, kuris gali turėti didelės reikšmės ACER biudžeto finansavimui, ypač apie visus su nuosavybe susijusius projektus. Administracinė valdyba apie savo ketinimus taip pat praneša Komisijai. Jeigu bet kuri iš biudžeto valdymo institucijų ketina pateikti nuomonę, ji apie tai per dvi savaites nuo informacijos apie projektą gavimo dienos praneša ACER. Jeigu atsakymo nėra, ACER gali pradėti vykdyti numatytą projektą.

34 straipsnis

Biudžeto vykdymas ir kontrolė

1. Direktorius veikia kaip leidimus suteikiantis pareigūnas ir įgyvendina ACER biudžetą.
2. Pasibaigus kiekvieniems finansiniams metams, ne vėliau kaip kovo 1 d. ACER apskaitos pareigūnas preliminarias finansines ataskaitas kartu su tų finansinių metų biudžeto ir finansų valdymo ataskaita pateikia Komisijos apskaitos pareigūnui ir Audito Rūmams. Ne vėliau kaip ateinančių metų kovo 31 d. ACER apskaitos pareigūnas biudžeto ir finansų valdymo ataskaitą taip pat pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai. Po to Komisijos apskaitos pareigūnas konsoliduoja institucijų ir decentralizuotų įstaigų preliminarias finansines ataskaitas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 ⁽²²⁾ 245 straipsnį.

35 straipsnis

Finansinių ataskaitų pateikimas ir biudžeto įvykdymo patvirtinimas

1. ACER apskaitos pareigūnas atitinkamų finansinių metų (N metų) preliminarias finansines ataskaitas pateikia Komisijos apskaitos pareigūnui ir Audito Rūmams ne vėliau kaip ateinančių finansinių metų (N+1 metų) kovo 1 d.
2. ACER N metų biudžeto ir finansų valdymo ataskaitą pateikia Europos Parlamentui, Tarybai, Komisijai ir Audito Rūmams N+1 metų kovo 31 d.

Ne vėliau kaip N+1 metų kovo 31 d. Komisijos apskaitos pareigūnas preliminarias ACER finansines ataskaitas pateikia Audito Rūmams. Komisija finansinių metų biudžeto ir finansų valdymo ataskaitą taip pat pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai.

3. Gavęs Audito Rūmų pastabas apie ACER N metų preliminarias finansines ataskaitas pagal Reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 246 straipsnio nuostatas, apskaitos pareigūnas savo atsakomybe parengia galutines tų metų ACER finansines ataskaitas. Direktorius jas pateikia Administracinei valdybai, kad ji pateiktų nuomonę.
4. Administracinė valdyba pateikia nuomonę dėl N metų ACER galutinių finansinių ataskaitų.
5. Ne vėliau kaip N+1 metų liepos 1 d., ACER apskaitos pareigūnas galutines finansines ataskaitas kartu su Administracinės valdybos nuomone pateikia Europos Parlamentui, Tarybai, Komisijai ir Audito Rūmams.
6. Galutinės finansinės ataskaitos iki N+1 lapkričio 15 d. paskelbiamos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.
7. Ne vėliau kaip N+1 metų rugsėjo 30 d. direktorius pateikia Audito Rūmams atsakymą į jų pastabas. To atsakymo kopiją direktorius taip pat pateikia Administracinei valdybai ir Komisijai.
8. Europos Parlamentui paprašius, direktorius jam pateikia visą informaciją, kurios reikia, kad būtų užtikrinta sklandi sprendimo dėl N metų biudžeto įvykdymo priėmimo procedūra pagal Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1271/2013 109 straipsnio 3 dalį.
9. Europos Parlamentas, remdamasis Tarybos kvalifikuota balsų dauguma priimta rekomendacija, iki N+2 metų gegužės 15 d. priima sprendimą, kad direktorius N finansinių metų biudžetą įvykdė.

⁽²²⁾ 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (OL L 193, 2018 7 30, p. 1).

36 straipsnis

Finansinės taisyklės

Pasikonsultavusi su Komisija, Administracinė valdyba patvirtina ACER taikomas finansines taisykles. Tos taisyklės gali nukrypti nuo Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1271/2013, jei to reikia atsižvelgiant į konkrečius ACER veiklos poreikius ir tik Komisijai iš anksto pritarus.

37 straipsnis

Kova su sukčiavimu

1. Kad palengvintų kovą su sukčiavimu, korupcija ir kita neteisėta veikla pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 ⁽²³⁾, ACER prisijungia prie 1999 m. gegužės 25 d. Tarpinstitucinio susitarimo dėl OLAF atliekamų vidaus tyrimų ⁽²⁴⁾ ir priima atitinkamas nuostatas, taikomas visiems ACER darbuotojams, naudodama to susitarimo priede pateiktą šabloną.
2. Audito Rūmams suteikiami įgaliojimai atlikti gavėjų, rangovų ir subrangovų, gavusių Sąjungos lėšų iš ACER dokumentų auditą ir auditą vietoje.
3. OLAF, laikydamasi Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 ir Tarybos reglamento (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 ⁽²⁵⁾ nustatytų nuostatų ir procedūrų, gali atlikti tyrimus, įskaitant patikras ir inspektavimus vietoje, siekdama nustatyti, ar nebūta sukčiavimo, korupcijos arba kitos neteisėtos veiklos, darančios poveikį Sąjungos finansiniams interesams, atvejų, susijusių su ACER lėšomis finansuojama dotacija ar sutartimi.
4. Nedarant poveikio 1, 2 ir 3 dalių taikymui, į ACER bendradarbiavimo susitarimus su trečiosiomis valstybėmis bei tarptautinėmis organizacijomis, sutartis, dotacijų susitarimus ir dotacijų sprendimus įtraukiamos nuostatos, kuriomis Audito Rūmams ir OLAF aiškiai suteikiami įgaliojimai atlikti auditą ir tyrimus, atsižvelgiant į jų atitinkamą kompetenciją.

IV skyrius**Bendrosios ir baigiamosios nuostatos**

38 straipsnis

Privilegijos ir imunitetai bei susitarimas dėl būstinės

1. ACER ir jos darbuotojams taikomas prie ES sutarties ir SESV pridėtas Protokolas Nr. 7 dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų.
2. Susitarime dėl būstinės, kurį ACER sudaro su priimančiąja valstybe nare, nustatomos reikiamos nuostatos dėl ACER įsikūrimo priimančiojoje valstybėje narėje ir patalpų, kurias turi suteikti ta valstybė narė, taip pat specialiosios taisyklės, priimančiojoje valstybėje narėje taikytinos ACER direktoriui, Administracinės valdybos nariams, darbuotojams ir jų šeimų nariams. Tas susitarimas sudaromas gavus Administracinės valdybos sutikimą.

39 straipsnis

Darbuotojai

1. Visiems ACER darbuotojams, įskaitant jos direktorių, taikomi Tarnybos nuostatai ir Įdarbinimo sąlygos bei bendrai Sąjungos institucijų priimtose tų Tarnybos nuostatų ir Įdarbinimo sąlygų įgyvendinimo taisyklės.

⁽²³⁾ 2013 m. rugsėjo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1073/1999 ir Tarybos reglamentas (Euratomas) Nr. 1074/1999 (OL L 248, 2013 9 18, p. 1).

⁽²⁴⁾ OL L 136, 1999 5 31, p. 15.

⁽²⁵⁾ 1996 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentas (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 dėl Komisijos atliekamų patikrinimų ir inspektavimų vietoje siekiant apsaugoti Europos Bendrijų finansinius interesus nuo sukčiavimo ir kitų pažeidimų (OL L 292, 1996 11 15, p. 2).

2. Komisijai pritarus, Administracinė valdyba Tarnybos nuostatų 110 straipsnyje numatyta tvarka patvirtina atitinkamas įgyvendinimo taisykles.
3. Personalo atžvilgiu ACER naudojami įgaliojimai, kurie pagal Tarnybos nuostatus suteikiami paskyrimų tarnybai ir kurie pagal įdarbinimo sąlygas suteikiami institucijai, turinčiai teisę sudaryti sutartis.
4. Administracinė valdyba gali priimti nuostatas, leidžiančias ACER įdarbinti valstybių narių deleguotus nacionalinius ekspertus.

40 straipsnis

ACER atsakomybė

1. ACER sutartinę atsakomybę reglamentuoja konkrečiai sutarčiai taikytina teisė.

Bet kokia Agentūros sudarytoje sutartyje nustatyta arbitražo išlyga priskiriama Teisingumo Teismo jurisdikcijai.

2. Nesutartinės atsakomybės atveju ACER pagal valstybių narių teisės aktams būdingus bendruosius principus atlygina žalą, kurią ji arba jos darbuotojai padarė vykdydami savo pareigas.
3. Ginčai, kylantys dėl 2 dalyje nurodytos žalos atlyginimo, priskiriami Teisingumo Teismo jurisdikcijai.
4. ACER darbuotojų asmeninę finansinę ir drausminę atsakomybę reglamentuoja ACER darbuotojams taikomos atitinkamos nuostatos.

41 straipsnis

Skaidrumas ir komunikacija

1. ACER turimiems dokumentams taikomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 ⁽²⁶⁾.
2. Administracinė valdyba patvirtina Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 taikymo praktines priemones.
3. Dėl ACER pagal Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 8 straipsnį priimtų sprendimų gali būti pateiktas skundas ombudsmenui arba pareikštas ieškinys Teisingumo Teisme laikantis atitinkamai SESV 228 ir 263 straipsniuose nustatytų sąlygų.
4. ACER vykdomam asmens duomenų tvarkymui taikomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 ⁽²⁷⁾. Administracinė taryba nustato priemones, kuriomis ACER taiko Reglamentą (ES) 2018/1725, įskaitant priemones dėl ACER duomenų apsaugos pareigūno paskyrimo. Tos priemonės nustatomos pasikonsultavus su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu.
5. ACER gali savo iniciatyva ir pagal savo kompetenciją vykdyti komunikacijos veiklą. Išteklių skyrimas komunikacijos veiklai neturi trukdyti veiksmingai vykdyti 3–13 straipsniuose nurodytų užduočių. Komunikacijos veikla vykdoma laikantis atitinkamų Administracinės valdybos patvirtintų komunikacijos ir sklaidos planų.

⁽²⁶⁾ 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (OL L 145, 2001 5 31, p. 43).

⁽²⁷⁾ 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018 11 21, p. 39).

42 straipsnis

Įslaptintos informacijos ir neskelbtinos neįslaptintos informacijos apsauga

1. ACER patvirtina saugumo taisyklės, kurios prilygsta Komisijos saugumo taisyklėms, kuriomis užtikrinamas Europos Sąjungos įslaptintos informacijos ir neskelbtinos neįslaptintos informacijos saugumas, įskaitant keitimosi tokia informacija, jos tvarkymo ir saugojimo nuostatas, išdėstytas Komisijos sprendimuose (ES, Euratomas) 2015/443 ⁽²⁸⁾ ir (ES, Euratomas) 2015/444 ⁽²⁹⁾.
2. ACER taip pat gali nuspręsti *mutatis mutandis* taikyti 1 dalyje nurodytus Komisijos sprendimus. ACER saugumo taisyklės, *inter alia*, turi apimti nuostatas dėl keitimosi Europos Sąjungos įslaptinta informacija ir neskelbtina neįslaptinta informacija, jos tvarkymo ir saugojimo.

43 straipsnis

Bendradarbiavimo susitarimai

1. ACER veikloje gali dalyvauti trečiosios valstybės, kurios su Sąjunga yra sudariusios susitarimus ir kurios priėmė ir taiko atitinkamas Sąjungos teisės energetikos srities taisyklės, įskaitant visų pirma taisyklės dėl nepriklausomų reguliavimo institucijų, trečiųjų šalių prieigos prie infrastruktūros ir atsiejimo, prekybos energija ir sistemos eksploatavimo, vartotojų dalyvavimo ir apsaugos, taip pat atitinkamas taisyklės, taikomas aplinkos ir konkurencijos srityse.
2. Su sąlyga, kad tuo tikslu yra sudarytas Sąjungos ir trečiųjų valstybių susitarimas, kaip nurodyta 1 dalyje, ACER taip pat gali vykdyti savo užduotis pagal 3–13 straipsnius trečiųjų valstybių atžvilgiu, jei tos trečiosios valstybės priėmė ir taiko atitinkamas taisyklės pagal 1 dalį ir įgaliojo ACER koordinuoti jų reguliavimo institucijų veiklą su valstybių narių reguliavimo institucijų veikla. Tik tokiais atvejais nuorodos į tarpvalstybinio pobūdžio klausimus siejamos su sienomis tarp Sąjungos ir trečiųjų valstybių, o ne su sienomis tarp dviejų valstybių narių.
3. 1 dalyje nurodytų susitarimų nuostatose nustatoma, visų pirma, tų valstybių dalyvavimo ACER veikloje tvarka, visų pirma tos veiklos pobūdis, apimtis ir procedūriniai aspektai, įskaitant su finansiniais įnašais ir darbuotojais susijusias nuostatas.
4. Administracinė valdyba, gavusi Reguluotojų valdybos pritarimąjį nuomonę, priima santykių su 1 dalyje nurodytomis trečiosiomis valstybėmis darbo tvarkos taisyklės. Komisija užtikrina, kad ACER veiktų laikydamasi savo įgaliojimų ir esamos institucinės struktūros, sudarydama atitinkamus darbinis susitarimus su ACER direktoriumi.

44 straipsnis

Nuostatos dėl kalbų vartojimo

1. ACER taikomos Tarybos reglamento Nr. 1 ⁽³⁰⁾ nuostatos.
2. Administracinė valdyba sprendžia dėl ACER kalbų vartojimo vidaus nuostatų.
3. ACER veiklai reikalingas vertimo paslaugas teikia Europos Sąjungos įstaigų vertimo centras.

45 straipsnis

Vertinimas

1. Komisija, padedama nepriklausomo išorės eksperto, ne vėliau kaip 2024 m. liepos 5 d., o vėliau – kas penkerius metus, atlieka ACER veiklos rezultatų vertinimą atsižvelgdama į jos tikslus, įgaliojimus ir užduotis. Vertinimu visų pirma turi būti siekiama įvertinti poreikį pakeisti ACER įgaliojimus ir bet kokio tokio keitimo finansinius padarinius.

⁽²⁸⁾ 2015 m. kovo 13 d. Komisijos sprendimas (ES, Euratomas) 2015/443 dėl saugumo Komisijoje (OL L 72, 2015 3 17, p. 41).

⁽²⁹⁾ 2015 m. kovo 13 d. Komisijos sprendimas (ES, Euratomas) 2015/444 dėl ES įslaptintos informacijos apsaugai užtikrinti skirtų saugumo taisyklių (OL L 72, 2015 3 17, p. 53).

⁽³⁰⁾ Tarybos reglamentas Nr. 1, nustatantis kalbas, kurios turi būti vartojamos Europos ekonominėje bendrijoje (OL 17, 1958 10 6, p. 385).

2. Jei Komisija mano, kad ACER veikla yra nebepateisinama jos tikslų, įgaliojimų ir užduočių atžvilgiu, ji, deramai pasikonsultavusi su suinteresuotaisiais subjektais ir Reguliuotojų valdyba, gali siūlyti šį reglamentą iš dalies pakeisti arba panaikinti.
3. 1 dalyje nurodyto vertinimo rezultatus, kartu su išvadomis, Komisija pateikia Europos Parlamentui, Tarybai ir ACER Reguliuotojų valdybai. Vertinimo rezultatai skelbiami viešai.
4. Komisija ne vėliau kaip 2025 m. spalio 31 d., o vėliau – kas penkerius metus, teikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje vertinamas šis reglamentas, visų pirma ACER užduotys, susijusios su individualiais sprendimais. Tame vertinime, kai tinkama, atsižvelgiama į vertinimo pagal Reglamento (ES) 2019/943 69 straipsnio 1 dalį rezultatus.

Prireikus, Komisija kartu su savo ataskaita pateikia pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

46 straipsnis

Panaikinimas

Reglamentas (EB) Nr. 713/2009 panaikinamas.

Nuorodos į panaikintą reglamentą laikomos nuorodomis į šį reglamentą ir skaitomos pagal II priede pateiktą atitikties lentelę.

47 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2019 m. birželio 5 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

A. TAJANI

Tarybos vardu

Pirmininkas

G. CIAMBA

I PRIEDAS

Panaikinamas reglamentas su pakeitimais

2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 713/2009 įsteigiantis Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą (OL L 211, 2009 8 14, p. 1)	
2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 1364/2006/EB ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 713/2009, (EB) Nr. 714/2009 ir (EB) Nr. 715/2009	Remiamasi tik Reglamento (ES) Nr. 347/2013 20 straipsnyje pateikta nuoroda į Reglamento (EB) Nr. 713/2009 22 straipsnio 1 dalį.

II PRIEDAS

Atitikties lentelė

Reglamentas (EB) Nr 713/2009	Šis reglamentas
1 straipsnis	1 straipsnis
4 straipsnis	2 straipsnis
5 straipsnis	3 straipsnis
6 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys bei 4 dalies pirma pastraipa	4 straipsnis
6 straipsnio 4 dalies antra – penkta pastraipos ir 5, 6 bei 9 dalys	5 straipsnis
7 ir 8 straipsniai	6 straipsnis
—	7 straipsnis
—	8 straipsnis
—	9 straipsnis
9 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies pirma pastraipa	10 straipsnis
6 straipsnio 7 ir 8 dalys	11 straipsnis
—	12 straipsnis
9 straipsnio 2 dalies antra pastraipa	13 straipsnis
10 straipsnis	14 straipsnis
11 straipsnis	15 straipsnis
2 straipsnis	16 straipsnis
3 straipsnis	17 straipsnis
12 straipsnis	18 straipsnis
13 straipsnis	19 straipsnis
—	20 straipsnis
14 straipsnio 1 ir 2 dalys	21 straipsnis
14 straipsnio 3–6 dalys	22 straipsnio 1–4 dalys
15 straipsnis	22 straipsnio 5 ir 6 dalys
16 straipsnis	23 straipsnis
17 straipsnis	24 straipsnis
18 straipsnio 1 ir 2 dalys	25 straipsnio 1, 2 ir 4 dalys
19 straipsnio 6 dalis	25 straipsnio 3 dalis
18 straipsnio 3 dalis	26 straipsnis
18 straipsnio 4–7 dalys	27 straipsnis
19 straipsnio 1–5 ir 7 dalys	28 straipsnis
20 straipsnis	—
—	29 straipsnis
—	30 straipsnis
21 straipsnis	31 straipsnis
22 straipsnis	32 straipsnis
23 straipsnis	33 straipsnis
24 straipsnio 1 ir 2 dalys	34 straipsnis

Reglamentas (EB) Nr 713/2009	Šis reglamentas
24 straipsnio 3 dalis ir toliau einančios dalys	35 straipsnis
25 straipsnis	36 straipsnis
—	37 straipsnis
27 straipsnis	38 straipsnis
28 straipsnis	39 straipsnis
29 straipsnis	40 straipsnis
30 straipsnis	41 straipsnio 1–3 dalys
—	42 straipsnis
31 straipsnis	43 straipsnis
33 straipsnis	44 straipsnis
34 straipsnis	45 straipsnis
—	46 straipsnis
35 straipsnis	47 straipsnis

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2019/943**2019 m. birželio 5 d.****dėl elektros energijos vidaus rinkos****(nauja redakcija)****(Tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 194 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros ⁽³⁾,

kadangi:

- (1) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 714/2009 ⁽⁴⁾ buvo keletą kartų iš esmės keičiamas. Kadangi tą reglamentą reikia keisti dar kartą, dėl aiškumo jis turėtų būti išdėstytas nauja redakcija;
- (2) energetikos sąjunga siekia, kad energija galutiniams vartotojams – namų ūkiams ir verslo subjektams – būtų tiekama saugiai, patikimai, tvariai ir konkurencingai ir būtų įperkama. Nuo seno elektros energijos sistemoje dominuoja vertikaliosios integracijos, dažnai valstybei priklausančios monopolijos, valdančios dideles centralizuotas branduolines arba iškastinio kuro elektrines. Nuo 1999 m. pradėjus palaipsniui kurti elektros energijos vidaus rinką siekiama visiems Sąjungos vartotojams suteikti tikrą pasirinkimo galimybę, sukurti naujų verslo galimybių ir didinti tarpvalstybinę prekybą siekiant didesnio našumo, konkurencingų kainų ir aukštesnio lygio paslaugų standartų bei siekiant prisidėti prie tiekimo saugumo ir tvarumo. Dėl elektros energijos vidaus rinkos sustiprėjo konkurencija, visų pirma didmeniniu lygmeniu, ir išaugo tarpzoningė prekyba. Ji ir toliau išlieka efektyvios energijos rinkos pamatu;
- (3) Sąjungos energetikos sistemoje šiuo metu vyksta didžiausias per kelis dešimtmečius pokytis ir elektros energijos rinka yra šio pokyčio pagrindinis veiksnys. Bendras tikslas sumažinti energetikos sistemos priklausomybę nuo iškastinio kuro rinkos dalyviams suteikia naujų galimybių ir iškelia naujų uždavinių. Kartu technologijų pokyčiai suteikia naujų vartotojų dalyvavimo ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo galimybių formų;
- (4) šiuo reglamentu nustatomos taisyklės, kuriomis siekiama užtikrinti elektros energijos vidaus rinkos veikimą ir įtraukiami reikalavimai, susiję su atsinaujinančiosios energijos formų plėtojimu ir aplinkos politika, visų pirma specialios tam tikrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos objektų tipų taisyklės dėl atsakomybės už balansavimą, skirstymą ir perskirstymą, taip pat dėl naujų elektros energijos gamybos pajėgumų išmetamo CO₂ kiekio ribos, jei tokiems pajėgumams taikomos laikinosios priemonės, skirtos užtikrinti būtiną išteklių adekvatumo lygį, t. y. pajėgumų mechanizmai;
- (5) iš mažų elektros energijos gamybos objektų gaminamai energijai iš atsinaujinančiųjų išteklių turėtų būti taikomas prioritetas skirstymas, nustatant specialią pirmumo tvarką skirstymo metodikoje arba nustatant rinkos

⁽¹⁾ OL C 288, 2017 8 31, p. 91.

⁽²⁾ OL C 342, 2017 10 12, p. 79.

⁽³⁾ 2019 m. kovo 26 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2019 m. gegužės 22 d. Tarybos sprendimas.

⁽⁴⁾ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 714/2009 dėl priedos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų, panaikinantys Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003 (OL L 211, 2009 8 14, p. 15).

operatoriams taikomus teisinius arba reguliavimo reikalavimus rinkai tiekti šią elektros energiją. Turėtų būti laikoma, kad teikiant sistemos eksploatavimo paslaugas tomis pačiomis ekonominėmis sąlygomis užtikrintas prioritetas skirstymas atitinka šį reglamentą. Bet kuriuo atveju, prioritetas skirstymas turėtų būti laikomas suderinamu su elektros energijos gamybos objektų, naudojančių atsinaujinančiuosius energijos išteklius, dalyvavimu elektros energijos rinkoje;

- (6) dėl valstybės intervencijos priemonių, dažnai nekoordinuotų, didmeninė elektros energijos rinka tapo vis labiau iškreipta, o tai neigiamai paveikė investicijas ir tarpvalstybinę prekybą;
- (7) praityje elektros energijos vartotojai buvo visiškai pasyvūs ir dažnai pirkdavo elektros energiją reguliuojamomis kainomis, kurioms rinka neturėjo jokio tiesioginio poveikio. Ateityje vartotojams būtina užtikrinti visas galimybes dalyvauti rinkoje vienodomis sąlygomis su kitais rinkos dalyviais ir būtina suteikti įgaliojimus valdyti savo energijos suvartojimą. Kad būtų galima integruoti vis didėjančią energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių dalį, būsimoje elektros energijos sistemoje turėtų būti išnaudotos visos turimos lankstumo priemonės, visų pirma su apkrova susiję sprendimai ir elektros energijos kaupimas, bei turėtų būti išnaudotos skaitmeninio integruojant inovacines technologijas į elektros sistemą galimybės. Siekiant veiksmingai sumažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro mažiausiomis sąnaudomis, būtina elektros energijos sistema taip pat būtina skatinti energiją vartoti efektyviai. Elektros energijos vidaus rinkos sukūrimo užbaigimas efektyviai integruojant atsinaujinančiųjų išteklių energiją gali ilguoju laikotarpiu skatinti investicijas ir prisidėti prie energetikos sąjungos ir 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijos tikslų įgyvendinimo, kaip nurodyta 2014 m. sausio 22 d. Komisijos komunikate „Klimato ir energetikos politikos sistema 2020–2030 m.“ ir patvirtinta 2014 m. spalio 23–24 d. Europos Vadovų Tarybos susitikimo išvadose;
- (8) dėl didesnės rinkos integracijos ir nepastovios elektros energijos gamybos reikia dėti daugiau pastangų koordinuoti nacionalinę energetikos politiką su kaimynais ir išnaudoti tarpvalstybinės prekybos elektros energija galimybes;
- (9) reglamentavimo sistemos buvo tobulinamos, užtikrinant galimybę prekiauti elektros energija visoje Sąjungoje. Tobulinti sistemas padėjo tai, kad buvo priimti keli tinklo kodeksai ir gairės dėl elektros energijos rinkų integravimo. Tuose tinklo kodeksuose ir gairėse yra nuostatos dėl rinkos taisyklių, sistemos eksploatavimo ir jungimo prie tinklo. Siekiant užtikrinti visišką skaidrumą ir padidinti teisinį tikrumą, pagrindiniai rinkos veikimo ir pajėgumo paskirstymo balansavimo, einamosios paros, kitos paros ir vėlesniais rinkos laikotarpiais principai taip pat turėtų būti turėtų būti priimti pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir įtraukti į vieną Sąjungos teisėkūros procedūra priimamą aktą;
- (10) Komisijos reglamento (ES) 2017/2195 ⁽⁵⁾ 13 straipsnyje nustatyta procedūra, pagal kurią perdavimo sistemos operatoriai gali visas savo užduotis arba jų dalį deleguoti trečiajai šaliai. Užduotis delegavę perdavimo sistemos operatoriai turėtų ir toliau būti atsakingi už šiame reglamente nustatytų pareigų vykdymą. Be to, valstybės narėms turėtų būti leidžiama pavesti vykdyti užduotis ir pareigas trečiajai šaliai. Tačiau turėtų būti leidžiama pavesti tik nacionaliniu lygmeniu vykdomas užduotis ir pareigas, pvz., atsiskaitymą už disbalansą. Dėl tokio pavidimo apribojimų neturėtų būti nereikalingai keičiama esama nacionalinė tvarka. Vis dėlto perdavimo sistemos operatoriai turėtų ir toliau būti atsakingi už užduočių, kurios jiems patikėtos pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 ⁽⁶⁾ 40 straipsnį, vykdymą;
- (11) kalbant apie balansavimo rinkas, norint, kad kainos susiformavimas būtų veiksmingas ir neiškraipytas balansavimo pajėgumo ir balansavimo energijos pirkime, reikia, kad sutartyse dėl balansavimo pajėgumų nebūtų nustatomos balansavimo energijos kainos. Tai nedaro poveikio skirstymo sistemoms, kuriose naudojamas integruoto planavimo procesas pagal Reglamentą (ES) 2017/2195;
- (12) Reglamentas (ES) 2017/2195 18, 30 ir 32 straipsniuose nustatyta, kad standartinių ir specifinių balansavimo energijos produktų kainodaros metodas suteikia teigiamų paskatų rinkos dalyviams išlaikyti savo pačių balansą arba padeda atkurti sistemos balansą savo disbalanso kainos rajone, taip sumažinant sistemos disbalansą ir visuomenės išlaidas. Tokiais kainodaros metodais turėtų būti siekiama ekonomiškai efektyviai naudoti reguliavimą apkrova ir kitus balansavimo išteklius, laikantis tinklo eksploatavimo saugumo ribų;

⁽⁵⁾ 2017 m. lapkričio 23 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/2195, kuriuo nustatomos elektros energijos balansavimo gairės (OL L 312, 2017 11 28, p. 6).

⁽⁶⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 125).

- (13) balansavimo energijos rinkų integracija turėtų padėti efektyviai veikti einamosios paros rinkoms siekiant rinkos dalyviams suteikti galimybę užtikrinti savo balansą kuo arčiau tikrojo laiko, kaip tai leidžiama pagal balansavimo energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laiką, numatytą Reglamento (ES) 2017/2195 24 straipsnyje. Perdavimo sistemos operatoriai, pasinaudodami balansavimo rinka, turėtų panaikinti tik po einamosios paros prekybos pabaigos likusį disbalansą. Reglamento (ES) 2017/2195 53 straipsnyje numatyta, kad Sąjungoje turi būti taikomas suderintas 15 minučių atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis. Toks suderinimas turėtų skatinti einamosios paros prekybą ir prekybos produktų, kurių tiekimo laikotarpiai tie patys, kūrimą;
- (14) siekiant užtikrinti perdavimo sistemos operatoriams galimybę pirkti ir naudoti balansavimo pajėgumą efektyviai, ekonomiškai ir vadovaujantis rinkos principais, būtina skatinti rinkos integraciją. Tuo atžvilgiu Reglamento (ES) 2017/2195 IV antraštinėje dalyje nustatomos trys metodikos, kurių laikydamiesi perdavimo sistemos operatoriai turi teisę paskirstyti tarpzoninį pralaidumą balansavimo pajėgumo mainams ir dalijimuisi rezervais, kai tai pagrįsta remiantis sąnaudų ir naudos analize; tai – bendro optimizavimo procesas, rinka grindžiamas paskirstymo procesas ir paskirstymas remiantis ekonominio efektyvumo analize. Bendrai optimizuoto paskirstymo procesas turi būti taikomas paskirstant kitos paros laikotarpiui. Priešingai, rinka grindžiamas paskirstymo procesas gali būti taikomas tuomet, kai sutarčių sudarymas vyksta ne anksčiau kaip likus savaitei iki balansavimo pajėgumų teikimo, o paskirstymas remiantis ekonominio efektyvumo analize taikomas tuomet, kai sutartys sudaromos likus daugiau nei savaitei iki balansavimo pajėgumų teikimo, su sąlyga, kad paskirstomi kiekiai yra riboti ir kad vertinimas atliekamas kasmet. Atitinkamoms reguliavimo institucijoms patvirtinus tarpzoninio pralaidumo paskirstymo proceso metodiką, du arba daugiau perdavimo sistemos operatorių gali pradėti tą metodiką taikyti anksčiau, kad jie įgytų patirties ir kad ateityje tą metodiką sklandžiai taikytų daugiau perdavimo sistemos operatorių. Tačiau tokias metodikas visi perdavimo sistemos operatoriai turėtų taikyti suderintai, kad būtų skatinama rinkos integracija;
- (15) Reglamento (ES) 2017/2195 V antraštinėje dalyje nustatyta, kad bendrasis atsiskaitymo už disbalansą tikslas – užtikrinti, kad už balansą atsakingos šalys efektyviai išlaikytų savo pačių balansą arba padėtų atkurti sistemos balansą, ir skatinti rinkos dalyvius išlaikyti arba padėti atkurti sistemos balansą. Kad balansavimo rinkose ir visoje energetikos sistemoje būtų galima integruoti didėjančią energijos iš kintamų atsinaujinančiųjų išteklių dalį, disbalanso kainos turėtų atspindėti tikralaikę energijos vertę. Visi rinkos dalyviai turėtų būti finansiškai atsakingi už savo sukeltą disbalansą, kuris yra skirtumas tarp paskirstyto kiekio ir galutinės pozicijos rinkoje. Reguliavimo apkrova telkėjų atveju paskirstomą energijos kiekį sudaro dalyvaujančių vartotojų apkrovos fiziškai aktyvuojamas energijos kiekis, apskaičiuotas taikant apibrėžtą matavimo metodą ir bazinę metodiką;
- (16) Komisijos reglamentu (ES) 2015/1222 ⁽⁷⁾ nustatytos išsamios tarpzoninio pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo kitos dienos ir einamosios paros prekybos rinkose gairės, įskaitant reikalavimus parengti bendras metodikas, pagal kurias nustatoma tarp prekybos zonų tuo pačiu metu turimo pralaidumo apimtis, veiksmingumo vertinimo kriterijus ir peržiūros procesas prekybos zonoms nustatyti. Reglamento (ES) 2015/1222 32 ir 34 straipsniuose nustatytos prekybos zonų konfigūracijos peržiūros taisyklės, jo 41 ir 54 straipsniuose nustatytos suderintos didžiausių ir mažiausių galutinių kainų ribos, taikytinos kitos paros ir einamosios paros laikotarpiais, jo 59 straipsnyje nustatytos tarpzoninės einamosios paros prekybos pabaigos taisyklės, o 74 straipsnyje nustatytos apkrovų perskirstymo ir kompensacinės prekybos išlaidų pasidalijimo metodikos taisyklės;
- (17) Komisijos reglamentu (ES) 2016/1719 ⁽⁸⁾ nustatytos išsamios taisyklės dėl tarpzoninio pralaidumo paskirstymo išankstinių sandorių rinkose, bendros ilgalaikio tarpzoninio pralaidumo skaičiavimo metodikos nustatymo, bendrosios ilgalaikių perdavimo teisių paskirstymo platformos sukūrimo Europos lygmeniu ir galimybės grąžinti ilgalaikes perdavimo teises ir vėliau jas panaudoti skirstant prognozuojamą pralaidumą arba perleisti vieno rinkos dalyvio ilgalaikes perdavimo teises kitam dalyviui. Reglamento (ES) 2016/1719 30 straipsnyje nustatytos taisyklės dėl išankstinių sandorių rinkose siūlomų rizikos draudimo produktų;

⁽⁷⁾ 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamentas (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės (OL L 197, 2015 7 25, p. 24).

⁽⁸⁾ 2016 m. rugsėjo 26 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/1719, kuriuo nustatomos prognozuojamo pralaidumo paskirstymo gairės (OL L 259, 2016 9 27, p. 42).

- (18) Komisijos reglamentu (ES) 2016/631 ^(*) nustatyti elektros energijos gamybos objektų prijungimo prie energijos tinklo reikalavimai, visų pirma dėl sinchroninių elektros energijos gamybos modulių, elektros jėgainių parko modulių ir jūrinio elektros jėgainių parko modulių. Tie reikalavimai padeda užtikrinti sąžiningas konkurencijos sąlygas elektros energijos vidaus rinkoje, užtikrinti sistemos saugumą ir elektros energijos iš atnaujančiųjų išteklių integraciją, taip pat palengvinti prekybą elektros energija visoje Sąjungoje. Reglamento (ES) 2016/631 66 ir 67 straipsniuose nustatytos taisyklės dėl besiformuojančių technologijų elektros energijos gamybos srityje;
- (19) pasiūlos ir paklausos pasiskirstymą atspindinčios prekybos zonos yra prekybos elektros energija rinkoje pagrindas ir būtina sąlyga norint išnaudoti visą pralaidumo paskirstymo metodu, įskaitant srautinį metodą, potencialą. Todėl prekybos zonas reikėtų apibrėžti taip, kad būtų užtikrinamas rinkos likvidumas, veiksmingas perkrovos valdymas ir bendras rinkos efektyvumas. Jei viena reguliavimo institucija arba perdavimo sistemos operatorius, gavęs savo kompetentingos reguliavimo institucijos pritarimą, pradeda esamų savo kontrolės rajono prekybos zonų konfigūracijos peržiūrą, kai prekybos zonų konfigūracija turi nereikšmingą poveikį kaimyninių perdavimo sistemos operatorių kontrolės rajonams, įskaitant jungiamąsias linijas, ir prekybos zonų konfigūracijos peržiūra yra būtina siekiant padidinti efektyvumą, kuo labiau padidinti tarpvalstybinės prekybos galimybes arba išlaikyti tinklo eksploatavimo saugumą, atitinkamo kontrolės rajono perdavimo sistemos operatorius ir kompetentinga reguliavimo institucija turėtų būti atitinkamai vienintelis perdavimo sistemos operatorius ir vienintelė kompetentinga reguliavimo institucija, kurie dalyvauja peržiūroje. Atitinkamas perdavimo sistemos operatorius ir kompetentinga reguliavimo institucija turėtų apie peržiūrą iš anksto pranešti kaimyniniams perdavimo sistemos operatoriams ir paskelbti peržiūros rezultatus. Regioninę prekybos zonų peržiūrą turėtų būti galima inicijuoti remiantis technine perkrovos ataskaita pagal šio reglamento 14 straipsnį arba pagal esamą Reglamente (ES) 2015/1222 nustatytą tvarką;
- (20) kai regioniniai koordinavimo centrai atlieka pralaidumo skaičiavimą, jie turėtų pralaidumo įverčius kuo labiau padidinti, atsižvelgdami į su išlaidomis nesusijusius taisomuosius veiksmus ir laikydamiesi perdavimo sistemos operatorių eksploatavimo saugumo ribų pralaidumo skaičiavimo regiono tinkle. Jeigu apskaičiuotas pralaidumas nėra lygus šiame reglamente nustatytam minimaliam pralaidumui arba yra už jį didesnis, regioniniai koordinavimo centrai turėtų apsvarstyti visus galimus su išlaidomis susijusius taisomuosius veiksmus, kuriais pralaidumas būtų padidintas iki tos minimalios pralaidumo ribos, įskaitant perskirstymo potencialą pralaidumo skaičiavimo regionuose ir tarp jų, laikantis perdavimo sistemos operatorių eksploatavimo saugumo ribų pralaidumo skaičiavimo regionuose. Perdavimo sistemos operatoriai turėtų teikti tikslias ir skaidrias ataskaitas apie visus pralaidumo skaičiavimo aspektus pagal šį reglamentą ir užtikrinti, kad visa regioniniams koordinavimo centrums siunčiama informacija būtų tiksli ir atitiktų savo paskirtį;
- (21) atlikdami pralaidumo skaičiavimą regioniniai koordinavimo centrai tarpzoninį pralaidumą turėtų apskaičiuoti naudodami perdavimo sistemos operatorių duomenis, laikantis perdavimo sistemos operatorių atitinkamų kontrolės rajonų eksploatavimo saugumo ribų. Perdavimo sistemos operatoriai turėtų turėti galimybę nukrypti nuo koordinuoto pralaidumo skaičiavimo tais atvejais, kai jį įgyvendinus būtų viršytos jų kontrolės rajono tinklo elementų eksploatavimo saugumo ribos. Tie nuokrypiai turėtų būti atidžiai stebimi ir apie juos turėtų būti skaidriai pranešama, siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui ir užtikrinti, kad rinkos dalyviams teikiamas jungiamųjų linijų pralaidumo kiekis nebūtų ribojamas siekiant išspręsti perkrovos problemą prekybos zonoje. Tais atvejais, kai yra parengtas veiksmų planas, jame turėtų būti atsižvelgiama į nuokrypius ir šalinamos jų priežastys;
- (22) turėtų būti nustatyti pagrindiniai rinkos principai, kad elektros kainas nulemia paklausa ir pasiūla. Tos kainos turėtų nurodyti, kada reikia elektros, ir taip užtikrinti rinkos paskatas investuoti į lankstumą užtikrinančius šaltinius, kaip antai lanksčią elektros energijos gamybą, jungiamąsias linijas, reguliavimą apkrova ar elektros energijos kaupimą;

^(*) 2016 m. balandžio 14 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/631 dėl tinklo kodekso, kuriame nustatomi generatorių prijungimo prie elektros energijos tinklo reikalavimai (OL L 112, 2016 4 27, p. 1).

- (23) nors elektros energijos sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas, rinkoje vis labiau naudojant atsinaujinančiųjų išteklių energiją, yra vienas iš energetikos sąjungos tikslų, labai svarbu, kad rinkoje būtų pašalintos esamos kliūtys tarpvalstybinei prekybai ir būtų skatinama investuoti į pagrindinę infrastruktūrą, pavyzdžiui, į lankstesnę elektros energijos gamybą, jungiamąsias linijas, reguliavimą apkrova ir elektros energijos kaupimą. Kad būtų galima pereiti prie kintamos ir paskirstytos elektros energijos gamybos ir užtikrinti, kad Sąjungos elektros rinkos ateityje būtų grindžiamos energijos rinkos principais, būtina vėl sutelkti dėmesį į trumpojo laikotarpio rinkas ir stygiaus kainodarą;
- (24) trumpojo laikotarpio rinkos pagerina likvidumą ir konkurenciją, nes užtikrina galimybę rinkai pateikti daugiau išteklių, ypač lankstesnių išteklių. Veiksminga stygiaus kainodara skatins rinkos dalyvius reaguoti į rinkos signalus ir užtikrinti išteklių parengtį tada, kai rinkai labiausiai jų reikia, ir užtikrins jiems galimybę susigrąžinti didmeninėje rinkoje patirtas išlaidas. Todėl itin svarbu užtikrinti, kad būtų panaikintos administracinės ir netiesioginės viršutinės kainos ribos, kad būtų galima taikyti stygiaus kainodarą. Rinkos struktūroje visiškai įdiegus trumpojo laikotarpio rinkas ir stygiaus kainodarą bus galima atsisakyti kitų rinką iškraipančių priemonių, kaip antai pajėgumų mechanizmų, skirtų energijos tiekimo saugumui užtikrinti. Kartu stygiaus kainodara be viršutinių kainos ribų didmeninėje rinkoje neturėtų kelti pavojaus, kad galutiniams vartotojams, visų pirma namų ūkio vartotojams, mažosioms ir vidutinėms įmonėms (toliau – MVI) ir pramonės vartotojams, nebus užtikrinamos patikimos ir stabilios kainos;
- (25) nedarant poveikio Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 107, 108 ir 109 straipsniams, nukrypimai nuo pagrindinių rinkos principų, tokių kaip atsakomybė už balansavimą, rinka grindžiamas skirstymas ar persikirstymas, silpnina lankstumo signalus ir trukdo plėtoti sprendimus, pavyzdžiui, elektros energijos kaupimo, reguliavimo apkrova ar telkimo. Nors siekiant išvengti bereikalingos administracinės naštos tam tikriems rinkos dalyviams, visų pirma namų ūkio vartotojams ir MVI, nukrypti leidžiančių nuostatų vis dėlto reikia, plačios nukrypti leidžiančios nuostatos, kai jų taikymo sritis apima išties technologijas, yra nesuderinamos su tikslu užtikrinti rinkos priemonėmis grindžiamą efektyvų priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo procesą ir todėl jos turėtų būti pakeistos tikslingsnėmis priemonėmis;
- (26) veiksmingos konkurencijos elektros energijos vidaus rinkoje išankstinė sąlyga yra nediskriminaciniai, skaidrūs ir tinkami mokesčiai už naudojimąsi tinklu, įskaitant perdavimo sistemos jungiamąsias linijas;
- (27) nesuderinti jungiamųjų linijų pajėgumo apribojimai vis labiau riboja valstybių narių elektros energijos tarpusavio mainus ir tapo didele kliūtimi elektros energijos vidaus rinkos veikimo plėtojimui. Todėl turėtų būti nustatyti kuo didesnis jungiamosios linijos pajėgumas ir kritiniai tinklo elementai, laikantis saugaus tinklų eksploatavimo saugos standartų, įskaitant energijos tiekimo saugumo nenumatytais atvejais standartą (N-1). Vis dėl to yra tam tikrų sunkumų, susijusių su pajėgumo lygio sudėtingajame tinkle nustatymu. Siekiant sumažinti žiedinių srautų ir vidaus perkrovos poveikį tarpzoninei prekybai ir užtikrinti rinkos dalyviams prognozuojamą pajėgumų vertę, turi būti nustatyti aiškūs minimalūs turimo pralaidumo, skirto tarpzoninei prekybai, lygiai. Tais atvejais, kai naudojamas srautinis metodas, pagal tą minimalų pralaidumą, laikantis tinklo eksploatavimo saugumo ribų, turėtų būti nustatoma minimali tarpzoninio arba vidinio kritinio tinklo elemento pralaidumo dalis, naudotina koordinuotame pralaidumo skaičiavime pagal Reglamentą (ES) 2015/1222, atsižvelgiant į nenumatytus atvejus. Bendra likusi pajėgumo dalis gali būti naudojama patikimumo atsargai, žiediniams srautams ir vidaus srautams. Be to, jei kiltų tikėtinų problemų užtikrinant tinklo saugumą, ribotos trukmės pereinamuoju laikotarpiu turėtų būti galima taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas. Kartu su tokiomis nukrypti leidžiančiomis nuostatomis turėtų būti pateikiama metodika ir projektai, kuriais užtikrinamas ilgalaikis sprendimas;
- (28) perdavimo pralaidumas, kuriam taikomas 70 % minimalaus pralaidumo kriterijus, vadovaujantis koordinuoto grynojo pralaidumo metodu yra didžiausias aktyviosios galios perdavimas, kuriuo laikomasi eksploatavimo saugumo ribų ir atsižvelgiama į nenumatytus atvejus. Atliekant koordinuotą šio pralaidumo apskaičiavimą taip pat atsižvelgiama į tai, kad elektros energijos srautai yra skirstomi nevienodai tarp atskirų elementų, ir kad kalbama ne vien apie jungiamųjų linijų pralaidumo pridėjimą. Šiuo pajėgumu neatsižvelgiama į patikimumo ribą, žiedinius srautus arba vidaus srautus; į juos atsižvelgiama likusiuose 30 %;

- (29) svarbu vengti konkurencijos iškraipymo, atsirandančio dėl valstybių narių perdavimo sistemos operatorių naudojamų skirtingų saugos, eksploatavimo ir planavimo standartų. Be to, rinkos dalyviams turėtų būti atskleisti turimi perdavimo pajėgumai ir turimiems perdavimo pajėgumams įtakos turintis saugos, eksploatavimo bei planavimo standartai;
- (30) siekiant efektyviai pritraukti būtinas investicijas, kainos taip pat turėtų parodyti, kur elektros energijos reikia labiausiai. Kad zoninėje elektros energijos sistemoje būtų teikiami teisingi lokaciniai signalai, reikia skaidria tvarka nuosekliai, objektyviai ir patikimai nustatyti prekybos zonas. Siekiant užtikrinti efektyvų Sąjungos elektros energijos tinklo eksploatavimą ir planavimą bei veiksmingus kainų signalus naujiems elektros energijos gamybos pajėgumams, reguliavimui apkrova ir perdavimo infrastruktūrai, prekybos zonos turėtų būti nustatytos atsižvelgiant į struktūrinę perkrovą. Visų pirma, siekiant išspręsti vidaus perkrovos problemą neturėtų būti mažinamas tarpzoninis pajėgumas;
- (31) siekiant atspindėti skirtingus prekybos zonų optimizavimo principus, nekeliant pavojaus likvidioms rinkoms ir investicijoms į tinklus, perkrovos problemai spręsti turėtų būti numatytos dvi galimybės. Valstybės narės turėtų galėti pasirinkti – pakeisti savo prekybos zonos konfigūraciją arba imtis tokių priemonių kaip tinklo sustiprinimas ir tinklo optimizavimas. Tokio sprendimo atskaitos taškas turėtų būti ilgalaikės struktūrinės perkrovos nustatymas, kai tokią perkrovą nustato valstybės narės perdavimo sistemos operatorius ar operatoriai, kai ji nustatoma Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklo (toliau – ENTSO-E) ataskaitoje dėl perkrovos arba kai ji nustatoma atliekant prekybos zonų peržiūrą. Valstybės narės pirmiausia turėtų stengtis rasti bendrą sprendimą, kaip tokią perkrovą būtų galima geriausiai pašalinti. Tą darydamos valstybės narės galėtų priimti daugiašalius ar nacionalinius veiksmų planus perkrovos problemai spręsti. Valstybėms narėms, kurios priima veiksmų planą dėl perkrovos pašalinimo, turėtų būti taikomas linijinės trajektorijos laipsniško jungiamųjų linijų atidarymo laikotarpis. Tokio veiksmų plano įgyvendinimo pabaigoje valstybės narės turėtų turėti galimybę pasirinkti – perkonfigūruoti prekybos zoną (-as) arba pašalinti likusią perkrovą taikant taisomuosius veiksmus, su kuriais susijusias išlaidas jos turi padengti. Pastaruoju atveju prekybos zonos konfigūracija neturėtų būti pakeista prieš tos valstybės narės valią, jei pasiekiamas minimalus pralaidumas. Minimalus pralaidumo lygis, kuris turėtų būti naudojamas atliekant koordinuotą pralaidumo skaičiavimą, turėtų būti kritinio tinklo elemento pralaidumo procentinė dalis, kaip apibrėžta atlikus atrankos procedūrą pagal Reglamentą (ES) 2015/1222, arba, srautinio metodo atveju – laikantis eksploatavimo saugumo ribų gedimo atveju. Kraštutiniu atveju Komisija turėtų galėti priimti sprendimą dėl prekybos zonos konfigūracijos ir turėtų turėti galimybę pakeisti prekybos zonos konfigūraciją tik tose valstybėse narėse, kurios pasirinko prekybos zonos padalijimą arba kurios neužtikrino minimalaus pralaidumo lygio;
- (32) kad būtų galima integruojant rinką efektyviai sumažinti elektros energijos sistemos priklausomybę nuo iškastinio kuro, reikia sistemingai šalinti kliūtis tarpvalstybinei prekybai, kad būtų panaikinta rinkos fragmentacija ir Sąjungos energijos vartotojai galėtų pasinaudoti visais integruotų elektros energijos rinkų ir konkurencijos privalumais;
- (33) šiuo reglamentu turėtų būti nustatyti pagrindiniai tarifų nustatymo ir pajėgumo paskirstymo principai, numatant gairių, kuriomis nustatomi išsamesni atitinkami principai ir metodika, kad būtų greitai prisitaikoma prie pasikeitusių aplinkybių, priėmimą;
- (34) perkrovos problemų valdymu turėtų būti duodami teisingi ekonominiai signalai perdavimo sistemos operatoriams ir rinkos dalyviams ir jie turėtų būti grindžiami rinkos mechanizmais;
- (35) atviroje, konkurencingoje rinkoje perdavimo sistemos operatorių išlaidas, patirtas dėl tarpvalstybinių elektros energijos srautų priėmimo savo tinkluose, turėtų kompensuoti perdavimo sistemų, kuriose tie srautai prasideda, ir sistemų, kuriose tie srautai baigiasi, operatoriai;
- (36) į mokėjimus ir pajamas, gaunamus dėl perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo, reikėtų atsižvelgti nustatant nacionalinio tinklo tarifus;
- (37) faktinė mokėtina suma už tarpvalstybinę prieigą prie sistemos gali gerokai skirtis priklausomai nuo dalyvaujančio perdavimo sistemos operatoriaus ir nuo valstybėse narėse taikomų tarifų nustatymo sistemų struktūros skirtumų. Todėl, siekiant išvengti prekybos iškraipymo, būtinas tam tikras suderinimo lygis;

- (38) turėtų būti nustatytos už perkrovos valdymo procedūras gaunamų pajamų naudojimo taisyklės, nebent dėl susijusios jungiamosios linijos specifinio pobūdžio būtų pateisinama tų taisyklių išimtis;
- (39) siekiant užtikrinti vienodas sąlygas visiems rinkos dalyviams, tinklo tarifai turėtų būti taikomi taip, kad nebūtų nei teigiamai, nei neigiamai diskriminuojami prie skirstymo lygmens prijungti gamybos pajėgumai ir prie perdavimo lygmens prijungti elektros energijos gamybos pajėgumai. Tinklo tarifais neturėtų būti diskriminuojamas elektros energijos kaupimas, stabdomas dalyvavimas reguliavime apkrova ar trukdoma didinti elektros energijos vartojimo efektyvumą;
- (40) siekiant padidinti tarifų nustatymo skaidrumą ir palyginamumą, kai privalomas suderinimas nelaikomas tinkama priemone, Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (toliau – ACER), įsteigta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/942⁽¹⁰⁾, turėtų pateikti geriausios praktikos apie tarifų metodikas ataskaitą;
- (41) siekiant geriau užtikrinti optimalias investicijas į transeuropinį tinklą ir geriau spręsti problemą, susijusią su tuo, kad negali būti įgyvendinami perspektyvūs jungiamųjų linijų projektai, nes jiems neteikiamas prioritetas nacionaliniu lygmeniu, mokesčių už perdavimą perkrauta linija naudojimas turėtų būti persvarstomas iš naujo ir toks naudojimas turėtų padėti užtikrinti jungiamųjų linijų pajėgumo parengtį ir jį išlaikyti arba padidinti;
- (42) siekiant užtikrinti optimalų elektros energijos perdavimo tinklo valdymą ir sudaryti sąlygas prekiauti elektros energija ir ją tiekti tarpvalstybiniu mastu Sąjungoje, turėtų būti įsteigtas ENTSO-E. ENTSO-E savo užduotis turėtų vykdyti laikydamasis Sąjungos konkurencijos taisyklių, kurios ir toliau taikomos ENTSO-E sprendimams. ENTSO-E užduotys turėtų būti aiškiai apibrėžtos, o jo veiklos metodas turėtų būti toks, kad būtų užtikrinamas veiksmingumas ir skaidrumas. ENTSO-E parengtais tinklo kodeksais neketinama pakeisti būtinų nacionalinių tinklo kodeksų su tarpvalstybiniais klausimais nesusijusiose srityse. Atsižvelgiant į tai, kad veiksmingesnę pažangą galima užtikrinti taikant veikimo regionų lygmeniu metodą, perdavimo sistemos operatoriai bendroje bendradarbiavimo struktūroje turėtų sukurti regionines struktūras sykiu užtikrindami, kad regionų lygmeniu pasiekti rezultatai atitiktų tinklo kodeksus ir neprivalomus dešimties metų tinklo plėtros planus Sąjungos lygmeniu. Valstybės narės turėtų skatinti bendradarbiavimą ir stebėti tinklo efektyvumą regionų lygmeniu. Bendradarbiavimas regionų lygmeniu turėtų atitikti konkurencingos ir veiksmingos elektros energijos vidaus rinkos kūrimo pažangą;
- (43) ENTSO-E turėtų atlikti patikimą Europos išteklių adekvatumo vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu vertinimą, kad juo remiantis būtų galima objektyviai įvertinti galimas adekvatumo problemas. Išteklių adekvatumo problemos, kurios sprendžiamos taikant pajėgumų mechanizmus, turėtų būti nustatytos remiantis Europos išteklių adekvatumo vertinimu. Tas vertinimas gali būti papildomas nacionaliniais vertinimais;
- (44) šiame reglamente nustatyta išteklių adekvatumo ilguoju laikotarpiu (nuo kitų dešimties metų iki kitų metų) vertinimo metodika siekiama kito tikslo nei sezoniniais adekvatumo vertinimais (kitų šešių mėnesių), kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/941⁽¹¹⁾ 9 straipsnyje. Per vidutinio ir ilgojo laikotarpio vertinimus visų pirma nustatomos adekvatumo problemos ir įvertinamas pajėgumų mechanizmų poreikis, o pagal sezoninius adekvatumo vertinimus išpėjama apie trumpalaikę riziką, kuri gali kilti per kitus šešis mėnesius ir dėl kurios gali labai pablogėti elektros energijos tiekimas. Be to, regioniniai koordinavimo centrai taip pat atlieka regioninio adekvatumo vertinimus dėl elektros energijos perdavimo sistemos eksploatavimo. Tie vertinimai yra adekvatumo labai trumpu laikotarpiu (nuo kitos savaitės iki kitos paros) vertinimai, naudojami sistemos eksploatavimo reikmėms;
- (45) prieš pradėdamos taikyti pajėgumų mechanizmus, valstybės narės turėtų įvertinti reglamentavimo iškraipymus, kuriais didinamos su tuo reglamentavimu susijusios išteklių adekvatumo problemos. Turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės priimtų priemones nustatytiems iškraipymams pašalinti ir kad jos nustatytų jų įgyvendinimo tvarkaraštį. Pajėgumų mechanizmai turėtų būti taikomi tik siekiant panaikinti adekvatumo problemas, kurių negalima išspręsti pašalinant tokius iškraipymus;

⁽¹⁰⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/942, kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 22).

⁽¹¹⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/941 dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje, kuriuo panaikinama Direktyva 2005/89/EB (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 1).

- (46) valstybės narės, ketinančios pradėti taikyti pajėgumų mechanizmus, išteklių adekvatumo tikslinius rodiklius turėtų nustatyti skaidraus ir patikrinamo proceso pagrindu. Valstybės narės turėtų turėti laisvę pačios nustatyti norimą energijos tiekimo saugumo lygį;
- (47) pagal SESV 108 straipsnį Komisija turi išimtinę kompetenciją vertinti valstybės pagalbos priemonių, kurias gali nustatyti valstybės narės, suderinamumą su vidaus rinka. Tas vertinimas turi būti vykdomas remiantis SESV 107 straipsnio 3 dalimi ir laikantis atitinkamų nuostatų ir gairių, kurias tuo tikslu gali priimti Komisija. Šiuo reglamentu nedaromas poveikis Komisijos išimtinai kompetencijai, suteiktai pagal SESV;
- (48) nustatyti pajėgumų mechanizmai turėtų būti peržiūrėti atsižvelgiant į šį reglamentą;
- (49) šiame reglamente turėtų būti nustatytos išsamios taisyklės, kuriomis sudaromos veiksmingo tarpvalstybinio dalyvavimo pajėgumų mechanizmuose sąlygos. Perdavimo sistemos operatoriai suinteresuotiems elektros energijos gamintojams turėtų sudaryti sąlygas dalyvauti pajėgumų mechanizmuose kitose valstybėse narėse. Todėl jie turėtų apskaičiuoti pajėgumus, kurių neviršijant turėtų būti galimas tarpvalstybinis dalyvavimas, užtikrinti tokio dalyvavimo galimybę ir tikrinti parengtį. Reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti, kad valstybėse narėse būtų laikomasi tarpvalstybinių taisyklių;
- (50) pajėgumų mechanizmais neturėtų būti kompensuojama per daug, tačiau tuo pačiu metu jais turėtų būti užtikrinamas tiekimo saugumas. Tuo atžvilgiu pajėgumų mechanizmai, išskyrus strateginius rezervus, turėtų būti suformuoti taip, kad būtų užtikrinta, jog kaina už pajėgumo prieinamumą automatiškai sumažėtų iki nulio, kai numatoma, kad pajėgumo lygis, kuris elektros energijos rinkoje būtų pelningas, jei pajėgumų mechanizmo nebūtų, bus pakankamas, kad patenkintų jo paklausą;
- (51) siekdama paremti valstybes nares ir regionus, kurie dėl energetikos pertvarkos susiduria su socialinėmis, pramonės ir ekonomikos problemomis, Komisija parengė daug anglies naudojančių ir daug anglies dioksido išmetančių regionams skirtą iniciatyvą. Tame kontekste Komisija turėtų padėti valstybėms narėms, be kita ko, kai įmanoma, teikdama tikslią finansinę paramą, kad tuose regionuose būtų sudarytos sąlygos perėjimui laikantis teisingumo principo;
- (52) atsižvelgiant į nacionalinių energetikos sistemų skirtumus ir esamų elektros tinklų techninius apribojimus, dažnai geriausias būdas rinkos integracijos pažangai pasiekti yra didinti rinkos integraciją regionų lygmeniu. Todėl reikėtų stiprinti regioninį perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą. Siekiant užtikrinti efektyvų bendradarbiavimą, naujoje reglamentavimo sistemoje turėtų būti numatytas stipresnis regioninis valdymas ir reguliavimo priežiūra, įskaitant ACER įgaliojimų priimti sprendimus tarpvalstybiniais klausimais sustiprinimą. Įmanoma, kad glaudesnis valstybių narių bendradarbiavimas bus reikalingas ir krizinėse situacijose, siekiant padidinti energijos tiekimo saugumą ir apriboti rinkos iškraipymus;
- (53) perdavimo sistemos operatorių veiklos tarpusavio koordinavimas regionų lygmeniu oficialiai įtvirtintas nustačius privalomą perdavimo sistemos operatorių dalyvavimą regioninių saugumo koordinatorių veikloje. Perdavimo sistemos operatorių regioninis koordinavimas turėtų būti toliau plėtojamas stiprinant institucinę struktūrą – įsteigiant regioninius koordinavimo centrus. Steigiant regioninius koordinavimo centrus turėtų būti atsižvelgta į esamas arba planuojamas regioninio koordinavimo iniciatyvas ir turėtų būti remiamas vis labiau integruotas elektros energijos sistemų visoje Sąjungoje eksploatavimas, užtikrinant efektyvų ir patikimą jų veikimą. Dėl tos priežasties būtina užtikrinti, kad visoje Sąjungoje perdavimo sistemos operatorių veiksmai būtų koordinuojami per regioninius koordinavimo centrus. Jei tam tikro regiono perdavimo sistemos operatorių veiksmų dar nekoordinuoja ar nekoordinuos esamas ar planuojamas steigti regioninis koordinavimo centras, to regiono perdavimo sistemos operatoriai įsteigia arba paskiria regioninį koordinavimo centrą;
- (54) regioninių koordinavimo centrų geografinė veiklos sritis turėtų užtikrinti jiems galimybę veiksmingai prisidėti prie perdavimo sistemos operatorių veiksmų regionuose koordinavimo ir užtikrinti didesnę sistemos saugumą ir rinkos efektyvumą. Regioniniai koordinavimo centrai turėtų turėti galimybę užduotis regione vykdyti lanksčiai, kad galėtų kuo geriau prisitaikyti prie jiems pavestų individualių užduočių pobūdžio;

- (55) regioniniai koordinavimo centrai turėtų vykdyti užduotis ten, kur jų vykdymas regioniniu lygmeniu turi pridėtinę vertę, palyginti su užduočių vykdymu nacionaliniu lygmeniu. Regioninių koordinavimo centrų užduotys turėtų apimti užduotis, kurias regioniniai saugumo koordinatoriai vykdo pagal Komisijos reglamentą (ES) 2017/1485 ⁽¹²⁾, taip pat papildomas sistemos eksploatavimo, rinkos veikimo ir pasirengimo valdyti riziką užduotis. Regioninių koordinavimo centrų užduotys neturėtų apimti tikralaikio elektros energijos sistemos eksploatavimo;
- (56) vykdydami savo užduotis regioniniai koordinavimo centrai turėtų padėti siekti 2030 m. ir 2050 m. tikslų, nustatytų klimato ir energetikos politikos strategijoje;
- (57) regioniniai koordinavimo centrai turėtų pirmiausiai veikti regiono sistemos ir rinkos veikimo interesais. Todėl regioniniams koordinavimo centrams turėtų būti suteikti būtini įgaliojimai koordinuoti veiksmus, kurių imasi sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriai, o vykdant kitas funkcijas – atlikti sustiprintą patariamąjį vaidmenį;
- (58) regioninių koordinavimo centrų žmogiškieji, techniniai, fiziniai ir finansiniai ištekliai neturėtų būti didesni negu tai griežtai reikalinga jų užduotims vykdyti;
- (59) ENTSO-E turėtų užtikrinti, kad regioninių koordinavimo centrų veikla būtų tarpusavyje koordinuojama;
- (60) siekiant padidinti elektros skirstymo tinklų veikimo našumą Sąjungoje ir užtikrinti glaudų bendradarbiavimą su perdavimo sistemos operatoriais ir ENTSO-E, turėtų būti įsteigtas skirstymo sistemos operatorių Sąjungoje subjektas (toliau – ES SSO subjektas). ES SSO subjekto užduotys turėtų būti aiškiai apibrėžtos, o jo veiklos metodas turėtų užtikrinti efektyvumą, skaidrumą ir Sąjungos skirstymo sistemos operatorių atstovavimą. Kai tinkama, ES SSO subjektas turėtų glaudžiai bendradarbiauti su ENTSO-E dėl tinklo kodeksų parengimo ir įgyvendinimo ir turėtų teikti rekomendacijas dėl, *inter alia*, paskirstytosios elektros gamybos ir elektros energijos kaupimo integravimo į skirstymo tinklus, taip pat kitų su skirstymo tinklų valdymu susijusių sričių rekomendacijas. ES SSO subjektas taip pat turėtų deramai atsižvelgti į skirstymo sistemų, sujungtų su salose esančiomis galutinės grandies elektros sistemomis, kurios jungiamosiomis linijomis nėra sujungtos su kitomis elektros sistemomis, ypatumus;
- (61) reikia skatinti glaudesnę perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą ir jų veiklos koordinavimą, kad būtų parengti tinklo kodeksai siekiant teikti ir valdyti veiksmingą ir skaidrią prieigą prie tarpvalstybinių perdavimo tinklų ir užtikrinti suderintą bei veiksmingą perspektyvinį Sąjungos perdavimo sistemos planavimą ir patikimą jos techninę plėtrą, įskaitant jungiamųjų linijų pajėgumų kūrimą, deramai atsižvelgiant į aplinką. Tie tinklo kodeksai turėtų atitikti ACER parengtas neprivalomas bendrąsias gaires. ACER turėtų būti skirtas tam tikras vaidmuo, susijęs su faktais pagrįsta tinklo kodeksų projektų peržiūra, be kita ko, jų atitiktimi bendrosioms gairėms, ir ji turėtų turėti galimybę rekomenduoti Komisijai juos priimti. ACER turėtų įvertinti siūlomus tinklo kodeksų dalinius pakeitimus, ir ji turėtų turėti galimybę rekomenduoti Komisijai juos priimti. Perdavimo sistemos operatoriai savo tinklus turėtų eksploatuoti laikydamiesi tų tinklo kodeksų;
- (62) tinklo kodeksų rengimo ir priėmimo patirtis parodė, kad naudinga racionalizuoti rengimo procedūrą, paaiškinant, kad ACER turi teisę peržiūrėti elektros tinklo kodeksų projektus, prieš juos pateikdama Komisijai;
- (63) siekiant užtikrinti sklandų elektros energijos vidaus rinkos veikimą, reikėtų numatyti nuostatas dėl tvarkos, pagal kurią turi būti priimami Komisijos sprendimai ir gairės dėl, *inter alia*, tarifų nustatymo ir pajėgumų paskirstymo, užtikrinant reguliavimo institucijų įtraukimą į tą procesą, prireikus per jų asociaciją Sąjungos lygmeniu. Reguliavimo institucijoms ir kitoms atitinkamoms valstybių narių institucijoms tenka svarbus vaidmuo prisidedant prie tinkamo elektros energijos vidaus rinkos veikimo;

⁽¹²⁾ 2017 m. rugpjūčio 2 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/1485, kuriuo nustatomos elektros energijos perdavimo sistemos eksploatavimo gairės (OL L 220, 2017 8 25, p. 1).

- (64) visi rinkos dalyviai yra suinteresuoti veikla, kurios laukiama iš ENTSO-E. Todėl veiksmingo konsultavimosi procesas yra būtinas ir veikiančios struktūros, įsteigtos sudaryti palankesnėms sąlygoms konsultavimosi procesui ir jam organizuoti, pavyzdžiui, per reguliavimo institucijas arba ACER, turėtų atlikti svarbų vaidmenį;
- (65) siekdama užtikrinti didesnę viso elektros energijos perdavimo tinklo Sąjungoje skaidrumą, ENTSO-E turėtų parengti, paskelbti ir nuolat atnaujinti neprivalomą visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planą. Į tą tinklo plėtros planą turėtų būti įtraukti veiksmingai veikiančios elektros energijos perdavimo tinklai ir būtinos regioninės jungiamosios linijos, svarbios komerciniu ar tiekimo saugumo aspektu;
- (66) reikėtų aktyviai skatinti investuoti į stambią naują infrastruktūrą tuo pat metu užtikrinant tinkamą elektros energijos vidaus rinkos veikimą. Siekiant sustiprinti nuolatinės srovės jungiamųjų linijų, kurioms taikoma išimtis, teigiamą poveikį konkurencijai ir tiekimo saugumui, projekto planavimo etape reikėtų iširti rinkos dalyvių suinteresuotumą projektu ir priimti perkrovos valdymo taisykles. Jei nuolatinės srovės jungiamosios linijos yra daugiau nei vienos valstybės narės teritorijoje, ACER turėtų nagrinėti prašymus taikyti išimtis kaip kraštutinę priemonę, kad būtų galima geriau atsižvelgti į išimties tarpvalstybinį poveikį ir palengvinti su ja susijusį administracinį darbą. Be to, atsižvelgiant į išskirtinę tų stambių infrastruktūros projektų, kuriems taikoma išimtis, įgyvendinimo riziką, tiekimo ir gamybos interesų turinčios įmonės turėtų turėti galimybę pasinaudoti nuostata, leidžiančia laikinai nukrypti nuo veiklos rūšių atskyrimo taisyklių visapusiško taikymo įgyvendinant minėtus projektus. Pagal Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003⁽¹³⁾ padarytos išimtis ir toliau taikomos iki jų numatytos galiojimo pabaigos, kaip nurodyta sprendime, kuriuo padaryta išimtis. Jūrinei elektros energijos infrastruktūrai, funkcionuojančiai dviem būdais (vadinamiesiems jūros hibridinės jungties įrenginiams), apimančiai jūros vėjo energijos perdavimą į krantą ir į jungiamąsias linijas, taip pat turėtų būti galima taikyti išimtį, kuri taikoma pagal naujoms nuolatinės srovės jungiamosioms linijoms skirtas taisykles. Prireikus reguliavimo sistemoje turėtų būti tinkamai atsižvelgiama į specifinę tų įrenginių situaciją, siekiant įveikti kliūtis statyti visuomenei ekonomiškai efektyvius jūros hibridinės jungties įrenginius;
- (67) kad rinka būtų patikima labiau, jos dalyviai turi būti tikri, kad už piktnaudžiavimo veiksmus gali būti taikomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos sankcijos. Kompetentingoms institucijoms turėtų būti suteikti įgaliojimai veiksmingai išnagrinėti įtarimus piktnaudžiavimu rinkoje. Tuo tikslu kompetentingoms institucijoms būtina turėti galimybę naudotis duomenimis, iš kurių būtų galima gauti informacijos apie tiekėjų priimtus eksploatavimo sprendimus. Elektros energijos rinkoje daug svarbių sprendimų priima gamintojai, kurie su tais sprendimais susijusią informaciją turėtų saugoti nustatytos trukmės laikotarpį, kad ją galėtų laisvai naudotis kompetentingos institucijos. Be to, kompetentingos institucijos turėtų reguliariai stebėti, ar perdavimo sistemos operatoriai laikosi taisyklių. Mažiems gamintojams, kurie iš tikrųjų negali iškreipti rinkos, ta pareiga neturėtų būti taikoma;
- (68) iš valstybių narių ir kompetentingų institucijų reikėtų reikalauti teikti Komisijai atitinkamą informaciją. Komisija tokią informaciją turėtų laikyti konfidencialia. Jei būtina, Komisija turėtų turėti galimybę pareikalauti atitinkamos informacijos tiesiogiai iš atitinkamų įmonių su sąlyga, kad apie tai bus pranešama kompetentingoms institucijoms;
- (69) valstybės narės turėtų nustatyti taisykles dėl sankcijų, taikomų už šio reglamento nuostatų pažeidimus, ir užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Tos sankcijos turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos;
- (70) valstybės narės, Energijos bendrijos susitariančiosios šalys ir kitos trečiosios valstybės, kurios taiko šį reglamentą arba yra kontinentinės Europos sinchroninės zonos dalis, turėtų glaudžiai bendradarbiauti visais klausimais, susijusiais su integruotos prekybos elektros energija regiono kūrimu, ir neturėtų imtis jokių priemonių, kurios keltų grėsmę tolesnei elektros energijos rinkų integracijai arba tiekimo saugumui valstybėse narėse ir susitariančiose šalyse;
- (71) tuo metu, kai buvo priimamas Reglamentas (EB) Nr. 714/2009, Sąjungos lygmeniu buvo nedaug elektros energijos vidaus rinkos taisyklių. Nuo tada Sąjungos vidaus rinka tapo dar sudėtingesnė dėl rinkose vykstančių esminių pokyčių, visų pirma dėl to, kad elektros energija pradėta gaminti iš įvairių atnaujinančiųjų išteklių. Todėl tinklo kodeksai ir gairės tapo labai išsamūs ir visa apimančios, ir juose nagrinėjami tiek techniniai, tiek bendro pobūdžio klausimai;

⁽¹³⁾ 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1228/2003 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų (OL L 176, 2003 7 15, p. 1).

- (72) siekiant užtikrinti mažiausią efektyviam rinkos veikimui būtiną suderinimo laipsnį, Komisijai pagal SESV 290 straipsnį turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti aktus dėl tam tikrų konkrečių sričių, kurios yra labai svarbios rinkos integracijai, neesminių elementų. Tie aktai turėtų apimti tam tikrų tinklo kodeksų ir gairių priėmimą ir dalinį keitimą tais atvejais, kai jie papildo šį reglamentą, perdavimo sistemos operatorių ir reguliavimo institucijų regioninį bendradarbiavimą, perdavimo sistemos operatorių tarpusavio finansines kompensacijas ir išimtinių nuostatų taikymą naujoms jungiamosioms linijoms. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros⁽¹⁴⁾ nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;
- (73) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, pagal SESV 291 straipsnį Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011⁽¹⁵⁾. Tiems įgyvendinimo aktams priimti turėtų būti taikoma nagrinėjimo procedūra;
- (74) kadangi šio reglamento tikslo, t. y. užtikrinti suderintą tarpvalstybinių elektros energijos mainų sistemą, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl jo masto ir poveikio to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;
- (75) siekiant nuoseklumo ir teisinio tikrumo, jokia šio reglamento nuostata neturėtų kliudyti taikyti Direktyvos (ES) 2019/944 66 straipsniu grindžiamų nukrypti leidžiančių nuostatų,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

DALYKAS, TAIKYMO SRITIS IR TERMINŲ APIBRĖŽTYS

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

Šiuo reglamentu siekiama:

- a) sudaryti sąlygas efektyviai pasiekti energetikos sąjungos tikslus, visų pirma 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijos tikslus, užtikrinant galimybę teikti rinkos signalus siekiant, kad būtų didinamas efektyvumas, atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis, tiekimo saugumas, lankstumas ir tvarumas, mažinama priklausomybė nuo iškastinio kuro ir daugėtų inovacijų;
- b) nustatyti pagrindinius gerai veikiančių, integruotų elektros energijos rinkų principus, pagal kuriuos visiems išteklių teikėjams ir elektros vartotojams sudaroma nediskriminacinė galimybė patekti į rinką, suteikiamos galios vartotojams, užtikrinamas konkurencingumas pasaulio rinkoje ir galimybė naudoti reguliavimą apkrova, kaupti energiją ir didinti energijos vartojimo efektyvumą bei palengvinamas paskirstytosios paklausos ir pasiūlos telkimas, taip pat sudaromos sąlygos integruoti rinką ir sektorius ir pagal rinkos principus atlyginti už elektros energiją, pagamintą iš atsinaujinančiųjų išteklių;

⁽¹⁴⁾ OLL 123, 2016 5 12, p. 1.

⁽¹⁵⁾ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

- c) nustatyti sąžiningas tarpvalstybinių elektros energijos mainų taisykles, taip padidinant konkurenciją elektros energijos vidaus rinkoje, atsižvelgiant į nacionalinių ir regioninių rinkų ypatingas savybes, įskaitant tarpvalstybinių elektros energijos srautų kompensavimo mechanizmo ir suderintų tarpvalstybinio perdavimo mokesčių principų nustatymą bei turimo nacionalinių perdavimo sistemų jungiamųjų linijų pralaidumo paskirstymą;
- d) sudaryti palankesnes sąlygas gerai veikiančios ir skaidrios didmeninės rinkos, prisidedančios prie aukšto lygio elektros energijos tiekimo saugumo, sukūrimui, ir numatyti tarpvalstybinių elektros energijos mainų taisyklių suderinimo mechanizmus.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Vartojamos šios terminų apibrėžtys:

- 1) jungiamoji linija – perdavimo linija, kuri kerta ar eina per valstybių narių sieną ir sujungia valstybių narių nacionalines perdavimo sistemas;
- 2) reguliavimo institucija – reguliavimo institucija, kurią kiekviena valstybė narė paskiria pagal Direktyvos (ES) 2019/944 57 straipsnio 1 dalį;
- 3) tarpvalstybinis srautas – fizinis elektros energijos srautas valstybės narės perdavimo tinkle, atsirandantis dėl gamintojų ir (arba) vartotojų veiklos ne toje valstybėje narėje poveikio jos perdavimo tinklui;
- 4) perkrova – situacija, kai negalima priimti visų rinkos dalyvių pasiūlymų prekiauti tarp tinklo rajonų, nes dėl jų būtų padarytas didelis poveikis fiziniams srautams per tinklo elementus, kurie tokių srautų išlaikyti negali;
- 5) nauja jungiamoji linija – jungiamoji linija, kurios tiesimas neužbaigtas iki 2003 m. rugpjūčio 4 d.;
- 6) struktūrinė perkrova – perdavimo sistemoje susidaranti perkrova, kurią galima nedviprasmiškai nustatyti, iš anksto numatyti, kurios geografinė padėtis kurį laiką nekinta ir kuri dažnai kartojasi įprastomis elektros energijos sistemos veikimo sąlygomis;
- 7) rinkos operatorius – subjektas, teikiantis pasiūlymų parduoti elektros energiją ir pasiūlymų pirkti elektros energiją derinimo paslaugą;
- 8) paskirtasis elektros energijos rinkos operatorius arba PEERO – rinkos operatorius, kurį kompetentinga institucija paskyrė atlikti su bendru kitos paros ar einamosios paros prekybos rinkų susiejimo mechanizmu susijusias užduotis;
- 9) prarastos apkrovos vertė – didžiausios elektros energijos kainos, kurią vartotojai pasirengę mokėti, kad išvengtų atjungimo, įvertis EUR už MWh;
- 10) balansavimas – visi visais laikotarpiais vykdomi veiksmai ir procesai, kuriais perdavimo sistemos operatorius nuolat užtikrina sistemos dažnio išlaikymą iš anksto nustatytame stabilumo intervale ir rezervų kiekio, būtino reikiamai kokybei užtikrinti, atitiktį reikalavimams;
- 11) balansavimo energija – energija, kurią perdavimo sistemos operatoriai naudoja balansavimui atlikti;
- 12) balansavimo paslaugos teikėjas – rinkos dalyvis, teikiantis perdavimo sistemos operatoriams balansavimo energiją ir (arba) balansavimo pajėgumą;
- 13) balansavimo pajėgumas – pajėgumų apimtis, kurią balansavimo paslaugos teikėjas sutiko išlaikyti ir teikti perdavimo sistemos operatoriumi atitinkamo balansavimo energijos kiekio pasiūlymų forma per visą sutarties galiojimo laikotarpį;
- 14) už balansą atsakinga šalis – rinkos dalyvis arba jo pasirinktas atstovas, atsakingas už rinkos dalyvio disbalansą elektros energijos rinkoje;
- 15) atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis – laiko vienetą, už kurį skaičiuojamas už balansą atsakingų šalių disbalansas;

- 16) disbalanso kaina – teigiama, nulinė arba neigiama disbalanso kiekviena kryptimi kaina kiekvienu atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu;
- 17) disbalanso kainos rajonas – rajonas, kuriame skaičiuojama disbalanso kaina;
- 18) parengties tvirtinimo procesas – procesas, per kurį patikrinama, ar balansavimo pajėgumo teikėjas atitinka perdavimo sistemos operatorių nustatytus reikalavimus;
- 19) rezervo pajėgumas – dažnio išlaikymo rezervų, dažnio atkūrimo rezervų arba pakaitos rezervų kiekis, kuriuo turi galėti naudotis perdavimo sistemos operatorius;
- 20) pirmenybinis skirstymas – elektrinių energijos skirstymas remiantis kitais kriterijais nei pasiūlymų pirkti ekonominis eiliškumas savarankiško skirstymo modelio atveju, o centrinio skirstymo modelio atveju – elektrinių energijos skirstymas remiantis dar ir kitais kriterijais nei pasiūlymų pirkti ekonominis eiliškumas bei tinklo apribojimai, suteikiant pirmenybę tam tikrų gamybos technologijų elektros energijos skirstymui;
- 21) pralaidumo skaičiavimo regionas – geografinis rajonas, kuriame taikomas koordinuotas pralaidumo skaičiavimas;
- 22) pajėgumų mechanizmas – laikina priemonė, skirta užtikrinti, kad atlyginant už išteklių parengtį būtų pasiektas reikiamas išteklių adekvatumo lygis, išskyrus su papildomomis paslaugomis ar perkrovos valdymu susijusias priemones;
- 23) didelio naudingumo kogeneracija – kogeneracija, kuri atitinka Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES ⁽¹⁶⁾ II priede nustatytus kriterijus;
- 24) parodomasis projektas – projektas, kuriuo demonstruojama technologija yra pirma tokios rūšies technologija Sąjungoje ir kuri yra didelė naujovė, gerokai lenkianti naudojamą technologijas;
- 25) rinkos dalyvis – fizinis arba juridinis asmuo, kuris perka, parduoda arba gamina elektros energiją, kuris užsiima telkimu arba kuris yra reguliavimo apkrova arba elektros energijos kaupimo paslaugų operatorius, įskaitant teikiant prekybos pavedimus, vienoje ar daugiau elektros energijos rinkų, įskaitant balansavimo elektros energijos rinkas;
- 26) perskirstymas – priemonė, įskaitant apribojimą, kurią aktyvuoja vienas arba daugiau perdavimo sistemos operatorių arba skirstymo sistemos operatorių, pakeisdami gamybos ir (arba) apkrovos modelį, kad pakeistų fizinius srautus elektros energijos sistemoje ir pašalintų fizinę tinklų perkrovą arba kitu būdu užtikrintų sistemos saugumą;
- 27) kompensacinė prekyba – tarpzoniniai mainai, kuriuos inicijuoja sistemos operatoriai tarp dviejų prekybos zonų, siekdami pašalinti fizinę tinklų perkrovą;
- 28) elektros energijos gamybos objektas – objektas, kuriame pirminė energija paverčiama elektros energija ir kuris sudarytas iš vieno ar daugiau elektros energijos gamybos modulių, prijungtų prie tinklo;
- 29) centrinio skirstymo modelis – planavimo ir skirstymo modelis, pagal kurį perdavimo sistemos operatorius, atsižvelgdamas į objektų skirstymo tvarką ir vykdydamas integruotą planavimą, sudaro elektros energijos gamybos ir vartojimo grafikus ir skirsto elektros energijos gamybos objektuose gaminamą ir apkrovos objektuose vartojamą energiją;
- 30) savarankiško skirstymo modelis – planavimo ir skirstymo modelis, pagal kurį elektros energijos gamybos ir vartojimo grafikus sudaro bei elektros energijos gamybos objektuose gaminamą ir apkrovos objektuose vartojamą energiją skirsto tų įrenginių už planavimą atsakingi atstovai;
- 31) standartinis balansavimo produktas – balansavimo paslaugų mainams skirtas visų perdavimo sistemos operatorių nustatytas suderintas balansavimo produktas;
- 32) specifinis balansavimo produktas – balansavimo produktas, kuris nėra standartinio balansavimo produktas;
- 33) deleguotasis operatorius – subjektas, kuriam perdavimo sistemos operatorius ar paskirtasis elektros energijos rinkos operatorius pavedė pagal šį reglamentą ar kitus Sąjungos teisės aktus tam perdavimo sistemos operatoriumi ar PEERO patikėtas konkrečias užduotis ar pareigas, arba kuriam jas vykdyti paskyrė valstybė narė ar reguliavimo institucija;

⁽¹⁶⁾ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL L 315, 2012 11 14, p. 1).

- 34) vartotojas – vartotojas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 1 punkte;
- 35) galutinis vartotojas – galutinis vartotojas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 3 punkte;
- 36) didmeninis vartotojas – didmeninis vartotojas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 2 punkte;
- 37) namų ūkio vartotojas – namų ūkio vartotojas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 4 punkte;
- 38) mažoji įmonė – mažoji įmonė, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 7 punkte;
- 39) aktyvusis vartotojas – aktyvusis vartotojas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 8 punkte;
- 40) elektros rinkos – elektros rinkos, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 9 punkte;
- 41) tiekimas – tiekimas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 12 punkte;
- 42) elektros energijos tiekimo sutartis – elektros energijos tiekimo sutartis, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 13 punkte;
- 43) telkimas – telkimas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 18 punkte;
- 44) reguliavimas apkrova – reguliavimas apkrova, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 20 punkte;
- 45) pažangioji matavimo sistema – pažangioji matavimo sistema, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 23 punkte;
- 46) sąveikumas – sąveikumas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 24 punkte;
- 47) skirstymas – skirstymas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 28 punkte;
- 48) skirstymo sistemos operatorius – skirstymo sistemos operatorius, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 29 punkte;
- 49) energijos vartojimo efektyvumas – energijos vartojimo efektyvumas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 30 punkte;
- 50) atsinaujinančiųjų išteklių energija – atsinaujinančiųjų išteklių energija, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 31 punkte;
- 51) paskirstyta gamyba – paskirstyta gamyba, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 32 punkte;
- 52) perdavimas – perdavimas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 34 punkte;
- 53) perdavimo sistemos operatorius – perdavimo sistemos operatorius, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 35 punkte;
- 54) sistemos naudotojas – sistemos naudotojas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 36 punkte;
- 55) gamyba – gamyba, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 37 punkte;
- 56) gamintojas – gamintojas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 38 punkte;
- 57) jungtinė sistema – jungtinė sistema, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 40 punkte;
- 58) maža atskira sistema – maža atskira sistema, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 42 punkte;
- 59) maža sujungta sistema – maža sujungta sistema, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 43 punkte;
- 60) papildoma paslauga – papildoma paslauga, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 48 punkte;
- 61) su dažnio reguliavimu nesusijusi papildoma paslauga – su dažnio reguliavimu nesusijusi papildoma paslauga, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 49 punkte;

- 62) energijos kaupimas – energijos kaupimas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 59 punkte;
- 63) regioninis koordinavimo centras – regioninis koordinavimo centras, įsteigtas pagal šio reglamento 35 straipsnį;
- 64) didmeninė energijos rinka – didmeninė energijos rinka, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1227/2011 ⁽¹⁷⁾ 2 straipsnio 6 punkte;
- 65) prekybos zona – didžiausia geografinė zona, kurioje rinkos dalyviai gali vykdyti energijos mainus be tinklų pralaidumų galių paskirstymo;
- 66) pralaidumų galių paskirstymas – pralaidumų priskyrimas tarpzoniniams mainams;
- 67) kontrolės sritis – integrali sujungtos elektros energetikos sistemos dalis, kurią eksploatuoja vienintelis sistemos operatorius ir kuri apima prijungtas fizines apkrovas ir (arba) elektros energijos generavimo šaltinius, jei tokių yra;
- 68) koordinuotas grynasis pralaidumas – pralaidumo skaičiavimo metodas, grindžiamas didžiausių energijos mainų tarp gretimų prekybos zonų *ex-ante* vertinimo ir nustatymo principu;
- 69) kritinis tinklo elementas – tinklo elementas prekybos zonoje arba tarp prekybos zonų, į kurį atsižvelgiama apskaičiuojant pralaidumą ir kuris riboja energijos, kuria galima apsikeisti, kiekį;
- 70) tarpzoninis pralaidumas – sujungtos elektros energetikos sistemos gebėjimas užtikrinti energijos perdavimą tarp prekybos zonų;
- 71) generavimo šaltinis – vienas elektros generatorius, priklausantis gamybos vienetui.

II SKYRIUS

ELEKTROS ENERGIJOS RINKOS BENDROSIOS TAISYKLĖS

3 straipsnis

Elektros energijos rinkų veikimo principai

Valstybės narės, reguliavimo institucijos, perdavimo sistemos operatoriai, skirstymo sistemos operatoriai, rinkos operatoriai ir deleguotieji operatoriai užtikrina, kad elektros energijos rinkos veiktų pagal šiuos principus:

- a) kainos formuojamos remiantis paklausa ir pasiūla;
- b) rinkos taisyklėmis skatinamas laisvas kainos susiformavimas ir vengiama veiksmų, dėl kurių kainos negalėtų būti formuojamos remiantis paklausa ir pasiūla;
- c) rinkos taisyklėmis sudaromos palankesnės sąlygos lankstesnės elektros energijos gamybos, tvarios elektros energijos gamybos išmetant mažai anglies dioksido ir lankstesnės paklausos plėtrai;
- d) vartotojai turi turėti galimybę gauti naudos iš rinkos galimybių ir didesnės konkurencijos mažmeninėse rinkose ir jiems suteikiamos galios kaip rinkos dalyviams dalyvauti elektros energijos rinkoje ir energetikos pertvarkoje;
- e) sutelkiant elektros energijos gamybą iš daugelio elektros energijos gamybos objektų arba apkrovą iš daugelio reguliavimo apkrova objektų, galutiniams vartotojams ir mažosioms įmonėms užtikrinama galimybė dalyvauti rinkoje, kad jie galėtų teikti bendrus pasiūlymus elektros energijos rinkoje ir bendrai naudotąsi elektros energijos sistema, laikantis Sąjungos konkurencijos teisės;
- f) rinkos taisyklėmis sudaromos sąlygos mažinti elektros energijos sistemos, taigi ir ekonomikos, priklausomybę nuo iškastinio kuro, be kita ko, sudarant galimybę integruoti iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintą energiją ir teikiant paskatas efektyviai vartoti energiją;
- g) rinkos taisyklėmis užtikrinamos tinkamos paskatos investuoti į elektros energijos gamybą, visų pirma skatinamos ilgalaikės investicijos į nuo iškastinio kuro nepriklausomą ir tvarią elektros energijos sistemą, elektros energijos kaupimą, elektros energijos vartojimo efektyvumą ir reguliavimą apkrova, kad būtų tenkinami rinkos poreikiai bei sudaromos palankesnės sąlygos sąžiningai konkurencijai ir taip užtikrinamas energijos tiekimo saugumas;

⁽¹⁷⁾ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (OL L 326, 2011 12 8, p. 1).

- h) palaipsniui pašalinamos kliūtys tarpvalstybiniams elektros energijos srautams tarp prekybos zonų ar valstybių narių ir tarpvalstybiniams sandoriams elektros energijos rinkose ir susijusių paslaugų rinkose;
- i) rinkos taisyklėmis numatomas regioninis bendradarbiavimas, jei jis naudingas;
- j) saugi ir tvari elektros energijos gamyba, elektros energijos kaupimas ir reguliavimas apkrova įtraukiami į rinką vienodomis sąlygomis, laikantis Sąjungos teisėje numatytų reikalavimų;
- k) visi gamintojai tiesiogiai arba netiesiogiai yra atsakingi už savo pagamintos energijos pardavimą;
- l) rinkos taisyklėmis sudaromos sąlygos tvariems, patikimiems ir mažai anglies dioksido išmetantiems energijos šaltiniams, technologijoms ar sistemų parodomiesiems projektams, kurie turi būti plėtojami ir naudojami visuomenės naudai;
- m) rinkos taisyklėmis suteikiamos galimybės efektyviai skirstyti elektros energijos gamybos, elektros energijos kaupimo ir reguliavimo apkrova išteklius;
- n) rinkos taisyklėmis sudaromos sąlygos elektros energijos gamybos, elektros energijos kaupimo ir energijos tiekimo įmonėms pradėti ir nustoti dalyvauti rinkoje remiantis tų įmonių veiklos ekonominio ir finansinio perspektyvumo vertinimu;
- o) siekiant užtikrinti galimybę rinkos dalyviams apsisaugoti nuo rinkos kainų nepastovumo rizikos ir sumažinti netikrumą dėl būsimos investicijų grąžos, galimomis ilgalaikio rizikos draudimo priemonėmis turi būti skaidriai prekiaujama rinkose, o dėl ilgalaikių elektros energijos tiekimo sutarčių turi būti deramasi ne biržoje, laikantis Sąjungos konkurencijos teisės;
- p) rinkos taisyklėmis sudaromos palankesnės sąlygos prekybai produktais visoje Sąjungoje, o keičiant reglamentavimą atsižvelgiama į poveikį ilgalaikių ir trumpalaikių išankstinių sandorių ir ateities sandorių rinkoms ir produktams;
- q) rinkos dalyviai turi teisę gauti prieigą prie perdavimo tinklų ir skirstymo tinklų objektyviomis, skaidriomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis.

4 straipsnis

Perėjimas laikantis teisingumo principo

Komisija remia valstybes nares, kurios priima nacionalinę laipsniško elektros energijos gamybos kūrenant esama anglimi ir kitu kietuoju iškastiniu kuru ir kasybos pajėgumo mažinimo strategiją taikant visas turimas priemones, siekiant sudaryti sąlygas perėjimui laikantis teisingumo principo regionuose, kuriems turi poveikį struktūriniai pokyčiai. Komisija padeda valstybėms narėms įveikti problemas, susijusias su perėjimo prie švarios energijos socialiniu ir ekonominiu poveikiu.

Komisija glaudžiai bendradarbiauja su daug anglies naudojančiais ir daug anglies dioksido išmetančiais suinteresuotaisiais subjektais, sudaro palankias sąlygas naudotis esamais fondais ir programomis ir naudojimąsi jais, taip pat skatina keitimąsi gerąja praktika, įskaitant diskusijas apie pramonės veiksmų gaires ir perkvalifikavimo poreikius.

5 straipsnis

Atsakomybė už balansavimą

1. Visi rinkos dalyviai yra atsakingi už savo pačių sukeltą sistemos disbalansą (toliau – atsakomybė už balansavimą). Tuo tikslu rinkos dalyviai arba patys yra už balansą atsakingos šalys, arba pagal sutartį deleguoja savo atsakomybę pačių pasirinktai už balansą atsakingai šaliai. Kiekviena už balansavimą atsakinga šalis finansiškai atsako už savo sukeltą disbalansą ir stengiasi užtikrinti savo balansą arba padėti užtikrinti elektros energijos sistemos balansą.
2. Atvejai, kai valstybės narės gali numatyti nukrypti nuo atsakomybės už balansavimą leidžiančias nuostatas, yra tik šie:
  - a) parodomuosius inovacinius technologijų projektus turi patvirtinti reguliavimo institucija su sąlyga, kad tų nukrypti leidžiančių nuostatų trukmė ir mastas yra apriboti tiek, kiek būtina, kad būtų galima pasiekti demonstravimo tikslus;

- b) elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių įrenginiai, kurių įrengtoji elektrinė galia yra mažesnė nei 400 kW;
- c) įrenginiai, kuriems teikiama Komisijos parama, patvirtinta pagal Sąjungos valstybės pagalbos taisyklės remiantis SESV 107, 108 ir 109 straipsniais, ir kurie perduoti eksploatuoti anksčiau nei 2019 m. liepos 4 d.

Valstybės narės, nedarydamos poveikio SESV 107 ir 108 straipsniams, gali skatinti rinkos dalyvius, kuriems visiškai arba iš dalies netaikoma atsakomybė už balansavimą, prisiimti visą atsakomybę už balansavimą.

3. Jei valstybė narė numato nukrypti leidžiančią nuostatą pagal 2 dalį, ji užtikrina, kad finansinę atsakomybę už disbalansą prisiimtų kitas rinkos dalyvis.

4. Elektros energijos gamybos objektų, perduotų eksploatuoti po 2026 m. sausio 1 d., atveju 2 dalies b punktas taikomas tik elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių įrenginiams, kurių įrengtoji elektrinė galia yra mažesnė nei 200 kW.

6 straipsnis

Balansavimo rinka

1. Balansavimo rinkos, įskaitant parengties tvirtinimo procesus, organizuojamos taip, kad būtų:
  - a) veiksmingai užtikrintas rinkos dalyvių nediskriminavimas, atsižvelgiant į skirtingus techninius elektros energijos sistemos poreikius ir skirtingas gamybos šaltinių, energijos kaupimo ir reguliavimo apkrova technines galimybes;
  - b) užtikrinta, jog paslaugos būtų apibrėžtos skaidriu ir technologijų atžvilgiu neutraliu būdu ir kad jų pirkimas būtų skaidrus ir grindžiamas rinka;
  - c) užtikrinta nediskriminacinė prieiga visiems rinkos dalyviams, individualiai ar telkimo būdu, įskaitant iš kintamų atsinaujinančių šaltinių pagamintą elektros energiją, reguliavimo apkrova ir energijos kaupimo paslaugas;
  - d) atsižvelgta į poreikį paskirstyti didėjančią kintamos elektros energijos gamybos dalį, taip pat į padidėjusią reguliavimo apkrova spartą ir naujų technologijų kūrimą.
2. Balansavimo energijos kaina balansavimo pajėgumo sutartyse iš anksto nenustatoma. Pirkimo procesai turi būti skaidrūs laikantis Direktyvos (ES) 2019/944 40 straipsnio 4 dalies, kartu užtikrinant neskelbtinos komercinės informacijos konfidencialumą.
3. Balansavimo rinkos užtikrina eksploatavimo saugumą, kartu užtikrindamos galimybę kuo labiau išnaudoti ir efektyviai paskirstyti tarpzoninį pralaidumą įvairiais laikotarpiais pagal 17 straipsnį.
4. Kalbant apie standartinius balansavimo produktus ir specifinius balansavimo produktus, atsiskaitymas už balansavimo energiją yra grindžiamas ribinių kainų nustatymu (mokama galutine kaina), nebent visos reguliavimo institucijos būtų patvirtinusios alternatyvų kainų nustatymo metodą, remdamosi bendru visų perdavimo sistemos operatorių pasiūlymu, atlikus analizę, patvirtinusią, kad tas alternatyvus kainų nustatymo metodas yra efektyvesnis.

Rinkos dalyviams leidžiama teikti pasiūlymus pirkti kuo arčiau tikrojo laiko, o balansavimo energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laikas negali būti ankstesnis už tarpzoninės einamosios paros prekybos pabaigos laiką.

Centrinio skirstymo modelį taikantys perdavimo sistemos operatoriai gali nustatyti papildomas taisykles laikydamiesi pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 6 straipsnio 11 dalį priimtų gairių dėl elektros energijos balansavimo.

5. Už disbalansą atsiskaitoma tikrąją energijos vertę atspindinčia kaina.
6. Kiekvienas disbalanso kainos rajonas yra lygus prekybos zonai, išskyrus centrinio skirstymo modelio atvejį, kai disbalanso kainos rajonas gali sudaryti prekybos zonos dalį.
7. Rezervo pajėgumų apimtį nustato perdavimo sistemos operatoriai ir jiems galima padėti regioniniu lygmeniu.

8. Balansavimo pajėgumo pirkimus vykdo perdavimo sistemos operatoriai ir pirkimas gali būti palengvinamas regioniniu lygmeniu. Tarpvalstybinių pajėgumų rezervavimas tuo tikslu gali būti ribojamas. Balansavimo pajėgumo pirkimas grindžiamas rinka ir organizuojamas taip, kad parengties tvirtinimo procese, vykdomame pagal Direktyvos (ES) 2019/944 40 straipsnio 4 dalį, rinkos dalyviai nebūtų diskriminuojami nepriklausomai nuo to, ar jie dalyvauja individualiai, ar telkimo būdu.

Balansavimo pajėgumo pirkimas grindžiamas pirmine rinka, nebent ir ta apimtimi, kuria reguliavimo institucija numato nukrypti leidžiančią nuostatą, pagal kurią galima naudoti kitų formų rinka grindžiamą pirkimą dėl to, kad balansavimo paslaugų rinkoje trūksta konkurencijos, ir kai neviršijamas leistas mastas. Nukrypti nuo pirminių rinkų naudojimo leidžiančios nuostatos peržiūrimas kas trejus metus.

9. Didinamojo balansavimo pajėgumo ir mažinamojo balansavimo pajėgumo pirkimas vykdomas atskirai, nebent nacionalinė reguliavimo institucija patvirtintų nukrypti nuo šio principo leidžiančią nuostatą, remdamasi tuo, kad perdavimo sistemos operatoriaus atliktas vertinimas rodo, kad dėl to padidėtų ekonominis efektyvumas. Sutartys dėl balansavimo pajėgumų sudaromos ne anksčiau kaip likus vienai dienai iki balansavimo pajėgumų teikimo pradžios ir sutarčių galiojimo terminas turi būti ne ilgesnis kaip viena diena, išskyrus atvejus kai, ir ta apimtimi, kuria reguliavimo institucija patvirtino ankstesnes sutartis arba ilgesnius sutarčių galiojimo laikotarpius, siekiant užtikrinti tiekimo saugumą arba pagerinti ekonominį efektyvumą.

Jei taikoma nukrypti leidžianti nuostata dėl bent 40 % standartinių balansavimo produktų ir dėl bent 30 % visų produktų, naudojamų balansavimo pajėgumams, sutartys dėl balansavimo pajėgumų sudaromos ne anksčiau kaip likus vienai dienai iki balansavimo pajėgumų teikimo pradžios, o sutarčių galiojimo terminas neturi būti ilgesnis nei viena diena. Sutartys dėl likusios balansavimo pajėgumų dalies sudaromos ne anksčiau kaip likus vienam mėnesiui iki balansavimo pajėgumų teikimo pradžios ir jų galiojimo terminas neturi būti ilgesnis kaip vienas mėnuo.

10. Perdavimo sistemos operatoriaus prašymu reguliavimo institucija gali nuspręsti pratęsti 9 dalyje nurodytą sutarties dėl likusios balansavimo pajėgumų dalies laikotarpį ne daugiau kaip dvylikos mėnesių laikotarpiu su sąlyga, kad toks sprendimas galios ribotą laiką, o teigiamas poveikis mažinant galutiniams vartotojams tenkančias išlaidas atsvers neigiamą poveikį rinkai. Prašyme pateikiama ši informacija:

- a) konkretus laikotarpis, kuriuo būtų taikoma išimtis;
- b) konkreti balansavimo pajėgumų, kuriems būtų taikoma išimtis, apimtis;
- c) išimties poveikio tam, kaip įtraukiami balansavimo ištekliai, analizė ir
- d) išimties pagrindimas, įrodantis, kad dėl tokios išimties sumažėtų galutinių vartotojų išlaidos.

11. Nepaisant 10 dalies, nuo 2026 m. sausio 1 d. sutarčių laikotarpiai negali būti ilgesni kaip šeši mėnesiai.

12. Ne vėliau kaip 2028 m. sausio 1 d. reguliavimo institucijos praneša Komisijai ir ACER, kokią bendrą procentinę dalį sudaro ilgesni nei vienos dienos laikotarpiai sutartys ir pirkimai.

13. Perdavimo sistemos operatoriai arba jų deleguotieji operatoriai kuo arčiau tikrojo laiko, bet ne vėliau kaip per 30 minučių nuo tiekimo įvykdymo, paskelbia informaciją apie esamą savo planavimo rajonų sistemos balansą, apskaičiuotą disbalanso kainą ir apskaičiuotą balansavimo energijos kainą.

14. Kai standartinių balansavimo produktų nepakanka eksploatavimo saugumui užtikrinti arba jei kai kurie balansavimo ištekliai negali būti įtraukti į balansavimo rinką naudojant standartinius balansavimo produktus, perdavimo sistemos operatoriai gali pasiūlyti, o reguliavimo institucijos gali patvirtinti nukrypti nuo 2 ir 4 dalių leidžiančias nuostatas specifinių balansavimo produktų, kurie aktyvuojami vietos lygmeniu, jais nesikeičiant su kitais perdavimo sistemos operatoriais, atveju.

Pasiūlymuose dėl nukrypti leidžiančių nuostatų turi būti pateikiamas priemonių, kuriomis siūloma kuo labiau sumažinti specifinių produktų naudojimą, atsižvelgiant į ekonominį efektyvumą, aprašymas, įrodymas, kad dėl specifinių produktų nesukuriama didelio balansavimo rinkos neveiksmingumo ir iškraipymo planavimo rajone ar už jo ribų, ir, kai taikoma, taisyklės dėl tvarkos, pagal kurią specifinių balansavimo produktų balansavimo energijos pasiūlymai pirkti konvertuojami į standartinių balansavimo produktų balansavimo energijos pasiūlymus, ir informacija apie ją.

7 straipsnis

Kitos paros ir einamosios paros rinkos

1. Perdavimo sistemos operatoriai ir PEERO bendrai organizuoja integruotų kitos paros ir einamosios paros rinkų valdymą laikantis Reglamento (ES) 2015/1222. Perdavimo sistemos operatoriai ir PEERO bendradarbiauja Sąjungos lygmeniu arba, kai tikslingiau, regioniniu lygmeniu, kad užtikrintų kuo didesnę Sąjungos kitos paros ir einamosios paros prekybos efektyvumą ir veiksmingumą. Pareiga bendradarbiauti taikoma nedarant poveikio Sąjungos konkurencijos teisės taikymui. Priežiūrą, kaip perdavimo sistemos operatoriai ir PEERO vykdo su prekyba elektros energija susijusias savo funkcijas, pagal Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnį atlieka reguliavimo institucijos, o pagal Reglamento (ES) 2019/942 4 ir 8 straipsnius – ACER.
2. Kitos paros ir einamosios paros rinkos:
  - a) organizuojamos nediskriminaciniu principu;
  - b) visiems rinkos dalyviams užtikrina kuo daugiau galimybių valdyti disbalansą;
  - c) visiems rinkos dalyviams užtikrina kuo daugiau galimybių dalyvauti tarpzoninėje prekyboje kuo arčiau tikrojo laiko visose prekybos zonose;
  - d) užtikrina kainas, atspindinčias esminius rinkos principus, įskaitant tikrąją energijos vertę, kuriomis rinkos dalyviai gali pasikliauti, tardamiesi dėl ilgalaikio rizikos draudimo produktų;
  - e) užtikrina eksploatavimo saugumą ir kartu kuo didesnę perdavimo pajėgumo panaudojimą;
  - f) yra skaidrios, tačiau kartu apsaugant neskelbtinos komercinės informacijos konfidencialumą ir užtikrina, kad prekyba vyktų anonimiškai;
  - g) užtikrina vienodas sąlygas sandoriams, sudaromiems vienoje prekybos zonoje ir tarp prekybos zonų, ir
  - h) organizuojamos taip, kad būtų užtikrinta, kad visi rinkos dalyviai galėtų individualiai arba telkimo būdu patekti į rinką.

8 straipsnis

Prekyba kitos paros ir einamosios paros rinkose

1. PEERO leidžia rinkos dalyviams prekiauti elektros energija kuo arčiau tikrojo laiko ir bent jau iki tarpzoninės einamosios paros prekybos pabaigos laiko.
2. PEERO užtikrina rinkos dalyviams galimybę kitos paros ir einamosios paros rinkose prekiauti elektros energija bent tokiais trumpais kaip atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis laiko intervalais.
3. PEERO teikia pakankamai mažus prekybos kitos paros ir einamosios paros rinkose produktus ir minimalius jų pasiūlymus, apimančius 500 ar mažiau kW, kad užtikrintų galimybę veiksmingai dalyvauti reguliavimo apkrova ir energijos kaupimo paslaugų teikėjams ir smulkiems elektros energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamintojams, įskaitant tiesioginį vartotojų dalyvavimą.
4. Ne vėliau kaip 2021 m. sausio 1 d. visuose planavimo rajonuose nustatomas 15 minučių atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis, nebent reguliavimo institucijos būtų leidusios taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą ar išimtį. Nukrypti leidžiančios nuostatos gali būti taikomos tik iki 2024 m. gruodžio 31 d.

Nuo 2025 m. sausio 1 d. atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis neturi būti ilgesnis kaip 30 minučių, jei visos sinchroninės zonos reguliavimo institucijos taiko tą išimtį.

9 straipsnis

Išankstinių sandorių rinkos

1. Pagal Reglamentą (ES) 2016/1719 perdavimo sistemos operatoriai suteikia ilgalaikes perdavimo teises arba taiko lygiavertes priemones, kad užtikrintų galimybę rinkos dalyviams, įskaitant elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių objektų savininkus, apsidrausti nuo kainų abiejose prekybos zonų ribos pusėse pokyčių rizikos, nebent kompetentingų reguliavimo institucijų atlikto išankstinių sandorių rinkos vertinimo ties prekybos zonų ribomis rezultatai rodo, kad yra pakankamų rizikos draudimo galimybių atitinkamose prekybos zonose.
2. Ilgalaikės perdavimo teisės skaidriai, remiantis rinkos ir nediskriminavimo principais, paskirstomos bendrojoje paskirstymo platformoje.
3. Laikydami Sąjungos konkurencijos teises, rinkos operatoriai gali savo nuožiūra parengti išankstinių sandorių rinkose siūlomus rizikos draudimo produktus, įskaitant ilgalaikius išankstinių sandorių rinkose siūlomus rizikos draudimo produktus, kad užtikrintų rinkos dalyviams, įskaitant elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių objektų savininkus, tinkamas galimybes apsidrausti nuo finansinės rizikos dėl kainų kaitos. Valstybės narės neturi reikalauti, kad tokia draudimo veikla apsiribotų vien valstybėje narėje ar prekybos zonoje vykdomais sandoriais.

10 straipsnis

Techninės kainos siūlymo ribos

1. Didmeninės elektros energijos kainoms neturi būti nustatoma nei didžiausia, nei mažiausia riba. Ši nuostata taikoma, *inter alia*, visiems pasiūlymams ir galutinėms kainoms visais laikotarpiais, ir turi apimti balansavimo energijos kainas ir disbalanso kainas, nedarant poveikio kainos techninėms riboms, kurios gali būti taikomos balansavimo laikotarpiams ir kitos paros bei einamosios paros laikotarpiais laikantis 2 dalies.
2. PEERO gali taikyti suderintas didžiausios ir mažiausios galutinės kainos ribas kitos paros ir einamosios paros laikotarpiais. Tos ribos turi būti pakankamai aukštos, kad be reikalo nebūtų apribota prekyba, jos turi būti suderintos vidaus rinkos požiūriu ir jomis turi būti atsižvelgta į didžiausią prarastos apkrovos vertę. PEERO įgyvendina skaidrų mechanizmą, pagal kurį techninės kainos siūlymo ribos būtų laiku automatiškai pakoreguotos, jei tikimasi, kad bus pasiektos nustatytos ribos. Pakoreguotos aukštesnės ribos taikomos toliau tol, kol pagal minėtą mechanizmą jas reikės dar labiau padidinti.
3. Perdavimo sistemos operatoriai nesiima jokių priemonių, kuriomis siektų pakeisti didmenines kainas.
4. Reguliavimo institucijos arba kai valstybė narė tuo tikslu yra paskyrusi kitą kompetentingą instituciją – tokios paskirtos kompetentingos institucijos nustato jų teritorijoje taikomas politikos kryptis ir priemones, kurios galėtų prisidėti prie didmeninių kainų formavimo netiesioginio suvaržymo, įskaitant pasiūlymų pirkti, susijusių su balansavimo energijos aktyvinimu, apribojimus, pajėgumų mechanizmus, perdavimo sistemos operatorių taikomas priemones, priemones, kuriomis ketinama užginčyti rinkos išvadas ar užkirsti kelią piktnaudžiavimui dominuojančia padėtimi arba neefektyviam prekybos zonų nustatymui.
5. Jei reguliavimo institucija arba paskirta kompetentinga institucija nustato, kad politikos kryptimi arba priemone galėtų būti naudojamosi siekiant varžyti didmeninę kainodarą, ji imasi visų tinkamų veiksmų, kad pašalintų tą politikos kryptį arba priemonę arba, jei tai neįmanoma, kuo labiau sumažintų jos poveikį pasiūlymų teikimo pobūdžiui. Valstybės narės pateikia Komisijai ataskaitą ne vėliau kaip 2020 m. sausio 5 d., išsamiai nurodydamos priemones ir veiksmus, kurių ėmėsi arba ketina imtis.

11 straipsnis

Prarastos apkrovos vertė

1. Ne vėliau kaip 2020 m. liepos 5 d., kai tai būtina siekiant nustatyti patikimumo standartą pagal 25 straipsnį, reguliavimo institucijos arba, kai valstybė narė tuo tikslu yra paskyrusi kitą kompetentingą instituciją – tokios paskirtos kompetentingos institucijos nustato vieną bendrą savo teritorijoje taikomą prarastos apkrovos vertės įvertį. Tas įvertis turi būti viešai paskelbiamas. Jei valstybės narės teritorijoje yra daugiau nei viena prekybos zona, reguliavimo institucijos

arba kitos paskirtos kompetentingos institucijos gali nustatyti skirtingus įverčius kiekvienai prekybos zonai. Jei prekybos zona apima daugiau nei vienos valstybės narės teritoriją, atitinkamos reguliavimo institucijos arba kitos paskirtos kompetentingos institucijos nustato vieną bendrą prarastos apkrovos vertės įvertį tai prekybos zonai. Nustatydamos vieną bendrą prarastos apkrovos vertės įvertį, reguliavimo institucijos arba kitos paskirtos kompetentingos institucijos taiko 23 straipsnio 6 dalyje nurodytą metodiką.

2. Reguliavimo institucijos arba paskirtos kompetentingos institucijos savo prarastos apkrovos vertės įverčius atnaujina bent kas penkerius metus arba anksčiau, kai jos nustato reikšmingą pokytį.

12 straipsnis

Gaminamos elektros energijos ir reguliavimo apkrova skirstymas

1. Elektros energijos gamybos objektuose gaminama elektros energija ir reguliavimas apkrova skirstomi remiantis nediskriminavimo, skaidrumo ir, nebent pagal 2–6 dalis būtų numatyta kitaip, rinkos principais.

2. Nedarydamos poveikio SESV 107, 108 ir 109 straipsniams, valstybės narės užtikrina, kad sistemos operatoriai, skirstydami elektros energijos gamybos įrenginių gaminamą elektros energiją, pirmenybę teiktų elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių įrenginiams, ta apimtimi, kuria tai yra leidžiama saugiu nacionalinės elektros energijos sistemos veikimu, remdamiesi skaidriais bei nediskriminaciniais kriterijais ir jei tokie elektros energijos gamybos objektai yra arba:

a) elektros energijos gamybos objektai, kurie naudoja energiją iš atsinaujinančiųjų išteklių ir kurių įrengtoji elektrinė galia yra mažesnė nei 400 kW, arba

b) parodomieji naujoviškų technologijų projektai, kuriuos turi patvirtinti reguliavimo institucija, su sąlyga, kad tokio prioriteto trukmė ir taikymo apimtis turi būti tokia, kiek būtina pasiekti parodomuosius tikslus.

3. Valstybė narė gali nuspręsti netaikyti prioritetinio skirstymo, kaip nurodyta 2 dalies a punkte, papildomiems elektros energijos gamybos objektams, kurių eksploatavimas prasidės praėjus bent šešioms mėnesiams po to sprendimo priėmimo, arba taikyti mažesnę pajėgumų ribą nei nustatyta 2 dalies a punkte, jei:

a) ji turi gerai veikiančias einamosios paros ir kitas didmenines ir balansavimo rinkas ir tos rinkos yra visiškai prieinamos visiems rinkos dalyviams pagal šį reglamentą;

b) perskirstymo taisyklės ir perkrovos valdymas yra skaidrūs visiems rinkos dalyviams;

c) valstybės narės nacionalinis įnašas į Sąjungos privalomą bendrą atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalies tikslą pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2001 ⁽¹⁸⁾ 3 straipsnio 2 dalį ir Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) 2018/1999 ⁽¹⁹⁾ 4 straipsnio 2 dalies a punktą yra bent lygiavertis atitinkamam pagal Reglamento (ES) 2018/1999 II priede nustatytą formulę apskaičiuotam rezultatui, o valstybės narės energijos iš atsinaujinančių išteklių dalis yra ne mažesnė nei jos atskaitos taškai pagal Reglamento (ES) 2018/1999 4 straipsnio 2 dalies a punktą; arba, alternatyviai, valstybės narės atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis sudaro bent 50 % bendro galutinio elektros energijos suvartojimo;

d) valstybė narė pranešė Komisijai apie planuojamą nukrypti leidžiančią nuostatą, išsamiai nurodydama kaip įvykdytos pagal a, b ir c punktus nustatytos sąlygos, ir

e) valstybė narė paskelbė planuojamą nukrypti leidžiančią nuostatą, įskaitant išsamų pagrindimą, prirėkus tinkamai atsižvelgdama į neskelbtinos komercinės informacijos apsaugą.

Taikant bet kokią nukrypti leidžiančią nuostatą turi būti vengiama pokyčių atgaline data elektros energijos gamybos įrenginiams, kuriems jau yra suteikta pirmenybė skirstant elektros energiją, nedarant poveikio bet kokiems valstybės narės ir įrenginio savanoriškai sudarytiems susitarimams.

⁽¹⁸⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

⁽¹⁹⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

Nedarant poveikio SESV 107, 108 ir 109 straipsniams, valstybės narės gali numatyti paskatas įrenginiams, kuriems taikomas prioritetas skirstymas, kad jie savanoriškai atsisakytų prioriteto skirstymo.

4. Nedarant poveikio SESV 107, 108 ir 109 straipsniams, valstybės narės gali numatyti prioritetinį skirstymą elektros energijai, pagamintai didelio naudingumo kogeneracijos objektuose, kurių įrengtoji elektrinė galia yra mažesnė nei 400 kW.

5. Elektros energijos gamybos objektų, perduotų eksploatuoti po 2026 m. sausio 1 d., atveju 2 dalies a punktas taikomas tik elektros energijos gamybos objektams, kurie naudoja atsinaujinančiuosius energijos išteklius, ir kurių įrengtoji elektrinė galia yra mažesnė nei 200 kW.

6. Nedarant poveikio sutartims, sudarytoms anksčiau nei 2019 m. liepos 4 d., elektros energijos gamybos objektams, naudojančioms atsinaujinančiuosius energijos išteklius arba didelio naudingumo kogeneraciją, kurie buvo perduoti eksploatuoti anksčiau nei 2019 m. liepos 4 d. ir kuriems po perdavimo eksploatuoti taikytas prioritetas skirstymas pagal Direktyvos 2012/27/ES 15 straipsnio 5 dalį arba Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/28/EB⁽²⁰⁾ 16 straipsnio 2 dalį, ir toliau taikomas prioritetas skirstymas. Prioritetas skirstymas nebetaikomas tokiems elektros energijos gamybos objektams nuo tos dienos, kurią elektros energijos gamybos objekte padaroma didelių pakeitimų, kai būtina sudaryti naują prijungimo sutartį arba padidinamas elektros energijos gamybos pajėgumas.

7. Prioritetas skirstymas neturi kelti pavojaus saugiam elektros energijos sistemos eksploatavimui, juo nesinaudojama siekiant pagrįsti tarpzoninių pralaidumų ribojimą daugiau nei numatyta 16 straipsnyje ir jis grindžiamas skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais.

13 straipsnis

Perskirstymas

1. Elektros energijos perskirstymas ir reguliavimo apkrova perskirstymas grindžiamas objektyviais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais. Jis gali būti vykdomas naudojant bet kokias elektros energijos gamybos technologijas, elektros energijos kaupimą ar reguliavimą apkrova, įskaitant esančius kitose valstybėse narėse, nebent tai būtų techniškai neįmanoma.

2. Perskirstomi ištekliai rinkos mechanizmais atrenkami iš elektros energijos gamybos objektų, elektros energijos kaupimo arba reguliavimo apkrova reguliavimo objektų ir toks perskirstymas kompensuojamas finansiškai. Perskirstymui naudojamais balansavimo energijos pasiūlymais balansavimo energijos kaina nenustatoma.

3. Ne rinka grindžiamas elektros energijos gamybos perskirstymas, elektros energijos kaupimo ir reguliavimo apkrova perskirstymas gali būti naudojamas tik jeigu:

a) nėra rinkos alternatyvų;

b) visi rinkos ištekliai yra panaudoti arba

c) turimas elektros energijos gamybos, energijos kaupimo arba reguliavimo apkrova objektų skaičius rajone yra per mažas užtikrinti veiksmingą konkurenciją rajone, kuriame yra tinkami paslaugos teikimo objektai, arba

d) dėl dabartinės padėties tinkle perkrova atsiranda tokiu įprastu ir numatomu būdu, kad rinka grindžiamas perskirstymas sąlygotų reguliarią strateginį pasiūlymų teikimą, dėl kurio padidėtų vidaus perkrovos lygis, o atitinkama valstybė narė yra arba priėmusi veiksmų planą šiai perkrovai pašalinti, arba užtikrina, kad minimalus turimas tarpzoninei prekybai skirtas pralaidumas atitiktų 16 straipsnio 8 dalį.

4. Perdavimo sistemos operatoriai ir skirstymo sistemos operatoriai bent kartą per metus kompetentingai reguliavimo institucijai teikia ataskaitas dėl:

a) rinka grindžiamų elektros energijos gamybos, kaupimo ir reguliavimo apkrova objektams skirtų perskirstymo mechanizmų išplėtimo ir veiksmingumo lygio;

⁽²⁰⁾ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB (OL L 140, 2009 6 5, p. 16).

- b) priešasčių, kiekių MWh ir išteklių, iš kurių gaminama elektros energija, rūšių, kuriems taikomas perskirstymas;
- c) priemonių, kurių buvo imtasi siekiant sumažinti elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių įrenginių arba didelio naudingumo kogeneracijos įrenginių mažinamojo perskirstymo poreikį ateityje, įskaitant investicijas į tinklo infrastruktūros skaitmeninimą ir lankstumą didinančias paslaugas.

Reguliavimo institucija pateikia ataskaitą ACER ir paskelbia pirmos pastraipos a, b ir c punktuose nurodytų duomenų santrauką ir, prireikus, rekomendacijas dėl patobulinimų.

5. Taikant tinklo patikimumo ir saugumo išlaikymo reikalavimus, grindžiamų skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, kuriuos nustato reguliavimo institucijos, perdavimo sistemos operatoriai ir skirstymo sistemos operatoriai:

- a) užtikrina perdavimo tinklų ir skirstymo tinklų gebėjimą perduoti iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių arba didelio naudingumo kogeneracijos įrenginiuose pagamintą elektros energiją, kuo mažiau taikant perskirstymą, neatimant iš tinklo planuotojų galimybės atsižvelgti į ribotą perskirstymą, kai perdavimo sistemos operatorius arba skirstymo sistemos operatorius gali skaidriai įrodyti, kad toks būdas yra ekonomiškai efektyvus ir neviršijama 5 % įrenginių, naudojančių atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir tiesiogiai prijungtų prie jų atitinkamo tinklo, per metus pagamintos elektros energijos kiekio, išskyrus atvejus, jei valstybė narė, kurioje elektros energijos gamybos objektų, naudojančių atsinaujinančiuosius energijos išteklius arba didelio naudingumo kogeneraciją, pagaminamos elektros energijos dalis sudaro daugiau negu 50 % metinio bendro galutinio energijos suvartojimo, nustato kitaip;
- b) imasi tinkamų operatyvinių tinklo valdymo ir su rinka susijusių priemonių, kad kuo labiau sumažintų elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių arba naudojant didelio naudingumo kogeneraciją, mažinamąjį perskirstymą;
- c) užtikrina, kad jų tinklai būtų pakankamai lankstūs, kad jie galėtų juos valdyti.

6. Jei taikomas ne rinka grindžiamas mažinamasis perskirstymas, laikomasi šių principų:

- a) elektros energijos gamybos objektams, naudojantiems atsinaujinančiuosius energijos išteklius, mažinamasis perskirstymas taikomas tik jei nėra kitų alternatyvų arba jei pritaikius kitus sprendimus itin neproporcingai padidėtų sąnaudos arba kiltų didelė rizika tinklo saugumui;
- b) elektros energijai, pagamintai didelio naudingumo kogeneracijos proceso metu, mažinamasis perskirstymas taikomas tik jei nėra kitų alternatyvų, išskyrus elektros energijos gamybos objektų, naudojančių atsinaujinančiuosius energijos išteklius, gamybos mažinamąjį perskirstymą, arba jei pritaikius kitus sprendimus neproporcingai padidėtų sąnaudos arba kiltų didelė rizika tinklo saugumui;
- c) elektros energijai, kuri pagaminama atsinaujinančiuosius energijos išteklius naudojančiuose įrenginiuose arba didelio naudingumo kogeneracijos įrenginiuose, ir kuri į perdavimo arba skirstymo tinklą netiekama, mažinamasis perskirstymas netaikomas, nebent kitaip nebūtų galima išspręsti tinklo saugumo klausimų;
- d) mažinamasis perskirstymas pagal a, b ir c punktus tinkamai ir skaidriai pagrindžiamas. Pagrindimas įtraukiamas į ataskaitą, teikiamą pagal 3 dalį.

7. Kai taikomas ne rinka grindžiamas perskirstymas, perskirstymo reikalaujantis sistemos operatorius elektros energijos gamybos, elektros energijos kaupimo arba reguliavimo apkrova objekto, kuriam taikomas perskirstymas, operatoriui moka finansinę kompensaciją, išskyrus gamintojų, sutikusių su prijungimo sutartimi, pagal kurią patikimas elektros energijos tiekimas negarantuojamas, atveju. Tokia finansinė kompensacija turi būti bent lygi didžiausiam iš šių elementų arba jų deriniui, jei, taikant tik didesnę iš elementų, kompensacija būtų nepagrįstai maža arba nepagrįstai didelė:

- a) dėl perskirstymo atsiradusios papildomos eksploatavimo išlaidos, kaip antai papildomos išlaidos kuriai didinamojo perskirstymo atveju arba atsarginės šilumos tiekimas elektros energijos gamybos objektuose, naudojančiuose didelio naudingumo kogeneraciją, mažinamojo perskirstymo atveju;
- b) grynosios įplaukos už parduotą elektros energiją kitos paros rinkoje, kurios būtų gautos elektros energijos gamybos, elektros energijos kaupimo arba reguliavimo apkrova objektui neprašant atlikti perskirstymo; kai elektros energijos gamybos, elektros energijos kaupimo arba reguliavimo apkrova objektams skiriama finansinė parama pagal pagamintos arba suvartotos elektros energijos kiekį, finansinė parama, kuri būtų gauta nesant prašymo perskirstyti, laikoma grynujų įplaukų dalimi.

III SKYRIUS

PRIEIGA PRIE TINKLO IR PERKROVOS VALDYMAS

1 SKIRSNIS

Pralaidumo paskirstymas

14 straipsnis

Prekybos zonų peržiūra

1. Valstybės narės imasi visų atitinkamų priemonių perkrovai pašalinti. Prekybos zonų ribos nustatomos atsižvelgiant į ilgalaikę struktūrinę perkrovą perdavimo tinkle. Prekybos zonose tokių struktūrinių perkrovų neturi būti, nebent jomis nedaromas poveikis kaimyninėms prekybos zonoms arba, laikinai taikant išimtį, jų poveikis kaimyninėms prekybos zonoms yra mažinamas taisomaisiais veiksmais ir dėl tų struktūrinių perkrovų nesumažėja tarpzoninės prekybos pajėgumas laikantis 16 straipsnio reikalavimų. Prekybos zonų konfigūracija Sąjungoje formuojama taip, kad būtų kuo didesnis ekonominis efektyvumas ir siekiant maksimaliai padidinti tarpzoninės prekybos galimybes laikantis 16 straipsnio, kartu užtikrinant tiekimo saugumą.

2. Kas trejus metus ENTSO-E pateikia ataskaitą dėl struktūrinių perkrovų ir kitų didelių fizinių perkrovų tarp prekybos zonų ir jų viduje, įskaitant tokių perkrovų vietą ir dažnį pagal pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi. Toje ataskaitoje pateikiamas vertinimas, ar tarpzoninės prekybos pajėgumas pasiekė linijinę trajektoriją pagal 15 straipsnį arba minimalų pajėgumą pagal šio reglamento 16 straipsnį.

3. Siekiant užtikrinti optimalią prekybos zonų konfigūraciją, atliekama prekybos zonų peržiūra. Vykdam tą peržiūrą nustatomos visos struktūrinės perkrovos ir koordinuotai atliekama prekybos zonų skirtingų konfigūracijų analizė, kurioje dalyvauja visi suinteresuotieji subjektai, kuriems daromas poveikis, iš visų atitinkamų valstybių narių, pagal pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi. Dabartinės prekybos zonos turi būti vertinamos atsižvelgiant į jų galimybes sukurti patikimą rinkos aplinką, įskaitant lanksčią gamybą ir krūvio pralaidumą, kurie yra būtini siekiant išvengti tinklo kliūčių, balansuoti elektros energijos paklausą ir pasiūlą bei užtikrinti ilgalaikį investicijų į tinklo infrastruktūrą saugumą.

4. Šio reglamento šio straipsnio ir 15 straipsnio tikslais atitinkamos valstybės narės, perdavimo sistemos operatoriai ar reguliavimo institucijos yra tos valstybės narės, perdavimo sistemos operatoriai ar reguliavimo institucijos, kurios dalyvauja prekybos zonų konfigūracijos peržiūroje ir taip pat tos, kurios yra tame pačiame pralaidumo skaičiavimo regione pagal pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi.

5. Ne vėliau kaip 2019 m. spalio 5 d. visi atitinkami perdavimo sistemos operatoriai pateikia pasiūlymą dėl metodikos ir prielaidų, kurie turi būti naudojami atliekant prekybos zonų peržiūrą ir svarstant alternatyvių prekybos zonų konfigūracijas, atitinkamoms reguliavimo institucijoms patvirtinti. Atitinkamos reguliavimo institucijos priima vieną sprendimą dėl pasiūlymo per tris mėnesius nuo pasiūlymo pateikimo. Jei per tą laikotarpį reguliavimo institucijoms nepavyksta priimti vieningo sprendimo, ACER per papildomą trijų mėnesių laikotarpį priima sprendimą dėl metodikos ir prielaidų, taip pat dėl alternatyvių svarstomų prekybos zonų konfigūracijų. Metodika turi būti grindžiama struktūrinėmis perkrovomis, kurių nesitikima pašalinti per ateinančius trejus metus, deramai atsižvelgiant į konkrečią pažangą, susijusią su infrastruktūros plėtros projektais, kuriuos numatoma įgyvendinti per ateinančius trejus metus.

6. Remiantis pagal 5 dalį patvirtinta metodika ir prielaidomis, prekybos zonų peržiūros procese dalyvaujantys perdavimo sistemos operatoriai pateikia bendrą pasiūlymą atitinkamoms valstybėms narėms arba jų paskirtoms kompetentingoms institucijoms iš dalies pakeisti arba palikti galioti prekybos zonų konfigūraciją ne vėliau kaip 12 mėnesių po metodikos ir prielaidų patvirtinimo 5 dalyje nustatyta tvarka. Kitos valstybės narės, Energijos bendrijos susitariančiosios šalys ir kitos trečiosios valstybės, esančios toje pačioje sinchroninėje zonoje kaip ir bet kuri iš susijusių valstybių narių, gali pateikti pastabų.

7. Jei struktūrinė perkrova buvo nustatyta ataskaitoje pagal šio straipsnio 2 dalį arba prekybos zonos peržiūroje pagal šį straipsnį, arba tokia perkrova nustatė kompetentinga reguliavimo institucija patvirtintoje ataskaitoje, vienas ar daugiau

perdavimo sistemos operatorių savo kontroliuojamose zonose, valstybė narė, kurioje nustatyta struktūrinė perkrova, bendradarbiaudama su savo perdavimo sistemos operatoriais, per šešis mėnesius nusprendžia parengti nacionalinius arba daugiašalius veiksmų planus pagal 15 straipsnį, arba peržiūrėti ir pakeisti savo prekybos zonų konfigūraciją. Apie tuos sprendimus nedelsiant pranešama Komisijai ir ACER.

8. Tų valstybių narių, kurios pasirinko pakeisti prekybos zonų konfigūraciją pagal 7 dalį, atveju, atitinkamos valstybės narės priima vieningą sprendimą per šešis mėnesius nuo 7 dalyje nurodyto pranešimo dienos. Kitos valstybės narės gali pateikti pastabas atitinkamoms valstybėms narėms, kurios į tas pastabas turėtų atsižvelgti priimdamos sprendimą. Sprendimas turi būti pagrįstas ir apie jį pranešama Komisijai ir ACER. Jei atitinkamoms valstybėms narėms nepavyksta priimti vieningo sprendimo per tą šešių mėnesių laikotarpį, jos nedelsdamos apie tai praneša Komisijai. Kaip kraštutinę priemonę Komisija, pasikonsultavusi su ACER, ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo dienos priima sprendimą iš dalies pakeisti arba palikti galioti prekybos zonų konfigūraciją tose valstybėse narėse ir tarp jų.

9. Valstybės narės ir Komisija, prieš priimdamos sprendimą pagal šį straipsnį, konsultuojasi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais.

10. Pagal šį straipsnį priimtuose sprendimuose nurodoma kiekvieno pakeitimo įgyvendinimo data. Ta įgyvendinimo data nustatoma siekiant suderinti poreikius veikti skubiai ir vadovautis praktiniais sumetimais, įskaitant išankstinę prekybą elektros energija. Sprendime gali būti nustatytos tinkamos pereinamojo laikotarpio priemonės.

11. Jei pagal pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi, pradedamos papildomos prekybos zonų peržiūros, taikomas šis straipsnis.

15 straipsnis

Veiksmų planai

1. Priėmus sprendimą pagal 14 straipsnio 7 dalį, valstybė narė, kurioje nustatyta struktūrinė perkrova, bendradarbiaudama su savo reguliavimo institucija, parengia veiksmų planą. Tame veiksmų plane pateikiamas konkretus tvarkaraštis, per kurį turi būti priimtoms priemonės, skirtos nustatytai struktūrinei perkrovai sumažinti, ne vėliau kaip per ketverius metus nuo sprendimo pagal 14 straipsnio 7 dalį priėmimo dienos.

2. Nepriklausomai nuo pasiektos konkrečios pažangos įgyvendinant veiksmų planą, ir nedarant poveikio nukrypti leidžiančioms nuostatomis, kurias leista taikyti pagal 16 straipsnio 9 dalį arba nukrypimus pagal 16 straipsnio 3 dalį, valstybės narės užtikrina, kad tarpzoninės prekybos pajėgumai būtų didinami kasmet iki bus pasiektos 16 straipsnio 8 dalyje numatytas minimalus pralaidumas. Tas minimalus pralaidumas turi būti pasiektas ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d.

Tas kasmetinis pajėgumų didinimas turi būti pasiekiamas linijine trajektorija. Tos trajektorijos pradžios taškas yra arba ties prekybos zonos ribomis ar kritiniame tinklo elemente paskirstytas pralaidumas prieš veiksmų plano priėmimą einančiais metais, arba trejų metų prieš veiksmų plano priėmimą pralaidumo vidurkis, pasirenkant didesnę vertę. Valstybės narės jų veiksmų planų įgyvendinimo metu užtikrina, kad pralaidumas, skirtas tarpzonei prekybai pagal 16 straipsnio 8 dalį, būtų bent jau lygus linijinės trajektorijos vertėms, įskaitant taisomųjų veiksmų taikymą pralaidumo skaičiavimo regione.

3. Taisomųjų veiksmų, kurie būtini 2 dalyje nurodytai linijinei trajektorijai pasiekti arba suteikti tarpzoninį pralaidumą ties atitinkamomis ribomis ar kritiniame tinklo elemente, išlaidas padengia valstybė narė arba valstybės narės, įgyvendinančios veiksmų planą.

4. Kasmet veiksmų plano įgyvendinimo metu ir per šešis mėnesius po veiksmų plano galiojimo pabaigos atitinkami perdavimo sistemos operatoriai įvertina, ar per praėjusius 12 mėnesių turimi tarpvalstybiniai pajėgumai pasiekė linijinę trajektoriją, arba – nuo 2026 m. sausio 1 d. – ar buvo pasiektas 16 straipsnio 8 dalyje numatytas minimalus pralaidumas. Jie savo vertinimus pateikia ACER ir atitinkamoms reguliavimo institucijoms. Prieš rengiant ataskaitą, kiekvienas perdavimo sistemos operatorius pateikia savo indėlį, skirtą ataskaitai, įskaitant visus susijusius duomenis, savo reguliavimo institucijai tvirtinti.

5. Kalbant apie tas valstybes nares, kurių atveju 4 dalyje nurodytų vertinimų rezultatai rodo, kad perdavimo sistemos operatorius nesilaikė linijinės trajektorijos, atitinkamos valstybės narės per 6 mėnesius nuo 4 dalyje nurodyto vertinimo gavimo priima vieningą sprendimą dėl prekybos zonos konfigūracijos pakeitimo ar išlaikymo tose valstybėse narėse ir tarp jų. Priimdamos tokį sprendimą atitinkamos valstybės narės atsižvelgia į kitų valstybių narių pateiktas pastabas. Atitinkamų valstybių narių sprendimas pagrindžiamas ir apie jį pranešama Komisijai ir ACER.

Jei atitinkamoms valstybėms narėms nepavyksta priimti vieningo sprendimo per nustatytą terminą, jos nedelsdamos apie tai praneša Komisijai. Komisija, kaip kraštutinę priemonę ir pasikonsultavusi su ACER bei atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo priima sprendimą pakeisti arba išlaikyti prekybos zonų konfigūraciją tose valstybėse narėse ir tarp jų.

6. Likus šešioms mėnesiams iki veiksmų plano galiojimo pabaigos, valstybė narė, kurioje nustatyta struktūrinė perkrova, nusprendžia, ar pašalinti likusią perkrovą keičiant savo prekybos zoną, ar pašalinti likusią vidinę perkrovą taikant taisomuosius veiksmus, su kuriais susijusias išlaidas ji turi padengti.

7. Kai per šešis mėnesius nuo struktūrinės perkrovos nustatymo pagal 14 straipsnio 7 dalį neparengiamas veiksmų planas, atitinkami perdavimo sistemos operatoriai per 12 mėnesių nuo struktūrinės perkrovos nustatymo įvertina, ar turimas tarpzoninis pralaidumas pasiekė 16 straipsnio 8 dalyje numatytą minimalų pralaidumą per ankstesnių 12 mėnesių laikotarpį, ir pateikia vertinimo ataskaitą atitinkamoms reguliavimo institucijoms ir ACER.

Prieš rengiant ataskaitą, kiekvienas perdavimo sistemos operatorius pateikia savo indėlį, skirtą ataskaitai, įskaitant visus susijusius duomenis, savo reguliavimo institucijai tvirtinti. Kai vertinimas parodo, kad perdavimo sistemos operatorius nepasiekė minimalaus pralaidumo, taikomas šio straipsnio 5 dalyje nustatytas sprendimų priėmimo procesas.

16 straipsnis

Pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo bendrieji principai

1. Tinklo perkrovos problemos turi būti sprendžiamos nediskriminaciniais rinka parentais sprendimais, teikiančiais efektyvius ekonominius signalus susijusiems rinkos dalyviams ir perdavimo sistemos operatoriams. Tinklo perkrovos problemos sprendžiamos nuo sandorių nepriklausančiais metodais, t. y. tokiais metodais, kuriuos taikant nereikia rinktis tarp atskirų rinkos dalyvių sutarčių. Imdamasis operatyvinių priemonių, kuriomis siekia užtikrinti, kad jo perdavimo sistema išliktų normaliosios būsenos, perdavimo sistemos operatorius atsižvelgia į tų priemonių poveikį kaimyniniams valdymo rajonams ir koordinuoja tokias priemones su kitais susijusiais perdavimo sistemos operatoriais, kaip numatyta Reglamente (ES) 2015/1222.

2. Sandorių apribojimo tvarka yra taikoma avariniais atvejais, t. y. kai perdavimo sistemos operatorius turi veikti skubiai ir kai neįmanomas pakartotinis siuntimas arba prekių mainai. Bet kokia tokia tvarka taikoma nediskriminuojant. Išskyrus force majeure atvejus, rinkos dalyviams, kuriems buvo skirti pajėgumai, už bet kokią tokią apribojimą turi būti kompensuojama.

3. Regioniniai koordinavimo centrai vykdo koordinuoto pralaidumo skaičiavimo veiklą, laikantis šio straipsnio 4 ir 8 dalių, kaip numatyta 37 straipsnio 1 dalies a punkte ir 42 straipsnio 1 dalyje.

Regioniniai koordinavimo centrai apskaičiuoja tarpzoninį pralaidumą naudodami perdavimo sistemos operatorių duomenis, kuriais laikomasi jų atitinkamų kontrolės sričių eksploatavimo saugumo ribų, įskaitant technines galimybes imtis taisomųjų veiksmų, kurios neapima apkrovos sumažinimo. Jei regioniniai koordinavimo centrai nusprendžia, kad tie turimi taisomieji veiksmai pralaidumo skaičiavimo regione arba tarp pralaidumo skaičiavimo regionų yra nepakankami linijinei trajektorijai pagal 15 straipsnio 2 dalį arba šio straipsnio 8 dalyje numatytam minimaliam pralaidumui pasiekti, kartu laikantis tinklo eksploatavimo saugumo ribų, jie gali kraštutiniu atveju nustatyti koordinuotus veiksmus, kuriais atitinkamai mažinamas tarpzoninis pralaidumas. Perdavimo sistemos operatoriai gali nukrypti nuo suderintų veiksmų koordinuoto pralaidumo skaičiavimo ir koordinuotos saugumo analizės srityje tik pagal 42 straipsnio 2 dalį.

Per tris mėnesius nuo regioninių koordinavimo centrų veiklos pradžios pagal šio reglamento 35 straipsnio 2 dalį, o po to – kas tris mėnesius, regioniniai koordinavimo centrai praneša atitinkamoms reguliavimo institucijoms ir ACER apie pajėgumo sumažinimus ar nukrypimus nuo koordinuotų veiksmų pagal antrą pastraipą, ir įvertina incidentus bei, prireikus, teikia rekomendacijas, kaip išvengti tokių nukrypimų ateityje. Jei ACER padaro išvadą, kad neįvykdytos išankstinės sąlygos nukrypimui pagal šią dalį arba jos yra struktūrinio pobūdžio, ACER pateikia nuomonę atitinkamai reguliavimo institucijai ir Komisijai. Jei netenkinamos nukrypimui nuo koordinuotų veiksmų pagal šią dalį nustatytos išankstinės sąlygos, kompetentingos reguliavimo institucijos imasi tinkamų veiksmų perdavimo sistemos operatorių arba regioninių koordinavimo centrų atžvilgiu pagal Direktyvos (ES) 2019/944 59 arba 62 straipsnį.

Struktūrinio pobūdžio nukrypimai nagrinėjami 14 straipsnio 7 dalyje nurodytame veiksmų plane arba atnaujinant esamą veiksmų planą.

4. Rinkos dalyviams, atitinkantiems saugaus tinklų eksploatavimo saugos standartus, suteikiami didžiausio lygio tinklų sujungimo ir perdavimo tinklų pajėgumai, kuriems turi įtakos tarpvalstybiniai pajėgumai. Įgyvendinus persikirstymo ir kompensacinės prekybos išlaidų pasidalijimo metodiką ir siekiant kuo labiau padidinti turimus pajėgumus, kad būtų pasiektas 8 dalyje numatytas minimalus pajėgumas, naudojama kompensacinė prekyba ir persikirstymas, įskaitant tarpsteminį persikirstymą, taikant koordinuojamą ir nediskriminuojantį procesą tarpvalstybiniais taisomiesiems veiksams, kad būtų sudarytos sąlygos tam tikslui pasiekti.

5. Pralaidumas paskirstomas tik per atsietuosius pralaidumo aukcionus arba susietuosius aukcionus, kuriuose prekiaujama ir pralaidumu, ir elektros energija. Toje pačioje jungiamojoje linijoje gali būti taikomi abu metodai. Einamosios paros prekyba vykdoma nuolat ir gali būti papildoma aukcionais.

6. Perkrovos atveju, nustatyto laikotarpio susietuosiuose ir atsietuosiuose aukcionuose dėl tinklo pralaidumo laimi galiojantys didžiausios vertės tinklo pralaidumo pasiūlymai, kuriais siūloma didžiausia vertė už (nepakankamą) perdavimo pralaidumą. Išskyrus naujų jungiamųjų linijų, kurioms taikoma išimtis pagal Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 7 straipsnį, Reglamento (EB) Nr. 714/2009 17 straipsnį arba šio reglamento 63 straipsnį, atveju, pralaidumo paskirstymo metoduose draudžiama nustatyti rezervinių kainų.

7. Pralaidumą galima laisvai parduoti antriniu pagrindu, su sąlyga, kad apie tai perdavimo sistemos operatoriui pranešama pakankamai iš anksto. Jei perdavimo sistemos operatorius neleidžia antrinės prekybos (sandorio), apie tai jis aiškiai ir skaidriai praneša ir paaiškina visiems rinkos dalyviams ir informuoja reguliavimo instituciją.

8. Perdavimo sistemos operatoriai, siekdami išspręsti perkrovos problemą savo prekybos zonoje arba valdyti srautus, atsirandančius dėl sandorių vidaus prekybos zonose, neriboja rinkos dalyviams teikiamo jungiamosios linijos pralaidumo. Nedarant poveikio nukrypti leidžiančioms nuostatomis pagal šio straipsnio 3 ir 9 dalis ir nedarant poveikio 15 straipsnio 2 dalies taikymui, laikoma, kad šios dalies laikomasi, jei pasiekiami šie minimalūs turimo pralaidumo, skirto tarpzoninei prekybai, lygiai:

- a) ribų, kai naudojamas koordinuoto grynojo pralaidumo metodas, atveju minimalus pajėgumas turi būti 70 % perdavimo pralaidumo neperžengiant tinklo eksploatavimo saugumo ribų, atskaičius nenumatytus atvejus, kaip nustatyta pagal pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi;
- b) ribų, kai naudojamas srautinis metodas, atveju minimalus pralaidumas turi būti pralaidumo skaičiavimo proceso metu nustatyta riba, taikytina tarpzoniniais mainais sukeltiems srautams. Riba sudaro 70 % pajėgumo, neperžengiant kritinių vidaus ir tarpzoninio tinklo elementų eksploatavimo saugumo ribų, atsižvelgiant į nenumatytus atvejus, kaip nustatyta pagal pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi.

Bendras 30 % atitinkantis kiekis gali būti naudojamas patikimumo riboms, žiediniams srautams ir vidaus srautams kiekviename kritiniame tinklo elemente.

9. Pralaidumo skaičiavimo regione esančių perdavimo sistemos operatorių prašymu atitinkamos reguliavimo institucijos gali leisti taikyti nuo 8 dalies nukrypti leidžiančią nuostatą dėl numatomų priežasčių, jei tai būtina siekiant išlaikyti eksploatavimo saugumą. Tokia nukrypti leidžianti nuostata negali būti susijusi su pralaidumu, jau paskirstyto pagal 2 dalį, ribojimu, ji turi būti suteikiama ne ilgiau nei vieneriems metams, arba ne ilgiau kaip dvejiems metams su sąlyga, kad po pirmųjų metų nukrypti leidžiančios nuostatos apimtis reikšmingai sumažės. Tokios nukrypti leidžiančios nuostatos apimtis turi būti griežtai ribojama tuo, kas būtina, ir ji turi būti taikoma nediskriminuojant vidinių ir tarpzoninių mainų.

Prieš leisdama taikyti tokią nukrypti leidžiančią nuostatą, atitinkama reguliavimo institucija konsultuojasi su kitų valstybių narių, sudarančių dalį atitinkamo pralaidumo skaičiavimo regiono, reguliavimo institucijomis. Jei reguliavimo institucija nesutinka su siūloma nukrypti leidžiančia nuostata, dėl nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo pagal Reglamentą (ES) 2019/942 6 straipsnio 10 dalies a punktą sprendžia ACER. Nukrypti leidžiančios nuostatos pagrindimas ir priežastys skelbiami viešai.

Jeigu leidžiama taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, atitinkami perdavimo sistemos operatoriai parengia ir paskelbia problemas, kurių siekiama spręsti taikant tą nuostatą, sprendimo ilguoju laikotarpiu metodiką ir projektus. Nukrypti leidžianti nuostata nustoja galioti pasibaigus nukrypti leidžiančios nuostatos galiojimo terminui arba įgyvendinus sprendimą, priklausomai nuo to, kas įvyksta anksčiau.

10. Likus pakankamai laiko iki atitinkamo eksploatavimo laikotarpio, rinkos dalyviai praneša atitinkamiems perdavimo sistemos operatoriams, ar jie ketina naudotis paskirstytai pajėgumais. Visi paskirstyti pajėgumai, kuriais nebus naudojama, viešu, skaidriu ir nediskriminaciniu būdu vėl paskiriami rinkai.

11. Kiek tai techniškai įmanoma, perdavimo sistemos operatoriai, nukreipia bet kurio energijos srauto pajėgumų galią priešinga kryptimi per perkrautą jungiamąją liniją, kad ta linija būtų išnaudota didžiausiu jos pajėgumu. Visiškai atsižvelgiant į tinklo saugumą, negali būti atsisakoma perkrovą sumažinančių sandorių.

12. Su pralaidumo paskirstymu susijusių įpareigojimų nevykdymo finansinės pasekmės priskiriamos už tokį nevykdymą atsakingiems perdavimo sistemos operatoriams arba PEERO. Jei rinkos dalyviai nepasinaudoja pralaidumu, kurį įsipareigojo panaudoti, arba, kai pralaidumas parduodamas atsietajame aukcione, neprekiauja antriniu pagrindu arba negrąžina pralaidumo per numatytą laikotarpį, tie rinkos dalyviai netenka teisių į tokį pralaidumą ir sumoka išlaidas atspindintį mokestį. Bet kokie išlaidas atspindintys mokesčiai dėl pralaidumo nepanaudojimo turi būti pagrįsti ir proporcingi. Jeigu perdavimo sistemos operatorius nevykdo įsipareigojimo suteikti tikslus perdavimo pajėgumus, jis privalo rinkos dalyviui išmokėti kompensaciją už pralaidumo teisių praradimą. Tuo tikslu į jokių dėl tokių aplinkybių patirtus nuostolius neatsižvelgiama. Dėl įsipareigojimų nevykdymo atsirandančios finansinės atsakomybės nustatymo pagrindinės koncepcijos ir metodai nustatomi iš anksto ir juos peržiūri atitinkama reguliavimo institucija.

13. Paskirstydamos su taisomaisiais veiksmais susijusias išlaidas perdavimo sistemos operatoriams, reguliavimo institucijos analizuoja, kokių mastu srautai, atsirandantys dėl sandorių prekybos zonos viduje, prisideda prie nustatytos perkrovos tarp dviejų prekybos zonų, ir paskirsto išlaidas perdavimo sistemos operatoriams, sukėlusius tokius srautus prekybos zonoje, atsižvelgiant į tai, kiek jie prisidėjo prie perkrovos, išskyrus sąnaudas, kurias lemia srautai, atsirandantys dėl sandorių prekybos zonos viduje, kurios nesiekia lygio, kurio būtų galima tikėtis be struktūrinės perkrovos prekybos zonoje.

Tą lygį kiekvienos atskiros prekybos zonos sienai bendrai analizuoja ir apibrėžia visi pralaidumo skaičiavimo regiono perdavimo sistemos operatoriai, o jį patvirtina visos pralaidumo skaičiavimo regione esančios reguliavimo institucijos.

17 straipsnis

Tarpzoninio pralaidumo paskirstymas įvairiais laikotarpiais

1. Perdavimo sistemos operatoriai perskaičiuoja turimą tarpzoninį pralaidumą bent po kitos paros prekybos pabaigos ir po tarpzoninės einamosios paros prekybos pabaigos. Perdavimo sistemos operatoriai per kitą tarpzoninio pralaidumo paskirstymo procesą paskirsto turimą tarpzoninį pralaidumą, visą likusį tarpzoninį pralaidumą, kuris nebuvo paskirstytas anksčiau, ir visą anksčiau paskirstytą, bet fizinių perdavimo teisių turėtojų atsisakytą tarpzoninį pralaidumą.

2. Perdavimo sistemos operatoriai pasiūlo tinkamą tarpzoninio pralaidumo paskirstymo įvairiais laikotarpiais, įskaitant kitos paros ir einamosios paros laikotarpius ir balansavimą, struktūrą. Tokią paskirstymo struktūrą tikrina atitinkamos reguliavimo institucijos. Rengdami pasiūlymus, perdavimo sistemos operatoriai atsižvelgia į:

a) rinkų charakteristikas;

- b) elektros energijos sistemos eksploatavimo sąlygas, pavyzdžiui, užtikrintų tvarkaraščių sujungimo poveikį;
- c) procentinių dalių, taikomų skirtingiems laikotarpiams ir laikotarpiams, nustatytiems galiojantiems skirtingiems tarpzoninio pralaidumo paskirstymo mechanizmams, suderinimo lygį.
3. Jei po tarpzoninės einamosios paros prekybos pabaigos turima tarpzoninio pralaidumo, perdavimo sistemos operatoriai tarpzoninį pralaidumą naudoja balansavimo energijos mainams arba disbalanso pasiskirstymo nustatymo procesui valdyti.
4. Jeigu tarpzoninis pralaidumas paskirstomas balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais pagal šio reglamento 6 straipsnio 8 dalį, perdavimo sistemos operatoriai taiko metodikas, parengtas pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 6 straipsnio 11 dalį priimtas gaires dėl elektros energijos balansavimo.
5. Perdavimo sistemos operatoriai nedidina pagal Reglamentą (ES) 2015/1222 apskaičiuotos patikimumo ribos balansavimo pajėgumų mainų ar dalijimosi rezervais pagrindu.

2 SKIRSNIS

Tinklo mokesčiai ir perkrovos pajamos

18 straipsnis

Prieigos prie tinklų, naudojimosi tinklais ir tinklo stiprinimo mokesčiai

1. Tinklo operatorių taikomi prieigos prie tinklų mokesčiai, įskaitant prijungimo prie tinklų mokesčius, mokesčius už naudojimąsi tinklais ir, kai taikoma, mokesčius už susijusį tinklo stiprinimą, turi būti atspindintys sąnaudas, skaidrūs, jais turi būti atsižvelgiama į tinklo saugumo ir lankstumo poreikį ir jie turi atitikti faktines patirtas išlaidas, kiek jos atitinka veiksmingo ir struktūriškai palyginamo tinklo operatoriaus išlaidas, ir taikomi nediskriminuojant. Tie mokesčiai neapima nesusijusių sąnaudų, kuriomis remiami nesusiję politikos sričių tikslai.

Nedarant poveikio Direktyvos 2012/27/ES 15 straipsnio 1 ir 6 dalims ir jos XI priede išdėstytiems kriterijams, metodas, naudojamas tinklo mokesčiams nustatyti, nešališkai remia visos sistemos efektyvumą ilguoju laikotarpiu, taikant kainų signalus vartotojams ir gamintojams, ir visų pirma taikomas taip, kad nebūtų teigiamai ar neigiamai diskriminuojama elektros energijos gamyba prie skirstymo lygmens ir prie perdavimo lygmens prijungtais įrenginiais. Tinklo mokesčiais neturi būti teigiamai arba neigiamai diskriminuojamas energijos kaupimas ar telkimas ir neturėtų būti stabdoma pačių vykdoma energijos gamyba, pačių vykdomas energijos vartojimas ar dalyvavimas reguliavimo apkrova rinkoje. Nedarant poveikio šio straipsnio 3 dalies taikymui, tie mokesčiai neturi būti siejami su atstumu.

2. Tarifų nustatymo metodikomis atspindimos perdavimo sistemos ir skirstymo tinklų operatorių fiksuotos išlaidos ir suteikiamos tinkamos paskatos perdavimo sistemos ir skirstymo tinklų operatoriams trumpuoju ir ilguoju laikotarpiu, siekiant didinti efektyvumą, įskaitant energijos vartojimo efektyvumą, skatinti rinkos integraciją ir energijos tiekimo saugumą, remti veiksmingas investicijas, susijusių mokslinių tyrimų veiklą ir palengvinti naudingas inovacijas vadovaujantis vartotojų interesais skaitmeninimo, lankstumo paslaugų ir tinklų sujungimo srityse.

3. Atitinkamais atvejais gamintojams ir (arba) galutiniams vartotojams taikomų tarifų lygis teikia kainų skirtingose vietovėse signalus Sąjungos lygmeniu, o jį nustatant yra atsižvelgiama į dėl to kylančių tinklo nuostolių bei perkrovos dydį ir investicijų į infrastruktūrą dydį.

4. Nustatant prieigos prie tinklo mokesčius atsižvelgiama į:

- a) įmokas ir pajamas, gaunamas iš perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmo;
- b) faktines sumokėtas ir gautas įmokas, taip pat ir numatomas būsimų laikotarpių įmokas, apytiksliai apskaičiuotas pagal ankstesnius laikotarpius.

5. Prieigos prie tinklo mokesčių nustatymas pagal šį straipsnį nedaro poveikio mokesčiams, taikomiems dėl 16 straipsnyje nurodyto perkrovos valdymo.

6. Atskiriems tarpzoninės prekybos elektros energija sandoriams nėra taikomas joks specialus tinklo mokesčiai.

7. Skirstymo tarifai turi atspindėti išlaidas, atsižvelgiant į sistemos naudotojų, įskaitant aktyvius vartotojus, skirstymo tinklo naudojimą. Skirstymo tarifai gali apimti tinklo sujungimo pajėgumų elementus ir gali būti diferencijuojami remiantis sistemos naudotojų energijos vartojimo ir gamybos profiliais. Jei valstybėse narėse įdiegtos pažangiosios matavimo sistemos, reguliavimo institucijos, nustatydamos arba tvirtindamos perdavimo tarifus ir skirstymo tarifus arba savo metodikas pagal Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnį, apsvarsto į pagal laiką diferencijuotus tinklo tarifus, ir, atitinkamais atvejais skirtingi tinklo tarifai gali būti nustatyti, kad skaidriai, ekonomiškai efektyviai ir galutiniam vartotojui nuspėjamu būdu būtų atspindėtas naudojimas tinklu.

8. Skirstymo tarifų nustatymo metodikomis skirstymo tinklų operatoriai skatinami užtikrinti ekonomiškai efektyviausią savo tinklų eksploatavimą ir plėtrą, be kita ko, perkant paslaugas. Tuo tikslu reguliavimo institucijos pripažįsta atitinkamas sąnaudas tinkamomis ir įtraukia tas sąnaudas į skirstymo tarifus bei gali nustatyti siektinus rezultatus, kad skatintų skirstymo tinklų operatorius didinti efektyvumą savo tinkluose, be kita ko, didinant energijos vartojimo efektyvumą, lankstumą ir diegiant pažangiuosius tinklus ir pažangiąsias matavimo sistemas.

9. Tam, kad ne vėliau kaip 2019 m. spalio 5 d. būtų sumažinta rinkos susiskaidymo rizika, ACER pateikia geriausios praktikos ataskaitą dėl perdavimo ir skirstymo tarifų nustatymo metodikų, kartu atsižvelgdama į nacionalinius ypatumus. Toje geriausios praktikos ataskaitoje aptariami bent šie dalykai:

- a) gamintojams ir galutiniams vartotojams taikomų tarifų santykis;
- b) per tarifus susigrąžinamos sąnaudos;
- c) pagal laiką diferencijuoti tinklo tarifai;
- d) lokaciniai signalai;
- e) perdavimo ir skirstymo tarifų santykis;
- f) tarifų nustatymo ir struktūros skaidrumo užtikrinimo būdai;
- g) tinklo naudotojų grupės, kurioms taikomi tarifai, įskaitant tų grupių charakteristikas, vartojimo formas ir bet kokias tarifų išimtis, jei taikytina;
- h) nuostolius aukštos, vidutinės ir žemos įtampos tinkluose.

ACER atnaujina savo geriausios praktikos ataskaitą bent kartą kas dvejus metus.

10. Reguliavimo institucijos, pagal Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnį nustatydamos arba tvirtindamos perdavimo tarifus ir skirstymo tarifus arba jų metodikas, tinkamai atsižvelgia į geriausios praktikos ataskaitą.

19 straipsnis

Perkrovos pajamos

1. Pajamos taikant perkrovos valdymo procedūras tam tikru iš anksto nustatytu laikotarpiu gali būti gaunamos tik tokiu atveju, jei tuo laikotarpiu susidaro perkrova, išskyrus naujų jungiamųjų linijų, kurioms taikoma išimtis pagal šio reglamento 63 straipsnį, Reglamento (EB) Nr. 714/2009 17 straipsnį arba Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 7 straipsnį, atveju. Tų pajamų paskirstymo procedūrą peržiūri reguliavimo institucijos ir ji neturi nei iškreipti paskirstymo proceso kurios nors pralaidumo arba energijos prašančios šalies naudai, nei trukdyti mažinti perkrovą.

2. Skirstant visas pajamas iš tarpzoninio pralaidumo, paskirstymo pirmenybė teikiama šiems tikslams:

- a) užtikrinti, kad paskirstytomis pajėgumais iš tikrųjų būtų galima pasinaudoti, įskaitant kompensaciją už pralaidumo garantijos nesilaikymą, arba
- b) išlaikyti arba didinti tarpzoninius pajėgumus optimizuojant esamų jungiamųjų linijų naudojimą suderintais taisomaisiais veiksmais, jei taikytina, arba padengti investicijų į tinklų sąnaudas, kurios yra svarbios siekiant sumažinti jungiamųjų linijų perkrovą.

3. Jeigu tinkamai įvykdomi 2 dalyje nustatyti prioritetiniai tikslai, pajamos gali būti naudojamos kaip įplaukos, į kurias turi atsižvelgti reguliavimo institucijos, tvirtindamos tinklo tarifų apskaičiavimo ir (arba) tinklo tarifų nustatymo metodiką. Likusi pajamų dalis pervedama į atskirą vidaus sąskaitos eilutę ir ten laikoma tol, kol ją galima išleisti 2 dalyje nustatytiems tikslams.

4. Pajamos pagal 2 dalies a arba b punktą naudojamos taikant metodiką, kurią pasiūlė perdavimo sistemos operatoriai, pasikonsultavę su reguliavimo institucijomis ir atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ir kurią patvirtino ACER. Perdavimo sistemos operatoriai pateikia siūlomą metodiką ACER ne vėliau kaip 2020 m. liepos 5 d., o ACER priima sprendimą dėl siūlomos metodikos per šešis mėnesius po jos gavimo.

ACER gali prašyti perdavimo sistemos operatorių iš dalies pakeisti arba atnaujinti pirmoje pastraipoje nurodytą metodiką. ACER iš dalies pakeistą ar atnaujintą metodiką patvirtina ne vėliau kaip praėjus šešioms mėnesiams nuo jos pateikimo.

Metodikoje nustatomos bent sąlygos, kuriomis pajamos gali būti naudojamos 2 dalyje nurodytais tikslais, sąlygos, kuriomis tos pajamos gali būti laikomos atskiroje vidaus sąskaitos eilutėje, kad būtų galima panaudoti tiems tikslams ateityje ir kiek ilgai tos pajamos gali būti laikomos tokioje atskiroje sąskaitos eilutėje.

5. Perdavimo sistemos operatoriai iš anksto aiškiai nustato, kaip bus naudojamos visos perkrovos pajamos, ir teikia faktinio tų pajamų naudojimo ataskaitas. Kasmet ne vėliau kaip kovo 1 d. reguliavimo institucijos praneša ACER ir skelbia ataskaitą, kurioje nurodo:

- a) per 12 mėnesių iki ankstesnių kalendorinių metų gruodžio 31 d. gautas įplaukas;
- b) kaip tos įplaukos panaudotos pagal 2 dalį, įskaitant konkrečius projektus ir į atskirą sąskaitos eilutę pervestų pajamų sumą;
- c) sumą, kuri buvo panaudota skaičiuojant tinklo tarifus, ir
- d) patikrinimą, kad c punkte nurodyta suma panaudota laikantis šio reglamento ir pagal 3 ir 4 dalis parengtos metodikos.

Kai kurios su perkrova susijusios įplaukos naudojamos apskaičiuojant tinklo tarifus, prireikus ataskaitoje išdėstoma, kaip perdavimo sistemos operatoriai įvykdė 2 dalyje nustatytus prioritetinius tikslus.

IV SKYRIUS

IŠTEKLIŲ ADEKVATUMAS

20 straipsnis

Išteklių elektros energijos vidaus rinkoje adekvatumas

1. Valstybės narės stebi išteklių savo teritorijoje adekvatumą remdamosi Europos išteklių adekvatumo vertinimu, nurodytu 23 straipsnyje. Siekdamos papildyti Europos išteklių adekvatumo vertinimą, valstybės narės taip pat gali papildomai atlikti nacionalinius išteklių adekvatumo vertinimus pagal 24 straipsnį.

2. Jei Europos išteklių adekvatumo vertinime, nurodytame 23 straipsnyje, arba nacionaliniame išteklių adekvatumo vertinime, nurodytame 24 straipsnyje, nurodyta išteklių adekvatumo problema, valstybė narė nustato, kokie reglamentavimo iškraipymai arba koks rinkos nepakankamumas sukėlė problemą arba prisidėjo prie jos atsiradimo.

3. Valstybės narės, turinčios išteklių adekvatumo problemų, parengia ir paskelbia įgyvendinimo planą ir jame pateikia priemonių, kuriomis siekiama pašalinti nustatytus reglamentavimo iškraipymus arba rinkos nepakankamumą, kaip valstybės pagalbos proceso dalį, priėmimo tvarkaraštį. Spręsdamos išteklių adekvatumo problemas, valstybės narės visų pirma vadovaujasi 3 straipsnyje nustatytais principais ir apsvaisto šiuos dalykus:

- a) kaip pašalinti reglamentavimo iškraipymus;
- b) kaip panaikinti viršutines kainų ribas pagal 10 straipsnį;

- c) kaip nustatyti balansavimo energijos stygiaus kainodaros funkciją, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2017/2195 44 straipsnio 3 dalyje;
  - d) kaip padidinti tinklų sujungimą ir vidaus tinklo pajėgumą siekiant bent jų jungiamųjų linijų pralaidumo tikslinių rodiklių, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2018/1999 4 straipsnio 1 dalies d punkte;
  - e) kaip sudaryti sąlygas savarankiškai energijos gamybai, elektros energijos kaupimui, paklausos valdymo priemonėms ir elektros energijos vartojimo efektyvumo didinimui patvirtinant priemones, kuriomis siekiama panaikinti visus nustatytus reglamentavimo iškraipymus;
  - f) kaip užtikrinti ekonomiškai efektyvų ir rinka paremtą balansavimo ir papildomų paslaugų pirkimą;
  - g) kaip panaikinti reguliuojamas kainas, kai to reikalaujama pagal Direktyvos (ES) 2019/944 5 straipsnį.
4. Atitinkamos valstybės narės įgyvendinimo planus pateikia Komisijai peržiūrėti.
  5. Per keturis mėnesius nuo įgyvendinimo plano gavimo Komisija pateikia nuomonę dėl to, ar priemonės yra pakankamos, kad būtų pašalinti reglamentavimo iškraipymai arba rinkos nepakankamumas, kurie buvo nustatyti pagal 2 dalį, ir gali reikalauti, kad valstybės narės atitinkamai iš dalies pakeistų savo įgyvendinimo planus.
  6. Atitinkamos valstybės narės stebi savo įgyvendinimo planų taikymą ir stebėsenos rezultatus skelbia metinėje ataskaitoje bei teikia tą ataskaitą Komisijai.
  7. Komisija pateikia nuomonę dėl to, ar įgyvendinimo planai buvo pakankamai įgyvendinti ir ar išspręsta išteklių adekvatumo problema.
  8. Valstybės narės toliau laikosi įgyvendinimo plano po to, kai buvo išspręsta išteklių adekvatumo problema.

21 straipsnis

Pajėgumų mechanizmų bendrieji principai

1. Siekdamas išspręsti likusius susirūpinimą dėl adekvatumo keliančius klausimus, valstybės narės kraštutiniu atveju gali taikyti pajėgumų mechanizmus, kartu įgyvendindamos šio reglamento 20 straipsnio 3 dalyje nurodytas priemones laikydamosi SESV 107, 108 ir 109 straipsnių.
2. Prieš pradėdamos taikyti pajėgumų mechanizmus, valstybės narės atlieka išsamų tokių mechanizmų galimo poveikio kaimyninėms valstybėms narėms tyrimą, pasikonsultavusios bent su kaimyninėmis valstybėmis narėmis, su kuriomis jos turi tiesioginių tinklo jungčių, ir su tų valstybių narių suinteresuotaisiais subjektais.
3. Valstybės narės vertina, ar pajėgumų mechanizmas strateginio rezervo forma gali išspręsti išteklių adekvatumo problemas. Jeigu taip nėra, valstybės narės gali taikyti kitokios rūšies pajėgumų mechanizmą.
4. Jei tiek Europos išteklių adekvatumo vertinime, tiek ir nacionaliniame išteklių adekvatumo vertinime išteklių adekvatumo problemų nenustatyta, arba jei nesant nacionalinio adekvatumo vertinimo Europos išteklių adekvatumo vertinime išteklių adekvatumo problemų nenustatyta, valstybės narės pajėgumų mechanizmų netaiko.
5. Valstybės narės pajėgumų mechanizmų netaiko tol, kol Komisija nepateikė nuomonės dėl 20 straipsnio 3 dalyje nurodyto įgyvendinimo plano, kaip nurodyta 20 straipsnio 5 dalyje.
6. Jei valstybė narė taiko pajėgumų mechanizmą, ji peržiūri tą pajėgumų mechanizmą ir užtikrina, kad pagal tą mechanizmą nebūtų sudaromos jokios naujos sutartys, jei tiek Europos išteklių adekvatumo vertinime, tiek nacionaliniame išteklių adekvatumo vertinime išteklių adekvatumo problemų nenustatyta, arba jei, nesant nacionalinio išteklių adekvatumo vertinimo, Europos išteklių adekvatumo vertinime išteklių adekvatumo problemų nenustatyta, arba jei Komisija nepateikė nuomonės dėl 20 straipsnio 3 dalyje nurodyto įgyvendinimo plano, kaip nurodyta 20 straipsnio 5 dalyje.
7. Rengdamos pajėgumų mechanizmus, valstybės narės įtraukia nuostatą, pagal kurią numatomas veiksmingas laipsniškas pajėgumų mechanizmo panaikinimas tuo atveju, jei per trejus iš eilės einančius metus nesudaromos jokios naujos sutartys pagal 6 dalį.

8. Pajėgumų mechanizmai yra laikino pobūdžio. Juos tvirtina Komisija ne ilgesniam nei 10 metų laikotarpiui. Jų laipsniškai atsisakoma arba pajėgumo kiekis, dėl kurio išpareigojama mechanizme, mažinamas remiantis įgyvendinimo planais, nurodytais 20 straipsnyje. Valstybės narės toliau taiko įgyvendinimo planą po to, kai įdiegiamas pajėgumų mechanizmas.

22 straipsnis

Pajėgumų mechanizmų rengimo principai

1. Visų pajėgumų mechanizmų atveju:
  - a) jie yra laikini;
  - b) nesukuriama nepagrįsto rinkos iškraipymo ir neribojama tarpzoninė prekyba;
  - c) neviršijama to, kas būtinai reikalinga siekiant išspręsti adekvatumo problemą, nurodytą 20 straipsnyje;
  - d) pajėgumų teikėjai atrenkami pagal skaidrų, nediskriminuojantį ir konkurencingą procesą;
  - e) teikiamos paskatos pajėgumų teikėjams būti pasirengusiems, kai numatoma, kad sistema veiks nepalankiausiomis sąlygomis;
  - f) užtikrinama, kad atlygis būtų nustatomas taikant konkurencingą procesą;
  - g) iš anksto prieš atrankos procesą nustatomos techninės pajėgumų teikėjų dalyvavimo charakteristikos;
  - h) sudaromos galimybės dalyvauti visiems ištekliams, kurie gali užtikrinti reikiamas technines veikimo charakteristikas, įskaitant elektros energijos kaupimą ir paklausos valdymą;
  - i) taikomos atitinkamos sankcijos pajėgumų teikėjams, kurie yra nepasirengę, kai sistema veikia nepalankiausiomis sąlygomis.
2. Strateginių rezervų rengimo principai turi atitikti šiuos reikalavimus:
  - a) kai pajėgumų mechanizmas buvo sukurtas kaip strateginis rezervas, jo ištekliai turi būti skirstomi tik tuo atveju, jei tikėtina, kad perdavimo sistemos operatoriai išnaudos savo balansavimo išteklius, kad užtikrintų paklausos ir pasiūlos pusiausvyrą;
  - b) atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiais, kai skirstomi strateginio rezervo ištekliai, už disbalansą rinkoje turi būti atsiskaitoma tokia kaina, kuri lygi bent prarastos apkrovos vertei arba vertei, didesnei už techninę dienos kainos ribą, kaip nurodyta 10 straipsnio 1 dalyje, pasirenkant didesniąją vertę;
  - c) strateginio rezervo našumas po skirstymo priskiriamas už balansą atsakingoms šalims taikant atsiskaitymo už disbalansą mechanizmą;
  - d) ištekliai, dalyvaujantys strateginiame rezerve, per didmenines elektros energijos rinkas arba balansavimo rinkas nekompensuojami;
  - e) į strateginį rezervą įtraukti ištekliai turi būti laikomi ne rinkoje bent sutarties galiojimo laikotarpiu.

Pirmos pastraipos a punkte nurodytu reikalavimu nedaromas poveikis išteklių aktyvavimui prieš faktinį paskirstymą, kad būtų atsižvelgta į taikomus kitimo suvaržymus ir išteklių eksploatavimo reikalavimus. Strateginio rezervo našumas per aktyvinimo laikotarpį neturi būti paskirstomas balansavimo grupėms didmeninėse rinkose ir neturi pakeisti jų disbalanso.
3. Be 1 dalyje išdėstytų reikalavimų, kiti pajėgumų mechanizmai, išskyrus strateginius rezervus:
  - a) sudaromi siekiant užtikrinti, kad kaina už pajėgumą automatiškai sumažėtų iki nulio, kai pajėgumo pasiūlos lygis tampa pakankamas, kad patenkintų jo paklausą;
  - b) atlygina dalyvaujantiems ištekliams vien už jų prieinamumą ir užtikrina, kad atlygis neturėtų poveikio pajėgumų teikėjo sprendimams gaminti ar negaminti;
  - c) užtikrina, kad reikalavimus atitinkantys pajėgumų teikėjai gali perleisti pajėgumo pareigas vieni kitiems.

4. Pajėgumų mechanizmai turi apimti šiuos reikalavimus dėl išmetamo CO₂ kiekio ribų:
- a) ne vėliau kaip nuo 2019 m. liepos 4 d. gamybos pajėgumai, kurie pradėjo komercinę gamybą ir išmeta daugiau nei 550 g iškastinio kuro kilmės CO₂ vienai kWh elektros energijos, negauna mokėjimų arba išpareigojimų dėl būsimų mokėjimų pagal pajėgumų mechanizmą;
  - b) ne vėliau kaip nuo 2025 m. liepos 1 d. gamybos pajėgumai, kurie pradėjo komercinę gamybą anksčiau nei 2019 m. liepos 4 d., išmetantys daugiau kaip 550 g iškastinio kuro kilmės CO₂ vienai kWh ir daugiau kaip 350 kg iškastinio kuro kilmės CO₂ vidutiniškai per metus vienam įrengtam kWe, negauna mokėjimų arba išpareigojimų dėl būsimų mokėjimų pagal pajėgumų mechanizmą.

Pirmos pastraipos a ir b punktuose nurodytos išmetamo iškastinio kuro kilmės CO₂ 550 g vienai kWh elektros energijos ribinė vertė ir 350 kg iškastinio kuro kilmės CO₂ vienai kWe vidutiniškai per metus ribinė vertė apskaičiuojama remiantis gamybos įrenginio projektiniu efektyvumu, t. y. grynuoju naudingumu esant nominaliajai galiai ir laikantis atitinkamų Tarptautinės standartizacijos organizacijos standartų.

Ne vėliau kaip 2020 m. sausio 5 d. ACER paskelbia nuomonę, kurioje pateikia technines gaires, susijusias su pirmoje pastraipoje nurodytų verčių apskaičiavimu.

5. Valstybės narės, kurios 2019 m. liepos 4 d. taiko pajėgumų mechanizmus, juos pritaiko taip, kad būtų laikomasi 4 skyriaus, nedarant poveikio iki 2019 m. gruodžio 31 d. priimtiems išpareigojimams arba iki tos datos sudarytomis sutartims.

23 straipsnis

Europos išteklių adekvatumo vertinimas

1. Europos išteklių adekvatumo vertinime nustatomos išteklių adekvatumo problemos, įvertinant bendrą elektros energijos sistemos adekvatumą ir prognozuojamus energijos poreikius Sąjungos lygmeniu, kiekvienoje valstybėje narėje ir, kai tinkama, kiekvienoje prekybos zonoje. Europos išteklių adekvatumo vertinimas apima kiekvienus metus dešimties metų laikotarpiu nuo to vertinimo datos.
2. Europos išteklių adekvatumo vertinimą atlieka ENTSO-E.
3. Ne vėliau kaip 2020 m. sausio 5 d. ENTSO-E pateikia pagal 2012 m. lapkričio 15 d. Komisijos sprendimo ⁽²¹⁾ 1 straipsnį įsteigtai Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupei ir ACER Europos išteklių adekvatumo vertinimo metodikos projektą, pagrįstą šio straipsnio 5 dalyje nurodytais principais.
4. Perdavimo sistemos operatoriai ENTSO-E pateikia duomenis, būtinus Europos išteklių adekvatumo vertinimui atlikti.

ENTSO-E Europos išteklių adekvatumo vertinimą atlieka kiekvienais metais. Gamintojai ir kiti rinkos dalyviai pateikia perdavimo sistemos operatoriams duomenis, susijusius su numatomu gamybos išteklių naudojimu, atsižvelgdami į pirminių išteklių prieinamumą ir tinkamus prognozuojamos paklausos ir pasiūlos scenarijus.

5. Europos išteklių adekvatumas vertinamas pagal skaidrią metodiką, kuria užtikrinama, kad vertinimas:
  - a) būtų atliekamas kiekvienos prekybos zonos lygmeniu ir apimtų bent visas valstybes nares;
  - b) būtų grindžiamas tinkamais prognozuojamos paklausos ir pasiūlos centriniais orientaciniais scenarijais, įskaitant ekonominį nurašymo tikimybės vertinimą, užkonservavimą, statomus naujus elektros energijos gamybos išteklius, priemonės energijos vartojimo efektyvumo ir elektros tinklų sujungimo tikslams pasiekti, ir atitinkamas jautrumo analizės dėl ekstremaliųjų oro reiškinių, hidrologinių sąlygų, didmeninių kainų ir anglies dioksido kainos pokyčių;
  - c) apimtų atskirus scenarijus, atspindinčius skirtingą tikimybę, kad kils išteklių adekvatumo problemų, kurioms spręsti rengiami skirtingi pajėgumų mechanizmų tipai;

⁽²¹⁾ 2012 m. lapkričio 15 d. Komisijos sprendimas, kuriuo įsteigiama Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupė (OL C 353, 2012 11 17, p. 2).

- d) būtų atliekamas tinkamai atsižvelgiant į visų išteklių, įskaitant esamas ir būsimas galimybes dėl elektros energijos gamybos, energijos kaupimo, sektorių integravimo, reguliavimo apkrova, importo ir eksporto, indėlių, ir į tai, kaip visa tai padeda užtikrinti lankstų sistemos eksploatavimą;
  - e) jame būtų numatomas tikėtinas 20 straipsnio 3 dalyje nurodytų priemonių poveikis;
  - f) apimtų variantus nesinaudojant esamais ar planuojamais pajėgumų mechanizmais ir, kai tinkama, tokių mechanizmų variantus;
  - g) būtų grindžiamas rinkos modeliu, kuriame naudojamas, kai tinkama, srautinis metodas;
  - h) būtų atliekamas taikant tikimybių skaičiavimus;
  - i) jame būtų naudojama viena bendra modeliavimo priemonė;
  - j) apimtų bent šiuos 25 straipsnyje nurodytus rodiklius:
    - numatyta energija, kuri nebuvo tiekama, ir
    - numatomas apkrovos sumažėjimas;
  - k) jame būtų nurodomos galimų išteklių adekvatumo problemų priežastys, visų pirma ar tai tinklo, ar išteklių apribojimas, ar abiejų rūšių apribojimas;
  - l) būtų atliekamas atsižvelgiant į realius tinklo pokyčius;
  - m) užtikrintų, kad būtų tinkamai atsižvelgta į nacionalinius gamybos, paklausos lankstumo ir elektros energijos kaupimo ypatumus, pirminių išteklių prieinamumą ir sujungiamumo lygį.
6. Ne vėliau kaip 2020 m. sausio 5 d. ENTSO-E pateikia ACER metodikos projektą, pagal kurią skaičiuojama:
- a) prarastos apkrovos vertė;
  - b) elektros energijos gamybos arba reguliavimo apkrova naujo dalyvio kaina ir
  - c) patikimumo standartas, nurodytas 25 straipsnyje.

Metodika turi būti grindžiama skaidriais, objektyviais ir patikrinamais kriterijais.

7. Dėl pasiūlymų pagal 3 ir 6 dalis dėl metodikos projekto, scenarijų, jautrumo analizių ir prielaidų, kuriomis jie grindžiami, bei Europos išteklių adekvatumo vertinimo pagal 4 dalį rezultatų iš anksto konsultuojamasi su valstybėmis narėmis, Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupe ir atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, o pagal 27 straipsnyje nustatytą procedūrą juos tvirtina ACER.

24 straipsnis

Nacionaliniai išteklių adekvatumo vertinimai

1. Nacionaliniai išteklių adekvatumo vertinimai atliekami regioniniu mastu ir grindžiami 23 straipsnio 3 dalyje nurodyta metodika, visų pirma 23 straipsnio 5 dalies b–m punktais.

Nacionaliniuose išteklių adekvatumo vertinimuose pateikiami orientaciniai centriniai scenarijai, kaip nurodyta 23 straipsnio 5 dalies b punkte.

Be nurodytųjų 23 straipsnio 5 dalies b punkte, nacionaliniuose išteklių adekvatumo vertinimuose gali būti atsižvelgta į papildomą jautrumą. Tokiais atvejais nacionaliniuose išteklių adekvatumo vertinimuose gali būti:

- a) daromos prielaidos atsižvelgiant į nacionalinės elektros energijos paklausos ir pasiūlos ypatumus;
- b) naudojamos priemonės ir nuoseklūs naujais duomenys, kurie papildo ENTSO-E Europos išteklių adekvatumo vertinimui naudojamus duomenis.

Be to, nacionalinių išteklių adekvatumo vertinimų metu vertinant kitoje valstybėje narėje esančių pajėgumų teikėjų indėlių į energijos tiekimo saugumą prekybos zonose, kurias jie apima, naudojama 26 straipsnio 11 dalies a punkte numatyta metodika.

2. Nacionaliniai išteklių adekvatumo vertinimai ir, kai tinkama, Europos išteklių adekvatumo vertinimas ir ACER nuomonė pagal 3 dalį skelbiami viešai.

3. Jei atlikus nacionalinį išteklių adekvatumo vertinimą nustatoma adekvatumo problema, susijusi su prekybos zona, kuri nebuvo nustatyta Europos išteklių adekvatumo vertinime, į ataskaitą dėl nacionalinio išteklių adekvatumo vertinimo įtraukiamas pagrindimas, kodėl atsirado dviejų išteklių adekvatumo vertinimų neatitikimas, ir, be kita ko, pateikiama išsami informacija apie taikytas jautrumo analizes ir naudotas prielaidas. Valstybės narės tą vertinimą paskelbia ir jį pateikia ACER.

Per du mėnesius nuo ataskaitos pateikimo dienos ACER pateikia nuomonę dėl to, ar nacionalinio vertinimo ir Europos vertinimo skirtumai yra pagrįsti.

Įstaiga, atsakinga už nacionalinį išteklių adekvatumo vertinimą, turi deramai atsižvelgti į ACER nuomonę ir prirėikus iš dalies pakeičia savo vertinimą. Jeigu ji nusprenžia neatsižvelgti visapusiškai į ACER nuomonę, ta įstaiga paskelbia ataskaitą kartu su išsamiu pagrindimu.

25 straipsnis

Patikimumo standartas

1. Taikydamos pajėgumų mechanizmus, valstybės narės turi būti nustačiusios patikimumo standartą. Patikimumo standartas skaidriai nurodo reikiamą valstybės narės energijos tiekimo saugumo lygį. Tarpvalstybinės prekybos zonų atveju tokius patikimumo standartus bendrai nustato atitinkamos institucijos.

2. Reguliavimo institucijos pasiūlymu, patikimumo standartą nustato valstybė narė arba valstybės narės paskirta kompetentinga institucija. Patikimumo standartas grindžiamas 23 straipsnio 6 dalyje nustatyta metodika.

3. Patikimumo standartas apskaičiuojamas naudojant bent prarastos apkrovos vertę ir naujo dalyvio kainą tam tikru laikotarpiu ir turi būti išreiškiamas parametrais „numatyta energija, kuri nebuvo tiekiamą“ ir „numatomas apkrovos sumažėjimas“.

4. Kai taikomi pajėgumų mechanizmai, parametrus, lemiančius pagal pajėgumų mechanizmą perkamo pajėgumo kiekį, tvirtina valstybė narė arba kita valstybės narės paskirta kompetentinga institucija, remdamasi reguliavimo institucijos pasiūlymu.

26 straipsnis

Tarpvalstybinis dalyvavimas pajėgumų mechanizmuose

1. Kituose nei strateginiai rezervai pajėgumų mechanizmuose ir, kai techniškai įmanoma, strateginiuose rezervuose šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis leidžiama tiesiogiai tarpvalstybiniu lygiu dalyvauti pajėgumų teikėjams, esantiems kitoje valstybėje narėje.

2. Valstybės narės užtikrina, kad užsienio pajėgumų, kurie gali užtikrinti lygiavertes vidaus pajėgumams technines veikimo charakteristikas, teikėjai galėtų dalyvauti tame pačiame konkurso procese, kuriame dalyvauja vidaus pajėgumų teikėjai. 2019 m. liepos 4 d. jau taikomų pajėgumų mechanizmų atveju valstybės narės gali leisti tiesiogiai įtraukti į tą patį konkurso procesą jungiamąsias linijas kaip užsienio pajėgumus ne ilgiau kaip ketverius metus po 2019 m. liepos 4 d. arba dvejus metus po 11 dalyje nurodytos metodikos patvirtinimo dienos priklausomai nuo to, kuri data yra ankstesnė.

Valstybės narės gali reikalauti, kad užsienio pajėgumai būtų valstybėje narėje, turinčioje tiesioginę tinklo jungtį, jungiančią tą valstybę narę ir mechanizmą taikančią valstybę narę.

3. Valstybės narės nedraudžia savo teritorijoje esančių pajėgumų teikėjams dalyvauti kitų valstybių narių pajėgumų mechanizmuose.

4. Tarpvalstybinis dalyvavimas pajėgumų mechanizmuose nekeičia ir nedaro kito poveikio tarpzoniniams grafikams ir fiziniams srautams tarp valstybių narių. Tie tarpzoniniai grafikai ir fiziniai srautai nustatomi remiantis vien tik pajėgumo paskirstymo pagal 16 straipsnį rezultatais.

5. Pajėgumų teikėjai gali dalyvauti daugiau kaip viename pajėgumų mechanizme.

Jei pajėgumų teikėjai dalyvauja daugiau kaip viename pajėgumų mechanizme tą patį tiekimo laikotarpį, jie dalyvauja tokiu mastu, kuris neviršija numatomos jungiamųjų linijų parengties, taip pat atsižvelgiant į tikėtiną nepalankiausių sistemos sąlygų susidarymą vienu metu ir sistemoje, kurioje taikomas mechanizmas, ir sistemoje, kurioje yra užsienio pajėgumas, taikant 11 dalies a punkte nurodytą metodiką.

6. Pajėgumų neparengties atveju pajėgumų teikėjai turi mokėti neparengties mokėjimus.

Jei pajėgumų teikėjai dalyvauja daugiau kaip viename pajėgumų mechanizme tą patį tiekimo laikotarpį ir negali įvykdyti kelių išpareigojimų, reikalaujama, kad jie mokėtų kelis neparengties mokėjimus.

7. Siekiant pateikti rekomendaciją perdavimo sistemos operatoriams, pagal 35 straipsnį įsteigti regioniniai koordinavimo centrai kasmet apskaičiuoja didžiausią naujų dalyvių pajėgumą, kurį galima teikti iš užsienio pajėgumų. Atliekant tą apskaičiavimą atsižvelgiama į numatomą jungiamųjų linijų parengtį ir tikėtiną nepalankiausių sistemos sąlygų susidarymą vienu metu ir sistemoje, kurioje taikomas mechanizmas, ir sistemoje, kurioje yra užsienio pajėgumas. Tokį skaičiavimą reikia atlikti kiekvienos prekybos zonų ribos atžvilgiu.

Perdavimo sistemos operatoriai, remdamiesi regioninio koordinavimo centro rekomendacija, kasmet nustato didžiausią naujų dalyvių pajėgumą, kurį galima teikti iš užsienio pajėgumų.

8. Valstybės narės užtikrina, kad 7 dalyje nurodytas naujų dalyvių pajėgumas skaidriai, nediskriminuojant ir laikantis rinkos principų būtų paskirstytas reikalavimus atitinkantiems pajėgumų teikėjams.

9. Jei pajėgumų mechanizmuose leidžiamas tarpvalstybinis dalyvavimas dviejose kaimyninėse valstybėse narėse, pajamos, atsirandančios dėl 8 dalyje nurodyto paskirstymo, atitenka atitinkamiems perdavimo sistemos operatoriams, o jie tarpusavyje jas pasidalija pagal šio straipsnio 11 dalies b punkte nurodytą metodiką arba bendrą metodiką, patvirtintą abiejų atitinkamų reguliavimo institucijų. Jei kaimyninė valstybė narė pajėgumų mechanizmo netaiko arba taiko pajėgumų mechanizmą, kuriame nėra galimas tarpvalstybinis dalyvavimas, pajamų pasidalijimą patvirtina valstybės narės, kurioje yra įgyvendinamas pajėgumų mechanizmas, kompetentinga nacionalinė institucija, prieš tai paprašiusi kaimyninių valstybių narių nacionalinių reguliavimo institucijų nuomonės. Perdavimo sistemos operatoriai tokias pajamas naudoja 19 straipsnio 2 dalyje nustatytais tikslais.

10. Perdavimo sistemos, kurioje yra užsienio pajėgumas, operatorius:

a) nustato, ar suinteresuoti pajėgumų teikėjai gali užtikrinti pajėgumų mechanizme, kuriame ketina dalyvauti pajėgumo teikėjas, reikalaujamas technines veikimo charakteristikas, ir užregistruoja pajėgumo teikėją tuo tikslu įsteigtame registre kaip reikalavimus atitinkantį pajėgumo teikėją;

b) atlieka parengties patikrinimus;

c) valstybės narės, taikančios pajėgumų mechanizmą, perdavimo sistemos operatoriui pateikia informaciją, kurią jis gavo pagal šios pastraipos a ir b punktus bei antrą pastraipą.

Atitinkamas pajėgumų teikėjas nedelsiant informuoja perdavimo sistemos operatorių apie jo dalyvavimą užsienio pajėgumų mechanizme.

11. Ne vėliau kaip 2020 m. liepos 5 d. ENTSO-E pateikia ACER:

a) 7 dalyje nurodyto didžiausio naujų dalyvių pajėgumo, kurį galima teikti iš užsienio pajėgumų, apskaičiavimo metodiką;

- b) pajamų pasidalijimo metodiką, nurodytą 9 dalyje;
- c) bendrąsias 10 dalies b punkte nurodytų parengties patikrinimų vykdymo taisykles;
- d) bendrąsias nustatymo, kada priklauso mokėti neparengties mokėjimą, taisykles;
- e) 10 dalies a punkte nurodyto registro tvarkymo sąlygas;
- f) bendrąsias 10 dalies a punkte nurodyto dalyvavimo reikalavimus atitinkančio pajėgumo nustatymo taisykles.

Dėl pasiūlymo iš anksto konsultuojamasi ir jį pagal 27 straipsnį tvirtina ACER.

12. Atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos patikrina, ar pajėgumai buvo apskaičiuoti pagal 11 dalies a punkte nurodytą metodiką.

13. Reguliavimo institucijos užtikrina, kad tarpvalstybinis dalyvavimas pajėgumų mechanizmuose būtų organizuojamas veiksmingai ir nediskriminuojant. Jos visų pirma sudaro tinkamus administracinius neparengties mokėjimų tarpvalstybinio vykdymo užtikrinimo susitarimus.

14. Reikalavimus atitinkantys pajėgumų teikėjai pagal 8 dalį paskirstytus pajėgumus gali perleisti vieni kitiems. Reikalavimus atitinkantys pajėgumų teikėjai apie kiekvieną tokį perleidimą praneša 10 dalies a punkte nurodyto registro tvarkytojui.

15. Ne vėliau kaip 2021 m. liepos 5 d. ENTSO-E sukuria ir tvarko 10 dalies a punkte nurodytą registrą. Registre gali būti registruojami visi reikalavimus atitinkantys pajėgumų teikėjai, sistemos, kuriose įgyvendinami pajėgumų mechanizmai, ir jų perdavimo sistemos operatoriai.

27 straipsnis

Patvirtinimo procedūra

1. Kai daroma nuoroda į šį straipsnį, ENTSO-E pateikti pasiūlymai tvirtinami 2, 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka.
2. Prieš pateikdamas pasiūlymą, ENTSO-E konsultuojasi su visais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant reguliavimo institucijas ir kitas nacionalines institucijas. Ji savo pasiūlyme tinkamai atsižvelgia į tų konsultacijų rezultatus.
3. Per tris mėnesius nuo 1 dalyje nurodyto pasiūlymo gavimo dienos, ACER jį patvirtina arba iš dalies pakeičia. Pastaruoju atveju, prieš patvirtindama iš dalies pakeistą pasiūlymą, ACER konsultuojasi su ENTSO-E. ACER patvirtintą pasiūlymą per tris mėnesius po pasiūlytų dokumentų gavimo dienos paskelbia savo interneto svetainėje.
4. ACER bet kada gali prašyti patvirtintą pasiūlymą pakeisti. Per šešis mėnesius nuo tokio prašymo gavimo dienos ENTSO-E pateikia ACER siūlomų pakeitimų projektą. Per tris mėnesius nuo projekto gavimo dienos ACER iš dalies pakeičia arba patvirtina pakeitimus ir paskelbia tuos pakeitimus savo interneto svetainėje.

V SKYRIUS

PERDAVIMO SISTEMOS EKSPLOATAVIMAS

28 straipsnis

Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas

1. Perdavimo sistemos operatoriai Sąjungos lygmeniu bendradarbiauja per ENTSO-E, kad paskatintų elektros energijos vidaus rinkos sukūrimą bei veikimą ir tarpzoninę prekybą bei užtikrintų optimalų Europos elektros energijos perdavimo tinklo valdymą, koordinuotą eksploatavimą ir tinkamą techninę raidą.

2. Vykdydamas savo funkcijas pagal Sąjungos teisę, ENTSO-E veikia, siekdamas nustatyti gerai veikiančią ir integruotą elektros energijos vidaus rinką, ir prisidedamas prie efektyvaus ir tvaraus 2020–2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijoje nustatytų tikslų siekimo, visų pirma prisidedamas prie efektyvaus iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių gaminamos elektros energijos integravimo ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo, kartu išlaikydamas sistemos saugumą. ENTSO-E turi turėti pakankamai žmogiškųjų ir finansinių išteklių savo pareigoms vykdyti.

29 straipsnis

ENTSO-E

1. Elektros energijos perdavimo sistemos operatoriai pateikia Komisijai ir ACER ENTSO-E įstatų, narių sąrašo ar darbo tvarkos taisyklių dalinio pakeitimo projektą.
2. Per du mėnesius nuo įstatų, narių sąrašo ar darbo tvarkos taisyklių dalinio pakeitimo projekto gavimo dienos ACER, pasikonsultavusi su visiems suinteresuotiesiems subjektams, ypač sistemos naudotojams, įskaitant vartotojus, atstovaujančiomis organizacijomis, pateikia Komisijai nuomonę dėl to įstatų, narių sąrašo ar darbo tvarkos taisyklių dalinio pakeitimo projekto.
3. Komisija nuomonę dėl įstatų, narių sąrašo ar darbo tvarkos taisyklių dalinio pakeitimo projekto pateikia, atsižvelgdama į ACER nuomonę, kaip numatyta 2 dalyje, per tris mėnesius nuo ACER nuomonės gavimo dienos.
4. Per tris mėnesius nuo palankios Komisijos nuomonės gavimo dienos perdavimo sistemos operatoriai priima iš dalies pakeistus įstatus ar darbo tvarkos taisykles ir juos paskelbia.
5. Pagrįstu Komisijos arba ACER prašymu arba jei padaroma 1 dalyje nurodytų dokumentų pakeitimų, dokumentai pateikiami Komisijai ir ACER. ACER ir Komisija pateikia nuomonę pagal 2, 3 ir 4 dalis.

30 straipsnis

ENTSO-E užduotys

1. ENTSO-E:
  - a) siekdamas įgyvendinti 28 straipsnyje nustatytus tikslus, parengia 59 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų sričių tinklo kodeksus;
  - b) kas dvejus metus priima ir paskelbia neprivalomą dešimties metų visos Sąjungos tinklo plėtros planą (toliau – visos Sąjungos tinklo plėtros planas);
  - c) rengia ir priima pasiūlymus dėl Europos išteklių adekvatumo vertinimo pagal 23 straipsnį ir pasiūlymus dėl tarpvalstybinio dalyvavimo pajėgumų mechanizmuose pagal 26 straipsnio 11 dalį techninių specifikacijų;
  - d) priima Sąjungos perdavimo sistemos operatorių techninio bendradarbiavimo su trečiųjų valstybių perdavimo sistemų operatoriais koordinavimo rekomendacijas;
  - e) priima regioninių koordinavimo centrų bendradarbiavimo ir veiklos koordinavimo sistemą;
  - f) priima pasiūlymą, kuriame apibrėžiamas sistemos eksploatavimo regionas pagal 36 straipsnį;
  - g) bendradarbiauja su skirstymo sistemos operatoriais ir ES SSO subjektu;
  - h) skatina perdavimo tinklų skaitmeninimą, įskaitant pažangiųjų elektros energijos tinklų, veiksmingo tikralaikio duomenų surinkimo ir pažangiųjų apskaitos sistemų diegimą;
  - i) priima bendrąsias tinklo eksploatavimo priemones, kuriomis siekiama užtikrinti tinklo eksploatacijos įprastomis ir avarinėmis sąlygomis koordinavimą, įskaitant bendrą incidentų klasifikavimo skalę, ir mokslinių tyrimų planus, įskaitant tų planų įgyvendinimą taikant efektyvią mokslinių tyrimų programą. Tose priemonėse, *inter alia*, nurodoma:
    - i) informacija, įskaitant atitinkamą kitos dienos, einamosios dienos informaciją ir tikralaikę informaciją, naudingą siekiant pagerinti veiklos koordinavimą, taip pat optimalus informacijos rinkimo dažnumas ir dalijimasis tokia informacija;

- ii) technologinė keitimosi tikralaike informacija platforma ir, jei tinkama, technologinės i papunktyje nurodytos kitos informacijos rinkimo, tvarkymo ir perdavimo platformos, taip pat procedūrų, kurias taikant galima padidinti perdavimo sistemos operatorių veiklos koordinavimą, įgyvendinimas, siekiant ateityje toki koordinavimą taikyti Sąjungos lygmeniu;
  - iii) kaip perdavimo sistemos operatoriai pateikia veiklos informaciją ir kitiems perdavimo sistemos operatoriams ar bet kuriems subjektams, tinkamai įgaliojantiems juos remti siekiant veiklos koordinavimo, ir ACER, ir
  - iv) kad perdavimo sistemos operatoriai paskiria kontaktinį centrą, atsakingą už atsakymą į kitų perdavimo sistemos operatorių ar bet kurių kitų tinkamai įgaliojusių subjektų, kaip nurodyta iii papunktyje, pateiktus užklausimus ar ACER pateiktus tokios informacijos prašymus;
- j) priima metinę veiklos programą;
  - k) padeda nustatyti sąveikumo reikalavimus ir nediskriminacines bei skaidrias prieigos prie duomenų procedūras, kaip numatyta Direktyvos (ES) 2019/944 24 straipsnyje;
  - l) priima metinę ataskaitą;
  - m) vykdo ir priima sezoninius adekvatumo vertinimus pagal Reglamento (ES) 2019/941 9 straipsnio 2 dalį;
  - n) skatina kibernetinį saugumą ir duomenų apsaugą, bendradarbiaudamas su atitinkamomis institucijomis ir reguliuojamais subjektais;
  - o) vykdydamas savo užduotis atsižvelgia į reguliavimo apkrova plėtrą.
2. ENTSO-E pateikia nustatytų su regioninių koordinavimo centrų steigimu ir veikla susijusių trūkumų ataskaitą ACER.
  3. ENTSO-E skelbia savo susirinkimo, valdybos ir komitetų posėdžių protokolus ir reguliariai informuoja visuomenę apie savo sprendimų priėmimą ir veiklą.
  4. Į 1 dalies j punkte nurodytą metinę veiklos programą įtraukiamas tinklo kodeksų, kuriuos reikia parengti, sąrašas bei aprašymas, tinklo eksploatavimo koordinavimo planas, mokslinių tyrimų ir plėtros veikla, kurią reikia įgyvendinti tais metais, ir planinis grafikas.
  5. ENTSO-E pateikia visą informaciją, kurios ACER reikia savo užduotims pagal 32 straipsnio 1 dalį įvykdyti. Kad ENTSO-E galėtų laikytis to reikalavimo, perdavimo sistemos operatoriai ENTSO-E turi pateikti visą reikalaujamą informaciją.
  6. Komisijos prašymu ENTSO-E pateikia nuomonę Komisijai dėl gairių priėmimo, kaip nustatyta 61 straipsnyje.

31 straipsnis

Konsultacijos

1. Rengdamas pasiūlymus, susijusius su 30 straipsnio 1 dalyje nurodytomis užduotimis, ENTSO-E vykdo išsamias konsultacijas. Konsultacijų procesas turi būti struktūrizuotas, kad būtų galima atsižvelgti į visų suinteresuotųjų subjektų pastabas prieš galutinį pasiūlymo priėmimą, ir jis turi būti viešas ir skaidrus, konsultuojantis su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, visų pirma su tokiems subjektams atstovaujančiomis organizacijomis, laikantis 29 straipsnyje nurodytų darbo tvarkos taisyklių. Taip pat konsultuojamasi su reguliavimo institucijomis ir kitomis nacionalinėmis institucijomis, elektros energijos tiekimo ir gamybos įmonėmis, sistemos naudotojais, įskaitant vartotojus, skirstymo sistemos operatoriais, įskaitant atitinkamas pramonės asociacijas, technines įstaigas ir suinteresuotųjų subjektų platformas. Konsultuojantis siekiama sužinoti visų atitinkamų šalių nuomonę ir pasiūlymus sprendimų priėmimo procese.
2. Visi su 1 dalyje nurodytomis konsultacijomis susiję dokumentai ir posėdžių protokolai skelbiami viešai.

3. Prieš priimdamas 30 straipsnio 1 dalyje nurodytus pasiūlymus, ENTSO-E nurodo, kaip buvo atsižvelgta į konsultacijų metu gautas pastabas. Tais atvejais, kai į pastabas nebuvo atsižvelgta, jis nurodo priežastis, dėl kurių nebuvo atsižvelgta.

32 straipsnis

ACER vykdoma stebėseną

1. ACER stebi, kaip vykdomos 30 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytos ENTSO-E užduotys, ir teikia savo išvadų ataskaitą Komisijai.

ACER stebi, kaip ENTSO-E įgyvendina pagal 59 straipsnį parengtus tinklo kodeksus. Jei ENTSO-E neįgyvendina tokių tinklo kodeksų, ACER prašo ENTSO-E pateikti tinkamai pagrįstą paaiškinimą, kodėl jis jų neįgyvendino. ACER informuoja Komisiją apie tą paaiškinimą ir pateikia savo nuomonę tuo klausimu.

ACER stebi ir analizuoja, kaip įgyvendinami tinklo kodeksai ir Komisijos priimtos gairės, kaip nustatyta 58 straipsnio 1 dalyje, ir kokią poveikį jie turi taikytinų taisyklių, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas rinkos integracijai ir užtikrinti nediskriminacines sąlygas, veiksmingą konkurenciją ir efektyvų rinkos veikimą, suderinimui, ir teikia ataskaitą Komisijai.

2. ENTSO-E pateikia visos Sąjungos tinklo plėtros plano projektą, metinės veiklos programos projektą, įskaitant informaciją apie konsultacijų procesą, ir kitus 30 straipsnio 1 dalyje nurodytus dokumentus ACER, kad ji pateiktų nuomonę.

Jei, ACER nuomone, metinės veiklos programos projektu ar visos Sąjungos tinklo plėtros plano projektu, kuriuos pateikė ENTSO-E, neprisidedama užtikrinant nediskriminacines sąlygas, veiksmingą konkurenciją, efektyvų rinkos veikimą ar pakankamą trečiųjų šalių prieigai atvirų tarpvalstybinių jungiamųjų linijų lygi, ACER per du mėnesius nuo pateikimo dienos pateikia ENTSO-E ir Komisijai tinkamai pagrįstą nuomonę ir rekomendacijas.

33 straipsnis

Sąnaudos

Šio reglamento 28–32 ir 58–61 straipsniuose ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 347/2013 ⁽²²⁾ 11 straipsnyje nurodytos veiklos, kurią vykdo ENTSO-E, sąnaudas padengia perdavimo sistemos operatoriai ir į jas atsižvelgiama apskaičiuojant tarifus. Reguliavimo institucijos patvirtina tas sąnaudas tik tuo atveju, jei jos pagrįstos ir tinkamos.

34 straipsnis

Regioninis perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimas

1. Siekdami prisidėti prie 30 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytos veiklos, perdavimo sistemos operatoriai užtikrina, kad ENTSO-E būtų bendradarbiaujama regionų lygmeniu. Visų pirma jie kas dvejus metus paskelbia regioninį investicijų planą ir remdamiesi tuo regioniniu investicijų planu gali priimti sprendimus dėl investavimo. ENTSO-E skatina perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą regioniniu lygmeniu, užtikrindamas sąveikumą, ryšius ir regionų veiklos rezultatų stebėjimą srityse, kurios dar nesuderintos Sąjungos lygmeniu.

2. Perdavimo sistemos operatoriai skatina eksploataavimo priemonės tinkamiausiam tinklo valdymui užtikrinti, taip pat skatina energijos mainų plėtrą, tarpvalstybinių pajėgumų koordinuotą paskirstymą taikant rinkos priemonėmis grindžiamus nediskriminacinius sprendimo būdus, atkreipiant tinkamą dėmesį į konkrečius trumpalaikio paskirstymo netiesioginių aukcionų privalumus, ir balansavimo bei rezervinės galios mechanizmų integravimą.

⁽²²⁾ 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 1364/2006/EB ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 713/2009, (EB) Nr. 714/2009 ir (EB) Nr. 715/2009 (OL L 115, 2013 4 25, p. 39).

3. Siekiant įgyvendinti 1 ir 2 dalyse nustatytus tikslus, Komisija, atsižvelgdama į esamas regioninio bendradarbiavimo struktūras, gali nustatyti kiekvienos regioninio bendradarbiavimo struktūros geografinį veiklos rajoną. Kiekviena valstybė narė gali skatinti bendradarbiavimą daugiau nei viename geografiniame veiklos rajone.

Komisijai pagal 68 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais papildomas šis reglamentas, kuriais nustatomas geografinis rajonas, su kuriuo siejama kiekviena regioninio bendradarbiavimo struktūra. Tuo tikslu Komisija konsultuojasi su reguliavimo institucijomis, ACER ir ENTSO-E.

Šioje dalyje nurodytais deleguotaisiais aktais nedaromas poveikis 36 straipsniui.

35 straipsnis

Regioninių koordinavimo centrų steigimas ir paskirtis

1. Ne vėliau kaip 2020 m. liepos 5 d. visi sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriai pateikia atitinkamoms reguliavimo institucijoms pasiūlymą įsteigti regioninius koordinavimo centrus pagal šiame skyriuje nustatytus kriterijus.

Sistemos eksploatavimo regiono reguliavimo institucijos peržiūri ir patvirtina pasiūlymą.

Pasiūlyme pateikiami bent šie elementai:

- a) regioninių koordinavimo centrų numatomos būstinės valstybė narė ir dalyvaujantys perdavimo sistemos operatoriai;
- b) organizacinės, finansinės ir veiklos priemonės, kurių reikia siekiant užtikrinti efektyvų, saugų ir patikimą jungtinės perdavimo sistemos eksploatavimą;
- c) įgyvendinimo planas dėl regioninių koordinavimo centrų veiklos pradžios;
- d) regioninių koordinavimo centrų įstatai ir darbo tvarkos taisyklės;
- e) bendradarbiavimo procesų pagal 38 straipsnį aprašas;
- f) su regioninių koordinavimo centrų atsakomybe susijusių priemonių pagal 47 straipsnį aprašas;
- g) kai rotaciniu pagrindu palaikomi du regioniniai koordinavimo centrai pagal 36 straipsnio 2 dalį – tvarkos, pagal kurią aiškiai nustatomos tų regioninių koordinavimo centrų pareigos ir procedūros, susijusios su jų užduočių vykdymu, aprašas.

2. Reguliavimo institucijoms patvirtinus 1 dalyje nurodytą pasiūlymą, regioniniai koordinavimo centrai pakeičia regioninius saugumo koordinatorius, įsteigtus pagal sistemos eksploatavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi, ir pradeda veikti ne vėliau kaip 2022 m. liepos 1 d.

3. Regioninių koordinavimo centrų teisinė forma yra tokia, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2017/1132 ⁽²³⁾ II priede.

4. Vykdydami savo užduotis pagal Sąjungos teisę, regioniniai koordinavimo centrai veikia nepriklausomai nuo atskirų nacionalinių interesų ir nepriklausomai nuo perdavimo sistemos operatorių interesų.

5. Regioniniai koordinavimo centrai papildo perdavimo sistemos operatorių vaidmenį, vykdydami regioninės svarbos užduotis, jiems pavestas pagal 37 straipsnį. Perdavimo sistemos operatoriai yra atsakingi už elektros energijos srautų valdymą ir elektros energijos sistemos saugumo, patikimumo ir efektyvumo užtikrinimą pagal Direktyvos (ES) 2019/944 40 straipsnio 1 dalies d punktą.

⁽²³⁾ 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1132 dėl tam tikrų bendrovių teisės aspektų (OL L 169, 2017 6 30, p. 46).

36 straipsnis

Regioninių koordinavimo centrų geografinė veiklos sritis

1. Ne vėliau kaip 2020 m. sausio 5 d. ENTSO-E pateikia ACER pasiūlymą, kuriame nurodoma, kuriuos perdavimo sistemos operatorius, prekybos zonas, prekybos zonų ribas, pralaidumo skaičiavimo regionus ir atjungimo koordinavimo regionus apima kiekvienas sistemos eksploatavimo regionas. Pasiūlyme atsižvelgiama į tinklo topologiją, įskaitant elektros energijos sistemų sujungimo ir tarpusavio priklausomybės laipsnį srautų ir regiono, kuris apima bent vieną pralaidumo skaičiavimo regioną, dydžio požiūriu.
2. Sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriai dalyvauja tame regione įsteigto regioninio koordinavimo centro darbe. Išimtinėmis aplinkybėmis, jei perdavimo sistemos operatoriaus kontroliuojama zona yra kelių skirtingų sinchroninių zonų dalis, perdavimo sistemos operatorius gali dalyvauti dviejų regioninių koordinavimo centrų darbe. Kalbant apie prekybos zonas, kurios yra greta sistemos eksploatavimo regionų, 1 dalyje nurodytame pasiūlyme nurodoma, kaip regioniniai koordinavimo centrai turi koordinuoti veiksmus tų ribų atžvilgiu. Kai žemyninės Europos sinchroninėje zonoje dviejų regioninio koordinavimo centrų veikla sistemos eksploatavimo regione gali dubliuotis, tos sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriai turi nuspręsti paskirti tame regione vieną regioninį koordinavimo centrą arba nuspręsti, kad abu regioniniai koordinavimo centrai kai kurias arba visas regioninio koordinavimo visame sistemos eksploatavimo regione užduotis vykdo rotacijos principu, o kitas užduotis vykdo vienas paskirtas regioninis koordinavimo centras.
3. Per tris mėnesius nuo 1 dalyje nurodyto pasiūlymo gavimo dienos, ACER patvirtina pasiūlymą dėl sistemos eksploatavimo regionų nustatymo arba pasiūlo padaryti pakeitimų. Pastaruoju atveju, prieš priimdama pakeitimus, ACER konsultuojasi su ENTSO-E. Priimtas pasiūlymas paskelbiamas ACER interneto svetainėje.
4. Atitinkami perdavimo sistemos operatoriai gali pateikti ACER pasiūlymą dėl sistemos eksploatavimo regionų, apibrėžtų pagal 1 dalį, dalinio pakeitimo. Taikomas 3 dalyje nustatytas procesas.

37 straipsnis

Regioninių koordinavimo centrų užduotys

1. Kiekvienas regioninis koordinavimo centras atlieka bent visas toliau išvardytas regioninės svarbos užduotis visame sistemos eksploatavimo regione, kuriame jis yra įsteigtas:
  - a) atlieka koordinuotus pralaidumo skaičiavimus laikantis metodikos, parengtos pagal pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi;
  - b) atlieka koordinuotas saugumo analizes laikantis metodikos, parengtos pagal sistemos eksploatavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi;
  - c) kuria bendrus tinklo modelius laikantis metodikos ir procedūrų, parengtų pagal sistemos eksploatavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi;
  - d) teikia pagalbą vertinant perdavimo sistemos operatorių sistemos apsaugos planų ir veikimo atkūrimo planų nuoseklumą laikantis procedūros, nustatytos tinklo kodekse dėl avarijų šalinimo ir veikimo atkūrimo, priimtame remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 6 straipsnio 11 dalimi;
  - e) atlieka regioninės sistemos adekvatumo kitos savaitės ir bent kitos paros laikotarpiais prognozes ir rengia rizikos mažinimo veiksmus laikantis metodikos, nustatytos Reglamento (ES) 2019/941 8 straipsnyje, ir procedūrų, nustatytų sistemos eksploatavimo gairėse, priimtose remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi;
  - f) atlieka regioninio atjungimo planavimo koordinavimą laikantis procedūrų ir metodikų, nustatytų sistemos eksploatavimo gairėse, priimtose remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi;
  - g) regioninių koordinavimo centrų darbuotojų mokymą ir atestavimą;
  - h) perdavimo sistemos operatorių prašymu teikia pagalbą koordinuojant ir optimizuojant regioninio veikimo atkūrimą;

- i) po veiksmų ir po trikdžių atlieka analizę ir rengia ataskaitas;
- j) nustato regiono rezervo pajėgumo apimtį;
- k) palengvina regioninio balansavimo pajėgumo pirkimą;
- l) teikia pagalbą teikimo perdavimo sistemos operatoriams, jų prašymu, optimizuojant perdavimo sistemos operatorių tarpusavio atsiskaitymus;
- m) atlieka užduotis, susijusias su regioninių elektros energijos krizių scenarijų nustatymu, jei tos užduotys deleguotos regioniniams koordinavimo centrams pagal Reglamento (ES) 2019/941 6 straipsnio 1 dalį, ir tokia apimtimi, kuri jiems yra deleguota;
- n) vykdo užduotis, susijusias su sezoniniais adekvatumo vertinimais, jei tos užduotys deleguotos regioniniams koordinavimo centrams pagal Reglamento (ES) 2019/941 9 straipsnio 2 dalį, ir ta apimtimi, kuri jiems yra deleguota;
- o) apskaičiuoja didžiausią naujų dalyvių pajėgumo, kurį galima teikti iš užsienio pajėgumų, pajėgumų mechanizmuose vertę, siekiant pateikti rekomendaciją pagal 26 straipsnio 7 dalį;
- p) atlieka užduotis, susijusias su perdavimo sistemos operatoriams teikiama pagalba nustatant naujų perdavimo pajėgumų, esamų perdavimo pajėgumų didinimo arba alternatyvų jiems poreikius, kuriuos reikia pateikti regioninėms grupėms, įsteigtoms pagal Reglamentą (ES) 347/2013, ir kuriuos reikia įtraukti į dešimties metų tinklo plėtros planą, nurodytą Direktyvos (ES) 2019/944 51 straipsnyje.

Pirmoje pastraipoje nurodytos užduotys išsamiau išdėstytos I priede.

2. Remiantis Komisijos ar valstybės narės pasiūlymu, pagal Direktyvos (ES) 2019/944 68 straipsnį įsteigtas komitetas pateikia nuomonę dėl naujų patariamųjų užduočių priskyrimo regioniniams koordinavimo centrams. Kai tas komitetas pateikia palankią nuomonę dėl naujų patariamųjų užduočių paskyrimo, regioniniai koordinavimo centrai tas užduotis vykdo, remdamiesi ENTSO-E parengtu ir 27 straipsnyje nustatyta tvarka ACER patvirtintu pasiūlymu.

3. Perdavimo sistemos operatoriai savo regioniniams koordinavimo centrams pateikia jų užduotims vykdyti būtiną informaciją.

4. Regioniniai koordinavimo centrai sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams pateikia visą informaciją, būtiną regioninių koordinavimo centrų nustatytiems koordinuotiems veiksams ir rekomendacijoms įgyvendinti.

5. Dėl šiame straipsnyje nustatytų užduočių, kurių dar neapima atitinkami tinklo kodeksai ar gairės, ENTSO-E parengia pasiūlymą 27 straipsnyje nustatyta tvarka. Regioniniai koordinavimo centrai tas užduotis vykdo remdamiesi pasiūlymu, kurį patvirtino ACER.

38 straipsnis

Regioninių koordinavimo centrų veiksmų koordinavimas viduje ir tarpusavyje

Kasdienis regioninių koordinavimo centrų veiksmų koordinavimas viduje ir tarpusavyje vykdomas taikant regiono perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimo procesus, įskaitant regioninių koordinavimo centrų veiklos koordinavimo priemones, jei jų reikia. Bendradarbiavimo procesas grindžiamas:

- a) darbo tvarka, kuria nustatomi planavimo ir veiklos aspektai, svarbūs 37 straipsnyje nurodytų užduočių atlikimui;
- b) dalijimosi analize ir efektyvaus bei įtraukaus konsultavimosi dėl regioninių koordinavimo centrų pasiūlymų su sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriais, susijusiais suinteresuotaisiais subjektais ir kitais regioniniais koordinavimo centrais, vykdant veiklos pareigas ir užduotis pagal 40 straipsnį, procedūra;
- c) koordinuotų veiksmų ir rekomendacijų priėmimo procedūra pagal 42 straipsnį.

*39 straipsnis***Darbo tvarka**

1. Regioniniai koordinavimo centrai parengia veiksmingą, įtraukią, skaidrią ir sutarimą skatinančią darbo tvarką, kad būtų išspręsti su vykdomomis užduotimis susiję planavimo ir veiklos aspektai, atsižvelgiant visų pirma į tų užduočių specifiką ir reikalavimus, kaip nustatyta I priede. Regioniniai koordinavimo centrai taip pat parengia tos darbo tvarkos persvarstymo procedūrą.
2. Regioniniai koordinavimo centrai užtikrina, kad 1 dalyje nurodytoje darbo tvarkoje būtų nustatytos susijusių šalių informavimo taisyklės.

*40 straipsnis***Konsultavimosi procedūra**

1. Regioniniai koordinavimo centrai parengia procedūrą, pagal kurią, vykdant jų kasdienės veiklos pareigas ir užduotis, organizuojamas tinkamas ir reguliarus konsultavimasis su sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriais, kitais regioniniais koordinavimo centrais ir susijusiais suinteresuotaisiais subjektais. Siekiant užtikrinti, kad būtų galima spręsti reguliavimo klausimus, prireikus konsultacijose dalyvauja reguliavimo institucijos.
2. Regioniniai koordinavimo centrai konsultuojasi su sistemos eksploatavimo regiono valstybėmis narėmis ir, kai yra regioninis forumas, su savo regioniniais forumais politinės svarbos klausimais, nesusijusiais su regioninių koordinavimo centrų kasdienne veikla ir jų užduočių įgyvendinimu. Regioniniai koordinavimo centrai deramai atsižvelgia į valstybių narių ir, kai taikytina, jų regioninių forumų rekomendacijas.

*41 straipsnis***Skaidrumas**

1. Regioniniai koordinavimo centrai rengia suinteresuotųjų subjektų įtraukimo procesą ir organizuoja reguliarius susitikimus su suinteresuotaisiais subjektais siekdami aptarti klausimus, susijusius su efektyviu, saugiu ir patikimu jungtinės sistemos eksploatavimu, nustatyti trūkumus ir pasiūlyti patobulinimus.
2. ENTSO-E ir regioniniai koordinavimo centrai veikia visiškai skaidriai suinteresuotųjų subjektų ir plačiosios visuomenės atžvilgiu. Jie skelbia visus susijusius dokumentus atitinkamose savo interneto svetainėse.

*42 straipsnis***Koordinuotų veiksmų ir rekomendacijų priėmimas ir peržiūra**

1. Perdavimo sistemos operatoriai sistemos eksploatavimo regione parengia regioninių koordinavimo centrų nustatytų koordinuotų veiksmų ir rekomendacijų priėmimo ir peržiūros procedūrą vadovaujantis 2, 3 ir 4 dalyse išdėstytais kriterijais.
2. Regioniniai koordinavimo centrai nustato perdavimo sistemos operatoriams skirtus koordinuotus veiksmus, susijusius su 37 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nurodytomis užduotimis. Perdavimo sistemos operatoriai įgyvendina koordinuotus veiksmus, išskyrus atvejus, kai įgyvendinant koordinuotus veiksmus būtų pažeistos tinklo eksploatavimo saugumo ribos, kurias apibrėžia kiekvienas perdavimo sistemos operatorius pagal sistemos eksploatavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi.

Jei perdavimo sistemos operatorius nusprendžia neįgyvendinti koordinuoto veiksmo dėl šioje dalyje išdėstytų priežasčių, jis nepagrįstai nedelsdamas skaidriai nurodo išsamias priežastis regioniniam koordinavimo centrui ir sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams. Tokiais atvejais regioninis koordinavimo centras įvertina to sprendimo poveikį kitiems sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams ir gali pasiūlyti kitokių koordinuotų veiksmų rinkinį laikantis 1 dalyje nustatytos tvarkos.

3. Regioniniai koordinavimo centrai priima perdavimo sistemos operatoriams skirtas rekomendacijas, susijusias su 37 straipsnio 1 dalies c–p punktuose išvardytomis užduotimis arba užduotimis, kurios priskirtos pagal 37 straipsnio 2 dalį.

Jeigu perdavimo sistemos operatorius nusprendžia nukrypti nuo rekomendacijos, kaip nurodyta 1 dalyje, jis nepagrįstai nedelsdamas pateikia savo sprendimo pagrindimą regioniniams koordinavimo centrams ir kitiems sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams.

4. Koordinuotų veiksmų peržiūra pradeda vieno arba daugiau sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatorių prašymu. Atlikus koordinuoto veiksmo ar rekomendacijos peržiūrą, regioniniai koordinavimo centrai priemonę patvirtina arba pakeičia.

5. Jei koordinuotam veiksmui taikoma peržiūra pagal šio straipsnio 4 dalį, dėl prašymo atlikti peržiūrą koordinuotas veiksmas nestabdomas, išskyrus atvejus, kai įgyvendinant koordinuotą veiksmą būtų pažeistos tinklo eksploatavimo saugumo ribos, kurias atskirai apibrėžia kiekvienas perdavimo sistemos operatorius pagal sistemos eksploatavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi.

6. Valstybėms narėms arba Komisijai pasiūlius ir po konsultacijų su pagal Direktyvos (ES) 2019/944 68 straipsnį įsteigtu komitetu, sistemos eksploatavimo regione esančios valstybės narės gali bendrai nuspręsti savo regioniniam koordinavimo centrui suteikti kompetenciją nustatyti koordinuotus veiksmus, susijusius su viena ar daugiau šio reglamento 37 straipsnio 1 dalies c–p punktuose nurodytų užduočių.

43 straipsnis

Regioninių koordinavimo centrų valdyba

1. Kad galėtų priimti su savo valdymu susijusias priemones ir stebėti savo veiklos rezultatus, regioniniai koordinavimo centrai įsteigia valdybą.

2. Valdybą sudaro nariai, atstovaujantys visiems perdavimo sistemos operatoriams, kurie dalyvauja atitinkamo regioninio koordinavimo centro veikloje.

3. Valdyba atsako už:

- a) regioninių koordinavimo centrų įstatų ir darbo tvarkos taisyklių parengimą ir patvirtinimą;
- b) organizacinės struktūros nustatymą ir įgyvendinimą;
- c) metinio biudžeto parengimą ir patvirtinimą;
- d) bendradarbiavimo procesų pagal 38 straipsnį parengimą ir patvirtinimą.

4. Su regioninių koordinavimo centrų kasdiene veikla ir jų užduočių vykdymu susijusi kompetencija nepriskiriama valdybos kompetencijai.

44 straipsnis

Organizacinė struktūra

1. Sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriai sukuria regioninių koordinavimo centrų organizacinę struktūrą, padedančią užtikrinti jų užduočių atlikimo saugumą.

Jų organizacinėje struktūroje nustatoma:

- a) darbuotojų įgaliojimai, pareigos ir atsakomybė;
- b) įvairių organizacijos dalių ir procesų sąsajos ir atskaitomybės ryšiai.

2. Regioniniai koordinavimo centrai gali įsteigti regioninius skyrius, kad šie spręstų specifinius subregioninius klausimus, arba įsteigti padedančius regioninius koordinavimo centrus efektyviam ir patikimam jų užduočių vykdymui, įrodžius, kad tai yra būtinai reikalinga.

45 straipsnis

Įranga ir darbuotojai

Regioniniai koordinavimo centrai turi turėti visus žmogiškuosius, techninius, fizinius ir finansinius išteklius, kurių reikia, kad jie galėtų vykdyti savo pareigas pagal šį reglamentą ir vykdyti savo užduotis nepriklausomai ir nešališkai.

46 straipsnis

Stebėseną ir atskaitų teikimas

1. Regioniniai koordinavimo centrai nustato bent šių dalykų nuolatinio stebėjimo procesą:
  - a) savo veiklos efektyvumo;
  - b) nustatytų koordinuotų veiksmų ir rekomendacijų, apimties, kuria perdavimo sistemos operatoriai įgyvendina koordinuotus veiksmus ir rekomendacijas, ir pasiektų rezultatų;
  - c) kiekvienos iš užduočių, už kurią jie atsakingi, veiksmingumo ir efektyvumo ir, kai taikytina, tų užduočių rotacijos.
2. Regioniniai koordinavimo centrai skaidriai atsiskaito už savo sąnaudas ir pateikia ataskaitą ACER ir sistemos eksploatavimo regione esančioms reguliavimo institucijoms.
3. Regioniniai koordinavimo centrai pateikia metinę 1 dalyje nurodytos stebėsenos ataskaitą ir informaciją apie savo veiklą ENTSO-E, ACER, sistemos eksploatavimo regione esančioms reguliavimo institucijoms ir Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupei.
4. Regioniniai koordinavimo centrai apie trūkumus, kuriuos jie nustatė vykdydami stebėjimo procesą pagal 1 dalį, praneša ENTSO-E, sistemos eksploatavimo regione esančioms reguliavimo institucijoms, ACER ir valstybių narių kitoms valstybių narių kompetentingoms institucijoms, atsakingoms už krizių prevenciją ir valdymą. Remdamosi ta ataskaita atitinkamos sistemos eksploatavimo regiono reguliavimo institucijos gali regioniniams koordinavimo centrams pasiūlyti priemonių trūkumams pašalinti.
5. Nedarant poveikio būtinybei užtikrinti neskelbtinos komercinės informacijos saugumą ir konfidencialumą, regioniniai koordinavimo centrai 3 ir 4 dalyse nurodytas ataskaitas skelbia viešai.

47 straipsnis

Atsakomybė

Sistemos eksploatavimo regione esantys perdavimo sistemos operatoriai, rengdami pasiūlymus dėl regioninių koordinavimo centrų įsteigimo pagal 35 straipsnį, įtraukia į juos būtinus veiksmus, kad apdraustų su regioninių koordinavimo centrų užduočių vykdymu susijusią atsakomybę. Pasirenkant draudimo metodą atsižvelgiama į regioninių koordinavimo centrų teisinį statusą ir teikiamo komercinio draudimo lygį.

48 straipsnis

Dešimties metų tinklo plėtros planas

1. Visos Sąjungos tinklo plėtros plane, nurodytame 30 straipsnio 1 dalies b punkte, aprašomas integruoto tinklo modeliavimas, veiksmų plano vystymas ir sistemos atsparumo įvertinimas.

Visos Sąjungos tinklo plėtros planas, visų pirma:

- a) grindžiamas nacionaliniais investavimo planais, atsižvelgiant į šio reglamento 34 straipsnio 1 dalyje nurodytus regioninius investavimo planus, ir, jei tinkama, Sąjungos lygmens su tinklo planavimu susijusius aspektus, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 347/2013; atliekama sąnaudų ir naudos analizė taikant to reglamento 11 straipsnyje nustatytą metodiką;

- b) tarpvalstybinių jungiamųjų linijų klausimu taip pat grindžiamas įvairių tinklo naudotojų pagrįstais poreikiais ir apima Direktyvos (ES) 2019/944 44 ir 51 straipsniuose nurodytų investuotojų ilgalaikius išsipareigojimus, ir
- c) nustato investicijų, visų pirma į tarpvalstybinius pajėgumus, trūkumą.

Atsižvelgiant į pirmos pastraipos c punktą, prie visos Sąjungos tinklo plėtros plano gali būti pridedama kliūčių, kurios trukdo didinti tarpvalstybinius tinklo pajėgumus ir kurių atsiranda dėl skirtingų patvirtinimo procedūrų arba praktikos, apžvalga.

2. ACER teikia nuomonę apie nacionalinius dešimties metų tinklo plėtros planus, kad įvertintų jų suderinamumą su visos Sąjungos tinklo plėtros planu. Jei ACER nustato, kad nacionalinis dešimties metų tinklo plėtros planas nesuderinamas su visos Sąjungos tinklo plėtros planu, ji rekomenduoja iš dalies pakeisti atitinkamai nacionalinį dešimties metų tinklo plėtros planą arba visos Sąjungos tinklo plėtros planą. Jei toks nacionalinis dešimties metų tinklo plėtros planas parengtas vadovaujantis Direktyvos (ES) 2019/944 51 straipsniu, ACER atitinkamai reguliavimo institucijai rekomenduoja iš dalies pakeisti nacionalinį dešimties metų tinklo plėtros planą vadovaujantis tos direktyvos 51 straipsnio 7 dalimi ir apie tai informuoja Komisiją.

49 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmas

1. Perdavimo sistemos operatoriai gauna kompensaciją už išlaidas, patirtas priimant tarpvalstybinius elektros energijos srautus savo tinkluose.
2. 1 dalyje nurodytą kompensaciją moka nacionalinių perdavimo sistemų, kuriose tarpvalstybiniai srautai prasidėjo, ir sistemų, kuriose tie srautai baigėsi, operatoriai.
3. Kompensacijos mokamos reguliariai už tam tikrą praėjusį laikotarpį. Siekiant nurodyti faktines išlaidas, prireikus atliekami sumokėtos kompensacijos *ex post* patikslinimai.

Pirmasis laikotarpis, už kurį turi būti mokamos kompensacijos, nustatomas 61 straipsnyje nurodytose gairėse.

4. Komisija pagal 68 straipsnį priima deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas nustatant mokėtinų kompensacijų dydį.
5. Priimamų tarpvalstybinių srautų dydis ir tarpvalstybinių srautų, kurie, kaip nustatyta, prasidėjo arba pasibaigė nacionalinėse perdavimo sistemose, dydis nustatomas pagal elektros energijos fizinius srautus, faktiškai išmatuotus per tam tikrą laikotarpį.
6. Išlaidos, patirtos dėl tarpvalstybinių srautų priėmimo, nustatomos remiantis numatomomis ilgalaikėmis vidutinėmis augančiomis išlaidomis, atsižvelgiant į nuostolius, investicijas į naują infrastruktūrą ir atitinkamą esamos infrastruktūros išlaidų dalį, kiek tokia infrastruktūra naudojama tarpvalstybiniais srautams perduoti, ypač atsižvelgiant į poreikį užtikrinti tiekimo saugumą. Nustatant patirtas išlaidas taikoma pripažinta standartinė išlaidų apskaičiavimo metodika. Gaunama kompensacija sumažinama atsižvelgiant į naudą, kurią tinklas gauna priimdamas tarpvalstybinius srautus.
7. Jei dviejų ar daugiau valstybių narių perdavimo tinklai visa apimtimi ar iš dalies sudaro vieno valdymo bloko dalį, tik perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmo tikslu visas valdymo blokas laikomas sudarančiu vienos iš atitinkamų valstybių narių perdavimo tinklo dalį, siekiant išvengti, kad srautai valdymo blokuose pagal 2 straipsnio 2 dalies b punktą būtų laikomi tarpvalstybiniais srautais, už kuriuos turėtų būti mokamos kompensacijos pagal šio straipsnio 1 dalį. Atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos gali nuspręsti, kurioje iš atitinkamų valstybių narių visas valdymo blokas laikomas sudarančiu perdavimo tinklo dalį.

50 straipsnis

Informacijos teikimas

1. Perdavimo sistemos operatoriai įdiegia koordinavimo ir keitimosi informacija mechanizmus, kurie užtikrintų tinklų saugumą perkrovos valdymo metu.

2. Perdavimo sistemos operatorių naudojami saugos, eksploataavimo ir planavimo standartai yra vieši. Skelbiamoje informacijoje nurodoma bendra visų perdavimo pajėgumų ir perdavimo patikimumo ribos apskaičiavimo schema, pagrįsta elektriniais ir fiziniais tinklo ypatumais. Tokias schemas tvirtina reguliavimo institucijos.
3. Perdavimo sistemos operatoriai paskelbia apytikslius kiekvienos dienos turimų perdavimo pajėgumų apskaičiavimus, nurodydami visus turimus jau rezervuotus perdavimo pajėgumus. Toks skelbimas atliekamas nustatytais intervalais prieš perdavimo dieną ir bet kuriuo atveju apima kitos savaitės ir kito mėnesio apskaičiavimus, taip pat numatomo turimų pajėgumų patikimumo kiekybinį įvertinimą.
4. Perdavimo sistemos operatoriai skelbia atitinkamus duomenis apie apibendrintą prognozę ir faktinę paklausą, gamybos ir apkrovos įrenginių parengtį ir faktinį jų naudojimą, apie tinklų ir jungiamųjų linijų parengtį ir jų naudojimą, balansavimo energiją ir rezervo pajėgumą ir apie turimą lankstumą. Galima naudoti apibendrintus apskaičiuotus duomenis apie mažų gamybos ir apkrovos įrenginių parengtį ir jų faktinį naudojimą.
5. Atitinkami rinkos dalyviai perdavimo sistemos operatoriams teikia reikiamus duomenis.
6. Gamybos įmonės, kurioms nuosavybės teise priklauso gamybos įrenginiai arba kurios juos eksploatuoja, kai bent vieno gamybos įrenginio instaliuotoji galia yra bent 250 MW arba kai bendras įmonės valdomų gamybos įrenginių pajėgumas yra bent 400 MW, penkerius metus kaupia ir reguliavimo institucijai, nacionalinei konkurencijos institucijai ir Komisijai teikia visus kiekvieno įrenginio valandinius duomenis, reikalingus tikrinant visus eksploataavimo dispečerių sprendimus ir energijos biržos, aukcionų dėl tinklų sujungimo, rezervo pajėgumų rinkos ir nebiržinės rinkos dalyvių pasiūlymų teikimo veiksmus. Informacija apie kiekvieną įrenginį ir kiekvienos valandos informacija, kurią reikia saugoti, apima, be kita ko, duomenis apie prieinamus gamybos pajėgumus ir numatytus rezervus, įskaitant tų numatytų rezervų paskirstymą atskirų įrenginių lygmeniu, tuo metu, kai teikiami pasiūlymai pirkti ir kai vyksta gamyba.
7. Siekiant užtikrinti, kad kiekvienas perdavimo sistemos operatorius galėtų apskaičiuoti apkrovos srautus savo atitinkamame rajone, perdavimo sistemos operatoriai reguliariai keičiasi pakankamai tiksliais duomenimis apie tinklą ir apkrovos srautus. Tie patys duomenys pateikiami reguliavimo institucijoms, Komisijai ir valstybėms narėms, jei jos pateikia prašymą. Reguliavimo institucijos, valstybės narės ir Komisija tuos duomenis laiko konfidencialiais ir užtikrina, kad juos konfidencialiais laikytų jų užsakymu analitinį darbą su tais duomenimis atliekantys konsultantai.

51 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių sertifikavimas

1. Komisija nedelsdama išnagrinėja bet kokią gautą pranešimą apie sprendimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo, kaip nustatyta Direktyvos (ES) 2019/944 52 straipsnio 6 dalyje. Per du mėnesius po tokio pranešimo gavimo dienos Komisija atitinkamai reguliavimo institucijai pateikia nuomonę dėl jo atitikties Direktyvos (ES) 2019/944 43 straipsnio ir arba 52 straipsnio 2 dalies, arba 53 straipsnio reikalavimams.

Rengdama pirmoje pastraipoje nurodytą nuomonę Komisija gali prašyti ACER pateikti nuomonę dėl reguliavimo institucijos sprendimo. Tokiu atveju pirmoje pastraipoje nurodytas dviejų mėnesių laikotarpis pratęsiamas dar dviem mėnesiais.

Jei per pirmoje ir antroje pastraipose nurodytus laikotarpius Komisija nepateikia nuomonės, laikoma, kad ji nepareiškė prieštaravimų dėl reguliavimo institucijos sprendimo.

2. Per du mėnesius nuo Komisijos nuomonės gavimo dienos, reguliavimo institucija priima galutinį sprendimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo kuo labiau atsižvelgdama į tą nuomonę. Reguliavimo institucijos sprendimas ir Komisijos nuomonė skelbiami kartu.
3. Bet kuriuo procedūros metu reguliavimo institucijos arba Komisija gali pareikalauti, kad perdavimo sistemos operatorius arba įmonė, atliekanti bet kurias gamybos ar tiekimo funkcijas, pateiktų visą informaciją, būtiną šiame straipsnyje nustatytiems jų užduotims atlikti.

4. Reguliavimo institucijos ir Komisija saugo neskelbtinos komercinės informacijos konfidencialumą.
5. Gavusi pranešimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo pagal Direktyvos (ES) 2019/944 43 straipsnio 9 dalį, Komisija priima sprendimą dėl sertifikavimo. Reguliavimo institucija turi vykdyti Komisijos sprendimą.

VI SKYRIUS

SKIRSTYMO SISTEMOS EKSPLOATAVIMAS

52 straipsnis

Europos skirstymo sistemos operatorių subjektas

1. Skirstymo sistemos operatoriai bendradarbiauja Sąjungos lygmeniu per ES SSO subjektą, siekdami skatinti užbaigti kurti elektros energijos vidaus rinką ir skatinti jos veikimą bei optimalų skirstymo ir perdavimo sistemų valdymą ir koordinuotą eksploatavimą. Skirstymo sistemos operatoriai, norintys dalyvauti ES SSO subjekto veikloje, turi teisę tapti registruotaisiais subjekto nariais.

Registruotieji nariai gali dalyvauti ES SSO subjekto veikloje tiesiogiai arba būti atstovaujami valstybės narės paskirtos nacionalinės asociacijos arba Sąjungos lygmens asociacijos.

2. Skirstymo sistemos operatoriai turi teisę susivienyti įsteigdami ES SSO subjektą. ES SSO subjektas vykdo savo užduotis ir procedūras pagal 55 straipsnį. Kaip ekspertų subjektas, veikiantis bendrą Sąjungos interesų labui, ES SSO subjektas neatstovauja konkretiems interesams ir nesiekia daryti poveikio sprendimų priėmimo procesui, kad skatintų specifinius interesus.

3. ES SSO subjekto nariai turi būti registruoti ir mokėti teisingą ir proporcingą narystės mokestį, kuris atspindi prie atitinkamo skirstymo sistemos operatoriaus prisijungusių vartotojų skaičių.

53 straipsnis

ES SSO subjekto įsteigimas

1. ES SSO subjektą sudaro bent Generalinė asamblėja, Direktorių valdyba, Strateginė patariamoji grupė, ekspertų grupės ir generalinis sekretorius.

2. Ne vėliau kaip 2020 m. liepos 5 d. skirstymo sistemos operatoriai Komisijai ir ACER pateikia įsteigtino ES SSO subjekto įstatų projektą pagal 54 straipsnį, įskaitant elgesio kodeksą, registruotų narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių, įskaitant konsultavimosi su ENTSO-E ir kitais suinteresuotaisiais subjektais procedūrų taisykles ir finansavimo taisykles, projektą.

ES SSO subjekto darbo tvarkos taisyklių projekte užtikrinamas subalansuotas visų dalyvaujančių skirstymo sistemos operatorių atstovavimas.

3. Per du mėnesius nuo įstatų projekto, narių sąrašo ir darbo tvarkos taisyklių projekto gavimo dienos ACER, oficialiai pasikonsultavusi su visiems suinteresuotiesiems subjektams, ypač skirstymo sistemos naudotojams, atstovaujantiomis organizacijomis, pateikia Komisijai savo nuomonę.

4. Per tris mėnesius nuo ACER nuomonės gavimo dienos Komisija, atsižvelgdama į ACER nuomonę, kaip numatyta 3 dalyje, pateikia savo nuomonę dėl įstatų projekto, narių sąrašo ir darbo tvarkos taisyklių projekto.

5. Per tris mėnesius nuo Komisijos teigiamos nuomonės gavimo dienos skirstymo sistemos operatoriai įsteigia ES SSO subjektą ir priima jo įstatus bei darbo tvarkos taisykles ir juos paskelbia.

6. Pagrįstu Komisijos arba ACER prašymu arba jei padaroma 1 dalyje nurodytų dokumentų pakeitimų, tie dokumentai pateikiami Komisijai ir ACER. Komisija ir ACER pateikia nuomonę 2, 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka.

7. Su ES SSO subjekto veikla susijusias išlaidas padengia skirstymo sistemos operatoriai, kurie yra registruoti nariai, ir į jas atsižvelgiama skaičiuojant tarifus. Reguliavimo institucijos patvirtina išlaidas tik jei jos yra pagrįstos ir proporcingos.

54 straipsnis

Pagrindinės ES SSO subjekto taisyklės ir procedūros

1. ES SSO subjekto įstatais, priimtais pagal 53 straipsnį, užtikrinami šie principai:
  - a) ES SSO subjekto darbe gali dalyvauti tik registruoti nariai; nariai turi galimybę įgaliojimus deleguoti kitiems nariams;
  - b) strateginius sprendimus dėl ES SSO subjekto veiklos ir Direktorių valdybos politikos gaires priima Generalinė asamblėja;
  - c) Generalinės asamblėjos sprendimai priimami laikantis šių taisyklių:
    - i) kiekvieno nario turimas balsų skaičius yra proporcingas atitinkamam to nario vartotojų skaičiui;
    - ii) kai surenkama 65 % nariams skirtų balsų ir
    - iii) sprendimas priimamas 55 % narių dauguma;
  - d) Generalinės asamblėjos sprendimai nepriimami laikantis šių taisyklių:
    - i) kiekvieno nario turimas balsų skaičius yra proporcingas atitinkamam to nario vartotojų skaičiui;
    - ii) kai surenkama 35 % nariams skirtų balsų ir
    - iii) sprendimas nepriimamas 25 % narių dauguma;
  - e) Direktorių valdybą ne ilgesnei kaip ketverių metų kadencijai išrenka Generalinė asamblėja;
  - f) Direktorių valdyba iš savo narių paskiria pirmininką ir tris pirmininko pavaduotojus;
  - g) perdavimo sistemos operatorių ir skirstymo sistemos operatorių bendradarbiavimui pagal 56 ir 57 straipsnius vadovauja Direktorių valdyba;
  - h) Direktorių valdybos sprendimai priimami absoliučią balsų daugumą;
  - i) Generalinė asamblėja, remdamasi Direktorių valdybos pasiūlymu, iš savo narių paskiria generalinį sekretorių ketverių metų kadencijai; kadencija gali būti vieną kartą pratęsta;
  - j) Generalinė asamblėja, remdamasi Direktorių valdybos pasiūlymu, paskiria ekspertų grupes, kurių negali sudaryti daugiau kaip 30 narių, o vieną trečdalį jos narių gali sudaryti nariai, kurie nėra ES SSO subjekto nariai; be to, įsteigiama ekspertų iš kiekvienos valstybės grupė, kurią sudaro po vieną skirstymo sistemos operatorių atstovą iš kiekvienos valstybės narės.
2. ES SSO subjekto patvirtintomis procedūromis užtikrinamas teisingas ir proporcingas požiūris į jo narius ir atspindima įvairi jo narystės geografinė ir ekonominė struktūra. Visų pirma, darbo tvarkos taisyklėse numatoma, kad:
  - a) Direktorių valdybą sudaro valdybos pirmininkas ir 27 narių atstovai, iš kurių:
    - i) devyni yra narių, kurie turi daugiau kaip 1 mln. tinklo naudotojų, atstovai;
    - ii) devyni yra narių, kurie turi daugiau kaip 100 000, bet mažiau kaip 1 mln. tinklo naudotojų, atstovai ir
    - iii) devyni yra narių, kurie turi mažiau kaip 100 000 tinklo naudotojų, atstovai;
  - b) esamų SSO asociacijų atstovams Direktorių valdybos posėdžiuose leidžiama dalyvauti stebėtojų teisėmis;
  - c) neleidžiama, kad Direktorių valdybą sudarytų daugiau kaip trijų narių, įsikūrusių toje pačioje valstybėje narėje arba priklausančių tai pačiai pramoninei grupei, atstovai;

- d) kiekvienas valdybos pirmininko pavaduotojas turi būti paskiriamas iš kiekvienos a punkte nurodytos narių kategorijos atstovų;
- e) narių, įsikūrusių vienoje valstybėje narėje arba priklausančių tai pačiai pramoninei grupei, atstovai negali sudaryti ekspertų grupės dalyvių daugumos;
- f) Direktorių valdyba įsteigia Strateginę patariamąją grupę, kuri teikia nuomonę Direktorių valdybai ir ekspertų grupėms; ji sudaroma iš Europos SSO asociacijų atstovų ir tų valstybių narių, kurioms neatstovaujama Direktorių valdyboje, atstovų.

55 straipsnis

ES SSO subjekto užduotys

1. ES SSO subjekto užduotys:
  - a) skatinti skirstymo tinklų eksploatavimą ir planavimą koordinuojant su perdavimo tinklų eksploatavimu ir planavimu;
  - b) palengvinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių, paskirstytosios gamybos ir kitų į skirstymo tinklus įdiegtų, pvz., elektros energijos kaupimo, išteklių integravimą;
  - c) sudaryti palankesnes sąlygas paklausos lankstumui ir reguliavimui apkrova ir skirstymo tinklo naudotojams patekti į rinkas;
  - d) prisidėti prie skirstymo sistemų skaitmeninimo, įskaitant pažangiųjų elektros energijos tinklų ir pažangiųjų apskaitos sistemų diegimą;
  - e) remti duomenų tvarkymo, kibernetinio saugumo ir duomenų apsaugos plėtojimą bendradarbiaujant su atitinkamomis institucijomis ir reguliuojamais subjektais;
  - f) dalyvauti rengiant tinklo kodeksus, kurie yra svarbūs skirstymo tinklų eksploatavimui ir planavimui bei koordinuotam perdavimo tinklų ir skirstymo tinklų eksploatavimui, pagal 59 straipsnį.
2. Be to, ES SSO subjektas:
  - a) bendradarbiauja su ENTSO-E dėl pagal šį reglamentą priimtų tinklo kodeksų ir gairių, kurios yra svarbios skirstymo tinklų eksploatavimui ir planavimui, taip pat koordinuotam perdavimo tinklų ir skirstymo tinklų eksploatavimui, įgyvendinimo stebėsenos;
  - b) bendradarbiauja su ENTSO-E ir tvirtina geriausią koordinuoto perdavimo ir skirstymo sistemų eksploatavimo ir planavimo praktiką, įskaitant tokius klausimus, kaip operatorių tarpusavio duomenų mainai ir paskirstytųjų energijos išteklių koordinavimas;
  - c) siekia nustatyti geriausią 1 dalyje nurodytų sričių ir energijos vartojimo efektyvumo skirstymo tinkle didinimo praktiką;
  - d) tvirtina metinę darbo programą ir metinę ataskaitą;
  - e) veikia laikydamasis konkurencijos teisės ir užtikrina neutralumą.

56 straipsnis

Konsultavimasis rengiant tinklo kodeksus

1. Dalyvaudamas naujų tinklo kodeksų rengime pagal 59 straipsnį, ES SSO subjektas, laikydamasis 53 straipsnyje nurodytų darbo tvarkos taisyklių dėl konsultavimosi, ankstyvajame etape išsamiai, viešai ir skaidriai konsultuojasi su visais svarbiais suinteresuotaisiais subjektais, visų pirma su tokiems suinteresuotiesiems subjektams atstovaujančiomis organizacijomis. Taip pat konsultuojamasi su reguliavimo institucijomis ir kitomis nacionalinėmis institucijomis, elektros energijos tiekimo ir gamybos įmonėmis, sistemos naudotojais, įskaitant vartotojus, technines įstaigas ir suinteresuotųjų subjektų platformas. Konsultuojantis siekiama sužinoti visų atitinkamų šalių nuomonę ir pasiūlymus sprendimų priėmimo procese.

2. Visi su 1 dalyje nurodytomis konsultacijomis susiję dokumentai ir posėdžių protokolai skelbiami viešai.
3. ES SSO subjektas atsižvelgia į nuomones, pareikštas per konsultacijas. Prieš priimdamas 59 straipsnyje nurodytus pasiūlymus dėl tinklo kodeksų, ES SSO subjektas nurodo, kaip jis atsižvelgė į konsultacijų metu gautas pastabas. Kai jis į tokias pastabas neatsižvelgė, jis turi nurodyti priežastis.

57 straipsnis

Perdavimo sistemų operatorių ir skirstymo sistemų operatorių bendradarbiavimas

1. Perdavimo sistemų operatoriai ir skirstymo sistemų operatoriai bendradarbiauja tarpusavyje savo tinklų planavimo ir eksploatavimo klausimais. Visų pirma, skirstymo sistemų operatoriai ir perdavimo sistemų operatoriai keičiasi visa būtina informacija ir duomenimis apie gamybos įrenginių veikimą ir reguliavimą apkrova, kasdienį savo tinklų veikimą ir investicijų į tinklus planavimą ilguoju laikotarpiu, siekdami užtikrinti, kad jų tinklai būtų ekonomiškai, saugiai ir patikimai plėtojami bei eksploatuojami.
2. Perdavimo sistemų operatoriai ir skirstymo sistemų operatoriai bendradarbiauja tarpusavyje siekdami užtikrinti koordinuotą prieigą prie išteklių, kaip antai paskirstytosios elektros energijos gamybos, elektros energijos kaupimo ar reguliavimo apkrova, kuri gali būti konkrečiai naudinga ir skirstymo sistemos operatoriams, ir perdavimo sistemos operatoriams.

VII SKYRIUS

TINKLO KODEKSAI IR GAIRĖS

58 straipsnis

Tinklo kodeksų ir gairių priėmimas

1. Komisija gali, naudodamasi 59, 60 ir 61 straipsniuose nurodytais įgaliojimais, priimti įgyvendinimo arba deleguotuosius aktus. Tokie aktai gali būti priimami kaip tinklo kodeksai, grindžiami ENTSO-E arba, kai taip numatyta pagal 59 straipsnio 3 dalį parengtame prioritėtų sąrašė, ES SSO subjekto, kai taikytina, bendradarbiaujant su ENTSO-E, ir ACER parengtais teksto pasiūlymais, laikantis 59 straipsnyje nustatytos procedūros, arba kaip gairės, laikantis 61 straipsnyje nustatytos procedūros.
2. Rengiant tinklo kodeksus ir gaires:
  - a) užtikrinamas minimalus suderinimo lygis, būtinas šio reglamento tikslams pasiekti;
  - b) atsižvelgiama į regioninius ypatumus, kai taikytina;
  - c) nevirsijama to, kas būtina a punkto tikslams pasiekti, ir
  - d) nedaroma poveikio valstybių narių teisei nustatyti nacionalinius tinklo kodeksus, kuriais nedaroma įtaka tarpzoninei prekybai.

59 straipsnis

Tinklo kodeksų nustatymas

1. Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktus, kuriais užtikrinamos vienodos šio reglamento įgyvendinimo sąlygos, nustatant tinklo kodeksus šiose srityse:
  - a) tinklo saugumo ir patikimumo taisyklės, be kita ko, techninio perdavimo rezervo pajėgumo taisyklės tinklo eksploatavimo saugumui užtikrinti, taip pat sąveikumo taisyklės, kuriomis įgyvendinami šio reglamento 34–47 straipsniai ir 57 straipsnis bei Direktyvos (ES) 2019/944 40 straipsnis, įskaitant taisykles dėl sistemos būsenų, taisomųjų veiksmų ir tinklo eksploatavimo saugumo ribų, įtampos reguliavimo ir reaktyviosios galios valdymo, trumpojo jungimo srovės valdymo, elektros energijos srautų valdymo, nenumatytų atvejų analizės ir valdymo, apsaugos įrangos ir schemų, keitimosi duomenimis, atitikties, mokymo, operatyvinio planavimo ir saugumo analizės, regioninio eksploatavimo saugumo koordinavimo, atjungimo koordinavimo, atitinkamų įrenginių parengties planų, adekvatumo analizės, papildomų paslaugų, grafikų sudarymo ir operatyvinio planavimo duomenų tvarkymo aplinkų;

- b) pajėgumo paskirstymo ir perkrovos valdymo taisyklės, kuriomis įgyvendinami Direktyvos (ES) 2019/944 6 straipsnis ir šio reglamento 7–10 straipsniai, 13–17 straipsniai ir 35–37 straipsniai, įskaitant taisykles dėl kitos paros, einamosios paros ir prognozuojamo pajėgumo skaičiavimo metodikos ir procesų, tinklo modelių, prekybos zonų konfigūracijos, apkrovų perskirstymo ir kompensacinės prekybos, prekybos algoritmų, bendro kitos paros prekybos rinkų susiejimo ir einamosios paros prekybos rinkų susiejimo, paskirstyto tarpzoninio pajėgumo garantijos, perkrovos pajamų skirstymo, tarpzoninio perdavimo rizikos draudimo, skyrimo procedūrų ir pajėgumo paskirstymo ir perkrovos valdymo išlaidų susigrąžinimo;
- c) prekybos taisyklės, kuriomis įgyvendinami 5, 6 ir 17 straipsniai dėl techninio ir eksploatacinio tinklo prieigos paslaugų teikimo ir sistemos balansavimo, be kita ko, taisyklės dėl su tinklu susijusios rezervinės galios, įskaitant funkcijas ir atsakomybę, balansavimo energijos mainų platformas, prekybos pabaigos laiką, standartinių ir specifinių balansavimo produktų reikalavimus, balansavimo paslaugų pirkimą, tarpzoninio pajėgumo paskirstymą, kai vykdomi balansavimo paslaugų mainai arba dalijamasi rezervais, atsiskaitymą už balansavimo energiją, atsiskaitymą už energijos mainus tarp sistemos operatorių, atsiskaitymą už disbalansą ir atsiskaitymą už balansavimo pajėgumą, galios ir dažnio valdymą, dažnio palaikymo kokybės nustatymą ir tikslinius parametrus, dažnio išlaikymo rezervus, dažnio atkūrimo rezervus, pakaitos rezervus, rezervų mainus ir dalijimąsi rezervais, rezervų aktyvinimo per tarpsteminius ryšius procesus, laiko reguliavimo procesus ir informacijos skaidrumą;
- d) nediskriminacinio, skaidraus su dažnio reguliavimu nesusijusių papildomų paslaugų teikimo taisyklės, kuriomis įgyvendinami Direktyvos (ES) 2019/944 36, 40 ir 54 straipsniai, įskaitant taisykles dėl nuostoviosios būsenos įtampos reguliavimo, inercijos, greitos reaktyviosios srovės tiekimo, tinklo stabilumui reikalingos inercijos, trumpojo jungimo srovės, paleidimo po visuotinės avarijos galimybės ir izoliuotojo veikimo galimybės;
- e) reguliavimo apkrova taisyklės, kuriomis įgyvendinami šio reglamento 57 straipsnis ir Direktyvos (ES) 2019/944 17, 31, 32, 36, 40 ir 54 straipsniai, įskaitant taisykles dėl telkimo, elektros energijos kaupimo ir apkrovos ribojimo.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 67 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

2. Komisijai pagal 68 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas nustatant tinklo kodeksus šiose srityse:

- a) prijungimo prie tinklo taisyklės, įskaitant taisykles dėl prie perdavimo sistemos prijungtų apkrovos objektų, prie perdavimo sistemos prijungtų skirstymo objektų ir skirstymo sistemų prijungimo, apkrovos blokų, naudojamų reguliavimo apkrova paslaugoms teikti, prijungimo, generatorių prijungimo prie tinklo reikalavimų, aukštosios įtampos nuolatinės srovės sistemų prijungimo prie tinklo reikalavimų, nuolatinės srovės linija jungiamų elektros jėgainių parko modulių ir tolimųjų galinių aukštos įtampos nuolatinės srovės keitiklių stočių reikalavimų ir prijungiant prie tinklo taikomų naudojimo leidimo procedūrų;
- b) duomenų mainų, atsiskaitymų ir skaidrumo taisyklės, įskaitant, visų pirma, taisykles dėl atitinkamų laikotarpių perspektyvos perdavimo pajėgumo, perdavimo pajėgumo paskirstymo ir naudojimo apskaičiuotų ir faktinių verčių, objektų apkrovos prognozių ir faktinės apkrovos ir jų telkimo, įskaitant objektų neparengtį, gamybos vienetų pagaminamos energijos prognozes ir faktinę pagaminamą energiją ir jos telkimą, įskaitant gamybos vienetų neparengtį, tinklų parengtį ir naudojimą, perkrovos valdymo priemonės ir balansavimo rinkos duomenis. Taisyklėse turėtų būti nurodyti būdai, kuriais skelbiama informacija, paskelbimo terminai ir už tos informacijos tvarkymą atsakingi subjektai;
- c) trečiosios šalies prieigos taisyklės;
- d) eksploataavimo ir atkūrimo procedūros avarijos atveju, įskaitant sistemos apsaugos planus, veikimo atkūrimo planus, sąveiką rinkoje, keitimąsi informacija ir komunikacija, ir priemones bei įrenginius;
- e) sektoriams skirtos taisyklės, susijusios su tarpvalstybinių elektros energijos srautų kibernetinio saugumo aspektais, įskaitant taisykles dėl bendrų minimalių reikalavimų, planavimo, stebėjimo, ataskaitų teikimo ir krizių valdymo.

3. Komisija, pasikonsultavusi su ACER, ENTSO-E, ES SSO subjektu ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kas trejus metus parengia prioritetų sąrašą, kuriame nurodomos 1 ir 2 dalyse nustatytos sritys, įtrauktinos į rengiamus tinklo kodeksus.

Jei tinklo kodekso dalykas yra tiesiogiai susijęs su skirstymo sistemos eksploataavimu ir nėra labai aktualus perdavimo sistemai, Komisija gali reikalauti, kad ES SSO subjektas, bendradarbiaudamas su ENTSO-E, sušauktų projekto komitetą ir pateiktų tinklo kodekso pasiūlymą ACER.

4. Komisija prašo, kad ACER per pagrįstą, ne ilgesnį kaip šešių mėnesių laikotarpį nuo Komisijos prašymo gavimo dienos, jai pateiktų neprivalomas bendrąsias gaires, kuriose būtų išdėstyti aiškūs ir objektyvūs tinklo kodeksų, susijusių su prioritetų sąraše nurodytomis sritimis, rengimo principai. Komisijos prašyme gali būti nurodytos sąlygos, kurios turi būti aptartos bendrosiose gairėse. Kiekviena bendroji gairė turi padėti užtikrinti rinkos integraciją, nediskriminavimą, veiksmingą konkurenciją ir efektyvų rinkos veikimą. Gavusi pagrįstą ACER prašymą, Komisija gali pratęsti gairėms pateikti nustatytą laikotarpį.
5. ACER per ne mažiau kaip dviejų mėnesių laikotarpį viešai ir skaidriai konsultuojasi su ENTSO-E, ES SSO subjektu ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais dėl bendrųjų gairių.
6. ACER, gavusi atitinkamą prašymą pagal 4 dalį, Komisijai pateikia neprivalomas bendrąsias gaires.
7. Jei Komisija mano, kad bendrosiomis gairėmis nepadedama užtikrinti rinkos integracijos, nediskriminavimo, veiksmingos konkurencijos ir efektyvaus rinkos veikimo, ji gali prašyti ACER per pagrįstą laikotarpį peržiūrėti bendrąsias gaires ir jas iš naujo pateikti Komisijai.
8. ACER nepateikus bendrųjų gairių ar jų nepateikus iš naujo per Komisijos pagal 4 arba 7 dalį nustatytą laikotarpį, Komisija pati parengia atitinkamas bendrąsias gaires.
9. Komisija prašo kad, ENTSO-E arba, kai taip numatyta 3 dalyje nurodytame prioritetų sąraše, ES SSO subjektas, bendradarbiaudamas su ENTSO-E, per pagrįstą, ne ilgesnį kaip 12 mėnesių laikotarpį nuo Komisijos prašymo gavimo dienos, pateiktų ACER tinklo kodekso pasiūlymą, kuris atitiktų atitinkamas bendrąsias gaires.
10. ENTSO-E arba, kai taip numatyta 3 dalyje nurodytame prioritetų sąraše, ES SSO subjektas, bendradarbiaudamas su ENTSO-E, sušaukia projekto komitetą, kuris padeda jam parengti tinklo kodeksą. Projekto komitetą sudaro ACER, ENTSO-E, atitinkamais atvejais – ES SSO subjekto ir PEERO atstovai bei ribotas skaičius pagrindinių su kodeksu susijusių suinteresuotųjų subjektų atstovai. ENTSO-E arba, kai taip numatyta 3 dalyje nurodytame prioritetų sąraše, ES SSO subjektas, bendradarbiaudamas su ENTSO-E, parengia 1 ir 2 dalyse nurodytų sričių tinklo kodeksų pasiūlymus, jei to prašo Komisija pagal 9 dalį.
11. ACER persvarsto pasiūlytą tinklo kodeksą siekiant užtikrinti, kad tinklo kodeksas atitiktų atitinkamas bendrąsias gaires ir padėtų užtikrinti rinkos integraciją, nediskriminavimą, veiksmingą konkurenciją ir efektyvų rinkos veikimą, ir per šešis mėnesius nuo pasiūlymo gavimo dienos pateikia peržiūrėtą tinklo kodeksą Komisijai. Komisijai pateiktame pasiūlyme ACER atsižvelgia į visų dalyvavusių šalių nuomones, pateiktas tuomet, kai vadovaujant ENTSO-E arba ES SSO subjektui buvo rengiamas pasiūlymas, ir konsultuojasi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais dėl versijos, kuri turi būti pateikta Komisijai.
12. Jei ENTSO-E arba ES SSO subjektas neparengia tinklo kodekso per Komisijos pagal 9 dalį nustatytą laikotarpį, Komisija gali prašyti ACER parengti tinklo kodekso projektą remiantis atitinkamomis bendrosiomis gairėmis. Rengdama tinklo kodekso projektą pagal šią dalį ACER gali pradėti papildomas konsultacijas. ACER pateikia Komisijai pagal šią dalį parengtą tinklo kodekso projektą ir gali rekomenduoti jį patvirtinti.
13. Komisija gali priimti vieną ar daugiau 1 ir 2 dalyse nurodytų sričių tinklo kodeksų savo iniciatyva, jei ENTSO-E arba ES SSO subjektas neparengė tinklo kodekso arba ACER neparengė tinklo kodekso projekto, kaip nurodyta 12 dalyje, arba ACER pateikus pasiūlymą pagal 11 dalį.
14. Jei Komisija siūlo priimti tinklo kodeksą savo iniciatyva, ne mažiau kaip du mėnesius Komisija konsultuojasi su ACER, ENTSO-E ir visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais dėl tinklo kodekso projekto.
15. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis Komisijos teisei priimti ir iš dalies pakeisti gaires, kaip nustatyta 61 straipsnyje. Juo nedaromas poveikis ENTSO-E galimybei rengti neprivalomas 1 ir 2 dalyse nustatytų sričių gaires, kai tokios gairės nėra susijusios su ENTSO-E skirtame Komisijos prašyme nurodytomis sritimis. ENTSO-E tokias gaires pateikia ACER, kad ji pateiktų nuomonę, į kurią turi būti tinkamai atsižvelgta.

60 straipsnis

Tinklo kodeksų keitimas

1. Komisijai suteikiami įgaliojimai iš dalies keisti 59 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų sričių tinklo kodeksus, laikantis atitinkamos tam straipsnyje nustatytos procedūros. Dalinius pakeitimus dėl tinklo kodekso gali siūlyti ir ACER šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.
2. Asmenys, kurie numatomi suinteresuoti pagal 59 straipsnį priimtais tinklo kodeksais, be kita ko, ENTSO-E, ES SSO subjektas, reguliavimo institucijos, perdavimo sistemos operatoriai ir skirstymo sistemos operatoriai, sistemos naudotojai ir vartotojai gali siūlyti tų tinklo kodeksų dalinių pakeitimų projektus Agentūrai. Be to, ACER gali siūlyti dalinius pakeitimus savo iniciatyva.
3. ACER gali teikti Komisijai pagrįstus pasiūlymus dėl dalinių pakeitimų, paaiškindama, kaip tokie pasiūlymai dera su šio reglamento 59 straipsnio 3 dalyje nustatytais tinklo kodeksų tikslais. Kai ACER mano, kad siūlomas dalinis pakeitimas yra priimtinas, arba siūlo dalinius pakeitimus savo iniciatyva, ji konsultuojasi su visais suinteresuotaisiais subjektais pagal Reglamento (ES) 2019/942 14 straipsnį.

61 straipsnis

Gairės

1. Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti privalomas šiame straipsnyje nurodytų sričių gaires.
2. Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti gaires srityse, kuriose tokie aktai taip pat galėtų būti rengiami pagal 59 straipsnio 1 ir 2 dalis nustatytą tinklo kodekso procedūrą. Tos gairės priimamos deleguotųjų arba įgyvendinimo aktų forma, atsižvelgiant į šiame reglamente numatytus atitinkamus įgaliojimus.
3. Komisijai pagal 68 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas nustatant gaires, susijusias su perdavimo sistemų operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmu. Tose gairėse pagal 18 ir 49 straipsniuose nustatytus principus nurodoma:
  - a) išsami tvarka, pagal kurią nustatoma, kurie perdavimo sistemos operatoriai privalo mokėti kompensaciją už tarpvalstybinius srautus, įskaitant tai, kaip suma pagal 49 straipsnio 2 dalį paskirstoma nacionalinių perdavimo sistemų, kuriose prasideda tarpvalstybiniai srautai, ir sistemų, kuriose baigiasi tie srautai, operatoriams;
  - b) išsami taikytina mokėjimo tvarka, įskaitant pirmojo laikotarpio, už kurį kompensacija mokėtina pagal 49 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą, nustatymą;
  - c) išsami metodika, pagal kurią nustatoma, už kuriuos priimamus tarpvalstybinius srautus turi būti mokama kompensacija pagal 49 straipsnį (atsižvelgiant į srautų kiekį ir tipą), ir nustatomas tokių srautų, prasidėjusių arba pasibaigusių atskirų valstybių narių perdavimo sistemose, dydis pagal 49 straipsnio 5 dalį;
  - d) išsami metodika, pagal kurią nustatomos dėl tarpvalstybinių srautų priėmimo patirtos išlaidos ir gauta nauda pagal 49 straipsnio 6 dalį;
  - e) išsami informacija apie tai, kaip taikant perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmą traktuojami Europos ekonominei erdvei nepriklausančiose valstybėse prasidėję arba pasibaigę elektros energijos srautai ir
  - f) nacionalinių sistemų, kurios sujungtos nuolatinės srovės linijomis, įtraukimo priemonės pagal 49 straipsnį.
4. Kai tikslinga, Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriuose nustatomos gairės, numatančios minimalų suderinimo lygį, reikalingą šio reglamento tikslui pasiekti. Tose gairėse gali būti nurodomos:
  - a) išsamios elektros prekybos taisyklės, kuriomis įgyvendinamas Direktyvos (ES) 2019/944 6 straipsnis ir šio reglamento 5–10, 13–17, 35, 36 ir 37 straipsniai;
  - b) išsamios investavimo į jungiamųjų linijų pajėgumus paskatų taisyklės, kuriomis įgyvendinamas 19 straipsnis, įskaitant lokacinius signalus.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 67 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

5. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomos perdavimo sistemos operatorių veiklos koordinavimo įgyvendinimo Sąjungos lygmeniu gairės. Tos gairės turi atitikti 59 straipsnyje nurodytus tinklo kodeksus ir būti jais paremtos, taip pat jos turi būti paremtos priimtomis 30 straipsnio 1 dalies i punkte nurodytomis specifikacijomis. Priimdama tas gaires Komisija atsižvelgia į regioninių ir nacionalinių veiklos reikalavimų skirtumus.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 67 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

6. Priimdama arba iš dalies keisdama gaires Komisija konsultuojasi su Agentūra, ENTSO-E, ES SSO subjektu ir, kai taikytina, kitais suinteresuotaisiais subjektais.

62 straipsnis

Valstybių narių teisė nustatyti išsamesnes priemones

Šiuo reglamentu nedaromas poveikis valstybių narių teisėms palikti galioti arba nustatyti priemones, kurių nuostatos yra išsamesnės už nustatytąsias šiame reglamente, 61 straipsnyje nurodytose gairėse arba 59 straipsnyje nurodytuose tinklo kodeksuose, su sąlyga, kad tos priemonės suderinamos su Sąjungos teise.

VIII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

63 straipsnis

Naujos jungiamosios linijos

1. Pateikus prašymą, naujoms nuolatinės srovės jungiamosioms linijoms tam tikrą ribotos trukmės laikotarpį gali būti netaikomi šio reglamento 19 straipsnio 2 ir 3 dalys ir Direktyvos (ES) 2019/944 6 ir 43 straipsniai, 59 straipsnio 7 dalis ir 60 straipsnio 1 dalis, su sąlyga, kad tenkinamos šios sąlygos:

- a) investicijomis didinama konkurencija elektros energijos tiekimo srityje;
- b) investavimo rizikos lygis yra toks, kad apskritai nebūtų investuojama, jei nebūtų padaryta išimtis;
- c) jungiamosios linijos nuosavybės teisė priklauso fiziniam ar juridiniam asmeniui, kuris bent teisinės formos požiūriu yra nepriklausomas nuo sistemos operatorių, kurių sistemose bus nutiesta ta jungiamoji linija;
- d) tos jungiamosios linijos naudotojai turi mokėti naudojimosi mokesčių;
- e) iš dalies atvėrus rinką, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/92/EB ⁽²⁴⁾ 19 straipsnyje, jokia jungiamosios linijos kapitalo ar eksploatavimo sąnaudų dalis nebuvo atgauta iš jokios mokesčių, mokėtų už naudojimąsi jungiamąja linija sujungtomis perdavimo ar skirstymo sistemomis, dalies, ir
- f) išimtis negalėtų daryti neigiamo poveikio konkurencijai ar efektyviam elektros energijos vidaus rinkos arba reguliuojamos sistemos, su kuria jungiamoji linija sujungta, veikimui.

2. 1 dalis išimtiniais atvejais taip pat taikoma kintamosios srovės jungiamosioms linijoms, su sąlyga, kad atitinkamo investavimo išlaidos ir rizika yra itin didelės, palyginti su išlaidomis ir rizika, kurios paprastai patiriamos sujungiant dvi kaimynines nacionalines perdavimo sistemas kintamosios srovės jungiamąja linija.

3. 1 dalis taip pat taikoma gerokai didinant esamų jungiamųjų linijų pajėgumą.

⁽²⁴⁾ 1996 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/92/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių (OL L 27, 1997 I 30, p. 20).

4. Atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos kiekvienu atveju priima sprendimą dėl išimties suteikimo, kaip nurodyta 1, 2 ir 3 dalyse. Išimtis gali apimti visą naujos jungiamosios linijos pajėgumą ar jo dalį arba visą gerokai padidintą esamos jungiamosios linijos pajėgumą ar jo dalį.

Per du mėnesius nuo dienos, kurią prašymą padaryti išimtį gavo paskutinė iš atitinkamų reguliavimo institucijų, ACER gali pateikti toms reguliavimo institucijoms patariamąją nuomonę. Priimdamos sprendimą reguliavimo institucijos gali remtis ta nuomone.

Sprendžiant, ar padaryti išimtį, kiekvienu atveju reguliavimo institucijos svarsto, ar reikia nustatyti išimties taikymo trukmės ir nediskriminacinės prieigos prie jungiamosios linijos sąlygas. Sprendžiant dėl tų sąlygų reguliavimo institucijos pirmiausia atsižvelgia į papildomą pajėgumą, kuris atsiras nutiesus naują liniją, arba esamo pajėgumo modifikavimą, projekto įgyvendinimo trukmę ir nacionalines aplinkybes.

Prieš padarydamos išimtį, atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos priima sprendimą dėl pajėgumo valdymo ir paskirstymo taisyklių ir mechanizmų. Į tas perkrovos valdymo taisykles turi būti įtraukta pareiga nepanaudotą pajėgumą pasiūlyti rinkoje, o įrenginio naudotojams turi būti suteikiama teisė pajėgumą, dėl kurio jie yra sudarę sutartis, parduoti antrinėje rinkoje. Vertinant 1 dalies a, b ir f punktuose nurodytus kriterijus atsižvelgiama į pajėgumo paskirstymo procedūros rezultatus.

Jeigu visos atitinkamos reguliavimo institucijos per šešis mėnesius nuo prašymo gavimo dienos susitarė dėl sprendimo padaryti išimtį, jos apie tą sprendimą informuoja ACER.

Sprendimas padaryti išimtį, įskaitant šios dalies trečioje pastraipoje nurodytas sąlygas, turi būti tinkamai pagrįstas ir paskelbtas.

5. ACER 4 dalyje nurodytą sprendimą priima:

- a) jei atitinkamos reguliavimo institucijos per šešis mėnesius nuo dienos, kurią paskutinė iš tų reguliavimo institucijų gavo prašymą taikyti išimtį, negalėjo susitarti, arba
- b) gavusi bendrą atitinkamų reguliavimo institucijų prašymą.

ACER, prieš priimdama tokį sprendimą, konsultuojasi su atitinkamomis reguliavimo institucijomis ir prašymo teikėjais.

6. Nepaisant 4 ir 5 dalių, valstybės narės gali numatyti, kad atitinkamai reguliavimo institucija arba ACER pateiktų savo nuomonę valstybės narės atitinkamai įstaigai dėl prašymo taikyti išimtį, kad ta įstaiga priimtų oficialų sprendimą. Ta nuomonė skelbiama kartu su sprendimu.

7. Reguliavimo institucijos nedelsdamos persiunčia kiekvieno gauto prašymo taikyti išimtį kopiją Komisijai ir ACER susipažinti. Atitinkamos reguliavimo institucijos ar ACER (notifikuojančios įstaigos) apie sprendimą nedelsdamos praneša Komisijai ir pateikia visą atitinkamą informaciją, susijusią su tuo sprendimu. Komisijai galima tą informaciją pateikti apibendrinta forma, kad ji galėtų priimti tinkamai pagrįstą sprendimą. Visų pirma tą informaciją sudaro:

- a) išsamios priežastys, dėl kurių išimtis buvo padaryta arba atsisakyta ją padaryti, įskaitant finansinę informaciją, pagrindžiančią būtinybę padaryti išimtį;
- b) poveikio konkurencijai ir efektyviam elektros energijos vidaus rinkos veikimui, padarius išimtį, analizė;
- c) priežastys, susijusios su išimties galiojimo trukme ir atitinkama viso jungiamosios linijos pajėgumo dalimi, dėl kurios padaryta išimtis, ir
- d) konsultacijų su atitinkamomis reguliavimo institucijomis rezultatas.

8. Per 50 darbo dienų nuo kitos dienos po to, kai buvo gautas pranešimas pagal 7 dalį, Komisija gali priimti sprendimą paprašyti, kad notifikuojančios įstaigos iš dalies pakeistų arba atšauktų sprendimą taikyti išimtį. Tą 50 darbo dienų laikotarpį galima pratęsti dar 50 darbo dienų, jei Komisijai prašo pateikti papildomos informacijos. Papildomas laikotarpis prasideda kitą dieną po išsamios informacijos gavimo dienos. Be to, pradinis laikotarpis gali būti pratęstas, jei dėl to sutaria Komisija ir notifikuojančios įstaigos.

Jei informacija, kurios prašoma, nepateikiama per Komisijos prašyme nustatytą laikotarpį, pranešimas laikomas atšauktu, išskyrus tuos atvejus, kai dar nepasibaigus tam laikotarpiui, Komisija ir notifikuojančios įstaigos sutaria, kad laikotarpis pratęsiamas arba kai notifikuojančios įstaigos tinkamai pagrįstu pareiškimu informuoja Komisiją, kad, jų nuomone, pranešimas yra išsamus.

Notifikuojančios įstaigos Komisijos sprendimą iš dalies pakeisti ar atšaukti sprendimą padaryti išimtį įvykdo per vieną mėnesį nuo jo gavimo ir atitinkamai informuoja Komisiją.

Komisija saugo neskelbtinos komercinės informacijos konfidencialumą.

Komisijos pritarimas sprendimui taikyti išimtį nustoja galioti praėjus dvejiems metams nuo jo priėmimo dienos, jei iki to laiko jungiamosios linijos tiesimas nepradedamas, arba praėjus penkeriems metams nuo jo priėmimo dienos, jei iki to laiko jungiamoji linija nepradedama eksploatuoti, nebent Komisija, remdamasi pagrįstu notifikuojančių įstaigų prašymu, nuspręstų, kad vėlavimas susijęs su didelėmis kliūtimis, nepriklausančiomis nuo asmens, kuriam buvo taikyta išimtis, valios.

9. Jei atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos nusprendžia pakeisti sprendimą dėl išimties, jos nedelsdamos apie savo sprendimą praneša Komisijai ir pateikia visą su šiuo sprendimu susijusią informaciją. Sprendimui, kuriuo keičiamas sprendimas dėl išimties, taikomos 1–8 dalys, atsižvelgiant į galiojančios išimties ypatumus.

10. Komisija gali, gavusi prašymą arba savo iniciatyva, iš naujo nagrinėti klausimą dėl prašymo taikyti išimtį, jei:

- a) tinkamai atsižvelgiant į teisėtus šalių lūkesčius ir ekonominę pusiausvyrą, pasiektą priėmus pradinį sprendimą taikyti išimtį, iš esmės pasikeitė bet kuris faktas, kuriuo buvo remtasi priimant sprendimą;
- b) su sprendimu susijusios įmonės nevykdo įsipareigojimų arba
- c) sprendimas priimtas remiantis neišsamia, neteisinga arba klaidinančia šalių suteikta informacija.

11. Komisijai pagal 68 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas, patvirtinant šio straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų taikymo gaires ir nustatant procedūrą, kurios turi būti laikomasi taikant šio straipsnio 4 ir 7–10 dalis.

64 straipsnis

Nukrypti leidžiančios nuostatos

1. Valstybės narės gali prašyti leidimo taikyti nuo atitinkamų 3 ir 6 straipsnių, 7 straipsnio 1 dalies, 8 straipsnio 1 ir 4 dalių, 9, 10 ir 11 straipsnių, 14–17 straipsnių, 19–27 straipsnių, 35–47 straipsnių ir 51 straipsnio nuostatų nukrypti leidžiančias nuostatas su sąlyga, kad:

- a) valstybės narės gali įrodyti, kad kyla didelių problemų, susijusių su mažų atskirų sistemų ir mažų prijungtų sistemų eksploatavimu;
- b) atokiausių regionų, kaip apibrėžta SESV 349 straipsnyje, kurie negali būti prijungti prie Europos energijos rinkos dėl akivaizdžių fizinių priešasčių atveju.

Pirmos pastraipos a punkte nurodytu atveju nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo laikotarpis apribojamas ir jos taikymas priklauso nuo sąlygų, kuriomis siekiama didesnės konkurencijos ir integracijos į elektros energijos vidaus rinką.

Pirmos pastraipos b punkte nurodytu atveju nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo laikotarpis neribojamas.

Komisija, prieš priimdama sprendimą, apie tuos prašymus informuoja valstybes nares, saugodama neskelbtinos komercinės informacijos konfidencialumą.

Pagal šį straipsnį nukrypti leidžiančios nuostatos taikymu siekiama užtikrinti, kad nebūtų trukdoma pereiti prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos, didesnio lankstumo, elektros energijos kaupimo, elektromobilumo ir reguliavimo apkrova.

Sprendime, kuriuo leidžiama taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, Komisija nurodo, koku mastu turi būti atsižvelgta į tinklo kodeksų ir gairių taikymą.

2. 3, 5 ir 6 straipsniai, 7 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 2 dalies c ir g punktai, 8–17 straipsniai, 18 straipsnio 5 ir 6 dalys, 19 ir 20 straipsniai, 21 straipsnio 1, 2 ir 4–8 dalys, 22 straipsnio 1 dalies c punktas, 22 straipsnio 2 dalies b ir c punktai, 22 straipsnio 2 dalies paskutinė pastraipa, 23–27 straipsniai, 34 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys, 35–47 straipsniai, 48 straipsnio 2 dalis ir 49 bei 51 straipsniai Kiprui netaikomi tol, kol jo perdavimo sistema nebus jungiamosiomis linijomis prijungta prie kitų valstybių narių perdavimo sistemų.

Jei ne vėliau kaip 2026 m. sausio 1 d. Kipro perdavimo sistema nebus jungiamosiomis linijomis prijungta prie kitų valstybių narių perdavimo sistemų, Kipras turės įvertinti, ar reikalinga taikyti nuo tų nuostatų nukrypti leidžiančią nuostatą, ir gali Komisijai pateikti prašymą pratęsti nukrypti leidžiančios nuostatos taikymą. Komisija įvertina, ar yra rizikos, kad nuostatų taikymas gali sukelti didelių problemų, susijusių su Kipro elektros energijos sistemos eksploatavimu, ar tikimasi, kad jų taikymas Kipre bus naudingas rinkos veikimui. Remdamasi tuo vertinimu, Komisija priima pagrįstą sprendimą dėl visiško arba dalinio nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo pratęsimo. Sprendimas turi būti skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

3. Šiuo reglamentu nedaromas poveikis nukrypti leidžiančių nuostatų taikymui pagal Direktyvos (ES) 2019/944 66 straipsnį.

4. Kalbant apie 2030 m. tinklų sujungimo tikslo pasiekimą, kaip numatyta pagal Reglamentą (ES) 2018/1999, turi būti tinkamai atsižvelgiama į elektros energijos jungtį tarp Maltos ir Italijos.

65 straipsnis

Informacijos teikimas ir konfidencialumas

1. Valstybės narės ir reguliavimo institucijos Komisijos prašymu pateikia jai visą informaciją, būtiną siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi šio reglamento nuostatų.

Komisija nustato pagrįstą terminą, per kurį informacija turi būti pateikta, atsižvelgdama į prašomos informacijos sudėtingumą ir skubumą.

2. Jei atitinkama valstybė narė arba reguliavimo institucija nepateikia 1 dalyje nurodytos informacijos per 1 dalyje nurodytą terminą, Komisija gali paprašyti visos informacijos, būtinos siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi šio reglamento, tiesiogiai iš atitinkamų įmonių.

Siųsdama prašymą dėl informacijos įmonei, Komisija tuo pat metu išsiunčia prašymo kopiją valstybės narės, kurios teritorijoje yra tos įmonės buveinė, reguliavimo institucijoms.

3. Savo prašyme dėl informacijos pagal 1 dalį Komisija nurodo teisinį prašymo pagrindą, terminą, per kurį informacija turi būti pateikta, prašymo tikslą ir 66 straipsnio 2 dalyje numatytas sankcijas už neteisingos, neišsamios ar klaidinančios informacijos pateikimą.

4. Prašomą informaciją pateikia įmonių savininkai arba jų atstovai, o juridinių asmenų atveju – įstatymais arba įmonių įstatais įgalioti įmonėms atstovauti asmenys. Kai savo kliento vardu informaciją pateikia tinkamai įgalioti teisininkai, už pateiktą neišsamią, neteisingą ar klaidinančią informaciją visapusiškai išlieka atsakingas jų klientas.

5. Jei įmonė nepateikia prašomos informacijos per Komisijos nustatytą terminą arba pateikia neišsamią informaciją, Komisija savo sprendimu gali pareikalauti pateikti informaciją. Tame sprendime nurodoma, kokios informacijos reikalaujama, ir nustatomas atitinkamas terminas, per kurį ji turi būti pateikta. Jame nurodomos 66 straipsnio 2 dalyje numatytos sankcijos. Jame taip pat nurodoma teisė kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą, kad jis peržiūrėtų sprendimą.

Siųsdama sprendimą, Komisija tuo pat metu išsiunčia jo kopiją valstybės narės, kurios teritorijoje asmuo gyvena arba kurioje yra įmonės buveinė, reguliavimo institucijoms.

6. 1 ir 2 dalyse nurodyta informacija turi būti naudojama tik siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi šio reglamento.

Komisija neatskleidžia pagal šį reglamentą gautos informacijos, jei ta informacija dėl jos pobūdžio laikoma profesine paslaptimi.

66 straipsnis

Sankcijos

1. Nedarant poveikio šio straipsnio 2 daliai, valstybės narės nustato sankcijų, taikomų pažeidus šį reglamentą, pagal 59 straipsnį priimtus tinklo kodeksus ir pagal 61 straipsnį priimtas gaires, taisykles ir imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad šios sankcijos būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. Valstybės narės nedelsdamos praneša apie tas taisykles ir tas priemones Komisijai ir nedelsdamos jai praneša apie visus vėlesnius joms įtakos turinčius dalinius pakeitimus.
2. Jei įmonės, atsakydamos į pagal 65 straipsnio 3 dalį pateiktą prašymą, tyčia ar per aplaidumą pateikia neteisingą, neišsamią ar klaidinančią informaciją arba jos nepateikia per pagal 65 straipsnio 5 dalies pirmą pastraipą priimtame sprendime nustatytą terminą, Komisija savo sprendimu gali skirti toms įmonėms baudas, neviršijančias 1 % bendros praėjusių finansinių metų apyvartos. Nustatydama baudos dydį, Komisija atsižvelgia į tai, ar šio straipsnio 1 dalyje nurodytų reikalavimų nevykdymas laikomas sunkiu pažeidimu.
3. Pagal 1 dalį numatytos sankcijos ir pagal 2 dalį priimti sprendimai neturi būti baudžiamosios teisės pobūdžio.

67 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda pagal Direktyvos (ES) 2019/944 68 straipsnį įsteigtas komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 182/2011.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamentas (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

68 straipsnis

Igaliojimų delegavimas

1. Igaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.
2. 34 straipsnio 3 dalyje, 49 straipsnio 4 dalyje, 59 straipsnio 2 dalyje, 61 straipsnio 2 dalyje ir 63 straipsnio 11 dalyje nurodyti igaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami iki 2028 m. gruodžio 31 d. Likus ne mažiau kaip devyniems mėnesiams iki to laikotarpio ir, jei taikytina, vėlesnių laikotarpių pabaigos Komisija parengia naudoti deleguotaisiais igaliojimais ataskaitą. Deleguotieji igaliojimai savaime pratęsiami aštuonerių metų laikotarpiams, išskyrus atvejus, kai Europos Parlamentas arba Taryba pareiškia prieštaravimų dėl tokio pratęsimo likus ne mažiau kaip trimis mėnesiais iki kiekvieno laikotarpio pabaigos.
3. Europos Parlamentas ar Taryba gali bet kada atšaukti 34 straipsnio 3 dalyje, 49 straipsnio 4 dalyje, 59 straipsnio 2 dalyje, 61 straipsnio 2 dalyje ir 63 straipsnio 11 dalyje nurodytus deleguotuosius igaliojimus. Sprendimu dėl igaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti igaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.
5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
6. Pagal 34 straipsnio 3 dalį, 49 straipsnio 4 dalį, 59 straipsnio 2 dalį, 61 straipsnio 2 dalį ir 63 straipsnio 11 dalį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus tam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

69 straipsnis

Komisijos peržiūros ir ataskaitos

1. Komisija ne vėliau kaip 2025 m. liepos 1 d. peržiūri esamus tinklo kodeksus ir gaires, kad įvertintų, kurios jų nuostatos galėtų būti tinkamai įtrauktos į Sąjungos teisėkūros procedūra priimamus aktus dėl elektros energijos vidaus rinkos ir kokių būdu būtų galima peržiūrėti su tinklo kodeksais ir gairėmis susijusius įgaliojimus, nustatytus 59 ir 61 straipsniuose.

Komisija išsamią vertinimo ataskaitą pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ne vėliau kaip tą pačią datą.

Ne vėliau kaip 2026 m. gruodžio 31 d. Komisija, remdamasi savo vertinimu, jei tikslinga, pateikia pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.

2. Ne vėliau kaip 2030 m. gruodžio 31 d. Komisija peržiūri šį reglamentą ir remdamasi ta peržiūra pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, prie kurios, pridedamas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

70 straipsnis

Panaikinimas

Reglamentas (EB) Nr. 714/2009 panaikinamas. Nuorodos į panaikintą reglamentą laikomos nuorodomis į šį reglamentą ir skaitomos pagal III priede pateiktą atitikties lentelę.

71 straipsnis

Įsigaliojimas

1. Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.
2. Jis taikomas nuo 2020 m. sausio 1 d.

Nepaisant pirmos pastraipos, 14 ir 15 straipsniai, 22 straipsnio 4 dalis, 23 straipsnio 3 ir 6 dalys, 35, 36 ir 62 straipsniai taikomi nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos. 14 straipsnio 7 dalies ir 15 straipsnio 2 dalies įgyvendinimo tikslu 16 straipsnis taikomas nuo tos dienos.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2019 m. birželio 5 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

A. TAJANI

Tarybos vardu

Pirmininkas

G. CIAMBA

I PRIEDAS

REGIONINIŲ KOORDINAVIMO CENTRŲ UŽDUOTYS

1. Koordinuotas pralaidumo skaičiavimas
  - 1.1 Regioniniai koordinavimo centrai atlieka koordinuotą tarpzoninio pralaidumo skaičiavimą.
  - 1.2 Koordinuotas pralaidumo skaičiavimas atliekamas kitos paros ir einamosios paros laikotarpiams.
  - 1.3 Koordinuotas pralaidumo skaičiavimas atliekamas pagal metodiką, parengtą pagal pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi.
  - 1.4 Koordinuotas pralaidumo skaičiavimas atliekamas remiantis bendru tinklo modeliu pagal 3 punktą.
  - 1.5 Koordinuotas pralaidumo skaičiavimas užtikrina efektyvų perkrovos valdymą laikantis šiame reglamente nustatytų perkrovos valdymo principų.
2. Koordinuota saugumo analizė
  - 2.1 Regioniniai koordinavimo centrai atlieka koordinuotą saugumo analizę, siekdami užtikrinti saugų sistemos eksploatavimą.
  - 2.2 Saugumo analizė atliekama visais operatyvinio planavimo laikotarpiais tarp kitų metų ir einamosios paros laikotarpių, naudojant bendrus tinklo modelius.
  - 2.3 Koordinuota saugumo analizė atliekama pagal metodiką, parengtą pagal sistemos eksploatavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi.
  - 2.4 Koordinuotos saugumo analizės rezultatus regioniniai koordinavimo centrai pateikia bent sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams.
  - 2.5 Jei atlikęs koordinuotą saugumo analizę regioninis koordinavimo centras aptinka galimą apribojimą, jis numato taisomuosius veiksmus, kuriais užtikrinamas didžiausias veiksmingumas ir ekonominis efektyvumas.
3. Bendrų tinklo modelių kūrimas
  - 3.1 Regioniniai koordinavimo centrai nustato efektyvius bendro tinklo modelio kūrimo procesus kiekvienam operatyvinio planavimo laikotarpiui tarp kitų metų ir einamosios paros laikotarpių.
  - 3.2 Perdavimo sistemos operatoriai paskiria vieną regioninio koordinavimo centrą visos Sąjungos bendriems tinklo modeliams sukurti.
  - 3.3 Bendri tinklo modeliai sudaromi pagal metodiką, parengtą pagal sistemos eksploatavimo gaires ir pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi.
  - 3.4 Į bendrus tinklo modelius įtraukiami atitinkami duomenys, pagal kuriuos visais operatyvinio planavimo laikotarpiais tarp kitų metų ir einamosios paros laikotarpių būtų galima efektyviai vykdyti operatyvinį planavimą ir skaičiuoti pralaidumą.
  - 3.5 Bendri tinklo modeliai pateikiami visiems regioniniams koordinavimo centrams, perdavimo sistemos operatoriams, ENTSO-E ir, jei ji paprašo, ACER.
4. Pagalba vertinant perdavimo sistemos operatorių sistemos apsaugos ir atkūrimo planų nuoseklumo vertinimo požiūriu
  - 4.1 Regioniniai koordinavimo centrai padeda sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams atlikti perdavimo sistemos operatorių sistemos apsaugos planų ir atkūrimo planų nuoseklumo įvertinimą pagal procedūras, nustatytas tinklo kodekse dėl avarių šalinimo ir veikimo atkūrimo, priimtame remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 6 straipsnio 11 dalimi.

- 4.2 Visi perdavimo sistemos operatoriai susitaria dėl slenkstinės vertės, kurią viršijus vieno ar daugiau perdavimo sistemos operatorių veiksmai, atliekami įvykus sistemos avarijai ar jai esant visiško atsijungimo arba veikimo atkūrimo būsenos, laikomi darančiais didelį poveikį kitiems perdavimo sistemos operatoriams, kurių sistemos sinchroniškai arba nesinchroniškai sujungtos tarpusavyje.
- 4.3 Teikdamas pagalbą perdavimo sistemos operatoriams, regioninis koordinavimo centras:
  - a) nustato galimus nesuderinamumus;
  - b) pasiūlo poveikio mažinimo veiksmus.
- 4.4 Perdavimo sistemos operatoriai įvertina pasiūlytus poveikio mažinimo veiksmus ir į juos atsižvelgia.
5. Pagalba koordinuojant ir optimizuojant regioninį veikimo atkūrimą
  - 5.1 Kiekvienas atitinkamas regioninio koordinavimo centras teikia pagalbą perdavimo sistemos operatoriams, paskirtiems dažnio valdymo koordinatoriais ir resinchronizavimo koordinatoriais pagal tinklo kodeksą, kuriame nustatomi elektros sistemos avarijų šalinimo ir veikimo atkūrimo reikalavimai, priimtą remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 6 straipsnio 11 dalimi, kad sistemos veikimas būtų atkurtas efektyviau ir veiksmingiau. Sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriai nustato, kokį vaidmenį, susijusį su pagalba koordinuojant ir optimizuojant regioninį veikimo atkūrimą, atlieka regioninio koordinavimo centras.
  - 5.2 Jei perdavimo sistemos operatoriaus sistema yra visiško atsijungimo arba veikimo atkūrimo būsenos, jis gali prašyti regioninių koordinavimo centrų pagalbos.
  - 5.3 Regioniniai koordinavimo centrai aprūpinami beveik tikralaikės priežiūrinės kontrolės ir duomenų rinkimo sistemomis, kurių vykdomo stebėjimo apimtis nustatoma taikant 4.2 punkte nurodytą slenkstinę vertę.
6. Po veiksmų ir po trikdžių atliekama analizė ir teikiamos ataskaitos
  - 6.1 Regioniniai koordinavimo centrai ištiria kiekvieną incidentą, per kurį viršijama 4.2 punkte nurodyta slenkstinė vertė, ir parengia ataskaitą. Sistemos eksploatavimo regiono reguliavimo institucijos ir ACER gali dalyvauti tyrime, jeigu jos to paprašo. Ataskaitoje pateikiamos rekomendacijos, kuriomis siekiama išvengti panašių incidentų ateityje.
  - 6.2 Regioniniai koordinavimo centrai ataskaitą skelbia viešai. ACER gali pateikti rekomendacijas, kuriomis siekiama išvengti panašių incidentų ateityje.
7. Regiono rezervo pajėgumo apimties nustatymas
  - 7.1 Regioniniai koordinavimo centrai apskaičiuoja sistemos eksploatavimo regiono rezervo pajėgumo poreikius. Nustatant rezervo pajėgumo poreikius:
    - a) siekiama bendro tikslo kuo ekonomiškiau užtikrinti sistemos eksploatavimo saugumą;
    - b) poreikiai nustatomi kitos paros ir (arba) einamosios paros laikotarpiams;
    - c) apskaičiuojama bendra reikiamo sistemos eksploatavimo regiono rezervo pajėgumo apimtis;
    - d) nustatomi kiekvienos rūšies rezervo būtinojo pajėgumo poreikiai;
    - e) atsižvelgiama į galimą vienos rūšies rezervo pajėgumo pakeitimą kitos rūšies rezervo pajėgumu siekiant kuo labiau sumažinti pirkimo išlaidas;
    - f) nustatomi būtini reikiamo rezervo pajėgumo geografinio pasiskirstymo reikalavimai, jei jų yra.
8. Regiono balansavimo pajėgumo pirkimo palengvinimas
  - 8.1 Regioniniai koordinavimo centrai padeda sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams nustatyti, kokios apimties balansavimo pajėgumą reikia pirkti. Nustatant balansavimo pajėgumo apimtį:
    - a) poreikiai nustatomi kitos paros ir (arba) einamosios paros laikotarpiams;

- b) atsižvelgiama į galimą vienos rūšies rezervo pajėgumo pakeitimą kitos rūšies rezervo pajėgumu siekiant kuo labiau sumažinti pirkimo išlaidas;
  - c) atsižvelgiama į reikiamo rezervo pajėgumo kiekius, kuriuos tikimasi gauti iš balansavimo energijos pasiūlymų, dar nepateiktų pagal balansavimo pajėgumo sutartį.
- 8.2 Regioniniai koordinavimo centrai padeda sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams perkant pagal 8.1 punktą nustatytos apimties balansavimo pajėgumą. Perkant balansavimo pajėgumą:
- a) perkama kitos paros ir (arba) einamosios paros laikotarpiams;
  - b) atsižvelgiama į galimą vienos rūšies rezervo pajėgumo pakeitimą kitos rūšies rezervo pajėgumu siekiant kuo labiau sumažinti pirkimo išlaidas.
9. Regiono sistemos adekvatumo vertinimai laikotarpiui nuo kitos savaitės iki bent kitos paros ir rizikos mažinimo veiksmy parengimas
- 9.1 Regioniniai koordinavimo centrai atlieka regiono adekvatumo vertinimus laikotarpiui nuo kitos savaitės iki bent kitos paros pagal Reglamente (ES) 2017/1485 nustatytas procedūras ir remdamiesi metodika, parengta pagal Reglamento (ES) 2019/941 8 straipsnį.
- 9.2 Atlikdami trumpalaikius regiono adekvatumo vertinimus, regioniniai koordinavimo centrai remiasi sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatorių pateikta informacija, siekdami nustatyti situacijas, kurioms esant bet kuriame valdymo rajone arba visame regione numatomas adekvatumo trūkumas. Regioniniai koordinavimo centrai atsižvelgia į galimus tarpzoninius mainus ir eksploatavimo saugumo ribas visais atitinkamais operatyvinio planavimo laikotarpiais.
- 9.3 Atlikdamas regiono sistemos adekvatumo vertinimą, kiekvienas regioninis koordinavimo centras bendradarbiauja su kitais regioniniais koordinavimo centrais, kad:
- a) patikrintų pagrindines prielaidas ir prognozes;
  - b) nustatytų galimas situacijas, kurioms esant trūksta tarpregioninio adekvatumo.
- 9.4 Kiekvienas regioninis koordinavimo centras pateikia regiono sistemos adekvatumo vertinimo rezultatus, kartu nurodydamas savo siūlomus adekvatumo trūkumo rizikos mažinimo veiksmus, sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams ir kitiems regioniniams koordinavimo centrums.
10. Regioninis atjungimo planavimo koordinavimas
- 10.1 Kiekvienas regioninis koordinavimo centras imasi regioninio atjungimo koordinavimo pagal Sistemos eksploatavimo gairėse, priimtose remiantis Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 5 dalimi, nustatytas procedūras, siekdamas stebėti atitinkamų įrenginių parengties būseną ir koordinuoti jų parengties planus, kad būtų užtikrintas perdavimo sistemos eksploatavimo saugumas ir sykiu kuo didesnis jungiamųjų linijų ir perdavimo sistemų, nuo kurių priklauso tarpzoniniai srautai, pajėgumas.
- 10.2 Kiekvienas regioninis koordinavimo centras tvarko bendrą sistemos eksploatavimo regiono atitinkamų tinklo elementų, elektros energijos gamybos modulių ir apkrovos įrenginių sąrašą ir pateikia jį ENTSO-E operatyvinio planavimo duomenų tvarkymo aplinkoje.
- 10.3 Kiekvienas regioninis koordinavimo centras atlieka šiuos su atjungimo koordinavimu sistemos eksploatavimo regione susijusius veiksmus:
- a) vertina atjungimo planavimo suderinamumą su visų perdavimo sistemos operatorių kitų metų parengties planais;
  - b) sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams pateikia aptiktų planavimo nesuderinamumų sąrašą ir savo siūlomus nesuderinamumų šalinimo būdus.
11. Perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmo optimizavimas
- 11.1 Sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriai gali visi kartu nuspręsti prašyti regioninio koordinavimo centro pagalbos administruojant finansinius srautus, susijusius su perdavimo sistemos operatorių tarpusavio atsiskaitymais, kuriuose dalyvauja daugiau kaip du perdavimo sistemos operatoriai, tokius kaip apkrovų persikirstymo išlaidos, perkrovos pajamos, nenumatyti nuokrypiai ar rezervo pirkimo išlaidos.

12. Regioninių koordinavimo centrų darbuotojų mokymas ir atestavimas
    - 12.1 Regioniniai koordinavimo centrai parengia ir vykdo regioninių koordinavimo centrų darbuotojams skirtas mokymo ir atestavimo programas, kuriose daugiausia dėmesio skiriama regiono sistemos eksploatavimui.
    - 12.2 Mokymo programos apima visus svarbius sistemos eksploatavimo elementus, susijusius su regioninių koordinavimo centrų užduočių vykdymu, įskaitant regioninių krizių scenarijus.
  13. Regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymas
    - 13.1 Jei ENTSO-E deleguoja šią funkciją regioniniams koordinavimo centrams, jie nustato regioninių elektros energijos krizių scenarijus pagal Reglamento (ES) 2019/941 6 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus.

Regioninių elektros energijos krizių scenarijai nustatomi pagal Reglamento (ES) 2019/941 5 straipsnyje nustatytą metodiką.
    - 13.2 Kiekvieno sistemos eksploatavimo regiono kompetentingoms institucijoms paprašius, regioniniai koordinavimo centrai joms padeda kas dvejus metus parengti ir atlikti krizių modeliavimą pagal Reglamento (ES) 2019/941 12 straipsnio 3 dalį.
  14. Naujų perdavimo pajėgumų, esamų perdavimo pajėgumų didinimo arba alternatyvų jiems poreikių nustatymas
    - 14.1 Regioniniai koordinavimo centrai teikia pagalbą perdavimo sistemos operatoriams nustatant naujų perdavimo pajėgumų, esamų perdavimo pajėgumų didinimo arba alternatyvų jiems poreikius, kuriuos reikia nurodyti regioninėms grupėms, įsteigtoms pagal Reglamentą (ES) Nr. 347/2013, ir kurie turi būti įtraukti į dešimties metų tinklo plėtros planą, nurodytą Direktyvos (ES) 2019/944 51 straipsnyje.
  15. Didžiausio naujų dalyvių pajėgumo, kurį pajėgumų mechanizmuose galima teikti iš užsienio pajėgumų, apskaičiavimas
    - 15.1 Regioniniai koordinavimo centrai padeda perdavimo sistemos operatoriui apskaičiuoti didžiausią naujų dalyvių pajėgumą, kurį pajėgumų mechanizmuose galima teikti iš užsienio pajėgumų, atsižvelgdami į numatomą jungiamųjų linijų parengtį ir tikėtiną nepalankiausių sistemos sąlygų susidarymą vienu metu sistemoje, kurioje taikomas mechanizmas, ir sistemoje, kurioje yra užsienio pajėgumas.
    - 15.2 Apskaičiavimas atliekamas pagal 26 straipsnio 11 dalies a punkte nustatytą metodiką.
    - 15.3 Regioniniai koordinavimo centrai atlieka skaičiavimą kiekvienos prekybos zonos ribos, patenkančios į sistemos eksploatavimo regioną, atžvilgiu.
  16. Sezoninių adekvatumo vertinimų rengimas
    - 16.1 Jei ENTSO-E šią funkciją deleguoja regioniniams koordinavimo centrams pagal Reglamento (ES) 2019/941 9 straipsnį, jie rengia regioninio sezoninio adekvatumo vertinimus.
    - 16.2 Sezoniniai adekvatumo vertinimai rengiami pagal metodiką, parengtą pagal Reglamento (ES) 2019/941 8 straipsnį.
-

II PRIEDAS

PANAIKINAMAS REGLAMENTAS IR JO DALINIŲ PAKEITIMŲ SĄRAŠAS

2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 1364/2006/EB ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 713/2009, (EB) Nr. 714/2009 ir (EB) Nr. 715/2009 (OL L 115, 2013 4 25, p. 39)	8 straipsnio 3 dalies a punktas 8 straipsnio 10 dalies a punktas 11 straipsnis 18 straipsnio 4 dalies a punktas 23 straipsnio 3 dalis
2013 m. birželio 14 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 543/2013 dėl duomenų teikimo ir skelbimo elektros energijos rinkose, iš dalies keičiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 714/2009 I priedą (OL L 163, 2013 6 15, p. 1)	I priedo 5.5–5.9 punktai

III PRIEDAS

ATTIKTIES LENTELĖ

Reglamentas (EB) Nr. 714/2009	Šis reglamentas
—	1 straipsnio a dalis
—	1 straipsnio b dalis
1 straipsnio a punktas	1 straipsnio c dalis
1 straipsnio b punktas	1 straipsnio d dalis
2 straipsnio 1 dalis	2 straipsnio 1 punktas
2 straipsnio 2 dalies a punktas	2 straipsnio 2 punktas
2 straipsnio 2 dalies b punktas	2 straipsnio 3 punktas
2 straipsnio 2 dalies c punktas	2 straipsnio 4 punktas
2 straipsnio 2 dalies d punktas	—
2 straipsnio 2 dalies e punktas	—
2 straipsnio 2 dalies f punktas	—
2 straipsnio 2 dalies g punktas	2 straipsnio 5 punktas
—	2 straipsnio 6–71 punktai
—	3 straipsnis
—	4 straipsnis
—	5 straipsnis
—	6 straipsnis
—	7 straipsnis
—	8 straipsnis
—	9 straipsnis
—	10 straipsnis
—	11 straipsnis
—	12 straipsnis
—	13 straipsnis
—	14 straipsnis
—	15 straipsnis
16 straipsnio 1–3 dalys	16 straipsnio 1–4 dalys
—	16 straipsnio 5–8 dalys
16 straipsnio 4–5 dalys	16 straipsnio 9–11 dalys
—	16 straipsnio 12 ir 13 dalys
—	17 straipsnis
14 straipsnio 1 dalis	18 straipsnio 1 dalis
—	18 straipsnio 2 dalis
14 straipsnio 2–5 dalys	18 straipsnio 3–6 dalys
—	18 straipsnio 7–11 dalys
—	19 straipsnio 1 dalis
16 straipsnio 6 dalis	19 straipsnio 2 ir 3 dalys
—	19 straipsnio 4 ir 5 dalys
—	20 straipsnis

Reglamentas (EB) Nr. 714/2009	Šis reglamentas
—	21 straipsnis
—	22 straipsnis
8 straipsnio 4 dalis	23 straipsnio 1 dalis
—	23 straipsnio 2–7 dalys
—	25 straipsnis
—	26 straipsnis
—	27 straipsnis
4 straipsnis	28 straipsnio 1 dalis
—	28 straipsnio 2 dalis
5 straipsnis	29 straipsnio 1–4 dalys
—	29 straipsnio 5 dalis
8 straipsnio 2 dalies pirmas sakinys	30 straipsnio 1 dalies a punktas
8 straipsnio 3 dalies b punktas	30 straipsnio 1 dalies b punktas
—	30 straipsnio 1 dalies c punktas
8 straipsnio 3 dalies c punktas	30 straipsnio 1 dalies d punktas
—	30 straipsnio 1 dalies e ir f punktai
8 straipsnio 3 dalies a punktas	30 straipsnio 1 dalies g ir h punktai
8 straipsnio 3 dalies d punktas	30 straipsnio 1 dalies i punktas
8 straipsnio 3 dalies e punktas	30 straipsnio 1 dalies j punktas
8 straipsnio 3 dalies e punktas	30 straipsnio 1 dalies k punktas
8 straipsnio 3 dalies e punktas	30 straipsnio 1 dalies l punktas
8 straipsnio 3 dalies e punktas	30 straipsnio 1 dalies m–o punktai
—	30 straipsnio 2 ir 3 dalys
8 straipsnio 5 dalis	30 straipsnio 4 dalis
8 straipsnio 9 dalis	30 straipsnio 5 dalis
10 straipsnis	31 straipsnis
9 straipsnis	32 straipsnis
11 straipsnis	33 straipsnis
12 straipsnis	34 straipsnis
—	35 straipsnis
—	36 straipsnis
—	37 straipsnis
—	38 straipsnis
—	39 straipsnis
—	40 straipsnis
—	41 straipsnis
—	42 straipsnis
—	43 straipsnis
—	44 straipsnis
—	45 straipsnis
—	46 straipsnis
—	47 straipsnis
8 straipsnio 10 dalis	48 straipsnis

Reglamentas (EB) Nr. 714/2009	Šis reglamentas
13 straipsnis	49 straipsnis
2 straipsnio 2 dalies paskutinė pastraipa	49 straipsnio 7 dalis
15 straipsnis	50 straipsnio 1–6 dalys
I priedo 5.10 punktas	50 straipsnio 7 dalis
3 straipsnis	51 straipsnis
—	52 straipsnis
—	53 straipsnis
—	54 straipsnis
—	55 straipsnis
—	56 straipsnis
—	57 straipsnis
—	58 straipsnis
8 straipsnio 6 dalis	59 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktai
—	59 straipsnio 1 dalies d ir e punktai
—	59 straipsnio 2 dalis
6 straipsnio 1 dalis	59 straipsnio 3 dalis
6 straipsnio 2 dalis	59 straipsnio 4 dalis
6 straipsnio 3 dalis	59 straipsnio 5 dalis
—	59 straipsnio 6 dalis
6 straipsnio 4 dalis	59 straipsnio 7 dalis
6 straipsnio 5 dalis	59 straipsnio 8 dalis
6 straipsnio 6 dalis	59 straipsnio 9 dalis
8 straipsnio 1 dalis	59 straipsnio 10 dalis
6 straipsnio 7 dalis	—
6 straipsnio 8 dalis	—
6 straipsnio 9 ir 10 dalys	59 straipsnio 11 ir 12 dalys
6 straipsnio 11 dalis	59 straipsnio 13 ir 14 dalys
6 straipsnio 12 dalis	59 straipsnio 15 dalis
8 straipsnio 2 dalis	59 straipsnio 15 dalis
—	60 straipsnio 1 dalis
7 straipsnio 1 dalis	60 straipsnio 2 dalis
7 straipsnio 2 dalis	60 straipsnio 3 dalis
7 straipsnio 3 dalis	—
7 straipsnio 4 dalis	—
—	61 straipsnio 1 dalis
—	61 straipsnio 2 dalis
18 straipsnio 1 dalis	61 straipsnio 3 dalis
18 straipsnio 2 dalis	—
18 straipsnio 3 dalis	61 straipsnio 4 dalis
18 straipsnio 4 dalis	—
18 straipsnio 4a dalis	61 straipsnio 5 dalis
18 straipsnio 5 dalis	61 straipsnio 5 ir 6 dalys
19 straipsnis	—

Reglamentas (EB) Nr. 714/2009	Šis reglamentas
21 straipsnis	62 straipsnis
17 straipsnis	63 straipsnis
—	64 straipsnis
20 straipsnis	65 straipsnis
22 straipsnis	66 straipsnis
23 straipsnis	67 straipsnis
24 straipsnis	—
—	68 straipsnis
—	69 straipsnis
25 straipsnis	70 straipsnis
26 straipsnis	71 straipsnis

DIREKTYVOS

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA (ES) 2019/944

2019 m. birželio 5 d.

dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES

(nauja redakcija)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 194 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

laikydami į įprastos teisėkūros procedūros ⁽³⁾,

kadangi:

- (1) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/72/EB ⁽⁴⁾ reikia padaryti dalinių pakeitimų. Dėl aiškumo ta direktyva turėtų būti išdėstyta nauja redakcija;
- (2) nuo 1999 m. Sąjungoje palaipsniui pradėta kurti elektros energijos vidaus rinka siekiama visiems Sąjungos galutiniams vartotojams – ir piliečiams, ir verslo subjektams – organizuojant konkurencingas tarpvalstybines elektros energijos rinkas suteikti tikrą pasirinkimo galimybę, sukurti naujų verslo galimybių, užtikrinti konkurencingas kainas, efektyvių signalų investavimui teikimą ir aukštesnio lygio paslaugų standartus bei prisidėti prie tiekimo saugumo ir tvarumo;
- (3) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/54/EB ⁽⁵⁾ ir Direktyva 2009/72/EB buvo svariai prisidėta prie elektros energijos vidaus rinkos kūrimo. Tačiau Sąjungos energetikos sistemoje šiuo metu vyksta didžiuliai pokyčiai. Bendras tikslas sumažinti energetikos sistemos priklausomybę nuo iškastinio kuro rinkos dalyviams teikia naujų galimybių ir kelių naujų iššūkių. Kartu technologijų pokyčiai sudaro sąlygas naujoms vartotojų dalyvavimo ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo formoms. Reikia Sąjungos rinkos taisykles pritaikyti prie naujų rinkos realijų;
- (4) 2015 m. vasario 25 d. Komisijos komunikate „Atsparios energetikos sąjungos ir perspektyvios klimato kaitos politikos pagrindų strategija“ išdėstyta energetikos sąjungos vizija, kurioje daugiausia dėmesio skiriama piliečiams, kurie prisiima atsakomybę už energetikos sektoriaus pertvarką, naudojasi naujų technologijų teikiamais privalumais, kad už suvartotą energiją galėtų mokėti mažiau, ir yra aktyvūs rinkos dalyviai, o pažeidžiami vartotojai yra apsaugoti;

⁽¹⁾ OL C 288, 2017 8 31, p. 91.

⁽²⁾ OL C 342, 2017 10 12, p. 79.

⁽³⁾ 2019 m. kovo 26 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2019 m. gegužės 22 d. Tarybos sprendimas.

⁽⁴⁾ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/54/EB (OL L 211, 2009 8 14, p. 55).

⁽⁵⁾ 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/54/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 96/92/EB (OL L 176, 2003 7 15, p. 37), kurią nuo 2011 m. kovo 2 d. panaikino ir pakeitė 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/54/EB (OL L 211, 2009 8 14, p. 55).

- (5) 2015 m. liepos 15 d. Komisijos komunikate „Naujų galimybių energijos vartotojams teikiančių priemonių rinkinio įgyvendinimas“ išdėstyta, kaip Komisija įsivaizduoja mažmeninę rinką, kuri būtų palankesnė energijos vartotojams, be kita ko, užtikrinant geresnes didmeninių ir mažmeninių rinkų sąsajas. Naudodamasi naujų technologijų privalumais, naujos ir novatoriškos energetikos paslaugų įmonės turėtų sudaryti sąlygas visapusiškai dalyvauti energetikos pertvarkoje vartotojams, kurie, valdydami savo energijos suvartojimą, kurtų efektyvaus energijos vartojimo sprendimus, padedančius jiems taupyti pinigus ir bendrai sumažinti energijos vartojimą;
- (6) 2015 m. liepos 15 d. Komisijos komunikate „Pradedamos viešos konsultacijos dėl naujo energijos rinkos modelio“ buvo pabrėžta, kad pereinant nuo elektros energijos gamybos dideliuose centralizuotuose gamybos įrenginiuose prie decentralizuotos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių ir prie nuo iškastinio kuro nepriklausomų rinkų reikia pritaikyti dabartines prekybos elektros energija taisykles ir pakeisti esamus rinkos vaidmenis. Komunikate akcentuojamas poreikis lanksčiau organizuoti elektros energijos rinkas ir visapusiškai įtraukti visus rinkos dalyvius, įskaitant atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamintojus, naujų energetinių paslaugų teikėjus, energijos kaupimą ir lanksčią paklausą. Ne mažiau svarbu, kad Sąjunga skubiai investuotų į Sąjungos lygmens jungtis energijai perduoti aukštosios įtampos elektros energijos perdavimo sistemomis;
- (7) siekdamas sukurti elektros energijos vidaus rinką valstybės narės turėtų skatinti savo nacionalinių rinkų integravimą ir sistemos operatorių bendradarbiavimą Sąjungos bei regionų lygmenimis ir įtraukti izoliuotas sistemas, kurios sudaro elektros energijos salas, vis dar egzistuojančias Sąjungoje;
- (8) be to, šia direktyva siekiama ne tik atremti naujus iššūkius, bet ir šalinti besikartojančias elektros energijos vidaus rinkos užbaigimo kliūtis. Patobulinta reguliavimo sistema turi padėti įveikti susiskaidžiusioms nacionalinėms rinkoms būdingas dabartines problemas, kurioms dažnai vis dar būdinga didelio laipsnio reguliavimo intervencija. Dėl tokios intervencijos atsirado kliūčių tiekti elektros energiją lygiomis sąlygomis, o išlaidos tapo didesnės nei tuomet, kai taikomi tarpvalstybinis bendradarbiavimu grindžiami sprendimai ir rinkos principai;
- (9) Sąjunga veiksmingiausiai įgyvendintų savo atsinaujinančiųjų išteklių energijos rodiklius sukurdamą rinkos sistemą, kurioje būtų atlyginama už lankstumą ir inovacijas. Gerai veikiantis elektros energijos rinkos modelis yra svarbiausias veiksnys atsinaujinančiųjų išteklių energijos įsisavinimui;
- (10) siekiant tokio lankstumo, kuris būtinas siekiant elektros energijos sistemą pritaikyti prie kintamos ir paskirstytos atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos gamybos, esminis vaidmuo turi tekti vartotojams. Technologinė tinklo valdymo pažanga ir atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos gamyba suteikė daugybę galimybių vartotojams. Sveika konkurencija mažmeninėje rinkoje yra labai svarbi siekiant užtikrinti, kad orientuojantis į rinką būtų diegiamos naujos inovacinės paslaugos, kuriomis būtų atsižvelgiama į kintančius vartotojų poreikius ir galimybes, kartu didinant sistemos lankstumą. Vis dėlto tikruoju arba beveik tikruoju laiku vartotojams teikiamos informacijos apie jų energijos vartojimą stygius iki šiol neleido jiems aktyviai dalyvauti energijos rinkoje ir energetikos pertvarkoje. Suteikiant vartotojams galių ir juos aprūpinus priemonėmis, skirtomis jiems daugiau dalyvauti energijos rinkoje, įskaitant dalyvavimą naudojant naujus būdus, siekiama, kad piliečiai Sąjungoje išnaudotų elektros energijos vidaus rinkos privalumus ir kad būtų pasiekti Sąjungos atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslai;
- (11) laisves, kurios Sąjungos piliečiams garantuojamos Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV), *inter alia*, laisvą prekių judėjimą, įsisteigimo laisvę ir laisvę teikti paslaugas, galima pasiekti tik visiškai atviros rinkos sąlygomis, kai visiems vartotojams suteikiama galimybė laisvai rinktis savo tiekėjus, o visiems tiekėjams – laisvai tiekti savo vartotojams;
- (12) sąžiningos konkurencijos ir lengvos prieigos įvairiems tiekėjams skatinimas turėtų būti itin svarbūs valstybėms narėms siekiant užtikrinti, kad vartotojai visiškai pasinaudotų liberalizuotos elektros energijos vidaus rinkos galimybėmis. Nepaisant to, gali būti, kad rinkos nepakankamumas egzistuoja periferinėse mažose elektros energijos sistemose ir su kitomis valstybėmis narėmis nesujungtose sistemose, kuriose dėl elektros energijos kainų nėra siunčiamas tinkamas signalas, kad būtų paskatintos investicijos; todėl siekiant užtikrinti pakankamą tiekimo saugumo lygį reikalingi konkretūs sprendimai;
- (13) siekdamas paskatinti konkurenciją ir užtikrinti elektros energijos tiekimą konkurencingiausiomis kainomis, valstybės narės ir reguliavimo institucijos naujiems elektros energijos iš įvairių rūšių energijos išteklių tiekėjams taip pat naujiems gamybos bei elektros energijos kaupimo ir reguliavimo apkrova tiekėjams turėtų sudaryti palankesnes sąlygas patekti į tarpvalstybinę rinką;

- (14) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad nekiltų jokių nepagrįstų kliūčių patekti į elektros energijos vidaus rinką, joje veikti ir iš jos pasitraukti. Tuo pačiu metu turėtų būti aišku, kad ta pareiga nedaromas poveikis kompetencijoms, kurias valstybės narės išlaiko trečiųjų valstybių atžvilgiu. Tas paaiškinimas neturi būti suprantamas, kaip valstybės narėms suteikiantis galimybę naudotis Sąjungos išimtinę kompetencija. Taip pat turėtų būti paaiškinta, kad vidaus rinkoje veikiančios rinkos dalyviai iš trečiųjų valstybių turi laikytis taikytinos Sąjungos ir nacionalinės teisės tuo pačiu būdu, kaip ir visi kiti rinkos dalyviai;
- (15) rinkos taisyklėmis sudaromos sąlygos elektros energijos gamintojams ir tiekėjams patekti į rinką ir pasitraukti iš jos remiantis jų atliktu jų veiklos ekonominio ir finansinio gyvybingumo vertinimu. Tas principas nėra nesuderinamas su valstybių narių galimybe elektros energijos sektoriuje veikiančioms įmonėms nustatyti viešųjų paslaugų įpareigojimus remiantis visuotiniais ekonominės svarbos sumetimais, laikantis Sutarčių, visų pirma SESV 106 straipsnio, ir šios direktyvos bei Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943 ⁽⁶⁾;
- (16) Europos Vadovų Taryba savo 2014 m. spalio 23 ir 24 d. išvadose nurodė, jog Komisija, padedant valstybės narėms, turi imtis skubių priemonių, kad kuo skubiau, bet ne vėliau kaip 2020 m., būtų pasiektas esamas elektros energijos tarpusavio jungčių 10 proc. tikslas bent tų valstybių narių, kurios dar nepasiekė minimalaus integracijos į energijos vidaus rinką lygio – tai yra Baltijos valstybių, Portugalijos ir Ispanijos bei tų valstybių narių, kurios yra pagrindinė tų valstybių prieigos į energijos vidaus rinką vieta, atveju. Be to, ji nurodė, kad Komisija taip pat turi reguliariai teikti ataskaitas Europos Vadovų Tarybai, kad ne vėliau kaip 2030 m. būtų pasiektas 15 proc. tikslas;
- (17) siekiant valstybės narėms ir kaimyninėms valstybėms sudaryti sąlygas gauti naudos iš teigiamo vidaus rinkos poveikio, svarbus pakankamas fizinio sujungimo su kaimyninėmis šalimis lygis, kaip pabrėžta 2017 m. lapkričio 23 d. Komisijos komunikate „Dėl Europos energetikos tinklų stiprinimo“, ir kaip atspindėta integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1999 ⁽⁷⁾;
- (18) elektros energijos rinkos skiriasi nuo kitų rinkų, kaip antai gamtinių dujų rinkų, pavyzdžiui dėl to, kad jos apima prekybą produktais, kurios negali būti lengvai saugomos ir kurios gaminamos naudojant labai įvairius gamybos įrenginius, įskaitant naudojant paskirstytą gamybą. Tai atsispindi skirtinguose reguliavimo režimo metoduose, taikomuose elektros energijos ir dujų sektorių jungiamosioms linijoms. Elektros energijos rinkų integracijai reikia didelio sistemos operatorių, rinkos dalyvių ir reguliavimo institucijų bendradarbiavimo, visų pirma tais atvejais, kai elektros energija prekiaujama taikant rinkų susiejimą;
- (19) be to, vienas iš pagrindinių šios direktyvos tikslų turėtų būti bendrų tikros vidaus rinkos veikimo ir visuotinio visiems prieinamo elektros energijos tiekimo taisyklių užtikrinimas. Tuo tikslu neiškreiptos rinkos kainos, kurios ilgainiui suvienodėtų, būtų tarpvalstybinio tinklų sujungimo ir investicijų į naują elektros energijos gamybą paskatomis;
- (20) rinkos kainos turėtų užtikrinti tinkamas paskatas tinklui plėtoti ir investuoti į naują elektros energijos gamybą;
- (21) elektros energijos vidaus rinkoje yra nustatyti skirtingi rinkos organizavimo modeliai. Priemonės, kurių valstybės narės galėtų imtis siekdamos užtikrinti vienodas sąlygas, turėtų būti grindžiamos privalomais bendrojo intereso reikalavimais. Dėl tų priemonių suderinamumo su SESV ir kita Sąjungos teise turėtų būti konsultuojamasi su Komisija;
- (22) valstybės narės turėtų išlaikyti plataus pobūdžio teisę elektros energijos įmonėms nustatyti viešųjų paslaugų įpareigojimus, kurie padėtų siekti visuotinės ekonominės svarbos tikslų. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad namų ūkio vartotojams ir, kai valstybės narės laiko tai esant tinkama, – mažosioms įmonėms būtų suteikta teisė gauti konkrečios kokybės elektros energiją aiškiai palyginamomis, skaidriomis ir konkurencingomis kainomis. Tačiau

⁽⁶⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl elektros energijos vidaus rinkos (ES) 2019/943 (Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 54).

⁽⁷⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

tokie viešųjų paslaugų įpareigojimai, kuriais nustatoma elektros energijos tiekimo kaina, yra iš esmės iškreipiamąjį pobūdžio priemonė, dėl kurios dažnai susidaro tarifo deficitas, apribojamas pasirinkimas vartotojams, sumažėja paskatos taupyti energiją ir investuoti į energijos vartojimo efektyvumą didinimą, suprastėja paslaugų standartai, sumažėja vartotojų dalyvavimas ir pablogėja jų poreikių patenkinimas bei apribojama konkurencija ir sumažėja inovacinių produktų bei paslaugų pasirinkimas rinkoje. Todėl valstybės narės turėtų taikyti kitas politikos priemones, visų pirma tikslines socialinės politikos priemones, kurios padėtų išsaugoti elektros energijos tiekimo įperkumą savo piliečiams. Viešosios intervencinės priemonės nustatant elektros energijos tiekimo kainas turėtų būti nustatomos tik kaip viešųjų paslaugų įpareigojimai ir joms turėtų būti taikomos konkrečios sąlygos, nustatytos šioje direktyvoje. Visiškai liberalizuota, gerai veikianti mažmeninė elektros energijos rinka skatintų kainų ir ne kainų konkurenciją tarp esamų tiekėjų ir skatintų į rinką įsitraukti naujus dalyvius, tokiu būdu didindama pasirinkimą vartotojams ir geriau tenkindama jų poreikius;

- (23) viešųjų paslaugų įpareigojimai elektros energijos tiekimo kainų reguliavimo forma turėtų būti taikomi neužkertant kelio taikyti atvirų rinkų principo aiškiai apibrėžtomis aplinkybėmis ir aiškiai apibrėžtų naudos gavėjų atžvilgiu, o jų trukmė turėtų būti ribota. Tokios aplinkybės galėtų susidaryti, pavyzdžiui, kai tiekimas yra labai apribotas ir dėl to elektros energijos kainos yra gerokai didesnės nei įprasta, arba rinkos nepakankamumo atveju, kai reguliavimo institucijų ir konkurencijos institucijų intervenciniai veiksmai pasirodo esantys neveiksmingi. Tai turėtų daryti neproporcingai didelį poveikį namų ūkiams ir visų pirma pažeidžiamoms vartotojams, kurie sąskaitoms už energiją paprastai išleidžia didesnę savo disponuojamųjų pajamų dalį, palyginti su dideles pajamas gaunančiais vartotojais. Kad būtų mažinamas konkurenciją iškreipiantis viešųjų paslaugų įpareigojimų, susijusių su elektros energijos kainų nustatymu, poveikis, tokias intervencines priemones taikančios valstybės narės turėtų įdiegti papildomas priemones, įskaitant priemones, skirtas užkirsti kelią kainų nustatymo iškreipymams didmeninėje rinkoje. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad visi naudos gavėjai, kuriems taikomos reguliuojamos kainos, galėtų visapusiškai pasinaudoti konkurencinėje rinkoje prieinamais pasiūlymais, jei jie to pageidauja. Tuo tikslu tie naudos gavėjai turėtų būti aprūpinti pažangiosiomis matavimo sistemomis ir turėti galimybę pasinaudoti dinamiškos elektros energijos kainos sutartimis. Be to, jie turėtų būti tiesiogiai ir reguliariai informuojami apie konkurencinėje rinkoje prieinamus pasiūlymus ir galimybes sutaupyti, visų pirma susijusius su dinamiškos elektros energijos kainos sutartimis, ir jiems turėtų būti suteikiama pagalba, kad jie galėtų atsakyti į rinkos veikimu pagrįstus pasiūlymus ir pasinaudoti jų teikiama nauda;
- (24) naudos gavėjų, kuriems taikomos reguliuojamos kainos, teisė be papildomų sąnaudų gauti atskirus pažangiuosius skaitiklius neturėtų reikšti, kad valstybėms narėms draudžiama keisti pažangiųjų matavimo sistemų funkcijų tais atvejais, kai pažangiųjų skaitiklių infrastruktūros nėra, nes pažangiųjų matavimo sistemų diegimo sąnaudų ir naudos vertinimo rezultatai buvo neigiami;
- (25) dėl viešųjų intervencinių priemonių nustatant elektros energijos tiekimo kainas neturėtų atsirasti tiesioginio kryžminio subsidijavimo tarp skirtingų vartotojų kategorijų. Vadovaujantis tuo principu, kainų sistemomis neturi būti aiškiai nustatyta, kad tam tikrų kategorijų vartotojai padengia intervencijų į kainų nustatymą, kurios daro poveikį kitų kategorijų vartotojams, sąnaudas. Pavyzdžiui, kainų sistema, pagal kurią sąnaudas nediskriminaciniu būdu padengia tiekėjai arba kiti operatoriai, neturėtų būti laikoma tiesioginiu kryžminiu subsidijavimu;
- (26) siekiant užtikrinti aukštų viešųjų paslaugų standartų išlaikymą Sąjungoje, Komisijai reikėtų periodiškai pranešti apie visas priemones, kurių imasi valstybės narės, kad pasiektų šios direktyvos tikslą. Komisija turėtų periodiškai skelbti ataskaitą, analizuojančią priemones, kurių imtasi nacionaliniu lygmeniu, kuriomis siekiama įgyvendinti viešųjų paslaugų tikslus, ir palyginančią jų veiksmingumą, siekiant pateikti rekomendacijas dėl priemonių, kurių reikia imtis nacionaliniu lygmeniu aukštesiems viešųjų paslaugų standartams pasiekti;
- (27) valstybės narės turėtų turėti galimybę paskirti tiekėją, į kurį galima kreiptis kraštutiniu atveju. Tuo tiekėju galėtų būti vertikalios integracijos įmonė, kuri taip pat atlieka skirstymo funkcijas, pardavimų padalinys, su sąlyga, kad ta įmonė atitinka šia direktyva nustatytus atskyrimo reikalavimus;
- (28) priemonės, kurias valstybės narės įgyvendina, siekdamas socialinės ir ekonominės sanglaudos tikslų, turėtų galėti apimti visų pirma atitinkamų ekonominių lengvatų taikymą, kai tikslinga, panaudojant bet kurias egzistuojančias nacionalines ir Sąjungos priemones. Tarp tokių priemonių gali būti atsakomybės mechanizmai, kad būtų garantuotos būtinos investicijos;
- (29) tiek, kiek priemonės, kurių valstybės narės imasi vykdydamos viešųjų paslaugų įpareigojimus, sudaro valstybės pagalbą pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, pagal SESV 108 straipsnio 3 dalį apie jas privaloma pranešti Komisijai;

- (30) tarpsektorinė teisė suteikia tvirtą pagrindą vartotojų apsaugai įvairiausių esamų energetikos paslaugų atžvilgiu ir, tikėtina, kad ji vystysis toliau. Vis dėlto tam tikros pagrindinės vartotojų sutartinės teisės turėtų būti aiškiai nustatytos;
- (31) vartotojus reikėtų aprūpinti paprasta ir nedviprasmiška informacija apie jų teises, susijusias su energetikos sektoriumi. Komisija, pasikonsultavusi su atitinkamais suinteresuotais subjektais, įskaitant valstybes nares, reguliavimo institucijas, vartotojų organizacijas ir elektros energijos įmones, parengė energijos vartotojams skirtą kontrolinį sąrašą, kuriame pateikiama praktinė informacija apie jų teises. Tas kontrolinis sąrašas turėtų būti nuolat atnaujinamas, pateikiamas visiems vartotojams ir prieinamas viešai;
- (32) keli veiksniai trukdo vartotojams pasiekti, suprasti ir naudoti įvairius jiems prieinamus rinkos informacijos šaltinius. Dėl to turėtų būti padidintas pasiūlymų palyginamumas ir kiek praktiškai įmanoma turėtų būti sumažintos kliūtys vartotojams keisti tiekėją, be pagrindo neribojant jų pasirinkimo galimybes;
- (33) pakeitusiems tiekėją smulkesniems vartotojams vis dar tenka tiesiogiai ir netiesiogiai mokėti įvairiausių mokesčius. Dėl tokių mokesčių sunkiau nustatyti, kuris produktas ar paslauga yra geriausia, o tiekėjo pakeitimo finansinė nauda nepajuntama iš karto. Nors panaikinus tokius mokesčius galėtų būti sumažintas pasirinkimas vartotojams, nes nebeliktų produktų, kurie grindžiami atpildu vartotojams už lojalumą, toliau apribojus jų naudojimą padidėtų vartotojų gerovė, vartotojų dalyvavimas ir konkurencija rinkoje;
- (34) tikėtina, kad trumpesni tiekėjo pakeitimo terminai galėtų paskatinti vartotojus ieškoti geresnių energijos tiekimo sąlygų ir keisti tiekėją. Vis intensyvesnis informacinių technologijų diegimas reikš, kad ne vėliau kaip 2026 m. techninį tiekėjo pakeitimo procesą, kurio metu naujas tiekėjas užregistruojamas rinkos operatoriaus apskaitos taške, paprastai turėtų būti įmanoma įvykdyti per 24 valandas bet kurią darbo dieną. Nepaisant kitų veiksmų tiekėjo pakeitimo procese, kurie turi būti atlikti prieš inicijuojant techninį tiekėjo pakeitimo procesą, užtikrinant, kad ne vėliau kaip tą datą būtų įmanoma, kad techninis tiekėjo pakeitimo procesas įvyktų per 24 valandas, būtų sutrumpintas laikas, per kurį įvyksta tiekėjo pakeitimas, o tai padės padidinti vartotojų aktyvumą ir konkurenciją mažmeninėje rinkoje. Bet kuriuo atveju bendra tiekėjo pakeitimo proceso trukmė neturėtų viršyti trijų savaičių nuo vartotojo prašymo pateikimo datos;
- (35) nepriklausomos palyginimo priemonės, įskaitant interneto svetaines, yra veiksminga galimybė smulkesniems vartotojams įvertinti įvairių rinkoje prieinamų energijos tiekimo pasiūlymų privalumus. Tokios priemonės sumažina paieškos išlaidas, nes vartotojams nebereikia rinkti informacijos iš individualių tiekėjų ir paslaugų teikėjų. Tokios priemonės padeda vienu metu tinkamai patenkinti poreikį, kad informacija būtų aiški ir glausta bei poreikį, kad ji būtų išsami ir visapusiška. Jomis turėtų būti siekiama aprėpti kuo platesnį prieinamų pasiūlymų asortimentą ir kiek įmanoma išsamiau apimti rinką, kad vartotojai galėtų susidaryti reprezentatyvų vaizdą. Svarbiausia, kad smulkesni vartotojai galėtų naudotis bent viena palyginimo priemone ir kad šiomis priemonėmis teikiama informacija būtų patikima, nešališka ir skaidri. Tuo tikslu valstybės narės galėtų pateikti palyginimo priemonę, kurios veikimą užtikrintų nacionalinė institucija arba privati bendrovė;
- (36) veiksmingos ir visiems vartotojams prieinamos nepriklausomų neteisminio ginčų sprendimo mechanizmų priemonės, pavyzdžiui, ombudsmanas energetikos reikalams, vartotojų reikalų įstaiga arba reguliavimo institucija, užtikrina geresnę vartotojų apsaugą. Valstybės narės turėtų pradėti taikyti sparčias ir veiksmingas ginčų nagrinėjimo procedūras;
- (37) visi vartotojai turėtų galėti pasinaudoti tiesioginio dalyvavimo rinkoje pranašumais – visų pirma savo vartojimo įpročius koreguoti pagal rinkos signalus ir savo ruožtu naudotis žemesnėmis elektros energijos kainomis ar kitomis finansinėmis lengvatomis. Tokio aktyvaus dalyvavimo privalumai greičiausiai didės laikui bėgant, nes didėja paprastai pasyvių vartotojų informuotumas apie jų, kaip aktyviųjų vartotojų, galimybes ir todėl, kad informacija apie aktyvaus dalyvavimo galimybes tampa labiau prieinama ir geriau žinoma. Vartotojai turėtų galėti dalyvauti visų formų reguliavimo apkrova procesuose. Todėl jie turėtų turėti galimybę naudotis visapusišku pažangiųjų matavimo sistemų diegimu, o, kai toks diegimas įvertinamas neigiamai – rinktis pažangiąją matavimo sistemą ir dinamiškos elektros energijos kainos sutartį. Tokiu būdu jie turėtų galėti koreguoti savo suvartojimą pagal tikralaikius kainų signalus, kurie rodo elektros energijos arba jos transportavimo vertę ir išlaidas įvairiais laikotarpiais, o valstybės narės turėtų užtikrinti, kad didmeninės kainos rizika vartotojams būtų pagrįsta.

Vartotojai turėtų būti informuoti apie dinamiškos elektros energijos kainos sutarties naudą ir galimą kainos riziką. Valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad tie vartotojai, kurie nenori aktyviai dalyvauti rinkoje, nebūtų baudžiami. Vietoj to turėtų būti sudarytos palankesnės sąlygos jų gebėjimui priimti sprendimus, remiantis informacija, dėl jiems prieinamų pasirinkimo galimybių, kurios kuo labiau atitinka šalies rinkos aplinkybes;

- (38) siekiant kuo labiau padidinti dinamiškos elektros energijos kainodaros naudą ir efektyvumą, valstybės narės turėtų įvertinti galimybę nustatyti dinamiškesnę ar mažesnę pastoviųjų komponentų dalį elektros energijos sąskaitose ir, jei tokia galimybė egzistuoja, turėtų imtis atitinkamų veiksmų;
- (39) visos vartotojų grupės (pramonės, komerciniai, namų ūkio vartotojai) turėtų galėti patekti į elektros energijos rinkas prekiauti savo lankstumo galimybėmis ir pačių pasigaminta elektros energija. Vartotojams turėtų būti suteikta galimybė visapusiškai išnaudoti gamybos telkimo ir tiekimo didesniuose regionuose privalumus bei gauti naudos iš tarpvalstybinės konkurencijos. Tikėtina, kad telkimu užsiimantiems rinkos dalyviams teks svarbus vartotojų grupių ir rinkos tarpininkų vaidmuo. Valstybės narės turėtų galėti laisvai pasirinkti atitinkamą nepriklausomo telkimo įgyvendinimo modelį ir valdymo metodą, kartu laikydamosi šioje direktyvoje nustatytų bendrųjų principų. Toks modelis ar metodas galėtų apimti tai, kad pasirenkami rinkos veikimu grindžiami arba reguliavimo principai, pagal kuriuos būtų pateikiami sprendimai, kuriais būtų laikomasi šios direktyvos, pavyzdžiui modeliai, pagal kuriuos būtų susitariama dėl disbalansų arba pagal kuriuos būtų įdiegiamos perimetro korekcijos. Pasirinktas modelis turėtų apimti skaidrias ir sąžiningas taisykles, kad nepriklausomi telkėjai galėtų atlikti savo kaip tarpininkų vaidmenį ir užtikrinti, kad galutinis vartotojas gautų tinkamą naudą iš jų veiklos. Visose elektros energijos rinkose, įskaitant papildomų paslaugų ir pajėgumų rinkas, turėtų būti apibrėžti produktai siekiant skatinti naudoti reguliavimą apkrova;
- (40) 2016 m. liepos 20 d. Komisijos komunikate „Europos mažataršio judumo strategija“ pabrėžiamas poreikis mažinti transporto sektoriaus priklausomybę nuo iškastinio kuro ir riboti jo išmetamą teršalų kiekį, ypač miestuose, taip pat akcentuojama, kad svarbų vaidmenį siekiant tų tikslų gali atlikti elektromobilumas. Be to, elektromobilumo diegimas yra svarbus energetikos pertvarkos elementas. Todėl šioje direktyvoje nustatytos rinkos taisyklės turėtų padėti sudaryti palankias sąlygas elektros energija varomoms visų rūšių transporto priemonėms. Visų pirma, jomis turėtų būti užtikrinamas veiksmingas viešų ir privačių elektros energija varomų transporto priemonių įkrovimo prieigų diegimas ir turėtų būti užtikrintas transporto priemonių įkrovimo efektyvus integravimas į sistemą;
- (41) reguliavimas apkrova yra lemiamas veiksnys sudarant sąlygas išmaniam elektros energija varomų transporto priemonių įkrovimui ir sudarant sąlygas veiksmingam šių transporto priemonių integravimui į elektros energijos tinklą, kuris bus lemiamas veiksnys transporto sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo procese;
- (42) vartotojams turėtų būti suteikta galimybė vartoti, kaupti ir parduoti rinkai pačių pasigamintą elektros energiją rinkai ir dalyvauti visose elektros energijos rinkose, sistemą padarant lanksčia, pavyzdžiui, pasitelkiant energijos kaupimą, pvz., energijos kaupimą naudojančios elektrinės transporto priemonės, reguliavimą apkrova arba energijos vartojimo efektyvumo sistemas. Nauja technologinė plėtra sudarys palankesnes sąlygas tai veiklai ateityje. Tačiau tebeegzistuoja teisinių ir komercinių kliūčių, pavyzdžiui, neproporcingi mokesčiai už viduje suvartojamą elektros energiją, pareiga tiekti pačių pasigamintą elektros energiją į energetikos sistemą ir administracinė našta, kaip antai poreikis, kad vartotojai, gaminantys elektros energiją ir ją parduodantys sistamai, laikytųsi tiekėjams taikomų reikalavimų ir kt. Tokios kliūtys, kurios trukdo vartotojams patiems pasigaminti elektros energiją ir ją vartoti, kaupti arba parduoti rinkai, turėtų būti pašalintos ir kartu turėtų būti užtikrinta, kad tokie vartotojai adekvačiai prisidėtų prie sistemos išlaidų. Valstybės narės savo nacionalinėje teisėje turėtų galėti nustatyti skirtingas nuostatas, reglamentuojančias individualiems ir kartu veikiantiems aktyviesiems vartotojams, taip pat namų ūkiams ir kitiems galutiniams vartotojams taikomus mokesčius ir rinkliavas;
- (43) pritaikius paskirstytosios energijos gamybos technologijas ir vartotojams įgijus naujų galių bendruomeninė energetika tapo veiksminga ir ekonomiškai efektyvia priemone, kuria patenkinami piliečių poreikiai ir pateisinami lūkesčiai dėl energijos šaltinių, paslaugų ir vietos lygmens dalyvavimo. Bendruomeninė energetika teikia įtraukią galimybę visiems vartotojams tiesiogiai dalyvauti gaminant, vartojant arba dalijantis energija. Bendruomeninės energetikos iniciatyvų svarbiausias tikslas yra tiekti įperkama konkrečios rūšies energiją, pvz., atsinaujinančiųjų išteklių energiją, savo nariams arba akcininkams, o ne visų pirma siekti pelno, kaip tradicinėse elektros energijos įmonėse. Užmezgant tiesioginius ryšius su vartotojais, bendruomeninės energetikos iniciatyvomis rodomas jų

potencialas sudaryti palankesnes sąlygas integruotu būdu įsisavinti naujas technologijas ir vartojimo modelius, įskaitant pažangiuosius skirstomuosius tinklus ir reguliavimą apkrova. Bendruomeninė energetika taip pat gali padėti didinti energijos vartojimo efektyvumą namų ūkių lygmeniu ir padėti kovoti su energijos nepriteklumi mažinant vartojimą ir tiekimo tarifus. Bendruomeninė energetika taip pat suteikia galimybę dalyvauti elektros energijos rinkoje tam tikroms namų ūkio vartotojų grupėms, kurios kitu atveju tokios galimybės neturėtų. Kai tokios iniciatyvos buvo sėkmingai įgyvendintos, jos bendruomenei suteikė ekonominės, socialinės ir aplinkosauginės naudos, kuri viršija vien tiesioginę naudą, gautą teikiant energetines paslaugas. Šia direktyva tam tikras Sąjungos lygmens piliečių energetikos iniciatyvų kategorijas siekiama pripažinti „piliečių energetikos bendruomenėmis“ siekiant joms užtikrinti palankų pagrindą, sąžiningą režimą ir vienodas sąlygas bei aiškiai apibrėžti jų teises ir pareigas. Namų ūkio vartotojams turėtų būti leidžiama savanoriškai dalyvauti bendruomeninės energetikos iniciatyvose, taip pat iš jų pasitraukti neprarandant nei prieigos prie tinklo, eksploatuojamo pagal bendruomeninės energetikos iniciatyvą, nei vartotojų teisių. Prieiga prie piliečių energetikos bendruomenės tinklo turėtų būti suteikiama sąžiningomis ir išlaidas atspindinčiomis sąlygomis;

- (44) piliečių energetikos bendruomenių nariais turėtų galėti tapti visų kategorijų subjektai. Tačiau įgaliojimus priimti sprendimus piliečių energetikos bendruomenėje turėtų turėti tik tie nariai ar akcininkai, kurie nevykdo didelio masto komercinės veiklos ir kuriems energetikos sektorius nėra pagrindinė ekonominės veiklos sritis. Piliečių energetikos bendruomenės laikomos viena iš piliečių ar vietos subjektų bendradarbiavimo kategorijų, kurios turėtų būti pripažįstamos ir apsaugomos pagal Sąjungos teisę. Nuostatomis dėl piliečių energetikos bendruomenių neužkertamas kelias kitų piliečių iniciatyvų, pavyzdžiui, kylančių iš privatinės teisės susitarimų, buvimui. Todėl valstybės narės turėtų turėti galimybę numatyti, kad piliečių energetikos bendruomenės galėtų pasirinkti bet kurios formos subjektą, pavyzdžiui, asociaciją, kooperatyvą, partnerystę, ne pelno organizaciją arba mažąją ar vidutinę įmonę, su sąlyga, kad tas subjektas, veikdamas savo vardu, turi teisę naudotis savo teisėmis ir jam taikomos pareigos;
- (45) šios direktyvos nuostatose dėl piliečių energetikos bendruomenių numatomos teisės ir pareigos, kurias galima išvesti iš kitų esamų teisių ir pareigų, kaip antai sutarčių sudarymo laisvė, teisė pakeisti tiekėjus, skirstymo sistemos operatoriaus atsakomybė, taisyklės dėl tinklo mokesčių ir balansavimo pareigos;
- (46) dėl savo narystės struktūros, valdymo reikalavimų ir tikslų piliečių energetikos bendruomenės yra naujo tipo subjektai. Joms turėtų būti leidžiama rinkoje veikti vienodomis sąlygomis, neiškreipiant konkurencijos, o teisės ir pareigos, taikytinos kitoms rinkoje esančioms elektros energijos įmonėms, piliečių energetikos bendruomenėms turėtų būti taikomos nediskriminuojant ir proporcingai. Tos teisės ir pareigos turėtų būti taikomos priklausomai nuo to, kokius vaidmenis atlieka energetikos bendruomenės, pavyzdžiui, ar jos veikia kaip galutiniai vartotojai, gamintojai, tiekėjai ar skirstymo sistemos operatoriai. Piliečių energetikos bendruomenės neturėtų susidurti su reguliavimo apribojimais, kai jos taiko esamas ar būsimas informacines ir ryšių technologijas tarp piliečių energetikos bendruomenės narių ar akcinių pagal rinkos principus dalydamosi elektros energija, pagaminta naudojant bendruomenei priklausančius elektros energijos gamybos įrenginius, pavyzdžiui, kompensuodamos narių ar akcinių, naudojančių bendruomenės turimus gamybos pajėgumus, energijos komponentą, net ir naudojantis viešu tinklu, su sąlyga, kad abu apskaitos taškai priklauso bendruomenei. Dalijimasis elektros energija sudaro galimybę tiekti nariams elektros energiją, pagamintą bendruomenei priklausančiuose gamybos įrenginiuose, nesant tiesioginio fizinio artumo su gamybos įrenginiu ir nesant už bendro apskaitos taško. Kai elektros energija dalijamasi, dalijimasis neturėtų daryti poveikio tinklo mokesčio rinkimui, tarifams ir rinkliavoms, susijusiems su elektros energijos srautais. Dalijimuisi turėtų būti sudaromos palankesnės sąlygos laikantis pareigų ir tinkamų balansavimo, matavimo ir atsiskaitymo laikotarpių. Šios direktyvos nuostatomis dėl piliečių energetikos bendruomenių nedaromas poveikis valstybių narių kompetencijai nustatyti ir įgyvendinti energetikos sektoriuje taikomą politiką tinklo mokesčių ir tarifų srityje arba nustatyti ir įgyvendinti energetikos politikos finansavimo sistemas ir išlaidų pasidalijimą, su sąlyga, kad ta politika yra nediskriminacinė ir teisėta;
- (47) pagal šią direktyvą valstybėms narėms suteikiami įgaliojimai leisti piliečių energetikos bendruomenėms tapti skirstymo sistemos operatoriais bendra tvarka arba įgyti uždaro skirstymo sistemos operatoriaus statusą. Kai piliečių energetikos bendruomenei suteikiamas skirstymo sistemos operatoriaus statusas, ji turėtų būti laikoma skirstymo sistemos operatoriumi ir jai turėtų būti taikomos tos pačios pareigos, kaip ir skirstymo sistemos operatoriumi. Šios direktyvos nuostatomis dėl piliečių energetikos bendruomenių paaškinami tik tie skirstymo sistemos eksploatavimo aspektai, kurie gali būti svarbūs piliečių energetikos bendruomenėms, o kiti skirstymo sistemos eksploatavimo aspektai taikomi laikantis taisyklių dėl skirstymo sistemų operatorių;

- (48) sąskaitos už elektros energiją yra svarbios galutinių vartotojų informavimo priemonės. Jose teikiami ne tik suvartojimo ir išlaidų duomenys, bet ir kita informacija, kuri padeda vartotojams savo dabartinę tvarką palyginti su kitais pasiūlymais. Tačiau ginčai dėl sąskaitų yra labai dažnas vartotojų skundų šaltinis, veiksnys, kuris prisideda prie nuolat žemo vartotojų pasitenkinimo ir dalyvavimo elektros energijos sektoriuje lygio. Todėl būtina užtikrinti, kad sąskaitos būtų aiškesnės ir suprantamesnės, taip pat kad sąskaitose ir sąskaitų informacijoje aiškiai būtų pateikiamas tam tikras ribotas skaičius svarbių informacijos elementų, kurie yra būtini padedant vartotojams reguliuoti savo elektros energijos vartojimą, palyginti pasiūlymus ir keisti tiekėjus. Kiti informacijos elementai galutiniams vartotojams turėtų būti pateikiami jų sąskaitose, kartu su jomis arba jose pateikiamose nuorodose. Tokie elementai galėtų būti pateikiami sąskaitoje ar prie sąskaitos pridedamame atskirame dokumente arba sąskaitoje galėtų būti pateikiama nuoroda į tai, kur galutinis vartotojas gali lengvai rasti informaciją interneto svetainėje, naudojant mobiliąją programą arba kitas priemones;
- (49) norint padėti vartotojams valdyti savo elektros energijos suvartojimą ir išlaidas, svarbu, kad reguliariai, pažangiaisiais skaitikliais sudarius palankesnes sąlygas, būtų teikiama faktiniu elektros energijos suvartojimu grindžiama tiksli sąskaitų informacija. Vis dėlto vartotojai, visų pirma namų ūkio vartotojai, turėtų turėti galimybę naudotis lanksčiomis faktinio savo sąskaitų apmokėjimo sąlygomis. Pavyzdžiui, vartotojai sąskaitų informaciją turėtų galėti gauti dažnai, nors mokama tik kas ketvirtį, arba gali egzistuoti produktai, už kuriuos vartotojas kas mėnesį moka vienodą sumą nepriklausomai nuo faktinio suvartojimo;
- (50) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES ⁽⁸⁾ nuostatos dėl sąskaitų išrašymo turėtų būti atnaujintos, supaprastintos ir perkeltos į šią direktyvą, kurioje jos nuoseklumo sumetimais tinka geriau;
- (51) valstybės narės turėtų skatinti modernizuoti skirstymo tinklus, pvz., pradėti naudoti pažangiuosius tinklus, kurie turėtų būti kuriami taip, kad būtų skatinama decentralizuota gamyba ir energijos vartojimo efektyvumas;
- (52) norint įtraukti vartotojus reikia tinkamų iniciatyvų ir technologijų, kaip antai pažangiosios matavimo sistemos. Pažangiosios matavimo sistemos suteikia galimybių vartotojams, nes jie gali gauti tikslios ir beveik tiksliai grįžamosios informacijos apie savo vartojamos arba pagaminamos elektros energijos kiekį ir geriau valdyti savo suvartojimą, gali dalyvauti reguliavimo apkrova programose ir teikiant kitas paslaugas, naudotis jų privalumais ir sumažinti savo sąskaitas už elektros energiją. Pažangiosios matavimo sistemos taip pat padeda skirstymo sistemos operatoriams matyti geresnį savo tinklų vaizdą, ir dėl to sumažinti jų eksploatavimo bei palaikymo išlaidas bei taip sutaupyta lėšas perduoti vartotojams mažesnių skirstymo tarifų forma;
- (53) nacionaliniu lygmeniu sprendžiant dėl pažangiųjų matavimo sistemų diegimo, šį sprendimą turėtų būti galima pagrįsti ekonominiu vertinimu. Tuo ekonominiu vertinimu reikėtų atsižvelgti į ilgalaikę pažangiųjų matavimo sistemų diegimo naudą vartotojams ir visai tiekimo grandinei, kaip antai geresniam tinklo valdymui, tikslesniam planavimui ir tinklo nuostolių nustatymui. Jei atlikus tą vertinimą padaroma išvada, kad tokias matavimo sistemas rentabiliu įdiegti tik vartotojams, kurie suvartoja tam tikrą elektros energijos kiekį, valstybės narės, pradėdamos diegti pažangiąsias matavimo sistemas, turėtų turėti galimybę atsižvelgti į tą išvadą. Vis dėlto tokį vertinimą reikėtų peržiūrėti reguliariai arba reaguojant į reikšmingus pagrindinių prielaidų pokyčius ar bent kas ketverius metus, atsižvelgiant į sparčiai kintančią technologinę pažangą;
- (54) valstybės narės, kurios pažangiųjų matavimo sistemų sistemingai nediegia, vartotojams paprašius turėtų leisti sąžiningomis ir pagrįstomis sąlygomis pasinaudoti pažangiųjų skaitiklių įrengimo galimybe ir turėtų suteikti visą aktualią informaciją. Jei vartotojai neturi pažangių skaitiklių, jiems turėtų būti suteikta teisė įsirengti tokius skaitiklius, kurie atitinka būtinuosius reikalavimus, užtikrinančius, kad jie gautų šioje direktyvoje nurodytą sąskaitų informaciją;

⁽⁸⁾ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL L 315, 2012 11 14, p. 1).

- (55) siekiant padėti vartotojams aktyviai dalyvauti elektros energijos rinkose, valstybių narių teritorijose numatytos diegti pažangiosios matavimo sistemos turėtų būti sąveikios ir turėtų galėti teikti duomenims, reikalingus vartotojų energijos valdymo sistemoms. Tuo tikslu valstybės narės turėtų tinkamai atsižvelgti į tai, kaip naudojami atitinkami galiojantys standartai, įskaitant standartus, kuriais užtikrinamas sąveikumas duomenų modelio ir programų lygmenimis, taip pat į geriausią praktiką ir keitimosi duomenimis plėtros svarbą, būsimas ir naujoviškas energetines paslaugas, pažangiųjų tinklų diegimą ir elektros energijos vidaus rinką. Be to, įdiegtos pažangiosios matavimo sistemos neturėtų sudaryti kliūčių keisti tiekėjus ir turėtų turėti paskirtį atitinkančias funkcijas, kurios leistų vartotojams beveik tikruoju laiku priėti prie savo suvartojimo duomenų, koreguoti savo energijos suvartojimą ir, kiek leidžia pagalbinė infrastruktūra, siūlyti savo lankstumo galimybes tinklui ir elektros energijos įmonėms bei gauti už jį atlygį ir sutaupyti savo elektros energijos sąskaitų pagalba;
- (56) pagrindinis tiekimo vartotojams veiklos aspektas – suteikti galimybę susipažinti su objektyviais ir skaidriais suvartojimo duomenimis. Taigi vartotojams turėtų būti suteikta galimybė susipažinti su jų suvartojimo duomenimis, taip pat su jų suvartojimu susijusiomis kainomis ir paslaugų sąnaudomis, kad jie galėtų paskatinti konkurentus pateikti ta informacija pagrįstus pasiūlymus. Vartotojai taip pat turėtų turėti teisę gauti tinkamą informaciją apie jų energijos vartojimą. Naudotojai dėl išankstinių mokėjimų neturėtų atsidurti neproporcingai nepalankesnėje padėtyje, o įvairios mokėjimo sistemos turėtų būti nediskriminacinės. Vartotojams pakankamai dažnai teikiant informaciją apie energijos sąnaudas būtų skatinama taupyti energiją, nes ją vartotojams būtų suteiktas tiesioginis grįžtamasis ryšys apie investicijų į energijos vartojimo efektyvumą ir vartojimo pokyčių poveikį. Tuo atžvilgiu visiškai įgyvendinus Direktyvą 2012/27/ES vartotojams bus padedama sumažinti jų energijos sąnaudas;
- (57) šiuo metu valstybėse narėse, įdiegus pažangiąsias matavimo sistemas, yra sukurta arba kuriama įvairių duomenų valdymo modelių. Nepriklausomai nuo duomenų valdymo modelio svarbu, kad valstybės narės nustatytų skaidrias taisykles, pagal kurias būtų galima nediskriminacinėmis sąlygomis priėti prie duomenų, ir jos užtikrintų aukščiausio lygio kibernetinį saugumą, duomenų apsaugą, taip pat duomenis tvarkančių subjektų nesališkumą;
- (58) valstybės narės turėtų imtis būtinų priemonių, kuriomis elektros energijos vidaus rinkoje būtų apsaugoti pažeidžiami ir energijos nepriteklių patiriantys vartotojai. Tokios priemonės gali skirtis, atsižvelgiant į ypatingas aplinkybes atitinkamose valstybėse narėse, tai gali būti socialinės arba energetikos politikos priemonės, susijusios su elektros energijos sąskaitų apmokėjimu, investicijomis į gyvenamųjų pastatų energijos vartojimo efektyvumą arba vartotojų apsauga, pavyzdžiui, apsaugos nuo atjungimo. Kai universaliosios paslaugos taip pat teikiamos mažosioms įmonėms, priemonės, užtikrinančios universaliųjų paslaugų teikimą, gali skirtis priklausomai nuo to, ar tos priemonės skirtos namų ūkio vartotojams ar mažosioms įmonėms;
- (59) energetinės paslaugos labai svarbios saugant Sąjungos piliečių gerovę. Adekvatus šildymas, vėsinimas ir apšvietimas bei elektrinių prietaisų maitinimas yra pagrindinės paslaugos, garantuojančios deramą gyvenimo standartą ir piliečių sveikatos lygį. Be to, prieiga prie tų energetinių paslaugų sudaro Sąjungos piliečiams galimybes išnaudoti savo potencialą ir padidina socialinę įtrauktį. Energijos nepriteklių patiriantys namų ūkiai tų energetinių paslaugų negali įpirkti dėl mažų pajamų, didelių išlaidų energijai ir menko energijos vartojimo jų būstuose efektyvumo veiksnių kombinacijos. Valstybės narės turėtų rinkti tinkamą informaciją, leidžiančią stebėti, kiek namų ūkių patiria energijos nepriteklių. Tikslus matavimas turėtų padėti valstybėms narėms identifikuoti namų ūkius, kurie patiria energijos nepriteklių, ir teikti jiems tikslinę paramą. Komisija turėtų aktyviai remti šios direktyvos nuostatų dėl energijos nepritekliaus įgyvendinimą sudarydama palankesnes sąlygas valstybėms narėms dalytis gerąja patirtimi;
- (60) kai valstybės narės susiduria su energijos nepritekliaus problema ir nėra parengusios nacionalinių veiksmų planų arba kitų atitinkamų sistemų, skirtų energijos nepritekliaus problemai spręsti, jos turėtų tai daryti siekdamos sumažinti energijos nepriteklių patiriančių vartotojų skaičių. Mažos pajamos, didelės išlaidos energijai ir menkas energijos vartojimo būstuose efektyvumas yra tinkami veiksniai nustatant kriterijus, skirtus energijos nepritekliui matuoti. Bet kuriuo atveju valstybės narės pažeidžiamiems ir energijos nepriteklių patiriantiems vartotojams turėtų užtikrinti būtiną tiekimą. Siekdamos šio tikslo, jos galėtų taikyti integruotą požiūrį, pavyzdžiui, vykdant energetikos ir socialinę politiką, ir priemonės galėtų apimti socialinę politiką arba būsto energijos vartojimo efektyvumo didinimą. Šia direktyva turėtų būti tobulinama pažeidžiamiems ir energijos nepriteklių patiriantiems vartotojams palanki nacionalinė politika;

- (61) skirstymo sistemos operatoriai turi ekonomiškai efektyviai integruoti naują elektros energijos gamybą, ypač įrenginius, gaminančius elektros energiją iš atsinaujinančiųjų išteklių, ir naują apkrovą, kaip antai apkrovą, gaunamą iš šilumos siurblių ir elektros energija varomų transporto priemonių. Tuo tikslu skirstymo sistemos operatoriams turėtų būti suteikta galimybė ir jie turėtų būti skatinami naudotis su paskirstytaisiais energijos išteklių susijusiomis paslaugomis, tokiomis kaip reguliavimas apkrova ir energijos kaupimas, kurios grindžiamos rinkos procesais, kad jie galėtų veiksmingai eksploatuoti savo tinklus ir išvengti daug išlaidų reikalaujančios tinklo plėtos. Valstybės narės turėtų nustatyti tinkamas priemones, kaip antai nacionalinius tinklo kodeksus ir rinkos taisykles, ir turėtų skirstymo sistemos operatorius skatinti tinklų tarifais, kurie netrukdytų nei lankstumui, nei energijos vartojimo efektyvumo didinimui tinkle. Valstybės narės taip pat turėtų parengti skirstymo sistemoms skirtus tinklo plėtos planus, siekiant padėti integruoti įrenginius, gaminančius elektros energiją iš atsinaujinančiųjų išteklių, sudaryti palankesnes sąlygas elektros energijos kaupimo įrenginių plėtrai ir transporto sektoriaus elektrifikavimui bei suteikti sistemos naudotojams tinkamą informaciją apie numatomą tinklo plėtrą ar tobulinimą, nes šiuo metu daugumoje valstybių narių tokios tvarkos nėra;
- (62) sistemų operatoriai neturėtų turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti ar eksploatuoti energijos kaupimo įrenginių. Naujajame elektros energijos rinkos modelyje elektros energijos kaupimo paslaugos turėtų būti grindžiamos rinkos veikimu ir būti konkurencingos. Todėl turėtų būti išvengta elektros energijos kaupimo funkcijos ir jos skirstymo arba perdavimo reguliuojamos funkcijos tarpusavio kryžminio subsidijavimo. Tokie nuosavybės teisės į elektros energijos kaupimo įrenginius apribojimai turi užkirsti kelią konkurencijos iškreipimui, pašalinti diskriminavimo riziką, užtikrinti sąžiningas prieigos prie elektros energijos kaupimo įrenginių galimybes visiems rinkos dalyviams ir paskatinti veiksmingą ir efektyvų elektros energijos kaupimo įrenginių naudojimą, po skirstymo ar perdavimo sistemos eksploatavimo. Tas reikalavimas turėtų būti aiškinamas ir taikomas atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija) įtvirtintas teises ir principus, visų pirma laisvę užsiimti verslu ir teisę į nuosavybę, garantuojamas Chartijos 16 ir 17 straipsniais;
- (63) kai energijos kaupimo įrenginiai yra visiškai integruoti tinklo komponentai, kurie nėra naudojami balansavimui ar perkrovos valdymui, pritarus reguliavimo institucijai, jų atžvilgiu neturėtų būti reikalaujama laikytis tokių pat griežtų apribojimų, kurie taikomi sistemų operatoriams: turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti ar eksploatuoti tuos įrenginius. Tokie visiškai integruoti tinklo komponentai gali apimti tokius elektros energijos kaupimo įrenginius kaip kondensatoriai arba smagračiai, kurie teikia svarbias paslaugas tinklo saugumui ir patikimumui bei prisidėti prie skirtingų sistemos dalių sinchronizavimo;
- (64) siekiant pažangos kuriant visiškai nuo iškastinio kuro nepriklausomą ir jokių išmetamųjų teršalų neišmetantį elektros energijos sektorių, būtina daryti pažangą, susijusią su sezoniniu elektros energijos kaupimu. Toks elektros energijos kaupimas yra elementas, kuris būtų naudojamas kaip elektros energijos sistemos veikimo priemonė, kad būtų galima atlikti trumpalaikius ir sezoninius pritaikymus, siekiant išspręsti elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų šaltinių kintamumo ir su tais horizontaliais susijusių nenumatytų atvejų klausimus;
- (65) nediskriminacinė prieiga prie skirstymo tinklo užtikrina galimybę pasiekti tolesnius vartotojus mažmeniniu lygiu. Todėl, siekiant mažmeniniame lygyje sukurti vienodas sąlygas, skirstymo sistemos operatorių veiklą taip pat reikėtų prižiūrėti, kad skirstymo sistemos operatoriai negalėtų naudotis jų vertikalios integracijos pranašumais, susijusiais su jų užimama konkurencine padėtimi rinkoje, ypač namų ūkio vartotojų ar mažų ne namų ūkio vartotojų atžvilgiu;
- (66) kai siekiant užtikrinti optimalų integruoto tiekimo, kuriam taikomi specialūs veiklos standartai, efektyvumą naudojama uždara skirstymo sistema, arba kai uždara skirstymo sistema palaikoma visų pirma sistemos savininko reikmėms, turėtų būti įmanoma skirstymo sistemos operatorių atleisti nuo pareigų, dėl kurių, turint mintyje ypatingą skirstymo sistemos operatoriaus ir sistemos vartotojų santykių pobūdį, būtų užkrauta nereikalinga administracinė našta. Pramoninės veiklos vietose, komercinės veiklos vietose arba bendrų paslaugų vietose, pavyzdžiui, traukinių stotyse, oro uostuose, ligoninėse, didelėse stovyklavietėse su integruotais įrenginiais ir chemijos pramonės vietose, dėl specializuoto jų veiklos pobūdžio gali būti naudojamos uždaros skirstymo sistemos;
- (67) veiksmingai neatskyrus tinklų nuo gamybos ir tiekimo veiklos (toliau – veiksmingas atskyrimas), kyla diskriminacijos pavojus ne tik eksploatuojant tinklą, bet ir skatinant vertikalios integracijos įmones pakankamai investuoti į savo tinklus;

- (68) veiksmingą atskyrimą įmanoma užtikrinti tik pašalinus vertikalios integracijos įmonių siekį diskriminuoti konkurentus prieigos prie tinklų ir investicijų atžvilgiu. Akivaizdu, kad nuosavybės atskyrimas, t. y. tinklo savininko paskyrimas sistemos operatoriumi ir jo nepriklausomumas nuo bet kokių su tiekimu ir gamyba susijusių interesų, yra veiksmingas ir patvarus būdas šalinti nuolat kylantį interesų konfliktą ir užtikrinti tiekimo saugumą. Dėl tos priežasties Europos Parlamentas savo 2007 m. liepos 10 d. rezoliucijoje dėl dujų ir elektros vidaus rinkos perspektyvų nurodė, kad nuosavybės atskyrimas perdavimo lygyje yra veiksmingiausia priemonė nediskriminuojant skatinti investicijas į infrastruktūrą, naujiems rinkos dalyviams užtikrinti sąžiningą prieigą prie tinklo ir rinkos skaidrumą. Todėl atskiriant nuosavybę turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų, kad tas pats asmuo arba asmenys neturėtų teisės kontroliuoti gamintojo arba tiekėjo ir kartu kontroliuoti perdavimo sistemos operatorių ar perdavimo sistemą arba turėti kokių nors teisių perdavimo sistemos operatoriaus ar perdavimo sistemos atžvilgiu. Ir atvirkščiai, kontroliuojant perdavimo sistemos operatorių ar perdavimo sistemą turėtų būti draudžiama kontroliuoti gamintoją ar tiekėją arba turėti kokių nors teisių gamintojo ar tiekėjo atžvilgiu. Laikantis tų apribojimų gamintojas ar tiekėjas turėtų turėti galimybę turėti mažiau nei pusę perdavimo sistemos operatoriaus arba perdavimo sistemos akcijų paketo;
- (69) pagal bet kurią atskyrimo sistemą turėtų būti veiksmingai pašalinamas gamintojų, tiekėjų ir perdavimo sistemos operatorių interesų konfliktas, kad būtų skatinama vykdyti būtinas investicijas ir užtikrinti prieigą naujiems rinkos dalyviams pagal skaidrų ir veiksmingą reguliavimo režimą, o reguliavimo institucijoms neturėtų būti sukuriamas apsunkinantis reguliavimo režimas;
- (70) kadangi tam tikrais atvejais dėl nuosavybės atskyrimo reikia pertvarkyti įmones, valstybėms narėms, kurios nusprendžia įgyvendinti nuosavybės atskyrimą, turėtų būti suteikta papildomo laiko atitinkamoms nuostatoms taikyti. Atsižvelgiant į vertikaliosios ryšius, siejančius elektros energijos ir dujų sektorius, atskyrimo nuostatos turėtų būti taikomos abiejuose sektoriuose;
- (71) atskiriant nuosavybę, kad būtų galima užtikrinti visišką tinklo eksploatavimo nepriklausomumą nuo su tiekimu ir gamyba susijusių interesų bei užkirsti kelią keitimuisi bet kokia konfidencialia informacija, tas pats asmuo neturėtų būti ir perdavimo sistemos operatoriaus arba perdavimo sistemos, ir įmonės, atliekančios kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, valdybos nariu. Dėl tos pačios priežasties tas pats asmuo neturėtų turėti teisės skirti perdavimo sistemos operatoriaus arba perdavimo sistemos valdybos narių ir kontroliuoti gamintoją ar tiekėją ar turėti kokių nors teisių gamintojo ar tiekėjo atžvilgiu;
- (72) paskyrus nuo tiekimo ir gamybos interesų nepriklausomą sistemos operatorių ar perdavimo operatorių, vertikalios integracijos įmonei būtų sudaryta galimybė išlaikyti tinklo turto nuosavybę ir kartu būtų užtikrintas veiksmingas interesų atskyrimas, su sąlyga, kad toks nepriklausomas sistemos operatorius arba nepriklausomas perdavimo operatorius atlieka visas sistemos operatoriaus funkcijas ir su sąlyga, kad įdiegiami išsamūs reguliavimo ir visapusiškos reguliuojamosios kontrolės mechanizmai;
- (73) jeigu įmonė, perdavimo sistemos savininkė, 2009 m. rugsėjo 3 d. buvo vertikalios integracijos įmonės dalimi, valstybėms narėms turėtų būti suteikiama galimybė rinktis, ar taikyti nuosavybės atskyrimą, ar paskirti nuo tiekimo ir gamybos interesų nepriklausomą sistemos operatorių arba perdavimo operatorių;
- (74) siekiant visapusiškai apsaugoti vertikalios integracijos įmonių akcininkų interesus, valstybėms narėms įgyvendinant nuosavybės atskyrimą turėtų būti suteikiama galimybė rinktis, ar taikyti tiesioginį aktyvų išpardavimą, ar integracijos įmonės akcijas padalyti į tinklo įmonės akcijas ir likusias tiekimo ir gamybos įmonės akcijas, su sąlyga, kad būtų laikomasi dėl nuosavybės atskyrimo atsiradusių reikalavimų;
- (75) visapusiškas nepriklausomo sistemos operatoriaus ar nepriklausomo perdavimo operatoriaus sprendimų veiksmingumas turėtų būti užtikrintas konkrečiomis papildomomis taisyklėmis. Taisyklėmis dėl nepriklausomo perdavimo operatoriaus užtikrinama tinkama reguliavimo sistema siekiant užtikrinti sąžiningą konkurenciją, pakankamai investicijų, naujų dalyvių patekimą į rinką ir elektros energijos rinkų integraciją. Veiksmingas atskyrimas taikant nuostatas dėl nepriklausomo perdavimo operatoriaus turėtų būti paremtas organizacinėmis ir su perdavimo sistemų operatorių valdymu susijusiomis priemonėmis bei priemonėmis, susijusiomis su investicijomis, naujų gamybos pajėgumų įtraukimu į tinklą ir rinkos integracija vykdančią regioninį bendradarbiavimą. Perdavimo operatoriaus nepriklausomumas taip pat turėtų būti užtikrinamas, *inter alia*, nustatant tam tikrus pereinamuosius laikotarpius, kurių metu vertikalios integracijos įmonėje neatliekama vadovavimo ar kita atitinkama veikla, suteikianti galimybę gauti tą pačią informaciją, kuri galėtų būti gaunama užimant vadovaujamas pareigas;

- (76) valstybės narės turi teisę pasirinkti visišką nuosavybės atskyrimą savo teritorijoje. Jeigu valstybė narė pasinaudojo ta teise, įmonė neturi teisės paskirti nepriklausomą sistemos operatorių ar nepriklausomą perdavimo operatorių. Be to, įmonė, atliekanti gamybos ar tiekimo funkcijas, negali tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoti visišką nuosavybės atskyrimą pasirinkusios valstybės narės perdavimo sistemos operatoriaus arba turėti kokių nors teisių jo atžvilgiu;
- (77) įgyvendinant veiksmingą atskyrimą turėtų būti laikomasi viešojo ir privataus sektorių nediskriminavimo principo. Tuo tikslu tas pats asmuo neturėtų turėti galimybės, vienas ar kartu su kitais, pažeisdamas taisyklės dėl nuosavybės atskyrimo arba dėl nepriklausomo sistemos operatoriaus galimybės pasirinkimo, kontroliuoti ir perdavimo sistemos operatorių ar perdavimo sistemų, ir gamintojo ar tiekėjo organų sudėtį, balsavimą ar sprendimų priėmimą arba turėti teisių jų atžvilgiu. Nuosavybės atskyrimo ir nepriklausomo sistemos operatoriaus sprendimo atžvilgiu, dvi atskiros viešosios įstaigos turėtų turėti galimybę kontroliuoti gamybos bei tiekimo ir perdavimo veiklą su sąlyga, kad atitinkama valstybė narė gali pagrįsti, kad buvo laikytasi atitinkamų reikalavimų;
- (78) visiškai veiksmingas tinklo veiklos atskyrimas nuo tiekimo ir gamybos veiklos turėtų būti taikomas visoje Sąjungoje ir Sąjungos, ir ne Sąjungos įmonėms. Siekiant užtikrinti, kad tinklo veikla bei tiekimo ir gamybos veikla visoje Sąjungoje išliktų viena nuo kitos nepriklausomos, reguliavimo institucijoms turėtų būti suteikti įgaliojimai atsisakyti sertifikuoti atskyrimo taisyklių nesilaikančius perdavimo sistemos operatorius. Siekiant užtikrinti nuoseklų tų taisyklių taikymą visoje Sąjungoje, reguliavimo institucijos priimdamos sprendimus dėl sertifikavimo turėtų kuo labiau atsižvelgti į Komisijos nuomones. Be to, siekiant užtikrinti tarptautinių Sąjungos įsipareigojimų laikymąsi, užtikrinti solidarumą ir energetinį saugumą Sąjungoje, Komisija turėtų turėti teisę teikti nuomonę dėl perdavimo sistemos savininko ar perdavimo sistemos operatoriaus, kurį kontroliuoja asmuo arba asmenys iš trečiosios valstybės ar trečiųjų valstybių, sertifikavimo;
- (79) dėl leidimų išdavimo tvarkos neturėtų kilti administracinė našta, kuri būtų neproporcinga gamintojų dydžiui ir potencialiam poveikiui. Pernelyg ilgai trunkančios leidimų išdavimo procedūros gali trukdyti į rinką patekti naujiems dalyviams;
- (80) kad elektros energijos vidaus rinka tinkamai veiktų, reguliavimo institucijos turi turėti galimybę priimti sprendimus visais svarbiais reguliavimo klausimais ir būti visiškai nepriklausomos nuo visų kitų viešųjų ar privačiųjų interesų įtakos. Tai nesudaro kliūčių vykdyti nei teisinę peržiūrą, nei parlamentinę priežiūrą pagal valstybių narių konstitucinius įstatymus. Be to, nacionaliniam teisės aktų leidėjui tvirtinant reguliavimo institucijos biudžetą nesudaroma kliūtis biudžetiniams savarankiškumui. Nuostatos, susijusios su reguliavimo institucijai skirto biudžeto vykdymo savarankiškumu, turėtų būti įgyvendinamos pagal nacionaliniame biudžeto įstatyme ir taisyklėse apibrėžtą sistemą. Valstybės narės, siekdamos didinti reguliavimo institucijų nepriklausomumą nuo bet kokių politinių arba ekonominių interesų ir taikydamos atitinkamą rotacijos sistemą, turėtų turėti galimybę tinkamai atsižvelgti į turimus žmogiškuosius išteklius ir valdybos dydį;
- (81) reguliavimo institucijos turėtų turėti galimybę nustatyti ar patvirtinti tarifus arba metodikas, kuriomis remiantis apskaičiuojami tarifai, atsižvelgiant į perdavimo sistemos operatoriaus ar skirstymo sistemų operatorių pasiūlymą arba į pasiūlymą, dėl kurio susitarė tie operatoriai ir tinklo naudotojai. Atlikdamos tas užduotis, reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti, kad perdavimo ir skirstymo tarifai būtų nediskriminaciniai ir atspindintys išlaidas, ir turėtų atsižvelgti į ilgalaikes, ribines, išvengtas tinklo išlaidas dėl paskirstytos gamybos ir paklausos valdymo priemonių;
- (82) reguliavimo institucijos turėtų nustatyti ar patvirtinti atskirus perdavimo ir paskirstymo tinklams taikomus tinklo tarifus ar nustatyti metodiką arba patvirtinti ir tarifus ir nustatyti metodus. Bet kuriuo atveju turėtų būti išsaugotas reguliavimo institucijos nepriklausomumas nustatant tinklo tarifus pagal 57 straipsnio 4 dalies b punkto ii papunktį;
- (83) reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti, kad perdavimo sistemos operatoriai ir skirstymo sistemos operatoriai imtųsi tinkamų priemonių, kad savo tinklą padarytų atsparesnį ir lankstesnį. Tuo tikslu jie turėtų stebėti tų operatorių veiklos rezultatus, paremtus tokiais rodikliais kaip perdavimo sistemų operatorių ir skirstymo sistemų operatorių gebėjimas eksploatuoti linijas dinaminio režimu, pastočių tikrinimo nuotoliniu būdu ir kontrolės tikruoju laiku plėtojimas, tinklo nuostolių mažinimas ir elektros energijos tiekimo pertrūkių dažnumas bei trukmė;

- (84) reguliavimo institucijoms turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti privalomus sprendimus dėl elektros energijos įmonių ir skirti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas elektros energijos įmonėms, kurios nevykdo savo pareigų, arba pasiūlyti kompetentingam teismui joms skirti tokias sankcijas. Tuo tikslu reguliavimo institucijos turėtų galėti reikalauti iš elektros energijos įmonių reikiamos informacijos, atlikti atitinkamus ir pakankamus tyrimus ir spręsti ginčus. Reguliavimo institucijoms taip pat turėtų būti suteikti įgaliojimai neatsižvelgiant į taikomas konkurencijos taisykles nuspręsti imtis tinkamų priemonių, kuriomis, skatinant veiksmingą konkurenciją, būtina tam, kad tinkamai veiktų elektros energijos vidaus rinka, būtų užtikrinama nauda vartotojams;
- (85) reguliavimo institucijos, vykdydamos savo užduotis, turėtų tarpusavyje koordinuoti veiklą siekdamos užtikrinti, kad Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas (toliau – ENTSO-E), Europos skirstymo tinklų operatorių organizacija (toliau – ES STO organizacija) ir regioniniai koordinavimo centrai vykdytų savo pareigas pagal elektros energijos vidaus rinkos reguliavimo sistemą ir laikytųsi Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros (toliau – ACER), įsteigtos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/942⁽⁹⁾, sprendimų. Padidinus ENTSO-E, ES STO organizacijos ir regioninių koordinavimo centrų veiklos įgaliojimus būtina sustiprinti Sąjungos arba regioniniu mastu veikiančių subjektų priežiūrą. Reguliavimo institucijos turėtų tarpusavyje konsultuotis ir turėtų koordinuoti savo priežiūrą, kad kartu nustatytų atvejus, kai ENTSO-E, ES STO organizacija ar regioniniai koordinavimo centrai neįvykdė savo atitinkamų pareigų;
- (86) reguliavimo institucijoms taip pat turėtų būti suteikti įgaliojimai, kad jos galėtų prisidėti užtikrinant aukštus universaliųjų ir viešųjų paslaugų įpareigojimų standartus, atsižvelgiant į rinkos atvirumą, apsaugoti pažeidžiamus vartotojus ir užtikrinti visišką vartotojų apsaugos priemonių veiksmingumą. Tos nuostatos neturėtų daryti poveikio nei Komisijos įgaliojimams, kurie jai suteikti taikant konkurencijos taisykles, įskaitant įgaliojimą tikrinti Sąjungos masto įmonių susijungimus, nei vidaus rinkos taisyklėms, kaip antai, laisvo kapitalo judėjimo taisyklėms. Nepriklausoma įstaiga, kuriai šalis, kuriai reguliavimo institucijos sprendimas turėjo įtakos, pateikė skundą galėtų būti teismas ar kitas tribunolas, kuris turi įgaliojimus atlikti teisminę peržiūrą;
- (87) ši direktyva ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB⁽¹⁰⁾ nepanaikina valstybių narių galimybės nustatyti ir paskelbti savo nacionalinę energetikos politiką. Tai reiškia, kad, priklausomai nuo valstybės narės konstitucinės sąrangos, galėtų būti priskirta valstybės narės kompetencijai nustatyti politikos sistemą, kurios laikydamosi turi veikti reguliavimo institucijos, pavyzdžiui, tiekimo saugumo srityje. Tačiau valstybės narės pateikiamomis bendrosios energetikos politikos gairėmis neturėtų būti pažeidžiamas reguliavimo institucijų nepriklausomumas ar savarankiškumas;
- (88) Reglamentu (ES) 2019/943 nustatyta, kad Komisija turi priimti gaires arba tinklo kodeksus, kad būtų užtikrintas būtinas derinimo lygis. Tokios gairės ir tinklo kodeksai sudaro privalomas įgyvendinimo priemones ir tam tikrų šios direktyvos nuostatų atžvilgiu yra naudinga priemonė, kurią prireikus galima greitai pritaikyti;
- (89) valstybės narės ir Energijos bendrijos sutarties⁽¹¹⁾ Susitariančiosios Šalys turėtų glaudžiai bendradarbiauti visais klausimais, susijusiais su integruotos prekybos elektros energija regiono kūrimu, ir neturėtų imtis jokių priemonių, kurios keltų grėsmę tolesnei elektros energijos rinkų integracijai arba tiekimo saugumui valstybėse narėse ir Susitariančioiose Šalyse;
- (90) ši direktyva turėtų būti aiškinama drauge su Reglamentu (ES) 2019/943, kuriame išdėstomi pagrindiniai principai, kuriais grindžiamas naujas elektros energijos rinkos modelis, užtikrinantis geresnį atlygį už lankstumą, taip pat adekvačius kainos signalus ir integruotų trumpojo laikotarpio rinkų veikimo plėtrą. Reglamentu (ES) 2019/943 taip pat nustatomos naujos taisyklės įvairioms sritims, įskaitant pajėgumų mechanizmus ir perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą;

⁽⁹⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/942, kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 22).

⁽¹⁰⁾ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/55/EB (OL L 211, 2009 8 14, p. 94).

⁽¹¹⁾ OLL 198, 2006 7 20, p. 18.

- (91) šia direktyva gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų Chartijoje. Atitinkamai ši direktyva turėtų būti aiškinama ir taikoma atsižvelgiant į tas teises ir principus, visų pirma į Chartijos 8 straipsnyje garantuojamą teisę į asmens duomenų apsaugą. Ypač svarbu, kad bet koks asmens duomenų tvarkymas pagal šią direktyvą būtų vykdomas laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 ⁽¹²⁾;
- (92) siekiant užtikrinti minimalų suderinimo lygį, kurio reikia, kad būtų pasiektas šios direktyvos tikslas, pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti teisės aktus, kuriais būtų nustatytos taisyklės dėl to, kokių mastu reguliavimo institucijos turi bendradarbiauti tarpusavyje ir su ACER bei išsamiai išdėstyta atitiktis tinklo kodeksams ir gairėms tvarka. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros ⁽¹³⁾ nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;
- (93) kad būtų užtikrintos vienodos šios direktyvos įgyvendinimo sąlygos, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai nustatyti sąveikumo reikalavimus ir nediskriminacinę bei skaidrią prieigos prie matavimo ir suvartojimo duomenų, taip pat duomenų, reikalingų vartotojui keičiant tiekėją, reguliavimui apkrova ir kitoms paslaugoms, tvarką. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamasi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011 ⁽¹⁴⁾;
- (94) kai pagal 66 straipsnio 3, 4 ar 5 dalis taikoma nukrypti leidžianti nuostata, ta nukrypti leidžianti nuostata taip pat turėtų apimti visas šios direktyvos nuostatas, kurios papildo ar pagal kurias reikalaujama iš anksto taikyti bet kurią iš nuostatų, dėl kurios galima taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą;
- (95) Direktyvos 2012/27/ES nuostatos dėl elektros energijos rinkų, kaip antai nuostatos dėl elektros energijos matavimo ir sąskaitų, reguliavimo apkrova, prioritetinio skirstymo ir prieigos prie didelio naudingumo kogeneracijos tinklo yra atnaujinamos šioje direktyvoje ir Reglamente (ES) 2019/943 įtvirtintomis nuostatomis. Todėl Direktyva 2012/27/ES turėtų būti iš dalies pakeista;
- (96) kadangi šios direktyvos tikslo, t. y. sukurti visiškai veikiančią elektros energijos vidaus rinką, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl jos masto ir poveikio, to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;
- (97) pagal 2011 m. rugsėjo 28 d. bendrą valstybių narių ir Komisijos politinį pareiškimą dėl aiškinamųjų dokumentų ⁽¹⁵⁾ valstybės narės išipareigojo pagrindais atvejais prie pranešimų apie perkėlimo priemones pridėti vieną ar daugiau dokumentų, kuriuose paaiškinamos direktyvos sudedamųjų dalių ir nacionalinių perkėlimo priemonių atitinkamų dalių sąsajos. Šios direktyvos atveju teisės aktų leidėjas laikosi nuomonės, kad tokių dokumentų perdavimas yra pagrįstas;
- (98) pareiga perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę turėtų apsiriboti tomis nuostatomis, kurios iš esmės skiriasi nuo Direktyvos 2009/72/EB nuostatų. Pareiga perkelti nepakeistas nuostatas atsiranda pagal Direktyvą 2009/72/EB;
- (99) ši direktyva neturėtų daryti poveikio valstybių narių pareigoms, susijusioms su Direktyvos 2009/72/EB perkėlimo į nacionalinę teisę terminais ir taikymo pradžios data, nustatytais III priede,

⁽¹²⁾ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

⁽¹³⁾ OLL 123, 2016 5 12, p. 1.

⁽¹⁴⁾ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

⁽¹⁵⁾ OLC 369, 2011 12 17, p. 14.

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

DALYKAS IR TERMINŲ APIBRĖŽTYS

1 straipsnis

Dalykas

Šia direktyva nustatomos elektros energijos gamybos, perdavimo, skirstymo, energijos kaupimo ir tiekimo bendrosios taisyklės ir vartotojų apsaugos nuostatos siekiant sukurti iš tiesų integruotas, konkurencingas, į vartotojus orientuotas, lanksčias, sąžiningas ir skaidrias elektros energijos rinkas Sąjungoje.

Šia direktyva siekiama, išnaudojant integruotos rinkos privalumus, užtikrinti vartotojams įperkamas, skaidrias energijos kainas ir išlaidas, aukštą tiekimo saugumo lygį ir sklandų perėjimą prie tvarios mažo anglies dioksido kiekio energetikos sistemos. Ja nustatomos pagrindinės taisyklės, reglamentuojančios Sąjungos elektros energijos sektoriaus organizavimą ir veikimą, visų pirma taisyklės, reglamentuojančios galių vartotojams suteikimą ir apsaugą, atvirą patekimą į integruotą rinką, trečiųjų šalių prieigą prie perdavimo ir skirstymo infrastruktūros, atskyrimo reikalavimus, taip pat energetikos reguliavimo institucijų nepriklausomumui taikomas taisyklės.

Šia direktyva taip pat numatyti valstybių narių, reguliavimo institucijų ir perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimo būdai, siekiant sukurti tarpusavyje sujungtą vidaus elektros energijos rinką, kuria būtų didinamas elektros energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių, laisvos konkurencijos ir tiekimo saugumo integravimas.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamos šios terminų apibrėžtys:

- 1) vartotojas – elektros energijos didmeninis ar galutinis vartotojas;
- 2) didmeninis vartotojas – fizinis ar juridinis asmuo, kuris perka elektros energiją siekdamas ją perparduoti sistemoje, kurioje tas asmuo yra įsisteigęs, ar už jos ribų;
- 3) galutinis vartotojas – vartotojas, kuris elektros energiją perka savo asmeniniam vartojimui;
- 4) namų ūkio vartotojas – vartotojas, kuris perka elektros energiją paties vartotojo namų ūkio suvartojimui, išskyrus komercinę ar profesinę veiklą;
- 5) ne namų ūkio vartotojas – fizinis ar juridinis asmuo, kuris perka elektros energiją ne savo namų ūkio vartojimui, įskaitant gamintojus, pramonės vartotojus, mažąsias ir vidutines įmones, verslo subjektus ir didmeninius vartotojus;
- 6) labai maža įmonė – įmonė, kurioje dirba mažiau nei 10 darbuotojų ir kurios metinė apyvarta ir (arba) bendras metinis balansas neviršija 2 mln. EUR;
- 7) mažoji įmonė – įmonė, kurioje dirba mažiau nei 50 darbuotojų ir kurios metinė apyvarta ir (arba) bendras metinis balansas neviršija 10 mln. EUR;
- 8) aktyvusis vartotojas – galutinis vartotojas arba grupė kartu veikiančių galutinių vartotojų, kurie vartoja arba kaupia elektros energiją, pagamintą jo patalpose, esančiose uždaroje teritorijose arba, kai tai leidžia valstybė narė, kitose patalpose, arba kurie parduoda pačių pasigamintą elektros energiją, arba dalyvauja lankstumo ar energijos vartojimo efektyvumo programose, su sąlyga, kad ta veikla nėra jo pagrindinė komercinė arba profesinė veikla;
- 9) elektros energijos rinkos – elektros energijos rinkos, įskaitant nebiržines rinkas ir elektros energijos biržas, rinkas, skirtas prekybai energija, pajėgumu, balansavimo ir papildomomis paslaugomis visais laiko režimais, įskaitant išankstinių, kitos paros ir einamosios paros sandorių rinkas;

- 10) rinkos dalyvis – rinkos dalyvis, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 25 punkte;
- 11) piliečių energetikos bendruomenė – juridinis subjektas:
  - a) kuris yra pagrįstas savanorišku bei atviru dalyvavimu ir kurį veiksmingai kontroliuoja nariai arba akcininkai, kurie yra fiziniai asmenys, vietos institucijos, įskaitant savivaldybes, arba mažosios įmonės;
  - b) kurio pagrindinis tikslas – teikti aplinkos, ekonominę arba socialinę visuomeninę naudą savo nariams arba akcininkams ar vietose, kuriose jis vykdo veiklą, o ne siekia gauti finansinį pelną, ir
  - c) kuris gali užsiimti gamyba, įskaitant gamybą iš atsinaujinančiųjų išteklių, skirstymo, tiekimo, suvartojimo, telkimo, energijos kaupimo, energijos vartojimo efektyvumo paslaugų teikimu, arba elektros energija varomų transporto priemonių įkrovimo paslaugomis, arba teikti kitas energetines paslaugas savo nariams arba akcininkams;
- 12) tiekimas – elektros energijos pardavimas, įskaitant jos perpardavimą, vartotojams;
- 13) elektros energijos tiekimo sutartis – elektros energijos tiekimo sutartis, išskyrus elektros energijos rinkos išvestines finansines priemones;
- 14) elektros energijos rinkos išvestinė finansinė priemonė – finansinė priemonė, nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/65/ES ⁽¹⁶⁾ I priedo C skirsnio 5, 6 ar 7 punktuose, jeigu ta priemonė susijusi su elektros energija;
- 15) dinamiškos elektros energijos kainos sutartis – tiekėjo ir galutinio vartotojo sudaryta elektros energijos tiekimo sutartis, kuri atspindi kainos kitimą neatidėliotųjų sandorių rinkose, įskaitant kitos paros ir einamosios paros sandorių rinkas, tokiomis intervalais, kurie bent jau lygūs rinkos atsiskaitymo dažniui;
- 16) sutarties nutraukimo mokestis – mokestis arba sankcija, kuriuos tiekėjai arba telkimu užsiimančios rinkos dalyviai nustato vartotojams už elektros energijos tiekimo arba paslaugų sutarties nutraukimą;
- 17) tiekėjo pakeitimo mokestis – mokestis arba sankcija už tiekėjo arba telkimu užsiimančio rinkos dalyvio pakeitimą, įskaitant sutarties nutraukimo mokestį, kuriuos tiekėjai, telkimu užsiimančios rinkos dalyviai arba sistemos operatoriai tiesiogiai ar netiesiogiai nustato vartotojams;
- 18) telkimas – funkcija, kurią atlieka fizinis arba juridinis asmuo, kuris pardavimo, pirkimo arba pateikimo aukcionui bet kokioje elektros energijos rinkoje tikslais sukombinuoja daugelio vartotojų apkrovą arba jų pagamintą elektros energiją;
- 19) nepriklausomas telkėjas – telkimą vykdančias rinkos dalyvis, kuris nėra susijęs su vartotojo tiekėju;
- 20) reguliavimas apkrova – elektros energijos apkrovos pasikeitimas, kai galutiniai vartotojai reaguodami į rinkos signalus, įskaitant pagal laiką varijuojančias elektros energijos kainas ar skatinamąsias išmokas, arba reaguodami į tai, kad priimamas jų savarankiškai arba per telkėjus organizuotoje rinkoje, kaip apibrėžta Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 1348/2014 ⁽¹⁷⁾ 2 straipsnio 4 punkte, pateiktas pasiūlymas už tam tikrą kainą sumažinti arba padidinti savo apkrovą, keičia savo įprastus arba esamus vartojimo modelius;
- 21) sąskaitų informacija – galutinio vartotojo sąskaitoje pateikiama informacija, kuri nėra mokėjimo prašymas;
- 22) įprastas skaitiklis – analoginis arba elektroninis skaitiklis, neturintis galimybės perduoti ir priimti duomenis;
- 23) pažangioji matavimo sistema – elektroninė sistema, kuri yra pajėgi matuoti į tinklą perduotos elektros energijos kiekį arba iš tinklo suvartotos elektros energijos kiekį, iš kurios gaunama daugiau informacijos nei naudojant įprastą skaitiklį ir kuri yra pajėgi elektroniniu ryšiu perduoti ir priimti duomenis informacijos, stebėjimo ir kontrolės tikslais;

⁽¹⁶⁾ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES (OL L 173, 2014 6 12, p. 349).

⁽¹⁷⁾ 2014 m. gruodžio 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1348/2014 dėl duomenų teikimo, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo 8 straipsnio 2 ir 6 dalys (OL L 363, 2014 12 18, p. 121).

- 24) sąveikumas – pažangiojo matavimo atveju naudojamų dviejų arba daugiau energijos ar ryšių tinklų, sistemų, prietaisų, taikomųjų programų arba komponentų gebėjimas sąveikauti, keistis ir naudotis informacija siekiant atlikti reikalingas funkcijas;
- 25) atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis – atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 15 punkte;
- 26) beveik tikrasis laikas – pažangiojo matavimo atveju trumpas laiko tarpas, paprastai sekundžių trukmės laikotarpis arba laikotarpis, ne ilgesnis nei atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis nacionalinėje rinkoje;
- 27) geriausia turima technologija – duomenų apsaugos ir saugumo užtikrinimo pažangiojo matavimo aplinkoje atveju efektyviausia, pažangiausia ir praktiškai tinkama technologija, kurią iš esmės galima naudoti kaip pagrindą atitiktai Sąjungos duomenų apsaugos ir saugumo taisyklėms užtikrinti;
- 28) skirstymas – elektros energijos transportavimas aukštosios, vidutinės ar žemosios įtampos skirstymo sistemomis siekiant ją pristatyti vartotojams, išskyrus tiekimą;
- 29) skirstymo sistemos operatorius – fizinis ar juridinis asmuo, kuris atsako už skirstymo sistemos eksploatavimą, techninės priežiūros užtikrinimą ir, jei būtina, už jos plėtrą konkrečioje teritorijoje ir, kai taikytina, jos sujungimą su kitomis sistemomis bei už tai, kad būtų užtikrintas sistemos ilgalaikis pajėgumas pagrįstiems elektros energijos skirstymo poreikiams tenkinti;
- 30) energijos vartojimo efektyvumas – sukurto darbo, paslaugų, prekių ar energijos ir energijos sąnaudų santykis;
- 31) atsinaujinančiųjų išteklių energija arba atsinaujinančioji energija – atsinaujinančiųjų neiškastinių išteklių energija, būtent, vėjo, saulės (saulės šiluminė energija ir saulės fotovoltinė energija) ir geoterminė energija, aplinkos energija, potvynių, bangų ir kitokia vandenynų energija, hidroenergija, biomasė, sąvartynų dujos, nuotekų valymo įrenginių dujos ir biodujos;
- 32) paskirstyta gamyba – prie skirstymo sistemos prijungti gamybos įrenginiai;
- 33) įkrovimo prieiga – elektros energija varomų transporto priemonių sąsaja, per kurią galima vienu metu įkrauti vieną elektros energija varomą transporto priemonę, arba sąsaja, kurioje vienu metu galima sukeisti vienos elektros energija varomos transporto priemonės akumuliatorių;
- 34) perdavimas – elektros energijos transportavimas aukštos ir aukštosios įtampos jungtine sistema siekiant ją pristatyti galutiniams vartotojams ar skirstytojams, išskyrus tiekimą;
- 35) perdavimo sistemos operatorius – fizinis ar juridinis asmuo, kuris atsako už perdavimo sistemos eksploatavimą, techninės priežiūros užtikrinimą ir, jei būtina, už jos plėtrą konkrečioje teritorijoje ir, kai taikytina, už jos sujungimą su kitomis sistemomis bei už tai, kad būtų užtikrintas sistemos ilgalaikis pajėgumas pagrįstiems elektros energijos perdavimo poreikiams tenkinti;
- 36) sistemos naudotojas – fizinis ar juridinis asmuo, kuris tiekia elektros energiją arba kuriam ji tiekama perdavimo sistema ar skirstymo sistema;
- 37) gamyba – elektros energijos gaminimas;
- 38) gamintojas – fizinis ar juridinis asmuo, kuris gamina elektros energiją;
- 39) jungiamoji linija – elektros energijos sistemas jungianti įranga;
- 40) jungtinė sistema – kelios perdavimo ir skirstymo sistemos, sujungtos viena ar daugiau jungiamųjų linijų;
- 41) tiesioginė linija – elektros energijos linija, jungianti atskirą gamybos vietą su atskiru vartotoju, arba elektros energijos linija, jungianti gamintoją ir elektros energijos tiekimo įmonę, siekiant tiesiogiai aprūpinti savo patalpas, pavaldžiąsias įmones ir vartotojus;
- 42) maža atskira sistema – sistema, kurioje 1996 m. suvartojimas buvo mažesnis nei 3 000 GWh, kai mažiau kaip 5 proc. metinio suvartojimo gaunama per jungiamąsias linijas su kitomis sistemomis;

- 43) maža sujungta sistema – sistema, kurioje 1996 m. suvartojimas buvo mažesnis nei 3 000 GWh, kai daugiau kaip 5 proc. metinio suvartojimo gaunama per jungiamąsias linijas;
- 44) perkrova – perkrova, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 4 punkte;
- 45) balansavimas – balansavimas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 10 punkte;
- 46) balansavimo energija – balansavimo energija, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 11 punkte;
- 47) už balansą atsakinga šalis – už balansą atsakinga šalis, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 14 punkte;
- 48) papildoma paslauga – paslauga, būtina perdavimo ar skirstymo sistemai eksploatuoti, įskaitant balansavimo ir su dažnio reguliavimu nesusijusias papildomas paslaugas, išskyrus perkrovos valdymo paslaugas;
- 49) su dažnio reguliavimu nesusijusi papildoma paslauga – paslauga, kuria perdavimo sistemos operatorius ar skirstymo sistemos operatorius naudojami nuostoviosios būsenos įtampai reguliuoti, greitam reaktyviosios srovės tiekimui, vietos tinklo stabilumo inercijai, trumpojo jungimo srovei, paleidimo po visuotinės avarijos galimybei ir izoliuotojo veikimo galimybei užtikrinti;
- 50) regioninis koordinavimo centras – regioninis koordinavimo centras, įsteigtas pagal Reglamento (ES) 2019/943 35 straipsnį;
- 51) visiškai integruoti tinklo komponentai – tinklo komponentai, kurie yra integruoti į perdavimo arba skirstymo sistemą, įskaitant kaupimo įrenginius, ir kurie yra naudojami vieninteliu tikslui – saugiam ir patikimam perdavimo arba skirstymo sistemos veikimui užtikrinti, o ne balansavimui ar perkrovos valdymui;
- 52) integruota elektros energijos įmonė – vertikalios integracijos įmonė arba horizontalios integracijos įmonė;
- 53) vertikalios integracijos įmonė – elektros energijos įmonė ar elektros energijos įmonių grupė, kai tas pats asmuo ar tie patys asmenys turi teisę tiesiogiai ar netiesiogiai vykdyti kontrolę, ir kai įmonė ar įmonių grupė atlieka bent vieną iš perdavimo ar skirstymo funkcijų ir bent vieną iš gamybos ar tiekimo funkcijų;
- 54) horizontalios integracijos įmonė – elektros energijos įmonė, atliekanti bent vieną iš šių funkcijų: elektros energijos gamyba pardavimui arba perdavimas, arba skirstymas, arba tiekimas, ir užsiimanti kita su elektros energetika nesusijusia veikla;
- 55) susijusi įmonė – susijusi įmonė, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/34/ES ⁽¹⁸⁾ 2 straipsnio 12 punkte, ir įmonės, priklausančios tiems patiems akcininkams;
- 56) kontrolė – teisės, sutartys arba kitos priemonės, kurios atskirai ar kartu bei atsižvelgiant į atitinkamas fakto ar teisės aplinkybes suteikia galimybę turėti lemiamą įtaką įmonei, visų pirma naudojantis:
- a) nuosavybės teise arba teise naudotis visu įmonės turtu arba jo dalimi;
- b) teisėmis arba sutartimis, kurios turi lemiamą įtaką formuojant įmonės organus, juose balsuojant arba priimant sprendimus;
- 57) elektros energijos įmonė – fizinis ar juridinis asmuo, kuris atlieka bent vieną iš šių funkcijų: elektros energijos gamyba, perdavimas, skirstymas, telkimas, reguliavimas apkrova, elektros energijos kaupimas, tiekimas ar pirkimas, ir kuris yra atsakingas už komercines, technines arba techninės priežiūros užduotis, susijusias su tomis funkcijomis, išskyrus galutinius vartotojus;
- 58) saugumas – elektros energijos tiekimo bei aprūpinimo ja saugumas ir techninė sauga;

⁽¹⁸⁾ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/34/ES dėl tam tikrų rūšių įmonių metinių finansinių ataskaitų, konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir susijusių pranešimų, kuria iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/43/EB ir panaikinamos Tarybos direktyvos 78/660/EEB ir 83/349/EEB (OL L 182, 2013 6 29, p. 19).

- 59) energijos kaupimas – elektros energijos galutinio naudojimo atidėjimas elektros energijos sistemoje vėlesniam momentui nei ji buvo pagaminta arba elektros energijos pavertimas tokios formos energija, kurią galima kaupti, tokios energijos kaupimas ir vėlesnis tokios energijos pavertimas elektros energija arba naudojimas kitu energijos nešikliu;
- 60) energijos kaupimo įrenginys – įrenginys elektros energijos sistemoje, kuriame kaupiama energija.

II SKYRIUS

BENDROSIOS ELEKTROS ENERGIJOS SEKTORIAUS ORGANIZAVIMO TAISYKLĖS

3 straipsnis

Konkurencingos, į vartotojus orientuotos, lanksčios ir nediskriminacinės elektros energijos rinkos

1. Valstybės narės užtikrina, kad jų nacionaline teise nebūtų nepagrįstai varžoma tarpvalstybinė prekyba elektros energija, vartotojų dalyvavimas (be kita ko, teikiant reguliavimą apkrova), investavimas visų pirma į kintamą ir lanksčią energijos gamybą, energijos kaupimas arba elektromobilumo diegimas ar naujų jungiamųjų linijų tarp valstybių narių tiesimas ir užtikrina, kad elektros energijos kainos atspindėtų faktinę paklausą ir pasiūlą.
2. Plėtodamos naujas jungiamąsias linijas valstybės narės atsižvelgia į elektros energijos tinklų sujungimo tikslus, nustatytus Reglamento (ES) 2018/1999 4 straipsnio d punkto 1 papunktyje.
3. Valstybės narės užtikrina, kad nekiltų jokių nepagrįstų kliūčių patekti į elektros energijos vidaus rinką, joje veikti ir pasitraukti iš jos, nedarant poveikio valstybių narių kompetencijoms, kurias valstybės narės išsaugo trečiųjų valstybių atžvilgiu.
4. Valstybės narės užtikrina vienodas sąlygas, kuriomis elektros energijos įmonėms būtų taikomos skaidrios, proporcingos ir nediskriminacinės taisyklės, mokesčiai ir režimas, visų pirma atsakomybės už balansavimą, patekimo į didmenines rinkas, prieigos prie duomenų, tiekėjo pakeitimo proceso ir sąskaitų išrašymo tvarkos ir, kai taikoma, licencijavimo atžvilgiu.
5. Valstybės narės užtikrina, kad rinkos dalyviai iš trečiųjų valstybių veikdami elektros energijos vidaus rinkoje laikytųsi taikytinos Sąjungos ir nacionalinės teisės, įskaitant tą teisę, kuri yra susijusi su aplinkos ir saugos politika.

4 straipsnis

Laisvas tiekėjo pasirinkimas

Valstybės narės užtikrina, kad visi vartotojai galėtų pirkti elektros energiją iš jų pasirinkto gamintojo ir užtikrina, kad visi vartotojai galėtų laisvai vienu metu turėti elektros energijos tiekimo sutartis su daugiau nei vienu tiekėju su sąlyga, kad įdiegti reikiami prijungimo ir apskaitos taškai.

5 straipsnis

Rinkos veikimu pagrįstos tiekimo kainos

1. Tiekėjai gali laisvai nustatyti kainą, kuria jie tiekia elektros energiją vartotojams. Valstybės narės imasi tinkamų veiksmų siekdamos užtikrinti veiksmingą tiekėjų konkurenciją.
2. Valstybės narės užtikrina elektros energijos nepriteklių patiriančių ir pažeidžiamų namų ūkio vartotojų apsaugą pagal 28 ir 29 straipsnius, imdamosi socialinės politikos ar kitų priemonių, išskyrus valstybės intervencijos priemones nustatant elektros energijos tiekimo kainas.
3. Nukrypstant nuo 1 ir 2 dalių, valstybės narės gali taikyti valstybės intervencines priemones nustatant kainas elektros energijos tiekimo elektros energijos nepriteklių patiriantiems ar pažeidžiamiems namų ūkio vartotojams. Tokioms valstybės intervencinėms priemonėms taikomos sąlygos, nustatytos 4 ir 5 dalyse.
4. Valstybės intervencinėmis priemonėmis nustatant elektros energijos tiekimo kainas:
  - a) turi būti siekiama visuotinės ekonominės svarbos tikslo ir jos neturi viršyti to, kas yra būtina pasiekti tą visuotinės ekonominės svarbos tikslą;

- b) jos turi būti aiškiai apibrėžtos, skaidrios, nediskriminacinės ir patikrinamos;
- c) užtikrinti Sąjungos elektros energijos įmonėms vienodą prieigą prie vartotojų;
- d) turi būti ribotos trukmės ir proporcingos naudos gavėjų atžvilgiu;
- e) dėl jų rinkos dalyviai neturėtų patirti papildomų išlaidų diskriminaciniu būdu.

5. Visos valstybės narės, taikančios valstybės intervencines priemones nustatant elektros energijos tiekimo kainas pagal šio straipsnio 3 dalį, taip pat turi laikytis Reglamento (ES) 2018/1999 3 straipsnio 3 dalies d punkto ir 24 straipsnio, nepriklausomai nuo to, ar atitinkama valstybė narė turi didelį energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičių.

6. Siekdamas nustatyti veiksmingą elektros energijos tiekimo sutarčių tiekėjų konkurenciją pereinamojo laikotarpio tikslu ir pasiekti visiškai veiksmingą mažmeninę elektros energijos kainodarą pagal 1 dalį, valstybės narės gali taikyti valstybės intervencines priemones nustatant elektros energijos tiekimo kainas namų ūkio vartotojams ir labai mažoms įmonėms, kurioms pagal 3 dalį netaikomos valstybės intervencinės priemonės.

7. Valstybės intervencinės priemonės pagal 6 dalį turi atitikti 4 dalyje nustatytus kriterijus ir:

- a) kartu su jomis turi būti įgyvendinamas veiksmingos konkurencijos užtikrinimo priemonių rinkinys ir metodika tų priemonių teikiamos pažangos vertinimo atžvilgiu;
- b) jos turi būti nustatytos taikant metodiką, kuria tiekėjams užtikrinamos nediskriminacinis režimas;
- c) jos turi būti nustatytos taikant tokią kainą, kuri viršytų sąnaudas, ir tokiu lygmeniu, kad galėtų būti užtikrinama veiksminga kainų konkurencija;
- d) jos turi būti parengtos taip, kad būtų kuo labiau sumažintas neigiamas poveikis didmeninei elektros energijos rinkai;
- e) jomis turi būti užtikrinama, kad visi tokių valstybės intervencijos priemonių naudos gavėjai bent kas ketvirtį turėtų galimybę pasirinkti konkurencingus rinkos pasiūlymus ir būtų tiesiogiai informuojami apie konkurencinėje rinkoje prieinamus pasiūlymus ir galimybes sutaupyti, visų pirma apie dinamiškos elektros energijos kainos sutartis, ir turi būti užtikrinama, kad jiems būtų suteikiama pagalba pereinant prie rinkos veikimu pagrįsto pasiūlymo;
- f) jomis turi būti užtikrinama, kad pagal 19 ir 21 straipsnius visi tokių valstybės intervencinių priemonių naudos gavėjai turėtų teisę ir jiems būtų pasiūlyta turėti įrengtą pažangųjį skaitiklį, kad vartotojai nepatirtų papildomų išankstinių išlaidų, ir kad jie būtų tiesiogiai informuojami apie galimybę įrengti pažangiuosius skaitiklius ir jiems būtų suteikiama būtina pagalba;
- g) dėl jų negali atsirasti vartotojų, kuriems energija tiekiamą laisvos rinkos kaina, ir vartotojų, kuriems energija tiekiamą reguliuojama tiekimo kaina, tiesioginio tarpusavio kryžminio subsidijavimo.

8. Valstybės narės apie priemones, kurių imasi pagal 3 ir 6 dalis, praneša Komisijai per vieną mėnesį nuo jų priėmimo ir gali jas taikyti nedelsdamos. Kartu su pranešimu pateikiamas paaiškinimas, kodėl kitų priemonių nepakako siekiamam tikslui pasiekti, kaip įvykdomi 4 ir 7 dalyse nustatyti reikalavimai ir koks yra priemonių, apie kurias pranešta, poveikis konkurencijai. Pranešime nurodomi pagalbos gavėjai, priemonių trukmė ir namų ūkio vartotojų, kuriems priemonėmis daromas poveikis, skaičius bei paaiškinama, kaip buvo nustatytos reguliuojamos kainos.

9. Ne vėliau kaip 2022 m. sausio 1 d. ir 2025 m. sausio 1 d. valstybės narės pateikia Komisijai ataskaitas apie šio straipsnio įgyvendinimą, valstybės intervencinių priemonių būtinumą ir proporcingumą pagal šį straipsnį bei pažangos, padarytos siekiant veiksmingos tiekėjų konkurencijos ir perėjimo prie rinkos kainų, vertinimą. Valstybės narės, kurios taiko reguliuojamas kainas pagal 6 dalį, teikia ataskaitą apie tai, kaip laikomasi 7 dalyje nustatytų sąlygų, be kita ko, kaip jų laikosi tiekėjai, kurie privalo taikyti tokias intervencines priemones, ir apie reguliuojamų kainų poveikį tų tiekėjų finansams.

10. Ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. Komisija, siekdama rinkti pagrįsto mažmeninės elektros energijos kainos nustatymo, peržiūri šio straipsnio įgyvendinimą ir Europos Parlamentui ir Tarybai dėl jo pateikia ataskaitą, jei tinkama, kartu su pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto arba tą pasiūlymą pateikia vėliau. Tame teisėkūros procedūra priimamame akte gali būti nurodyta galutinė reguliuojamų kainų data.

6 straipsnis

Trečiosios šalies prieiga

1. Valstybės narės užtikrina, kad būtų įgyvendinama paskelbtais tarifais grindžiama sistema, suteikianti trečiosioms šalims prieigą prie perdavimo ir skirstymo sistemų, taikytina visiems vartotojams, bei kad ši sistema būtų taikoma objektyviai ir nediskriminuojant sistemos naudotojų. Valstybės narės užtikrina, kad tie tarifai arba jų apskaičiavimo metodikos būtų patvirtinti pagal 59 straipsnį iki jų įsigaliojimo ir kad tie tarifai ir metodikos, jei patvirtinamos tik metodikos, būtų paskelbti iki jų įsigaliojimo.
2. Perdavimo ar skirstymo sistemos operatorius gali atsisakyti suteikti prieigą, jeigu trūksta reikiamų pajėgumų. Pateikiamos tinkamai pagrįstos tokio atsisakymo priežastys, visų pirma atsižvelgiant į 9 straipsnį ir remiantis objektyviais ir techniškai bei ekonomiškai pagrįstais kriterijais. Valstybės narės arba tų valstybių narių reguliavimo institucijos, jei valstybės narės yra taip nustačiusios, užtikrina, kad tie kriterijai būtų taikomi nuosekliai ir kad sistemos naudotojas, kuriam atsisakyta suteikti prieigą, galėtų pasinaudoti alternatyvaus ginčų sprendimo procedūra. Tam tikrais atvejais ir kai atsisakoma suteikti prieigą, reguliavimo institucijos taip pat užtikrina, kad perdavimo sistemos operatorius ar skirstymo sistemos operatorius pateiktų atitinkamą informaciją apie priemones, kurios yra būtinos tinklui sustiprinti. Tokia informacija teikiama visais atvejais, kai buvo atsisakyta suteikti įkrovimo prieigą. Iš tokios informacijos prašančios šalies gali būti imamas pagrįstas mokestis, atspindintis tokios informacijos teikimo išlaidas.
3. Šis straipsnis taip pat taikomas skirstymo tinklus valdančioms piliečių energetikos bendruomenėms.

7 straipsnis

Tiesioginės linijos

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad:
  - a) visi jų teritorijoje įsisteigę gamintojai ir elektros energijos tiekimo įmonės tiesiogine linija galėtų aprūpinti savo pačių patalpas, pavaldžiąsias įmones ir vartotojus, nenustatant jiems neproporcingų administracinių procedūrų arba išlaidų;
  - b) visi jų teritorijoje esantys vartotojai, atskirai arba kartu, iš gamintojų ir elektros energijos tiekimo įmonių elektros energiją gautų tiesiogine linija.
2. Valstybės narės nustato leidimų statyti tiesiogines linijas jų teritorijoje išdavimo kriterijus. Tie kriterijai turi būti objektyvūs ir nediskriminaciniai.
3. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta galimybė tiekti elektros energiją tiesiogine linija nedraudžia sudaryti elektros energijos tiekimo sutarčių pagal 6 straipsnį.
4. Valstybės narės gali išduoti leidimus statyti tiesioginę liniją, jeigu atitinkamai atsisakoma suteikti prieigą prie sistemos remiantis 6 straipsniu arba pradedama ginčo sprendimo procedūra pagal 60 straipsnį.
5. Valstybės narės gali atsisakyti išduoti leidimą statyti tiesioginę liniją, jei suteikus tokį leidimą būtų trukdoma taikyti nuostatas dėl viešųjų paslaugų įpareigojimų pagal 9 straipsnį. Turi būti pateikiamos tinkamai pagrįstos tokio atsisakymo priežastys.

8 straipsnis

Leidimų dėl naujų pajėgumų išdavimo tvarka

1. Valstybės narės nustato leidimų statyti naujus gamybos pajėgumus išdavimo tvarką, kuri vykdoma laikantis objektyvių, skaidrių ir nediskriminacinių kriterijų.
2. Valstybės narės nustato kriterijus, kuriais remiantis išduodami leidimai statyti elektros energijos gamybos pajėgumus jų teritorijoje. Nustatydamos tinkamus kriterijus, valstybės narės atsižvelgia į:
  - a) elektros energijos sistemos, įrenginių ir susijusios įrangos saugą ir saugumą;
  - b) visuomenės sveikatos apsaugą ir saugą;
  - c) aplinkos apsaugą;

- d) žemės naudojimą ir statybos vietos parinkimą;
- e) valstybės žemės panaudojimą;
- f) energijos vartojimo efektyvumą;
- g) pirminių išteklių pobūdį;
- h) tam tikras pareiškėjo savybes, tokias kaip techniniai, ekonominiai ir finansiniai pajėgumai;
- i) atitiktą priemonėms, patvirtintoms pagal 9 straipsnį;
- j) gamybos pajėgumų dalį, norint pasiekti bendrą Sąjungos tikslą, kad 2030 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis sudarytų bent 32 % Sąjungos bendro galutinio energijos suvartojimo, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2001 ⁽⁹⁾ 3 straipsnio 1 dalyje;
- k) gamybos pajėgumų dalį siekiant sumažinti išmetamą teršalų kiekį ir
- l) alternatyvas naujų gamybos pajėgumų statybai, pavyzdžiui, reguliavimo apkrova sprendimus ir energijos kaupimą.

3. Valstybės narės užtikrina, kad būtų nustatyta konkreti, supaprastinta ir racionalizuota leidimų dėl nedidelės apimties decentralizuotos ir (arba) paskirstytos gamybos išdavimo tvarka, pagal kurią būtų atsižvelgiama į jos ribotą apimtį ir galimą poveikį.

Valstybės narės gali nustatyti tos konkrečios leidimų išdavimo tvarkos gaires. Reguliavimo institucijos ar kitos kompetentingos nacionalinės institucijos, įskaitant planavimo institucijas, peržiūri tas gaires ir gali rekomenduoti jų dalinius pakeitimus.

Kai valstybės narės nustato konkrečią žemės naudojimo leidimo tvarką, taikomą dideliems naujos infrastruktūros gamybos pajėgumų didinimo projektams, valstybės narės, kai tinkama, įtraukia naujų gamybos pajėgumų statybą į tos tvarkos taikymo sritį ir ją įgyvendina nediskriminaciniu būdu ir per nurodytą terminą.

4. Leidimų išdavimo tvarka ir kriterijai paskelbiami viešai. Pareiškėjams pranešama apie atsisakymo išduoti leidimą priežastis. Tos priežastys turi būti objektyvios, nediskriminacinės ir tinkamai pagrįstos. Pareiškėjams suteikiama galimybė naudotis apeliacijos procedūromis.

9 straipsnis

Viešųjų paslaugų įpareigojimai

1. Nedarant poveikio 2 daliai, valstybės narės, remdamosi savo institucine struktūra ir deramai laikydamosi subsidiarumo principo, užtikrina, kad elektros energijos įmonės veiktų laikydamosi šios direktyvos principų siekiant sukurti konkurencingą, saugią ir aplinką tausojančią elektros energijos rinką, bei nediskriminuoja tų įmonių jų teisių ar pareigų atžvilgiu.

2. Visiškai atsižvelgdamos į atitinkamas SESV nuostatas, visų pirma į jos 106 straipsnį, valstybės narės elektros energijos sektoriuje veikiančioms įmonėms gali nustatyti viešųjų paslaugų įpareigojimus vadovaujantis bendros ekonominės svarbos interesais, kurie gali būti susiję su saugumu, įskaitant tiekimo saugumą, reguliarumą, kokybę ir kainą, bei su aplinkos apsauga, įskaitant energijos vartojimo efektyvumą, atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir klimato apsaugą. Tokie įpareigojimai turi būti aiškiai apibrėžti, skaidrūs, nediskriminaciniai ir patikrinami bei turi užtikrinti Sąjungos elektros energijos įmonėms vienodas galimybes teikti paslaugas nacionaliniams vartotojams. Viešųjų paslaugų įpareigojimai, susiję su elektros energijos tiekimo kainų nustatymu, turi atitikti šios direktyvos 5 straipsnyje nustatytus reikalavimus.

3. Kai yra numatyta finansinė kompensacija, kitos kompensavimo formos ir išimtinės teisės, kurias valstybė narė suteikia šio straipsnio 2 dalyje nustatytiems įpareigojimams vykdyti arba universaliosioms paslaugoms, kaip nustatyta 27 straipsnyje, teikti, tai turi būti daroma nediskriminaciniu ir skaidriu būdu.

4. Įgyvendindamos šią direktyvą, valstybės narės praneša Komisijai apie visas priemones, patvirtintas vykdyti įpareigojimus teikti universalias paslaugas ir viešųjų paslaugų įpareigojimus, įskaitant vartotojų apsaugą ir aplinkos apsaugą, bei apie galimą jų poveikį nacionalinei ir tarptautinei konkurencijai, neatsižvelgiant į tai, ar tokioms priemonėms taikyti būtina nukrypti nuo šios direktyvos. Po to jos kas dvejus metus praneša Komisijai apie visus tų priemonių pakeitimus, neatsižvelgiant į tai, ar toms priemonėms taikyti būtina nukrypti nuo šios direktyvos.

⁽⁹⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

5. Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti šios direktyvos 6, 7 ir 8 straipsnių, jeigu jų taikymas teisiškai ar faktiškai trukdytų vykdyti elektros energijos įmonėms nustatytus įpareigojimus vadovaujantis visuotinės ekonominės svarbos interesais ir jeigu tai nedarys tokio poveikio prekybos plėtrai, kuris prieštarautų Sąjungos interesams. Sąjungos interesai, laikantis SESV 106 straipsnio ir šios direktyvos apima, *inter alia*, konkurenciją, susijusią su vartotojais.

III SKYRIUS

GALIŲ SUTEIKIMAS VARTOTOJAMS IR JŲ APSAUGA

10 straipsnis

Pagrindinės sutartinės teisės

1. Valstybės narės užtikrina, kad tiekėjui sutikus visi galutiniai vartotojai turėtų teisę iš jo gauti elektros energiją nepaisant to, kurioje valstybėje narėje tiekėjas įregistruotas, su sąlyga, kad tiekėjas laikosi taikytinų prekybos ir balansavimo taisyklių. Tuo atžvilgiu valstybės narės imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad taikant administracines procedūras nebūtų diskriminuojami kitoje valstybėje narėje jau įregistruoti tiekėjai.

2. Nedarant poveikio Sąjungos taisyklėms dėl vartotojų apsaugos, ypač Europos Parlamento ir Tarybos direktyvai 2011/83/ES⁽²⁰⁾ ir Tarybos direktyvai 93/13/EEB⁽²¹⁾, valstybės narės užtikrina, kad galutiniai vartotojai turėtų šio straipsnio 3–12 dalyse numatytas teises.

3. Galutiniai vartotojai turi teisę sudaryti sutartį su savo tiekėju, kurioje nurodoma:

- a) tiekėjo tapatybė ir adresas;
- b) teikiamos paslaugos, siūlomas paslaugų kokybės lygis, taip pat pradinio prijungimo terminas;
- c) siūlomų techninės priežiūros paslaugų rūšys;
- d) priemonės, kurias naudojant galima gauti naujausią informaciją apie visus taikomus tarifus, mokesčius už techninę priežiūrą ir susietus produktus arba paslaugas;
- e) sutarties galiojimo laikotarpis, paslaugų, įskaitant produktus ar paslaugas, susietas su tomis paslaugomis, teikimo atnaujinimo ir sutarties nutraukimo sąlygos ir informacija, ar leistina be mokesčio nutraukti sutartį;
- f) kompensavimas ir pinigų grąžinimo tvarka tuo atveju, kai paslaugų kokybė neatitinka sutartyje nurodyto lygio, įskaitant netikslias ar vėluojančias sąskaitas;
- g) metodas, kuriuo pradedamos neteisminio ginčų sprendimo procedūros pagal 26 straipsnį;
- h) informacija apie vartotojų teises, įskaitant informaciją apie skundų nagrinėjimą, ir visa šioje dalyje nurodyta informacija, kuri aiškiai pateikiama sąskaitose ar elektros energijos įmonės internetinėje svetainėje.

Vartotojų ir tiekėjų sutarčių sąlygos turi būti sąžiningos ir iš anksto gerai žinomos. Bet kuriuo atveju ši informacija turi būti pateikiama prieš sudarant ar patvirtinant sutartį. Jei sutartys sudaromos per tarpininkus, su šioje dalyje nustatytais klausimais susijusi informacija taip pat turi būti pateikta prieš sutarties sudarymą.

Galutiniams vartotojams pagrindinių sutarties sąlygų santrauka pateikiama matomai ir glausta bei aiškia kalba.

4. Galutiniai vartotojai tinkamai informuojami apie ketinimą pakeisti sutarties sąlygas, ir juos apie tai informuojant, jiems pranešama apie jų teisę nutraukti sutartį. Tiekėjai savo galutiniams vartotojams apie tiekimo kainos pakeitimą ir

⁽²⁰⁾ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB (OL L 304, 2011 11 22, p. 64).

⁽²¹⁾ 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993 4 21, p. 29).

apie to pakeitimo priežastis ir sąlygas bei apimtį skaidriai bei suprantamu būdu praneša tiesiogiai ir tinkamu laiku, ne vėliau kaip likus dviem savaitėms, o namų ūkio vartotojų atveju – ne vėliau nei likus vienam mėnesiui iki pakeitimo įsigaliojimo. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai vartotojai galėtų laisvai nutraukti sutartis, jei jie nesutinka su naujomis sutarties sąlygomis arba tiekimo kainos pakeitimais, apie kuriuos jiems pranešė tiekėjas.

5. Tiekėjai galutiniams vartotojams suteikia skaidrią informaciją apie taikomas kainas ir tarifus bei apie standartines sąlygas, susijusias su galimybe naudotis elektros energijos paslaugomis ir naudojimusi jomis.

6. Tiekėjai siūlo galutiniams vartotojams rinktis iš įvairių mokėjimo būdų. Tokiais mokėjimo būdais vartotojai neturi būti neteisėtai diskriminuojami. Bet koks su mokėjimo metodais ar išankstinio mokėjimo sistemomis susijusių mokesčių skirtumas turi būti objektyvus, nediskriminacinis bei proporcingas ir neturi viršyti mokėtojo patiriamų tiesioginių išlaidų, kurios susidaro dėl konkretaus mokėjimo metodo ar išankstinio mokėjimo sistemos naudojimo neprieštaraujant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2366 ⁽²²⁾ 62 straipsniui.

7. Taikant 6 dalį, namų ūkio vartotojai, kurie gali naudotis išankstinio mokėjimo sistemomis, dėl išankstinio mokėjimo sistemų neturi atsidurti nepalankioje padėtyje.

8. Tiekėjai galutiniams vartotojams siūlo sąžiningas ir skaidrias bendrąsias sąlygas, kurios teikiamos paprasta ir nedviprasmiška kalba ir jose neturi būti nesutartinių kliūčių, trukdančių vartotojui pasinaudoti savo teisėmis, pavyzdžiui, perteklinė sutarties dokumentacija. Vartotojai turi būti apsaugoti nuo nesąžiningų ar klaidinančių pardavimo metodų.

9. Galutiniai vartotojai turi teisę reikalauti, kad jų tiekėjai teiktų geros kokybės paslaugas ir tinkamai nagrinėtų skundus. Tiekėjai skundus nagrinėja nesudėtingu būdu, sąžiningai ir operatyviai.

10. Kai pagal 27 straipsnį valstybių narių priimtų nuostatų pagrindu naudojamosi universaliosiomis paslaugomis, galutiniai vartotojai turi būti informuoti apie jų teises, susijusias su universaliosiomis paslaugomis.

11. Tiekėjai namų ūkio vartotojams iš anksto prieš planuojamą atjungimą suteikia tinkamą informaciją apie alternatyvias priemones atjungimui. Tokiomis alternatyviomis priemonėmis galima nurodyti paramos šaltinius siekiant išvengti atjungimo, išankstinio mokėjimo sistemas, energijos vartojimo auditus, konsultavimo energijos klausimais paslaugas, alternatyvius mokėjimo planus, patarimus dėl skolos valdymo arba atjungimo moratoriumą ir vartotojams, kuriems gresia atjungimas, neturi būti sudaryta papildomų išlaidų.

12. Vartotojams pakeitus tiekėją, tiekėjai galutiniams vartotojams pateikia galutinę uždarymo sąskaitą ne vėliau kaip praėjus šešioms savaitėms po tokio pakeitimo.

11 straipsnis

Teisė sudaryti dinamiškos elektros energijos kainos sutartį

1. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinė reguliavimo sistema suteiktų tiekėjams galimybę pasiūlyti dinamiškos elektros energijos kainos sutartis. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai vartotojai, įsirengę pažangųjį skaitiklį, galėtų bent vieno tiekėjo prašyti sudaryti dinamiškos elektros energijos kainos sutartį ir to prašyti kiekvieno tiekėjo, turinčio daugiau nei 200 000 galutinių vartotojų.

2. Valstybės narės užtikrina, kad tiekėjai visapusiškai informuotų galutinius vartotojus apie tokių dinamiškos elektros energijos kainos sutarčių teikiamas galimybes, su jomis susijusias išlaidas ir jų keliamą riziką, taip pat užtikrina, kad būtų reikalaujama, jog tiekėjai atitinkamai pateiktų informaciją galutiniams vartotojams, įskaitant apie poreikį įrengti tinkamus elektros energijos skaitiklius. Reguliavimo institucijos stebi rinkos raidą ir vertina riziką, kurią gali kelti nauji produktai ir paslaugos bei sprendžia su piktnaudžiavimu susijusias problemas.

3. Tiekėjai turi gauti kiekvieno galutinio vartotojo sutikimą prieš tam vartotojui pakeičiant savo sutartį dinamiškos elektros energijos kainos sutartimi.

⁽²²⁾ Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2366 2015 m. lapkričio 25 d. dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2002/65/EB, 2009/110/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 ir panaikinama Direktyva 2007/64/EB (OL L 337, 2015 12 23, p. 35).

4. Ne mažiau kaip dešimt metų po dinamiškos elektros energijos kainos sutarčių atsiradimo valstybės narės arba jų reguliavimo institucijos vykdo tokių sutarčių pagrindinių pokyčių, įskaitant pasiūlymus rinkoje ir poveikį vartotojų sąskaitoms, bei ypač kainų svyravimo lygio stebėseną ir kasmet apie tai teikia ataskaitas.

12 straipsnis

Keitimo teisė ir tiekėjo pakeitimo mokesčių taisyklės

1. Tiekėjo arba telkimo užsiimančio rinkos dalyvio keitimas turi būti atliekamas per kaip įmanoma trumpesnę laiką. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojai, norintys pakeisti tiekėjus arba telkimo užsiimančius rinkos dalyvius, laikydami sutarties sąlygų, turėtų teisę tai padaryti per daugiausia tris savaites nuo prašymo pateikimo datos. Ne vėliau kaip 2026 m. pakeisti tiekėją techniškai turės trukti ne ilgiau kaip 24 valandas ir tai bus įmanoma padaryti bet kurią darbo dieną.
2. Valstybės narės užtikrina, kad bent namų ūkio vartotojams ir mažosioms įmonėms nereikėtų mokėti jokių tiekėjo pakeitimo mokesčių.
3. Nukrypstant nuo 2 dalies, valstybės narės gali leisti tiekėjams arba telkimo užsiimančioms rinkos dalyviams taikyti sutarties nutraukimo mokesčius vartotojams, kai tie vartotojai savanoriškai nutraukia terminuotas elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutartis dar nepasibaigus jų galiojimui, su sąlyga, kad tokie mokesčiai yra numatyti sutartyje, kurią tas vartotojas savanoriškai sudarė, ir kad tokie mokesčiai aiškiai pranešami vartotojui prieš sudarant sutartį. Tokie mokesčiai turi būti proporcingi ir neturi viršyti tiesioginių ekonominių nuostolių, kuriuos dėl vartotojo sutarties nutraukimo patiria tiekėjas arba telkimo užsiimančias rinkos dalyvis, įskaitant bet kokių susietųjų investicijų ar paslaugų, kurios jau suteiktos vartotojui pagal sutartį, išlaidas. Tiesioginių ekonominių nuostolių įrodinėjimo pareiga tenka tiekėjui arba telkimo užsiimančiam rinkos dalyviui, o leistinumą taikyti sutarties nutraukimo mokesčius stebi reguliavimo institucija arba kita kompetentinga nacionalinė institucija.
4. Valstybės narės užtikrina, kad teisė pakeisti tiekėją arba telkimo užsiimančius rinkos dalyvius vartotojams būtų suteikiama jų nediskriminuojant išlaidų, pastangų ir laiko požiūriu.
5. Namų ūkio vartotojai turi teisę dalyvauti kolektyvinio tiekėjo pakeitimo schemose. Valstybės narės pašalina visas reguliavimo ar administracines kliūtis kolektyviai pakeisti tiekėją ir kartu suteikia didžiausią vartotojų apsaugą, siekiant išvengti bet kokio piktnaudžiavimo.

13 straipsnis

Telkimo sutartis

1. Valstybės narės užtikrina, kad visi vartotojai turėtų galimybę savo nuožiūra pirkti ir parduoti elektros energijos paslaugas, įskaitant telkimą, išskyrus tiekimą, nepriklausomai nuo jų elektros energijos tiekimo sutarties ir nuo jų pasirinktos elektros energijos įmonės.

2. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniam vartotojui pageidaujant sudaryti telkimo sutartį, galutinis vartotojas galėtų tai padaryti nereikalaujant galutinio vartotojo elektros energijos įmonės sutikimo.

Valstybės narės užtikrina, kad telkimo užsiimančios rinkos dalyviai išsamiai informuotų vartotojus apie jiems jų siūlomų pasirašyti sutarčių nuostatas ir sąlygas.

3. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai vartotojai turėtų teisę bent kartą per kiekvieną sąskaitų pateikimo laikotarpį vartotojo prašymu nemokamai gauti visus atitinkamus reguliavimo apkrova duomenis arba tiekto ir parduotos elektros energijos duomenis.

4. Valstybės narės užtikrina, kad 2 ir 3 dalyse nurodytos teisės galutiniams vartotojams būtų suteikiamos jų nediskriminuojant išlaidų, pastangų arba laiko požiūriu. Visų pirma valstybės narės užtikrina, kad vartotojams nebūtų taikomi jų tiekėjų diskriminaciniai techniniai ir administraciniai reikalavimai, procedūros ar mokesčiai priklausomai nuo to, ar jie yra sudarę sutartį su telkimo užsiimančiu rinkos dalyviu.

14 straipsnis

Palyginimo priemonės

1. Valstybės narės užtikrina, kad bent namų ūkio vartotojams ir labai mažoms įmonėms, kurių numatomas metinis suvartojimas yra mažesnis kaip 100 000 kWh, būtų suteikta galimybė nemokamai naudotis bent viena tiekėjų pasiūlymų palyginimo priemone, įskaitant pasiūlymus dėl dinamiškos elektros energijos kainos sutarčių. Vartotojai informuojami apie galimybę pasinaudoti tokiomis priemonėmis jų sąskaitose arba kitais būdais. Priemonės turi atitikti bent šiuos reikalavimus:

- a) jos turi būti nepriklausomos nuo rinkos dalyvių ir jomis turi būti užtikrinama, kad paieškos rezultatų atžvilgiu elektros energijos įmonėms būtų taikomas vienodas režimas;
- b) turi būti aiškiai nurodoma, kam jos priklauso, taip pat nurodomas fizinis arba juridinis asmuo, administruojantis ir kontroliuojantis priemones, bei informacija apie priemonių finansavimą;
- c) jose turi būti nustatyti aiškūs ir objektyvūs kriterijai, įskaitant paslaugas, kuriais turi būti grindžiamas palyginimas, ir jie turi būti atskleisti;
- d) informacija jose turi būti teikiama paprasta ir nedviprasmiška kalba;
- e) jose turi būti teikiama tiksli ir naujausia informacija ir nurodyta, kada buvo atliktas paskutinis atnaujinimas;
- f) jos turi būti prieinamos neįgaliesiems dėl pastebimumo, lengvo naudojimo, suprantamumo ir patvarumo;
- g) jose turi būti numatyta veiksminga pranešimo apie neteisingą informaciją apie paskelbtus pasiūlymus procedūra ir
- h) atliekant palyginimus ribojant asmens duomenis tokia apimtimi, kokia būtina palyginimui atlikti.

Valstybės narės užtikrina, kad bent viena priemonė apimtų visą rinką. Jeigu rinka apžvelgiama daugeliu priemonių, į tas priemones turi būti įtraukiama, kiek praktiškai įmanoma, kuo daugiau elektros energijos tiekimo pasiūlymų, apimančių ženklų rinkos dalį, ir, jei tos priemonės neapima visos rinkos, tai turi būti aiškiai nurodoma prieš pateikiant rezultatus.

2. 1 dalyje nurodytų priemonių veikimą gali užtikrinti bet kuris subjektas, įskaitant privačias bendroves ir valdžios institucijas ar įstaigas.

3. Valstybės narės paskiria kompetentingą instituciją, kuri bus atsakinga už patikimumo ženklo suteikimą palyginimo priemonėms, kurios tenkina 1 dalyje išdėstytus reikalavimus, ir kuri užtikrina, kad patikimumo ženklą turinčios palyginimo priemonės ir toliau tenkintų 1 dalyje išdėstytus reikalavimus. Ta institucija turi būti nepriklausoma nuo rinkos dalyvių ir palyginimo priemonių veikimą užtikrinančių subjektų.

4. Valstybės narės gali reikalauti, kad patikimumo ženklu pažymėtos palyginimo priemonės, nurodytos 1 dalyje, apimtų lyginamuosius kriterijus, susijusius su tiekėjų siūlomų paslaugų pobūdžiu.

5. Bet kurios rinkos dalyvių pasiūlymų palyginimo priemonės atžvilgiu galima prašyti suteikti patikimumo ženklą, pagal šį straipsnį savanorišku ir nediskriminaciniu pagrindu.

6. Nukrypstant nuo 3 ir 5 dalių, valstybės narės gali nuspręsti numatyti, kad palyginimo priemonėms nebūtų suteikiami patikimumo ženklai, jeigu valdžios institucija ar įstaiga užtikrina palyginimo priemonę, atitinkančią 1 dalyje nustatytus reikalavimus.

15 straipsnis

Aktyvieji vartotojai

1. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai vartotojai turėtų teisę veikti kaip aktyvieji vartotojai, netaikant jiems neproporcingų ar diskriminacinių techninių reikalavimų, administracinių reikalavimų, procedūrų ir mokesčių bei sąnaudų neatitinkančių tinklo mokesčių.

2. Valstybės narės užtikrina, kad aktyvieji vartotojai:

- a) turėtų teisę veikti tiesiogiai arba per tiekėjus;
- b) turėtų teisę perduoti pačių pasigamintą elektros energiją, be kita ko, pagal energijos pirkimo sutartis;

- c) turėtų teisę dalyvauti lankstumo schemose arba energijos vartojimo efektyvumo programose;
- d) turėtų teisę deleguoti jų veiklai reikalingų įrenginių valdymą, įskaitant įrengimą, eksploatavimą, duomenų tvarkymą ir techninę priežiūrą, trečiajai šaliai; be to delegavimo, trečioji šalis neturi būti laikoma aktyviuoju vartotoju;
- e) aktyviesiems vartotojams būtų taikomi sąnaudas atspindintys, skaidrūs ir nediskriminaciniai tinklo mokesčiai, kurie apskaitomi kaip atskirai už į tinklą tiekiamą ir iš tinklo vartojama elektros energija, laikantis šios direktyvos 59 straipsnio 9 dalies ir Reglamento (ES) 2019/943 18 straipsnio, užtikrinant, kad jie tinkamai ir subalansuotai prisidėtų prie bendrų sistemos išlaidų;
- f) būtų finansiškai atsakingi už disbalansą, kurį jie sukelia elektros energijos sistemoje; tiek, kiek jie yra už balansą atsakingos šalys arba deleguoja savo atsakomybę už balansavimą pagal Reglamento (ES) 2019/943 5 straipsnį.

3. Valstybės narės savo nacionalinėje teisėje gali nustatyti skirtingas nuostatas, taikomas individualiems ir kartu veikiantiems aktyviesiems vartotojams su sąlyga, kad visos teisės ir pareigos pagal šį straipsnį taikomos visiems aktyviesiems vartotojams. Bet koks skirtingas požiūris į kartu veikiančius aktyviuosius vartotojus turi būti proporcingas ir tinkamai pagrįstas.

4. Valstybės narės, kuriose galioja schemas, pagal kurias atskirai neapskaitoma į tinklą tiekiamą ir iš tinklo vartojama elektros energija, nesuteikia jokių naujų teisių pagal tokias schemas po 2023 m. gruodžio 31 d. Bet kuriuo atveju vartotojai, kuriems taikomos galiojančios sistemos, turi turėti galimybę pasirinkti naują schemą, pagal kurią kaip tinklo mokesčių apskaičiavimo pagrindas atskirai apskaitoma į tinklą tiekiamą ir iš tinklo vartojama elektros energija.

5. Valstybės narės užtikrina, kad aktyviesiems vartotojams, kuriems priklauso elektros energijos kaupimo įrenginiai:

- a) būtų suteikta teisė prisijungti prie tinklo per pagrįstą laiką po prašymo pateikimo su sąlyga, kad tenkinamos visos būtinos sąlygos, pavyzdžiui, atsakomybė už balansavimą ir tinkamas matavimas;
- b) nebūtų taikomi jokie dvigubi mokesčiai, įskaitant tinklo mokesčius, už saugomą elektros energiją, liekančią jų patalpose, ar teikiant lankstumo paslaugas sistemos operatoriams;
- c) nebūtų taikomi neproporcingi licencijavimo reikalavimai ar mokesčiai;
- d) būtų leidžiama vienu metu teikti kelias paslaugas, jei tai techniškai įmanoma.

16 straipsnis

Piliečių energetikos bendruomenės

- 1. Valstybės narės piliečių energetikos bendruomenėms nustato palankią reguliavimo sistemą, kuria užtikrinama, kad:
  - a) dalyvavimas piliečių energetikos bendruomenėje būtų atviras ir savanoriškas;
  - b) piliečių energetikos bendruomenės nariams ir akcininkams suteikiama teisė pasitraukti iš bendruomenės; tokiu atveju taikomas 12 straipsnis;
  - c) piliečių energetikos bendruomenės nariai ir akcininkai neprarastų savo, kaip namų ūkio vartotojų arba aktyviųjų vartotojų, teisių ir pareigų;
  - d) taikant reguliavimo institucijos vertinimu teisingą kompensaciją, atitinkami skirstymo sistemos operatoriai bendradarbiautų su piliečių energetikos bendruomenėmis, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas elektros energijos perdavimui piliečių energetikos bendruomenėse;
  - e) piliečių energetikos bendruomenėms būtų taikomos nediskriminacinės sąžiningos, proporcingos ir skaidrios procedūros ir mokesčiai, įskaitant registravimą ir licencijavimą, skaidrūs ir nediskriminaciniai bei sąnaudas atspindintys tinklo mokesčiai laikantis Reglamento (ES) 2019/943 18 straipsnio, užtikrinant, kad jos tinkamai ir subalansuotai prisidėtų prie bendro sistemos išlaidų pasidalijimo.

2. Valstybės narės gali palankioje reguliavimo sistemoje nustatyti, kad piliečių energetikos bendruomenėms:
  - a) būtų galimas tarpvalstybinis dalyvavimas;
  - b) turėtų teisę nuosavybės teise turėti, kurti, pirkti arba nuomoti skirstymo tinklus ir autonomiškai juos valdyti laikantis šio straipsnio 4 dalyje nustatytų sąlygų;
  - c) būtų taikomos 38 straipsnio 2 dalyje numatytos išimtys.
3. Valstybės narės užtikrina, kad:
  - a) piliečių energetikos bendruomenės nediskriminacinėmis sąlygomis galėtų patekti į visas elektros energijos rinkas – tiesiogiai arba per telkėjus;
  - b) piliečių energetikos bendruomenės veiktų nediskriminacinėmis ir proporcingomis sąlygomis veiklos, teisių ir pareigų, tenkančių joms kaip galutiniams vartotojams, gamintojams, tiekėjams, skirstymo sistemos operatoriams ar telkime dalyvaujantiems rinkos dalyviams, atžvilgiu;
  - c) piliečių energetikos bendruomenės būtų finansiškai atsakingos už disbalansą, kurį jos sukelia elektros energijos sistemoje; tiek, kiek jos yra už balansą atsakingos šalys arba deleguoja savo atsakomybę už balansavimą pagal Reglamento (ES) 2019/943 5 straipsnį;
  - d) piliečių energetikos bendruomenės pasigamintos elektros energijos vartojimo atžvilgiu būtų laikomos aktyviaisiais vartotojais, laikantis 15 straipsnio 2 dalies e punkto;
  - e) piliečių energetikos bendruomenėms būtų suteikta teisė piliečių energetikos bendruomenės viduje organizuoti dalijimąsi elektros energija, pagaminama bendruomenei nuosavybės teise priklausančiuose gamybos įrenginiuose, laikantis kitų reikalavimų, nustatytų šiame straipsnyje ir su sąlyga, kad bendruomenės nariai, kaip galutiniai vartotojai, išlaiko savo teises ir pareigas.

Pirmos pastraipos e punkto tikslais, kai elektros energija dalijamasi, tai neturi daryti poveikio taikomiems tinklo mokesčiams, tarifams ir rinkliavoms, laikantis skaidrios kompetentingos nacionalinės institucijos sukurtų paskirstytųjų energijos išteklių sąnaudų ir naudos analizės.

4. Valstybės narės gali nuspręsti piliečių energetikos bendruomenėms suteikti teisę valdyti skirstymo tinklus jų veiklos rajone ir nustatyti atitinkamas procedūras, nedarant poveikio IV skyriui ar kitoms taisyklėms ir nuostatomis, taikomoms skirstymo sistemos operatoriams. Jeigu tokia teisė suteikiama, valstybės narės užtikrina, kad:
  - a) piliečių energetikos bendruomenėms būtų suteikta teisė sudaryti susitarimą dėl jų tinklo eksploataavimo su atitinkamu skirstymo sistemos operatoriumi arba perdavimo sistemos operatoriumi, prie kurio prijungtas jų tinklas;
  - b) piliečių energetikos bendruomenėms būtų taikomi tinkami tinklo mokesčiai jų tinklo prijungimo prie skirstymo tinklo, esančio už piliečių energetikos bendruomenės ribų, taškuose ir kad tokie tinklo mokesčiai būtų taikomi atskirai už elektros energiją, tiekiamą į skirstymo tinklą, ir elektros energiją, vartojamą iš skirstymo tinklo, esančio už piliečių energetikos bendruomenės ribų, laikantis 59 straipsnio 7 dalies;
  - c) piliečių energetikos bendruomenės nediskriminuotų vartotojų, kurie lieka prisijungę prie skirstymo sistemos, ir nedarytų jiems žalos.

17 straipsnis

Reguliavimas apkrova per telkėjus

1. Valstybės narės leidžia ir skatina reguliavimo apkrova paslaugas per telkėjus teikiančių subjektų dalyvavimą. Valstybės narės leidžia galutiniams vartotojams, įskaitant tuos, kurie teikia reguliavimo apkrova paslaugas per telkėjus, kartu su gamintojais nediskriminacinėmis sąlygomis dalyvauti visose elektros energijos rinkose.
2. Valstybės narės užtikrina, kad perdavimo sistemos operatoriai ir skirstymo sistemos operatoriai, pirkdami papildomas paslaugas, reguliavimo apkrova paslaugas per telkėjus teikiantiems rinkos dalyviams taikytų nediskriminacines sąlygas, kaip ir gamintojams, atsižvelgdami į jų technines galimybes.
3. Valstybės narės užtikrina, kad jų atitinkama reguliavimo sistema apimtų bent šiuos elementus:
  - a) kiekvieno telkimo užsiimančio rinkos dalyvio, įskaitant nepriklausomus telkėjus, teisę patekti į elektros energijos rinkas be kitų rinkos dalyvių sutikimo;

- b) nediskriminacines ir skaidrias taisykles, kuriomis visoms elektros energijos įmonėms ir vartotojams aiškiai paskirstomi vaidmenys ir atsakomybė;
- c) nediskriminacines ir skaidrias telkimu užsiimančių rinkos dalyvių ir kitų elektros energijos įmonių keitimosi duomenimis taisykles ir tvarką, kuriomis vienodomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis būtų užtikrinta lengva prieiga prie duomenų, kartu visiškai apsaugant neskelbtiną komercinę informaciją ir vartotojų asmens duomenis;
- d) pareigą, kad telkimu užsiimančios rinkos dalyviai turi būti finansiškai atsakingi už disbalansą, kurį jie sukelia elektros energijos sistemoje; tiek, kiek jie yra už balansą atsakingos šalys arba deleguoja savo atsakomybę už balansavimą pagal Reglamento (ES) 2019/943 5 straipsnį;
- e) nuostatą, kad galutiniams vartotojams, kurie yra sudarę sutartį su nepriklausomais tiekėjais, jų tiekėjai netaiko nepagrįstų mokėjimų, sankcijų ar kitų nepagrįstų sutartinių apribojimų;
- f) telkimu užsiimančių rinkos dalyvių ir kitų rinkos dalyvių konfliktų sprendimo mechanizmą, įskaitant atsakomybę už disbalansą.

4. Valstybės narės gali reikalauti, kad elektros energijos įmonės arba dalyvaujantys galutiniai vartotojai mokėtų finansines kompensacijas kitiems rinkos dalyviams ar rinkos dalyvių už balansavimą atsakingoms šalims, jei reguliavimo apkrova aktyvavimas daro tiesioginį poveikį tiems rinkos dalyviams ar už balansavimą atsakingoms šalims. Tokia finansinė kompensacija neturi būti sudaromos kliūtys patekti į rinką telkimu užsiimančioms rinkos dalyviams arba kliūtys lankstumui. Tokiais atvejais tokia finansinė kompensacija griežtai apribojama ir tik padengia išlaidas, kilusias reguliavimo apkrova aktyvavimo metu, kurias patiria dalyvujančių vartotojų tiekėjai arba tiekėjų už balansą atsakingos šalys. Nustatant kompensacijos apskaičiavimo metodą galima atsižvelgti į nepriklausomų tiekėjų kitiems rinkos dalyviams teikiamą naudą ir tokiu atveju gali būti reikalaujama, kad tiekėjai arba dalyvaujantys vartotojai prisidėtų prie tokios kompensacijos, bet tik tuo atveju ir ta apimtimi, kuria nauda visiems tiekėjams, vartotojams ir jų už balansą atsakingoms šalims neviršija patirtų tiesioginių išlaidų. Apskaičiavimo metodą turi patvirtinti reguliavimo institucija arba kita kompetentinga nacionalinė institucija.

5. Valstybės narės užtikrina, kad reguliavimo institucijos arba, kai to reikalauja jų nacionalinė teisės sistema, perdavimo sistemos operatoriai ir skirstymo sistemos operatoriai, glaudžiai bendradarbiaudami su rinkos dalyviais ir galutiniais vartotojais, nustatytų reguliavimo apkrova paslaugų teikėjų dalyvavimo visose elektros energijos rinkose techninius reikalavimus, remdamiesi tų rinkų techninėmis charakteristikomis ir atsižvelgdami į reguliavimo apkrova galimybes. Tokie reikalavimai apima sutelktą apkrovą užtikrinančių subjektų dalyvavimą.

18 straipsnis

Sąskaitos ir sąskaitų informacija

1. Valstybės narės užtikrina, kad sąskaitos ir sąskaitų informacija būtų teisingos, lengvai suprantamos, aiškios, glaustos, vartotojui patogios ir pateikiamos taip, kad galutiniams vartotojams būtų sudarytos palankesnės sąlygos jas palyginti. Galutinių vartotojų prašymu jie gauna aiškų ir suprantamą paaiškinimą, kaip parengta jų sąskaita, ypač tais atvejais, kai sąskaitos nėra grindžiamos faktiniu suvartojimu.
2. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai vartotojai visas savo sąskaitas ir sąskaitų informaciją gautų nemokamai.
3. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniams vartotojams būtų pasiūlyta galimybė gauti elektronines sąskaitas ir sąskaitų informaciją, ir kad jiems būtų pasiūlyta lanksti faktinio sąskaitų mokėjimo tvarka.
4. Jei sutartyje numatomas būsimas produkto ar kainos pakeitimas arba nuolaida, tai turėtų būti nurodyta sąskaitoje kartu su pakeitimo atlikimo data.
5. Valstybės narės konsultuojasi su vartotojų organizacijomis, kai jos svarsto sąskaitų turinio reikalavimų pakeitimus.
6. Valstybės narės užtikrina, kad sąskaitos ir sąskaitų informacija atitiktų minimalius reikalavimus, išdėstytus I priede.

19 straipsnis

Pažangiosios matavimo sistemos

1. Siekiant skatinti energijos vartojimo efektyvumą ir suteikti galių galutiniams vartotojams, valstybės narės arba, valstybei narei nusprendus, reguliavimo institucija griežtai rekomenduoja elektros energijos įmonėms ir kitiems rinkos dalyviams optimizuoti elektros energijos vartojimą, *inter alia*, teikiant energijos valdymo paslaugas, kuriant naujoviškas kainodaros formules ir pradėdant taikyti pažangiąsias matavimo sistemas, kurios yra sąveikios, visų pirma su vartotojų energijos valdymo sistemomis ir pažangiaisiais tinklais, laikantis taikomų Sąjungos duomenų apsaugos taisyklių.
2. Valstybės narės užtikrina pažangiųjų matavimo sistemų diegimą savo teritorijose, kad jas naudodami vartotojai galėtų aktyviai dalyvauti elektros energijos rinkoje. Gali reikėti atlikti tokio diegimo sąnaudų ir naudos vertinimą remiantis II priede nustatytais principais.
3. Valstybės narės, kurios nusprendžia imtis pažangiųjų matavimo sistemų diegimo, priima ir paskelbia jų teritorijose numatytoms diegti pažangiosioms matavimo sistemoms taikytinus minimalius funkcinis ir techninius reikalavimus, laikydamosi 20 straipsnio ir II priedo. Valstybės narės užtikrina tų pažangiųjų matavimo sistemų sąveikumą ir jų gebėjimą teikti duomenis vartotojų energijos valdymo sistemoms. Tuo tikslu valstybės narės tinkamai atsižvelgia į tai, kaip taikomi atitinkami esantys standartai, įskaitant dėl sąveikumo užtikrinimo, į geriausią praktiką, ir į pažangiųjų tinklų bei elektros energijos vidaus rinkos vystymo svarbą.
4. Valstybės narės, kurios nusprendžia imtis pažangiųjų matavimo sistemų diegimo, užtikrina, kad galutiniai vartotojai skaidriai ir nediskriminacinėmis sąlygomis prisidėtų prie su diegimu susijusių išlaidų padengimo, kartu atsižvelgiant į ilgalaikę naudą visai tiekimo grandinei. Valstybės narės arba, valstybei narei nusprendus, paskirtosios kompetentingos institucijos reguliariai stebi tokį jų teritorijose vykdomą diegimą, kad galėtų sekti naudos vartotojams užtikrinimą.
5. Jei atlikus 2 dalyje nurodytą sąnaudų ir naudos vertinimą pažangiųjų matavimo sistemų diegimas įvertinamas neigiamai, valstybės narės užtikrina, kad šis vertinimas būtų peržiūrimas ne rečiau kaip kas ketverius metus arba dažniau atsižvelgiant į reikšmingus pagrindinių prielaidų pokyčius ir į technologijų bei rinkos raidą. Valstybės narės praneša Komisijai atnaujinto sąnaudų ir naudos vertinimo rezultatus, kai jie tampa prieinami.
6. Šios direktyvos nuostatos dėl pažangiųjų matavimo sistemų taikomos būsimiems įrenginiams ir įrenginiams, kurie pakeičia senesnius pažangiuosius skaitiklius. Pažangiosios matavimo sistemos, kurios jau buvo įdiegtos arba kurių atveju „darbų pradžia“, prasidėjo anksčiau nei 2019 m. liepos 4 d., gali būti toliau eksploatuojamos visą jų veikimo laiką, tačiau 20 straipsnio ir II priedo reikalavimų neatitinkančių pažangiųjų matavimo sistemų atveju – jos turi būti toliau eksploatuojamos ne ilgiau nei 2031 m. liepos 5 d.

Šios dalies tikslu darbų pradžia – su investicija susijusių statybos darbų pradžia arba pirmasis tvirtas įmonės išpareigojimas užsakyti įrangą ar kitas išpareigojimas, dėl kurio investicija tampa neatšaukiama, atsižvelgiant į tai, kuris įvykis pirmesnis. Žemės išigijimas ir parengiamieji darbai, pvz., leidimų gavimas ir preliminaros galimybių studijos, darbų pradžia nelaikomi. Perėmimo atveju darbų pradžia – momentas, kai išigijamas su išigyta įmone tiesiogiai susijęs turtas.

20 straipsnis

Pažangiųjų matavimo sistemų funkcijos

Jeigu pažangiosios matavimo sistemos 19 straipsnio 2 dalyje nurodytame sąnaudų ir naudos vertinime įvertintos teigiamai arba jeigu pažangiosios matavimo sistemos buvo sistemingai diegiamos po 2019 m. liepos 4 d., valstybės narės įdiegia pažangiąsias matavimo sistemas laikydamosi Europos standartų, II priedo ir šių reikalavimų:

- a) pažangiosios matavimo sistemos turi tiksliai matuoti faktinį elektros energijos vartojimą ir turi teikti galutiniams vartotojams informaciją apie naudojimo faktinį laiką. Patvirtinti ankstesnio suvartojimo duomenys turi būti lengvai ir saugiai prieinami ir vizualiai išdėstyti galutiniams vartotojams gavus prašymą ir be papildomų išlaidų. Nepatvirtinti beveik tikralaikiai suvartojimo duomenys turi būti be papildomų išlaidų lengvai ir saugiai prieinami galutiniams vartotojams per standartizuotą sąsają arba per nuotolinę prieigą, kad būtų remiamos automatizuotos energijos vartojimo efektyvumo programos, reguliavimo apkrova ir kitos paslaugos;

- b) pažangiųjų matavimo sistemų ir duomenų perdavimo saugumas turi atitikti atitinkamas Sąjungos saugumo taisykles, tinkamai atsižvelgiant į geriausias turimas technologijas, skirtas aukščiausio lygio kibernetiniam saugumui užtikrinti, kartu atsižvelgiant į sąnaudas ir į proporcingumo principą;
- c) galutinių vartotojų duomenų privatumas ir jų duomenų apsauga užtikrinami laikantis atitinkamų Sąjungos duomenų apsaugos ir privatumo taisyklių;
- d) skaitiklių operatoriai užtikrina, kad aktyviųjų vartotojų, kurie į tinklą perduoda elektros energiją, skaitikliai galėtų užfiksuoti iš aktyviojo vartotojo patalpos į tinklą perduotą elektros energiją;
- e) galutinių vartotojų prašymu per standartizuotą ryšio sąsają arba nuotoliniu būdu jiems arba jų vardu veikiančiai trečiajai šaliai skaitiklių užfiksuoti jų į tinklą perduotos elektros energijos ir jų suvartotos elektros energijos duomenys, laikantis pagal 24 straipsnį priimtų įgyvendinimo aktų, teikiami lengvai suprantama forma, kad būtų galima palyginti pasiūlymus naudojant vienodus kriterijus;
- f) prieš įrengiant pažangiuosius skaitiklius arba jų įrengimo metu galutiniams vartotojams teikiamos atitinkamos konsultacijos ir informacija, visų pirma apie visas pažangiųjų skaitiklių galimybes, susijusias su skaitiklio rodmenų valdymu ir energijos vartojimo stebėjimu, ir apie asmens duomenų rinkimą bei tvarkymą laikantis taikomų Sąjungos duomenų apsaugos taisyklių;
- g) pažangiosios matavimo sistemos užtikrina, kad galutinių vartotojų suvartotas energijos kiekis būtų išmatuotas ir už jį būtų atsiskaitoma atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiui nacionalinėje rinkoje tapacia laikine skyra.

Pirmos pastraipos e punkto taikymo tikslais galutiniai vartotojai turi galėti gauti savo skaitiklių duomenis arba perduoti juos kitai šaliai be papildomų išlaidų, naudodamiesi savo teise į duomenų perkeliamumą pagal Sąjungos duomenų apsaugos taisykles.

21 straipsnis

Teisė naudotis pažangiaisiais skaitikliais

1. Jei atlikus 19 straipsnio 2 dalyje nurodytą sąnaudų ir naudos vertinimą pažangiosios matavimo sistemos įvertintos neigiamai ir jei jos diegiamos nesistemiškai, valstybės narės užtikrina, kad kiekvienas galutinis vartotojas pateikdamas prašymą turėtų teisę, padengdamas susijusias išlaidas, į tai, kad jam būtų įrengtas arba, kai taikytina, patobulintas pažangus skaitiklis sąžiningomis, pagrįstomis ir ekonomiškai efektyviomis sąlygomis, kuris:
  - a) jei techniškai įmanoma, turėtų 20 straipsnyje nurodytas funkcijas arba minimalų funkcijų rinkinį, kurį laikydamosi II priedo valstybės narės turi nustatyti ir paskelbti nacionaliniu lygmeniu;
  - b) būtų sąveikus, o matavimo infrastruktūra pageidaujant beveik tikruoju laiku galėtų būti sujungta su vartotojų energijos valdymo sistemomis.
2. Gavusios 1 dalyje nurodytą vartotojo prašymą dėl pažangiojo skaitiklio valstybės narės arba, valstybėms narėms numačius, paskirtosios kompetentingos institucijos:
  - a) užtikrina, kad įrengti pažangiųjų skaitiklių prašančiam galutiniam vartotojui pateiktame pasiūlyme būtų nedviprasmiškai nurodyta ir aiškiai aprašyta:
    - i) įmanomos pažangiojo skaitiklio funkcijos ir sąveikumas, taip pat galimos paslaugos ir tuo momentu realiai pasiekiamą pažangiojo skaitiklio nauda;
    - ii) visos galutiniam vartotojui tenkančios susijusios sąnaudos;
  - b) užtikrina, kad skaitiklis būtų įrengtas per pagrįstą laikotarpį, ne vėliau kaip per keturis mėnesius nuo vartotojo prašymo;
  - c) reguliariai, ne rečiau kaip kas dvejus metus peržiūri ir viešai paskelbia susijusias sąnaudas, taip pat seka jų raidą, kurią lemia technologinė plėtra ir potencialūs matavimo sistemos atnaujinimai.

22 straipsnis

Įprasti skaitikliai

1. Jei galutiniai vartotojai pažangiųjų skaitiklių neturi, valstybės narės užtikrina, kad galutiniams vartotojams būtų įrengti individualūs įprasti skaitikliai, tiksliai matuojantys faktinį suvartojimą.
2. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai vartotojai galėtų lengvai matyti savo įprastų skaitiklių rodmenis – tiesiogiai ar netiesiogiai per interneto sąsają arba kitą tinkamą sąsają.

23 straipsnis

Duomenų tvarkymas

1. Nustatydamos duomenų tvarkymo ir mainų taisyklės valstybės narės arba, valstybei narei nusprendus, paskirtosios kompetentingos institucijos nurodo taisyklės dėl reikalavimus atitinkančių šalių prieigos prie galutinio vartotojo duomenų remiantis šiuo straipsniu ir taikoma Sąjungos teisine sistema. Šios direktyvos tikslu duomenys turi būti suprantami kaip apimantys matavimo ir suvartojimo duomenis, taip pat duomenis, reikalingus vartotojui keičiant tiekėją, reguliavimui apkrova ir kitoms paslaugoms.

2. Valstybės narės organizuoja duomenų tvarkymą taip, kad užtikrintų veiksmingą ir saugią prieigą prie duomenų ir jų mainus bei duomenų apsaugą ir saugumą.

Nepriklausomai nuo kiekvienoje valstybėje narėje taikomo duomenų tvarkymo modelio, už duomenų tvarkymą atsakingos šalys bet kuriai reikalavimus atitinkančiai šaliai suteikia prieigą prie galutinio vartotojo duomenų pagal 1 dalį. Reikalavimus atitinkančios šalys prašomus duomenis turi gauti nediskriminacinėmis sąlygomis ir tuo pačiu metu. Duomenys turi būti lengvai prieinami, o atitinkamos prieigos prie tų duomenų procedūros turi būti skelbiamos viešai.

3. Šios direktyvos tikslais prieigos prie duomenų ir duomenų saugojimo taisyklės turi atitikti atitinkamą Sąjungos teisę.

Asmens duomenų tvarkymas pagal šią direktyvą vykdomas laikantis Reglamento (ES) 2016/679.

4. Valstybės narės arba, valstybei narei nusprendus, paskirtosios kompetentingos institucijos įgalioja ir tvirtina arba, kai taikoma, prižiūri šalis, atsakingas už duomenų tvarkymą, siekdamas užtikrinti, kad jos atitiktų šios direktyvos reikalavimus.

Nedarant poveikio Reglamente (ES) 2016/679 nustatytoms duomenų apsaugos pareigūnų užduotims valstybės narės gali nuspręsti reikalauti, kad šalys, atsakingos už duomenų tvarkymą, paskirtų atitikties užtikrinimo pareigūnus, kurie būtų atsakingi už priemonių, kurių ėmėsi tos šalys siekdamas užtikrinti nediskriminacinę prieigą prie duomenų ir atitiktų šios direktyvos reikalavimus, įgyvendinimo stebėjimą.

Valstybės narės gali paskirti atitikties užtikrinimo pareigūnus arba įstaigas, nurodytus šios direktyvos 35 straipsnio 2 dalies d punktą, vykdyti šioje dalyje nustatytas pareigas.

5. Galutiniai vartotojai už prieigą prie savo duomenų arba už prašymą juos pateikti neturi mokėti jokių papildomų mokesčių.

Valstybės narės atsako už atitinkamų mokesčių už prieigos prie duomenų suteikimą reikalavimus atitinkančioms šalims, nustatymą.

Valstybės narės arba, valstybei narei nusprendus, paskirtosios kompetentingos institucijos užtikrina, kad reguliuojamų subjektų, teikiančių duomenų paslaugas, nustatyti mokesčiai būtų protingi ir tinkamai pagrįsti.

24 straipsnis

Sąveikumo reikalavimai ir prieigos prie duomenų procedūros

1. Siekdamas skatinti konkurenciją mažmeninėje rinkoje ir išvengti per didelių administracinių išlaidų reikalavimus atitinkančioms šalims, valstybės narės sudaro palankesnes sąlygas visapusiškam energetikos paslaugų sąveikumui Sąjungoje.

2. Komisija įgyvendinimo aktais nustato sąveikumo reikalavimus ir nediskriminacinę bei skaidrią prieigos prie duomenų, nurodytų 23 straipsnio 1 dalyje, tvarką. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 68 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

3. Valstybės narės užtikrina, kad elektros energijos įmonės taikytų 2 dalyje nurodytus sąveikumo reikalavimus ir prieigos prie duomenų tvarką. Tie reikalavimai ir tvarka turi būti grindžiami esama nacionaline praktika.

25 straipsnis

Bendri informacijos centrai

Valstybės narės užtikrina, kad būtų įsteigti bendri informacijos centrai, skirti teikti vartotojams visą reikiamą informaciją apie jų teises, taikytiną teisę ir jiems prieinamus ginčų sprendimo mechanizmus kilus ginčui. Tokie bendri informacijos centrai gali būti bendrų vartotojų informacijos centrų dalimi.

26 straipsnis

Teisė į neteisminį ginčų sprendimą

1. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai vartotojai galėtų naudotis nesudėtingais, sąžiningais, skaidriais, nepriklausomais, efektyviais ir veiksmingais neteisminiais ginčų sprendimo mechanizmais, skirtais spręsti ginčams dėl pagal šią direktyvą nustatytų teisių ir pareigų, taikydamos nepriklausomą mechanizmą, pvz., per ombudsmeną energetikos reikalams, vartotojų instituciją arba reguliavimo instituciją. Jeigu galutinis vartotojas yra vartotojas, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2013/11/ES ⁽²³⁾, tokie neteisminiai ginčų sprendimo mechanizmai turi atitikti Direktyvoje 2013/11/ES nustatytus kokybės reikalavimus ir numatyti, kad pagrįstais atvejais būtų taikomos išlaidų grąžinimo ir kompensavimo sistemos.

2. Kai būtina, valstybės narės užtikrina, kad alternatyvaus ginčų sprendimo subjektai bendradarbiautų siekdami suteikti paprastus, sąžiningus, skaidrius, nepriklausomus, efektyvius ir veiksmingus neteisminius ginčų sprendimų mechanizmus visų ginčų, kurie kyla dėl produktų ar paslaugų, susijusių arba susietų su bet kuriuo produktu ar paslauga, kuriems taikoma ši direktyva, atvejais.

3. Elektros energijos įmonės privalo dalyvauti namų ūkio vartotojų neteisminiuose ginčų sprendimo mechanizmuose, nebent valstybė narė pagrįstų Komisijai, kad kiti mechanizmai veiksmingumo prasme yra lygiavertiai.

27 straipsnis

Universalioji paslauga

1. Valstybės narės užtikrina, kad visiems namų ūkio vartotojams ir, kai valstybės narės mano, kad tai tinkama, mažosioms įmonėms, būtų teikiama universalioji paslauga, t. y. kad jos turėtų teisę savo teritorijoje gauti konkrečios kokybės elektros energiją už konkurencingas, lengvai bei aiškiai palyginamas, skaidrias ir nediskriminacines kainas. Siekdamos užtikrinti universaliojių paslaugų teikimą, valstybės narės gali paskirti tiekėją, kurio paslaugomis naudojamosi kraštutiniai atvejai. Valstybės narės skirstymo sistemų operatoriams nustato pareigą prijungti vartotojus prie savo tinklo tomis sąlygomis ir tarifais, kurie nustatyti remiantis 59 straipsnio 7 dalyje nustatyta tvarka. Ši direktyva netrukdo valstybėms narėms stiprinti namų ūkio vartotojų ir mažų ir vidutinių ne namų ūkio vartotojų pozicijų rinkoje, skatinant savanoriško telkimosi, kuriuo siekiama geriau atstovauti tai vartotojų grupei, galimybes.

2. 1 dalis įgyvendinama skaidriai ir nediskriminuojant, o jos įgyvendinimas neturi trukdyti 4 straipsnyje numatytam laisvam tiekėjo pasirinkimui.

⁽²³⁾ 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/11/ES dėl alternatyvaus vartotojų ginčų sprendimo, kuria iš dalies keičiami Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2009/22/EB (Direktyva dėl vartotojų AGS) (OL L 165, 2013 6 18, p. 63).

28 straipsnis

Pažeidžiami vartotojai

1. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių vartotojams apsaugoti ir visų pirma užtikrina, kad būtų taikomos adekvačios priemonės pažeidžiamiems vartotojams apsaugoti. Šiomis aplinkybėmis kiekviena valstybė narė apibrėžia pažeidžiamų vartotojų sąvoką, kuri gali būti susijusi su energijos nepriteklumi ir, *inter alia*, su draudimu kritiniais atvejais tokiems vartotojams atjungti elektros energijos tiekimą. Sąvoka „pažeidžiami vartotojai“ gali apimti pajamų lygį, iš disponuojamųjų pajamų energijai skiriamas išlaidas, namų energijos vartojimo efektyvumą, kritinę priklausomybę nuo elektrinių prietaisų dėl sveikatos priežasčių, amžių ir kitus kriterijus. Valstybės narės užtikrina, kad būtų paisoma su pažeidžiamais vartotojais susijusių teisių ir pareigų. Visų pirma jos imasi priemonių atokiose vietovėse esantiems vartotojams apsaugoti. Jos užtikrina aukštą vartotojų apsaugos lygį, ypač susijusį su sutarties sąlygų, bendros informacijos ir ginčų sprendimo mechanizmų skaidrumu.

2. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių, kurios skirtos energijos nepritekliaus, nustatyto pagal Reglamento (ES) 2018/1999 3 straipsnio 3 dalies d punktą, klausimams spręsti, įskaitant kovą su skurdu platesniu mastu, kaip antai socialinės apsaugos sistemos lengvatų, skirtų užtikrinti reikiamą tiekimą pažeidžiamiems vartotojams, teikimas arba paramos, siekiant didinti energijos vartojimo efektyvumą, teikimas. Tokios priemonės netrukdo veiksmingai atverti rinkos, kaip nustatyta 4 straipsnyje, ar jai veikti ir prireikus apie jas pranešama Komisijai laikantis 9 straipsnio 4 dalies. Į tokius pranešimus taip pat gali būti įtraukiamos priemonės, kurių imtasi bendrojoje socialinės apsaugos sistemoje.

29 straipsnis

Energijos nepriteklus

Valstybės narės, nustatydamos energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičių pagal Reglamento (ES) 2018/1999 3 straipsnio 3 dalies d punktą, nustato ir paskelbia kriterijų rinkinį, kuris gali apimti mažas pajamas, dideles iš disponuojamųjų pajamų energijai skiriamas išlaidas ir žemą energijos vartojimo efektyvumą.

Šiuo klausimu ir pagal 5 straipsnio 5 dalį Komisija pateikia gaires dėl didelio energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičiaus apibrėžties, remdamasi prielaida, kad bet koks namų ūkių energijos nepriteklus gali būti laikomas dideliu.

IV SKYRIUS

SKIRSTYMO SISTEMOS EKSPLOATAVIMAS

30 straipsnis

Skirstymo sistemos operatorių paskyrimas

Laikotarpiui, kurį valstybės narės nustato atsižvelgdamos į efektyvumo ir ekonominės pusiausvyros aspektus, valstybės narės paskiria vieną ar daugiau skirstymo sistemos operatorių, arba reikalauja, kad tai padarytų įmonės, kurioms nuosavybės teise priklauso skirstymo sistemos arba kurios yra atsakingos už skirstymo sistemas.

31 straipsnis

Skirstymo sistemos operatorių užduotys

1. Skirstymo sistemos operatorius yra atsakingas už ilgalaikio sistemos gebėjimo patenkinti pagrįstą elektros energijos skirstymo paklausą, atsižvelgiant į ekonomines sąlygas, savo teritorijoje eksploatuoti, vykdyti techninę priežiūrą ir plėtoti saugią, patikimą ir efektyvią elektros energijos skirstymo sistemą, tinkamai atsižvelgiant į aplinkos apsaugą ir energijos vartojimo efektyvumą.

2. Bet kuriuo atveju skirstymo sistemos operatorius nediskriminuoja sistemos naudotojų ar sistemos naudotojų grupių, ypač savo susijusių įmonių naudai.

3. Skirstymo sistemos operatorius teikia sistemos naudotojams informaciją, kuri jiems reikalinga siekiant turėti efektyvią prieigą prie sistemos, įskaitant naudojimąsi ja.

4. Valstybė narė gali reikalauti, kad skirstymo sistemos operatorius, vykdydamas gamybos įrenginių dispečerinį valdymą, pirmenybę teiktų gamybos įrenginiams, kuriems naudojami atsinaujinantys ištekliai arba kurie naudoja didelio naudingumo kogeneraciją pagal Reglamento (ES) 2019/943 12 straipsnį.
5. Kiekvienas skirstymo sistemos operatorius veikia kaip neutralus rinkos tarpininkas perkant elektros energiją, kurią jis naudoja savo sistemoje patiriamiems energijos nuostoliams padengti, laikydamasis skaidrios, nediskriminacinės, rinkos veikimu pagrįstos tvarkos visais atvejais, kai jis privalo atlikti tokią funkciją.
6. Jeigu skirstymo sistemos operatorius yra atsakingas už produktų ir paslaugų, būtinų veiksmingam, patikimam ir saugiam skirstymo sistemos eksploatavimui užtikrinti, pirkimą, skirstymo sistemos operatoriaus tuo tikslu priimtos taisyklės turi būti objektyvios, skaidrios ir nediskriminacinės ir jos turi būti parengiamos koordinuojant veiksmus su perdavimo sistemos operatoriais ir kitais atitinkamais rinkos dalyviais. Sąlygos, įskaitant, kai taikoma, taisyklės ir tarifus, kuriais remiantis skirstymo sistemos operatoriams turi būti tiekiami tokie produktai ir teikiamos tokios paslaugos, pagal 59 straipsnio 7 dalį nustatomos nediskriminaciniu ir išlaidas atspindinčiu būdu bei yra paskelbiamos.
7. Vykdydamas 6 dalyje nurodytas užduotis, skirstymo sistemos operatorius perka jo sistemai reikalingas su dažnio reguliavimu nesusijusias papildomas paslaugas laikydamasis skaidrių, nediskriminacinių ir rinkos veikimu pagrįstų procedūrų, išskyrus atvejus, kai reguliavimo institucija padarė išvadą, kad rinkos veikimu grindžiamas su dažnio reguliavimu nesusijusių papildomų paslaugų teikimas yra ekonomiškai neefektyvus, ir leido taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą. Pareiga pirkti su dažnio reguliavimu nesusijusias papildomas paslaugas netaikoma visiškai integruotiems tinklo komponentams.
8. Perkant 6 dalyje nurodytus produktus ir paslaugas užtikrinamas veiksmingas visų reikalavimus atitinkančių rinkos dalyvių, be kita ko, rinkos dalyvių, siūlančių atsinaujinančiųjų energijos išteklių energiją, rinkos dalyvių, užsiimančių reguliavimu apkrova, energijos kaupimo įrenginių operatorių ir telkimu užsiimančių rinkos dalyvių, dalyvavimas, visų pirma reikalaujant, kad reguliavimo institucijos ir skirstymo sistemos operatoriai, glaudžiai bendradarbiaudami su visais rinkos dalyviais, taip pat perdavimo sistemos operatorius, nustatytų dalyvavimo tose rinkose techninius reikalavimus remiantis techninėmis tų rinkų charakteristikomis ir visų rinkos dalyvių pajėgumais.
9. Skirstymo sistemos operatoriai bendradarbiauja su perdavimo sistemos operatoriais, kad būtų užtikrintas veiksmingas prie jų tinklo prijungtų rinkos dalyvių dalyvavimas mažmeninėse, didmeninėse ir balansavimo rinkose. Dėl balansavimo paslaugų, susijusių su skirstymo sistemoje esančiais ištekliais, teikimo susitariama su atitinkamu perdavimo sistemos operatoriumi, vadovaujantis Reglamento (ES) 2019/943 57 straipsniu ir Komisijos reglamento (ES) 2017/1485 ⁽²⁴⁾ 182 straipsniu.
10. Valstybės narės arba jų paskirtos kompetentingos institucijos gali leisti skirstymo sistemos operatoriams vykdyti kitokią nei šioje direktyvoje ir Reglamente (ES) 2019/943 numatytą veiklą, jei tokia veikla būtina, kad skirstymo sistemos operatoriai galėtų vykdyti savo pareigas pagal šią direktyvą arba Reglamentą (ES) 2019/943, su sąlyga, kad reguliavimo institucija padarė išvadą, kad tokia nukrypti leidžianti nuostata yra būtina. Šia dalimi nedaromas poveikis skirstymo sistemos operatorių teisei turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti tinklus, kurie nėra elektros energijos tinklai, kai valstybė narė ar paskirta kompetentinga institucija yra suteikusi tokią teisę.

32 straipsnis

Paskatos skirstymo tinkluose naudoti lankstumo priemonės

1. Valstybės narės nustato būtiną reguliavimo sistemą, leidžiančią skirstymo sistemų operatoriams pirkti lankstumo paslaugas, įskaitant perkrovos valdymą jų aprėpties zonose, kad būtų pagerintas skirstymo sistemos eksploatavimo ir plėtos efektyvumas, ir skatinančią juos tai daryti. Visų pirma, reguliavimo sistema užtikrina, kad skirstymo sistemos operatoriai galėtų pirkti tokias paslaugas iš paskirstytos gamybos, reguliavimo apkrova arba energijos kaupimo tiekėjų, ir skatina rinktis energijos vartojimo efektyvumo priemones, kai tokios paslaugos ekonomiškai veiksmingai sumažina poreikį atnaujinti ar pakeisti elektros energijos pajėgumus bei padeda veiksmingai ir saugiai eksploatuoti skirstymo sistemą. Skirstymo sistemos operatoriai tokias paslaugas perka laikydamiesi skaidrios, nediskriminacinės ir rinkos veikimu pagrįstos tvarkos, išskyrus atvejus, kai reguliavimo institucijos nustato, kad tokių paslaugų pirkimas nėra ekonomiškai efektyvus arba kad dėl tokio pirkimo atsirastų didelių rinkos iškraipymų arba didesnė perkrova.

⁽²⁴⁾ 2017 m. rugpjūčio 2 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/1485, kuriuo nustatomos elektros energijos perdavimo sistemos eksploatavimo gairės (OL L 220, 2017 8 25, p. 1).

2. Skirstymo sistemos operatoriai, jei pritaria reguliavimo institucija, arba pati reguliavimo institucija, taikydami skaidrią ir dalyvavimu grindžiamą procedūrą, apimančią visus susijusius sistemos naudotojus ir perdavimo sistemos operatorių, bent nacionaliniu lygmeniu nustato perkamų paslaugų lankstumo specifikacijas ir, kai tikslinga, standartizuotus rinkos produktus skirtus tokioms paslaugoms. Specifikacijomis užtikrinamas veiksmingas ir nediskriminacinis visų rinkos dalyvių, be kita ko, rinkos dalyvių, siūlančių atsinaujinančiųjų energijos išteklių energiją, rinkos dalyvių, užsiimančių reguliavimu apkrova, energijos kaupimo įrenginių operatorių ir telkimu užsiimančių rinkos dalyvių, dalyvavimas. Skirstymo sistemos operatoriai keičiasi visa būtina informacija ir koordinuoja veiksmus su perdavimo sistemos operatoriais siekdami užtikrinti optimalių išteklių naudojimą, saugų ir veiksmingą sistemos eksploatavimą ir sudaryti palankesnes sąlygas rinkai plėtoti. Skirstymo sistemos operatoriams tinkamai atlyginama už tokių paslaugų pirkimą, kad jie bent atgautų savo patirtas pagrįstas atitinkamas išlaidas, įskaitant išlaidas būtinoms informacinių ir ryšių technologijoms ir infrastruktūros išlaidas.

3. Skirstymo sistemų plėtra grindžiama skaidriu tinklo plėtros planu, kurį skirstymo sistemos operatorius skelbia bent kas dvejus metus ir pateikia reguliavimo institucijai. Tinklo plėtros planas suteikia skaidrumo, susijusio su reikiamomis vidutinės trukmės ir ilgalaikėmis lankstumo paslaugomis, ir nustato planuojamas ateinančių penkerių–dešimties metų investicijas, visų pirma skirtas pagrindinei skirstymo infrastruktūrai, kuri reikalinga norint prijungti naujus gamybos pajėgumus ir naują apkrovą, įskaitant elektros energija varomų transporto priemonių įkrovimo prieigas. Tinklo plėtros plane taip pat nurodoma, kaip numatyta naudoti reguliavimą apkrova, energijos vartojimo efektyvumo priemones, energijos kaupimo įrenginius ar kitus išteklius, kuriuos skirstymo sistemos operatorius turi naudoti kaip alternatyvą sistemos plėtrai.

4. Perdavimo sistemos operatorius dėl tinklo plėtros plano konsultuojasi su visais atitinkamais sistemos naudotojais ir su atitinkamais perdavimo sistemos operatoriais. Perdavimo sistemos operatorius paskelbia konsultavimosi proceso rezultatus kartu su tinklo plėtros planu ir pateikia konsultavimosi proceso rezultatus ir tinklo plėtros planą reguliavimo institucijai. Reguliavimo institucija gali prašyti iš dalies pakeisti tą planą.

5. Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti 3 dalyje nustatytos pareigos integruotoms elektros energijos įmonėms, kurios aptarnauja mažiau kaip 100 000 prisijungusių vartotojų arba kurios aptarnauja mažas atskiras sistemas.

33 straipsnis

Elektromobilumo integravimas į elektros energijos tinklą

1. Nedarant poveikio Europos Parlamento ir Tarybos direktyvai 2014/94/ES ⁽²⁵⁾, valstybės narės numato būtiną reguliavimo sistemą, kuri sudarys palankesnes sąlygas viešai prieinamų ir privačių įkrovimo prieigų prijungimui prie skirstymo tinklų. Valstybės narės užtikrina, kad skirstymo sistemos operatoriai nediskriminacinėmis sąlygomis bendradarbiautų, be kita ko, prijungimo prie tinklo klausimu, su visomis įmonėmis, kurios turi nuosavybės teise, plėtoja, eksploatuoja arba valdo elektros energija varomų transporto priemonių įkrovimo prieigas.

2. Skirstymo sistemos operatoriai neturi turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti elektros energija varomų transporto priemonių įkrovimo prieigų, išskyrus atvejus, kai skirstymo sistemos operatoriai nuosavybės teise turi privačias įkrovimo prieigas tik savo reikmėms.

3. Nukrypdomos nuo 2 dalies valstybės narės gali leisti skirstymo sistemos operatoriams turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti elektros energija varomų transporto priemonių įkrovimo prieigas su sąlyga, kad įvykdytos visos šios sąlygos:

- a) po atviro, skaidraus ir nediskriminacinio konkurso, kurį peržiūri ir patvirtina reguliavimo institucija, kitoms šalims nebuvo suteikta teisė turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti elektros energija varomų transporto priemonių įkrovimo prieigas arba jos negalėjo tų paslaugų suteikti pagrįstomis kainomis ir laiku;
- b) reguliavimo institucija atliko a punkte numatyto konkurso sąlygų *ex ante* peržiūrą ir suteikė savo patvirtinimą;
- c) skirstymo sistemos operatorius, remdamasis 6 straipsniu, įkrovimo prieigas eksploatuoja trečiųjų šalių prieigos pagrindu ir nediskriminuoja skirtingų sistemos naudotojų ar skirtingų sistemos naudotojų kategorijų, ypač su juo susijusių įmonių naudai.

⁽²⁵⁾ 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/94/ES dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo (OL L 307, 2014 10 28, p. 1).

Reguliavimo institucija gali parengti gaires arba pirkimo nuostatas, kurios padėtų skirstymo sistemos operatoriams užtikrinti sąžiningą konkursą.

4. Jeigu valstybės narės įvykdė 3 dalyje nustatytas sąlygas, valstybės narės arba jų paskirtos kompetentingos institucijos reguliariais intervalais arba bent kas penkerius metus rengia viešą konsultaciją siekdamas pakartotinai įvertinti kitų šalių potencialų interesą turėti nuosavybės teise, plėtoti, eksploatuoti arba valdyti elektros energija varomų transporto priemonių įkrovimo prieigas. Jei iš atliktos viešosios konsultacijos paaiškėja, kad tokias prieigas kitos šalys gebėtų ekonomiškai efektyviai turėti nuosavybės teise, plėtoti, eksploatuoti arba valdyti, valstybės narės užtikrina, kad skirstymo sistemos operatorių veikla šioje srityje būtų laipsniškai panaikinta su sąlyga, kad bus sėkmingai užbaigtas 3 dalies a punkte nurodytas konkursas. Nustatydamos to konkurso sąlygas reguliavimo institucijos gali leisti skirstymo sistemos operatoriui gauti pagrįstą kompensaciją, visų pirma susigrąžinti likutinę savo investicijų į įkrovimo infrastuktūrą vertę.

34 straipsnis

Skirstymo sistemos operatorių užduotys tvarkant duomenis

Valstybės narės užtikrina, kad visoms reikalavimus atitinkančioms šalims aiškiais ir lygiomis sąlygomis būtų suteikta nediskriminacinė prieiga prie duomenų, laikantis atitinkamų duomenų apsaugos taisyklių. Tose valstybėse narėse, kuriose pagal 19 straipsnį įdiegtos pažangiosios matavimo sistemos, ir kuriose skirstymo sistemos operatoriai užsiima duomenų tvarkymu, 35 straipsnio 2 dalies d punkte nurodytos atitikties programos turi apimti konkrečias priemones, padedančias išvengti reikalavimus atitinkančių šalių diskriminavimo, susijusio su prieiga prie duomenų, kaip numatyta 23 straipsnyje. Jei skirstymo sistemos operatoriams netaikomos 35 straipsnio 1, 2 ar 3 dalys, valstybės narės imasi visų būtinų priemonių siekdamas užtikrinti, kad vertikalios integracijos įmonės, vykdydamos savo tiekimo veiklą, neturėtų privilegijuotos prieigos prie duomenų.

35 straipsnis

Skirstymo sistemos operatorių veiklos rūšių atskyrimas

1. Kai skirstymo sistemos operatorius yra vertikalios integracijos įmonės dalis, bent jos teisinės formos, organizacinės struktūros ir sprendimų priėmimo požiūriu jis turi būti nepriklausomas nuo kitų veiklos rūšių, nesusijusių su skirstymu. Tomis taisyklėmis nenustatoma pareiga skirstymo sistemos operatoriaus turto nuosavybę atskirti nuo vertikalios integracijos įmonės.
2. Kai skirstymo sistemos operatorius yra vertikalios integracijos įmonės dalis, be 1 dalyje nustatytų reikalavimų, savo organizacinės struktūros ir sprendimų priėmimo požiūriu jis turi būti nepriklausomas nuo kitų veiklos rūšių, nesusijusių su skirstymu. Siekiant tai užtikrinti, taikomi šie būtiniausi kriterijai:
  - a) asmenys, atsakingi už skirstymo sistemos operatoriaus valdymą, nepriklauso integruotos elektros energijos bendrovės, tiesiogiai ar netiesiogiai atsakingos už kasdienę elektros energijos gamybos, perdavimo ar tiekimo veiklą, organizacinei struktūrai;
  - b) būtina imtis tinkamų priemonių, siekiant užtikrinti, kad į atsakingų už skirstymo sistemos operatoriaus valdymą asmenų profesinius interesus būtų atsižvelgiama taip, kad jiems būtų užtikrinta galimybė veikti savarankiškai;
  - c) skirstymo sistemos operatoriui turi būti suteiktos veiksmingos teisės priimti sprendimus nepriklausomai nuo integruotos elektros energijos įmonės, susijusių su turtu, kuris būtinas tinklo eksploatavimui, techninei priežiūrai ar plėtrai. Toms užduotims atlikti skirstymo sistemos operatorius turi turėti būtinus išteklius, įskaitant žmogiškuosius, techninius, materialinius ir finansinius išteklius. Tai neturėtų trukdyti taikyti tinkamus koordinavimo mechanizmus siekiant užtikrinti, kad būtų saugomos patronuojančiosios bendrovės ekonominės ir valdymo reguliavimo teisės dėl patronuojamosios bendrovės turto grąžos, kurios netiesiogiai reglamentuojamos 59 straipsnio 7 dalimi. Visų pirma patronuojančioji bendrovė tokiu būdu galės patvirtinti skirstymo sistemos operatoriaus metinį finansinį planą ar bet kurį lygiavertį dokumentą bei nustatyti savo patronuojamosios bendrovės bendras įsiskolinimų ribas. Ši nuostata nesuteikia patronuojančiajai bendrovei teisės duoti nurodymus dėl kasdienės veiklos ar dėl atskirų sprendimų, susijusių su skirstymo linijų statyba ar atnaujinimu, kurie neviršija patvirtinto finansinio plano ar bet kurio lygiavertio dokumento sąlygų, ir

d) skirstymo sistemos operatorius turi parengti atitiktą programą, kurioje nurodomos taikytos priemonės, siekiant užtikrinti, kad būtų išvengta diskriminacinio elgesio, ir turi užtikrinti tinkamą jos vykdymo priežiūros stebėseną. Atitiktą programoje nustatomos konkrečios darbuotojų pareigos tam tikslui pasiekti. Už atitiktą programos priežiūrą atsakingas asmuo ar įstaiga, už skirstymo sistemos operatoriaus atitiktą programos priežiūrą atsakingas pareigūnas, pateikia 57 straipsnio 1 dalyje nurodytai reguliavimo institucijai metinę ataskaitą, kurioje nurodo taikytas priemones ir kuri yra paskelbiama. Už skirstymo sistemos operatoriaus atitiktą programos priežiūrą atsakingas pareigūnas turi būti visiškai nepriklausomas ir savo užduočiai atlikti gali naudotis visa būtina skirstymo sistemos operatoriaus ir visų susijusių įmonių turima informacija.

3. Jeigu skirstymo sistemos operatorius yra vertikalios integracijos įmonės dalis, valstybės narės užtikrina, jog skirstymo sistemos operatoriaus veiklą stebėtų reguliavimo institucijos ar kitos kompetentingos nacionalinės institucijos, kad jis negalėtų pasinaudoti vertikalios integracijos pranašumu konkurencijai iškraipyti. Visų pirma vertikalios integracijos skirstymo sistemos operatoriai, skleisdami informaciją ir kurdami prekių ženklą, neturi sukurti painiavos dėl vertikalios integracijos įmonės tiekimo filialo atskiros tapatybės.

4. Valstybės narės gali priimti sprendimą netaikyti 1, 2 ir 3 dalių integruotoms elektros energijos įmonėms, aptarnaujančioms mažiau kaip 100 000 sujungtų vartotojų arba mažas atskiras sistemas.

36 straipsnis

Skirstymo sistemos operatorių nuosavybės teisė į energijos kaupimo įrenginius

1. Skirstymo sistemos operatoriams neleidžiama turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti energijos kaupimo įrenginių.

2. Nukrypstant nuo 1 dalies, valstybės narės gali leisti skirstymo sistemos operatoriams turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti energijos kaupimo įrenginius, jeigu jie yra visiškai integruoti tinklo komponentai ir reguliavimo institucija yra suteikusi patvirtinimą, arba jeigu įvykdytos visos šios sąlygos:

a) atlikus atvirą, skaidrų ir nediskriminacinį konkursą, kurį peržiūri ir patvirtina reguliavimo institucija, kitoms šalims nebuvo suteikta teisė turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti tokių įrenginių arba jos negalėjo jų paslaugų suteikti pagrįstomis kainomis ir laiku;

b) tokie įrenginiai būtini, kad skirstymo sistemos operatoriai galėtų įvykdyti savo pareigas pagal šią direktyvą, siekiant veiksmingo, patikimo ir saugaus skirstymo sistemos eksploatavimo, o įrenginiai nėra naudojami elektros energijai pirkti arba parduoti elektros energijos rinkose, ir

c) reguliavimo institucija įvertino, ar tokią nukrypti leidžiančią nuostatą taikyti būtina, ir atliko viso konkurso, įskaitant konkurso sąlygas, vertinimą bei suteikė patvirtinimą.

Reguliavimo institucija gali parengti gaires arba pirkimo nuostatas, kurios padėtų skirstymo sistemos operatoriams užtikrinti sąžiningą konkursą.

3. Reguliavimo institucijos reguliariais intervalais arba bent kas penkerius metus rengia viešą konsultaciją dėl esamų energijos kaupimo įrenginių, siekdamos įvertinti, ar yra potenciali galimybė ir suinteresuotumas investuoti į tokius įrenginius. Jei iš viešosios konsultacijos, atliktos reguliavimo institucijoms atlikus vertinimą, paaiškėja, kad tokius įrenginius trečiosios šalys gebėtų ekonomiškai efektyviai turėti nuosavybės teise, plėtoti, eksploatuoti arba valdyti, reguliavimo institucija užtikrina, kad skirstymo sistemos operatorių veikla šioje srityje būtų laipsniškai panaikinta per 18 mėnesių. Nustatydamos to konkurso sąlygas, reguliavimo institucijos skirstymo sistemos operatoriams gali leisti gauti pagrįstą kompensaciją, visų pirma susigrąžinti savo investicijų į energijos kaupimo įrenginius likutinę vertę.

4. 3 dalis netaikoma visiškai integruotiems tinklo komponentams arba naujų baterinių kaupimo įrenginių, dėl kurių galutinis investavimo sprendimas turi būti priimtas iki 2019 m. liepos 4 d., įprastu nuvertėjimo laikotarpiu, su sąlyga, kad tokie bateriniai kaupimo įrenginiai yra:

a) prijungiami prie tinklo vėliausiai po dvejų metų po to;

b) integruoti į skirstymo sistemą;

- c) naudojami tik reaktyviajam momentiniam tinklo saugumo atkūrimui nenumatytų atvejų tinkle atveju, jei tokia atkūrimo priemonė pradeda veikti nedelsiant ir nustoja veikti, kai problemą galima išspręsti įprastiniu perskirstymu, ir
- d) nenaudojami elektros energijai pirkti arba parduoti elektros energijos rinkose, įskaitant balansavimą.

37 straipsnis

Skirstymo sistemos operatorių konfidencialumo pareiga

Nedarant poveikio 55 straipsniui ar kitam teisiniam reikalavimui atskleisti informaciją, skirstymo sistemos operatorius turi išsaugoti neskelbtinos komercinės informacijos, gautos vykdant savo veiklą, konfidencialumą ir pasirūpina, kad informacija apie jo paties veiklą, kurią atskleidus gali būti suteiktas komercinis pranašumas, nebūtų skelbiama diskriminaciniu būdu.

38 straipsnis

Uždaros skirstymo sistemos

1. Valstybės narės gali nurodyti reguliavimo institucijoms ar kitoms kompetentingoms institucijoms priskirti sistemą, kurioje elektros energija skirstoma geografiškai ribotoje pramoninėje, komercinėje ar bendrų paslaugų vietovėje ir, nedarant poveikio 4 daliai, neteikiama namų ūkio vartotojams, uždarai skirstymo sistemai, jeigu:

- a) dėl konkrečių techninių ar su sauga susijusių priežasčių tos sistemos naudotojų veikla ar gamybos procesas yra integruoti arba
- b) pagal tą sistemą elektros energija pirmiausia paskirstoma sistemos savininkui ar operatoriui arba jų susijusioms įmonėms.

2. Šios direktyvos tikslais uždaros skirstymo sistemos laikomos skirstymo sistemomis. Valstybės narės reguliavimo institucijoms gali nurodyti suteikti uždaros skirstymo sistemos operatoriui išimtis ir netaikyti:

- a) reikalavimo pagal 31 straipsnio 5 ir 7 dalis įsigyti energiją, kuri naudojama jo sistemoje patiriamoms energijos nuostoliams padengti ir su dažniu nesusijusioms pagalbinėms paslaugoms teikti, laikantis skaidrios, nediskriminacinės ir rinkos veikimu paremtos tvarkos;
- b) 6 straipsnio 1 dalyje nurodyto reikalavimo, pagal kurį tarifai arba jų apskaičiavimo metodikos būtų, laikantis 59 straipsnio 1 dalies, patvirtinti prieš jiems įsigaliojant;
- c) reikalavimų pagal 32 straipsnio 1 dalį pirkti lankstumo paslaugas ir pagal 32 straipsnio 3 dalį plėtoti operatoriaus sistemą pagal tinklo plėtros planus;
- d) reikalavimo pagal 33 straipsnio 2 dalį neturėti nuosavybės teisės, neplėtoti, nevaldyti ar neeksploatuoti elektros energija varomų transporto priemonių įkrovimo prieigų ir
- e) reikalavimo pagal 36 straipsnio 1 dalį neturėti nuosavybės teise, neplėtoti, nevaldyti ar neeksploatuoti energijos kaupimo įrenginių.

3. Kai pagal 2 dalį suteikiama išimtis, taikomi tarifai arba jų apskaičiavimo metodikos peržiūrimi ir tvirtinami uždaros skirstymo sistemos naudotojo prašymu laikantis 59 straipsnio 1 dalies.

4. Jei uždara skirstymo sistema epizodiškai naudojasi nedidelis skaičius namų ūkių, kuriuos sieja darbiniai santykiai ar panašūs ryšiai su skirstymo sistemos savininku ir kurie įsikūrę šios sistemos aptarnavimo teritorijoje, tai nedraudžia, kad būtų suteikiamos 2 dalyje nurodytos išimtis.

39 straipsnis

Jungtinis operatorius

35 straipsnio 1 dalis neturi trukdyti jungtiniam perdavimo ir skirstymo sistemos operatoriui vykdyti veiklą su sąlyga, kad operatorius laikosi 43 straipsnio 1 dalies arba 44 ir 45 straipsnių ar VI skyriaus 3 skirsnio arba, kad tam operatoriui taikoma 66 straipsnio 3 dalis.

V SKYRIUS

BENDROSIOS PERDAVIMO SISTEMOS OPERATORIAMS TAIKOMOS TAISYKLĖS

40 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių užduotys

1. Kiekvienas perdavimo sistemos operatorius:
  - a) glaudžiai bendradarbiaudamas su kaimyniniais perdavimo sistemos operatoriais ir skirstymo sistemos operatoriais užtikrina ilgalaikį sistemos pajėgumą tenkinti pagrįstus elektros energijos perdavimo poreikius, saugų, patikimą ir efektyvų perdavimo sistemos eksploatavimą, techninę priežiūrą ir plėtrą ekonominėmis sąlygomis bei deramai atsižvelgdamas į aplinką;
  - b) numato tinkamas priemones, kurių reikia jo pareigoms vykdyti;
  - c) prisideda užtikrinant tiekimo saugumą naudodamas tinkamus perdavimo pajėgumus ir remdamasis sistemos patikimumu;
  - d) valdo elektros energijos srautus sistemoje atsižvelgdamas į mainus su kitomis jungtinėmis sistemomis. Tuo tikslu perdavimo sistemos operatorius turi būti atsakingas už elektros energijos sistemos saugumo, patikimumo ir efektyvumo bei, atsižvelgdamas į tai, galimybės naudotis visomis reikalingomis papildomomis paslaugomis, įskaitant tas, kurias teikia reguliavimas apkrova ir energijos kaupimo įrenginiai, jeigu tokios galimybės užtikrinimas nepriklauso nuo kitų perdavimo sistemų, su kuriomis sujungta jo sistema, užtikrinimą;
  - e) pateikia kitų sistemų, su kuriomis sujungta jo sistema, operatoriui pakankamai informacijos, kad būtų užtikrinamas saugus ir efektyvus jungtinės sistemos eksploatavimas, koordinuojama jos plėtra ir sąveikumas;
  - f) užtikrina sistemos naudotojų ar sistemos naudotojų grupių nediskriminavimą, ypač savo susijusių įmonių naudai;
  - g) teikia sistemos naudotojams informaciją, kuri jiems reikalinga efektyviai prieigai prie sistemos;
  - h) renka perkrovos valdymo mokesčius ir sumas, mokėtinas pagal Reglamento (ES) 2019/943 49 straipsnyje nustatytą perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmą, suteikia trečiajai šaliai prieigą ir ją valdo bei pateikia išsamius paaiškinimus, kai tokia prieiga, kurią kontroliuoja reguliavimo institucijos, nesuteikiama; perdavimo sistemos operatoriai, atlikdami šiame straipsnyje nustatytas užduotis, visų pirma sudaro palankias sąlygas rinkos integracijai;
  - i) siekdamas užtikrinti eksploatavimo saugumą perka papildomas paslaugas;
  - j) patvirtina regioninių koordinavimo centrų bendradarbiavimo ir koordinavimo sistemą;
  - k) dalyvauja nustatant Europos ir nacionalinius išteklių adekvatumo vertinimus pagal Reglamento (ES) 2019/943 IV skyrių;
  - l) atsako už perdavimo sistemų skaitmeninimą;
  - m) atsako už duomenų tvarkymą, įskaitant duomenų tvarkymo sistemų plėtojimą, už kibernetinį saugumą ir duomenų apsaugą laikantis taikytinų taisyklių ir nedarant poveikio kitų institucijų kompetencijai.
2. Valstybės narės gali numatyti, kad viena ar daugiau 1 dalyje išvardytų atsakomybės sričių būtų priskirta kitam perdavimo sistemos operatoriui, nei tas, kuriam perdavimo sistema priklauso nuosavybės teise ir kuriam kitu atveju būtų taikomos atitinkamos atsakomybės sritys. Perdavimo sistemos operatorius, kuriam paskirtos užduotys, turi būti sertifikuotas kaip operatorius, kuriam taikomas nuosavybės atskyrimas, nepriklausomas sistemos operatorius arba nepriklausomas perdavimo sistemos operatorius ir atitikti 43 straipsnyje nustatytus reikalavimus, tačiau neturi būti reikalauja, kad jam nuosavybės teise priklausytų perdavimo sistema, už kurią jis yra atsakingas.

Perdavimo sistemos operatorius, kuriam nuosavybės teise priklauso perdavimo sistema, turi atitikti VI skyriuje nustatytus reikalavimus ir būti sertifikuotas pagal 43 straipsnį. Tai nedaro poveikio perdavimo sistemos operatorių, kurie yra sertifikuoti kaip operatoriai, kuriems taikomas nuosavybės atskyrimas, nepriklausomo sistemos operatoriaus arba nepriklausomo perdavimo sistemos operatoriaus galimybei savo iniciatyva ir jiems vykdant priežiūrą deleguoti tam tikras užduotis kitiems perdavimo sistemos operatoriams, kurie yra sertifikuoti kaip operatoriai, kuriems taikomas nuosavybės atskyrimas, nepriklausomas sistemos operatoriui arba nepriklausomas perdavimo sistemos operatoriui, jeigu toks užduočių delegavimas nekeltų pavojaus užduotis deleguojančio perdavimo sistemos operatoriaus teisėms priimti veiksmingus ir nepriklausomus sprendimus.

3. Vykdydami 1 dalyje nurodytas užduotis perdavimo sistemos operatoriai atsižvelgia į regioninių koordinavimo centrų pateiktas rekomendacijas.

4. Vykdydami 1 dalies i punkte nurodytą užduotį perdavimo sistemos operatoriai balansavimo paslaugas perka šiomis sąlygomis:

a) taikydami skaidrias, nediskriminacines ir rinkos veikimu pagrįstas procedūras;

b) užtikrindami veiksmingą visų reikalavimus atitinkančių elektros energijos įmonių ir rinkos dalyvių, be kita ko, rinkos dalyvių, siūlančių atsinaujinančiųjų energijos išteklių energiją, rinkos dalyvių, užsiimančių reguliavimu apkrova, energijos kaupimo įrenginių operatorių ir telkimu užsiimančių rinkos dalyvių dalyvavimą.

Pirmos pastraipos b punkto tikslu reguliavimo institucijos ir perdavimo sistemos operatoriai, glaudžiai bendradarbiaudami su visais rinkos dalyviais, nustato dalyvavimo tose rinkose techninius reikalavimus remiantis techninėmis tų rinkų charakteristikomis.

5. 4 dalis taikoma perdavimo sistemos operatorių vykdomam su dažniu nesusijusių pagalbinių paslaugų teikimui, išskyrus atvejus, kai reguliavimo institucija įvertinusi padarė išvadą, kad rinkos veikimu grindžiamas su dažnio reguliavimu nesusijusių papildomų paslaugų teikimas yra ekonomiškai neefektyvus, ir leido taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą. Visų pirma reguliavimo sistema užtikrina, kad perdavimo sistemos operatoriai galėtų pirkti tokias paslaugas iš reguliavimo apkrova ir energijos kaupimo paslaugas teikiančių tiekėjų ir skatintų rinktis energijos vartojimo efektyvumo priemones, kai tokios paslaugos ekonomiškai veiksmingai sumažina poreikį atnaujinti ar pakeisti elektros energijos pajėgumus ir padeda veiksmingai bei saugiai eksploatuoti perdavimo sistemą.

6. Perdavimo sistemos operatoriai, jei pritaria reguliavimo institucija, arba pati reguliavimo institucija, taikydami skaidrią ir dalyvavimu grindžiamą procedūrą, apimančią visus susijusius sistemos naudotojus ir skirstymo sistemos operatorius, bent nacionaliniu lygmeniu nustato perkamų su dažnio reguliavimu nesusijusių papildomų paslaugų specifikacijas ir, kai tinkama, standartizuotų tokių paslaugų rinkos produktų specifikacijas. Specifikacijomis užtikrinamas veiksmingas ir nediskriminacinis visų rinkos dalyvių, be kita ko, rinkos dalyvių, siūlančių atsinaujinančiųjų energijos išteklių energiją, rinkos dalyvių, užsiimančių reguliavimu apkrova, energijos kaupimo įrenginių operatorių ir telkimu užsiimančių rinkos dalyvių, dalyvavimas. Perdavimo sistemos operatoriai keičiasi visa būtina informacija ir koordinuoja veiksmus su skirstymo sistemos operatoriais siekdami užtikrinti optimalų išteklių naudojimą, saugų ir veiksmingą sistemos eksploatavimą ir sudaryti palankesnes sąlygas rinkai plėtoti. Perdavimo sistemos operatoriams tinkamai atlyginama už tokių paslaugų pirkimą siekiant jiems bent kompensuoti patirtas pagrįstas išlaidas, įskaitant išlaidas, būtinas informacinėms ir ryšių technologijoms, ir infrastruktūros išlaidas.

7. Pareiga pirkti 5 dalyje nurodytas su dažnio reguliavimu nesusijusias papildomas paslaugas netaikoma visiškai integruotiems tinklo komponentams.

8. Valstybės narės arba jų paskirtos kompetentingos institucijos gali leisti perdavimo sistemos operatoriams vykdyti kitą nei šioje direktyvoje ir Reglamente (ES) 2019/943 numatytą veiklą, jei tokia veikla būtina, kad perdavimo sistemos operatoriai galėtų vykdyti savo pareigas pagal šią direktyvą arba Reglamentą (ES) 2019/943, su sąlyga, kad reguliavimo institucija padarė išvadą, kad tokia nukrypti leidžianti nuostata yra būtina. Ši dalis nedaro poveikio perdavimo sistemos operatorių teisei turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti tinklus, kurie nėra elektros energijos tinklai, kai valstybė narė ar paskirta kompetentinga institucija yra suteikusi tokią teisę.

41 straipsnis

Perdavimo sistemos operatoriams ir perdavimo sistemos savininkams taikomi konfidencialumo ir skaidrumo reikalavimai

1. Nedarant poveikio 55 straipsniui ar kitai teisei prievolei atskleisti informaciją kiekvienas perdavimo sistemos operatorius ir kiekvienas perdavimo sistemos savininkas išsaugo neskelbtinos komercinės informacijos, gautos vykdant savo veiklą, konfidencialumą ir pasirūpina, kad informacija apie jų pačių veiklą, kurią atskleidus gali būti suteiktas komercinis pranašumas, nebūtų skelbiama diskriminaciniu būdu. Visų pirma jis neatskleidžia jokios neskelbtinos komercinės informacijos likusioms įmonės dalims, nebent toks atskleidimas būtų būtinas verslo sandoriui atlikti. Siekiant užtikrinti griežtą informacijos atskyrimo taisyklių laikymąsi, valstybės narės užtikrina, kad perdavimo sistemos savininkas ir kitos įmonės dalys nesinaudotų bendromis tarnybomis, pvz., bendromis teisės tarnybomis, išskyrus vykdant išimtinai administracines arba su informacinėmis technologijomis (toliau – IT) susijusias funkcijas.

2. Susijusioms įmonėms parduodant ar perkant elektros energiją, perdavimo sistemos operatoriai ne pagal paskirtį nenaudoja neskelbtinos komercinės informacijos, gautos iš trečiųjų šalių, suteikdami joms prieigą prie sistemos arba derėdamiesi dėl tokios prieigos.
3. Informacija, būtina veiksmingai konkurencijai ir veiksmingam rinkos veikimui užtikrinti turi būti viešai skelbiama. Ta pareiga nedaromas poveikis reikalavimui užtikrinti neskelbtinos komercinės informacijos konfidencialumą.

42 straipsnis

Igaliojimai priimti sprendimus dėl naujų gamybos įrenginių ir energijos kaupimo įrenginių prijungimo prie perdavimo sistemos

1. Perdavimo sistemos operatorius nustato ir paskelbia skaidrią ir veiksmingą procedūrą, skirtą nediskriminaciniam naujų gamybos įrenginių ir energijos kaupimo įrenginių prijungimui prie perdavimo sistemos. Tas procedūras patvirtina reguliavimo institucijos.
2. Perdavimo sistemos operatorius neturi teisės atsisakyti prijungti naują gamybos įrenginį arba energijos kaupimo įrenginį dėl turimų tinklo pajėgumų galimų apribojimų ateityje, pvz., perkrovos nutolusiose perdavimo sistemos dalyse. Perdavimo sistemos operatorius teikia reikiamą informaciją.

Pirma pastraipa nedaro poveikio perdavimo sistemos operatorių galimybei apriboti garantuojamus prijungimo pajėgumus arba pasiūlyti prijungimo galimybių, kurioms taikomi eksploatavimo apribojimai, siekiant užtikrinti ekonominį efektyvumą naujų gamybos įrenginių arba energijos kaupimo įrenginių atžvilgiu su sąlyga, kad tokius apribojimus patvirtino reguliavimo institucija. Reguliavimo institucija užtikrina, kad visi garantuojamų prijungimo pajėgumų arba eksploatavimo apribojimai būtų nustatomi remiantis skaidriomis ir nediskriminacinėmis procedūromis ir nesukurtų nepagrįstų kliūčių patekti į rinką. Jeigu gamybos įrenginys arba energijos kaupimo įrenginys padengia išlaidas, susijusias su neriboto prijungimo užtikrinimu, apribojimai netaikomi.

3. Perdavimo sistemos operatorius neturi teisės atsisakyti naujos jungties dėl to, kad atsirastų papildomų išlaidų, kylančių dėl būtino sistemos elementų pajėgumų netoli tos jungties padidinimo.

VI SKYRIUS

PERDAVIMO SISTEMOS OPERATORIŲ VEIKLOS RŪŠIŲ ATSKYRIMAS

1 skirsnis

Nuosavybės atskyrimas

43 straipsnis

Perdavimo sistemų nuosavybės ir perdavimo sistemos operatorių veiklos rūšių atskyrimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad:
  - a) kiekviena įmonė, kuriai nuosavybės teise priklauso perdavimo sistema, veiktų kaip perdavimo sistemos operatorius;
  - b) tas pats asmuo ar asmenys neturėtų teisės:
    - i) tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti įmonę, atliekančią kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, ir tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti perdavimo sistemos operatorių ar perdavimo sistemą arba turėti kokių nors teisių perdavimo sistemos operatoriaus arba perdavimo sistemos atžvilgiu arba
    - ii) tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti perdavimo sistemos operatorių ar perdavimo sistemą ir tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti įmonę, atliekančią kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, arba turėti kokių nors teisių tokios įmonės atžvilgiu;

- c) tas pats asmuo ar asmenys neturėtų teisės skirti perdavimo sistemos operatoriaus ar perdavimo sistemos stebėtojų tarybos, administracinės valdybos arba teisės klausimais įmonei atstovaujančių organų narių ir tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti įmonę, atliekančią kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, arba turėti kokių nors teisių tokios įmonės atžvilgiu ir
- d) tas pats asmuo neturėtų teisės būti ir įmonės, atliekančios kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, ir perdavimo sistemos operatoriaus ar perdavimo sistemos stebėtojų tarybos, administracinės valdybos arba teisės klausimais įmonei atstovaujančių organų nariu.

2. 1 dalies b ir c punktuose nurodytos teisės visų pirma apima:

- a) įgaliojimus naudotis balsavimo teisėmis;
- b) įgaliojimus skirti stebėtojų tarybos, administracinės valdybos arba teisės klausimais įmonei atstovaujančių organų narius arba
- c) kontrolinio akcijų paketo turėjimą.

3. 1 dalies b punkto tikslais sąvoka „įmonė, atliekanti kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų“ apima „įmonę, atliekančią kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų“ Direktyvos 2009/73/EB prasme, o sąvokos „perdavimo sistemos operatorius“ ir „perdavimo sistema“ apima „perdavimo sistemos operatorių“ ir „perdavimo sistemą“ tos direktyvos prasme.

4. Laikoma, kad 1 dalies a punkte nustatyta pareiga yra įvykdyta tuo atveju, jeigu dvi ar daugiau įmonių, kurioms nuosavybės teise priklauso perdavimo sistemos, įsteigia bendrąją įmonę, atliekančią atitinkamo perdavimo sistemos operatoriaus funkcijas dvejose ar daugiau valstybių narių. Jokia kita įmonė negali būti bendrosios įmonės dalimi, nebent tokia įmonė pagal 44 straipsnį buvo patvirtinta nepriklausomu sistemos operatoriumi arba nepriklausomu perdavimo operatoriumi 3 skirsnio tikslais.

5. Jei 1 dalies b, c ir d punktuose nurodytas asmuo yra valstybė narė ar kitas viešasis subjektas, du atskiri viešieji subjektai, kontroliuojantys perdavimo sistemos operatorių ar perdavimo sistemą ir įmonę, atliekančią kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, šio straipsnio įgyvendinimo tikslais nėra laikomi tuo pačiu asmeniu ar asmenimis.

6. Valstybės narės užtikrina, kad nei perdavimo sistemos operatoriaus, kuris yra vertikalios integracijos įmonės dalimi, turima 41 straipsnyje nurodyta neskelbtina informacija, nei tokio perdavimo sistemos operatoriaus darbuotojai nebūtų perkeltami į įmones, atliekančias kurias nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų.

7. Jeigu 2009 m. rugsėjo 3 d. perdavimo sistema priklauso vertikalios integracijos įmonei, valstybė narė gali nuspręsti netaikyti 1 dalies.

Tokiu atveju atitinkama valstybė narė:

- a) paskiria nepriklausomą sistemos operatorių laikydamasi 44 straipsnio arba
- b) laikosi 3 skirsnio.

8. Jeigu 2009 m. rugsėjo 3 d. perdavimo sistema priklauso vertikalios integracijos įmonei ir yra nustatyta tvarka, perdavimo sistemos operatoriumi garantuojanti daugiau faktinio nepriklausomumo nei 3 skirsniu, valstybė narė gali nuspręsti netaikyti 1 dalies.

9. Prieš įmonę patvirtinant ir paskiriant perdavimo sistemos operatoriumi pagal šio straipsnio 8 dalį, ji sertifikuojuama laikantis šios direktyvos 52 straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse ir Reglamento (ES) 2019/943 51 straipsnyje nustatytų procedūrų, pagal kurias Komisija patikrina, ar esama tvarka perdavimo sistemos operatoriumi aiškiai garantuoja daugiau faktinio nepriklausomumo nei šio skyriaus 3 skirsniu.

10. Vertikalios integracijos įmonėms, kurioms nuosavybės teise priklauso perdavimo sistema, jokių atveju netrukdoma imtis veiksmų, kad jos galėtų laikytis 1 dalies.

11. Įmonės, atliekančios kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, jokių būdu negali turėti galimybės tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoti atskirtų perdavimo sistemos operatorių valstybėse narėse, kurios taiko 1 dalį, ar turėti kokių nors teisių jų atžvilgiu.

2 skirsnis

Nepriklausomas sistemos operatorius

44 straipsnis

Nepriklausomas sistemos operatorius

1. Jeigu 2009 m. rugsėjo 3 d. perdavimo sistema priklauso vertikalios integracijos įmonei, valstybės narės gali nuspręsti netaikyti 43 straipsnio 1 dalies ir perdavimo sistemos savininko siūlymu paskirti nepriklausomą sistemos operatorių. Tokį paskyrimą tvirtina Komisija.
2. Valstybė narė nepriklausomą sistemos operatorių gali patvirtinti ir paskirti tik tuo atveju, jeigu:
  - a) kandidatas į operatorius įrodė, kad atitinka 43 straipsnio 1 dalies b, c ir d punktuose nustatytus reikalavimus;
  - b) kandidatas į operatorius įrodė, kad turi reikiamų finansinių, techninių, materialinių ir žmogiškųjų išteklių savo užduotims pagal 40 straipsnį vykdyti;
  - c) kandidatas į operatorius įsipareigojo laikytis dešimties metų tinklo plėtros plano, kurio priežiūrą vykdo reguliavimo institucija;
  - d) perdavimo sistemos savininkas įrodė, kad gali vykdyti savo pareigas pagal 5 dalį. Tuo tikslu jis pateikia visus sutarčių su kandidatu į operatorius ir bet kuriuo kitu atitinkamu subjektu projektus, ir
  - e) kandidatas į operatorius įrodė, kad gali vykdyti savo pareigas pagal Reglamentą (ES) 2019/943, įskaitant bendradarbiavimą su perdavimo sistemos operatoriais Europos ir regionų lygmenimis.
3. Įmonės, kurioms reguliavimo institucija išdavė sertifikatą, patvirtinantį, kad jos atitinka 53 straipsnio ir šio straipsnio 2 dalies reikalavimus, valstybės narės patvirtina ir paskiria nepriklausomais sistemos operatoriais. Taikoma sertifikavimo procedūra, nustatyta arba šios direktyvos 52 straipsnyje ir Reglamento (ES) 2019/943 51 straipsnyje, arba šios direktyvos 53 straipsnyje.
4. Kiekvienas nepriklausomas sistemos operatorius yra atsakingas už prieigos suteikimą trečiajai šaliai ir už tokios prieigos valdymą, įskaitant prieigos mokesčio, perkrovos mokesčių ir mokėjimų, mokamų pagal nustatytą perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmą laikantis Reglamento (ES) 2019/943 49 straipsnio, surinkimą, taip pat už perdavimo sistemos eksploatavimą, techninę priežiūrą ir plėtrą bei ilgalaikio sistemos pajėgumo tenkinti pagrįstą paklausą užtikrinimą planuojant investicijas. Plėtodamas perdavimo sistemą nepriklausomas sistemos operatorius atsako už planavimą (įskaitant leidimų išdavimo tvarką), naujos infrastruktūros statybą ir jos atidavimą eksploatuoti. Šiuo tikslu nepriklausomas sistemos operatorius atlieka perdavimo sistemos operatoriaus funkcijas laikydamasis šio skirsnio. Perdavimo sistemos savininkas neatsako už prieigos suteikimą trečiajai šaliai ir tokios prieigos valdymą ar už investavimo planavimą.
5. Jeigu paskiriamas nepriklausomas sistemos operatorius, perdavimo sistemos savininkas:
  - a) visapusiškai bendradarbiauja su nepriklausomu sistemos operatoriumi ir teikia paramą jam vykdant savo užduotis, be kita ko, visų pirma teikia visą reikiamą informaciją;
  - b) finansuoja investicijas, dėl kurių nusprendžia nepriklausomas sistemos operatorius ir kurias patvirtina reguliavimo institucija, arba sutinka, kad jas finansuotų bet kuri suinteresuota šalis, įskaitant nepriklausomą sistemos operatorių. Atitinkamas finansavimo priemonės patvirtina reguliavimo institucija. Prieš tokį patvirtinimą reguliavimo institucija konsultuojasi su perdavimo sistemos savininku ir kitomis suinteresuotomis šalimis;
  - c) prisiima atsakomybę, susijusią su tinklo turtu, išskyrus atsakomybės dalį, susijusią su nepriklausomo sistemos operatoriaus užduotimis, ir
  - d) užtikrina, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos finansuoti bet kokią tinklo plėtrą, išskyrus tas investicijas, kai pagal b punktą jis sutiko, kad finansuotų bet kokia suinteresuota šalis, įskaitant nepriklausomą sistemos operatorių.

6. Glaudžiai bendradarbiaujant su reguliavimo institucija atitinkamai nacionalinei konkurencijos institucijai suteikiami visi atitinkami įgaliojimai veiksmingai prižiūrėti, ar perdavimo sistemos savininkas laikosi 5 dalyje jam nustatytų pareigų.

45 straipsnis

Perdavimo sistemos savininkų veiklos rūšių atskyrimas

1. Jeigu buvo paskirtas nepriklausomas sistemos operatorius, perdavimo sistemos savininkas, kuris yra vertikalios integracijos įmonės dalis, bent teisinės formos, organizacinės struktūros ir sprendimų priėmimo tvarkos požiūriu turi būti nepriklausomas nuo kitų veiklos rūšių, nesusijusių su perdavimu.
2. Siekiant užtikrinti 1 dalyje nurodytą perdavimo sistemos savininko nepriklausomumą, taikomi šie būtiniausi kriterijai:
  - a) asmenys, atsakingi už perdavimo sistemos savininko valdymą, neturi priklausyti integruotos elektros energijos įmonės, tiesiogiai ar netiesiogiai atsakingos už kasdienę elektros energijos gamybos, skirstymo ir tiekimo veiklą, organizacinei struktūrai;
  - b) imamasi tinkamų priemonių siekiant užtikrinti, kad į atsakingų už perdavimo sistemos savininko valdymą asmenų profesinius interesus būtų atsižvelgiama taip, kad jiems būtų užtikrinta galimybė veikti savarankiškai, ir
  - c) perdavimo sistemos savininkas parengia atitikties programą, nustatančią priemones, kurių imtasi siekiant užkirsti kelią diskriminaciniam elgesiui, bei užtikrina tinkamo jos įgyvendinimo priežiūrą. Atitikties programoje nustatomos konkrečios darbuotojų pareigos tiems tikslams pasiekti. Už atitikties programos įgyvendinimo priežiūrą atsakingas asmuo ar įstaiga reguliavimo institucijai pateikia metinę ataskaitą, kurioje nurodo taikytas priemones ir ši ataskaita paskelbiama.

3 skirsnis

Nepriklausomi perdavimo operatoriai

46 straipsnis

Turtas, įranga, darbuotojai ir tapatybė

1. Perdavimo sistemos operatoriai turi turėti visus žmogiškuosius, techninius, materialinius ir finansinius išteklius, kurių reikia jų pareigoms pagal šią direktyvą vykdyti ir užsiimti elektros energijos perdavimo veikla, visų pirma:
  - a) elektros energijos perdavimo veiklai būtinas turtas, įskaitant perdavimo sistemą, yra perdavimo sistemos operatoriaus nuosavybė;
  - b) elektros energijos perdavimo veiklai, įskaitant visų įmonės užduočių atlikimą, būtinus darbuotojus įdarbina perdavimo sistemos operatorius;
  - c) vienos vertikalios integracijos įmonės dalies darbuotojų nuoma ir paslaugų teikimas kitoms vertikalios integracijos įmonės dalims yra draudžiami. Tačiau perdavimo sistemos operatorius gali teikti paslaugas vertikalios integracijos įmonei su sąlyga, kad:
    - i) tų paslaugų teikimas nediskriminuoja sistemos naudotojų, paslaugos yra prieinamos visiems sistemos naudotojams tokiomis pačiomis sąlygomis ir gamybos arba tiekimo srityje neapriboja konkurencijos, jos neiškreipia arba neužkerta jai kelio ir
    - ii) tų paslaugų teikimo sąlygas patvirtino reguliavimo institucija;
  - d) nedarant poveikio priežiūros organo sprendimams pagal 49 straipsnį, tinkamus finansinius išteklius būsimiems investiciniams projektams ir (arba) išteklius, skirtus esamam turtui pakeisti, vertikalios integracijos įmonė skiria perdavimo sistemos operatoriumi laiku, gavusi tinkamą perdavimo sistemos operatoriaus prašymą.

2. Be 40 straipsnyje išvardytų užduočių, elektros energijos perdavimo veikla apima bent šias užduotis:
  - a) perdavimo sistemos operatoriaus atstovavimą ir ryšių su trečiosiomis šalimis bei reguliavimo institucijomis palaikymą;
  - b) atstovavimą perdavimo sistemos operatoriui ENTSO-E;
  - c) priegos suteikimą trečiosioms šalims nediskriminuojant sistemos naudotojų ar sistemos naudotojų grupių ir tokios priegos valdymą;
  - d) visų su perdavimo sistema susijusių mokesčių, įskaitant priegos mokesčius, energiją nuostoliams padengti ir mokesčius už papildomas paslaugas, rinkimą;
  - e) saugios, veiksmingos ir ekonomiškos perdavimo sistemos eksploatavimą, techninę priežiūrą ir plėtojimą;
  - f) investicijų planavimą, užtikrinant ilgalaikį sistemos pajėgumą tenkinti pagrįstą paklausą ir garantuojant tiekimo saugumą;
  - g) tinkamų bendrų įmonių, įskaitant bendras įmones su vienu ar daugiau perdavimo sistemos operatorių, energijos biržų ir kitų svarbių subjektų kūrimą, siekiant tikslų plėtoti regioninių rinkų kūrimą arba sudaryti palankesnes sąlygas liberalizavimo procesui, ir
  - h) visas verslo paslaugas, įskaitant teisines paslaugas, apskaitą ir IT paslaugas.
3. Perdavimo sistemos operatorių įsisteigimo teisinė forma yra tokia, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2017/1132 ⁽²⁶⁾ I priede.
4. Užtikrindamas savo bendrą tapatybę, skleisdamas informaciją, kurdamas prekių ženklą ir vykdydamas veiklą savo patalpose perdavimo sistemos operatorius nesukuria painiavos dėl vertikalios integracijos įmonės ar bet kurios jos dalies atskiros tapatybės.
5. Perdavimo sistemos operatorius nesidalija IT sistemomis ar įranga, fizinėmis patalpomis ir priegos apsaugos sistemomis su jokia vertikalios integracijos įmonės dalimi, taip pat nesinaudoja tų pačių konsultantų ar išorės rangovų paslaugomis IT sistemų ar įrangos ir priegos apsaugos sistemų srityje.
6. Perdavimo sistemos operatorių sąskaitų auditą atlieka kitas nei vertikalios integracijos įmonės ar bet kurios jos dalies auditą atliekantis auditorius.

47 straipsnis

Perdavimo sistemos operatoriaus nepriklausomumas

1. Nedarant poveikio įsteigto priežiūros organo sprendimams pagal 49 straipsnį, perdavimo sistemos operatorius turi:
  - a) veiksmingas teises nepriklausomai nuo vertikalios integracijos įmonės priimti sprendimus dėl perdavimo sistemos eksploatavimui, techninei priežiūrai ar plėtojimui reikalingo turto ir
  - b) įgaliojimus didinti lėšas kapitalo rinkoje, visų pirma skolindamasis ir didindamas kapitalą.
2. Perdavimo sistemos operatorius visuomet veikia taip, kad užtikrintų pakankamai išteklių, kurių jam reikia perdavimo veiklai tinkamai bei veiksmingai vykdyti ir veiksmingai, saugiai bei ekonomiškai perdavimo sistemai plėtoti bei techniškai prižiūrėti.
3. Gamybos ar tiekimo funkcijas atliekančios vertikalios integracijos įmonės patronuojamosios įmonės negali būti tiesioginės arba netiesioginės perdavimo sistemos operatoriaus akcininkės. Perdavimo sistemos operatorius negali būti jokios vertikalios integracijos įmonės patronuojamosios įmonės, vykdančios gamybos ar tiekimo funkcijas, tiesioginis arba netiesioginis akcininkas ar gauti iš tos patronuojamosios įmonės dividendus arba bet kokią kitą finansinę naudą.
4. Perdavimo sistemos operatoriaus bendra valdymo struktūra ir įstatai užtikrina faktinį perdavimo sistemos operatoriaus nepriklausomumą pagal šį skirsnį. Vertikalios integracijos įmonė negali tiesiogiai arba netiesiogiai nustatyti perdavimo sistemos operatoriaus konkurencinio elgesio, susijusio su perdavimo sistemos operatoriaus kasdiene veikla ir tinklo valdymu arba su veikla, būtina dešimties metų tinklo plėtros planui parengti pagal 51 straipsnį.

⁽²⁶⁾ 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1132 dėl tam tikrų bendrovių teisės aspektų (OL L 169, 2017 6 30, p. 46).

5. Vykdydami savo užduotis, nurodytas šios direktyvos 40 straipsnyje ir 46 straipsnio 2 dalyje, ir laikydamiesi Reglamento (ES) 2019/943 16, 18, 19 ir 50 straipsniuose nustatytų pareigų, perdavimo sistemos operatoriai nediskriminuoja asmenų ar subjektų ir gamybos ar tiekimo srityse neapriboja konkurencijos, jos neiškreipia ir neužkerta jai kelio.
6. Visi vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus komerciniai ir finansiniai ryšiai, įskaitant perdavimo sistemos operatoriaus teikiamas paskolas vertikalios integracijos įmonei, turi atitikti rinkos sąlygas. Perdavimo sistemos operatorius saugo išsamius duomenis apie tokius komercinius bei finansinius ryšius ir reguliavimo institucijos prašymu, juos pateikia.
7. Perdavimo sistemos operatorius teikia reguliavimo institucijai tvirtinti visus komercinius ir finansinius susitarimus su vertikalios integracijos įmone.
8. Perdavimo sistemos operatorius informuoja reguliavimo instituciją apie 46 straipsnio 1 dalies d punkte nurodytus finansinius išteklius, kurie gali būti skirti būsimiems investiciniams projektams ir (arba) esamo turto pakeitimui.
9. Vertikalios integracijos įmonė susilaiko nuo visų veiksmų, kurie perdavimo sistemos operatoriui sukliudytų vykdyti šiame skyriuje nustatytas jo pareigas ar turėtų jų vykdymui įtakos, ir nereikalauja, kad perdavimo sistemos operatorius, vykdydamas tas pareigas, prašytų vertikalios integracijos įmonės leidimo.
10. Įmonę, kuriai reguliavimo institucija yra išdavusi sertifikatą, kad ji atitinka šio skyriaus reikalavimus, atitinkama valstybė narė patvirtina ir paskiria perdavimo sistemos operatoriumi. Taikoma sertifikavimo procedūra, nustatyta arba šios direktyvos 52 straipsnyje ir Reglamento (ES) 2019/943 51 straipsnyje, arba šios direktyvos 53 straipsnyje.

48 straipsnis

Perdavimo sistemos operatoriaus darbuotojų ir atliekamo valdymo nepriklausomumas

1. Sprendimus dėl už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingų asmenų ir (arba) jo administracinių organų narių skyrimo bei įgaliojimų pratęsimo, darbo sąlygų, įskaitant atlyginimą, ir kadencijos pabaigos priima pagal 49 straipsnį paskirtas perdavimo sistemos operatoriaus priežiūros organas.
2. Reguliavimo institucijai pranešama asmenų, kuriuos priežiūros organas pasiūlė paskirti už perdavimo sistemos operatoriaus vykdomąjį valdymą atsakingais asmenimis ir (arba) jo administracinių organų nariais arba pratęsti jų įgaliojimus, vardai ir pavardės, kadencijos sąlygos, trukmė ir pabaiga, taip pat siūlomų sprendimų nutraukti tokią kadenciją motyvai. Tos 1 dalyje nurodytos sąlygos ir sprendimai tampa privalomi tik tuo atveju, jei per tris savaites nuo pranešimo dienos reguliavimo institucija nepareiškė prieštaravimų.

Reguliavimo institucija gali prieštarauti 1 dalyje nurodytiems sprendimams, jeigu:

- a) iškyla abejonių dėl paskirto už valdymą atsakingo asmens ir (arba) administracinių organų nario profesinio nepriklausomumo arba
  - b) pirmalaikio kadencijos nutraukimo atveju iškyla abejonių dėl tokio pirmalaikio nutraukimo pagrindimo.
3. Trejų metų laikotarpiu prieš už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingų asmenų ir (arba) jo administracinių organų narių, kuriems taikoma ši dalis, paskyrimą jie neina tiesiogiai ar netiesiogiai profesinių pareigų vertikalios integracijos įmonėje arba neturi joje profesinės atsakomybės, interesų ar verslo ryšių su ja arba bet kuria jos dalimi, arba kontrolinį akcijų paketą turinčiais akcininkais, išskyrus perdavimo sistemos operatorių.
  4. Už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingi asmenys ir (arba) jo administracinių organų nariai bei darbuotojai tiesiogiai ar netiesiogiai neina profesinių pareigų kitoje vertikalios integracijos įmonės dalyje arba neturi joje profesinės atsakomybės, interesų ar verslo ryšių su ja arba jos kontrolinį akcijų paketą turinčiais akcininkais.

5. Už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingi asmenys ir (arba) jo administracinių organų nariai bei darbuotojai tiesiogiai ar netiesiogiai neturi jokių interesų jokioje vertikalios integracijos įmonės dalyje ar negauna iš jos finansinės naudos, išskyrus interesus ir finansinę naudą, susijusius su perdavimo sistemos operatoriumi. Jų atlyginimas nepriklauso nuo vertikalios integracijos įmonės veiklos ar rezultatų, o tik nuo perdavimo sistemos operatoriaus veiklos ar rezultatų.

6. Už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingų asmenų ir (arba) jo administracinių organų narių skundų dėl pirmalaikio jų kadencijos nutraukimo atžvilgiu užtikrinamos veiksmingos teisės reguliavimo institucijai pateikti apeliaciją.

7. Pasibaigus už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingų asmenų ir (arba) jo administracinių organų narių kadencijai, šie asmenys ne trumpesni kaip ketverių metų laikotarpį neturi eiti profesinių pareigų jokioje vertikalios integracijos įmonės dalyje, išskyrus perdavimo sistemos operatorių, arba turėti joje profesinės atsakomybės, interesų ar verslo santykių su ja arba jos kontrolinį akcijų paketą turinčiais akcininkais.

8. 3 dalis taikoma už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingų asmenų ir (arba) jo administracinių organų narių daugumai.

Už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingi asmenys ir (arba) jo administracinių organų nariai, kuriems netaikoma 3 dalis, bent šešių mėnesių laikotarpiu prieš jų paskyrimą neturi būti vykdę valdymo ar kitos susijusios veiklos vertikalios integracijos įmonėje.

Šios dalies pirma pastraipa ir 4–7 dalys taikomos visiems asmenims, kurie dalyvauja vykdomajame valdyme, ir asmenims, kurie yra pastariesiems tiesiogiai atskaitingi su tinklo eksploatavimu, priežiūra ar plėtojimu susijusiais klausimais.

49 straipsnis

Priežiūros organas

1. Perdavimo sistemos operatorius turi priežiūros organą, kuris atsako už didelį poveikį perdavimo sistemos operatoriaus akcininkų turto vertei galinčių turėti sprendimų priėmimą, visų pirma dėl metinių ir ilgesnės trukmės finansinių planų patvirtinimo, perdavimo sistemos operatoriaus išsiskolinimo lygio ir akcininkams skirstomų dividendų kiekio. Priežiūros organo kompetencijai priklausantys sprendimai neapima sprendimų, susijusių su perdavimo sistemos operatoriaus kasdiene veikla ir tinklo valdymu, ir su veikla, kuri yra būtina dešimties metų tinklo plėtros planui parengti pagal 51 straipsnį.

2. Priežiūros organą sudaro vertikalios integracijos įmonei atstovaujantys nariai, trečiosios šalies akcininkams atstovaujantys nariai ir, jei tai numatyta atitinkamoje nacionalinėje teisėje, kitoms suinteresuotoms šalims, pavyzdžiui, perdavimo sistemos operatoriaus darbuotojams, atstovaujantys nariai.

3. 48 straipsnio 2 dalies pirma pastraipa ir 48 straipsnio 3–7 dalys taikomos ne mažiau kaip pusei (atėmus vieną) priežiūros organo narių.

48 straipsnio 2 dalies antros pastraipos b punktas taikomas visiems priežiūros organo nariams.

50 straipsnis

Atitikties programa ir už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas

1. Valstybės narės užtikrina, kad perdavimo sistemos operatoriai nustatytų ir įgyvendintų atitikties programą, nustatančią priemones, kurios taikomos siekiant užkirsti kelią diskriminaciniam elgesiui, bei užtikrintų tinkamą atitikties tai programai stebėseną. Atitikties programoje nustatomos konkrečios darbuotojų pareigos tiems tikslams pasiekti. Ją tvirtina reguliavimo institucija. Nedarant poveikio reguliavimo institucijos įgaliojimams, už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas nepriklausomai stebi atitiktį programai.

2. Priežiūros organas skiria už atitikties programos priežiūrą atsakingą pareigūną, kurį turi patvirtinti reguliavimo institucija. Reguliavimo institucija gali atsisakyti patvirtinti už atitikties programos priežiūrą atsakingą pareigūną tik dėl priežasčių, susijusių su nepriklausomumo ar profesinių gebėjimų stoka. Už atitikties programos priežiūrą atsakingu pareigūnu gali būti fizinis arba juridinis asmuo. Už atitikties programos priežiūrą atsakingam pareigūnui taikomos 48 straipsnio 2–8 dalys.
3. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas atsako už:
  - a) atitikties programos įgyvendinimo stebėseną;
  - b) metinės ataskaitos rengimą, priemonių, taikytų siekiant įgyvendinti atitikties programą, nustatymą ir jos pateikimą reguliavimo institucijai;
  - c) ataskaitų teikimą priežiūros organui ir rekomendacijų dėl atitikties programos ir jos įgyvendinimo teikimą;
  - d) reguliavimo institucijos informavimą apie visus esminius pažeidimus, susijusius su atitikties programos įgyvendinimu, ir
  - e) ataskaitų dėl vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus komercinių ir finansinių ryšių teikimą reguliavimo institucijai.
4. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas pateikia reguliavimo institucijai siūlomus sprendimus dėl investicijų plano arba dėl individualių investicijų į tinklą. Jis juos pateikia ne vėliau nei šiuos siūlomus sprendimus perdavimo sistemos operatoriaus vadovybė ir (arba) jo kompetentingas administracinis organas perduoda priežiūros organui.
5. Kai vertikalios integracijos įmonė visuotinio susirinkimo metu ar jos paskirtiems priežiūros organo nariams balsuojant sutrukdė priimti sprendimą, ir dėl to buvo užkirstas kelias investicijoms, kurios pagal dešimties metų tinklo plėtros planą turėjo būti padarytos per ateinančius trejus metus, arba šios investicijos buvo vilkinamos, už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas apie tai praneša reguliavimo institucijai, kuri tokiu atveju imasi veiksmų pagal 51 straipsnį.
6. Už atitikties programos priežiūrą atsakingo pareigūno įgaliojimus ar įdarbinimą reglamentuojančias sąlygas, įskaitant jo kadencijos trukmę, tvirtina reguliavimo institucija. Tomis sąlygomis užtikrinamas už atitikties programos priežiūrą atsakingo pareigūno nepriklausomumas, įskaitant visų išteklių, būtinų jo pareigoms atlikti, suteikimą. Už atitikties programą atsakingas pareigūnas savo kadencijos metu vertikalios integracijos įmonėje ar jos dalyje negali eiti jokių kitų pareigų arba tiesiogiai ar netiesiogiai turėti verslo išpareigojimų ar interesų su ja arba jos kontrolinį paketą turinčiais akcininkais.
7. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas žodžiu arba raštu reguliariai teikia ataskaitas reguliavimo institucijai ir turi teisę žodžiu arba raštu reguliariai teikti ataskaitas perdavimo sistemos operatoriaus priežiūros organui.
8. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas gali dalyvauti perdavimo sistemos operatoriaus vadovybės ar administracinių organų posėdžiuose, taip pat priežiūros organo posėdžiuose bei visuotiniame susirinkime. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas dalyvauja visuose posėdžiuose, kuriuose sprendžiami šie klausimai:
  - a) prieigos prie tinklo sąlygos, kaip nustatyta Reglamente (ES) 2019/943, visų pirma susijusios su tarifais, trečiosios šalies prieigos paslaugomis, pajėgumų paskirstymu ir perkrovos valdymu, skaidrumu, papildomomis paslaugomis ir antrinėmis rinkomis;
  - b) projektai, kurių imtasi siekiant eksploatuoti, techniškai prižiūrėti ir plėtoti perdavimo sistemą, įskaitant sujungimą ir investicijas į prijungimą;
  - c) perdavimo sistemos eksploatacijai būtinas energijos pirkimas ar pardavimas.
9. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas prižiūri, ar perdavimo sistemos operatorius laikosi 41 straipsnio.
10. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas gali naudotis visais atitinkamais duomenimis ir gali patekti į perdavimo sistemos operatoriaus biurus bei savo užduotims atlikti naudoti visa reikiama informacija.
11. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas turi teisę patekti į perdavimo sistemos operatoriaus biurus be išankstinio pranešimo.
12. Gavęs išankstinį reguliavimo institucijos pritarimą, priežiūros organas gali atleisti už atitikties programos priežiūrą atsakingą pareigūną. Reguliavimo institucijos prašymu, jis atleidžia už atitikties programos priežiūrą atsakingą pareigūną dėl priežasčių, susijusių su nepriklausomumo ar profesinių gebėjimų stoka.

51 straipsnis

Tinklo plėtra ir įgaliojimai priimti sprendimus dėl investavimo

1. Bent kas dvejus metus perdavimo sistemos operatoriai, pasikonsultavę su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, reguliavimo institucijai pateikia dešimties metų tinklo plėtos planą, grindžiamą esama ir numatoma pasiūla ir paklausa. Tame tinklo plėtos plane nurodomos veiksmingos priemonės, skirtos sistemos pajėgumų pakankamumui ir tiekimo saugumui užtikrinti. Perdavimo sistemos operatorius dešimties metų tinklo plėtos planą paskelbia savo interneto svetainėje.

2. Dešimties metų tinklo plėtos plane visų pirma:

- a) rinkos dalyviams nurodoma pagrindinė perdavimo infrastruktūra, kurią reikia sukurti ar atnaujinti per ateinančius dešimt metų;
- b) nurodomos visos investicijos, dėl kurių jau priimtas sprendimas, ir nustatomos naujos investicijos, kurias reikės padaryti per ateinančius trejus metus, ir
- c) nustatomas visų investicinių projektų terminas.

3. Rengdamas dešimties metų tinklo plėtos planą perdavimo sistemos operatorius visapusiškai atsižvelgia į reguliavimo apkrova naudojimo, energijos kaupimo įrenginių ir kitų išteklių potencialą, kaip sistemos plėtos alternatyvas, taip pat į tikėtiną suvartojimą, prekybą su kitomis valstybėmis bei visos Sąjungos ir regioniniams tinklams skirtus investicijų planus.

4. Reguliavimo institucija dėl dešimties metų tinklo plėtos plano viešai ir skaidriai konsultuojasi su visais faktiniais ar potencialiais sistemos naudotojais. Asmenų ar įmonių, teigiančių, jog yra potencialūs sistemos naudotojai, gali būti paprašyta pagrįsti tokius teiginius. Reguliavimo institucija paskelbia konsultavimosi proceso rezultatus, visų pirma galimą investavimo poreikį.

5. Reguliavimo institucija išnagrinėja, ar dešimties metų tinklo plėtos plane atsižvelgta į visus investavimo poreikius, kurie buvo nustatyti konsultavimosi procese, ir ar jis suderinamas su neprivalomu visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtos planu (toliau – visos Sąjungos tinklo plėtos planas), nurodytu Reglamento (ES) 2019/943 30 straipsnio 1 dalies b punkte. Jei iškyla abejonių dėl suderinamumo su visos Sąjungos tinklo plėtos planu, reguliavimo institucija konsultuojasi su ACER. Reguliavimo institucija perdavimo sistemos operatoriaus gali paprašyti iš dalies pakeisti savo dešimties metų tinklo plėtos planą.

Kompetentingos nacionalinės institucijos išnagrinėja, ar dešimties metų tinklo plėtos planas suderinamas su nacionaliniu energetikos ir klimato srities veiksmų planu, pateiktu pagal Reglamentą (ES) 2018/1999.

6. Reguliavimo institucija vykdo dešimties metų tinklo plėtos plano įgyvendinimo stebėseną ir atlieka jo vertinimą.

7. Tuo atveju, kai perdavimo sistemos operatorius dėl kitų nei nuo jo priklausančių privalomų priežasčių nepadaro investicijos, kuri pagal dešimties metų tinklo plėtos planą turėjo būti padaryta per ateinančius trejus metus, valstybės narės užtikrina, kad reguliavimo institucija privalėtų imtis bent vienos iš toliau nurodytų priemonių tam, kad atitinkama investicija būtų padaryta, jei tokia investicija vis dar svarbi atsižvelgiant į naujausią dešimties metų tinklo plėtos planą:

- a) reikalauti, kad perdavimo sistemos operatorius atliktų atitinkamas investicijas;
- b) dėl atitinkamos investicijos organizuoti konkursą, kuriame galėtų dalyvauti bet kurie investuotojai, arba
- c) įpareigoti perdavimo sistemos operatorių sutikti padidinti kapitalą, siekiant finansuoti reikiamas investicijas ir sudaryti sąlygas nepriklausomiems investuotojams dalyvauti kapitale.

8. Kai reguliavimo institucija pasinaudoja 7 dalies b punkte nurodytais įgaliojimais, ji perdavimo sistemos operatorių gali įpareigoti sutikti su vienu ar daugiau iš šių reikalavimų:

- a) jog bet kuri trečioji šalis teiktų finansavimą;
- b) jog bet kuri trečioji šalis vykdytų statybą;

- c) jog pats sukurtų atitinkamą naują turtą;
- d) jog pats eksploatuotų atitinkamą naują turtą.

Perdavimo sistemos operatorius suteikia investuotojams visą investavimui reikalingą informaciją, prijungia naują turtą prie perdavimo tinklo ir apskritai deda visas pastangas sudaryti palankesnes sąlygas investicinio projekto įgyvendinimui.

Atitinkamas finansavimo priemonės patvirtina reguliavimo institucija.

9. Kai reguliavimo institucija pasinaudoja 7 dalyje nurodytais įgaliojimais, atitinkamose tarifų taisyklėse atsižvelgiama į atitinkamų investicijų sąnaudas.

4 skirsnis

Perdavimo sistemos operatorių paskyrimas ir sertifikavimas

52 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių paskyrimas ir sertifikavimas

1. Prieš patvirtinant ir paskiriant įmonę perdavimo sistemos operatoriumi, ji turi būti sertifikuojama taikant šio straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse bei Reglamento (ES) 2019/943 51 straipsnyje nustatytas procedūras.
2. Įmonės, kurioms reguliavimo institucija, taikydama toliau nurodytą sertifikavimo procedūrą, išdavė sertifikatą, patvirtinantį, kad tos įmonės atitinka 43 straipsnio reikalavimus, valstybės narės patvirtina ir paskiria perdavimo sistemos operatoriais. Apie perdavimo sistemos operatorių paskyrimą pranešama Komisijai ir paskelbiama *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.
3. Perdavimo sistemos operatoriai reguliavimo institucijai praneša apie visus numatytus sandorius, kuriuos gali reikėti iš naujo įvertinti, ar jie atitinka 43 straipsnio reikalavimus.
4. Reguliavimo institucijos prižiūri, ar perdavimo sistemos operatoriai nuolat laikosi 43 straipsnio reikalavimų. Siekdamas užtikrinti tokių laikymąsi jos pradeda sertifikavimo procedūrą:
  - a) gavusios perdavimo sistemos operatoriaus pranešimą pagal 3 dalį;
  - b) savo iniciatyva, jeigu jos žino, kad dėl numatyto teisių pakeitimo ar poveikio perdavimo sistemos savininkams ar perdavimo sistemos operatoriams gali būti pažeistas 43 straipsnis arba jeigu jos turi pagrindo manyti, kad toks pažeidimas jau buvo padarytas, arba
  - c) gavusios pagrįstą Komisijos prašymą.
5. Reguliavimo institucijos priima sprendimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo per keturis mėnesius nuo perdavimo sistemos operatoriaus pranešimo arba nuo Komisijos prašymo pateikimo dienos. Pasibaigus tam laikotarpiui laikoma, kad sertifikatas išduotas. Aiškus arba numanomas reguliavimo institucijos sprendimas įsigalioja tik užbaigus 6 dalyje nustatytą procedūrą.
6. Apie aiškų arba numanomą sprendimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo reguliavimo institucija nedelsdama praneša Komisijai kartu pateikdama visą svarbią su tuo sprendimu susijusią informaciją. Komisija imasi veiksmų, laikydamasi Reglamento (ES) 2019/943 51 straipsnyje nustatytos tvarkos.
7. Reguliavimo institucijos ir Komisija perdavimo sistemos operatorių ir įmonių, atliekančių kurių nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, gali prašyti pateikti visą informaciją, kuri svarbi šiame straipsnyje nustatytais jū užduotims atlikti.
8. Reguliavimo institucijos ir Komisija išsaugo neskelbtinos komercinės informacijos konfidencialumą.

53 straipsnis

Su trečiosiomis valstybėmis susijęs sertifikavimas

1. Jeigu perdavimo sistemos savininkas arba perdavimo sistemos operatorius, kuriuos kontroliuoja asmuo ar asmenys iš trečiosios valstybės ar trečiųjų valstybių, prašo atlikti sertifikavimą, reguliavimo institucija apie tai praneša Komisijai.

Reguliavimo institucija taip pat nedelsdama praneša Komisijai apie aplinkybes, kurių rezultatas būtų tas, kad asmuo ar asmenys iš trečiosios valstybės ar trečiųjų valstybių įgytų perdavimo sistemos ar perdavimo sistemos operatoriaus kontrolę.

2. Perdavimo sistemos operatorius praneša reguliavimo institucijai apie aplinkybes, kurių rezultatas būtų tas, kad asmuo ar asmenys iš trečiosios valstybės ar trečiųjų valstybių įgytų perdavimo sistemos ar perdavimo sistemos operatoriaus kontrolę.

3. Reguliavimo institucija priima sprendimo dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo projektą per keturis mėnesius nuo perdavimo sistemos operatoriaus pranešimo dienos. Ji atsisako išduoti sertifikatą, jei neįrodoma:

- a) kad atitinkamas subjektas laikosi 43 straipsnio reikalavimų ir
- b) reguliavimo institucijai arba kitai valstybės narės paskirtai kompetentingai nacionalinei institucijai, kad sertifikato išdavimas nesukels pavojaus energijos tiekimo valstybei narei ir Sąjungai saugumui. Svarstydamą tą klausimą reguliavimo institucija arba kita kompetentinga nacionalinė institucija atsižvelgia į:
  - i) Sąjungos teises ir pareigas tos trečiosios valstybės atžvilgiu, kylančioms pagal tarptautinę teisę, įskaitant bet kokią susitarimą, sudarytą su viena ar daugiau trečiųjų valstybių, kurio šalis yra Sąjunga ir kuriame nagrinėjami energijos tiekimo saugumo klausimai;
  - ii) valstybės narės teises ir pareigas tos trečiosios valstybės atžvilgiu, kylančias iš su ja sudarytų susitarimų, jei jie atitinka Sąjungos teisę, ir
  - iii) kitus konkrečius to atvejo faktus bei aplinkybes ir į atitinkamą trečiąją valstybę.

4. Reguliavimo institucija nedelsdama praneša Komisijai apie sprendimą ir kartu pateikia visą svarbią su tuo sprendimu susijusią informaciją.

5. Valstybės narės numato, kad reguliavimo institucija arba paskirta kompetentinga institucija, nurodyta 3 dalies b punkte, prieš reguliavimo institucijai priimant sprendimą dėl sertifikavimo turi prašyti Komisijos nuomonės dėl to, ar:

- a) atitinkamas subjektas laikosi 43 straipsnio reikalavimų ir
- b) išdavus sertifikatą nekils pavojus energijos tiekimo Sąjungai saugumui.

6. Komisija 5 dalyje nurodytą prašymą nagrinėja iš karto, kai tik jį gauna. Per du mėnesius nuo prašymo gavimo dienos ji pateikia savo nuomonę reguliavimo institucijai arba, jei prašymą pateikė paskirta kompetentinga institucija – tai institucijai.

Rengdama nuomonę, Komisija gali konsultuotis su ACER, atitinkama valstybe nare ir suinteresuotomis šalimis. Jeigu Komisija pateikia tokį prašymą, dviejų mėnesių laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

Jei per pirmoje ir antroje pastraipose nurodytą laikotarpį Komisija nepriima nuomonės, laikoma, kad ji neprieštarauja reguliavimo institucijos sprendimui.

7. Vertindama, ar dėl asmens arba asmenų iš trečiosios valstybės ar trečiųjų valstybių vykdomos kontrolės kils pavojus energijos tiekimo Sąjungai saugumui, Komisija atsižvelgia į:

- a) konkrečius to atvejo faktus ir atitinkamą trečiąją valstybę ar trečiąsias valstybes ir
- b) Sąjungos teises ir pareigas tos trečiosios valstybės ar trečiųjų valstybių atžvilgiu, kylančias pagal tarptautinę teisę, įskaitant susitarimą, sudarytą su viena ar daugiau trečiųjų valstybių, kurio šalis yra Sąjunga ir kuriame nagrinėjami energijos tiekimo saugumo klausimai.

8. Reguliavimo institucija per du mėnesius nuo 6 dalyje nurodyto laikotarpio pabaigos priima galutinį sprendimą dėl sertifikavimo. Priimdama galutinį sprendimą, reguliavimo institucija kuo labiau atsižvelgia į Komisijos nuomonę. Bet kuriuo atveju valstybės narės turi teisę atsisakyti išduoti sertifikatą, jei jį išdavus kiltų pavojus valstybės narės energijos tiekimo saugumui arba kitos valstybės narės energijos tiekimo saugumui. Jei valstybė narė yra paskyrusi kitą kompetentingą nacionalinę instituciją atlikti 3 dalies b punkte nurodytą vertinimą, ji gali reikalauti, kad reguliavimo institucija priimtų galutinį savo sprendimą laikydamosi tos kompetentingos nacionalinės institucijos vertinimo. Galutinis reguliavimo institucijos sprendimas ir Komisijos nuomonė skelbiami kartu. Kai galutinis sprendimas skiriasi nuo Komisijos nuomonės, atitinkama valstybė narė kartu su tuo sprendimu pateikia ir paskelbia tokio sprendimo pagrindimą.
9. Jokia šio straipsnio nuostata nedaro poveikio valstybių narių teisei pagal Sąjungos teisę vykdyti nacionalinę teisinę kontrolę, kad būtų apsaugoti teisėti visuomenės saugumo interesai.
10. Šis straipsnis, išskyrus jo 3 dalies a punktą, taip pat taikomas toms valstybėms narėms, kurioms pagal 66 straipsnį taikoma nukrypti leidžianti nuostata.

54 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių nuosavybės teisė į kaupimo įrenginius

1. Perdavimo sistemos operatoriai negali turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti energijos kaupimo įrenginių.
2. Nukrypstant nuo 1 dalies, valstybės narės gali leisti perdavimo sistemos operatoriams turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti energijos kaupimo įrenginius, jeigu jie yra visiškai integruoti tinklo komponentai ir jeigu reguliavimo institucija yra suteikusi patvirtinimą arba jeigu įvykdytos visos šios sąlygos:
  - a) atlikus atvirą, skaidrų ir nediskriminacinį konkursą, kurį peržiūri ir patvirtina reguliavimo institucija, kitoms šalims nebuvo suteikta teisė turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti tokių įrenginių arba jos negalėjo tų paslaugų suteikti pagrįstomis kainomis ir laiku;
  - b) tokie įrenginiai arba su dažnio reguliavimu nesusijusios papildomos paslaugos yra būtini, kad perdavimo sistemos operatoriai galėtų įvykdyti savo pareigas pagal šią direktyvą, siekiant veiksmingo, patikimo ir saugaus perdavimo sistemos eksploatavimo, ir kad jie nebūtų naudojami elektros energijai pirkti arba parduoti elektros energijos rinkose, ir
  - c) reguliavimo institucija įvertino, ar tokią nukrypti leidžiančią nuostatą taikyti būtina, atliko viso konkurso taikytinumo, įskaitant konkurso sąlygas, *ex ante* vertinimą ir suteikė patvirtinimą.

Reguliavimo institucija gali parengti gaires arba pirkimo nuostatas, kurios padėtų perdavimo sistemos operatoriams užtikrinti sąžiningą konkursą.

3. Apie sprendimą leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą kartu su atitinkama informacija apie prašymą leisti tą nuostatą taikyti ir to prašymo priežastis pranešama Komisijai ir ACER.
4. Reguliavimo institucijos reguliariais intervalais arba bent kas penkerius metus rengia viešą konsultaciją dėl esamų energijos kaupimo įrenginių, siekdamos įvertinti, ar yra potenciali galimybė ir kitų šalių suinteresuotumas investuoti į tokius įrenginius. Jei iš viešos konsultacijos, atliktos reguliavimo institucijoms atlikus vertinimą, paaiškėja, kad tokius įrenginius kitos šalys gebėtų ekonomiškai efektyviai turėti nuosavybės teise, plėtoti, eksploatuoti arba valdyti, reguliavimo institucija užtikrina, kad perdavimo sistemos operatorių veikla šioje srityje būtų laipsniškai panaikinta per 18 mėnesių. Nustatydamos tos procedūros sąlygas, reguliavimo institucijos gali leisti perdavimo sistemos operatoriams gauti pagrįstą kompensaciją, visų pirma susigrąžinti savo investicijų į energijos kaupimo įrenginius likutinę vertę.
5. 4 dalis netaikoma visiškai integruotiems tinklo komponentams arba naujų baterinių kaupimo įrenginių, dėl kurių galutinis investavimo sprendimas turi būti priimtas iki 2024 m., įprastu nuvertėjimo laikotarpiu, su sąlyga, kad tokie bateriniai kaupimo įrenginiai yra:
  - a) prijungiami prie tinklo vėliausiai po dvejų metų po to;
  - b) integruoti į perdavimo sistemą;

- c) naudojami tik reaktyviajam momentiniam tinklo saugumo atkūrimui nenumatytų atvejų tinkle atveju, jei tokia atkūrimo priemonė pradeda veikti nedelsiant ir nustoja veikti, kai problemą galima išspręsti įprastiniu perskirstymu, ir
- d) nenaudojami elektros energijai pirkti arba parduoti elektros energijos rinkose, įskaitant balansavimą.

5 skirsnis

Finansinių ataskaitų atskyrimas ir skaidrumas

55 straipsnis

Teisė susipažinti su finansinėmis ataskaitomis

1. Valstybės narės ar bet kuri jų paskirta kompetentinga institucija, įskaitant 57 straipsnyje nurodytas reguliavimo institucijas, kiek tai yra būtina jų funkcijoms atlikti, turi teisę 56 straipsnyje nustatyta tvarka susipažinti su elektros energijos įmonių finansinėmis ataskaitomis.
2. Valstybės narės ir paskirta kompetentinga institucija, įskaitant reguliavimo institucijas, užtikrina neskelbtinos komercinės informacijos konfidencialumą. Valstybės narės gali numatyti, kad tokia informacija gali būti atskleidžiama, kai toks informacijos atskleidimas būtinas kompetentingoms institucijoms atlikti savo funkcijas.

56 straipsnis

Finansinių ataskaitų atskyrimas

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad elektros energijos įmonės finansines ataskaitas tvarkytų 2 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.
2. Elektros energijos įmonės, neatsižvelgiant į jų nuosavybės sistemą ar teisinę formą, savo metines finansines ataskaitas parengia, pateikia auditui ir paskelbia pagal ribotos atsakomybės bendrovių metines finansines ataskaitas reglamentuojančias nacionalinės teisės taisykles, priimtas pagal Direktyvą 2013/34/ES.

Įmonės, kurios teisiškai nėra įpareigos skelbti savo metinių finansinių ataskaitų, jų kopiją laiko savo pagrindinėje buveinėje, kur su jomis gali susipažinti visuomenė.

3. Savo vidaus apskaitos sistemoje elektros energijos įmonės atskirai tvarko perdavimo ir skirstymo veiklos finansines ataskaitas, kaip jos tą turėtų daryti, jei atitinkamomis veiklos rūšimis užsiimtų atskiros įmonės, taip siekiant išvengti diskriminavimo, kryžminio subsidijavimo ir konkurencijos iškraipymo. Jos taip pat tvarko kitų su elektros energija susijusių veiklos rūšių, išskyrus susijusias su perdavimu ar skirstymu, finansines ataskaitas, kurios gali būti konsoliduojamos. Finansinėse ataskaitose nurodomos pajamos, gautos naudojantis nuosavybės teise į perdavimo ar skirstymo sistemą. Kai tinkama, jos tvarko kitų su elektros energija nesusijusių veiklos rūšių konsoliduotas finansines ataskaitas. Tvarkant vidaus finansines ataskaitas, sudaromas kiekvienos veiklos rūšies balansas ir pelno bei nuostolių ataskaita.
4. 2 dalyje nurodyto audito metu visų pirma siekiama nustatyti, ar laikomasi 3 dalyje nurodytos pareigos vengti diskriminavimo ir kryžminio subsidijavimo.

VII SKYRIUS

REGULIAVIMO INSTITUCIJOS

57 straipsnis

Reguliavimo institucijų paskyrimas ir nepriklausomumas

1. Kiekviena valstybė narė paskiria vieną reguliavimo instituciją nacionaliniu lygmeniu.
2. 1 dalis nekliaud valstybėse narėse paskirti kitas reguliavimo institucijas regionų lygmeniu su sąlyga, kad ACER Reguliuotojų valdyboje yra vienas vyresnysis atstovas atstovavimo ir ryšių palaikymo Sąjungos lygmeniu tikslais laikantis Reglamento (ES) 2019/942 21 straipsnio 1 dalies.

3. Nukrypstant nuo 1 dalies, valstybė narė gali paskirti reguliavimo institucijas, skirtas mažoms sistemoms geografiškai atskirtame regione, kurio suvartojimas 2008 m. sudarė mažiau kaip 3 % bendro valstybėje narėje, kuriai šis regionas priklauso, suvartoto kiekio. Ta nukrypti leidžianti nuostata nekliudo paskirti vieną vyresniąją atstovą atstovavimo ir ryšių palaikymo Sąjungos lygmeniu tikslais ACER Reguluotojų valdyboje laikantis Reglamento (ES) 2019/942 21 straipsnio 1 dalies.

4. Valstybės narės garantuoja reguliavimo institucijos nepriklausomumą ir užtikrina, kad ji nešališkai ir skaidriai naudotųsi savo įgaliojimais. Tuo tikslu valstybės narės užtikrina, kad reguliavimo institucija, vykdydama jai šia direktyva ir susijusiais teisės aktais pavestas reguliavimo užduotis:

a) būtų teisėškai atskirta ir funkcinio atžvilgiu nepriklausoma nuo kitų viešųjų ar privačiųjų subjektų;

b) užtikrintų, kad jos darbuotojai ir už jos valdymą atsakingi asmenys:

i) veiktų nepriklausomai nuo visų rinkos interesų ir

ii) vykdydami reguliavimo užduotis, nesiektų gauti jokios vyriausybės arba kito viešojo ar privatačio subjekto tiesioginių nurodymų ir jų nevykdytų. Tas reikalavimas neturi įtakos atitinkamam glaudžiam bendradarbiavimui su kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis ar vyriausybės pateiktoms bendrosioms politinėms gairėms, nesusijusioms su reguliavimo įgaliojimais ir pareigomis pagal 59 straipsnį.

5. Siekdamas apsaugoti reguliavimo institucijos nepriklausomumą, valstybės narės pirmiausia užtikrina, kad:

a) reguliavimo institucija galėtų priimti savarankiškus sprendimus, nepriklausomai nuo jokio politinio organo;

b) reguliavimo institucija turėtų visus būtinus žmogiškuosius ir finansinius išteklius, kurių jai reikia efektyviai ir veiksmingai vykdyti savo pareigas ir naudotis įgaliojimais;

c) reguliavimo institucija turėtų atskirus metinius biudžeto asignavimus ir ji galėtų savarankiškai įgyvendinti paskirtą biudžetą;

d) reguliavimo institucijos valdybos nariai arba, jei valdybos nėra, reguliavimo institucijos aukščiausioji vadovybė būtų skiriama nustatytam laikotarpiui nuo penkerių iki septynerių metų, kurį galima pratęsti vieną kartą;

e) reguliavimo institucijos valdybos nariai arba, jei valdybos nėra, reguliavimo institucijos aukščiausioji vadovybė būtų skiriama remiantis objektyviais, skaidriais ir paskelbtais kriterijais atliekant nepriklausomą ir nešališką procedūrą, kuria užtikrinama, kad kandidatai turėtų reikiamus įgūdžius ir patirtį bet kokioms atitinkamoms pareigoms reguliavimo institucijoje užimti;

f) būtų nustatytos nuostatos dėl interesų konfliktų, o konfidencialumo pareigos tęstųsi pasibaigus reguliavimo institucijos valdybos narių arba, jei valdybos nėra, reguliavimo institucijos aukščiausiosios vadovybės kadencijai reguliavimo institucijoje;

g) reguliavimo institucijos valdybos nariai arba, jei valdybos nėra, reguliavimo institucijos aukščiausioji vadovybė galėtų būti atleista tik remiantis galiojančiais skaidriais kriterijais.

Atsižvelgdamos į pirmos pastraipos d punktą valstybės narės užtikrina, kad valdybai arba aukščiausiajai vadovybei būtų taikoma tinkama rotacijos sistema. Valdybos nariai arba, jei valdybos nėra, aukščiausiosios vadovybės nariai gali būti atleisti tik tuo atveju, jei jie nebeatitinka šiame straipsnyje nustatytų sąlygų arba yra pripažinti kaltais dėl nusižengimo pagal nacionalinę teisę.

6. Valstybės narės gali nustatyti, kad reguliavimo institucijos metinių finansinių ataskaitų *ex-post* kontrolę vykdytų nepriklausomas auditorius.

7. Ne vėliau kaip 2022 m. liepos 5 d., o vėliau – kas ketverius metus Komisija teikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą dėl to, kaip nacionalinės institucijos laikosi šiame straipsnyje nustatyto nepriklausomumo principo.

58 straipsnis

Reguliavimo institucijos bendrieji tikslai

Vykdydama šioje direktyvoje nustatytas reguliavimo užduotis, reguliavimo institucija, atsižvelgdama į 59 straipsnyje nustatytas savo pareigas ir įgaliojimus, glaudžiai konsultuodamasi su kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis, įskaitant konkurencijos institucijas, taip pat institucijas, įskaitant reguliavimo institucijas, atitinkamai kaimyninių valstybių narių ir kaimyninių trečiųjų valstybių institucijas, ir nedarydama poveikio jų kompetencijai, imasi visų pagrįstų priemonių siekdama šių tikslų:

- a) glaudžiai bendradarbiaujant su kitų valstybių narių reguliavimo institucijomis, Komisija ir ACER, skatinti konkurencingos, lanksčios, saugios ir aplinką tausojančios elektros energijos vidaus rinkos kūrimą Sąjungoje ir veiksmingą rinkos atvėrimą visiems Sąjungos vartotojams ir tiekėjams bei užtikrinti tinkamas veiksmingo ir patikimo elektros energijos tinklų veikimo sąlygas, atsižvelgiant į ilgalaikius tikslus;
- b) siekiant a punkte nurodytų tikslų, plėtoti konkurencingas ir tinkamai veikiančias regionines tarpvalstybines rinkas Sąjungoje;
- c) panaikinti prekybos elektros energija tarp valstybių narių apribojimus, įskaitant reikiamų tarpvalstybinio elektros energijos perdavimo pajėgumų plėtrą, kad būtų patenkinta paklausa ir didinama nacionalinių rinkų integracija, kuri gali sudaryti palankesnes sąlygas elektros energijos srautų perdavimui Sąjungoje;
- d) kuo rentablesniu būdu padėti plėtoti saugias, patikimas, efektyvias ir nediskriminacines sistemas, kurias naudojant būtų orientuojamasi į vartotoją, ir skatinti sistemos tinkamumą ir bendruosius energetikos politikos tikslus atitinkantį energijos vartojimo efektyvumą, taip pat energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamybos bei paskirstytos gamybos integravimą dideliu ir mažu mastu tiek perdavimo, tiek skirstymo tinkluose bei sudaryti palankesnes sąlygas jų eksploatavimui, susijusiam su kitais dujų ar šilumos energijos tinklais;
- e) sudaryti palankesnes sąlygas naujų gamybos pajėgumų ir energijos kaupimo įrenginių prieigai prie tinklo, visų pirma pašalinant kliūtis, kurios galėtų sutrukdyti naujų rinkos dalyvių prieigą ir elektros energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamybą;
- f) siekiant didinti sistemos efektyvumą, visų pirma energijos vartojimo efektyvumą, ir skatinti rinkos integraciją, užtikrinti, kad sistemos operatoriams ir sistemos naudotojams būtų suteiktos tinkamos paskatos trumpalaikiu ir ilgalaikiu laikotarpiu;
- g) užtikrinti, kad efektyviai veikiant nacionalinėms rinkoms vartotojai gautų naudos, skatinti veiksmingą konkurenciją ir padėti užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą, glaudžiai bendradarbiaujant su atitinkamomis vartotojų apsaugos institucijomis;
- h) padėti siekti aukštų universalios paslaugos ir viešųjų elektros energijos tiekimo paslaugų standartų, prisidėti prie pažeidžiamų vartotojų apsaugos ir padėti suderinti keitimosi būtinais duomenimis procedūras vartotojams keičiant tiekėjus.

59 straipsnis

Reguliavimo institucijų pareigos ir įgaliojimai

1. Reguliavimo institucijos pareigos yra šios:
  - a) laikantis skaidrumo kriterijų, nustatyti ar patvirtinti perdavimo ar skirstymo tarifus ar jų metodikas arba ir tarifus, ir metodikas;
  - b) užtikrinti, kad perdavimo sistemos operatoriai ir skirstymo sistemos operatoriai bei, prireikus, sistemos savininkai, taip pat visos elektros energijos įmonės ir kiti rinkos dalyviai vykdytų savo pareigas pagal šią direktyvą, Reglamentą (ES) 2019/943, tinklo kodeksus ir gaires, priimtus pagal Reglamentą (ES) 2019/943 59, 60 ir 61 straipsnius, bei kitą atitinkamą Sąjungos teisę, įskaitant tą, kuri susijusi su tarpvalstybiniais klausimais, taip pat pagal ACER sprendimus;

- c) glaudžiai bendradarbiaujant su kitomis reguliavimo institucijomis, užtikrinti, kad ENTSO-E ir ES STO organizacija vykdytų savo pareigas pagal šią direktyvą, Reglamentą (ES) 2019/943, tinklo kodeksus ir gaires, priimtus pagal Reglamento (ES) 2019/943 59, 60 ir 61 straipsnius, ir kitą atitinkamą Sąjungos teisę, įskaitant tą, kuri susijusi su tarpvalstybiniais klausimais, taip pat pagal ACER sprendimus, ir konsultuotis, siekiant kartu nustatyti atvejus, kai ENTSO-E ir ES STO organizacija nevykdo savo atitinkamų pareigų; jeigu reguliavimo institucijoms nepavyksta susitarti per keturių mėnesių laikotarpį nuo konsultacijų pradžios, siekiant kartu nustatyti atvejus, kai nesilaikoma reikalavimų, klausimas perduodamas svarstyti ACER, kad ji priimtų sprendimą pagal Reglamento (ES) 2019/942 6 straipsnio 10 dalį;
- d) patvirtinti produktus ir su dažnio reguliavimu nesusijusių papildomų paslaugų pirkimo procesą;
- e) įgyvendinti pagal Reglamento (ES) 2019/943 59, 60 ir 61 straipsnius priimtus tinklo kodeksus ir gaires taikant nacionalines priemones arba, kai to reikia, koordinuotas regionines arba Sąjungos lygmens priemones;
- f) bendradarbiauti tarpvalstybiniais klausimais su atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucija ar institucijomis ir su ACER, visų pirma dalyvaujant ACER Reguluotojų valdybos darbe pagal Reglamento (ES) 2019/942 21 straipsnį;
- g) laikytis visų atitinkamų teisiškai privalomų Komisijos ir ACER sprendimų bei juos įgyvendinti;
- h) užtikrinti, kad perdavimo sistemos operatoriai suteiktų jungiamųjų linijų pralaidumą kiek įmanoma labiau pagal Reglamento (ES) 2019/943 16 straipsnį;
- i) kasmet teikti savo veiklos ir pareigų vykdymo ataskaitą atitinkamoms valstybių narių institucijoms, Komisijai ir ACER, įskaitant nurodant veiksmus, kurių imtasi kiekvienai iš šiame straipsnyje išvardytų užduočių vykdyti, ir pasiektus rezultatus;
- j) užtikrinti, kad nebūtų perdavimo, skirstymo ir tiekimo veiklos arba kitos su elektros energija susijusios ar nesusijusios veiklos kryžminio subsidijavimo;
- k) prižiūrėti perdavimo sistemos operatorių investicijų planus ir savo metinėje ataskaitoje juos įvertinti atsižvelgiant į tai, ar jie suderinami su visos Sąjungos tinklo plėtros planu; toks įvertinimas gali apimti rekomendacijas iš dalies pakeisti tuos investicinius planus;
- l) remiantis keliais rodikliais stebėti ir vertinti perdavimo sistemos operatorių ir skirstymo sistemos operatorių veiklos, susijusios su pažangiojo elektros energijos tinklo, kuriuo skatinamas energijos vartojimo efektyvumas ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos integravimas, rezultatus ir kas dvejus metus skelbti nacionalinę ataskaitą, įskaitant rekomendacijas;
- m) nustatyti arba patvirtinti paslaugų kokybei ir tiekimo kokybei taikomus standartus ir reikalavimus arba kartu su kitomis kompetentingomis institucijomis prisidėti prie šių veiksmų, taip pat stebėti, ar laikomasi tinklo saugumo ir patikimumo taisyklių, ir peržiūrėti, kaip jų buvo laikomasi praityje;
- n) stebėti veiklos skaidrumo lygį, įskaitant didmenines kainas, ir užtikrinti, kad elektros energijos įmonės laikytųsi skaidrumo pareigų;
- o) stebėti rinkos atvėrimo ir konkurencijos didmeninėje bei mažmeninėje prekyboje lygius ir veiksmingumą, įskaitant elektros energijos biržose, namų ūkio vartotojams taikomas kainas, įskaitant išankstinio apmokėjimo sistemas, dinamiškos elektros energijos kainos sutarčių ir pažangiųjų skaitiklių naudojimo poveikį, tiekėjų pakeitusių vartotojų procentinę dalį, nuo elektros energijos tinklo atjungtų vartotojų procentinę dalį, mokesčius už techninės priežiūros paslaugas, techninės priežiūros paslaugų vykdymą, namų ūkiams taikomų kainų ir didmeninių kainų santykį, tinklo tarifų ir mokesčių raidą, namų ūkio vartotojų pateiktus skundus, taip pat visus konkurencijos iškraipymo ar apribojimo atvejus, įskaitant visos svarbios informacijos teikimo atitinkamoms konkurencijos institucijoms ir pranešimo atitinkamoms kompetentingoms nacionalinėms institucijoms apie visus atitinkamus atvejus užtikrinimą;
- p) stebėti, ar nepasitaiko konkurenciją ribojančios sutartinės praktikos, įskaitant išimtinių teisių sąlygas, kurias taikant vartotojams gali būti užkirstas kelias arba apribota galimybė vienu metu sudaryti sutartis su daugiau negu vienu tiekėju ir, jei reikia, apie tokią praktiką pranešti nacionalinėms konkurencijos institucijoms;
- q) stebėti, per kiek laiko perdavimo sistemos operatoriai ir skirstymo sistemos operatoriai sujungia linijas ir atlieka remonto darbus;
- r) kartu su kitomis atitinkamomis institucijomis padėti užtikrinti, kad vartotojų apsaugos priemonės būtų veiksmingos ir būtų vykdomas jų užtikrinimas;

- s) bent kartą per metus skelbti rekomendacijas, susijusias su tiekimo kainų atitiktimi 5 straipsniui, ir, kai tinkama, išsiųsti tas rekomendacijas konkurencijos institucijoms;
- t) užtikrinti nediskriminacinę galimybę naudotis duomenimis apie vartotojų suvartotą elektros energiją, tokių duomenų teikimą nacionaliniu lygmeniu lengvai suprantama ir suderinta forma neprivalomo naudojimo tikslais ir galimybę visiems vartotojams nedelsiant pasinaudoti tokiais duomenimis pagal 23 ir 24 straipsnius;
- u) stebėti, kaip įgyvendinamos taisyklės, susijusios su perdavimo sistemos operatorių, skirstymo sistemos operatorių, tiekėjų, vartotojų ir kitų rinkos dalyvių vaidmenimis bei pareigomis pagal Reglamentą (ES) 2019/943;
- v) stebėti investavimą į gamybos ir kaupimo pajėgumus siekiant užtikrinti tiekimo saugumą;
- w) stebėti Sąjungos ir trečiųjų valstybių perdavimo sistemos operatorių techninį bendradarbiavimą;
- x) prisidėti prie keitimosi duomenimis procesų derinimo su svarbiausiais rinkos procesais regioniniu lygmeniu;
- y) stebėti, ar veikia palyginimo priemonės, atitinkančios 14 straipsnyje nustatytus reikalavimus;
- z) stebėti nepagrįstų kliūčių ir apribojimų savo pasigamintos elektros energijos vartojimui ir piliečių energetikos bendruomenių plėtojimui šalinimą.

2. 1 dalyje nustatytas stebėsenos pareigas gali vykdyti kitos institucijos nei reguliavimo institucija, jei valstybė narė taip yra nustačiusi. Tokiu atveju turi būti nedelsiant sudaryta galimybė reguliavimo institucijai naudotis atlikus tokią stebėseną gauta informacija.

Reguliavimo institucija, vykdydama 1 dalyje nustatytas pareigas, atitinkamai konsultuojasi su perdavimo sistemos operatoriais ir atitinkamai glaudžiai bendradarbiauja su kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis, išsaugodama jų nepriklausomumą, nedarydama įtakos jų specifinei kompetencijai ir laikydamasi geresnio reglamentavimo principų.

Reguliavimo institucijos ar ACER pagal šią direktyvą duotas pritarimas nedaro poveikio jokiame deramai pagrįstam reguliavimo institucijos būsimam naudojimuisi jos įgaliojimais pagal šį straipsnį ar kitų atitinkamų institucijų ar Komisijos nustatytoms sankcijoms.

3. Valstybės narės užtikrina, kad reguliavimo institucijoms būtų suteikti įgaliojimai, kuriais naudodamosi jos galėtų efektyviai ir operatyviai vykdyti šiame straipsnyje nurodytas pareigas. Šiuo tikslu reguliavimo institucija turi bent šiuos įgaliojimus:

- a) priimti privalomus sprendimus dėl elektros energijos įmonių;
- b) atlikti elektros energijos rinkų veikimo tyrimą ir nuspręsti, kokių reikia imtis būtinų ir proporcingų priemonių veiksmingai konkurencijai skatinti bei tinkamam rinkos veikimui užtikrinti, bei nustatyti šias priemones. Kai tinkama, reguliavimo institucija, atlikdama su konkurencijos teise susijusį tyrimą, taip pat turi įgaliojimus bendradarbiauti su nacionaline konkurencijos institucija ir finansų rinkų reguliavimo institucijomis arba Komisija;
- c) reikalauti, kad elektros energijos įmonės pateiktų visą informaciją, būtiną jos užduotims atlikti, įskaitant visus paaiškinimus, kodėl atsisakoma trečiosioms šalims suteikti prieigą, ir informaciją apie priemones, kurių reikia tinklui sustiprinti;
- d) skirti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas elektros energijos įmonėms, kurios nevykdo savo pareigų pagal šią direktyvą, Reglamentą (ES) 2019/943 arba bet koki atitinkamą teisiškai privalomą reguliavimo institucijos ar ACER sprendimą, arba pasiūlyti kompetentingam teismui skirti tokias sankcijas, įskaitant įgaliojimus perdavimo sistemos operatoriui skirti arba siūlyti jam skirti sankcijas, kurios sudaro iki 10 % metinės perdavimo sistemos operatoriaus apyvartos, arba vertikalios integracijos įmonei skirti arba siūlyti jai skirti sankcijas, kurios sudaro iki 10 % metinės vertikalios integracijos įmonės apyvartos, tuo atveju, kai jie nevykdo atitinkamų pareigų pagal šią direktyvą, ir
- e) turi tinkamas teises atlikti tyrimus ir atitinkamus įgaliojimus rengti nurodymus kaip spręsti ginčus pagal 60 straipsnio 2 ir 3 dalis.

4. Reguliavimo institucija, esanti valstybėje narėje, kurioje yra ENTSO-E arba ES STO organizacijos būstinė, turi įgaliojimus skirti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas tiems subjektams, kurie nevykdo savo pareigų pagal šią direktyvą, Reglamentą (ES) 2019/943 arba bet koki atitinkamą teisiškai privalomą reguliavimo institucijos ar ACER sprendimą, arba pasiūlyti kompetentingam teismui skirti tokias sankcijas.

5. Kai pagal 44 straipsnį paskiriamas nepriklausomas sistemos operatorius, be šio straipsnio 1 ir 3 dalyse jai pavestų pareigų, reguliavimo institucija taip pat:

- a) stebi, ar perdavimo sistemos savininkas ir nepriklausomas sistemos operatorius vykdo savo pareigas pagal šį straipsnį, ir skiria sankcijas už pareigų nevykdymą pagal 3 dalies d punktą;
- b) stebi nepriklausomo sistemos operatoriaus ir perdavimo sistemos savininko ryšius ir bendradarbiavimą, siekdama užtikrinti, kad nepriklausomas sistemos operatorius vykdytų savo pareigas, ir, visų pirma, tvirtina sutartis bei vykdo nepriklausomo sistemos operatoriaus ir perdavimo sistemos savininko ginčų sprendimo institucijos funkcijas, kai bet kuri iš šalių pateikia skundą pagal 60 straipsnio 2 dalį;
- c) nedarant poveikio 44 straipsnio 2 dalies c punkte nustatyta tvarkai, pirmajame dešimties metų tinklo plėtros plane patvirtina investicijų planus ir daugiamečių tinklo plėtros planą, kurį bent kas dvejus metus pateikia nepriklausomas sistemos operatorius;
- d) užtikrina, kad į nepriklausomo sistemos operatoriaus renkamų mokesčių už prieigą prie tinklo tarifus būtų įskaičiuotas tinkamas atlygis tinklo savininkui ar tinklo savininkams už naudojimąsi tinklu ir bet kokias naujas investicijas į jį, su sąlyga, kad taikomi ekonomiškai ir efektyvūs tarifai;
- e) turi įgaliojimus atlikti patikrinimus, taip pat ir iš anksto apie juos nepranešus, perdavimo sistemos savininko ir nepriklausomo sistemos operatoriaus patalpose ir
- f) prižiūri, kaip nepriklausomas sistemos operatorius naudoja pagal Reglamento (ES) 2019/943 19 straipsnio 2 dalį surinktus perkrovos valdymo mokesčius.

6. Kai pagal VI skyriaus 3 skirsnį paskiriamas perdavimo sistemos operatorius, be šio straipsnio 1 ir 3 dalyse jai pavestų pareigų ir įgaliojimų reguliavimo institucija turi bent šias pareigas ir jai suteikiami bent šie įgaliojimai:

- a) skirti sankcijas pagal 3 dalies d punktą už diskriminacinį elgesį vertikalios integracijos įmonės naudai;
- b) stebėti perdavimo sistemos operatoriaus ir vertikalios integracijos įmonės ryšius, siekiant užtikrinti, kad perdavimo sistemos operatorius vykdytų savo pareigas;
- c) vykdyti vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus ginčų sprendimo institucijos funkcijas dėl bet kurio pagal 60 straipsnio 2 dalį pateikto skundo;
- d) stebėti vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus komercinius ir finansinius ryšius, įskaitant paskolas;
- e) tvirtinti visus vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus komercinius ir finansinius susitarimus su sąlyga, kad jie atitinka rinkos sąlygas;
- f) gavus pranešimą iš už atitikties programos priežiūrą atsakingo pareigūno pagal 50 straipsnio 4 dalį, iš vertikalios integracijos įmonės reikalauti pateisinančių įrodymų, įskaitant visų pirma įrodymus apie tai, kad nebuvo jokio diskriminacinio elgesio, kuris buvo naudingas vertikalios integracijos įmonei, atveju;
- g) atlikti patikrinimus, taip pat iš anksto apie juos nepranešus, vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus patalpose ir
- h) paskirti visus arba konkrečias perdavimo sistemos operatoriaus užduotis pagal 44 straipsnį paskirtam nepriklausomam sistemos operatoriumi, jei perdavimo sistemos operatorius nuolat nevykdo pareigų pagal šią direktyvą, visų pirma dažno diskriminacinio elgesio vertikalios integracijos įmonės naudai atveju.

7. Išskyrus atvejus, kai ACER yra kompetentinga pagal Reglamento (ES) 2019/942 5 straipsnio 2 dalį nustatyti ir patvirtinti sąlygas ar metodikas, susijusias su tinklo kodeksų ir gairių įgyvendinimu pagal Reglamento (ES) 2019/943 VII skyrių, dėl jų koordinuojamo pobūdžio, reguliavimo institucijos atsako už tai, kad likus pakankamai laiko iki jų įsigaliojimo būtų nustatytos ar patvirtintos bent tos nacionalinės metodikos, pagal kurias apskaičiuojamos ar nustatomos sąlygos, susijusios su:

- a) prijungimu ir prieiga prie nacionalinių tinklų, įskaitant perdavimo ir skirstymo tarifus ar jų metodikas; taikant tuos tarifus ar metodikas sudaromos galimybės būtinąsias investicijas į tinklus vykdyti tokiu būdu, kad tos investicijos užtikrintų tinklų gyvybingumą;
- b) papildomų paslaugų, kurios teikiamos ekonomiškiausiu būdu ir padeda užtikrinti tinkamas paskatas tinklo naudotojams subalansuoti savo teikiamą galingumą ir suvartojamą energiją, teikimu, tokias papildomas paslaugas teikiant sąžiningai, nediskriminuojant ir grindžiant objektyviais kriterijais, ir
- c) prieiga prie tarpvalstybinių infrastruktūrų, įskaitant pajėgumų paskirstymo ir perkrovos valdymo procedūras.

8. 7 dalyje nurodytos metodikos arba sąlygos paskelbiamos.

9. Siekdamas padidinti rinkos skaidrumą ir visoms suinteresuotosioms šalims pateikti visą būtiną informaciją ir sprendimus ar sprendimų pasiūlymus dėl 60 straipsnio 3 straipsnyje numatytų perdavimo ir skirstymo tarifų, reguliavimo institucijos viešai skelbia išsamią metodiką ir susijusias išlaidas, naudojamas atitinkamiems tinklo tarifams apskaičiuoti, išsaugant slaptos komercinės informacijos konfidencialumą.

10. Reguliavimo institucijos stebi nacionalinių elektros energijos sistemų, įskaitant jungiamąsias linijas, perkrovos valdymą ir perkrovos valdymo taisyklių įgyvendinimą. Tuo tikslu perdavimo sistemos operatoriai arba rinkos operatoriai pateikia reguliavimo institucijoms savo perkrovos valdymo taisykles, įskaitant pajėgumų paskirstymą. Reguliavimo institucijos gali reikalauti iš dalies pakeisti tas taisykles.

60 straipsnis

Sprendimai ir ginčai

1. Reguliavimo institucijoms suteikiami įgaliojimai reikalauti, kad perdavimo sistemos operatoriai ir skirstymo sistemos operatoriai, prireikus, pakeistų sąlygas, įskaitant šios direktyvos 59 straipsnyje nurodytus tarifus ar metodikas, siekiant užtikrinti, kad jie būtų proporcingi ir taikomi nediskriminuojant laikantis Reglamento (ES) 2019/943 18 straipsnio. Jeigu vėluojama nustatyti perdavimo ir skirstymo tarifus, reguliavimo institucijos turi teisę nustatyti ar patvirtinti laikinuosius perdavimo ir skirstymo tarifus ar metodikas ir nuspręsti, kokios tinkamos kompensavimo priemonės bus taikomos, jeigu galutiniai perdavimo ir skirstymo tarifai ar metodikos būtų kitokie nei tie laikinieji tarifai ar metodikos.

2. Bet kuri šalis, turinti nusiskundimų perdavimo ar skirstymo sistemos operatoriaus veiksmais, susijusiais su to operatoriaus pareigomis pagal šią direktyvą, gali pateikti skundą reguliavimo institucijai, kuri, veikdama kaip ginčų sprendimo institucija, priima sprendimą per dvejų mėnesių laikotarpį nuo skundo gavimo dienos. Jei reguliavimo institucijai reikia papildomos informacijos, tas laikotarpis gali būti pratęstas dviem mėnesiais. Tą pratęstą laikotarpį galima dar pratęsti, jei su tuo sutinka skundą pateikusi šalis. Reguliavimo institucijos sprendimas yra privalomas, nebent ir iki tol, kol jis panaikinamas apeliacine tvarka.

3. Šalis, kurios atžvilgiu priimtas sprendimas ir kuri turi teisę pateikti skundą, susijusį su sprendimu dėl pagal 59 straipsnį priimtų metodikų, arba kai reguliavimo institucija privalo konsultuotis – dėl pasiūlytų tarifų ar metodų, per du mėnesius arba per valstybių narių nustatytą trumpesnę laikotarpį nuo sprendimo ar jo pasiūlymo paskelbimo dienos, pateikia skundą dėl peržiūros. Toks skundas nesustabdo sprendimo įgyvendinimo.

4. Valstybės narės sukuria tinkamus ir efektyvius reguliavimo, kontrolės ir skaidrumo mechanizmus, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, visų pirma kenkiančio vartotojų interesams, ir agresyvaus elgesio. Nustatant tuos mechanizmus atsižvelgiama į SESV, ypač į jos 102 straipsnio, nuostatas.

5. Valstybės narės užtikrina, kad būtų imtasi tinkamų priemonių, įskaitant patraukimą atsakomybėn administracine ar baudžiamąja tvarka pagal jų nacionalinę teisę, prieš atsakingus fizinius ar juridinius asmenis, nesilaikančius šia direktyva nustatytą konfidencialumo taisyklių.

6. 2 ir 3 dalyse nurodytais skundais nedaroma įtakos teisei pateikti apeliaciją pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę.
7. Reguliavimo institucijų priimti sprendimai turi būti visiškai motyvuoti ir pagrįsti, kad būtų galima atlikti teisminę peržiūrą. Sprendimai turi būti viešai prieinami, tačiau turi būti užtikrinamas neskelbtinos komercinės informacijos konfidencialumas.
8. Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniu lygmeniu veiktų tinkami mechanizmai, kuriuos taikant šalis, kurios atžvilgiu reguliavimo institucija priėmė sprendimą, turėtų teisę pateikti apeliaciją nuo suinteresuotųjų šalių ir nuo bet kokios vyriausybės nepriklausomai įstaigai.

61 straipsnis

Reguliavimo institucijų regioninis bendradarbiavimas tarpvalstybiniais klausimais

1. Reguliavimo institucijos glaudžiai konsultuojasi ir bendradarbiauja tarpusavyje, visų pirma ACER, ir teikia viena kitai bei ACER visą informaciją, būtiną jų užduotims pagal šią direktyvą vykdyti. Keičiantis informacija, informaciją gaunanti institucija užtikrina tokio paties lygio konfidencialumą, kurio reikalaujama iš ją teikiančios institucijos.
2. Reguliavimo institucijos bendradarbiauja bent regionų lygmeniu, kad:
  - a) būtų skatinama rengti eksploatacines priemones, skirtas sudaryti optimalaus tinklo valdymo sąlygas, skatinti bendros elektros energijos biržas ir tarpvalstybinių pajėgumų paskirstymą ir sudaryti sąlygas tinkamam sujungimo pajėgumų, įskaitant naujas jungiamąsias linijas, lygiui užtikrinti regione ir tarp regionų siekiant sudaryti galimybes plėtoti veiksmingą konkurenciją ir gerinti tiekimo saugumą nediskriminuojant tiekėjų įvairiose valstybėse narėse;
  - b) būtų koordinuojama bendra subjektų, vykdančių funkcijas regionų lygmeniu, priežiūra;
  - c) būtų koordinuojama, bendradarbiaujant su kitomis susijusiomis institucijomis, bendra nacionalinių, regioninių ir Europos išteklių adekvatumo vertinimų priežiūra;
  - d) būtų koordinuojamas visų tinklo kodeksų ir gairių atitinkamiems perdavimo sistemos operatoriams ir kitiems rinkos dalyviams rengimas ir
  - e) būtų koordinuojamas perkrovos valdymo taisyklių rengimas.
3. Siekdamas skatinti bendradarbiavimą reguliavimo srityje, reguliavimo institucijos turi teisę tarpusavyje sudaryti bendradarbiavimo susitarimus.
4. 2 dalyje nurodyti veiksmai vykdomi atitinkamai glaudžiai konsultuojantis su kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis ir nedarant poveikio jų specifinei kompetencijai.
5. Komisijai pagal 67 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, siekiant papildyti šią direktyvą, nustatant gaires, koku mastu reguliavimo institucijos privalo bendradarbiauti tarpusavyje ir su ACER.

62 straipsnis

Reguliavimo institucijų pareigos ir įgaliojimai dėl regioninių koordinavimo centrų

1. Sistemos eksploatacavimo regiono, kuriame įsisteigęs regioninis koordinavimo centras, regioninės reguliavimo institucijos glaudžiai bendradarbiaudamos tarpusavyje:
  - a) tvirtina pasiūlymą dėl regioninių koordinavimo centrų įsteigimo pagal Reglamento (ES) 2019/943 35 straipsnio 1 dalį;
  - b) tvirtina su regioninių koordinavimo centrų veikla susijusias išlaidas, kurias turi padengti perdavimo sistemos operatoriai ir į kurias atsižvelgiama apskaičiuojant tarifus, su sąlyga, kad jos pagrįstos ir tinkamos;

- c) tvirtina bendradarbiavimu grindžiamą sprendimų priėmimo procesą;
- d) užtikrina, kad regioniniai koordinavimo centrai turėtų visus būtinus žmogiškuosius, techninius, fizinius ir finansinius išteklius, kad jie galėtų nepriklausomai ir nešališkai vykdyti savo pareigas pagal šią direktyvą ir atlikti savo užduotis;
- e) bendrai su kitomis sistemos eksploatavimo regiono reguliavimo institucijomis teikia pasiūlymus dėl galimų papildomų užduočių ir papildomų įgaliojimų, kuriuos regioniniams koordinavimo centrams turi suteikti sistemos eksploatavimo regiono valstybės narės;
- f) vykdo šioje direktyvoje ir kitoje atitinkamoje Sąjungos teisėje nustatytas pareigas, visų pirma susijusias su tarpvalstybiniais klausimais, ir kartu nustato atvejus, kai regioniniai koordinavimo centrai nevykdo savo atitinkamų pareigų; jei reguliavimo institucijoms nepavyksta susitarti per keturių mėnesių laikotarpį nuo konsultacijų pradžios, klausimas perduodamas svarstyti ACER, kad ji priimtų sprendimą pagal Reglamento (ES) 2019/942 6 straipsnio 10 dalį;
- g) stebi, kaip vykdomas sistemos koordinavimas, ir pagal Reglamento (ES) 2019/943 46 straipsnį ACER kasmet teikia su tuo susijusias ataskaitas.

2. Valstybės narės užtikrina, kad reguliavimo institucijoms būtų suteikti įgaliojimai, kuriais naudodamosi jos galėtų efektyviai ir operatyviai vykdyti 1 dalyje nurodytas pareigas. Šiuo tikslu reguliavimo institucijos turi bent šiuos įgaliojimus:

- a) prašyti regioninių koordinavimo centrų pateikti informaciją;
- b) atlikti patikrinimus, taip pat ir iš anksto apie juos nepranešus, regioninių koordinavimo centrų patalpose;
- c) priimti bendrus privalomus sprendimus dėl regioninių koordinavimo centrų.

3. Reguliavimo institucija, esanti valstybėje narėje, kurioje yra regioninio koordinavimo centro būstinė turi įgaliojimus skirti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas regioniniam koordinavimo centrui, kuris nevykdo savo pareigų pagal šią direktyvą, Reglamentą (ES) 2019/943 arba bet koki atitinkamą teisiškai privalomą reguliavimo institucijos ar ACER sprendimą, arba turi įgaliojimus pasiūlyti kompetentingam teismui skirti tokias sankcijas.

63 straipsnis

Atitiktis tinklo kodeksams ir gairėms

1. Reguliavimo institucija ir Komisija gali prašyti, kad ACER pateiktų nuomonę, ar reguliavimo institucijos priimtas sprendimas atitinka šioje direktyvoje arba Reglamento (ES) 2019/943 VII skyriuje nurodytus tinklo kodeksus ir gaires.
2. ACER per tris mėnesius nuo prašymo gavimo dienos pateikia savo nuomonę atitinkamai reguliavimo institucijai, paprašiusiai pateikti nuomonę, arba Komisijai ir reguliavimo institucijai, priėmusiai atitinkamą sprendimą.
3. Jei sprendimą priėmusi reguliavimo institucija neatsižvelgia į ACER nuomonę per keturis mėnesius nuo tos nuomonės gavimo dienos, ACER apie tai atitinkamai praneša Komisijai.
4. Jeigu reguliavimo institucija mano, kad kitos reguliavimo institucijos priimtas sprendimas dėl tarpvalstybinės prekybos neatitinka šioje direktyvoje arba Reglamento (ES) 2019/943 VII skyriuje nurodytų tinklo kodeksų ir gairių, per du mėnesius nuo to sprendimo priėmimo dienos ji gali apie tai pranešti Komisijai.
5. Jeigu Komisija per du mėnesius nuo ACER pranešimo pagal 3 dalį arba reguliavimo institucijos pranešimo pagal 4 dalį gavimo dienos ar savo iniciatyva per tris mėnesius nuo sprendimo priėmimo dienos nustato, kad dėl reguliavimo institucijos priimto sprendimo kyla pagrįstų abejonių, ar tas sprendimas atitinka šioje direktyvoje arba Reglamento (ES) 2019/943 VII skyriuje nurodytus tinklo kodeksus ir gaires, Komisija gali nuspręsti toliau nagrinėti atvejį. Tokiu atveju Komisija paprašo reguliavimo institucijos ir procedūros, vykstančios reguliavimo institucijoje, šalių pateikti pastabas.

6. Jei Komisija priima sprendimą toliau nagrinėti atvejį, ji per keturis mėnesius nuo tokio sprendimo priėmimo dienos priima galutinį sprendimą:
- neprieštarauti reguliavimo institucijos priimtam sprendimui arba
  - pareikalauti, kad atitinkama reguliavimo institucija panaikintų savo sprendimą, remiantis tuo, kad nesilaikyta tinklo kodeksų ir gairių.
7. Jei Komisija nenusprendžia toliau nagrinėti atvejo arba nepriima galutinio sprendimo atitinkamai per 5 ir 6 dalyse nustatytus terminus, laikoma, kad ji neprieštarauja reguliavimo institucijos priimtam sprendimui.
8. Reguliavimo institucija per du mėnesius įvykdo Komisijos sprendimą, kuriuo reikalaujama atšaukti reguliavimo institucijos sprendimą, ir atitinkamai apie tai informuoja Komisiją.
9. Komisijai pagal 67 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais papildoma ši direktyva, parengiant gaires, išsamiai nustatančias procedūrą, kurios turi būti laikomasi taikant šį straipsnį.

64 straipsnis

Duomenų saugojimas

- Valstybės narės reikalauja, kad tiekėjai bent penkerius metus saugotų ir nacionalinėms institucijoms, įskaitant reguliavimo instituciją, nacionalinėms konkurencijos institucijoms ir Komisijai pateiktų, kad jos galėtų vykdyti savo užduotis, atitinkamus duomenis, susijusius su visais sandoriais su didmeniniais vartotojais ir perdavimo sistemos operatoriais, sudarytais pagal elektros energijos tiekimo sutartis ir elektros energijos rinkos išvestinėmis finansinėmis priemonėmis.
- Duomenis sudaro išsamūs atitinkamų sandorių duomenys, pvz., trukmė, tiekimo ir apmokėjimo taisyklės, kiekis, vykdymo datos ir terminai, sandorio kainos, atitinkamo didmeninio vartotojo identifikavimo priemonės, taip pat konkreti informacija apie visas neįvykdytas elektros energijos tiekimo sutartis ir elektros energijos rinkos išvestines finansines priemones.
- Reguliavimo institucija gali nuspręsti tam tikrą tos informacijos dalį pateikti rinkos dalyviams su sąlyga, kad neskelbtina komercinė informacija apie atskirus rinkos dalyvius ar atskirus sandorius nebus atskleista. Ši dalis netaikoma informacijai apie finansines priemones, kurioms taikoma Direktyva 2014/65/ES.
- Šiuo straipsniu 1 dalyje nurodytų institucijų atžvilgiu nenumatoma papildomų pareigų subjektams, kuriems taikoma Direktyva 2014/65/ES.
- Jei 1 dalyje nurodytoms institucijoms reikia susipažinti su subjektų, kuriems taikoma Direktyva 2014/65/ES, turimais duomenimis, pagal tą direktyvą atsakingos institucijos pateikia joms prašomus duomenis.

VIII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

65 straipsnis

Vienodos sąlygos

- Priemonės, kurių valstybės narės gali imtis pagal šią direktyvą, kad užtikrintų vienodas sąlygas, turi būti suderinamos su SESV, visų pirma su jos 36 straipsniu, ir su Sąjungos teise.
- 1 dalyje nurodytos priemonės turi būti proporcingos, nediskriminacinės ir skaidrios. Tos priemonės gali būti taikomos tik apie jas pranešus Komisijai ir jai tas priemones patvirtinus.
- Komisija sprendimą dėl 2 dalyje nurodyto pranešimo priima per du mėnesius po pranešimo gavimo dienos. Tas laikotarpis prasideda kitą dieną po to, kai gaunama išsami informacija. Jei per tą dviejų mėnesių laikotarpį Komisija nepriima sprendimo, laikoma, kad ji neprieštarauja priemonėms, apie kurias buvo pranešta.

66 straipsnis

Nukrypti leidžiančios nuostatos

1. Valstybės narės, kurios gali įrodyti, kad yra esminių problemų, susijusių su jų mažų sujungtų sistemų ir mažų atskirų sistemų eksploatavimu, Komisijai gali pateikti prašymą dėl leisti nukrypti nuo atitinkamų IV, V ir VI skyrių bei 7 ir 8 straipsnių nuostatų.

Mažos atskiros sistemos ir Prancūzija Korsikos tikslais taip pat gali prašyti leisti nukrypti nuo 4, 5 ir 6 straipsnių.

Prieš priimdama sprendimą, Komisija apie tokius prašymus praneša valstybėms narėms, laikydamasi konfidencialumo reikalavimų.

2. Komisijos suteiktų leidimų nukrypti, kaip nurodyta 1 dalyje, galiojimo laikas ribojamas ir joms taikomos sąlygos, kuriomis siekiama didinti konkurenciją ir integraciją vidaus rinkoje ir užtikrinti, kad jos netrukdytų pereiti prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos, didesnio lankstumo, energijos kaupimo, elektromobilumo ir reguliavimo apkrova.

Atokiausių regionų SESV 349 straipsnio prasme, kurie negali būti sujungti su Sąjungos elektros energijos rinkomis, atveju nukrypti leidžiančių nuostatų galiojimo laikas neribojamas ir joms taikomos sąlygos, kuriomis siekiama užtikrinti, kad tos nuostatos netrukdytų pereiti prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos.

Sprendimai dėl leidimo taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas skelbiami *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

3. 43 straipsnis netaikomas Kiprui, Liuksemburgui ir Maltai. Be to, Maltai netaikomi 6 ir 35 straipsniai, o Kiprui – 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 ir 52 straipsniai.

43 straipsnio 1 dalies b punkto tikslais sąvoka „įmonė, atliekanti kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų“ neapima galutinių vartotojų, kurie atlieka elektros energijos gamybos ir (arba) tiekimo funkcijas tiesiogiai ar per jų individualiai ar bendrai kontroliuojamas įmones, jeigu galutiniai vartotojai, įskaitant kontroliuojamose įmonėse pagamintą jų elektros energijos dalį, pagal metinį vidurkį yra grynosios elektros energijos vartotojai ir jeigu jų trečiosioms šalims parduodamos elektros energijos ekonominė vertė yra nereikšminga, palyginti su kitomis jų verslo sritimis.

4. Iki 2025 m. sausio 1 d. arba iki vėlesnės datos, nustatytos sprendimu pagal šio straipsnio 1 dalį, 5 straipsnis netaikomas Kiprui ir Korsikai.

5. 4 straipsnis netaikomas Maltai iki 2027 m. liepos 5 d. Tas laikotarpis gali būti pratęstas tolesniam papildomam laikotarpiui, neviršijančiam aštuonerių metų. Pratęsimas tolesniam papildomam laikotarpiui atliekamas sprendimu pagal 1 dalį.

67 straipsnis

Igaliojimų delegavimas

1. Igaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.

2. 61 straipsnio 5 dalyje ir 63 straipsnio 9 dalyje nurodyti igaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami neribotam laikotarpiui nuo 2019 m. liepos 4 d.

3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kuriuo metu panaikinti 61 straipsnio 5 dalyje ir 63 straipsnio 9 dalyje nurodytus igaliojimus priimti deleguotuosius aktus. Sprendimu dėl igaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti igaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.

4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą, Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.

5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
6. Pagal 61 straipsnio 5 dalį ir 63 straipsnio 9 dalį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareikia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

68 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 182/2011.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 4 straipsnis.

69 straipsnis

Komisijos stebėseną, peržiūra ir ataskaitų teikimas

1. Komisija stebi ir peržiūri šios direktyvos įgyvendinimą ir kaip priedą prie Reglamento (ES) 2018/1999 35 straipsnyje nurodytos energetikos sąjungos būklės ataskaitas pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai bendros pažangos ataskaitą.
2. Ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. Komisija peržiūri šios direktyvos įgyvendinimą ir Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia ataskaitą. Jei tinkama, kartu su ataskaita arba po ataskaitos pateikimo Komisija pateikia pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

Komisijos ataskaitoje visų pirma vertinama, ar vartotojai, ypač pažeidžiami arba energijos nepriteklių patiriantys vartotojai, yra tinkamai apsaugoti pagal šią direktyvą.

70 straipsnis

Direktyvos 2012/27/ES daliniai pakeitimai

Direktyva 2012/27/ES iš dalies keičiama taip:

- 1) 9 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

- a) pavadinimas pakeičiamas taip:

„Gamtinių dujų suvartojimo matavimas“;

- b) 1 dalies pirma pastraipa pakeičiama taip:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad, jei tai yra techniškai įmanoma, finansiškai pagrįsta ir proporcinga atsižvelgiant į potencialų energijos suvartojimo sumažinimą, galutiniams gamtinių dujų vartotojams konkurencingomis kainomis būtų pateikiami individualūs skaitikliai, kurie tiksliai atspindi faktinį energijos vartojimą ir pateikia informaciją apie tikslų laiką, kada ji buvo suvartota.“;

- c) 2 dalis iš dalies keičiama taip:

- i) įžanginė dalis pakeičiama taip:

„2. Jei valstybės narės įgyvendina pažangiųjų matavimo sistemų ir pažangiųjų skaitiklių gamtinėms dujoms diegimo tvarką pagal Direktyvą 2009/73/EB ir tokiu mastu, kokiu jos tai daro.“;

- ii) c ir d punktai išbraukiami;

2) 10 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) pavadinimas pakeičiamas taip:

„Sąskaitų už gamtines dujas informacija“;

b) 1 dalies pirma pastraipa pakeičiama taip:

„1. Jei galutiniai vartotojai neturi Direktyvoje 2009/73/EB nurodytų pažangiųjų skaitiklių, valstybės narės ne vėliau kaip 2014 m. gruodžio 31 d. užtikrina, kad sąskaitų už gamtines dujas informacija būtų patikima, tiksli ir pagrįsta faktiniu suvartojimu, kaip numatyta VII priedo 1.1 punkte, jei tai yra techniškai įmanoma ir ekonomiškai pagrįsta.“;

c) 2 dalies pirma pastraipa pakeičiama taip:

„2. Pagal Direktyvą 2009/73/EB įrengti skaitikliai turi užtikrinti, kad sąskaitų informacija būtų tiksli ir grindžiama faktiniu suvartojimu. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniams vartotojams būtų suteikta galimybė nesunkiai gauti papildomą informaciją, kuri leistų pačiam galutiniam vartotojui pasitikrinti ankstesnę suvartojimą.“;

3) 11 straipsnio pavadinimas pakeičiamas taip:

„Prieigos prie gamtinių dujų suvartojimo matavimo informacijos ir sąskaitose pateikiamos informacijos kaštai“;

4) 13 straipsnyje žodžiai „7–11 straipsnius“ pakeičiami žodžiais „7–11a straipsnius“;

5) 15 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 5 dalis iš dalies keičiama taip:

i) pirma ir antra pastraipos išbraukiamos;

ii) trečia pastraipa pakeičiama taip:

„Perdavimo sistemų operatoriai ir skirstymo sistemų operatoriai laikosi XII priede nustatytų reikalavimų.“;

b) 8 dalis išbraukiama;

6) VII priedo pavadinimas pakeičiamas taip:

„Faktiniu gamtinių dujų suvartojimu grindžiamų sąskaitų išrašymo ir informacijos pateikimo sąskaitose būtiniausi reikalavimai“.

71 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigalioję įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad 2–5 straipsnių, 6 straipsnio 2 ir 3 dalių, 7 straipsnio 1 dalies, 8 straipsnio 2 dalies j ir l punktų, 9 straipsnio 2 dalies, 10 straipsnio 2–12 dalių, 11–24 straipsnių, 26, 28 ir 29 straipsnių, 31–34 ir 36 straipsnių, 38 straipsnio 2 dalies, 40 ir 42 straipsnių, 46 straipsnio 2 dalies d punkto, 51 ir 54 straipsnių, 57–59 straipsnių, 61–63 straipsnių, 70 straipsnio 1–3 punktų, 5 punkto b papunkčio ir 6 punkto bei I ir II priedų būtų laikomasi ne vėliau kaip 2020 m. gruodžio 31 d. Jos nedelsdamos pateikia tų nuostatų tekstą Komisijai.

Tačiau, valstybės narės užtikrina, kad įsigalioję įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad:

a) 70 straipsnio 5 punkto a papunkčio būtų laikomasi ne vėliau kaip 2019 m. gruodžio 31 d.;

b) 70 straipsnio 4 punkto būtų laikomasi ne vėliau kaip 2020 m. spalio 25 d.

Kai valstybės narės, tvirtindamos tas priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Jos taip pat turi įtraukti teiginį, kad galiojančiuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose pateiktos nuorodos į direktyvą, kuria panaikinama ši direktyva, laikomos nuorodomis į šią direktyvą. Nuorodos darymo tvarką ir minėto teiginio formuluotę nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

72 straipsnis

Panaikinimas

Direktyva 2009/72/EB panaikinama nuo 2021 m. sausio 1 d., nedarant įtakos valstybių narių pareigoms, susijusioms su direktyvos, nurodytos III priede, perkėlimo į nacionalinę teisę terminu ir taikymo pradžios data.

Nuorodos į panaikintą direktyvą laikomos nuorodomis į šią direktyvą ir skaitomos pagal IV priede pateiktą atitikties lentelę.

73 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

6 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 2–5 dalys, 8 straipsnio 1 dalis, 8 straipsnio 2 dalies a–i ir k punktai, 8 straipsnio 3 ir 4 dalys, 9 straipsnio 1, 3, 4 ir 5 dalys, 10 straipsnio 2–10 dalys, 25, 27, 30, 35 ir 37 straipsniai, 38 straipsnio 1, 3 ir 4 dalys, 39, 41, 43, 44 ir 45 straipsniai, 46 straipsnio 1 dalis, 46 straipsnio 2 dalies a, b ir c bei e–h punktai, 46 straipsnio 3–6 dalys, 47–50 straipsniai, 52, 53, 55, 56, 60, 64 ir 65 straipsniai taikomi nuo 2021 m. sausio 1 d.

70 straipsnio 1–3 punktai, 5 punkto b papunktis ir 6 punktas taikomi nuo 2021 m. sausio 1 d.

70 straipsnio 5 punkto a papunktis taikomas nuo 2020 m. sausio 1 d.

70 straipsnio 4 punktas taikomas nuo 2020 m. spalio 26 d.

74 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2019 m. birželio 5 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

A. TAJANI

Tarybos vardu

Pirmininkas

G. CIAMBA

I PRIEDAS

MINIMALŪS SĄSKAITŲ IŠRAŠYMO IR SĄSKAITŲ INFORMACIJAI TAIKOMI REIKALAVIMAI

1. Būtiniausia sąskaitose ir sąskaitų informacijoje nurodoma informacija
  - 1.1. Galutinių vartotojų sąskaitose aiškiai nurodoma ši pagrindinė informacija, ją aiškiai atskiriant nuo kitų sąskaitų dalių:
    - a) mokėtina kaina ir, kai įmanoma, kainos išskaidymas kartu su aiškiu nurodymu, kad visiems energijos šaltiniams taip pat gali būti taikomos paskatos, kurios nebuvo finansuojamos iš mokesčių, nurodytų kainos išskaidyme;
    - b) data, kurią turi būti atliktas mokėjimas.
  - 1.2. Galutinių vartotojų sąskaitose ir sąskaitų informacijoje aiškiai nurodoma ši pagrindinė informacija, ją aiškiai atskiriant nuo kitų sąskaitų ir sąskaitų informacijos dalių:
    - a) per atsiskaitomąjį laikotarpį suvartotas elektros energijos kiekis;
    - b) tiekėjo pavadinimas (vardas, pavardė) ir kontaktiniai duomenys, įskaitant vartotojų aptarnavimo kontaktinę telefono liniją ir el. pašto adresą;
    - c) tarifo pavadinimas;
    - d) jei taikoma, sutarties galiojimo pabaigos data;
    - e) informacija apie galimybę ir naudą keisti tiekėją;
    - f) galutinio vartotojo prijungimo kodas arba vartotojo unikalus skaitliuko identifikavimo kodas;
    - g) informacija apie galutinio vartotojo neteisminio ginčų sprendimo teises, įskaitant atsakingo subjekto pagal 26 straipsnį kontaktinius duomenis;
    - h) 25 straipsnyje nurodytas bendras informacijos centras;
    - i) saitas arba nuoroda į palyginimo priemones, nurodytas 14 straipsnyje.
  - 1.3. Kai sąskaitos yra paremtos faktiniu suvartojimu ar operatoriaus atliekamu rodmenų nuskaitymu nuotoliniu būdu, galutiniams vartotojams jų sąskaitose, kartu su jomis arba jose pateikiamose nuorodose pateikiama ši informacija:
    - a) per einamąjį laikotarpį galutinio vartotojo suvartoto elektros energijos kiekio palyginimas grafiniu pavidalu su galutinio vartotojo per tokį patį ankstesnių metų laikotarpį suvartotu kiekiu;
    - b) vartotojų organizacijų, energetikos agentūrų ar panašių organizacijų, įskaitant interneto svetainių adresus, iš kurių galima gauti informacijos apie turimas energijų naudojančios įrangos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, kontaktinė informacija;
    - c) palyginimai su vidutiniu tipiniu arba lyginamuoju tos pačios naudotojų kategorijos galutiniu vartotoju.
2. Sąskaitų išrašymo ir sąskaitų informacijos teikimo dažnumas:
  - a) faktiškai suvartotu kiekiu grindžiamos sąskaitos išrašomos ne rečiau kaip kartą per metus;
  - b) kai galutinis vartotojas neturi skaitiklio, kurio rodmenis operatorius gali nuskaityti nuotoliniu būdu, arba tais atvejais, kai galutinis vartotojas aktyviai pasirinko išjungti nuotolinio nuskaitymo funkciją pagal nacionalinę teisę, faktiniu suvartojimu grindžiama tiksli sąskaitų informacija galutiniam vartotojui teikiama bent kas šešis mėnesius arba, jei to paprašoma arba jei galutinis vartotojas pasirinko galimybę gauti elektronines sąskaitas, kartą kas tris mėnesius;

- c) tais atvejais, kai galutinis vartotojas neturi skaitiklio, kurio rodmenis operatorius gali nuskaityti nuotoliniu būdu, arba tais atvejais, kai galutinis vartotojas aktyviai pasirinko išjungti nuotolinio nuskaitymo funkciją pagal nacionalinę teisę, a ir b papunkčiuose nurodytos pareigos gali būti įvykdytos taikant reguliaraus galutinių vartotojų savarankiško duomenų registravimo sistemą, pagal kurią galutinis vartotojas savo skaitiklių rodmenis perduoda operatoriui; sąskaitų išrašymas arba sąskaitų informacija gali būti grindžiami numatomu suvartojimu arba fiksuoto dydžio norma tik tuo atveju, jei galutinis vartotojas nepateikia skaitiklio rodmenų per atitinkamą sąskaitų išrašymo laikotarpį;
- d) kai galutinis vartotojas turi skaitiklį, kurio rodmenis operatorius gali nuskaityti nuotoliniu būdu, faktiniu suvartojimu grindžiama tiksli sąskaitų informacija teikiama ne rečiau kaip kartą per mėnesį; tokia informacija taip pat gali būti pateikiama internetu ir ji turi būti atnaujinama taip dažnai, kiek įmanoma atsižvelgiant į naudojamus matavimo prietaisus ir sistemas.

3. Galutinio vartotojo kainos išskaidymas

Vartotojo kaina – trijų sudedamųjų dalių suma: energijos ir tiekimo komponento, tinklo komponento (perdavimo ir skirstymo) bei komponento, kurį sudaro mokesčiai, rinkliavos, įmokos ir išlaidos.

Tais atvejais, kai sąskaitose pateikiama išskaidyta galutinio vartotojo kaina, visoje Sąjungoje vartojamos išskaidytos kainos trijų komponentų bendros apibrėžtys, nustatytos Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/1952 ⁽¹⁾.

4. Prieiga prie papildomos informacijos apie ankstesnę suvartojimą

Valstybės narės reikalauja, kad tiek, kiek papildoma informacija apie ankstesnę suvartojimą yra prieinama, tokia informacija galutinio vartotojo prašymu būtų pateikta galutinio vartotojo nurodytam tiekėjui arba paslaugų teikėjui.

Jeigu galutinis vartotojas turi įrengtą skaitiklį, kurio rodmenis operatorius gali nuskaityti nuotoliniu būdu, galutinis vartotojas turi turėti lengvai gauti papildomą informaciją apie ankstesnę suvartojimą, kuri leistų jam išsamiai patikrinti ankstesnę suvartojimą.

Papildoma informacija apie ankstesnę suvartojimą apima:

- a) mažiausiai trijų paskutinių metų arba laikotarpio nuo elektros energijos tiekimo sutarties sudarymo datos, jei tas laikotarpis yra trumpesnis, suvestinius duomenis. Duomenys turi atitikti laikotarpius, už kuriuos pateikiama informacija apie dažnai išrašomas sąskaitas, ir
- b) išsamius duomenis pagal bet kurios dienos, savaitės, mėnesio ir metų naudojimo laiką, kurie galutiniam vartotojui turi būti nepagrįstai nedelsiant prieinami internetu arba naudojant skaitiklio sąsają, ir turi apimti mažiausiai 24 ankstesnių mėnesių laikotarpį arba laikotarpį nuo elektros energijos tiekimo sutarties sudarymo datos, jei tas laikotarpis yra trumpesnis.

5. Energijos išteklių nurodymas

Tiekėjai sąskaitose pateikia informaciją apie tai, kokią pagal elektros energijos tiekimo sutartį galutinio vartotojo pirktą elektros energijos dalį sudarė kiekvienas energijos išteklius (produkto lygmens informacijos atskleidimas).

Galutiniams vartotojams išrašomose sąskaitose ir sąskaitų informacijoje, kartu su jomis arba į jas įtrauktose nuorodose, pateikiama ši informacija:

- a) suprantama ir lengvai palyginama informacija apie tai, kokią tiekėjo visų energijos išteklių dalį praėjusiais metais sudarė kiekvienas energijos išteklius (nacionaliniu lygmeniu, t. y. valstybėje narėje, kurioje sudaryta elektros energijos tiekimo sutartis, taip pat tiekėjo lygmeniu, jei tiekėjas vykdo veiklą keliose valstybėse narėse);
- b) informacija apie poveikį aplinkai, kurį per praėjusius metus padarė bent išmetamas CO₂ kiekis ir radioaktyviosios atliekos, susidarę dėl elektros energijos gamybos iš visų rūšių tiekėjo energijos išteklių.

Kiek tai susiję su antros pastraipos a punktu, kai pateikiama informacija apie elektros energiją, gautą elektros energijos mainų būdu arba importuotą iš įmonės, kuri yra už Sąjungos ribų, gali būti naudojami biržos arba atitinkamos įmonės pateikti praėjusių metų apibendrinti duomenys.

⁽¹⁾ 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/1952 dėl Europos gamtinių dujų ir elektros energijos kainų statistikos, kuriuo panaikinama Direktyva 2008/92/EB (OL L 311, 2016 11 17, p. 1.).

Pateikiant informaciją apie elektros energijos gamybą didelio naudingumo kogeneracijos įrenginiuose, gali būti naudojamos pagal Direktyvos 2012/27/ES 14 straipsnio 10 dalį parengtos kilmės garantijos. Pateikiant informaciją apie elektros energijos gamybą iš atsinaujinančiųjų išteklių naudojamosi kilmės garantijomis, išskyrus Direktyvos (ES) 2018/2001 19 straipsnio 8 dalies a ir b punktuose numatytus atvejus.

Reguliavimo institucija arba kita kompetentinga nacionalinė institucija imasi būtinų priemonių, kad užtikrintų informacijos, kurią pagal šį punktą tiekėjai teikia galutiniams vartotojams, patikimumą ir kad ji būtų pateikiama nacionaliniu lygmeniu lengvai palyginamu būdu.

II PRIEDAS

PAŽANGIOSIOS MATAVIMO SISTEMOS

1. Valstybės narės užtikrina pažangiųjų matavimo sistemų diegimą savo teritorijose, dėl kurio gali būti priimtas sprendimas atlikus visų ilgalaikių sąnaudų ir naudos rinkai bei atskiriems vartotojams ekonominį įvertinimą arba nustatčius, kurios formos pažangusis matavimas yra ekonomiškai pagrįstas bei ekonomiškai efektyvus ir per koki laikotarpį jas būtų galima įdiegti.
2. Atliekant tokį vertinimą turi būti atsižvelgiama į Komisijos rekomendacijoje 2012/148/ES ⁽¹⁾ numatytus sąnaudų ir naudos vertinimo metodiką ir pažangiųjų matavimo sistemų minimalų funkcijų rinkinį, taip pat geriausias turimas technologijas, skirtas aukščiausio lygio kibernetiniam saugumui ir duomenų apsaugai užtikrinti.
3. Remdamosi tuo vertinimu valstybės narės arba, jei valstybė narė taip nustatė, paskirta kompetentinga institucija, parengia pažangiųjų matavimo sistemų diegimo darbotvarkę (iki dešimties metų laikotarpiui). Vietovėse, kuriose pažangiųjų matavimo sistemų diegimas vertinamas palankiai, per septynerius metus nuo jų teigiamo vertinimo arba ne vėliau kaip 2024 m. tose valstybėse narėse, kurios pradėjo sistemingą pažangiosios matavimo sistemos diegimą anksčiau nei 2019 m. liepos 4 d., bent 80 % galutinių vartotojų turi būti įdiegtos pažangiosios matavimo sistemos.

⁽¹⁾ 2012 m. kovo 9 d. Komisijos rekomendacija 2012/148/ES dėl pasirengimo diegti pažangiąsias apskaitos sistemas (OL L 73, 2012 3 13, p. 9).

III PRIEDAS

PERKĖLIMO Į NACIONALINĘ TEISĘ TERMINAS IR TAIKYMO PRADŽIOS DATA

(NURODYTI 72 STRAIPSNYJE)

Direktyva	Perkėlimo terminas	Taikymo pradžios data
Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/72/EB (OL L 211, 2009 8 14, p. 55)	2011 m. kovo 3 d.	2009 m. rugsėjo 3 d.

IV PRIEDAS

ATTIKTIES LENTELĖ

Direktyva 2009/72/EB	Ši direktyva
1 straipsnis	1 straipsnis
2 straipsnis	2 straipsnis
—	3 straipsnis
33 ir 41 straipsniai	4 straipsnis
—	5 straipsnis
32 straipsnis	6 straipsnis
34 straipsnis	7 straipsnis
7 straipsnis	8 straipsnis
8 straipsnis	—
3 straipsnio 1 dalis	9 straipsnio 1 dalis
3 straipsnio 2 dalis	9 straipsnio 2 dalis
3 straipsnio 6 dalis	9 straipsnio 3 dalis
3 straipsnio 15 dalis	9 straipsnio 4 dalis
3 straipsnio 14 dalis	9 straipsnio 5 dalis
3 straipsnio 16 dalis	—
3 straipsnio 4 dalis	10 straipsnio 1 dalis
I priedo 1 dalies a punktas	10 straipsnio 2 ir 3 dalys
I priedo 1 dalies b punktas	10 straipsnio 4 dalis
I priedo 1 dalies c punktas	10 straipsnio 5 dalis
I priedo 1 dalies d punktas	10 straipsnio 6 ir 8 dalys
—	10 straipsnio 7 dalis
I priedo 1 dalies f punktas	10 straipsnio 9 dalis
I priedo 1 dalies g punktas	10 straipsnio 10 dalis
3 straipsnio 7 dalis	10 straipsnio 11 dalis
I priedo 1 dalies j punktas	10 straipsnio 12 dalis
3 straipsnio 10 dalis	—
4 straipsnis	—
5 straipsnis	—
6 straipsnis	—
—	11 straipsnis
3 straipsnio 5 dalies a punktas ir I priedo 1 dalies e punktas	12 straipsnis
—	13 straipsnis
—	14 straipsnis
—	15 straipsnis
—	16 straipsnis
—	17 straipsnis
—	18 straipsnis
3 straipsnio 11 dalis	19 straipsnio 1 dalis
—	19 straipsnio 2-6 dalys

Direktyva 2009/72/EB	Ši direktyva
—	20 straipsnis
—	21 straipsnis
—	22 straipsnis
—	23 straipsnis
—	24 straipsnis
3 straipsnio 12 dalis	25 straipsnis
3 straipsnio 13 dalis	26 straipsnis
3 straipsnio 3 dalis	27 straipsnis
3 straipsnio 7 dalis	28 straipsnio 1 dalis
3 straipsnio 8 dalis	28 straipsnio 2 dalis
—	29 straipsnis
24 straipsnis	30 straipsnis
25 straipsnis	31 straipsnis
—	32 straipsnis
—	33 straipsnis
—	34 straipsnis
26 straipsnis	35 straipsnis
—	36 straipsnis
27 straipsnis	37 straipsnis
28 straipsnis	38 straipsnis
29 straipsnis	39 straipsnis
12 straipsnis	40 straipsnio 1 dalis
—	10 straipsnio 2-8 dalys
16 straipsnis	41 straipsnis
23 straipsnis	42 straipsnis
9 straipsnis	43 straipsnis
13 straipsnis	44 straipsnis
14 straipsnis	45 straipsnis
17 straipsnis	46 straipsnis
18 straipsnis	47 straipsnis
19 straipsnis	48 straipsnis
20 straipsnis	49 straipsnis
21 straipsnis	50 straipsnis
22 straipsnis	51 straipsnis
10 straipsnis	52 straipsnis
11 straipsnis	53 straipsnis
—	54 straipsnis
30 straipsnis	55 straipsnis
31 straipsnis	56 straipsnis
35 straipsnis	57 straipsnis
36 straipsnis	58 straipsnis

Direktyva 2009/72/EB	Ši direktyva
37 straipsnio 1 dalis	59 straipsnio 1 dalis
37 straipsnio 2 dalis	59 straipsnio 2 dalis
37 straipsnio 4 dalis	59 straipsnio 3 dalis
—	59 straipsnio 4 dalis
37 straipsnio 3 dalis	59 straipsnio 5 dalis
37 straipsnio 5 dalis	59 straipsnio 6 dalis
37 straipsnio 6 dalis	59 straipsnio 7 dalis
37 straipsnio 8 dalis	—
37 straipsnio 7 dalis	59 straipsnio 8 dalis
—	59 straipsnio 9 dalis
37 straipsnio 9 dalis	59 straipsnio 10 dalis
37 straipsnio 10 dalis	60 straipsnio 1 dalis
37 straipsnio 11 dalis	60 straipsnio 2 dalis
37 straipsnio 12 dalis	60 straipsnio 3 dalis
37 straipsnio 13 dalis	60 straipsnio 4 dalis
37 straipsnio 14 dalis	60 straipsnio 5 dalis
37 straipsnio 15 dalis	60 straipsnio 6 dalis
37 straipsnio 16 dalis	60 straipsnio 7 dalis
37 straipsnio 17 dalis	60 straipsnio 8 dalis
38 straipsnis	61 straipsnis
—	62 straipsnis
39 straipsnis	63 straipsnis
40 straipsnis	64 straipsnis
42 straipsnis	—
43 straipsnis	65 straipsnis
44 straipsnis	66 straipsnis
45 straipsnis	—
—	67 straipsnis
46 straipsnis	68 straipsnis
47 straipsnis	69 straipsnis
—	70 straipsnis
49 straipsnis	71 straipsnis
48 straipsnis	72 straipsnis
50 straipsnis	73 straipsnis
51 straipsnis	74 straipsnis
—	I priedo 1-4 punktai
3 straipsnio 9 dalis	I priedo 5 punktą
I priedo 2 dalis	II priedas
—	III priedas
—	IV priedas

ISSN 1977-0723 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-5120 (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT